Lagrådsremiss

Anpassningar till nya EG-bestämmelser om livsmedel, foder, djurhälsa, djurskydd och växtskydd m.m.

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 19 januari 2006

Ann-Christin Nykvist

Anders Perklev
(Jordbruksdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen lämnas förslag som syftar till att anpassa svensk lagstiftning inom områdena för livsmedel, foder, djurhälsa, djurskydd och växtskydd till åtta EG-förordningar som i huvudsak reglerar livsmedels- och fodersäkerhet, livsmedels- och foderhygien samt offentlig kontroll över regelverken om livsmedel, foder, djurhälsa och djurskydd och en EG-förordning som handlar om skydd av djur vid djurtransporter. Förslag lämnas dessutom på genomförande av ett EG-direktiv om skydd mot växtskadegörare i svensk rätt.

Förslagen innebär att livsmedelslagen (1971:511), lagen (1985:295) om foder, lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m. och lagen (1985:342) om kontroll av husdjur m.m. ersätts av fyra nya lagar. Vidare innebär förslagen lagändringar i växtskyddslagen (1972:318), djurskyddslagen (1988:534), epizootilagen (1999:657) och zoonoslagen (1999:658) samt mindre följdändringar i ytterligare tolv lagar.

EG-förordningarna sammanfaller helt eller delvis med tillämpningsområdet för åtta lagar. För att verkställa EG-förordningarna i svensk lagstiftning föreslås en enhetlig lagstiftningsmetod som innebär att varje berörd lag kompletterar sådana bestämmelser i EG-förordningar (EG-bestämmelser) som har samma syfte som lagen och som faller inom tillämpningsområdet för lagen. Vidare tillkännager regeringen i Svensk författningssamling vilka grundförordningar som avses. I fråga om EG-bestämmelser som faller inom flera lagars tillämpningsområde meddelar regeringen i verkställighetsföreskrifter vilka bestämmelser som faller inom tillämpningsområdet för respektive lag.

Det föreslås att begreppen tillsyn och tillsynsmyndighet ersätts av begreppen offentlig kontroll och kontrollmyndighet. Kontrollbestäm-

melserna i lagarna föreslås omfatta även de EG-bestämmelser som kompletteras av respektive lag. I lagarna utpekas kontrollmyndigheterna. Det finns dock i vissa lagar möjlighet att låta annan kontrollmyndighet än de utpekade utöva offentlig kontroll av vissa frågor exempelvis vissa EG-bestämmelser om det framstår som mer ändamålsenligt. Vissa utpekade kontrollmyndigheter får ett samordningsansvar av kontrollen och skall även lämna råd och hjälp till andra kontrollmyndigheter. Vidare skall en kontrollmyndighet genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagstiftningen. Kommunen föreslås få ansvaret för den offentliga kontrollen av livsmedel, foder och animaliska biprodukter i primärproduktionen. I lagrådsremissen föreslås vidare att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet att betala avgift för offentlig kontroll av livsmedel, foder och djurskydd.

I fem av lagarna föreslås en straffbestämmelse om att det skall vara straffbelagt att bryta mot villkor och förbud som följer av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen. För överträdelser av bestämmelserna i den nya livsmedelslagen, den nya lagen om foder och animaliska biprodukter och den nya lagen om provtagning på djur, m.m. samt av EG-bestämmelser som kompletteras av respektive lag döms till böter.

Syftet med den nya lagen om kontroll av husdjur m.m. utökas till att även gälla en långsiktig förvaltning av de husdjursgenetiska resurserna. Bemyndigandet för regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket, att meddela föreskrifter om att hingstar får användas till avel endast om de har avelsvärderats får ingen motsvarighet i den nya lagen. I lagen införs dessutom bestämmelser om offentlig kontroll och om möjligheter till ingripanden av kontrollmyndigheten.

I växtskyddslagen genomförs de bestämmelser i direktivet om skyddsåtgärder mot växtskadegörare som kräver lagform, huvudsakligen nya definitioner. Dessutom införs ett bemyndigande om avgifter samt en möjlighet för kontrollmyndigheten att delegera myndighetsuppgifter till enskilda kontrollorgan.

Förslagen till nya lagar och lagändringar föreslås träda i kraft den 1 juli 2006.

Innehållsförteckning

1 Beslut 11

2 Lagtext 12
- 2.1 Förslag till lag om livsmedel, m.m. 12
- 2.2 Förslag till lag om foder och animaliska biprodukter 20
- 2.3 Förslag till lag om provtagning på djur, m.m. 27
- 2.4 Förslag till lag om kontroll av husdjur m.m. 33
- 2.5 Förslag till lag om ändring i växtskyddslagen (1972:318) 37
- 2.6 Förslag till lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534) 43
- 2.7 Förslag till lag om ändring i epizootilagen (1999:657) 54
- 2.8 Förslag till lag om ändring i zoonoslagen (1999:658) 62
- 2.9 Förslag till lag om ändring i lagen (1989:225) om ersättning till smittbärare 68
- 2.10 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:1183) om tillfällig försäljning 69
- 2.11 Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200) 71
- 2.12 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1709) om EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken 75
- 2.13 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1710) om EG:s förordningar om jordbruksprodukter 76
- 2.14 Förslag till lag om ändring i alkohollagen (1994:1738) 77
- 2.15 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1150) om högkostnadsskydd vid köp av läkemedel m.m. 79
- 2.16 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring 80
- 2.17 Förslag till lag om ändring i miljöbalken (1998:808) 81
- 2.18 Förslag till lag om ändring i lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m. 82
- 2.19 Förslag till lag om ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364) 83
- 2.20 Förslag till lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168) 84

3 Ärendet och dess beredning 85

4 Inledning 88

5 Svensk rätt 91
- 5.1 Livsmedelslagen 91
- 5.2 Lagen om foder 92
- 5.3 Lagen om provtagning på djur, m.m. 92
- 5.4 Epizootilagen 93
- 5.5 Zonooslagen 94
- 5.6 Lagen om kontroll av husdjur m.m. 94
- 5.7 Djurskyddslagen 95
- 5.8 Växtskyddslagen 95

6 Nuvarande förhållanden beträffande tillsynen m.m. och dess finansiering 96
6.1 Allmänt 96
6.2 Nuvarande tillsynsordning 96
6.2.1 Livsmedels- och djurskyddstillsyn 96
6.2.2 Djurhälsotillsyn 97
6.2.3 Tillsyn över foder och animaliska biprodukter 98
6.2.4 Växtskyddstillsyn 99
6.3 Nuvarande finansiering av tillsynen m.m. 99
6.3.1 Livsmedelstillsynen 99
6.3.2 Djurskyddstillsynen 101
6.3.3 Tillsynen av foder och animaliska biprodukter 101

7 EG-förordningarna och EG-direktivet 103
7.1 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 103
7.2 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 105
7.3 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 109
7.4 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 112
7.5 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 115
7.6 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2160/2003 122
7.7 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1831/2003 124
7.8 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005 126
7.9 Rådets förordning (EG) nr 1/2005 129
7.10 Rådets direktiv 2000/29/EG 132

8 Lagstiftningsbehovet 135
8.1 Lagstiftningsbehovet med anledning av EG-förordningarna 135
8.2 Verkställande av EG-förordningarna 137
8.3 Tillkännagivandeförfarande 139
8.4 Nationella föreskrifter 142

9 Överväganden och förslag med anledning av kontrollförordningarna 143
9.1 Allmänt 143
9.2 Nationella tillsynsbestämmelser 144
9.3 Räckvidden för Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 145
9.4 Offentlig kontroll m.m. 149
9.5 Kontrollmyndigheter 152
9.6 Delegation av uppgifter i den offentliga kontrollen 153
9.7 Revision 155
9.8 Personal som utför offentlig kontroll 157

9.9 Skyldighet att upprätta beredskapsplaner för foder och livsmedel ... 158
9.10 Skyldighet att upprätta nationella kontrollplaner och årliga rapporter ... 160
9.11 Rapporteringsskyldighet ... 163
9.12 Register m.m. ... 164

10 Allmänna överväganden rörande finansieringen av kontrollen av livsmedel, djurskydd, foder och animaliska biprodukter ... 167
10.1 Utgångspunkter för finansieringen ... 167
10.1.1 EG:s kontrollbestämmelser ... 167
10.1.2 Tillsynsutredningens betänkande ... 168
10.2 Överväganden rörande livsmedelskontrollen ... 169
10.2.1 Årlig kontrollavgift ... 169
10.2.2 Godkännandeprövning och registrering av verksamhet ... 173
10.2.3 Kontroll av ägg, kött, mjölk och restsubstanser m.m. ... 175
10.3 Överväganden rörande djurskyddskontrollen ... 177
10.3.1 Årlig kontrollavgift ... 177
10.3.2 Avgifter för förprövning, godkännande och registrering m.m. ... 180
10.4 Överväganden rörande kontrollen av foder och animaliska biprodukter ... 181
10.4.1 Årlig kontrollavgift ... 181
10.4.2 Avgifter för godkännande och registrering ... 185
10.5 Finansiering av stödjande och rådgivande uppgifter ... 187

11 En ny livsmedelslag ... 189
11.1 En ny lag om livsmedel som bland annat kompletterar EG-bestämmelser ... 189
11.2 Lagens syfte och tillämpningsområde ... 191
11.2.1 Livsmedelskedjan ... 191
11.2.2 Snus och tuggtobak ... 197
11.2.3 Undantag för hantering i enskilt hushåll m.m. ... 198
11.2.4 Förskolor och fritidshem m.m. ... 201
11.3 Vissa nya centrala begrepp ... 204
11.4 Livsmedels beskaffenhet och hantering ... 206
11.5 Föreskrifter till skydd för människors liv och hälsa och för att tillgodose konsumentintresset ... 207
11.6 Undantag från vissa hygienkrav ... 209
11.7 Godkännande och registrering av livsmedels-anläggningar ... 210
11.8 Föreskrifter om sabotageskydd ... 212
11.9 Köttbesiktningen ... 213
11.10 Förbud mot utsläppande på marknaden ... 215
11.11 Kontrollmyndigheter ... 217
11.12 Kontrollmyndigheternas skyldighet att verka för att överträdelser beivras ... 223
11.13 Åtgärder vid bristande efterlevnad m.m. ... 223
11.14 Biträde av polismyndigheten ... 225

11.15 Övriga bestämmelser om kontroll 227
11.16 Avgifter 229
11.17 Straffbestämmelser m.m. 230
11.18 Överklagande m.m. 233
11.19 Övergångsbestämmelser 235

12 En ny lag om foder och animaliska biprodukter 238
12.1 En ny lag om foder och animaliska biprodukter som bl.a. kompletterar EG-bestämmelser 238
12.2 Lagens syfte och tillämpningsområde 241
12.2.1 Foder och animaliska biprodukter 241
12.2.2 Undantag för hantering av foder till sällskapsdjur i privathushåll 245
12.3 Foders beskaffenhet och hantering 246
12.3.1 Allmänna krav på foders beskaffenhet och hantering 246
12.3.2 Krav på fodersäkerhet till icke livsmedelsproducerande djur 248
12.3.3 Användning av vilda djur som foder 248
12.4 Nationella föreskrifter om foder 249
12.5 Förbud mot utsläppande på marknaden 251
12.6 Nationella föreskrifter om animaliska biprodukter 253
12.7 Antibiotika som tillsats i foder, m.m. 254
12.8 Kontroll av foder och animaliska biprodukter 256
12.9 Kontrollmyndigheternas övriga åligganden 262
12.10 Kontrollmyndigheternas skyldighet att verka för att överträdelser beivras 263
12.11 Kommunal samverkan i den offentliga kontrollen 264
12.12 Möjligheter till ingripanden mot kommuner vid brister i kontrollen 265
12.12.1 Överflyttning av kontrollansvaret 265
12.12.2 Föreläggande 268
12.13 Föreskrifter om den lokala offentliga kontrollens bedrivande 269
12.14 Föreskrifter om rapporteringsskyldighet 270
12.15 Föreskrifter om bl.a. foderföretagares egenkontroll-program 271
12.16 Åtgärder vid bristande efterlevnad, m.m. 272
12.17 Hjälp av polismyndigheten 274
12.18 Avgifter 276
12.19 Straffbestämmelser m.m. 277
12.20 Överklagande och verkställighet av beslut 280
12.21 Övergångsbestämmelser 283

13 En ny lag om provtagning på djur, m.m. 285
13.1 En ny lag om provtagning på djur, m.m. 285
13.2 Lagens innehåll och tillämpningsområde 287
13.3 Kontrollmyndigheter 289
13.4 Föreskrifter om den offentliga kontrollens bedrivande och rapporteringsskyldighet 292
13.5 Offentlig kontroll och åtgärder vid bristande efterlevnad 293

13.6 Rättelse 294
13.7 Biträde av polismyndigheten 295
13.8 Avgifter 296
13.9 Straffbestämmelser 297
13.10 Överklagande 300

14 En ny lag om kontroll av husdjur m.m. 302
14.1 En ny lag om kontroll av husdjur m.m. 302
14.2 Lagens syfte och bemyndiganden 304
14.3 Offentlig kontroll 306
14.4 Tillträdesrätt och rätt till upplysningar m.m. 308
14.5 Åtgärder vid bristande efterlevnad 309
14.6 Biträde av polismyndigheten 309
14.7 Straffbestämmelser 311
14.8 Överklagande och verkställighet av beslut 312

15 Ändringar i växtskyddslagen 314
15.1 Ändringar med anledning av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 314
15.2 Ändringar med anledning av växtskyddsdirektivet 315
15.2.1 Definitioner och följdändringar 315
15.2.2 Förbud av hantering och innehav av växt och växtprodukter 316
15.2.3 Kontroll som genomförs av EG:s institutioner och av institutionernas inspektörer eller experter 317
15.3 Övriga ändringar i växtskyddslagen 318
15.3.1 Överlåtelse till enskilda kontrollorgan 318
15.3.2 Upplysningar och handlingar vid kontroll 323
15.3.3 Avgifter 323

16 Ändringar i djurskyddslagen 325
16.1 Djurskyddslagen som komplement till EG-förordningar 325
16.2 Räckvidden för Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 326
16.3 Åligganden för kontrollmyndigheten 327
16.4 Åtgärder vid bristande efterlevnad, m.m. 328
16.5 Hjälp av polismyndigheten 330
16.6 Avgifter 331
16.7 Undantag för djur inom försvarsmakten 333
16.8 Utökat straffansvar 334
16.9 Verkställighet av beslut 335
16.10 Prövning av djurstallar 336

17 Ändringar i epizootilagen 338
17.1 Epizootilagen som ett komplement till EG-förordningar 338
17.2 Offentlig kontroll och andra åtgärder 339
17.3 Åtgärder vid bristande efterlevnad, m.m. 341
17.4 Hjälp av polismyndigheten 342
17.5 Straffbestämmelser 344
17.6 Statens jordbruksverks rätt att delegera beslut 345

18 Ändringar i zoonoslagen 346
18.1 Zoonoslagen som ett komplement till EG-förordningar 346
18.2 Offentlig kontroll och andra åtgärder 347
18.3 Åtgärder vid bristande efterlevnad, m.m. 349
18.4 Hjälp av polismyndigheten 350
18.5 Straffbestämmelser 352
18.6 Statens jordbruksverks rätt att delegera beslut 353

19 Följdändringar i andra lagar 354
19.1 Tekniska följdändringar 354
19.2 Lagen (1990:1183) om tillfällig försäljning 354
19.3 Mervärdesskattelagen (1994:200) 355
19.4 Alkohollagen (1994:1738) 357
19.5 Lagen (1996:1150) om högkostnadsskydd vid köp av läkemedel 358
19.6 Lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner 359
19.7 Fartygssäkerhetslagen (2003:365) 359

20 Ikraftträdande 360

21 Konsekvenser 362
21.1 Konsekvenser för berörda statliga myndigheter och domstolar 362
21.2 Konsekvenser för kommunerna 365
21.3 Sammanställning av ekonomiska konsekvenser 368
21.4 Konsekvenser för små företag 369

22 Författningskommentar 371
22.1 Förslaget till ny lag om livsmedel m.m. 371
22.2 Förslaget till lag om foder och animaliska biprodukter 384
22.3 Förslaget till lag om provtagning på djur, m.m. 395
22.4 Förslaget till lag om kontroll av husdjur m.m. 401
22.5 Förslaget till lag om ändring i växtskyddslagen (1972:318) 406
22.6 Förslaget till ändring i djurskyddslagen (1988:534) 408
22.7 Förslaget till lag om ändring i epizootilagen (1999:657) 414
22.8 Förslaget till lag om ändring i zoonoslagen (1999:658) 418
22.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (1989:225) om ersättning till smittbärare 422
22.10 Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:1183) om tillfällig försäljning 422
22.11 Förslaget till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200) 423
22.12 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1709) om EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken 424
22.13 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1710) om EG:s förordningar om jordbruksprodukter 424

22.14 Förslaget till lag om ändring i alkohollagen (1994:1738) 424
22.15 Förslaget till lag om ändring i lagen (1996:1150) om högkostnadsskydd vid köp av läkemedel m.m. 425
22.16 Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring 425
22.17 Förslaget till lag om ändring i miljöbalken (1998:808) .. 425
22.18 Förslaget till lag om ändring i lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m. 425
22.19 Förslaget till lag om ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364) 426
22.20 Förslaget till lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168) 426

Bilaga 1 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftningen, om inrättandet av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet 427

Bilaga 2 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien 428

Bilaga 3 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel 429

Bilaga 4 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 av den 29 april om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel 430

Bilaga 5 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 26 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd 431

Bilaga 6 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2160/2003 av den 17 november 2003 om bekämpning av salmonella och vissa andra livsmedelsburna zoonotiska smittämnen 432

Bilaga 7 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1831/2003 av den 22 september 2003 om fodertillsatser 433

Bilaga 8 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005 av den 17 januari 2005 om fastställande av krav för foderhygien 434

Bilaga 9 Rådets förordning (EG) nr 1/2005 av den 22 december 2004 om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden och om ändring av direktiven 64/432/EEG och 93/119/EG och förordning (EG) nr 1255/97 435

Bilaga 10 Rådets direktiv 2000/29 av den 8 maj 2000 om skyddsåtgärder mot att skadegörare på växter eller växtprodukter förs in till gemenskapen och mot att de sprids inom gemenskapen 436

Bilaga 11 Rådets direktiv 2002/89/EG av den 28 november 2002 om ändring av direktiv 2000/29/EG om skyddsåtgärder mot att skadegörare på växter eller växtprodukter förs in till gemenskapen och mot att de sprids inom gemenskapen 437

Bilaga 12 Sammanfattning av promemorian Anpassningar till nya EG-bestämmelser om livsmedel, djurhälsa, foder, djurskydd och växtskydd m.m. (Ds 2005:31) 438

Bilaga 13 Promemorians lagförslag 440

Bilaga 14 Förteckning över remissinstanser (Ds 2005:31) 509

Bilaga 15 Sammanfattning av betänkandet Avgiftsfinansierad livsmedels-, djurskydds- och foderkontroll - för en högre och jämnare kvalitet (SOU 2005:52) 510

Bilaga 16 Författningsförslag i betänkandet Avgiftsfinansierad livsmedels-, djurskydds- och foderkontroll (Ds 2005:52) ... 512

Bilaga 17 Förteckning över remissinstanser (SOU 2005:52) 526

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om livsmedel, m.m.,
2. lag om foder och animaliska biprodukter,
3. lag om provtagning på djur, m.m.,
4. lag om kontroll av husdjur m.m.,
5. lag om ändring i växtskyddslagen (1972:318),
6. lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534),
7. lag om ändring i epizootilagen (1999:657),
8. lag om ändring i zoonoslagen (1999:658),
9. lag om ändring i lagen (1989:225) om ersättning till smittbärare,
10. lag om ändring i lagen (1990:1183) om tillfällig försäljning,
11. lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200),
12. lag om ändring i lagen (1994:1709) om EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken,
13. lag om ändring i lagen (1994:1710) om EG:s förordningar om jordbruksprodukter,
14. lag om ändring i alkohollagen (1994:1738),
15. lag om ändring i lagen (1996:1150) om högkostnadsskydd vid köp av läkemedel m.m.,
16. lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring,
17. lag om ändring i miljöbalken (1998:808),
18. lag om ändring i lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m.,
19. lag om ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364),
20. lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168).

2 Lagtext

2.1 Förslag till lag om livsmedel, m.m.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

Lagens syfte och tillämpningsområde

1 § Denna lag syftar till att säkerställa en hög skyddsnivå för människors hälsa och för konsumenternas intressen när det gäller livsmedel.

2 § Lagen gäller alla stadier av produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan av livsmedel.

Med livsmedel jämställs i lagen

1. vatten, från och med den punkt där det tas in i vattenverken till den punkt där värdena skall iakttas enligt artikel 6 i rådets direktiv 98/83/EG av den 3 november 1998 om kvaliteten på dricksvatten[1], ändrat genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1882/2003[2], och
2. snus och tuggtobak.

3 § Lagen tillämpas inte på primärproduktion för användning inom privathushåll eller enskildas hantering av livsmedel för konsumtion inom privathushåll.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att lagen helt eller delvis skall tillämpas på hantering av dricksvatten i privathushåll.

4 § Med hantering jämställs i lagen framställning, beredning, bearbetning, behandling, lagring, förvaring, förpackning, omförpackning, transport eller uppläggning av livsmedel.

EG-bestämmelser som kompletteras av lagen

5 § Lagen kompletterar sådana bestämmelser i EG-förordningar (EG-bestämmelser) som har samma syfte som lagen och som faller inom lagens tillämpningsområde. Regeringen skall i Svensk författningssamling ge till känna vilka grundförordningar som avses.

I fråga om EG-bestämmelser som faller inom flera lagars tillämpningsområde meddelar regeringen i verkställighetsföreskrifter vilka bestämmelser som kompletteras av den här lagen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet fatta beslut som behövs som komplettering av EG-bestämmelserna.

[1] EGT L 330, 5.12.1998, s. 32 (Celex 31998L0083).
[2] EUT L 204, 31.10.2003, s. 1 (Celex 32003R1882).

Definitioner

6 § Begreppen livsmedel, stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan, primärproduktion, utsläppande på marknaden och livsmedelsföretagare har i denna lag samma betydelse som i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet[3].

Begreppet anläggning har samma betydelse som i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien[4].

Föreskrifter och beslut till skydd för människors liv eller hälsa och för konsumentintresset

7 § Om det behövs för att skydda människors liv eller hälsa eller annars för att tillgodose konsumentintresset får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om

1. förbud eller villkor för hantering, införsel till landet eller utsläppande på marknaden av livsmedel,
2. märkning och presentation av livsmedel,
3. livsmedels beskaffenhet eller beteckning,
4. användning av vara, ämne eller utrustning vid hantering av livsmedel eller tillsammans med livsmedel,
5. läkarundersökning eller annan hälsokontroll av personal som är sysselsatt med livsmedelshantering och om personalhygienen i övrigt inom sådan hantering, och
6. förbud mot återutförsel av livsmedel som förvaras på en gränskontrollstation eller ett tullager eller i en frizon eller ett frilager.

Föreskrifter om livsmedelsanläggningar

8 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. att hantering och utsläppande på marknaden av livsmedel endast får ske i anläggningar som godkänts av kontrollmyndigheten,
2. vilka krav som skall vara uppfyllda för att ett sådant godkännande skall meddelas, och
3. registrering av anläggningar.

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får efter anmälan till Europeiska kommissionen meddela föreskrifter om anpassning av och undantag från EG-bestämmelser om livsmedelsanläggningar och hantering av livsmedel.

[3] EGT L 31, 1.2.2002, s. 1 (Celex 32002R0178).
[4] EUT L 226, 25.6.2004, s. 3 (Celex 32004R0852).

Föreskrifter om åtgärder mot sabotage eller annan skadegörelse

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om försiktighetsmått i syfte att förebygga och avhjälpa skadeverkningarna av sabotage eller annan skadegörelse som kan påverka Sveriges livsmedelsförsörjning.

Förbud mot att släppa ut livsmedel på marknaden

11 § Utöver vad som följer av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen är det förbjudet att på marknaden släppa ut livsmedel som

1. inte uppfyller krav och villkor som har föreskrivits eller beslutats med stöd av 7 § 2 och 3 och 9 §,
2. har hanterats eller tidigare släppts ut på marknaden i en anläggning som inte har godkänts enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av 8 § eller registrerats enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen,
3. inte har godkänts eller anmälts i enlighet med de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller i enlighet med de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen eller inte uppfyller villkor i ett godkännande eller tillstånd,
4. innehåller ämnen som inte har godkänts eller som har förbjudits i enlighet med de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller i enlighet med de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen,
5. innehåller ämnen i en halt som överskrider gränsvärden som har föreskrivits med stöd av lagen eller i de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

Det som sägs i första stycket gäller inte om regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer har föreskrivit något annat.

Kontrollmyndigheternas offentliga kontroll

12 § Offentlig kontroll av efterlevnaden av denna lag, de föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen och de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna utövas av Livsmedelsverket, länsstyrelserna, kommunerna eller någon annan statlig myndighet i enlighet med vad regeringen bestämmer.

En kommuns uppgift skall fullgöras av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

Kontrollmyndigheternas övriga åligganden

13 § Livsmedelsverket och, i fråga om länet, en länsstyrelse samordnar övriga kontrollmyndigheters verksamhet och lämnar råd och hjälp i denna verksamhet, om inte regeringen föreskriver något annat.

Den myndighet som utövar offentlig kontroll skall genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen, de föreskrifter och beslut som har meddelats

med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen och de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna.

14 § Den myndighet som utövar offentlig kontroll skall verka för att överträdelser av lagen, av de föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen eller av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen, beivras.

Kommunal samverkan i den offentliga kontrollen

15 § En kommun får träffa avtal med en annan kommun om att kontrolluppgifter som kommunen har enligt denna lag skall skötas helt eller delvis av den andra kommunen. Kommunen får dock inte överlåta befogenheten att meddela beslut i ett ärende.

En kommun får också efter överenskommelse med en annan kommun uppdra åt anställda i den kommunen att besluta på kommunens vägnar i ett visst ärende eller en grupp av ärenden, dock inte i de fall som avses i 6 kap. 34 § kommunallagen (1991:900). Föreskrifterna i 6 kap. 24–27 och 35 §§ kommunallagen om jäv och anmälan av beslut till nämnd skall tillämpas på den som fattar sådana beslut.

Överflyttning av offentlig kontroll

16 § Livsmedelsverket får, i samråd med en kommun, besluta att den offentliga kontrollen av en viss anläggning som kommunen annars har skall flyttas över till verket. Ett sådant beslut får fattas om verksamheten har stor omfattning, är särskilt komplicerad eller om det finns andra särskilda skäl.

Livsmedelsverket får besluta att kontrollen skall lämnas tillbaka till kommunen om verket och kommunen är överens om det.

17 § Livsmedelsverket får, i samråd med en kommun, besluta att den offentliga kontrollen av en viss anläggning som Livsmedelsverket annars har skall flyttas från verket till en kommun.

18 § Om en kommun grovt eller under längre tid har åsidosatt sin kontrollskyldighet när det gäller en viss anläggning, får regeringen, på ansökan av Livsmedelsverket besluta att ansvaret för den offentliga kontrollen av den anläggningen skall flyttas över till Livsmedelsverket.

Regeringen får besluta att kontrollen skall lämnas tillbaka till kommunen.

Förelägganden riktade till kommuner

19 § Om en kommun inte fullgör de skyldigheter som följer av dess kontrolluppdrag, får Livsmedelsverket förelägga kommunen att avhjälpa bristen. Ett sådant föreläggande skall innehålla uppgifter om de åtgärder som Livsmedelsverket anser nödvändiga för att bristen skall kunna avhjälpas.

Föreskrifter om kontroll

20 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. hur offentlig kontroll skall bedrivas,
2. skyldighet för en kontrollmyndighet eller ett kontrollorgan att lämna information till en sådan samordnande kontrollmyndighet som avses i 13 § första stycket,
3. skyldighet för en livsmedelsföretagare att utöva en efter verksamhetens art lämpad egenkontroll av verksamheten, och
4. uppgiftsskyldighet för den som lämnar djur till slakt.

Rätt till upplysningar och tillträde

21 § En kontrollmyndighet och ett kontrollorgan har i den utsträckning som behövs för kontrollen rätt att

1. på begäran få upplysningar och ta del av handlingar, och
2. få tillträde till områden, lokaler eller andra utrymmen som har anknytning till verksamheten och där göra undersökningar och ta prover.

Bestämmelserna i första stycket gäller också för EG:s institutioner och för inspektörer och experter som utsetts av institutionerna.

Skyldighet för enskild att tillhandahålla hjälp

22 § Den som är föremål för offentlig kontroll skall tillhandahålla den hjälp som behövs för att kontrollen skall kunna genomföras.

Förelägganden och förbud

23 § Utöver vad som följer av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen eller vad som särskilt anges i 19 § får en kontrollmyndighet meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att lagen, de föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen och de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna skall följas.

Vite

24 § Förelägganden eller förbud enligt 23 § eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får förenas med vite.

Särskilda ingripanden m.m.

25 § Utöver vad som följer av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får en kontrollmyndighet ta hand om en vara som

1. har släppts ut på marknaden, eller som uppenbart är avsedd att släppas ut på marknaden, i strid med 11 § eller de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen, eller

2. avses med ett föreläggande eller ett förbud enligt 23 §, om föreläggandet eller förbudet inte följs.

Om en vara har tagits om hand, får ägaren under överinseende av kontrollmyndigheten göra varan duglig till livsmedel eller använda den för något annat ändamål. Annars skall kontrollmyndigheten låta förstöra varan.

Kontrollmyndigheten skall låta förstöra också sådana varor som omfattas av ett förbud enligt föreskrifter meddelade med stöd av 7 § 6, om det inte finns särskilda skäl för något annat.

26 § Efter en underrättelse från smittskyddsläkaren om att smitta sprids eller misstänks spridas genom livsmedel skall kontrollmyndigheten omedelbart vidta de åtgärder som behövs för att spåra smittan och undanröja risken för smittspridning.

Rättelse

27 § Om någon inte fullgör sina skyldigheter enligt lagen, de föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen eller de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna får kontrollmyndigheten besluta om rättelse på hans eller hennes bekostnad.

Hjälp av polismyndighet

28 § Polismyndigheten skall lämna den hjälp som behövs för att utöva offentlig kontroll eller i övrigt verkställa ett beslut enligt denna lag, de föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen eller de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna.

Hjälp enligt första stycket får begäras endast om

1. det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att polisens särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas, eller
2. det annars finns synnerliga skäl.

Avgifter

29 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet att betala avgift för offentlig kontroll, prövning eller registrering enligt denna lag, de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

Bemyndigandet enligt första stycket innefattar rätt att meddela föreskrifter om skyldighet för kommunerna att ta ut sådan avgift.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur statliga myndigheters och kontrollorgans avgifter skall beräknas.

Straffbestämmelser m.m.

30 § Till böter döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet
1. bryter mot en föreskrift eller ett beslut som har meddelats med stöd av 5 § tredje stycket, 7, 8, 9 eller 10 §,
2. bryter mot 11 §, eller
3. inte fullgör sina skyldigheter enligt 21 § första stycket 1.

Till böter döms även den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot skyldigheter, villkor eller förbud som finns i de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen. Detta gäller dock inte om överträdelsen avser bestämmelser om myndighetsutövning.

31 § Om en sådan gärning som avses i 30 § är att anse som ringa döms inte till ansvar.

Till ansvar enligt 30 § döms inte om gärningen är belagd med straff i brottsbalken eller i lagen (2000:1225) om straff för smuggling.

Om ett vitesföreläggande eller vitesförbud har överträtts döms inte till ansvar enligt denna lag för en gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Överklagande m.m.

32 § Beslut av en kommunal nämnd enligt denna lag, enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får överklagas hos länsstyrelsen.

33 § Beslut som Livsmedelsverket eller annan statlig förvaltningsmyndighet har meddelat i enskilda fall enligt denna lag, enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Annat beslut av Livsmedelsverket eller annan statlig förvaltningsmyndighet får överklagas hos regeringen. För att konsumenternas intresse skall kunna tillvaratas inom livsmedelsområdet får ett sådant beslut överklagas av organisation, som är att anse som central arbetstagarorganisation enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet eller motsvarande sammanslutning på arbetsgivarsidan.

34 § En myndighet får bestämma att dess beslut skall gälla omedelbart även om det överklagas.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006. Genom lagen upphävs livsmedelslagen (1971:511).

2. Äldre lokalgodkännanden skall fortsätta att gälla till dess att kontrollmyndigheten har prövat om den anläggning i vilken lokalen ingår, kan godkännas i enlighet med bestämmelser som meddelats med stöd av den nya lagen eller de EG-förordningar som kompletteras av

lagen eller, om godkännande inte krävs, tills dess att kontrollmyndigheten har registrerat anläggningen.

3. Den som vid lagens ikraftträdande bedriver verksamhet i en godkänd livsmedelslokal får fortsätta att släppa ut sådana livsmedel på marknaden som i överensstämmelse med denna lag har hanterats i lokalen till dess att kontrollmyndigheten med stöd av 8 § har prövat om den anläggning i vilken lokalen ingår kan godkännas eller registreras.

4. Beslut av en besiktningsveterinär som har meddelats före ikraftträdandet överklagas enligt äldre bestämmelser.

2.2 Förslag till lag om foder och animaliska biprodukter

Regeringen har följande förslag till lagtext.

Lagens syfte och tillämpningsområde

1 § Denna lag syftar till att säkerställa en hög skyddsnivå för djurs och människors hälsa när det gäller foder och animaliska biprodukter.

2 § Lagen gäller i alla led från och med primärproduktionen av foder till och med utsläppande av foder på marknaden eller utfodring av djur. Lagen gäller också för befattning med animaliska biprodukter och därav framställda produkter.

3 § Lagen tillämpas inte på privat enskild produktion av foder avsett för sällskapsdjur och på utfodring av sådana djur i enskilda hem. Denna begränsning gäller dock inte i den mån lagen kompletterar EG-bestämmelser.

EG-bestämmelser som kompletteras av lagen

4 § Lagen kompletterar sådana bestämmelser i EG-förordningar (EG-bestämmelser) som har samma syfte som lagen och som faller inom lagens tillämpningsområde. Regeringen skall i Svensk författningssamling ge till känna vilka grundförordningar som avses.

I fråga om EG-bestämmelser som faller inom flera lagars tillämpningsområde meddelar regeringen i verkställighetsföreskrifter vilka bestämmelser som kompletteras av den här lagen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet fatta beslut som behövs som komplettering av EG-bestämmelserna.

Definitioner

5 § Begreppen foder och utsläppande på marknaden av foder har i denna lag samma betydelse som i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet[1].

Begreppet primärproduktion av foder har i lagen samma betydelse som i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005 av den 12 januari 2005 om fastställande av krav för foderhygien[2].

[1] EGT L 31, 1.2.2002, s. 1 (Celex 32002R0178).
[2] EUT L 35, 8.2.2005, s. 1 (Celex 32005R0183).

Begreppen animaliska biprodukter och därav framställda produkter samt utsläppande på marknaden av dessa produkter har i denna lag samma betydelse som i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1774/2002 av den 3 oktober 2002 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter som inte är avsedda att användas som livsmedel[3].

Användning av vilda djur som foder

6 § I de EG-förordningar som kompletteras av lagen finns bestämmelser om förbud mot att som foder använda djur, djurdelar eller varor som framställs av djur.

Därutöver gäller att sådana vilda djur som inte omfattas av EG-bestämmelserna får användas som foder endast om djuren har avlivats, slaktats upp och därefter veterinärbesiktigats.

Det som sägs i andra stycket gäller också delar av sådana djur och fodermjöl eller andra varor som framställts av djuren eller delar av djuren.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela undantag från kraven i andra och tredje styckena.

Förbud mot att släppa ut foder på marknaden

7 § Utöver vad som följer av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen är det förbjudet att använda eller på marknaden släppa ut foder

1. om det kan antas att fodret har en skadlig inverkan på miljön,
2. om det har en sådan beskaffenhet som inte är tillåten enligt 6 § andra eller tredje stycket,
3. för vilket upplysningsskyldighet enligt föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av 8 § inte fullgjorts,
4. som inte uppfyller de krav eller villkor om fodersäkerhet som föreskrivits eller beslutats med stöd av 8 §.

Föreskrifter och beslut om foder samt om laboratorier för foderanalyser

8 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter eller i enskilda fall besluta om villkor för eller förbud mot införsel, utförsel, tillverkning, utsläppande på marknaden, användning, bortskaffande och hantering i övrigt av foder eller ett visst parti av foder.

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att djur eller delar av djur får användas som foder i enlighet med undantagsbestämmelserna i artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1774/2002.

[3] EGT L 273, 10.10.2002, s. 1 (Celex 32002R1774).

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter eller i enskilda fall besluta om villkor för laboratorier för foderanalyser och metoder för sådana analyser.

Föreskrifter och beslut om animaliska biprodukter

11 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om villkor för eller förbud mot införsel, utförsel, tillverkning, utsläppande på marknaden, omhändertagande, bearbetning, bortskaffande och hantering i övrigt av animaliska biprodukter och därav framställda produkter.

Kontrollmyndigheternas offentliga kontroll

12 § Offentlig kontroll av efterlevnaden av denna lag, de föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen samt de beslut som meddelats med stöd av EG-bestämmelserna utövas av Statens jordbruksverk, kommunerna eller någon annan statlig myndighet i enlighet med vad regeringen bestämmer.

En kommuns uppgift skall fullgöras av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

Regeringen får meddela föreskrifter om att kontrolluppgifter får överlämnas från en statlig myndighet till en annan statlig myndighet.

Kontrollmyndigheternas övriga åligganden

13 § Jordbruksverket samordnar övriga kontrollmyndigheters verksamhet och lämnar råd och hjälp i denna verksamhet, om inte regeringen föreskriver något annat.

Den myndighet som utövar offentlig kontroll skall genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen, enligt föreskrifter och beslut meddelade med stöd av lagen och enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

14 § Den myndighet som utövar offentlig kontroll skall verka för att överträdelser av lagen, av de föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, eller av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen, beivras.

Kommunal samverkan i den offentliga kontrollen

15 § En kommun får träffa avtal med en annan kommun om att kontrolluppgifter som kommuner har enligt denna lag skall skötas helt eller delvis av den andra kommunen. Kommunen får dock inte överlåta befogenheten att meddela beslut i ett ärende.

En kommun får också efter överenskommelse med en annan kommun uppdra åt anställda i den kommunen att besluta på kommunens vägnar i ett visst ärende eller en grupp av ärenden, dock inte i de fall som avses i

6 kap. 34 § kommunallagen (1991:900). Föreskrifterna i 6 kap. 24–27 och 35 §§ kommunallagen om jäv och anmälan av beslut till nämnd skall tillämpas på den som fattar sådana beslut.

Överflyttning av offentlig kontroll

16 § Jordbruksverket eller annan statlig kontrollmyndighet som regeringen bestämt enligt denna lag får, i samråd med en kommun, besluta att den offentliga kontrollen över en viss verksamhet som kommunen annars har skall flyttas över till verket eller myndigheten. Ett sådant beslut får fattas om verksamheten har stor omfattning, är särskilt komplicerad eller om det finns andra särskilda skäl.

Jordbruksverket eller myndigheten får besluta att kontrollen skall lämnas tillbaka till kommunen om verket eller myndigheten och kommunen är överens om det.

17 § Jordbruksverket eller annan statlig kontrollmyndighet som regeringen bestämt enligt denna lag får, i samråd med en kommun, besluta att den offentliga kontrollen av en viss anläggning som Jordbruksverket eller myndigheten annars har skall flyttas från verket eller myndigheten till en kommun.

18 § Om en kommun grovt eller under längre tid har åsidosatt sin kontrollskyldighet när det gäller viss verksamhet, får regeringen, på ansökan av Jordbruksverket eller annan statlig kontrollmyndighet som regeringen bestämt enligt denna lag, besluta att ansvaret för kontrollen av den verksamheten skall flyttas över till Jordbruksverket eller myndigheten.

Regeringen får besluta att kontrollen skall lämnas tillbaka till kommunen.

Föreläggande riktade till kommuner

19 § Om en kommun inte fullgör de skyldigheter som följer av dess kontrolluppdrag, får Jordbruksverket eller annan statlig kontrollmyndighet som regeringen bestämt enligt denna lag förelägga kommunen att avhjälpa bristen. Ett sådant föreläggande skall innehålla uppgifter om de åtgärder som Jordbruksverket eller myndigheten anser nödvändiga för att bristen skall kunna avhjälpas.

Föreskrifter om kontroll

20 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. hur offentlig kontroll skall bedrivas,
2. skyldighet för en kontrollmyndighet eller ett kontrollorgan som anlitas i den offentliga kontrollen att lämna information till en sådan samordnande kontrollmyndighet som avses i 13 § första stycket,

3. skyldighet för en foderföretagare eller för annan företagare som befattar sig med animaliska biprodukter att utöva en efter verksamhetens art lämpad egenkontroll av verksamheten.

Rätt till upplysningar och tillträde

21 § Den som utövar offentlig kontroll har rätt att i den utsträckning det behövs för kontrollen

1. på begäran få upplysningar och ta del av handlingar, samt
2. få tillträde till områden, lokaler eller andra utrymmen och som har anknytning till verksamheten och där göra undersökningar och ta prover.

Bestämmelserna i första stycket gäller också för EG:s institutioner och för inspektörer och experter som utsetts av institutionerna.

Skyldighet för enskild att tillhandahålla hjälp

22 § Den som är föremål för offentlig kontroll skall tillhandahålla den hjälp som behövs för att kontrollen skall kunna genomföras.

Förelägganden och förbud

23 § Utöver vad som följer av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen eller vad som särskilt anges i 19 § får en myndighet som utövar offentlig kontroll meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att lagen, de föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen och de beslut som meddelats med stöd av EG-bestämmelserna skall följas.

Vite

24 § Förelägganden eller förbud enligt 23 § eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får förenas med vite.

Särskilda ingripanden

25 § Utöver vad som följer av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får en kontrollmyndighet ta hand om en vara som

1. uppenbart är avsedd att släppas ut på marknaden eller användas i strid med 6 och 7 §§, föreskrifter som meddelats med stöd av 8 eller 11 § eller EG-bestämmelser som kompletteras av lagen, samt
2. avses med ett föreläggande eller ett förbud enligt 23 §, om föreläggandet eller förbudet inte följs.

Om en vara har tagits om hand får ägaren, under överinseende av kontrollmyndigheten, göra varan duglig till utfodring eller till annat avsett ändamål eller använda den för något annat tillåtet ändamål. Annars skall kontrollmyndigheten låta förstöra varan på ägarens bekostnad.

Rättelse

26 § Om någon inte fullgör sina skyldigheter enligt lagen, de föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen eller beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna får kontrollmyndigheten besluta om rättelse på hans eller hennes bekostnad.

Hjälp av polismyndighet

27 § Polismyndigheten skall lämna den hjälp som behövs för att utöva offentlig kontroll eller i övrigt verkställa ett beslut enligt denna lag, de föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen eller enligt de beslut som meddelats med stöd av EG-bestämmelserna.

Hjälp enligt första stycket får begäras endast om

1. det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att polisens särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas, eller
2. det annars finns synnerliga skäl.

Avgifter

28 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet att betala avgift för offentlig kontroll, i ärenden som rör frågor som avses i 8, 10 eller 11 § och för godkännande och registrering enligt denna lag, de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

Bemyndigandet enligt första stycket innefattar rätt att meddela föreskrifter om skyldighet för kommunerna att ta ut sådan avgift.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur statliga myndigheters och kontrollorgans avgifter skall beräknas.

Straffbestämmelser

29 § Till böter döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot en föreskrift eller ett beslut som meddelats med stöd av 4 § tredje stycket, 8 eller 11 §,
2. bryter mot 7 §, eller
3. inte fullgör sina skyldigheter enligt 21 § första stycket 1.

Till böter döms även den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot skyldigheter, villkor eller förbud som finns i de bestämmelser i EG-bestämmelser som kompletteras av lagen. Detta gäller dock inte om överträdelsen avser bestämmelser om myndighetsutövning.

30 § Om en gärning som avses i 29 § är att anse som ringa döms inte till ansvar.

Till ansvar enligt 29 § döms inte om gärningen är belagd med straff i brottsbalken eller i lagen (2000:1225) om straff för smuggling.

Om ett vitesföreläggande eller vitesförbud har överträtts, döms inte till ansvar enligt denna lag för en gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Överklagande m.m.

31 § Beslut av en kommunal nämnd enligt denna lag, enligt de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får överklagas hos länsstyrelsen.

32 § Beslut av Jordbruksverket eller av annan statlig förvaltningsmyndighet enligt denna lag, enligt de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen eller enligt de bestämmelser i EG-förordningar som kompletteras av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

33 § En myndighet får bestämma att dess beslut skall gälla omedelbart även om det överklagas.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006. Genom lagen upphävs lagen (1985:295) om foder.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för överklagande av länsstyrelsens beslut eller beslut av annan myndighet till vilken Statens jordbruksverk överlåtit att utöva tillsyn som har meddelats före den 1 juli 2006.

2.3 Förslag till lag om provtagning på djur, m.m.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag skall tillämpas på

1. kartläggning och kontroll av smittsamma djursjukdomar,
2. kontroll av vissa ämnen och restsubstanser i djur och djurprodukter,
3. märkning och registrering av djur, samt
4. åtgärder för att förebygga och hindra spridning av smittsamma djursjukdomar.

Vad som sägs i denna lag om djursjukdomar gäller även förekomsten av smittämnen hos djur.

EG-bestämmelser som kompletteras av lagen

2 § Lagen kompletterar sådana bestämmelser i EG-förordningar (EG-bestämmelser) som faller inom lagens tillämpningsområd. Regeringen skall i Svensk författningssamling ge till känna vilka grundförordningar som avses.

I fråga om EG-bestämmelser som faller inom flera lagars tillämpningsområde meddelar regeringen i verkställighetsföreskrifter vilka bestämmelser som kompletteras av den här lagen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet fatta beslut som behövs som komplettering av EG-bestämmelserna.

Provtagning och undersökning

3 § För att kartlägga förekomst av, fastställa frihet från eller kontrollera vissa smittsamma djursjukdomar får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter eller i det särskilda fallet besluta om provtagning eller undersökning enligt denna lag.

För att kontrollera förekomsten av vissa ämnen och restsubstanser i djur och djurprodukter får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter eller i det särskilda fallet besluta om provtagning eller undersökning enligt denna lag.

4 § Provtagning eller undersökning enligt 3 § skall utföras av veterinär eller annan person som utses av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Provtagningen eller undersökningen får utföras på djur och djurprodukter, foder samt material i övrigt enligt vad som föreskrivs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Provtagningen eller undersökningen får utföras utan samtycke av ägare eller annan rättsinnehavare och skall genomföras på ett sätt som innebär så små olägenheter som möjligt för denne.

Hälsoövervakning, uppgifter om läkemedelsanvändning och villkor för livdjursförsäljning

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad en veterinär eller den som är ansvarig för ett laboratorium skall iaktta i fråga om skyldighet att anmäla och rapportera misstänkta eller inträffade fall av smittsamma djursjukdomar.

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad den som håller djur skall iaktta i fråga om

1. skyldighet att anmäla verksamheten till en myndighet och att föra anteckningar om verksamheten,
2. skyldighet att anmäla misstanke om djursjukdom till en veterinär,
3. skyldighet att föra register över behandling med läkemedel och bevara journaler som rör sådan behandling, samt
4. krav på hygien i djurhållningen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får vidare meddela föreskrifter eller i ett enskilt fall besluta att djur får säljas till annat än slakt eller flyttas från ett område till ett annat inom landet, endast om djuren är fria från viss sjukdom.

Spridning av smitta och ämnen som kan skada människors eller djurs hälsa

7 § För att förebygga och hindra spridning av smittsamma djursjukdomar får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om

1. avlivning av djur,
2. isolering av djur, samt
3. begränsningar eller andra villkor när det gäller hanteringen av djur eller produkter av djur och andra varor eller när det gäller kontakter mellan djur och människor.

Om bekämpning av epizootiska sjukdomar och vissa zoonoser finns särskilda bestämmelser i epizootilagen (1999:657) och zoonoslagen (1999:658).

8 § I fråga om livsmedelsproducerande djur eller produkter från sådana djur som innehåller eller kan antas innehålla sådana ämnen eller restsubstanser som kan göra livsmedlet icke säkert får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om

1. omhändertagande eller märkning av djur eller djurprodukter,
2. förbud mot att djur eller djurprodukter flyttas, överlåts eller används till livsmedel, samt
3. avlivning av djur.

Märkning m.m.

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. märkning, journalföring och registrering av djur samt utfärdande av identitetshandlingar för djur,
2. djurhälsa, flyttningsdokument för djur och hygien vid transport av djur,
3. registrering av djurhållare och anläggningar för djur, samt
4. förbud mot användning av anläggningar som inte uppfyller krav på registrering som föreskrivs med stöd av 3.

I föreskrifter enligt första stycket kan det föreskrivas att en organisation får föra register och utfärda identitetshandlingar.

Kontrollmyndigheternas offentliga kontroll

10 § Offentlig kontroll av efterlevnaden av denna lag, de föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen samt de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna utövas av Jordbruksverket eller av den statliga myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen får meddela föreskrifter om att Jordbruksverket får överlämna åt länsstyrelse eller kommun att utöva offentlig kontroll. En kommuns uppgift skall fullgöras av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

Kontrollmyndigheternas övriga åligganden

11 § Jordbruksverket samordnar den kontrollverksamhet som verket har överlämnat till länsstyrelse eller kommun samt lämnar råd och hjälp i kontrollverksamheten.

Den myndighet som utövar offentlig kontroll skall genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen, de föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen och de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna.

Föreskrifter om offentlig kontroll

12 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. hur offentlig kontroll skall bedrivas, samt
2. skyldighet för en kontrollmyndighet eller ett kontrollorgan att lämna information till Jordbruksverket.

Rätt till upplysningar och tillträde

13 § En kontrollmyndighet och ett kontrollorgan har i den utsträckning som behövs för kontrollen rätt att

1. på begäran få upplysningar och ta del av handlingar, och
2. få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen där djur hålls eller där djurprodukter, foder eller material i övrigt förvaras eller annars hanteras och där göra undersökningar och ta prover.

Det som sägs i första stycket gäller också den som vidtar åtgärder enligt denna lag, de föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen eller de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna.

14 § Bestämmelserna i 13 § gäller också för
1. EG:s institutioner och för inspektörer och experter som utsetts av institutionerna, samt
2. företrädare för behöriga myndigheter i andra medlemsstater inom Europeiska unionen, om kontrollen utövas eller åtgärderna utförs tillsammans med företrädare för en svensk myndighet.

Skyldighet för enskild att tillhandahålla hjälp

15 § Den som är föremål för offentlig kontroll eller andra åtgärder enligt denna lag, de föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen eller de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna skall tillhandahålla den hjälp som behövs för att kontrollen eller åtgärderna skall kunna genomföras.

Förelägganden och förbud

16 § Utöver vad som följer av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får en kontrollmyndighet meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att lagen, de föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen och de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna skall följas.

Vite

17 § Förelägganden eller förbud enligt denna lag eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får förenas med vite.

Rättelse

18 § Om någon inte fullgör sina skyldigheter enligt lagen, de föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen eller de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna, får kontrollmyndigheten besluta om rättelse på hans eller hennes bekostnad.

Hjälp av polismyndighet

19 § Polismyndigheten skall lämna den hjälp som behövs för att utöva offentlig kontroll eller i övrigt verkställa ett beslut enligt denna lag, de föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen eller de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna.

Hjälp enligt första stycket får begäras endast om

1. det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att polisens särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas, eller
2. det annars finns synnerliga skäl.

Avgifter

20 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet att betala avgift för

1. offentlig kontroll enligt denna lag, föreskrifter som meddelats med stöd av lagen och de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen,
2. provtagning, undersökning, märkning, godkännande och registrering samt för utfärdande av identitetshandlingar enligt lagen, föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen eller beslut som meddelats med stöd av EG-bestämmelserna.

Bemyndigandet enligt första stycket 1 innefattar rätt att meddela föreskrifter om skyldighet för kommuner att ta ut sådana avgifter.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om beräkningen av avgifter för statliga myndigheter, kontrollorgan och sådana organisationer som avses i 9 § andra stycket.

Straffbestämmelser

21 § Till böter döms den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet

1. bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 6, 7 eller 8 § eller 9 § första stycket,
2. bryter mot ett beslut som har meddelats med stöd av 6 § andra stycket, 7 eller 8 §, eller
3. inte fullgör sina skyldigheter enligt 15 §.

Till böter döms även den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet bryter mot skyldigheter, villkor eller förbud som finns i de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen. Detta gäller dock inte om överträdelsen avser bestämmelser om myndighetsutövning.

22 § Om en gärning som avses i 21 § är att anse som ringa döms inte till ansvar.

Om ett vitesföreläggande eller ett vitesförbud har överträtts döms inte till ansvar enligt denna lag för en gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Överklagande m.m.

23 § Beslut av en kommunal nämnd enligt denna lag, enligt de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får överklagas hos länsstyrelsen.

24 § Beslut som en statlig förvaltningsmyndighet har meddelat enligt lagen, eller de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Detsamma gäller beslut som meddelats av en sådan organisation som avses i 9 § andra stycket.

Den myndighet som utövar offentlig kontroll för det allmännas talan hos förvaltningsdomstol, om det överklagade beslutet har meddelats av en organisation.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

25 § Beslut enligt denna lag, enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen skall gälla omedelbart, om inte något annat beslutas.

26 § Bestämmelserna i 22, 23–28 och 30 §§ förvaltningslagen (1986:223) skall tillämpas, om beslutet har meddelats av en organisation.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006. Genom lagen upphävs lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m.

2.4 Förslag till lag om kontroll av husdjur m.m.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

Lagens syfte

1 § Denna lag syftar till att

1. främja animalieproduktionen och djurs lämplighet för avel i näringsverksamhet,
2. förebygga sjukdomar hos djur, samt
3. främja en långsiktig förvaltning av husdjursgenetiska resurser.

EG-bestämmelser som kompletteras av lagen

2 § Lagen kompletterar sådana bestämmelser i EG-förordningar (EG-bestämmelser) som har samma syfte som lagen. Regeringen skall i Svensk författningssamling ge till känna vilka grundförordningar som avses.

I fråga om EG-bestämmelser som faller inom flera lagars tillämpningsområde meddelar regeringen i verkställighetsföreskrifter vilka bestämmelser som kompletteras av den här lagen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet fatta beslut som behövs som komplettering av EG-bestämmelserna.

Kontroll av husdjur m.m.

3 § Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Statens jordbruksverk får för det syfte som anges i 1 §

1. meddela föreskrifter om kontroll av husdjur och av andra djur som människan har i sin vård,
2. ge organisationer på jordbruksnäringens område eller andra sammanslutningar rätt att anordna sådan kontroll,
3. meddela föreskrifter om seminverksamhet, överföring av befruktade ägg mellan hondjur och om ägg för avelsändamål.

4 § Den som innehar djur av sådant slag och inom sådant område för vilket kontroll enligt 3 § 2 har anordnats har rätt att få djuren anslutna till kontrollen. Fortsatt anslutning får vägras, om djurens innehavare inte följer de föreskrifter som gäller för kontrollen.

5 § Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får meddela föreskrifter om att djur som omfattas av kontroll enligt denna lag får överlåtas under särskild beteckning som är förbehållen sådana djur.

6 § Om det finns hälsokontroll anordnad för slaktsvin eller nötkreatur, får regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket,

1. meddela föreskrifter om att en avgift får tas ut vid slakt av svin eller nötkreatur från sådana besättningar som inte omfattas av kontrollen och i vilka sjukdomar i särskilt hög grad förekommer, och
2. överlämna åt innehavare av slakteri att ta ut avgiften av den som lämnar svinen eller nötkreaturen till slakt.

7 § Om det finns hälsokontroll anordnad för kronhjort och dovhjort, får regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket meddela föreskrifter om vad som skall gälla för att kronhjortar och dovhjortar som inte omfattas av kontrollen skall få flyttas till eller från ett hägn. Föreskrifterna får avse också andra djurslag som hålls i sambete med kronhjort eller dovhjort.

Kontrollmyndigheternas offentliga kontroll

8 § Offentlig kontroll av efterlevnaden av denna lag, de föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen och de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna utövas av Jordbruksverket och länsstyrelserna i enlighet med vad regeringen bestämmer.

Kontrollmyndigheternas övriga åligganden

9 § Jordbruksverket samordnar övriga kontrollmyndigheters verksamhet och lämnar råd och hjälp i denna verksamhet.

Den myndighet som utövar offentlig kontroll skall genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen, de föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen och de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna.

Rätt till upplysningar och tillträde

10 § En kontrollmyndighet och ett har i den utsträckning som behövs för kontrollen rätt att

1. på begäran få upplysningar och ta del av handlingar, och
2. få tillträde till områden, lokaler eller andra utrymmen och där göra undersökningar och ta prover.

Bestämmelserna i första stycket gäller också för EG:s institutioner och för inspektörer och experter som utsetts av institutionerna.

Skyldighet för enskild att tillhandahålla hjälp

11 § Den som är föremål för offentlig kontroll skall tillhandahålla den hjälp som behövs för att kontrollen skall kunna genomföras.

Förelägganden och förbud

12 § Utöver vad som följer av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får en kontrollmyndighet meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att lagen, de föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen och de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna skall följas.

Vite

13 § Förelägganden eller förbud enligt denna lag eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får förenas med vite.

Rättelse

14 § Om någon inte fullgör sina skyldigheter enligt lagen, de föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen eller de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna får kontrollmyndigheten besluta om rättelse på hans eller hennes bekostnad.

Hjälp av polismyndighet

15 § Polismyndigheten skall lämna den hjälp som behövs för att utöva offentlig kontroll eller i övrigt verkställa ett beslut enligt denna lag, de föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen eller de beslut som meddelats med stöd av EG-bestämmelserna.

Hjälp enligt första stycket får begäras endast om

1. det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att polisens särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas, eller
2. det annars finns synnerliga skäl.

Avgifter

16 § Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får meddela föreskrifter om skyldighet att betala avgift för offentlig kontroll enligt denna lag, de föreskrifter eller de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får meddela föreskrifter om hur avgifterna skall beräknas.

Straffbestämmelser

17 § Till böter döms den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 3 § 3, 5 eller 7 §.

18 § Till ansvar enligt denna lag döms inte om gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

Om ett vitesföreläggande eller ett vitesförbud har överträtts döms inte till ansvar enligt denna lag för gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Överklagande m.m.

19 § Beslut enligt lagen eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter som har meddelats av en sådan organisation eller sammanslutning som avses i 3 § 2 eller av ett sådant slakteri som avses i 6 § 2, får överklagas hos Jordbruksverket.

Beslut som har meddelats av en sådan organisation som avses i artikel 7.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2160/2003 av den 17 november 2003 om bekämpning av salmonella och vissa andra livsmedelsburna zoonotiska smittämnen[1], får överklagas hos Jordbruksverket.

20 § Beslut som Jordbruksverket eller en annan statlig förvaltningsmyndighet har meddelat enligt denna lag, enligt de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Jordbruksverket för det allmännas talan hos förvaltningsdomstol om en organisation, en sammanslutning eller ett slakteri först har beslutat i saken.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

21 § En myndighet får bestämma att dess beslut skall gälla omedelbart även om det överklagas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006. Genom lagen upphävs lagen (1985:342) om kontroll av husdjur m.m.

[1] EUT L 325, 12.12.2003, s. 1 (Celex 32003R2160).

2.5 Förslag till lag om ändring i växtskyddslagen (1972:318)

Härigenom föreskrivs[1] i fråga om växtskyddslagen (1972:318)

dels att 1, 3–6, 7 a och 11 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas fyra nya paragrafer, 2 a, 6 a, 8 a, och 11 a §§ av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	1 §[2]
I denna lag förstås med	
växt även del av växt såsom lök, rotstock, gren, kvist, blad, blomma, frukt, frö och bark samt sådan produkt av växt, som alltjämt har karaktär av råvara, såsom timmer, utsäde och spannmål,	*växt: levande växt eller levande växtdel, inklusive fröer,*
	växtprodukt: produkt av växtursprung som inte är en växt enligt denna lag och som har *1. karaktär av råvara, eller* *2. genomgått en enklare bearbetning,*
växtskadegörare virus, bakterie, svamp, nematod, insekt, kvalster, mykoplasma och annan organism ur växt- eller djurriket som kan förorsaka sjukdom eller annan skada på växt eller växtodling.	*växtskadegörare: art, stam eller biotyp av växt, djur eller patogen som är skadlig för växt, växtodling eller växtprodukt.*
	Vad som avses med växt enligt lagen anges i verkställighetsföreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.
	2 a §[3] *Lagen kompletterar sådana bestämmelser i EG-förordningar (EG-bestämmelser) som faller inom tillämpningsområdet för lagen. Regeringen skall i Svensk författningssamling ge till känna*

[1] Jfr. rådets direktiv 2000/29/EG av den 8 maj 2000 om skyddsåtgärder mot att skadegörare på växter eller växtprodukter förs in till gemenskapen och mot att de sprids inom gemenskapen (EGT L 169, 10.7.2000, s. 1, Celex 32000L0029), ändrat genom rådets direktiv 2002/89/EG (EGT L 355, 30.12.2002, s. 45, Celex 32002L0089).

[2] Senaste lydelse 1995:364.

[3] Tidigare 2 a § upphävd genom 1994:903.

vilka grundförordningar som avses.

I fråga om EG-bestämmelser som faller inom flera lagars tillämpningsområde meddelar regeringen i verkställighetsföreskrifter vilka bestämmelser som kompletteras av den här lagen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet fatta de beslut som behövs som komplettering av EG-bestämmelserna.

3 §[4]

Bekämpning enligt denna lag får ske i fråga om växtskadegörare vilka anges i föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Sådan föreskrift får meddelas endast beträffande växtskadegörare som allvarligt kan skada växtodling, skog, annan mark eller lager av växter.

Bekämpning enligt denna lag får ske i fråga om växtskadegörare vilka anges i föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Sådan föreskrift får meddelas endast beträffande växtskadegörare som allvarligt kan skada växtodling, skog, annan mark eller lager av växter *eller växtprodukter.*

Om det finns synnerliga skäl, får den myndighet som regeringen bestämmer meddela beslut som avses i 5 § utan hinder av första stycket. Sådant beslut får gälla högst tre månader.

4 §[5]

Den som har anledning anta att växtskadegörare, som omfattas av föreskrift enligt 3 § första stycket, angripit växt eller växtodling på mark som han äger eller brukar eller växter i lager som han innehar för försäljning till andra än konsumenter skall genast anmäla detta. Anmälan skall göras till den myndighet som regeringen bestämmer.

Den som har anledning anta att växtskadegörare, som omfattas av föreskrift enligt 3 § första stycket, angripit växt eller växtodling på mark som han äger eller brukar eller växter *eller växtprodukter* i lager som han innehar för försäljning till andra än konsumenter skall genast anmäla detta. Anmälan skall göras till den myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från anmälningsskyldigheten.

[4] Senaste lydelse 1995:364.
[5] Senaste lydelse 1995:364.

5 §[6]

För att bekämpa och hindra spridning av växtskadegörare, som omfattas av föreskrift enligt 3 § första stycket, får regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer

För att bekämpa och hindra spridning av växtskadegörare, som omfattas av föreskrift enligt 3 § första stycket, får regeringen eller *den* myndighet som regeringen bestämmer

1. förelägga fastighetsägare eller nyttjanderättshavare att vidtaga åtgärd för bekämpning av växtskadegörare på fastigheten,

2. förordna om smittrening av lokal, redskap, transportmedel eller annat föremål som kan hysa växtskadegörare,

3. förordna om smittrening eller förstöring av växt eller förpackning till växt eller om begränsning i rätten att använda växt eller sådan förpackning,

3. förordna om smittrening eller förstöring av växt *eller växtprodukt* eller förpackning till växt *eller växtprodukt* eller om begränsning i rätten att använda växt *eller växtprodukt* eller sådan förpackning,

4. förbjuda sådd eller plantering av växt,

5. meddela föreskrifter om odling eller skörd av växt,

6. förbjuda eller föreskriva villkor för införsel, utförsel eller bortförande av växt, växtskadegörare, jord, kompost, gödsel och kulturer av växtskadegörare,

6. förbjuda eller föreskriva villkor för införsel, utförsel eller bortförande, *innehav eller annan hantering av* växt, *växtprodukt,* växtskadegörare, jord, kompost, gödsel *eller annat odlingssubstrat* och kulturer av växtskadegörare,

7. vidtaga eller föreskriva annan åtgärd i fråga om enskilds egendom som finnes oundgängligen påkallad.

Åtgärd som avses i första stycket 2, 3 eller 7 kan verkställas genom myndighets försorg.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får överlåta till ett enskilt kontrollorgan som är juridisk person att i samband med införsel av växter, växtprodukter, växtskadegörare, jord, kompost, gödsel eller annat odlingssubstrat och kulturer av växtskadegörare besluta om sådana åtgärder som avses i första stycket 1–3. Sådan överlåtelse får även avse beslut om förbud eller villkor för införsel eller bortförande av växt, växtprodukt, växtskadegörare, jord, kompost, gödsel och kulturer av växtskadegörare i enlighet med vad som anges i första stycket 6.

[6] Senaste lydelse 1989:492.

5 a §[7]

För att kartlägga förekomst av, fastställa frihet från och kontrollera spridning av växtskadegörare enligt 3 § första stycket får regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer

1. meddela föreskrifter om att den som odlar eller handlar med växter skall anmäla verksamheten till viss myndighet och föra anteckningar om verksamheten,

2. meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om provtagning eller undersökning av växt, jord eller annat odlingssubstrat, mark, lokal, transportmedel, förpackning, redskap eller annat föremål som kan hysa växtskadegörare.

1. meddela föreskrifter om att den som odlar *växter* eller handlar med växter *eller växtprodukter* skall anmäla verksamheten till viss myndighet och föra anteckningar om verksamheten,

2. meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om provtagning eller undersökning av växt, *växtprodukt,* jord eller annat odlingssubstrat, mark, lokal, transportmedel, förpackning, redskap eller annat föremål som kan hysa växtskadegörare.

Åtgärd som avses i första stycket 2 kan verkställas genom myndighets försorg.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får till ett enskilt kontrollorgan som är juridisk person överlåta att i enskilda fall besluta om provtagning eller undersökning enligt första stycket 2.

6 §[8]

En innehavare av mark, byggnad eller transportmedel är skyldig att lämna tillträde för en åtgärd enligt denna lag eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Innehavaren är även skyldig att lämna tillträde enligt första stycket för åtgärder som utförs av EG:s institutioner och av institutionerna utsedda inspektörer eller experter.

6 a §

Den som utövar offentlig kontroll har rätt att för denna kontroll på begäran få sådana upplysningar och ta del av sådana handlingar som behövs för den offentliga kontrollen.

Bestämmelserna i första stycket gäller också för EG:s institutioner

[7] Senaste lydelse 1995:364.
[8] Senaste lydelse 1995:364.

och av institutionerna utsedda inspektörer och experter.

7 a §[9]

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sundhetsintyg.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får överlämna till en juridisk person att utfärda sådant sundhetsintyg som krävs vid handel med växter eller vid utförsel av växter.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får överlämna till en juridisk person att utfärda sådant sundhetsintyg som krävs vid handel med växter *eller växtprodukter* eller vid utförsel av växter *eller växtprodukter.*

8 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för handläggning av frågor om tillstånd, omhändertagande av gods eller för kontroll, inspektion eller därmed jämförlig åtgärd som regleras av denna lag.

11 §[10]

Statens jordbruksverks beslut i ett särskilt fall enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Detsamma gäller beslut som har meddelats av ett enskilt kontrollorgan.

Jordbruksverket för det allmännas talan hos allmän förvaltningsdomstol, om det överklagade beslutet har meddelats av ett enskilt kontrollorgan.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. Beslut som meddelats med stöd av 5, 5 a eller 7 § gäller omedelbart, om inte något annat bestäms.

11 a §

När enskilda kontrollorgan utför kontroll enligt denna lag tillämpas följande bestämmelser i förvaltningslagen (1986:223)

– 11 och 12 §§ om jäv,

– 15 § om anteckning av uppgifter,

[9] Senaste lydelse 1995:364.
[10] Senaste lydelse 1995:364.

– 16 och 17 §§ om en parts rätt att få del av uppgifter,

– 20 § om motivering av beslut,

– 21 § om underrättelse av beslut,

– 22 § om överklagande, samt

– 26 § om rättelse av skrivfel och liknande.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

2.6 Förslag till lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534)

Härigenom föreskrivs i fråga om djurskyddslagen (1988:534)[1]

dels att nuvarande 1 a och 1 b §§ skall betecknas 1 b och 1 c §§, nuvarande 24 a–d §§ skall betecknas 24 c–f §§,

dels att 3 a, 12, 24, 24 c–f, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 37, 38 och 39 §§ samt rubriken närmast före 24 § skall ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 36 § skall lyda ”Straffbestämmelser”,

dels att rubriken närmast före 1 a § skall sättas närmast före 1 b §,

dels att det i lagen skall införas nio nya paragrafer, 1 a, 24 a, 24 b, 25 a–d, 27 a och 36 a §§, samt närmast före 1 a, 24 a, 24 b, 24 c, 24 d, 24 e, 24 f, 25, 25 b, 26, 27, 27 a 28, och 38 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	EG-bestämmelser som kompletteras av lagen
	1 a § *Lagen kompletterar sådana bestämmelser i EG-förordningar (EG-bestämmelser) som faller inom lagens tillämpningsområde. Regeringen skall i Svensk författningssamling ge till känna vilka grundförordningar som avses.* *I fråga om EG-bestämmelser som faller inom flera lagars tillämpningsområde meddelar regeringen i verkställighetsföreskrifter vilka bestämmelser som kompletteras av den här lagen.* *Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet fatta beslut som behövs som komplettering av EG-bestämmelserna.*
3 a §	
Om en åtgärd i fråga om stall eller annat förvaringsutrymme för djur som kräver förprövning enligt föreskrifter som meddelats med	Om en åtgärd i fråga om stall eller annat förvaringsutrymme för djur som kräver förprövning enligt föreskrifter som meddelats med

[1] Lagen omtryckt 2003:1077.

stöd av 3 § tredje stycket 3 har vidtagits utan sådan prövning, skall *länsstyrelsen* förbjuda att *byggnaden* används för att hysa djur. Förbud skall dock inte meddelas om *länsstyrelsen* finner att åtgärden kan godkännas i efterhand.	stöd av 3 § tredje stycket 3 har vidtagits utan sådan prövning, skall *den myndighet som regeringen bestämmer*, förbjuda att *utrymmet* används för att hysa djur. Förbud skall dock inte meddelas om *myndigheten* finner att åtgärden kan godkännas i efterhand.
12 §	
Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Djurskyddsmyndigheten får meddela föreskrifter om villkor för eller förbud mot 1. tillförsel av hormoner eller andra ämnen till djur för att påverka djurets egenskaper i annat syfte än att förebygga, påvisa, lindra eller bota sjukdom eller sjukdomssymptom, eller 2. avel med sådan inriktning som kan medföra lidande för djuren eller påverka djurens naturliga beteenden.	
Första stycket 1 gäller inte ämnen som omfattas av *lagen (1985:295) om foder*.	Första stycket 1 gäller inte ämnen som omfattas av *lagen (2006:0000) om foder och animaliska biprodukter*.
Tillsyn m.m.	***Kontrollmyndigheternas offentliga kontroll***
24 §[2]	
Tillsynen över efterlevnaden av denna lag *och* de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen utövas av Djurskyddsmyndigheten, länsstyrelserna, *och* andra statliga myndigheter och kommunerna *(tillsynsmyndigheter)* i enlighet med vad regeringen bestämmer.	*Offentlig kontroll av* efterlevnaden av denna lag*,* de föreskrifter *och beslut* som har meddelats med stöd av lagen*, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen och de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna* utövas av Djurskyddsmyndigheten, länsstyrelserna, andra statliga myndigheter och kommunerna i enlighet med vad regeringen bestämmer.
En kommuns *tillsyn* skall fullgöras av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Nämnden skall ha tillgång till djurskyddsutbildad personal i den omfattning som behövs för att nämnden skall kunna fullgöra sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt.	En kommuns *offentliga kontroll* skall fullgöras av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Nämnden skall ha tillgång till djurskyddsutbildad personal i den omfattning som behövs för att nämnden skall kunna fullgöra sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt.

[2] Senaste lydelse 2005:338.

Djurskyddsmyndigheten samordnar övriga tillsynsmyndigheters verksamhet och lämnar vid behov råd och hjälp i denna verksamhet.

Kontrollmyndigheternas övriga åligganden

24 a §

Djurskyddsmyndigheten och, i fråga om länet, en länsstyrelse samordnar övriga kontrollmyndigheters verksamhet och lämnar vid behov råd och hjälp i denna verksamhet.

Den myndighet som utövar offentlig kontroll skall genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen, de föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen och de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna.

24 b §

Den myndighet som utövar offentlig kontroll skall verka för att överträdelser av lagen, av de föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, eller av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen, beivras.

Kommunal samverkan i den offentliga kontrollen

24 a §

En kommun får träffa avtal med en annan kommun om att *tillsynsuppgifter* som kommunen har enligt denna lag skall skötas helt eller delvis av den andra kommunen. Kommunen får dock inte överlåta befogenheten att meddela beslut i ett ärende.

24 c §[3]

En kommun får träffa avtal med en annan kommun om att *kontrolluppgifter* som kommunen har enligt denna lag skall skötas helt eller delvis av den andra kommunen. Kommunen får dock inte överlåta befogenheten att meddela beslut i ett ärende.

[3] Senaste lydelse av 24 a § 2005:338.

Kommunen får också efter överenskommelse med en annan kommun uppdra åt anställda i den kommunen att besluta på kommunens vägnar i ett visst ärende eller en grupp av ärenden, dock inte i de fall som avses i 6 kap. 34 § kommunallagen (1991:900). Föreskrifterna i 6 kap. 24–27 och 35 §§ kommunallagen om jäv och anmälan av beslut till nämnd skall tillämpas på den som fattar sådana beslut.

Frivillig överflyttning av offentlig kontroll

24 b §

Länsstyrelsen i det län där en kommun är belägen får i samråd med kommunen i det enskilda fallet besluta att den *tillsyn över* en viss verksamhet som kommunen annars har skall flyttas över till länsstyrelsen. Ett sådant beslut får fattas om verksamheten har stor omfattning, är särskilt komplicerad eller om det finns andra särskilda skäl.

Länsstyrelsen får besluta att *tillsynen* skall lämnas tillbaka till kommunen om länsstyrelsen och kommunen är överens om det.

24 d §[4]

Länsstyrelsen i det län där en kommun är belägen får, i samråd med kommunen, i det enskilda fallet besluta att den *offentliga kontrollen av* en viss verksamhet som kommunen annars har skall flyttas över till länsstyrelsen. Ett sådant beslut får fattas om verksamheten har stor omfattning, är särskilt komplicerad eller om det finns andra särskilda skäl.

Länsstyrelsen får besluta att *kontrollen* skall lämnas tillbaka till kommunen om länsstyrelsen och kommunen är överens om det.

Förelägganden riktade mot kommuner

24 c §

Om en kommun inte fullgör de skyldigheter som följer av *kommunens tillsynsuppdrag* får länsstyrelsen i det län där kommunen är belägen förelägga kommunen att avhjälpa bristen. Ett sådant föreläggande skall innehålla uppgifter om de åtgärder som länsstyrelsen anser nödvändiga för att bristen skall kunna avhjälpas.

24 e §[5]

Om en kommun inte fullgör de skyldigheter som följer av *dess kontrolluppdrag* får länsstyrelsen i det län där kommunen är belägen förelägga kommunen att avhjälpa bristen. Ett sådant föreläggande skall innehålla uppgifter om de åtgärder som länsstyrelsen anser nödvändiga för att bristen skall kunna avhjälpas.

[4] Senaste lydelse av 24 b § 2005:338.
[5] Senaste lydelse av 24 c § 2005:338.

Tvångsöverflyttning av offentlig kontroll

24 d §

Om en kommun grovt eller under längre tid har åsidosatt sin *tillsynsskyldighet* när det gäller en viss verksamhet, får regeringen på ansökan av länsstyrelsen i det län där kommunen är belägen, besluta att ansvaret för *tillsynen* skall flyttas över till länsstyrelsen.

Regeringen får besluta att ansvaret för *tillsynen* skall lämnas tillbaka till kommunen.

24 f §[6]

Om en kommun grovt eller under längre tid har åsidosatt sin *kontrollskyldighet* när det gäller en viss verksamhet, får regeringen på ansökan av länsstyrelsen i det län där kommunen är belägen, besluta att ansvaret för *kontrollen* skall flyttas över till länsstyrelsen.

Regeringen får besluta att ansvaret för *kontrollen* skall lämnas tillbaka till kommunen.

Föreskrifter om offentlig kontroll

25 §[7]

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Djurskyddsmyndigheten får meddela föreskrifter om

1. hur *tillsynen* enligt denna lag skall bedrivas,

2. skyldighet för en *tillsynsmyndighet* att lämna information till en *annan tillsynsmyndighet*,

3. *att det får tas ut avgifter för tillsynen och i ärenden enligt denna lag*.

Regeringen får överlåta åt kommunen att meddela föreskrifter om avgifter enligt första stycket 3.

1. hur *offentlig kontroll* skall bedrivas, och

2. skyldighet för en *kontrollmyndighet eller ett kontrollorgan* att lämna information till en *sådan samordnande kontrollmyndighet som avses i 24 a § första stycket.*

25 a §

Regeringen får meddela föreskrifter om vilka bestämmelser i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd[8] *som skall tillämpas vid*

[6] Senaste lydelse av 24 d § 2005:338.
[7] Senaste lydelse 2005:338.
[8] EUT L 165, 30.4.2004, s. 1 Celex 32004R0882.

offentlig kontroll av andra djurhållare än sådana som håller livsmedelsproducerande djur.

Avgifter

25 b §

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Djurskyddsmyndigheten får meddela föreskrifter om skyldighet att betala avgift för offentlig kontroll enligt lagen, de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen eller de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen. Bemyndigandet innefattar rätt att meddela föreskrifter om skyldighet för kommuner att ta ut sådan avgift.

25 c §

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Djurskyddsmyndigheten får meddela föreskrifter om skyldighet att betala avgift i ärenden som handläggs av statliga myndigheter enligt lagen, de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen eller de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

Regeringen eller efter regeringens bemyndigande, kommunfullmäktige får meddela föreskrifter om skyldighet att betala avgift för en kommunal nämnds handläggning av ärenden enligt lagen, de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen eller de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

25 d §

Regeringen eller efter regeringens bemyndigande, Djurskyddsmyndigheten får meddela föreskrifter om hur statliga myndigheters och kontrollorgans avgifter skall beräknas.

Förelägganden, förbud och rättelse

26 §[9]

En tillsynsmyndighet får, utöver vad som särskilt anges i 24 c §, meddela de förelägganden och förbud som behövs för att *denna lag eller* föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen *skall efterlevas.*

Utöver vad som följer av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen eller vad som särskilt anges i 24 c § *får en kontrollmyndighet* meddela de förelägganden och förbud som behövs för att *lagen*, *de* föreskrifter *och beslut* som har meddelats med stöd av lagen, *de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen och de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna skall följas.*

I beslut om föreläggande eller förbud enligt denna paragraf får tillsynsmyndigheten sätta ut vite, dock inte i fall som avses i 29 §.

Förelägganden eller förbud enligt första stycket eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får förenas med vite, dock inte i fall som avses i 29 §.

Om någon inte rättar sig efter lagen *eller* föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen *eller inte följer en tillsynsmyndighets föreläggande,* får *myndigheten* besluta om rättelse på hans bekostnad. I brådskande fall får ett sådant beslut meddelas utan föregående föreläggande.

Om någon inte rättar sig efter lagen, *de* föreskrifter *eller beslut* som har meddelats med stöd av lagen, *de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen eller de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna* får *kontrollmyndigheten* besluta om rättelse på hans *eller hennes* bekostnad. I brådskande fall får ett sådant beslut meddelas utan föregående föreläggande.

Rätt till upplysningar och tillträde m.m.

27 §[10]

För tillsyn enligt denna lag har tillsynsmyndigheten rätt att få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen där djur hålls och att där besikta djuren, göra undersökningar och ta prover.

En kontrollmyndighet och ett kontrollorgan har i den utsträckning som behövs för kontrollen rätt att

1. på begäran få upplysningar och ta del av handlingar, och

2. få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen där djur hålls

[9] Senaste lydelse 2005:338.
[10] Senaste lydelse 2005:338.

	eller som berör djurhållningen och där besiktiga djuren, göra undersökningar och ta prover.
Tillsynsmyndigheten har rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.	
Bestämmelserna i första *och andra styckena* gäller också för EG:s institutioner och *av institutionerna utsedda inspektörer och experter.*	Bestämmelserna i första *stycket* gäller också för EG:s institutioner och *för inspektörer och experter som utsetts av institutionerna*.
Polismyndigheten skall på begäran lämna tillsynsmyndigheten den hjälp som behövs vid tillsynen.	*Den som är föremål för offentlig kontroll skall tillhandahålla den hjälp som behövs för att kontrollen skall kunna genomföras.*
	Hjälp av polismyndighet
	27 a § *Polismyndigheten skall lämna den hjälp som behövs för att utöva offentlig kontroll eller i övrigt verkställa ett beslut enligt denna lag, de föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen eller de beslut som meddelats med stöd av EG-bestämmelserna.* *Hjälp enligt första stycket får begäras endast om* *1. det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att polisens särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas, eller* *2. det annars finns synnerliga skäl.*
	Undantag för djur som används inom försvarsmakten
	28 §
Bestämmelserna i *24, 26 och 27 §§* gäller inte djur som används inom försvarsmakten.	Bestämmelserna i *24–24 b, 25, 25 b och 26–27 a §§* gäller inte djur som används inom försvarsmakten.

29 §

Länsstyrelsen skall meddela förbud att ha hand om djur eller ett visst slag av djur för den som

1. inte följer ett beslut som en *tillsynsmyndighet* har meddelat enligt 26 § och som är av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt,

1. inte följer ett beslut som en *kontrollmyndighet* har meddelat enligt 26 § och som är av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt,

2. allvarligt har försummat tillsynen eller vården av ett djur,

3. har misshandlat ett djur,

4. har dömts för djurplågeri enligt 16 kap. 13 § brottsbalken, eller

5. vid upprepade tillfällen dömts för brott *mot denna lag eller mot föreskrifter som meddelats med stöd av lagen* eller vid upprepade tillfällen varit föremål för beslut enligt 26 §.

5. vid upprepade tillfällen dömts för brott *enligt 36 eller 36 a §* eller vid upprepade tillfällen varit föremål för beslut enligt 26 §.

Förbud skall inte meddelas, om det är uppenbart att ett upprepande inte kommer att inträffa.

Om den mot vilken förbudet riktas är ägare av djuret, får länsstyrelsen dessutom ålägga honom att göra sig av med det och förbjuda honom att skaffa djur över huvud taget eller ett visst slag av djur.

Förbudet kan avse viss tid eller gälla tills vidare.

31 §

Länsstyrelsen skall besluta att ett djur skall tas om hand genom polismyndighetens försorg om

1. djuret otillbörligt utsätts för lidande och detta inte rättas till efter tillsägelse av *tillsynsmyndigheten,*

1. djuret otillbörligt utsätts för lidande och detta inte rättas till efter tillsägelse av *kontrollmyndigheten*,

2. ett beslut som meddelats enligt 26 § inte följs och beslutet är av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt,

3. ett beslut som meddelats enligt 29 § inte följs,

4. den som har djuret i sin vård har dömts för djurplågeri enligt 16 kap. 13 § brottsbalken, eller

5. den som har djuret i sin vård vid upprepade tillfällen dömts för brott *mot denna lag eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen* eller vid upprepade tillfällen varit föremål för beslut enligt 26 §.

5. den som har djuret i sin vård vid upprepade tillfällen dömts för brott *enligt 36 eller 36 a §* eller vid upprepade tillfällen varit föremål för beslut enligt 26 §.

32 §

Utan hinder av vad i 31 § 1 föreskrivs om tillsägelse och rättelse skall länsstyrelsen, en *tillsynsmyndighet* eller polismyndigheten besluta att ett djur som är utsatt för lidande

Utan hinder av vad i 31 § 1 föreskrivs om tillsägelse och rättelse skall länsstyrelsen, en *kontrollmyndighet* eller polismyndigheten besluta att ett djur som är utsatt för lidande

omedelbart skall omhändertas om	omedelbart skall omhändertas om

1. det bedöms utsiktslöst att felet blir avhjälpt,
2. ägaren till djuret är okänd eller inte kan anträffas, eller
3. det i övrigt bedöms oundgängligen nödvändigt från djurskyddssynpunkt.

Om beslutet har meddelats av någon annan än länsstyrelsen, skall beslutet underställas länsstyrelsen, som snarast skall avgöra om det skall fortsätta att gälla.

Omhändertagandet skall ske genom polismyndighetens försorg.

36 a §

Till böter eller fängelse i högst två år döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot skyldigheter, villkor eller förbud som finns i de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen. Detta gäller dock inte om överträdelsen avser bestämmelser om myndighetsutövning.

Om brottet har begåtts med uppsåt och avsett en förpliktelse av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt, döms till fängelse i högst två år.

Om gärningen är att anse som ringa skall inte dömas till ansvar.

Till ansvar enligt denna paragraf döms inte om gärningen är belagd med samma eller strängare straff i brottsbalken.

37 §

Om ett vitesföreläggande eller vitesförbud har överträtts, döms inte till ansvar enligt 36 § för gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.	Om ett vitesföreläggande eller vitesförbud har överträtts, döms inte till ansvar enligt 36 *eller 36 a* § för gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Den som har ålagts att betala en särskild avgift enligt 3 § fjärde stycket för att han inte låtit förpröva stall eller andra förvaringsutrymmen för djur döms inte till ansvar enligt 36 §.

Överklagande m.m.

38 §

Beslut av en kommunal nämnd enligt denna lag *eller* enligt *bestämmelser* som meddelats med stöd av lagen får överklagas hos länsstyrelsen.	Beslut av en kommunal nämnd enligt denna lag, enligt *de föreskrifter* som meddelats med stöd av lagen *eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen* får överklagas hos läns-

styrelsen.

Beslut, som *annan* statlig *myndighet än regeringen* i särskilt fall meddelat enligt lagen *eller med stöd av regeringens förordnande enligt lagen*, får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut, som *en* statlig *förvaltningsmyndighet* i särskilt fall meddelat enligt lagen, *enligt de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen eller de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen*, får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Annat beslut som Djurskyddsmyndigheten eller annan statlig myndighet meddelat enligt lagen eller med stöd av regeringens förordnande enligt lagen får överklagas hos regeringen.

39 §

Beslut som avses i 29, 31, 32 och 34 §§ gäller omedelbart, om inte myndigheten bestämmer något annat. En myndighet får i annat fall bestämma att ett beslut skall gälla även om det överklagas.

Regeringen får meddela föreskrifter om i vilka fall beslut skall gälla omedelbart.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

2.7 Förslag till lag om ändring i epizootilagen (1999:657)

Härigenom föreskrivs i fråga om epizootilagen (1999:657)
dels att 4 a, 5, 7–9, 11–14 och 21 §§ samt rubrikerna närmast före 11 och 21 §§ skall ha följande lydelse,
dels att rubriken närmast före 20 § skall lyda ”Straffbestämmelser m.m.”,
dels att det i lagen skall införas sex nya paragrafer, 1 a, 11 a, 12 a, 13 a, 13 b och 22 §§, samt närmast före 1 a, 11 a, 12, 12 a, 13, 13 a, 13 b och 14 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	EG-bestämmelser som kompletteras av lagen
	1 a § *Lagen kompletterar sådana bestämmelser i EG-förordningar (EG-bestämmelser) som faller inom lagens tillämpningsområde. Regeringen skall i Svensk författningssamling ge till känna vilka grundförordningar som avses.* *I fråga om EG-bestämmelser som faller inom flera lagars tillämpningsområde meddelar regeringen i verkställighetsföreskrifter vilka bestämmelser som kompletteras av den här lagen.* *Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet fatta beslut som behövs som komplettering av EG-bestämmelserna.*
4 a §[1]	
Om det finns grundad anledning att anta att ett fall av epizootisk sjukdom har inträffat, skall *den myndighet som regeringen bestämmer,* i den utsträckning det är nödvändigt för att motverka smittspridning, besluta om förbud mot att besöka eller lämna eller utföra transporter eller förflyttningar av	Om det finns grundad anledning att anta att ett fall av epizootisk sjukdom har inträffat, skall *Jordbruksverket*, i den utsträckning det är nödvändigt för att motverka smittspridning, besluta om förbud mot att besöka eller lämna eller utföra transporter eller förflyttningar av djur eller fordon

[1] Senaste lydelse 2005:102.

djur eller fordon till, från eller inom sådana områden

till, från eller inom sådana områden

1. som gränsar till ett område där smitta kan antas förekomma, eller
2. där det annars kan finnas risk för spridning av smitta.

Jordbruksverket får överlämna åt länsstyrelsen eller annan statlig myndighet att fatta beslut enligt första stycket.

5 §[2]

Om det är klarlagt att ett fall av epizootisk sjukdom har inträffat, skall *den myndighet som regeringen bestämmer* besluta om förbud enligt 4 § för de områden där smitta förekommer, eller om andra begränsningar i hanteringen av djur eller varor, allt i den utsträckning som behövs för att motverka smittspridning (smittförklaring).

Om det är klarlagt att ett fall av epizootisk sjukdom har inträffat, skall *Jordbruksverket* besluta om förbud enligt 4 § för de områden där smitta förekommer, eller om andra begränsningar i hanteringen av djur eller varor, allt i den utsträckning som behövs för att motverka smittspridning (smittförklaring).

Under samma förutsättningar skall regeringen eller *den myndighet som regeringen* bestämmer meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om

Under samma förutsättningar skall regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, *Jordbruksverket* meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om

1. förbud mot transporter av djur eller varor till, från eller inom områden som gränsar till områden där smitta förekommer eller om andra begränsningar i hanteringen av djur eller varor inom sådana angränsande områden, och
2. förbud mot tillträde till vissa djurstallar eller andra anläggningar där djur hålls (tillträdesförbud) eller särskilda villkor för tillträde till sådana anläggningar.

Jordbruksverket får överlämna åt länsstyrelsen eller annan statlig myndighet att fatta beslut enligt första och andra styckena.

7 §[3]

Beslut enligt 4, 4 a eller 5 § skall upphävas av *den myndighet som regeringen bestämmer* så snart det blivit klarlagt att det inte längre finns förutsättningar för beslutet.

Beslut enligt 4, 4 a eller 5 § skall upphävas av *Jordbruksverket* så snart det blivit klarlagt att det inte längre finns förutsättningar för beslutet.

Jordbruksverket får överlämna åt länsstyrelsen eller annan statlig

[2] Senaste lydelse 2005:102.
[3] Senaste lydelse 2005:102.

myndighet att fatta beslut enligt första stycket.

8 §[4]

För att förebygga eller bekämpa epizootiska sjukdomar får regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om

1. slakt eller annan avlivning av djur som är eller misstänks vara smittade eller kan sprida smitta,
2. slakt eller annan avlivning av andra djur,
3. oskadliggörande av döda djur, produkter av djur, andra varor, avfall och annat material som kan sprida smitta,
4. smittrening,
5. skyddsympning eller annan förebyggande behandling av djur,
6. undersökning av djur och produkter av djur i kontrollsyfte,
7. djurhållning,
8. begränsningar eller andra villkor vad gäller förflyttning av fordon,
9. begränsningar eller andra villkor vad gäller transport eller annan hantering av levande och döda djur, produkter av djur, andra varor, avfall och annat material,
10. registrering eller journalföring av djurtransporter, levande och döda djur, produkter av djur och andra varor, avfall och annat material,
11. dokumentation i fråga om besök på en anläggning där djur hålls,
12. oskadliggörande av skadedjur som sprider smitta,
13. metoder för provtagning och analys,
14. skyldighet att till Jordbruksverket lämna uppgifter som kan ha betydelse för arbetet med att förebygga eller bekämpa epizootiska sjukdomar,
15. annan åtgärd som skall genomföras till följd av beslut av Europeiska kommissionen eller som annars är nödvändig.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela de föreskrifter som behövs som komplettering av sådana EG-bestämmelser som inte faller inom tillämpningsområdet för vare sig livsmedelslagen (1971:511) eller lagen (1985:295) om foder och som finns i

1. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 999/2001 av den 22 maj 2001 om fastställande av bestämmelser för förebyggande, kontroll och utrotning av vissa typer av transmissibel spongiform encefalopati, eller

2. någon EG-förordning som har beslutats med stöd av den förordning som anges under 1.

[4] Senaste lydelse 2005:102.

9 §

Efter beslut av *den myndighet som regeringen bestämmer* skall

Efter beslut av *Jordbruksverket* skall

1. innehavare av sådana slakteriinrättningar eller bearbetningsanläggningar som är ställda under offentlig kontroll ställa lokaler och utrustning till förfogande för sådan slakt eller avlivning som avses i 8 § 1 och 2 eller för sådant oskadliggörande som avses i 8 § 3,
2. innehavare av redskap eller annan utrustning som oundgängligen behövs för att förebygga eller bekämpa en epizootisk sjukdom tillhandahålla utrustningen,
3. personal vid slakteriinrättningar eller bearbetningsanläggningar som avses i 1 och de personer som handhar utrustning som avses i 2 delta i förebyggande åtgärder eller bekämpning enligt denna lag.

Jordbruksverket får överlämna åt länsstyrelsen eller annan statlig myndighet att fatta beslut enligt första stycket.

Tillsyn

Kontrollmyndigheternas offentliga kontroll

11 §[5]

Den centrala tillsynen över efterlevnaden av denna lag *och* föreskrifter *eller* beslut som har meddelats med stöd av lagen utövas av Jordbruksverket. *Länsstyrelsen utövar tillsynen inom länet.*

Det som sägs i första stycket och i 12–14 §§ om tillsyn över efterlevnaden av denna lag och föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen gäller också för tillsyn över efterlevnaden av sådana EG-bestämmelser som avses i 8 § andra stycket.

Offentlig kontroll av efterlevnaden av denna lag*, de* föreskrifter *och* beslut som har meddelats med stöd av lagen*, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen och de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna* utövas av Jordbruksverket *och länsstyrelserna i enlighet med vad regeringen bestämmer.*

Kontrollmyndigheternas övriga åligganden

11 a §

Jordbruksverket samordnar övriga kontrollmyndigheters verk-

[5] Senaste lydelse 2003:101.

	samhet och lämnar råd och hjälp i denna verksamhet.
	Den myndighet som utövar offentlig kontroll skall genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen, de föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen och de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna.
	Rätt till upplysningar och tillträde
	12 §
För tillsynen har tillsynsmyndigheten rätt att få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen för att där besiktiga djuren, göra undersökningar och ta prover.	*En kontrollmyndighet och ett kontrollorgan har i den utsträckning som behövs för kontrollen rätt att* *1. på begäran få upplysningar och ta del av handlingar, och* *2.* få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen för att där besiktiga djuren, göra undersökningar och ta prover.
Tillsynsmyndigheten har rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.	*Det som sägs i första stycket gäller också den som vidtar åtgärder enligt denna lag, de föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen eller de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna.*
Bestämmelserna i första *och andra styckena* gäller också för EG:s institutioner och av institutionerna utsedda inspektörer och experter.	Bestämmelserna i första *stycket* gäller också för EG:s institutioner och av institutionerna utsedda inspektörer och experter.
	Skyldighet för enskild att tillhandahålla hjälp
	12 a §
	Den som är föremål för offentlig kontroll eller andra åtgärder enligt denna lag, de föreskrifter eller beslut som har meddelats

med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen eller de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna skall tillhandahålla den hjälp som behövs för att kontrollen eller åtgärderna skall kunna genomföras.

Förelägganden och förbud

13 §

Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att denna lag *eller* föreskrifter *eller* beslut som har meddelats med stöd av lagen skall *efterlevas. I beslut om föreläggande eller förbud får tillsynsmyndigheten sätta ut vite.*

Om någon inte fullgör sina skyldigheter enligt denna lag, enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt ett föreläggande, kan tillsynsmyndigheten besluta om rättelse på hans bekostnad.

Utöver vad som följer av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får en kontrollmyndighet meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att denna lag*, de* föreskrifter *och* beslut som har meddelats med stöd av lagen*, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen och de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna* skall *följas.*

Vite

13 a §

Förelägganden eller förbud enligt denna lag eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får förenas med vite.

Rättelse

13 b §

Om någon inte fullgör sina skyldigheter enligt lagen, de föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen eller de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna får kontrollmyn-

	digheten besluta om rättelse på hans eller hennes bekostnad.
	Hjälp av polismyndighet
	14 §
Polismyndigheten skall lämna den hjälp som behövs för att *denna lag eller* föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen skall *efterlevas*.	Polismyndigheten skall lämna den hjälp som behövs för att *utöva offentlig kontroll eller i övrigt verkställa ett beslut enligt lagen, de* föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, *de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen eller de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna.* *Hjälp enligt första stycket får begäras endast om* *1. det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att polisens särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas, eller* *2. det annars finns synnerliga skäl.*
Överklagande	***Överklagande m.m.***
	21 §
Beslut enligt denna lag *eller* enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. En veterinärs beslut enligt 4 § får dock inte överklagas.	Beslut enligt denna lag, enligt *de* föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen *eller de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen* får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. En veterinärs beslut enligt 4 § får dock inte överklagas.
Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.	
Beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen skall gälla omedelbart, om inte något annat beslutas.	
	22 § *Beslut enligt denna lag, enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen skall gälla omedel-*

bart, om inte något annat beslutas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

2.8 Förslag till lag om ändring i zoonoslagen (1999:658)

Härigenom föreskrivs i fråga om zoonoslagen (1999:658)

dels att 4, 5 och 7–11 och 13 §§ samt rubrikerna närmast före 8 och 13 §§ skall ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 12 § skall lyda ”Straffbestämmelser m.m.”,

dels att det i lagen skall införas sju nya paragrafer, 1 a, 8 a, 9 a, 10 a, 10 b, 12 a och 14 §§, samt närmast före 1a, 8 a, 9, 9 a, 10, 10 a, 10 b och 11 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	EG-bestämmelser som kompletteras av lagen
	1 a § *Lagen kompletterar sådana bestämmelser i EG-förordningar (EG-bestämmelser) som faller inom lagens tillämpningsområde. Regeringen skall i Svensk författningssamling ge till känna vilka grundförordningar som avses.* *I fråga om EG-bestämmelser som faller inom flera lagars tillämpningsområde meddelar regeringen i verkställighetsföreskrifter vilka bestämmelser som kompletteras av den här lagen.* *Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet fatta beslut som behövs som komplettering av EG-bestämmelserna.*
	4 §
För att fastställa förekomst av eller frihet från en zoonos får *den myndighet som regeringen bestämmer* besluta om provtagning eller undersökning av djur och av djurprodukter eller andra föremål som kan bära på smitta.	För att fastställa förekomst av eller frihet från en zoonos får *Jordbruksverket* besluta om provtagning eller undersökning av djur och av djurprodukter eller andra föremål som kan bära på smitta. *Jordbruksverket får överlämna åt länsstyrelsen eller annan statlig myndighet att fatta beslut enligt första stycket.*

5 §

För att förebygga eller bekämpa zoonoser får regeringen eller *den myndighet som regeringen bestämmer* meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om

För att förebygga eller bekämpa zoonoser får *regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket* meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om

1. slakt eller annan avlivning av djur,
2. oskadliggörande av döda djur och produkter av djur samt avfall och annat material som kan sprida smitta,
3. smittrening,
4. skyddsympning eller annan förebyggande behandling av djur,
5. undersökning av djur och produkter av djur i kontrollsyfte,
6. djurhållning,
7. begränsningar eller andra villkor vad gäller hanteringen av djur eller produkter av djur och andra varor eller såvitt avser kontakter mellan djur och människor,
8. transporter av djur och varor,
9. journalföring i fråga om djur, produkter av djur och djurtransporter,
10. oskadliggörande av skadedjur som sprider smitta,
11. metoder för provtagning och analys samt vad den som är ansvarig för ett laboratorium skall iaktta i fråga om rapportering med anledning av genomförda analyser,
12. andra åtgärder som är nödvändiga.

Jordbruksverket får överlämna åt länsstyrelsen eller annan statlig myndighet att fatta beslut enligt första stycket.

7 §

Den myndighet som regeringen bestämmer får överlåta åt en veterinär att besluta i enskilda ärenden enligt 4 och 5 §§.

Jordbruksverket eller, i den utsträckning som Jordbruksverket bestämmer, länsstyrelsen får överlåta åt en veterinär att besluta i enskilda ärenden enligt 4 och 5 §§.

Tillsyn

Kontrollmyndigheternas offentliga kontroll

8 §

Den centrala tillsynen över efterlevnaden av denna lag *och* föreskrifter *eller* beslut som har meddelats med stöd av lagen utövas av Jordbruksverket. *Länsstyrelsen utövar tillsynen inom länet.*

Offentlig kontroll av efterlevnaden av denna lag*, de* föreskrifter *och* beslut som har meddelats med stöd av lagen*, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen och de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna* utövas av Jordbruksverket *och länsstyrelsen i enlighet med vad*

Tillsynen över efterlevnaden av beslut i enskilda fall enligt 4 eller 5 § får också utövas av en veterinär som utses av Jordbruksverket eller länsstyrelsen.

regeringen bestämmer.

Offentlig kontroll av efterlevnaden av beslut i enskilda fall enligt 4 eller 5 § får också utövas av en veterinär som utses av Jordbruksverket eller länsstyrelsen.

Kontrollmyndigheternas övriga åligganden

8 a §

Jordbruksverket samordnar övriga kontrollmyndigheters verksamhet och lämnar råd och hjälp i denna verksamhet.

Den myndighet som utövar offentlig kontroll skall genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen, de föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen och de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna.

Rätt till upplysningar och tillträde

9 §

För tillsynen har den som utövar tillsyn rätt att få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen för att där besiktiga djuren, göra undersökningar och ta prover.

En kontrollmyndighet och ett kontrollorgan har i den utsträckning som behövs för kontrollen rätt att

1. på begäran få upplysningar och ta del av handlingar, och

2. få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen för att där besiktiga djuren, göra undersökningar och ta prover.

Tillsynsmyndigheten har rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.

Det som sägs i första stycket gäller också den som vidtar åtgärder enligt denna lag, de föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen eller de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna.

Bestämmelserna i första *och andra styckena* gäller också för EG:s institutioner och av institutionerna utsedda inspektörer och experter.

Bestämmelserna i första *stycket* gäller också för EG:s institutioner och av institutionerna utsedda inspektörer och experter.

Skyldighet för enskild att tillhandahålla hjälp

9 a §

Den som är föremål för offentlig kontroll eller åtgärder enligt denna lag, de föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen eller de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna skall tillhandahålla den hjälp som behövs för att kontrollen eller åtgärderna skall kunna genomföras.

Förelägganden och förbud

10 §

Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att denna lag *eller* föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen *skall efterlevas. I beslut om föreläggande eller förbud får tillsynsmyndigheten sätta ut vite.*

Utöver vad som följer av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får en kontrollmyndighet meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att denna lag, *de* föreskrifter *och* beslut som har meddelats med stöd av lagen, *de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen och de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna skall följas.*

Om någon inte fullgör sina skyldigheter enligt denna lag, enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt ett föreläggande, kan tillsynsmyndigheten besluta om rättelse på hans bekostnad.

Vite

10 a §

Förelägganden eller förbud enligt denna lag eller enligt de EG-bestämmelser som komplet-

	teras av lagen får förenas med vite.
	Rättelse
	10 b § *Om någon inte fullgör sina skyldigheter enligt lagen, de föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen eller de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna, får kontrollmyndigheten besluta om rättelse på hans eller hennes bekostnad.*
	Hjälp av polismyndighet
	11 §
Polismyndigheten skall lämna den hjälp som behövs för att denna lag *eller* föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen *skall efterlevas.*	Polismyndigheten skall lämna den hjälp som behövs för att *utöva offentlig kontroll eller i övrigt verkställa ett beslut enligt* denna lag*, de* föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, *de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen eller de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna.* *Hjälp enligt första stycket får begäras endast om* *1. det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att polisens särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas, eller* *2. det annars finns synnerliga skäl.*
	12 a § *Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet åsidosätter skyldigheter, förbud eller villkor som finns i de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen. Detta gäller dock inte om överträdelsen avser bestämmelser om myndighetsutövning.*

	Till ansvar enligt första stycket skall inte dömas i ringa fall. *Den som har överträtt ett vitesföreläggande eller vitesförbud enligt 10 § döms inte till ansvar enligt första stycket för en gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.*
Överklagande	***Överklagande m.m.***
13 §	
Beslut av en enskild veterinär får överklagas hos Jordbruksverket.	
Andra beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.	Andra beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen *eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen* får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.
Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.	
Beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen skall gälla omedelbart, om inte något annat beslutas.	
	14 § *Beslut enligt denna lag eller enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen skall gälla omedelbart, om inte något annat beslutas.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

2.9 Förslag till lag om ändring i lagen (1989:225) om ersättning till smittbärare

Härigenom föreskrivs att i 3, 8 och 10 §§ lagen (1989:225) om ersättning till smittbärare orden ”livsmedelslagen (1971:511)” skall bytas ut mot ”lagen (2006:0000) om livsmedel, m.m.”.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

2.10 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:1183) om tillfällig försäljning

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1990:1183) om tillfällig försäljning skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	3 §
Om det behövs med hänsyn till varuförsörjningen i ett område, får regeringen i en förordning föreskriva att försäljning i området av kläder, skor eller sådana livsmedel som inte är avsedda för förtäring på stället får ske bara efter särskilt tillstånd av den kommun där området ligger. Sådana föreskrifter skall begränsas på sätt som framgår av 5 §. Regeringen får överlåta åt kommunerna att meddela föreskrifter som avses i första stycket.	Om det behövs med hänsyn till varuförsörjningen i ett område, får regeringen i en förordning föreskriva att försäljning i området av kläder, skor eller sådana livsmedel *eller snus- och tuggtobaksprodukter* som inte är avsedda för förtäring på stället får ske bara efter särskilt tillstånd av den kommun där området ligger. Sådana föreskrifter skall begränsas på sätt som framgår av 5 §. Regeringen får överlåta åt kommunerna att meddela föreskrifter som avses i första stycket.
	4 §
I 3 § avses med livsmedel: varor som avses i *1 § 1 livsmedelslagen (1971:511)*, kläder: varor som avses i 61 eller 62 kap. *tulltaxelagen (1987:1068)*, skor: varor som avses i 64 kap. *tulltaxelagen.*	I 3 § avses med livsmedel: varor som avses i *artikel 2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet*[1], kläder: varor som avses i 61 eller 62 kap. i *bilaga 1 till rådets förordning (EEG) nr 2658/87 av den 23 juli 1987 om tulltaxe- och statistiknomenklaturen och om Gemensamma tulltaxan*[2], skor: varor som avses i 64 kap. *i bilaga 1 till rådets förordning*

[1] EUT L 31, 1.2.2002 s. 1 (Celex 32002R0178).
[2] EGT L 256, 7.9.1987 s. 1 (Celex 387R2568).

(EEG) nr 2658/87.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

2.11 Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 9 § och 7 kap. 1 § mervärdesskattelagen (1994:200) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
5 kap.	
9 §[1]	
En omsättning enligt 2, 2 a, 2 b eller 3 § av en vara anses som en omsättning utomlands, om	
1. säljaren levererar varan till en plats utanför EG,	
2. direkt utförsel av varan till en plats utanför EG ombesörjs av en speditör eller fraktförare,	
3. en utländsk företagare förvärvar varan för sin verksamhet i utlandet och hämtar den här i landet för direkt utförsel till en plats utanför EG,	
4. varan levereras till ett fartyg eller ett luftfartyg i utrikes trafik för bruk ombord på ett sådant fartyg eller luftfartyg eller för sådan omsättning som anges i 1 § tredje stycket,	
4 a. varan levereras till ett fartyg eller luftfartyg i de fall som avses i 2 b § för försäljning ombord och avser sådana livsmedel *eller livsmedelstillsatser* som *anges* i *livsmedelslagen (1971:511),* dock inte punktskattepliktiga varor,	4 a. varan levereras till ett fartyg eller luftfartyg i de fall som avses i 2 b § för försäljning ombord och avser sådana livsmedel som anges i *artikel 2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet*[2], dock inte punktskattepliktiga varor,
5. varan omsätts på fartyg eller luftfartyg i de fall som avses 2 b § för konsumtion ombord,	
6. det är fråga om en leverans av varor av de slag som avses i 3 § lagen (1999:445) om exportbutiker och varorna är avsedda för försäljning i en sådan butik,	
6 a. det är fråga om en sådan försäljning som avses i 1 § andra stycket lagen om exportbutiker,	
7. varan är en personbil eller motorcykel som vid leveransen är tillfälligt registrerad enligt 23 § första stycket 1, 2 eller 3 lagen (2001:558) om vägtrafikregister, eller	

[1] Senaste lydelse 2002:1004.
[2] EGT L 31, 1.2.2002, s.1 (Celex32002R0178).

8. varan levereras här i landet till en fysisk person som är bosatt eller stadigvarande vistas i ett annat land än ett EG-land, under förutsättning att

a. ersättningen utgör minst 200 kronor, och

b. säljaren kan visa att köparen har medfört varan vid resa till en plats utanför EG före utgången av tredje månaden efter den månad under vilken leveransen av varan gjordes.

Vid leverans av en vara inom landet till en fysisk person som är bosatt i Norge eller på Åland anses omsättningen som en omsättning utomlands endast om

1. leveransen avser en vara eller en grupp av varor som normalt utgör en helhet och ersättningen utgör minst 1 000 kronor efter avdrag för skatt enligt denna lag som hänför sig till ersättningen och

2. säljaren kan visa att köparen i nära anslutning till leveransen fört in varan eller varorna till Norge eller till Åland och därvid enligt tullräkning eller liknande handling betalat skatt motsvarande skatt enligt denna lag.

En leverans av varor till fartyg på linjer mellan Sverige och Norge eller mellan Sverige och Åland skall anses som en omsättning utomlands endast om leveransen inte strider mot 5 och 6 §§ lagen (1999:446) om proviantering av fartyg och luftfartyg.

En leverans som avses i första stycket 4 av punktskattepliktiga varor skall anses som en omsättning utomlands endast om leveransen uppfyller de villkor som gäller för proviantering i 7–9 §§ lagen om proviantering av fartyg och luftfartyg.

7 kap.

1 §[3]

Skatt enligt denna lag tas ut med 25 procent av beskattningsunderlaget om inte annat följer av andra eller tredje stycket.

Skatten tas ut med 12 procent av beskattningsunderlaget för

1. rumsuthyrning i hotellrörelse eller liknande verksamhet samt upplåtelse av campingplatser och motsvarande i campingverksamhet,

2. transport i skidliftar,

3. omsättning av sådana konstverk som avses i 9 a kap. 5 §, och som ägs av upphovsmannen eller dennes dödsbo,

4. import av sådana konstverk, samlarföremål och antikviteter som avses i 9 a kap. 5–7 §§,

5. omsättning, gemenskapsinternt förvärv och import av sådana livsmedel *och livsmedelstillsatser* som avses i *1 § livsmedelslagen (1971:511)* med undantag för

a) vatten från vattenverk,

b) spritdrycker, vin och starköl, och

c) tobaksvaror.

5. omsättning, gemenskapsinternt förvärv och import av sådana livsmedel som avses i *artikel 2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet*, med undantag för

[3] Senaste lydelse 2001:1169.

a) *annat* vatten *som avses i artikel 6 i rådets direktiv 98/83/EG av den 3 november 1998 om kvaliteten på dricksvatten*[4]*, ändrat genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1882/2003*[5]*, än sådant vatten som tappas på flaskor eller i behållare som är avsedda för försäljning, och*

b) spritdrycker, vin och starköl.

Skatten tas ut med 6 procent av beskattningsunderlaget för

1. omsättning, gemenskapsinternt förvärv och import av följande varor, om inte annat följer av 3 kap. 13 och 14 §§, under förutsättning att varorna inte helt eller huvudsakligen är ägnade åt reklam:

– böcker, broschyrer, häften och liknande alster, även i form av enstaka blad,

– tidningar och tidskrifter,

– bilderböcker, ritböcker och målarböcker för barn,

– musiknoter, samt

– kartor, inbegripet atlaser, väggkartor och topografiska kartor,

2. omsättning, gemenskapsinternt förvärv och import av program och kataloger för verksamhet som avses i 5, 6, 7 eller 10 samt annan omsättning än för egen verksamhet, gemenskapsinternt förvärv och import av program och kataloger för verksamhet som avses i 3 kap. 18 §, allt under förutsättning att programmen och katalogerna inte helt eller huvudsakligen är ägnade åt reklam,

3. omsättning av radiotidningar samt omsättning, gemenskapsinternt förvärv och import av kassettidningar, om inte annat följer av 3 kap. 17 §, och av kassetter eller något annat tekniskt medium som återger en uppläsning av innehållet i en vara som omfattas av 1,

4. omsättning, gemenskapsinternt förvärv och import av en vara som genom teckenspråk, punktskrift eller annan sådan särskild metod gör skrift eller annan information tillgänglig särskilt för läshandikappade, om inte annat följer av 3 kap. 4 §,

5. tillträde till konserter, cirkus-, biograf-, teater-, opera- eller balettföreställningar eller andra jämförliga föreställningar,

6. tjänster som avses i 3 kap. 11 § 2 och 4 om verksamheten inte bedrivs av och inte heller fortlöpande i mer än ringa omfattning understöds av det allmänna,

7. tillträde till och förevisning av djurparker,

8. upplåtelse eller överlåtelse av rättigheter som omfattas av 1, 4 eller 5 § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, dock inte när det är fråga om fotografier, reklamalster, system och program för automatisk databehandling eller film, videogram eller annan jämförlig upptagning som avser information,

[4] EGT L 330, 5.12.1998, s. 32 (Celex 31998L0083).
[5] EUT L 284, 31.10.2003, s. 1 (Celex 32003R1882).

9. upplåtelse eller överlåtelse av rättighet till ljud- eller bildupptagning av en utövande konstnärs framförande av ett litterärt eller konstnärligt verk,

10. omsättning av tjänster inom idrottsområdet som anges i 3 kap. 11 a § första stycket och som inte undantas från skatteplikt enligt andra stycket samma paragraf, och

11. personbefordran utom sådan befordran där resemomentet är av underordnad betydelse.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

2. Äldre bestämmelser gäller i fråga om mervärdesskatt för vilken skattskyldigheten inträtt före ikraftträdandet.

2.12 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1709) om EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken

Härigenom föreskrivs att i 1 § lagen (1994:1709) om EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken ordet ”livsmedelslagen (1971:511)” skall bytas ut mot ”lagen (2006:0000) om livsmedel, m.m.”.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

2.13 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1710) om EG:s förordningar om jordbruksprodukter

Härigenom föreskrivs att i 1 § lagen (1994:1710) om EG:s förordningar om jordbruksprodukter orden ”livsmedelslagen (1971:511)” skall bytas ut mot ”lagen (2006:0000) om livsmedel, m.m.”.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

2.14 Förslag till lag om ändring i alkohollagen (1994:1738)

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 6 § och 6 kap. 1 a § alkohollagen (1994:1738) skall ha följande lydelse.

5 kap.

6 §[1]

Detaljhandel med öl är, med de inskränkningar som föreskrivs i denna lag, tillåten under villkor att verksamheten bedrivs i en lokal som är godkänd som *livsmedelslokal enligt bestämmelser vilka meddelats med stöd av 22 § tredje stycket livsmedelslagen (1971:511)* samt att försäljning av matvaror bedrivs i lokalen. Utan hinder av vad nu sagts får detaljhandel med öl bedrivas av detaljhandelsbolaget samt av tillverkare av öl.	Detaljhandel med öl är, med de inskränkningar som föreskrivs i denna lag, tillåten under villkor att verksamheten bedrivs i *sådana lokaler eller andra utrymmen i byggnader eller transportmedel* 1. *som är avsedda för stadigvarande hantering av livsmedel,* *2. som ingår i anläggningar som är godkända enligt föreskrifter meddelade med stöd av 8 § 1 livsmedelslagen (2006:0000) eller registrerade enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien*[2]*,* och *3. där det bedrivs försäljning av matvaror*. Utan hinder av vad som sagts *i första stycket* får detaljhandel med öl bedrivas av detaljhandelsbolaget samt av tillverkare av öl.

Den som bedriver detaljhandel med öl skall anmäla verksamheten hos den kommun där försäljningen sker. Anmälan skall göras senast när verksamheten påbörjas.

Den som bedriver detaljhandel med öl skall utöva särskild *tillsyn (egentillsyn)* över försäljningen. För tillsynen skall det finnas ett för verksamheten lämpligt program	Den som bedriver detaljhandel med öl skall utöva särskild *kontroll (egenkontroll)* över försäljningen. För *egenkontrollen* skall det finnas ett för verksamheten lämpligt program.

6 kap.

1 a §[3]

Servering av öl är, med de inskränkningar som föreskrivs i denna lag, tillåten om verksam-	Servering av öl är, med de inskränkningar som föreskrivs i denna lag, tillåten om verksam-

[1] Senaste lydelse 2001:414.
[2] EUT L 226, 25.6.2004, s. 22 (Celex 320004R0852).
[3] Senaste lydelse 2001:414.

heten bedrivs i en lokal *som är godkänd som livsmedelslokal enligt bestämmelser som meddelats med stöd av 22 § tredje stycket livsmedelslagen (1971:511) och där mat samtidigt serveras.*	heten bedrivs i *sådana lokaler eller andra utrymmen i byggnader eller transportmedel* *1. som är avsedda för stadigvarande hantering av livsmedel,* *2 som ingår i anläggningar som är godkända enligt föreskrifter meddelade med stöd av 8 § 1 livsmedelslagen (2006:0000) eller registrerade enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien, och* *3. där mat serveras samtidigt*.

Utan hinder av första stycket får öl serveras i sådana fall som anges i 1 § andra stycket samt av den som har serveringstillstånd.

Den som bedriver servering av öl skall anmäla verksamheten hos den kommun där försäljningen sker. Anmälan skall göras senast när verksamheten påbörjas. Vad nu sagts gäller inte i fall som avses i 1 § andra stycket eller den som har serveringstillstånd.

Den som är anmälningsskyldig enligt tredje stycket skall utöva särskild *tillsyn (egentillsyn*) över serveringen. För *tillsynen* skall det finnas ett för verksamheten lämpligt program.	Den som är anmälningsskyldig enligt tredje stycket skall utöva särskild *kontroll (egenkontroll*) över serveringen. För *egenkontrollen* skall det finnas ett för verksamheten lämpligt program.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

2. Detaljhandel med och servering av öl är, om övriga förutsättningar för verksamheten är uppfyllda, tillåten i en lokal som har godkänts enligt äldre bestämmelser till dess att kontrollmyndigheten med stöd av livsmedelslagen (2006:0000) har prövat om anläggningen kan godkännas eller, om godkännande inte krävs, till dess att anläggningen har registrerats.

2.15 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1150) om högkostnadsskydd vid köp av läkemedel m.m.

Härigenom föreskrivs att 6 § lagen (1996:1150) om högkostnadsskydd vid köp av läkemedel m.m. skall ha följande lydelse.

6 §

I den mån regeringen så föreskriver har den som är under 16 år rätt till nedsättning av det fastställda priset per inköp för livsmedel *som avses i 20 § livsmedelslagen (1971:511)* med hela det belopp som överstiger 120 kronor om livsmedlen förskrivs av läkare.	I den mån regeringen så föreskriver har den som är under 16 år rätt till nedsättning av det fastställda priset per inköp för livsmedel *för särskilda näringsändamål* med hela det belopp som överstiger 120 kronor om livsmedlen förskrivs av läkare.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer fastställer villkor för att tillhandahålla sådana livsmedel till nedsatt pris.

Kostnaden för livsmedlen får inte räknas samman med köp av sådana läkemedel, födelsekontrollerande medel och förbrukningsartiklar som avses i 1 och 2 §§.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

2.16 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att i 16 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ordet ”livsmedelslagen (1971:511)” skall bytas ut mot ”lagen (2006:0000) om livsmedel, m.m.”.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

2.17 Förslag till lag om ändring i miljöbalken (1998:808)

Härigenom föreskrivs att i 9 kap. 15 § miljöbalken (1998:808) skall ordet ”livsmedelslagen (1971:511)” bytas ut mot ”lagen (2006:0000) om livsmedel, m.m.” och orden ”lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m.” skall bytas ut mot ”lagen (2006:0000) om provtagning på djur, m.m.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

2.18 Förslag till lag om ändring i lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m.

Härigenom föreskrivs att 20 § lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m. skall ha följande lydelse.

	20 §
Om regeringen föreskriver det, har den som är under 16 år rätt till reducering av sina kostnader för inköp av sådana av läkare *förskrivna* livsmedel som avses i *20 § livsmedelslagen (1971:511)* med det belopp som vid varje inköpstillfälle överstiger 120 kronor.	Om regeringen föreskriver det, har den som är under 16 år rätt till reducering av sina kostnader för inköp av sådana livsmedel *för särskilda näringsändamål som förskrivits* av läkare med det belopp som vid varje inköpstillfälle överstiger 120 kronor.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer fastställer villkor för reduceringen av kostnaderna för sådana livsmedel.

Kostnaderna för livsmedlen får inte räknas samman med köp av sådana läkemedel, födelsekontrollerande medel och förbrukningsartiklar som avses i 15 och 18 §§.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

2.19 Förslag till lag om ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364)

Härigenom föreskrivs i fråga om fartygssäkerhetslagen (2003:364)

dels att i 5 kap. 1 § ordet ”livsmedelslagen (1971:511)” skall bytas ut mot ”lagen (2006:0000) om livsmedel, m.m.”,

dels att 4 kap. 5 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
4 kap.	
5 §	
Den kost som de ombordanställda får skall vara tillräcklig och av fullgod kvalitet.	
Vatten för de ombordanställdas behov skall finnas lätt tillgängligt ombord i tillräcklig mängd och av fullgod kvalitet.	
Bestämmelser om livsmedel och om utrymmen för hantering av livsmedel finns i *livsmedelslagen (1971:511).*	Bestämmelser om livsmedel och om utrymmen för hantering av livsmedel finns i *lagen (2006:0000) om livsmedel, m.m. och de EG-förordningar som kompletteras av lagen.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

2.20 Förslag till lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168)

Härigenom föreskrivs att i 1 kap. 2 § och 6 kap. 7 § smittskyddslagen (2004:168) orden ”livsmedelslagen (1971:511)” skall bytas ut mot ”lagen (2006:0000) om livsmedel, m.m.” och orden ”lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m.” skall bytas ut mot ”lagen (2006:0000) om provtagning på djur, m.m.”.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

3 Ärendet och dess beredning

Anpassningar till nya EG-bestämmelser om livsmedel, foder, djurhälsa, djurskydd och växtskydd m.m.

Inom Europeiska unionen (EU) har antagits åtta EG-förordningar som i huvudsak reglerar livsmedels- och fodersäkerhet, livsmedels- och foderhygien samt offentlig kontroll över regelverken om livsmedel, foder, djurhälsa och djurskydd, dvs.

- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftningen, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet, EGT L 31, 1.2.2002, s. 1 (Celex 32002R0178), *bilaga 1*,
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien, EUT L 139, 30.4.2004, s. 1 (Celex 32004R0852), *bilaga 2*,
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung, EUT L 139, 30.4.4004, s. 55 (Celex 32004R0853), *bilaga 3*,
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel, EUT L 139, 30.4.2004, s. 206 (Celex 32004R0854), *bilaga 4*,
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd, EUT L 165, 30.4.2004, s. 1 (Celex 32004R0882),
- *bilaga 5*, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2160/2003 av den 17 november 2003 om bekämpning av salmonella och vissa andra livsmedelsburna zoonotiska smittämnen, EUT L 325, 12.12.2003, s. 1 (Celex 32003R2160), *bilaga 6*,
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1831/2003 av den 22 september 2003 om fodertillsatser, EUT L 268, 18.10.2003, s. 29 (Celex 32003R1831), *bilaga 7*, och
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005 av den 12 januari 2005 om fastställande av krav på foderhygien, EUT L 35, 8.2.2005, s. 1 (Celex 32005R0183), *bilaga 8*.

Rådet har även under år 2004 antagit förordning (EG) nr 1/2005 av den 22 december 2004 om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden och om ändring av direktiven 64/432/EEG

och 93/119/EG och förordning (EG) nr 1255/97, EUT L 3, 5.1.2005, s. 1 (Celex 32005R0001), *bilaga 9*.

Det har inom EU även antagits ett EG-direktiv om skydd mot växtskadegörare, dvs. rådets direktiv 2000/29/EG av den 8 maj 2000 om skyddsåtgärder mot att skadegörare på växter eller växtprodukter förs in till gemenskapen och mot att de sprids inom gemenskapen, EGT L 169, 10.7.2000, s. 1 (Celex 32000L0029), *bilaga 10*, ändrat genom rådets direktiv 2002/89 av den 28 november 2002 om ändring av direktiv 2000/29/EG om skyddsåtgärder mot att skadegörare på växter eller växtprodukter förs in till gemenskapen och mot att de sprids inom gemenskapen, EGT L 355, 30.12.2002, s. 45 (Celex 32002L0089), *bilaga 11*.

Med anledning av dessa EG-rättsakter har det inom Jordbruksdepartementet upprättats en departementspromemoria – Anpassningar till nya EG-bestämmelser om livsmedel, djurhälsa, foder, djurskydd och växtskydd m.m. (Ds 2005:31). En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 12*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 13*. Promemorian har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 14*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Jordbruksdepartementet (dnr Jo2005/1871). De ovan nämnda rättsakterna berör till viss del bisjukdomslagen (1974:211). Denna lag är dock föremål för en särskild översyn (se uppdrag till Statens jordbruksverk om att utreda hur bekämpningen av bisjukdomar bör bedrivas, dnr Jo2005/1018.)

Djur som används inom Försvarsmakten är undantagna djurskyddslagens (1988:534) tillsynsbestämmelser. Under beredningen av lagrådsremissen har frågan uppkommit om detta undantag bör förtydligas. Försvarsmakten och Djurskyddsmyndigheten har beretts tillfälle att lämna synpunkter på ett förslag som syftar till att förtydliga undantaget.

Avgiftsfinansierad livsmedels-, djurskydds- och foderkontroll

Regeringen tillkallade under år 2004 en särskild utredare med uppdrag att lämna förslag till en avgiftskonstruktion för foder-, livsmedels- och djurskyddstillsyn och ett avgiftssystem för foderkontroll i primärproduktionsledet samt att utreda om förslaget till avgiftssystem för foder-, livsmedels- och djurskyddstillsyn påverkar svenska företags konkurrensförhållande gentemot företag inom andra delar av EU. Utredningen överlämnade i juni 2005 betänkandet Avgiftsfinansierad livsmedels-, djurskydds- och foderkontroll – för en högre och jämnare kvalitet (SOU 2005:52). En sammanfattning av utredningens förslag finns i *bilaga 15*. Utredningens författningsförslag finns i *bilaga 16*. Utredningens förslag har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 17*. En sammanställning över remissyttrandena finns tillgänglig i Jordbruksdepartementet (dnr Jo2005/630).

Dricksvattenanläggningar

År 2003 gav regeringen Livsmedelsverket och Naturvårdsverket i uppdrag att bl.a. lämna förslag till förbättring av krisberedskapen på landets dricksvattenanläggningar. Rapporten redovisades år 2004 (”Ansvar för dricksvattenberedskap m.m. – regeringsuppdrag”). I rapporten konstateras att säkerheten vid dricksvattenanläggningarna inte är tillräcklig. Dessutom anses det saknas tillräckliga regler om lämpliga skyddsåtgärder som bör vidtas vid dessa anläggningar. För att komma till rätta med problemen föreslogs att Livsmedelsverket skulle bemyndigas att meddela föreskrifter om försiktighetsmått vid anläggningarna. Sådana försiktighetsmått ansågs omfatta bl.a. installation av tillräckliga larm och lås samt rutiner avseende hantering av känslig information vid anläggningen. Innehållet i rapporten hade inför redovisningen remissbehandlats med ett antal myndigheter, kommuner och berörda dricksvattenanläggningar, nämligen Krisberedskapsmyndigheten, Kungälv kommun, Länsstyrelsen i Gävleborg, Länsstyrelsen i Västa Götalands län, MittSverige Vatten AB, Norrköpings kommun, Roslagsvatten AB, Räddningsverket, Socialstyrelsen, Svenskt Vatten, Sveriges geologiska undersökning (SGU), Svenska kommunförbundet, länsstyrelsen i Västernorrland samt Länsstyrelsen i Västmanlands län.

4 Inledning

Sedan flera år tillbaka har det inom Europeiska unionen (EU) pågått ett arbete med att skapa nya och modernare regler inom livsmedels-, foder-, djurhälso-, djurskydds- och växtskyddsområdena. I denna lagrådsremiss lämnas förslag till ny lagstiftning med anledning av de nya gemensamma bestämmelser som har beslutats inom dessa områden.

Genom Vitboken om livsmedelssäkerhet (KOM(1999)719) lade Europeiska kommissionen fram en plan för hur lagstiftningen på området för livsmedelssäkerhet skulle förstärkas genom 84 olika aktiviteter. En av de mest grundläggande delarna i det arbete som inleddes i rådet och Europaparlamentet år 2000, med anledning av vitboken, var att ta fram basen för livsmedelslagstiftningen. Detta kom att bli den s.k. allmänna livsmedelslagen (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet). Denna förordning lägger fast grunden för lagstiftningen inom livsmedels- och foderområdena och behandlar frågor som t.ex. foder- och livsmedelssäkerhet, spårbarhet i livsmedelskedjan, livsmedels- och foderföretagarnas ansvar för de produkter som de släpper ut på marknaden och inrättandet av Europeiska livsmedelssäkerhetsmyndigheten (EFSA).

En annan viktig del inom den lagstiftning som har antagits med anledning av Vitboken om livsmedelssäkerhet är moderniseringen av reglerna om livsmedelshygien. Regelverket har tidigare varit uppdelat på ett tjugotal rättsakter som antagits vid olika tidpunkter. Syftet med att ta fram nya rättsakter har huvudsakligen varit att samordna, uppdatera och förenkla det nu gällande regelverket.

Det s.k. hygienpaketet består av tre gemenskapsrättsakter. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien innehåller generella hygienbestämmelser som skall tillämpas i fråga om både icke-animaliska och animaliska livsmedel, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel.

De nya hygienreglerna består dels av generella regler för alla livsmedelsföretag, dels specifika regler för företag som arbetar med livsmedel av animaliskt ursprung. Förändringen innebär både en modernisering och förenkling av den äldre lagstiftningen och i flera avseenden en ökad harmonisering inom EU.

Grundläggande principer i hela översynsarbetet har varit att företagaren har ansvar för de produkter som tillverkas och att det frånhygienisk synpunkt är nödvändigt att ha regler som täcker hela livsmedelskedjan ”från jord till bord”. En annan utgångspunkt har varit

att göra de mest grundläggande kraven så likartade som möjligt och att de skall gälla både för livsmedel av animaliskt ursprung och av icke animaliskt ursprung. Generella krav om en livsmedelslokals beskaffenhet finns i förordningarna, liksom krav på att företag skall tillämpa HACCP (Hazard Analysis Critical Control Points, faroanalys och kritiska styrpunkter). Reglerna är utformade så att det skall finnas utrymme för flexibilitet i tillämpningen av reglerna under förutsättning att livsmedelssäkerheten inte äventyras.

Även inom foderområdet har hygienregler fastställts inom gemenskapen. Bakgrunden till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005 av den 12 januari 2005 om fastställande av krav för foderhygien är de kriser som har uppkommit inom livsmedelssektorn under senare år, som har berott på att foder av undermålig kvalitet har använts inom EU. Exempel på sådana kriser är i första hand den s.k. BSE-krisen (galna ko-sjukan) där de första fallen diagnostiserades 1986, dioxinskandalen i Belgien 1999 och användningen av restprodukter från läkemedelstillverkning innehållande hormoner (MPA) 2002.

Inom flera länder i EU har övervakning och bekämpning av salmonella och andra zoonoser varit förhållandevis lågprioriterat. Smittämnen som kan överföras från djur till människa, zoonoser, uppmärksammades även i kommissionens vitbok om livsmedelssäkerhet. I augusti 2001 lade kommissionen fram en rapport till Europaparlamentet och rådet om de åtgärder som skulle vidtas för att bekämpa och förebygga zoonoser. Mot bakgrund av rapporten lade kommissionen fram två förslag till nya rättsakter. Dessa kom att bli Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/99/EG av den 17 november 2003 om övervakning av zoonoser och zoonotiska smittämnen, om ändring av rådets beslut 90/424/EEG och om upphävande av rådets direktiv 92/117/EEG, EUT L 325, 12.12.2003, s. 31 (Celex 32003L0099), och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2160/2003 av den 17 november 2003 om bekämpning av salmonella och vissa andra livsmedelsburna zoonotiska smittämnen. Genom dessa rättsakter förstärks den inom EU gemensamma strategin för att övervaka och bekämpa salmonella och andra zoonotiska smittämnen.

Gemenskapslagstiftningen på växtskyddsområdet har också setts över inom EU. År 1997 lade kommissionen fram ett förslag till uppdatering och kodifiering av äldre direktiv om växtskydd. Resultatet av förhandlingarna blev rådets direktiv 2000/29/EG av den 8 maj 2000 om skyddsåtgärder mot att skadegörare på växter eller växtprodukter förs in till gemenskapen och mot att de sprids inom gemenskapen. Direktivet lägger huvudsakligen fast regler för hur medlemsstaterna skall skydda gemenskapsterritoriet mot vissa växtskadegörare och hur de offentliga kontrollerna av efterlevnaden av regelverket skall bedrivas.

Det finns kompletterande rådsdirektiv rörande hur en viss skadegörare skall bekämpas, exempelvis rådets direktiv 98/57/EG av den 20 juli 1998 om bekämpning av Ralstonia solanacearum (Smith) Yabuuchi m.fl.,EGT L 235, 21.8.1998, s. 1 (Celex 31998L0057) och rådets direktiv 69/465/EEG av den 8 december 1969 om bekämpning av potatiscystnematod, EGT L 323, 24.12.1969, s. 3 (Celex 31969L0069). De särskilda bekämpningsdirektiven har främst bedömts behövas för kontrollen av vissa svårare potatissjukdomar.

Växtskyddslagstiftningen har under senare år utvidgats. Nya regler för import av trä och plantor av vissa trädslag trädde i kraft den 1 mars 2005 (genom ändringar och tillägg i direktivets bilagor).

Genom Europaparlamentets och rådets förordning nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd ges tillsynsmyndigheterna verktyg att övervaka att företagen lever upp till sina skyldigheter i lagstiftningen. Genom förordningen moderniseras och harmoniseras kontrollreglerna ytterligare jämfört med den äldre gemenskapslagstiftningen.

Bestämmelserna innebär i stort att kontrollerna skall vara riskbaserade och i högre grad än i dag utgöras av revisioner och systemtillsyn. Förordningen innehåller också krav på fleråriga nationella kontrollplaner för medlemsstaterna och rapporter samt regler om hur gemenskapens övervakning av medlemsstaternas efterlevnad av lagstiftningen skall utövas.

Det harmoniserade regelverket består således numera av en EG-förordning som lägger fast grundprinciperna för livsmedels- och foderlagstiftningen samt för företagens ansvar. Dessa regler kompletteras dels av ett riskbaserat regelverk om foder- och livsmedelshygien som företagen har att efterleva vid livsmedelshantering, dels av särbestämmelser om bl.a. främmande ämnen, livsmedels- och fodertillsatser, märkning, bekämpning och övervakning av zoonoser. För att säkerställa att tillsynsmyndigheterna inom hela gemenskapen har de verktyg som behövs för att effektivt kontrollera efterlevnaden av lagstiftningen skapas ett ramverk för den offentliga kontrollen som kompletteras av särskilda bestämmelser för kontrollen av livsmedel av animaliskt ursprung.

För att skapa ett avgiftssystem som uppfyller de krav på den offentliga kontrollens finansiering som ställs i Europaparlamentets och rådets förordning nr 882/2004 beslutade regeringen den 14 oktober 2004 att tillkalla en särskild utredare med uppgift att lämna förslag till ett avgiftssystem för foder-, livsmedels- och djurskyddstillsyn. Utredaren lämnade i sitt betänkande Avgiftsfinansierad livsmedels-, djurskydds- och foderkontroll (SOU 2005:52) förslag till ett sådant system. Det föreslagna systemet bygger på en enhetlig princip för de tre kontrollområdena och tar sin utgångspunkt i att avgifterna skall ge kontrollmyndigheterna full kostnadstäckning för sin kontrollverksamhet samtidigt som en struktur för likformiga avgifter över landet byggs upp.

Inom gemenskapslagstiftningen har även bestämmelserna om djurtransporter setts över. Som en följd av översynen har rådets förordning (EG) nr 1/2005 av den 22 december 2004 om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden och om ändring av direktiven 64/432/EEG och 93/119/EG och förordning (EG) nr 1255/97 beslutats. Förordningen innehåller regler om bl.a. kontroll, tillsyn, krav på vattentillförsel och ventilation under långa transporter av djur. Förordningen ersätter rådets direktiv 91/628/EEG av den 19 november 1991 om skydd av djur under transport och om ändring av direktiven 90/425/EEG och 91/496/EEG.

5 Svensk rätt

I detta avsnitt lämnas en redogörelse för det huvudsakliga innehållet i den lagstiftning som berörs av de EG-förordningar och EG-direktiv som behandlas i avsnitt 7.

5.1 Livsmedelslagen

De grundläggande bestämmelserna om hanteringen av livsmedel finns i livsmedelslagen (1971:511) och livsmedelsförordningen (1971:807). I lagen finns regler om hanteringen av livsmedel, vilken beskaffenhet och under vilka förutsättningar som livsmedel får saluhållas, försäljas, serveras eller på annat sätt överlämnas för förtäring. Vidare finns bestämmelser om märkning av livsmedel, personalhygien samt i vilka lokaler och under vilka förutsättningar som livsmedel får hanteras i dessa.

I 1 och 2 §§ livsmedelslagen anges vad som i lagens mening avses med bl.a. livsmedel, livsmedelstillsats, främmande ämne och hantering av livsmedel. Vidare anges att bestämmelserna i lagen om saluhållande i tillämpliga delar även gäller försäljning, servering eller annat överlämnade av livsmedel för förtäring.

Enligt 3 § gäller inte lagen hantering av livsmedel i enskilt hushåll. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får dock i vissa särskilt angivna fall föreskriva att lagen helt eller delvis skall gälla hantering av livsmedel i enskilt hushåll. Lagen gäller inte heller hantering av livsmedel i kök i förskola och fritidshem av viss storlek om inte annat föreskrivs.

I 4 § ges regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer möjlighet att meddela föreskrifter om undantag från lagens tillämpning i fråga om vissa slag av livsmedel m.m. och för försvarsmakten samt fartyg och luftfartyg.

De grundläggande bestämmelserna om livsmedels beskaffenhet och märkning samt hanteringen av livsmedel finns i 5–15 §§. I vilka fall som livsmedel inte får saluhållas regleras närmare i 16–20 §§.

I livsmedelhanteringen får – enligt 21 § – inte person vara sysselsatt som har eller kan antas ha sjukdom eller smitta, sår eller annan skada som kan göra det livsmedel som personen hanterar otjänligt till människoföda. Livsmedel får vidare – som huvudregel – hanteras yrkesmässigt endast i sådan lokal som enligt 22 § förstås som livsmedelslokal.

I 24–29 §§ livsmedelslagen finns regler om tillsyn över efterlevnaden av lagen och de EG-förordningar som kompletterar lagen. Livsmedelsverket, länsstyrelserna och kommunerna utövar tillsyn i enlighet med vad regeringen föreskriver. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får överlämna vissa tillsynsuppgifter till ett enskilt kontrollorgan som är juridisk person. I lagen finns även bestämmelser om tillsynsmyndighetens befogenheter för att kunna utöva

tillsyn. Det finns också straffbestämmelser och bestämmelser om avgifter och överklagande i lagen.

Livsmedelslagens bestämmelser om tillsyn, avgifter, sanktioner och överklagande av beslut kompletterar också de EG-förordningar som faller inom tillämpningsområdet för lagen. Regeringen tillkännager i Svensk författningssamling vilka EG-förordningar som avses. Enligt ett tillkännagivande den 22 september 2005 (SFS 2005:711) kompletterar lagen 31 EG-förordningar som helt eller delvis innehåller bestämmelser om livsmedel.

5.2 Lagen om foder

Grundläggande bestämmelser om foder finns i lagen (1985:295) om foder och i förordningen (1998:213) om foder. Foderlagen syftar till att skydda människors och djurs hälsa. För att foder skall få säljas eller användas får fodret inte ha sådan sammansättning eller beskaffenhet att det är skadligt eller otjänligt för djuret, gör livsmedel från djuret skadligt eller otjänligt som människoföda, kan medföra hälsorisker för människor när det hanteras eller har en skadlig inverkan på miljön.

Därutöver gäller vissa speciella förbudsregler. Utöver det s.k. kadaverförbudet i gemenskapsrätten får, enligt 3 a §, sådana vilda djur som inte omfattas av de EG-förordningar som kompletteras av lagen endast användas som foder under vissa särskilt angivna förutsättningar. Det är vidare, enligt 4 §, förbjudet att använda antibiotika, andra kemoterapeutiska medel eller andra läkemedel i foder i tillväxtbefrämjande syfte.

Tillsynen över lagen utövas av Statens jordbruksverk som har möjlighet att överlåta tillsynsuppgifter till länsstyrelsen och till andra myndigheter. En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att lagen skall efterlevas. Det finns också straffbestämmelser och bestämmelser om avgifter och överklagande i lagen.

Foderlagens bestämmelser, främst om tillsyn, avgifter och sanktioner, kompletterar också sådana bestämmelser i EG-förordningar som gäller villkor för eller förbud mot införsel, utförsel, tillverkning, försäljning eller annan överlåtelse, användning eller hantering i övrigt av foder och som regeringen ger till känna i Svensk författningssamling. Enligt ett tillkännagivande den 22 september 2005 (SFS 2005:710) kompletteras lagen av åtta EG-förordningar som helt eller delvis innehåller bestämmelser om foder.

5.3 Lagen om provtagning på djur, m.m.

I lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m. och i förordningen (1998:134) om provtagning på djur, m.m. finns flera olika typer av bestämmelser som har det gemensamt att de avser kartläggning och kontroll av smittsamma djursjukdomar, kontroll av vissa ämnen och restsubstanser i djur och djurprodukter, märkning och registrering av djur, samt åtgärder för att förebygga och förhindra spridning av

smittsamma djursjukdomar. Lagens bestämmelser gäller smittsamma djursjukdomar i allmänhet och vad som sägs om sådana sjukdomar gäller även förekomsten av smittämnen hos djur. Lagen ger befogenheter att vidta vissa åtgärder, men föreskriver inte någon skyldighet att vidta dessa. I lagen finns dessutom bestämmelser om tillsyn, avgifter, straff och överklagande.

Om inte annat föreskrivits utövar Jordbruksverket tillsynen över efterlevnaden av sådana föreskrifter och beslut som meddelats med stöd av lagen. Möjligheter finns för Jordbruksverket att delegera viss tillsyn till länsstyrelsen eller till en kommun. När det gäller tillsynen av föreskrifter eller beslut i enskilda fall om hanteringen av djurprodukter, dvs. livsmedel som innehåller otillåtna läkemedel eller andra ämnen än läkemedel i otillåten mängd, svarar Livsmedelsverket för tillsynen (se prop. 1997/98:48 s. 25).

Lagens bestämmelser om tillsyn, avgifter och sanktioner kompletterar dessutom sådana EG-bestämmelser som inte faller inom tillämpningsområdet för lagen (1985:295) om foder och som finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1774/2002 av den 3 oktober 2002 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter som inte är avsedda att användas som livsmedel (ABP-förordningen) EGT L 273, 10.10.2002, s. 1 (Celex 32002R1774). Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får vidare, enligt 4 c §, meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om sådan hantering av animaliska biprodukter som faller utanför tillämpningsområdet för ABP-förordningen.

5.4 Epizootilagen

Epizootilagen (1999:657) innehåller bestämmelser om allmänfarliga djursjukdomar som kan spridas genom smitta bland djur eller från djur till människa (epizootiska sjukdomar). Med allmänfarliga sjukdomar avses i lagen sådana sjukdomar som kan utgöra ett allvarligt hot mot människors eller djurs hälsa eller medföra stora ekonomiska förluster för samhället. De sjukdomar som omfattas av epizootilagen anges i verkställighetsföreskrifter av Jordbruksverket.

I lagen finns bestämmelser om förebyggande åtgärder och bekämpning. Det finns också bestämmelser om ersättning till enskild för förlust och kostnader som uppkommer med anledning av föreskrifter och beslut enligt lagen.

Enligt lagen får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer också meddela de föreskrifter som behövs som komplettering av sådana EG-bestämmelser som inte faller inom tillämpningsområdet för vare sig livsmedelslagen eller foderlagen och som finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 999/2001 av den 22 maj 2001 om fastställande av bestämmelser för förebyggande, kontroll och utrotning av vissa typer av transmissibel spongiform encefalopati (TSE-förordningen) EGT L 147, 31.5.2001, s. 1 (Celex 32001R0999).

Tillsynen över efterlevnaden av lagen samt föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen utövas centralt av Jordbruksverket och inom länet av länsstyrelsen. Staten ersätter den som på grund av

föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen har drabbats av viss förlust eller kostnad. I lagen finns även bestämmelser om tillsynsmyndighetens befogenheter för att kunna utöva tillsyn samt straffbestämmelser. Det finns dessutom bestämmelser om överklagande i lagen.

Enligt epizootiförordningen (1999:659) är det Jordbruksverket som leder och samordnar de förebyggande åtgärderna och bekämpningen enligt epizootilagen. Jordbruksverket skall i samråd med Livsmedelsverket, Statens veterinärmedicinska anstalt och länsstyrelserna upprätta beredskapsplaner som anger vilka åtgärder som myndigheterna skall vidta för att bekämpa sjukdomarna. Jordbruksverket får meddela föreskrifter som anges i epizootilagen och också anställa veterinärer som skall medverka vid bekämpning av sjukdomarna. Det är också Jordbruksverket som beslutar om ersättning enligt epizootilagen.

5.5 Zonooslagen

Zoonoslagen (1999:658) innehåller bestämmelser om sjukdomar och smittämnen hos djur som kan spridas naturligt från djur till människa (zoonoser) och som inte omfattas av epizootilagen. En förutsättning för att en zoonos skall omfattas av lagen är att det finns tillräckliga kunskaper om den för effektiv övervakning och bekämpning. Zoonoserna anges i verkställighetsföreskrifter av Statens jordbruksverk. För närvarande omfattas endast salmonella av lagen. I fråga om andra zoonoser finns bestämmelser om kontroll och förebyggande åtgärder i lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m.

Tillsynen utövas enligt lagen centralt av Jordbruksverket och inom länet av länsstyrelsen. I lagen finns bestämmelser om tillsynsmyndighetens befogenheter för att kunna utöva tillsyn samt straffbestämmelser. Det finns också bestämmelser om överklagande i lagen.

I zoonoslagen regleras bl.a. vilka åtgärder som skall vidtas när det finns misstanke om att en zoonos har inträffat. Lagens bestämmelser motsvarar till stora delar de som finns i epizootilagen.

Enligt zoonosförordningen (1999:660) är det Jordbruksverket som leder och samordnar de förebyggande åtgärderna och bekämpningen enligt zoonoslagen. Det är också Jordbruksverket som beslutar om ersättning enligt förordningen.

5.6 Lagen om kontroll av husdjur m.m.

I lagen (1985:342) om kontroll av husdjur m.m. och i förordningen (1985:343) om kontroll av husdjur m.m. finns bestämmelser som syftar till att främja animalieproduktionen och djurs lämplighet för avel i näringsverksamhet samt att förebygga sjukdomar hos djur.

Enligt lagen och förordningen får Jordbruksverket meddela föreskrifter om kontroll av husdjur och andra djur samt ge organisationer på jordbruksnäringens område eller sammanslutningar rätt att anordna sådan kontroll. Innan kontrollen anordnas skall Jordbruksverket dock godkänna plan och riktlinjer för verksamheten. Den som har djur som omfattas av

den kontroll som omfattas av lagen har rätt att få djuren anslutna till kontrollen. I lagen finns även bestämmelser om avgifter för det fall det finns hälsokontroll anordnad för slaktsvin eller nötkreatur. Det finns också särskilda bestämmelser om vad som gäller om det finns hälsokontroll anordnad för kronhjort och dovhjort. Vidare får regeringen meddela föreskrifter om att hingstar får användas till avel endast om de har avelsvärderats.

5.7 Djurskyddslagen

I djurskyddslagen (1988:534) och djurskyddsförordningen (1988:539) finns grundläggande bestämmelser om vård och behandling av husdjur och andra djur om de hålls i fångenskap eller används för vetenskapligt ändamål. Huvudsyftet med lagen är att förebygga att djuren utsätts för onödigt lidande och sjukdom. Lagen gäller vid sidan av bestämmelserna om djurplågeri i brottsbalken.

I lagen finns grundläggande bestämmelser om hur djur skall hållas och skötas. Det finns också särskilda bestämmelser som reglerar under vilka förutsättningar som operativa ingrepp och injektioner får göras på djur samt bestämmelser om avel. Lagen inrymmer vidare bestämmelser om hur djur som förs till slakt skall behandlas, om tillståndsplikt för viss djurhållning samt om tävling med djur och förevisning av djur. Det finns också särskilda regler om användning av försöksdjur.

Enligt djurskyddslagen har myndigheter på flera olika nivåer ansvar för att tillse att bestämmelserna om djurskydd efterlevs. Djurskyddsmyndigheten, länsstyrelserna och kommunerna utövar tillsynen i enlighet med vad som regeringen bestämmer. Tillsynsmyndigheterna har även vissa befogenheter för att kunna utöva tillsyn. I lagen finns även straffbestämmelser och bestämmelser om överklagande.

5.8 Växtskyddslagen

Bestämmelser om växtskydd finns i växtskyddslagen (1972:318) och i förordningen (1995:681) om växtskydd m.m. Syftet med bestämmelserna är att bekämpa och hindra spridning av växtskadegörare som allvarligt kan skada sådana växter som omfattas av lagen. För att kunna åstadkomma detta finns i lagen bestämmelser om jordbruksverkets befogenheter att vidta vissa särskilt angivna åtgärder för att komma till rätta med växtskadegörare. Enligt lagen är en innehavare av mark, byggnad eller transportmedel skyldig att lämna tillträde för en åtgärd enligt lagen eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. I lagen finns även straffbestämmelser och bestämmelser om överklagande.

I förordningen finns vissa bestämmelser om tillsyn över att det inte införs eller sprids gods i strid mot förordningen.

6 Nuvarande förhållanden beträffande tillsynen m.m. och dess finansiering

6.1 Allmänt

Detta avsnitt syftar till att ge en översiktlig bild av den nu gällande tillsynsverksamheten som bedrivs i livsmedelskedjans olika delar inklusive djurhälsa och djurskydd. Verksamhet som bedrivs av aktörer som inte är tillsynsmyndigheter i egentlig mening men som har uppgifter som angränsar till tillsynsverksamheten, såsom polismyndigheten, behandlas inte. I avsnittet ges också en översiktlig beskrivning av finansieringen.

För en mer heltäckande bild av de nuvarande tillsynssystemen och finansieringen av dessa hänvisas till gällande författningar och till under senare år lämnade betänkanden och rapporter.

6.2 Nuvarande tillsynsordning

6.2.1 Livsmedels- och djurskyddstillsyn

Livsmedels- och djurskyddstillsynen utövas med stöd av livsmedelslagen (1971:511) respektive djurskyddslagen (1988:534). Tillsynen utövas i dag på lokal, regional och central nivå.

Kommunerna bedriver inom båda tillsynssystemen uteslutande operativ lokal tillsyn. Med operativ tillsyn avses här och i det följande sådan tillsyn som riktar sig direkt mot den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd.

Länsstyrelserna utövar den regionala tillsynen över såväl livsmedelslagstiftningen som över djurskyddslagstiftningen. På livsmedelsområdet har länsstyrelserna inte några operativa tillsynsuppgifter. Deras roll här är i stället av rådgivande och uppföljande natur. Inte heller i djurskyddslagstiftningen specificeras, med något undantag, några tillsynsuppgifter som länsstyrelserna skall utföra. Förutom att ge råd till andra tillsynsmyndigheter och allmänheten m.fl. ankommer det dock på länsstyrelserna att fullgöra vissa angränsande uppgifter, såsom att pröva frågor om förhandsgodkännande av stall och andra utrymmen där djur hålls samt att besluta om omhändertaganden av djur.

De centrala tillsynsmyndigheterna är Livsmedelsverket och Djurskyddsmyndigheten. Deras huvuduppgift är att samordna övriga tillsynsmyndigheters verksamhet. Livsmedelsverket utövar dock, till skillnad från Djurskyddsmyndigheten, också operativ tillsyn. Detta sker framför allt över den verksamhet som bedrivs i vissa större livsmedelsanläggningar.

Inom livsmedelsområdet består de operativa kontrollerna av en rad olika moment. Huvuddelen av kontrollerna består av inspektion av livsmedelslokaler, t.ex. restauranger och butiker där de hygieniska förhållandena m.m. undersöks. I de regelbundna kontrollerna ingår också provtagning för att undersöka livsmedels mikrobiologiska och toxikologiska status för att bedöma livsmedlets säkerhet. Livsmedelskontrollerna består också av importkontroller av livsmedel och besiktningar av slaktdjur och kött på slakterierna.

Djurskyddskontrollen består dels av prövningar av djurstallar m.m., dels av inspektioner av djurhållningen hos lantbruksföretagare, zoobutiker, cirkusar, slakterier och andra som håller djur för livsmedelsproduktion inklusive transport av djur. I den operativa myndighetens uppgifter ingår även vid behov omhändertagande av djur.

De vägledande uppgifterna för centralmyndigheterna inom livsmedels- och djurskyddskontrollen utgörs av bl.a. rådgivning och stöd till de lokala myndigheterna, utbildningsinsatser för inspektörer och normerade inspektioner av de lokala myndigheternas kontrollverksamhet och nationella tillsynsprojekt i syfte att öka likvärdigheten i kontrollerna olika kommuner emellan.

6.2.2 Djurhälsotillsyn

Djurhälsotillsynen utövas med stöd av flera olika lagar, vilka även reglerar andra frågor än rena djurhälsofrågor. Tillsynen över efterlevnaden av lagstiftningen är också reglerad på olika sätt.

Enligt den nuvarande epizootilagen (1999:657) och zoonoslagen (1999:658) har Statens jordbruksverk ett övergripande ansvar i arbetet med att förebygga och bekämpa epizootiska sjukdomar samt salmonella och andra zoonoser.

Tillsynen över epizooti- och zoonoslagstiftningen utövas i dag på regional och central nivå. Länsstyrelserna utövar den regionala tillsynen och Jordbruksverket ansvarar för den centrala tillsynen. Länsstyrelserna bedriver uteslutande operativ tillsyn. Jordbruksverkets huvuduppgift är att samordna tillsynen över epizooti- och zoonoslagstiftningen och lämna råd och hjälp i denna verksamhet. Jordbruksverket utövar även viss operativ tillsyn genom bl.a. distriktsveterinärorganisationen, karantänsveterinärer och andra veterinärer som utför officiella uppdrag.

Den operativa tillsynen består av provtagning för övervakning av zoonoser och epizootier hos levande djur. Regelmässig provtagning sker i samband med slakt avseende salmonella och vissa andra smittsamma djursjukdomar. Därutöver sker vissa kontroller dels i besättningar av veterinärer utsända av Jordbruksverket, dels vid gränskontrollstationer för import av djur och djurprodukter. Kontrollen vid gränskontrollen genomförs av Tullverket enligt lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen. Gränskontrollen på smittskyddsområdet bevakas av gränskontrollveterinärerna som är anställda av Jordbruksverket.

I fråga om andra smittsamma djursjukdomar än sådana epizootiska sjukdomar och zoonoser som omfattas av epizooti- och zoonoslagstiftningen finns bestämmelser om åtgärder för att bekämpa och

förebygga sådana sjukdomar i lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m. Lagen ger bl.a. stöd för att utföra obligatoriska hälsokontroller av husdjur utan djurägarens samtycke. Tillsynen över lagen utövas huvudsakligen av Jordbruksverket och i vissa fall av Livsmedelsverket. Livsmedelsverket utövar tillsyn i fråga om hanteringen av djurprodukter, dvs. att livsmedel undersöks beträffande rester av otillåtna läkemedel eller andra ämnen eller läkemedel i otillåten mängd. Jordbruksverket får överlåta viss tillsyn till länsstyrelserna och kommunerna.

I lagen (1985:342) om kontroll av husdjur m.m. finns grundläggande bestämmelser om husdjurskontrollen. Denna kontroll syftar till att främja animalieproduktionen och djurs lämplighet i avel i näringsverksamhet. Till husdjurskontrollen hör även den hälsokontroll som är organiserad för vissa djurslag och vars främsta syfte är att förebygga sjukdomar. Husdjurskontrollen bedrivs av organisationer på jordbruksnäringens område eller andra sammanslutningar och statens medverkan inskränker sig i princip till att vissa ramar och riktlinjer anges i föreskrifter för verksamheten och att denna ställs under viss tillsyn. Jordbruksverket får ge sådana organisationer eller sammanslutningar rätt att anordna husdjurskontroll och skall även innan kontrollen anordnas godkänna plan och riktlinjer för verksamheten. Bestämmelser om tillsyn finns inte i lagen i dag. I förordningen (1985:343) om kontroll av husdjur m.m. finns dock bestämmelser om tillsyn över viss kontroll och verksamhet.

6.2.3 Tillsyn över foder och animaliska biprodukter

Fodertillsynen, som utövas med stöd av lagen (1985:295) om foder, avser främst den kommersiella fodertillverkningen. Den omfattar även kontroll av importerat foder samt av godkänd foderhantering på gårdsnivå.

Statens jordbruksverk har ansvaret för foderkontrollen som innebär både operativa tillsynsuppgifter samt rådgivande och uppföljande uppgifter. Någon regional eller lokal tillsynsmyndighet finns inte, men verket får överlåta åt länsstyrelsen och andra myndigheter att utöva viss fodertillsyn. I praktiken genomför särskilda inspektörer vid fyra länsstyrelser, på uppdrag av Jordbruksverket, det praktiska kontrollarbetet i stora delar av landet. Den operativa tillsynen över foderanläggningarna omfattar provtagning av foder samt kontroll av anläggningarnas hygien, främst avseende förekomst av salmonella. Vid hygienkontrollerna deltar även länsveterinär. Analyser av tagna prover utförs på uppdrag av Jordbruksverket av Statens veterinärmedicinska anstalt som också kan konsulteras vid tillsynsuppdrag.

Jordbruksverket utövar dessutom tillsynen över hanteringen av animaliska biprodukter med stöd av lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m. Någon regional eller lokal tillsynsmyndighet finns inte. Vid tillsyn av anläggningar och verksamhet som kräver återkommande besök utnyttjar Jordbruksverket distriktsveterinärorganisationen på uppdragsbasis samt ovan nämnda inspektörer vid vissa länsstyrelser. I likhet med vad som gäller för foderkontrollen får dock verket överlåta åt länsstyrelsen att utöva viss tillsyn. Delegationen till länsstyrelsen får enligt regeringens föreskrifter omfatta tillsyn över insamling och

transport av andra animaliska biprodukter än matavfall, exempelvis insamling och transport av självdöda djur m.m. Länsstyrelsen har skyldighet att till Jordbruksverket rapportera utfallet av denna tillsyn. Verket får även överlåta åt en kommun att utöva tillsyn i vissa avseenden på lokal nivå. Kommunerna utövar tillsyn över eventuell nedgrävning av animaliska biprodukter samt över transport av matavfall och i viss mån över kompostering av sådana produkter.

6.2.4 Växtskyddstillsyn

Enligt förordningen (1995:681) om växtskydd m.m. ansvarar Statens jordbruksverk, för den officiella kontrollen av växtskadegörare vid handel med växter och växtprodukter. I begreppet växtprodukter ingår även timmer och andra obearbetade virkesprodukter. Regelverket om växtskydd bygger till största delen på EG-direktiv och syftar till att hindra att särskilt allvarliga skadegörare sprids och därigenom vållar ekonomisk skada inom jordbruks-, trädgårds- eller skogsnäringen eller i den omgivande miljön.

Den officiella kontrollen av växtskadegörare inbegriper import- och exportkontroller samt kontroller i produktions- och handelsleden. Kontrollerna syftar till att fastställa frihet från skadegörare i specifika sändningar av växter och växtprodukter eller i anläggningar för produktion av växter eller växtprodukter. De utförs också som inventeringar för att konstatera att ett större geografiskt område är fritt från en viss skadegörare. Vid konstaterad förekomst av reglerade skadegörare kan föreläggande om bekämpningsåtgärder utfärdas med åtföljande krav på kontroller. Verksamheten är i huvudsak avgiftsfinansierad. Jordbruksverket har sin stab i Jönköping och fyra kontor fördelade på tre regioner utför kontrollarbetet.

6.3 Nuvarande finansiering av tillsynen m.m.

6.3.1 Livsmedelstillsynen

I 29 a § livsmedelslagen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om avgifter för en myndighets och ett enskilt kontrollorgans kostnader för tillsyn enligt lagen, enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-förordningar som kompletteras av lagen. Sådana avgifter får också avse en myndighets kostnader för prövning enligt lagen, föreskrifterna eller förordningarna. Regeringen ges vidare rätt att föreskriva att en kommun skall ombesörja uppbörden av avgifter för den statliga tillsynen.

I förordningen (1989:1110) om avgift för livsmedelstillsynen m.m. finns grundläggande bestämmelser om avgiftsuttaget. I 1 § föreskrivs att en årlig avgift skall betalas av den som bedriver verksamhet i en godkänd livsmedelslokal. Livsmedelsverket bestämmer enligt 2 § den årliga avgiftens storlek, bl.a. genom att föreskriva om hur olika verksamheter

skall delas in i avgiftsgrupper med hänsyn till kontrollbehovet och om hur avgiftsgrupperna skall delas in i klasser med hänsyn till omsättning eller årsarbetskraft. Av den årliga tillsynsavgiften skall kommunerna föra över 15 procent till Livsmedelsverket (11 §). Detta för att finansiera Livsmedelsverkets samordnande och stödjande funktion gentemot kommunerna.

För köttbesiktning utgår ingen årlig kontrollavgift utan kostnaderna för denna regleras genom besiktningsavgifterna.

Utöver den årliga avgiften skall enligt förordningen avgifter betalas för prövning av tillstånd, godkännande eller liknande. Vidare skall avgifter betalas för kontroll av rester för bekämpningsmedel och veterinärmedicinska preparat i vissa inom landet producerade livsmedel, nämligen spannmål och spannmålsprodukter, mjölk och mejeriprodukter, kött och köttvaror samt potatis. Därutöver skall en särskild avgift betalas för tillsyn av verksamhet med hantering av livsmedel i styckningsanläggningar, kyl- och fryshus för köttvaror, köttproduktanläggningar, anläggningar för malet kött och köttberedningar, mejerier och andra mjölk- och mjölkproduktanläggningar samt äggproduktanläggningar och för anläggningar för fiskvaror.

Enligt kungörelsen (1974:271) om kontroll vid utförsel av livsmedel skall en avgift betalas för s.k. exportkontrollerade anläggningar.

Livsmedelsverket har i ett flertal olika författningar utfärdat föreskrifter om avgifterna. Den årliga tillsynsavgiften, som skall betalas av alla som bedriver verksamhet i en godkänd livsmedelslokal, varierar mellan 1 800 kronor för detaljhandel som enbart säljer färdigförpackade livsmedel och 43 200 kronor för storskalig tillverkningsindustri.

Flertalet övriga avgifter består av en kombination av fasta och rörliga avgifter. Dessutom tas den fulla kostnaden ut för laboratorieanalyser och transporter liksom kostnader för kontroll utanför normal arbetstid, extraordinära kontroller och oanmälda sändningar.

Trots möjligheten till avgiftsfinansiering är en stor del av livsmedelstillsynen finansierad med kommunala skattemedel. Detta kan förklaras med att kommunerna före den 1 juli 2005 endast hade rätt att bekosta kostnader för provtagning och undersökning av prov med avgiftsinkomsterna. Hur stor den skattefinansierade andelen är finns det inga säkra uppgifter om. Utgifter som finansieras med skatteintäkter är inspektioner på produktionsstället, dokumentation, åtgärder i samband med överträdelseärenden, utbildning och information, remissärenden, rapportering till Livsmedelsverket och arbetet med uppbörd av tillsynsavgifter och överföring av medel till Livsmedelsverket. Livsmedelsverkets operativa tillsyn har högre kostnadstäckning än kommunernas. Detta kan förklaras med att verkets direkta tillsyn i högre grad avser anläggningar för vilka full kostnadstäckning skall uppnås. De delar av tillsynen som inte finansieras med avgifter utgörs av kontroll av vissa livsmedel från andra EU-länder och kontroll av pesticidrester i inhemskt producerade vegetabilier. Dessa tillsynsområden finansieras med myndighetens ramanslag.

Länsstyrelsernas uppgifter inom livsmedelstillsynen finansieras över länsstyrelsernas statsanslag.

6.3.2 Djurskyddstillsynen

Djurskyddslagen ger regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Djurskyddsmyndigheten rätt att föreskriva att det får tas ut en avgift för tillsyn enligt lagen och i ärenden enligt lagen. Djurskyddslagen innehåller emellertid inte – till skillnad från livsmedelslagen – något bemyndigande om rätt för regeringen eller Djurskyddsmyndigheten att föreskriva om avgifternas storlek. Däremot får regeringen överlåta till kommunen att meddela föreskrifter om avgifterna (25 §).

Enligt en enkätundersökning som Avgiftsutredningen genomfört under år 2005 bland ett urval kommuner var kostnadstäckningen för kommunernas djurskyddstillsyn 18 procent. Resterande del liksom hela den regionala tillsynen och den tillsynsvägledning som bedrivs av Djurskyddsmyndigheten finansieras med skattemedel. Många kommuner avstår helt från att ta ut avgifter för tillsynen. När avgifter tas ut sker det i form av fasta årsavgifter, fasta besöksavgifter eller timavgifter. Besöksavgifter och timavgifter skiljer sig också mycket åt mellan olika kommuner.

I 57 § djurskyddsförordningen (1988:539) ges Djurskyddsmyndigheten rätt att föreskriva att avgifter skall betalas i vissa ärenden. Hit hör ärenden om förprövning eller godkännande i efterhand av åtgärder i fråga om stall eller annat förvaringsutrymme för djur, godkännande på förhand och besiktning av anläggningar och andra förvaringsutrymmen för försöksdjur, godkännande av ny teknik, registrering av djurtransportörer och tillstånd till användning av djur för vetenskapliga ändamål m.m.

Avgifterna består av grundavgift och/eller timavgift. Storleken varierar mellan 1 200 kronor för enklare ärenden (tillstånd att använda, föda upp, förvara eller tillhandahålla djur) och 24 600 kronor för godkännande av anläggning för offentlig förevisning (fler utrymmen och mycket omfattande utredning). Om ombesiktning eller ytterligare utredning behöver göras debiteras en timavgift på 700 kronor utöver grundavgiften.

Avgifter vad gäller förprövning av djurstallar uppgår till mellan 3 000 och 6 000 kronor beroende på byggnadens storlek och hur beprövad tekniken är. Merarbete vid utredningar utöver grundarbetet debiteras med 500 kronor per timme.

6.3.3 Tillsynen av foder och animaliska biprodukter

Enligt 16 § foderlagen ges regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Statens jordbruksverk rätt att föreskriva att avgifter får tas ut för tillsyn som utövas enligt de EG-förordningar som kompletteras av lagen eller enligt lagen eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter och beslut. Vidare innehåller paragrafen ett bemyndigande för regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket att meddela föreskrifter om avgifter i ärenden som rör villkor för eller förbud mot införsel, utförsel, tillverkning, försäljning och annan överlåtelse, användning, bortskaffande eller hantering i övrigt av foder eller ett visst parti av foder och om villkor för laboratorier för foderanalyser och metoder för sådana analyser.

Jordbruksverket har, efter bemyndigande av regeringen, meddelat föreskrifter om uttag och beräkning av avgifter. Avgift för fodertillsynen

utgår i form av grundavgift och kvantitetsavgift. Kvantitetsavgiften betalas proportionellt mot tillverkad eller importerad fodermängd. Grundavgifterna varierar mellan 1 000 kronor för sällskapsdjur och hästar och 2 500 kronor för andra djur än sällskapsdjur. Kvantitetsavgiften uppgår till 1 krona och 35 öre per ton debiterbart foder till livsmedelsproducerande djurslag och 6 kronor per ton foder till sällskapsdjur. Den som levererar foder till både sällskapsdjur och andra djur än sällskapsdjur skall betala den högre grundavgiften. Den totala avgiftens storlek varierar, vad gäller företag som levererar foder till sällskapsdjur, från ca 2 000 till 163 000 kronor. Företag som levererar foder till livsmedelsproducerande djur betalar allt mellan ca 5 000 kronor och 1,8 miljoner kronor årligen. Utöver detta debiteras kostnader för provtagning och analyskostnader.

Utöver grundavgiften och kvantitetsavgiften betalar foderföretagarna en särskild avgift för kontroll eller speciella insatser utöver den ordinarie kontrollen. Avgiften motsvarar de faktiska kostnaderna för kontrollen.

Avgift tas vidare ut för Jordbruksverkets prövning av godkännande av tillverkningsställen, mellanhänder och anläggningar. Avgiften utgår med ett fast belopp för administration respektive eventuell inspektion understigande tre timmar. För inspektion överstigande tre timmar debiteras ett fast timbelopp.

Foder tillverkat på gårdsnivå kontrolleras i dag i begränsad omfattning med avseende på förekomsten av kött- och benmjöl, läkemedelsanvändning samt dioxin i grovfoder. Kontrollerna finansieras genom särskilda anslag hos Jordbruksverket.

Vid inspektioner på foderanläggningar bistår länsveterinären i det aktuella länet. Kostnaden för detta arbete finansieras genom länsstyrelsernas anslag.

Enligt 9 § provtagningslagen får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om avgifter för beslut meddelade med stöd av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen. Jordbruksverket genomför i egenskap av behörig myndighet en regelbunden tillsyn av de anläggningar som har godkänts enligt ABP-förordningen. Tillsynen är riskbaserad och omfattningen skall vara beroende av bl.a. anläggningarnas storlek, vilken typ av produkter som tillverkas och vilka riskbedömningar som har gjorts. Jordbruksverket genomför tillsynen genom distriktsveterinärorganisationens försorg och kostnaderna debiteras i enlighet med myndighetsföreskrifter.

7 EG-förordningarna och EG-direktivet

I detta avsnitt lämnas en redogörelse för det huvudsakliga innehållet i de EG-förordningar och EG-direktiv som ligger till grund för de överväganden och förslag som behandlas i denna lagrådsremiss. De fullständiga versionerna av förordningarna och direktivet finns i bilagorna 1–11.

7.1 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002

Inledning

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet reglerar huvudsakligen tre områden i kapitlen I–III. Kapitel I innehåller generella bestämmelser om syfte, räckvidd och definitioner. I kapitel II, som har rubriken allmän livsmedelslagstiftning, finns bestämmelser om livsmedel och foder. Kapitlet är indelat i fyra avsnitt. Avsnitt 1 innehåller s.k. allmänna principer, dvs. regler som riktar sig till lagstiftarna såväl på gemenskapsnivå som på nationell nivå. Enligt artikel 4.2 utgör principerna en allmän övergripande ram som skall följas när åtgärder vidtas. En av de principer som slås fast är den s.k. försiktighetsprincipen. Avsnitt 2 innehåller principer om öppenhet och i avsnitt 3 finns regler om livsmedelshandel med tredje land. I avsnitt 4 regleras livsmedelslagstiftningens allmänna krav. Dessa bestämmelser riktar sig huvudsakligen till den enskilda företagaren, men i vissa fall även till medlemsstaten. Kapitel III innehåller bestämmelser om Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (EFSA). Kapitel IV, som i sin tur är indelat i tre avsnitt, innehåller bestämmelser om systemet för snabb varning (RASFF), krishantering och nödsituationer. Slutligen finns i kapitel V regler om förfaranden och slutbestämmelser.

Syfte och tillämpningsområde

Enligt artikel 1 har förordningen till syfte att säkerställa en hög skyddsnivå för människors hälsa och för konsumenternas intressen när det gäller livsmedel samt att se till att den inre marknaden fungerar effektivt. Vidare anges att förordningen skall tillämpas på alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan av livsmedel och foder. Den skall dock inte tillämpas på primärproduktion för privat enskilt bruk eller på enskildas beredning, hantering eller lagring av livsmedel för privat enskild konsumtion.

I artikel 2 definieras begreppet livsmedel. I artikel 3 finns ytterligare definitioner av centrala begrepp, däribland begreppen livsmedelslagstiftning, livsmedelsföretag, foder, foderföretag och utsläppande på marknaden. Av definitionen av begreppet livsmedelslagstiftning framgår att begreppet omfattar inte bara bestämmelser om livsmedel och livsmedelssäkerhet i snäv bemärkelse utan även regler om foder som produceras för livsmedelsproducerande djur.

Bestämmelser riktade till enskilda företagare

I kapitel II avsnitt 4 finns bestämmelser som riktar sig direkt till enskilda företagare. Kapitlet är tillämpligt på alla stadier inom produktion, bearbetning och distribution av livsmedel och foder som produceras för livsmedelsproducerande djur eller som dessa utfodras med (artikel 4.1).

Krav på livsmedelssäkerhet och fodersäkerhet

I artikel 14.1 föreskrivs att livsmedel inte skall släppas ut på marknaden om de inte är säkra. Enligt artikel 14.2 skall livsmedel anses som icke säkra om de anses som skadliga för hälsan eller otjänliga som människoföda. Punkterna 3–5 innehåller bestämmelser om vilka omständigheter som skall beaktas när man fastställer om ett livsmedel är skadligt för hälsan eller otjänligt. Vidare finns i punkterna 6, 7 och 9 regler om i vilka fall ett livsmedel kan presumeras vara säkert respektive icke säkert och i punkten 8 en skyddsklausul som gör det möjligt för den behöriga myndigheten att vidta åtgärder mot ett livsmedel om det trots att det uppfyller föreskrivna kriterier finns anledning att misstänka att det inte är säkert.

Bestämmelser om fodersäkerhet finns i artikel 15. Enligt punkten 1 får foder inte släppas ut på marknaden eller ges åt livsmedelsproducerande djur om det inte är säkert. Punkten 2 föreskriver att foder skall anses som icke säkert för dess avsedda användningsområde om det anses ha en negativ effekt på människors eller djurs hälsa eller leda till att livsmedel från livsmedelsproducerande djur inte är säkert som människoföda. Regler om i vilka fall ett foder kan presumeras vara säkert respektive icke säkert återfinns i punkterna 3, 4 och 6. Slutligen finns i punkten 5 en skyddsklausul.

Presentation

Artikel 16 innehåller en allmän bestämmelse om att konsumenterna inte får vilseledas genom det sätt på vilket livsmedel eller foder märks, marknadsförs eller presenteras.

Skyldigheter

Enligt artikel 17.1 skall livsmedels- och foderföretagare se till att livsmedel och foder uppfyller de krav i livsmedelslagstiftningen som är tillämpliga för deras verksamhet och kontrollera att dessa krav uppfylls.

Spårbarhet

För att säkerställa att de livsmedel och foder som finns på marknaden skall kunna spåras uppställs i artikel 18 vissa minimikrav för spårbarheten som skall uppfyllas av företagarna. Enligt artikel 18.1 skall livsmedel, foder, livsmedelsproducerande djur och alla ämnen som är avsedda för eller kan antas ingå i ett livsmedel eller ett foder kunna spåras på alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan.

Särskilda skyldigheter för livsmedelsföretagare och foderföretagare

I artiklarna 19 och 20 regleras vilka skyldigheter som livsmedelsföretagare respektive foderföretagare har att vidta vid misstanke om att ett foder eller livsmedel inte uppfyller kraven för livsmedels- eller fodersäkerhet. Enligt definitionerna i artikel 3 innefattar skyldigheterna aktörer i hela kedjan från primärproducenter till dem som säljer eller på annat sätt tillhandahåller livsmedel eller foder till slutkonsumenten. Åtgärderna innefattar bl.a. åtgärder för att dra tillbaka livsmedel från marknaden och information till konsumenterna.

Medlemsstaternas skyldigheter

Medlemsstaterna är enligt artikel 17.2 skyldiga att införa livsmedelslagstiftning samt övervaka och kontrollera att livsmedels- och foderföretagarna uppfyller de relevanta kraven i livsmedelslagstiftningen. De skall även fastställa bestämmelser om vilka åtgärder och påföljder som gäller för överträdelser av livsmedels- och foderlagstiftningen. Åtgärderna och påföljderna skall vara effektiva, proportionella och avskräckande.

Ikraftträdande

EG-förordningen trädde i kraft den 21 februari 2002. De bestämmelser som behandlar frågor som rör Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet samt kommissionens möjligheter att inrätta krisenheter samt dessas uppgifter tillämpas från ett senare datum. Vidare skall bestämmelserna om medlingsförfarande tillämpas vid en senare tidpunkt. Bestämmelser riktade till enskilda tillämpas sedan. den 1 januari 2005.

7.2 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004

Inledning

I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien finns allmänna hygienregler för

livsmedel. Till EG-förordningen har fogats två bilagor som innehåller tekniska bestämmelser. Förordningens bestämmelser riktar sig huvudsakligen till livsmedelsföretagare och är indelad i fem kapitel. Bestämmelserna är utformade med hänsyn till att förordningen skall tillämpas på all livsmedelshantering, dvs. allt från torgförsäljning till storindustri.

Kapitel I innehåller allmänna bestämmelser om räckvidd och definitioner. I kapitel II finns bestämmelser om allmänna skyldigheter, allmänna och särskilda hygienkrav samt faroanalys och kritiska styrpunkter (HACCP). I kapitlet finns även bestämmelser om offentlig kontroll, registrering och godkännande av anläggningar. Bestämmelserna i kapitlet riktar sig till livsmedelsföretagare. Kapitel III inrymmer bestämmelser om riktlinjer för god praxis och riktar sig till medlemsstaterna och Europeiska kommissionen. Bestämmelserna i kapitel IV rör krav på livsmedelshygien vid import och export. Slutligen finns i kapitel V regler om genomförandeåtgärder och övergångsbestämmelser samt bestämmelser om förfaranden. Det finns också bestämmelser om upphävande av rättsakter m.m.

Tillämpningsområde

I förordningen fastställs allmänna hygienregler för livsmedelsföretagare med hänsyn till särskilt angivna principer. Definitionen av livsmedelsföretagare enligt förordningen är densamma som enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002. Det primära ansvaret för livsmedelssäkerheten ligger hos livsmedelsföretagarna och det finns ett behov av att livsmedelssäkerhet garanteras i hela livsmedelskedjan, fr.o.m. primärproduktionen. Ansvaret för livsmedelssäkerheten betonas genom att krav på god hygienpraxis och rutiner som bygger på HACCP (Hazard Analysis Critical Control Points, faroanalys och kritiska styrpunkter) införs för alla livsmedelsföretagare utom primärproducenterna.

Förordningen tillämpas på alla led i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan för livsmedel, inklusive primärproduktion, samt på export. Förordningen skall dock inte tillämpas på primärproduktion för användning inom privathushåll eller på enskildas beredning, hantering eller lagring av livsmedel för enskild konsumtion inom privat hushåll. Förordningen tillämpas inte heller på producenters direkta leveranser av små mängder primärprodukter till konsumenter eller till lokala detaljhandelsföretag som levererar direkt till konsumenter. Inte heller uppsamlingscentraler och garverier, som omfattas av definitionen på livsmedelsföretag på grund av att de hanterar råvaror för framställning av gelatin eller kollagen, skall förordningen tillämpas på. För producenters direkta leveranser av små mängder primärprodukter enligt ovan skall dock medlemsstaterna fastställa särskilda regler i sin nationella lagstiftning.

Förordningen innehåller i artikel 2 definitioner av centrala begrepp, däribland livsmedelshygien, primärprodukt, anläggning och behörig myndighet. Vidare skall de definitioner som finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 tillämpas även beträffande

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004. I artikeln anges dessutom ett antal uttryck som är specifika för bilagorna till förordningen och vad dessa betyder i sammanhanget.

Livsmedelsföretagarnas skyldigheter

I kapitel II finns bestämmelser som riktar sig till livsmedelsföretagare. Artiklarna 3–6 behandlar livsmedelsföretagarna skyldigheter.

Enligt artikel 3 skall livsmedelsföretagarna se till att alla de led i livsmedelskedjan, inklusive primärproduktionen, som han eller hon ansvarar för uppfyller relevanta hygienkrav. Enligt artikel 4 kan det röra sig om allmänna hygienkrav i denna förordning eller särskilda hygienkrav för livsmedel av animaliskt ursprung som regleras i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 (se vidare avsnitt 7.3). En livsmedelsföretagare skall också vidta de åtgärder som är nödvändiga för att uppfylla de mål som har fastställts för att uppnå förordningens syften. I artikel 4 specificeras också vilka analysmetoder som skall användas.

Riskanalys och kritiska synpunkter

I artikel 5 regleras faroanalysen och de kritiska styrpunkterna (HACCP). Livsmedelsföretagare skall inrätta, genomföra och upprätthålla rutiner som är grundade på HACCP-principerna. Detta krav gäller inte primärproduktionen och därmed sammanhängande verksamheter som täcks av bilaga I. En livsmedelsföretagare skall kunna visa för den behöriga myndigheten att HACCP-systemets krav har uppfyllts och att den aktuella HACCP-planen, annan dokumentation och journaler finns tillgängliga. Dokumentationens art och omfattning skall vara anpassad till verksamhetens storlek och art.

Offentlig kontroll, registrering och godkännande

Enligt artikel 6 skall livsmedelsföretagare samarbeta med de behöriga myndigheterna och underrätta lämplig behörig myndighet om alla anläggningar som han eller hon ansvarar för så att anläggningen kan registreras. Livsmedelsföretagaren skall dock se till att anläggningarna godkänns av den behöriga myndigheten om godkännande krävs enligt nationell lagstiftning, enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004, eller enligt beslut av Ständiga kommittén för livsmedelskedjan och djurhälsa. Livsmedelsföretagaren är även skyldig att informera myndigheten om betydande förändringar i verksamheten och se till att den information som myndigheten har om anläggningen är aktuell.

Riktlinjer för god praxis

Som ett stöd för att upprätta ett HACCP-system och tillämpa detta får en livsmedelsföretagare frivilligt använda sig av nationella riktlinjer för god praxis, så kallade branschvägledningar. Utarbetandet, spridningen och användningen av sådana riktlinjer regleras i artiklarna 7–9. Om det visar sig att de nationella riktlinjerna inte är tillräckliga eller att de skiljer sig för mycket från varandra kan även riktlinjer på gemenskapsnivå tas fram efter beslut av Ständiga kommittén för livsmedelskedjan och djurhälsa.

Slutbestämmelser

I artiklarna 12–16 finns bestämmelser om genomförandeåtgärder och övergångsbestämmelser samt bestämmelser om ändring och anpassning av bilagorna I och II. Bilagorna får anpassas och uppdateras av kommissionen med biträde av Ständiga kommittén för livsmedelskedjan och djurhälsa.

Upphävande och ikraftträdande m.m.

I artikel 17 anges att direktiv 93/43/EEG skall upphöra att gälla då förordningen börjar tillämpas, med undantag för vissa beslut som skall gälla under en övergångsperiod.

EG-förordningen trädde i kraft den 20 maj 2004 och tillämpas fr.o.m. 18 månader efter den dag då tre rättsakter har trätt i kraft (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 och Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/41/EG av den 21 april 2004 om upphävande av vissa direktiv om livsmedelshygien och hygienkrav för tillverkning och utsläppande på marknaden av vissa produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel) och om ändring av rådets direktiv 89/662/EEG samt rådets beslut 95/408/EG, EUT L 157, 30.4.2004, s. X (Celex 232004L0041).

Bilagorna

Bilaga I innehåller hygienregler för primärproduktionen. Bilagan består av två delar där del A behandlar allmänna hygienregler för primärproduktion och därmed sammanhängande verksamhet och del B behandlar rekommendationer om riktlinjer för god hygienpraxis.

Bilaga II innehåller allmänna hygienregler för alla livsmedelsföretagare utom när bilaga I är tillämplig och är indelad i tolv kapitel. Kapitel I innehåller allmänna regler för livsmedelslokaler. Kapitel II inrymmer särskilda regler för beredningslokaler. I kapitel III behandlas regler för rörliga eller tillfälliga lokaler samt lokaler som huvudsakligen används som privata bostäder men där livsmedel bereds för utsläppande på marknaden. Kapitel IV innehåller regler om transport och kapitel V regler om utrustningskrav. I kapitel VI behandlas regler för livsmedelsavfall och i kapitel VII regler för vattenförsörjning. Kapitel VIII inrymmer bestämmelser om personlig hygien och kapitel IX bestäm-

melser om livsmedelsprodukter. I kapitel X finns bestämmelser om inslagning och emballering och i kapitel XI bestämmelser om värmebehandling. Slutligen behandlas i kapitel XII bestämmelser om krav på utbildning för personal som är anställd hos livsmedelsföretagare.

7.3 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004

Inledning

I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung fastställs särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung. De särskilda reglerna motiveras med att hanteringen av dessa livsmedel är särskilt riskfylld. Till förordningen har fogats tre bilagor som innehåller tekniska bestämmelser. Förordningens bestämmelser riktar sig huvudsakligen till livsmedelsföretagare och är indelad i fyra kapitel.

Kapitel I innehåller allmänna bestämmelser om räckvidd och definitioner. I kapitel II, som har rubriken livsmedelsföretagarnas skyldigheter, finns bestämmelser om allmänna skyldigheter och bestämmelser om registrering och godkännande av anläggningar. Vidare inrymmer kapitlet bestämmelser om kontroll- och identifieringsmärkning samt bestämmelser som reglerar produkter av animaliskt ursprung från länder utanför gemenskapen. Kapitel III innehåller bestämmelser om handel. I kapitel IV finns slutbestämmelser till förordningen.

Tillämpningsområde

I förordningen fastställs särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung för livsmedelsföretagare. De tekniska kraven och hygienkraven i förordningen gäller för alla anläggningar, dvs. även för små företag och mobila slakterier. Bestämmelserna kompletterar reglerna i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 och skall tillämpas på obearbetade och bearbetade produkter av animaliskt ursprung. Om inte annat uttryckligen föreskrivs skall förordningens bestämmelser inte tillämpas på så kallade sammansatta produkter, dvs. produkter som innehåller både komponenter av animaliskt ursprung och vegetabiliskt ursprung. Däremot omfattas själva produktionen av de animaliska komponenterna av förordningen.

Det görs ytterligare undantag från förordningens tillämpningsområde. Förordningen tillämpas inte på primärproduktion för användning inom privathushåll eller på enskildas beredning, hantering eller lagring av livsmedel för konsumtion inom privathushåll. Bestämmelserna gäller inte heller vid direkta leveranser av små mängder primärprodukter eller visst kött som den producerande livsmedelsföretagaren levererar till konsumenten eller lokal detaljhandelsanläggning. Förordningen skall inte heller tillämpas på detaljhandel annat än då detaljhandelsanläggningar

säljer produkter till annan detaljhandel. Medlemsländerna har dock rätt att nationellt besluta sig för att låta t.ex. viss detaljhandel omfattas av lagstiftningen.

Förordningens bestämmelser skall tillämpas utan att det påverkar relevanta regler för djurs och människors hälsa, krav på djurskydd och krav på identifikation av djur och på spårbarhet för produkter av animaliskt ursprung. Enligt artikel 2 skall de definitioner som fastställs i Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 178/2002 och 852/2004 gälla vid tillämpningen av förordningen.

Bestämmelser riktade till enskilda företagare

Allmänna skyldigheter

I kapitel II finns bestämmelser som riktar sig till livsmedelsföretagare. I artikel 3 anges vilka allmänna skyldigheter som livsmedelsföretagare skall iaktta. Livsmedelsföretagare skall bl.a. följa tillämpliga regler i bilagorna II och III. De får i allmänhet inte heller använda något annat ämne än dricksvatten för att avlägsna ytkontaminering från produkter av animaliskt ursprung.

Registrering och godkännande av anläggningar

Enligt artikel 4 får livsmedelsföretagare på marknaden släppa ut produkter av animaliskt ursprung som har tillverkats inom gemenskapen endast om dessa har beretts och hanterats i anläggningar som uppfyller tillämpliga krav i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 och i bilagorna II och III till förordningen. Den behöriga myndigheten skall dessutom ha registrerat eller godkänt anläggningen. Livsmedelsföretagare måste även samarbeta med de behöriga myndigheterna i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004. I artikeln regleras också vad som skall gälla övergångsvis för de livsmedelsföretag som var verksamma redan innan förordningen trädde i kraft.

Kontroll- och identifieringsmärkning

I artikel 5 regleras vilka krav på kontroll- och identifieringsmärkning som en livsmedelsföretagare skall iaktta för att få släppa ut produkter av animaliskt ursprung på marknaden.

Handel

Kapitel III innehåller bestämmelser om handelsfrågor. I artikel 8 regleras särskilda garantier när det gäller salmonella. Den livsmedelsföretagare som avser att i Sverige och Finland släppa ut på marknaden sådana produkter av animaliskt ursprung som anges i artikeln måste uppfylla de särskilda reglerna om salmonella. Artikel 8 möjliggör även för andra

länder att, efter beslut i Ständiga kommittén för livsmedelskedjan och djurhälsa erhålla motsvarande garantier. Ett villkor för detta är att de har kunnat uppvisa kontrollprogram för salmonella som anses vara likvärdiga med de program som har godkänts för Sverige och Finland. Artikeln ger även möjligheter för Sverige och Finland. att ansöka om ytterligare garantier mot bakgrund av förändrade kontrollprogram.

Slutbestämmelser

Kapitel IV innehåller bestämmelser om genomförandeåtgärder och övergångsbestämmelser samt bestämmelser om ändring och anpassning av bilagorna II och III. Bilagorna får, enligt artikel 10, anpassas och uppdateras av kommissionen med biträde av Ständiga kommittén för livsmedelskedjan och djurhälsa (se även motsvarande bestämmelser i avsnitt 7.2). Artikel 11 innehåller bestämmelser om särskilda beslut om genomförandeåtgärder av bilagorna II och III som kommissionen får anta.

Ikraftträdande m.m.

EG-förordningen trädde i kraft den 20 maj 2004. Enligt artikel 15 skall förordningen tillämpas först fr.o.m. 18 månader efter den dag då Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 852/2004 och 854/2004 samt rådets direktiv 2004/41/EG trätt i kraft. Den skall dock inte tillämpas före den 1 januari 2006.

Bilaga I

Bilaga I innehåller definitioner av särskilda begrepp som är centrala för EG-förordningen.

Bilaga II

I bilaga II regleras krav som är gemensamma för flera olika typer av livsmedel av animaliskt ursprung och är indelad i tre avsnitt. Ett exempel är bestämmelser om det identifieringsmärke som skall anbringas på samtliga typer av produkter, undantaget ägg som märks i enlighet med rådets förordning (EEG) nr 1907/90 av den 26 juni 1990 om vissa handelsnormer för ägg EGT L 173, 6.7.1990, s. 5 (Celex 31990R1907) och sådana köttslag som skall ha ett kontrollmärke. Andra exempel på bestämmelser i denna bilaga är krav på information, bl.a. att den som ansvarar för driften av ett slakteri skall få information om det allmänna hälsotillståndet i besättningen som djuren kommer ifrån, de levererade djurens hälsotillstånd, uppgifter om veterinärmedicinska preparat som djuren har fått och relevanta rapporter om besiktningar före och efter slakt av djur från samma produktionsanläggningar. Grundregeln är att företagaren skall ha fått informationen 24 timmar innan djuren anländer till slakteriet. Deltagande i exempelvis olika typer av program för kvalitetssäkring kan medföra undantag från krav om att lämna

information inför varje leverans av djur. Slakteriföretagaren skall förse den officiella veterinären med den erhållna informationen.

Bilaga III

Bilaga III är indelad i femton avsnitt och innehåller särskilda krav som är knutna till de olika produktkategorier som omfattas av EG-förordningen. De produktkategorier som behandlas är kött från tama hov- och klövdjur, kött från fjäderfä och hardjur, kött från hägnat vilt, viltkött, malet kött, köttberedningar och maskinurbenat kött, köttprodukter, levande musslor, fiskeriprodukter, mjölkprodukter och obehandlad mjölk, ägg och äggprodukter, grodlår och snäckor, utsmält djurfett och fettgrevar, behandlade magar, urinblåsor och tarmar, gelatin samt kollagen.

De särskilda kraven inrymmer bl.a. regler för transporter av levande djur till slakterier, krav för slakterier och styckningsanläggningar, krav på slakthygien samt hygien vid styckning och urbening samt bestämmelser om lagring och transport. Vidare finns bestämmelser om nödslakt utanför slakteriet. Av de senare framgår bl.a. att i övrigt friska djur som har råkat ut för en olycka får nödslaktas för att sedan användas som livsmedel. Dessutom regleras exempelvis krav för köttprodukter, allmänna krav för utsläppande av levande musslor på marknaden, krav för upptagning och hantering efter upptagning av musslor m.m. När det gäller fiskeriprodukter finns särskilda bestämmelser om krav för fartyg, strukturella krav och utrustningskrav, hygienkrav, krav under och efter landning, krav för färska, frysta eller maskinurbenade fiskeriprodukter samt särskilda krav beträffande parasiter m.m.

7.4 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004

Inledning

I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel regleras vissa särskilda frågor om genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel. Förordningens bestämmelser kompletterar bestämmelserna om offentlig kontroll i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004. Bestämmelserna riktar sig till medlemsstaterna och de behöriga myndigheter som dessa skall utse enligt förordningen och är indelad i fyra kapitel samt sex bilagor.

Kapitel I innehåller bestämmelser om räckvidd och definitioner. I kapitel II, som har rubriken offentlig kontroll och som avser anläggningar inom gemenskapen, finns bestämmelser om godkännande av anläggningar samt allmänna principer för offentlig kontroll av alla produkter av animaliskt ursprung som omfattas av förordningen. Vidare finns bestämmelser om färskt kött, levande musslor och fiskeriprodukter

samt obehandlad mjölk och mjölkprodukter. I kapitlet inryms även bestämmelser om åtgärder vid bristande efterlevnad. Bestämmelserna i kapitel III behandlar förfaranden vid import och i kapitel IV finns slutbestämmelser.

Tillämpningsområde

Enligt artikel 1 skall förordningen tillämpas på verksamhet och personer som omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004. Genomförandet av offentlig kontroll enligt förordningen skall inte påverka livsmedelsföretagares primära juridiska ansvar för att garantera livsmedelssäkerhet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 och inte heller det civilrättsliga och straffrättsliga ansvar som följer av underlåtenhet att uppfylla sina skyldigheter.

Förordningen innehåller i artikel 2 definitioner av centrala begrepp, däribland offentlig kontroll, behörig myndighet, inspektion, officiell veterinär m.fl. I förekommande fall skall även de definitioner som fastställs i Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 178/2002, 852/2004 och 853/2004 gälla. Vidare skall vissa definitioner i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1774/2002 av den 3 oktober 2002 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter som inte är avsedda att användas som livsmedel tillämpas.

Godkännande av anläggningar

I artikel 3 finns bestämmelser om förfaranden vid godkännande av anläggningar och vad den behöriga myndigheten skall beakta vid prövningen av ett godkännande. Medlemsstaterna skall föra uppdaterade förteckningar över bl.a. godkända anläggningar och göra dem tillgängliga för övriga medlemsstater och för allmänheten.

Allmänna principer för offentlig kontroll

I artikel 4 behandlas de allmänna principerna för offentlig kontroll av alla typer av produkter av animaliskt ursprung. Medlemsstaterna skall se till att livsmedelsföretagarna ger de behöriga myndigheterna allt stöd som behövs för att den offentliga kontrollen skall kunna genomföras effektivt. Livsmedelsföretagarna skall särskilt lämna tillträde till sina byggnader, lokaler, anläggningar och annan infrastruktur. De skall också tillhandahålla alla underlag och register som föreskrivs enligt förordningen eller som den behöriga myndigheten anser att det krävs för en bedömning av situationen.

Den behöriga myndigheten skall vidare kontrollera efterlevnaden av bestämmelserna i särskilt angivna EG-förordningar. Den offentliga kontrollen skall omfatta en revision av god hygienpraxis och förfarande baserade på principer för faroanalys och kritiska styrpunkter (HACCP), kontroll av information från livsmedelskedjan, utbildning i hygien och arbetsmetoder m.m. Det anges särskilt att när det gäller slakterier,

vilthanteringsanläggningar och styckningsanläggningar är det den officiella veterinären som skall ansvara för utförandet av de angivna revisionsuppgifterna. Det betonas också att inriktningen och revisionsuppgifterna i fråga om enskilda anläggningar skall anpassas till den risk som bedöms föreligga.

I de följande artiklarna finns särskilda bestämmelser avseende olika typer av animaliska produkter, där bestämmelserna för kött är mycket detaljerade, medan motsvarande bestämmelser för övriga typer av livsmedel endast hänvisar till bilagorna.

Kontrollbestämmelser för vissa produkter av animaliskt ursprung

I artiklarna 5–8 finns särskilda kontrollbestämmelser som medlemsstaterna eller den officiella veterinären skall iaktta när det gäller färskt kött, levande musslor, fiskeriprodukter samt obehandlad mjölk och mjölkprodukter. Medlemsstaterna skall se till att dessa produkter genomgår offentlig kontroll i enlighet med bilagorna till förordningen.

När det gäller färskt kött ansvarar, enligt artikel 5, även den officiella veterinären för flera särskilt reglerade uppgifter inom den offentliga kontrollen. Denne får också bistås av en officiell assistent eller i vissa fall av företagsanställd personal. Den officiella veterinären skall bl.a. genomföra särskilda inspektionsuppgifter i vissa livsmedelsanläggningar med avseende på bl.a. besiktning före och efter slakt, djurskydd och specificerat riskmaterial och andra animaliska biprodukter m.m. Vidare skall kontrollmärkning av slaktkroppar genomföras på ett särskilt angivet sätt och appliceras av den officiella veterinären. Den officiella veterinären skall även vidta lämpliga åtgärder efter kontroll, exempelvis meddelande om inspektionsresultat, beslut om levande djur och beslut i djurskyddsfrågor m.m. Det åligger medlemsstaterna att se till att det finns tillräckligt med kontrollpersonal för att genomföra den offentliga kontroll som krävs för färskt kött.

Slutbestämmelser

I kapitel IV finns bestämmelser om genomförande och övergångsarrangemang samt bestämmelser om ändring och anpassning av bilagorna till förordningen (jfr. motsvarande bestämmelser i avsnitten 7.2 och 7.3).

Ikraftträdande m.m.

EG-förordningen trädde i kraft den 20 maj 2004 och skall börja tillämpas 18 månader efter den dag då vissa särskilt angivna rättsakter som trätt i kraft. Förordningen skall dock börja tillämpas tidigast den 1 januari 2006.

Bilaga I är indelad i fyra avsnitt och innehåller särskilda bestämmelser för färskt kött. I avsnitt I behandlas den officiella veterinärens uppgifter. Avsnitt II inrymmer regler om åtgärder efter kontroll. I avsnitt III behandlas ansvar och kontrollfrekvens. Avsnitt IV innehåller särskilda krav för bl.a. nötkreatur, tamfår och tamgetter samt tama hästdjur, tamsvin, fjäderfä m.fl.

Bestämmelserna i bilagan behandlar bl.a. den officiella veterinärens uppgifter, hur informationen från livsmedelskedjan skall kontrolleras, procedurer för besiktning före och efter slakt, djurskydd och laboratorieundersökningar. Bilagan innehåller regler för kontrollmärkning, åtgärder efter kontroll, beslut som skall tas när reglerna inte efterlevs samt regler om ansvar och kontrollfrekvens. De sistnämnda bestämmelserna reglerar bl.a. vilka arbetsuppgifter som den officiella assistenten får ha samt anger att grundregeln för myndigheternas kontrollfrekvens är att minst en officiell veterinär alltid skall finnas närvarande på slakteriet. I bilagan beskrivs också villkoren för att företagsanställd personal skall få medverka i kontrollen.

I bilagan regleras dessutom vilka kompetenskrav som ställs på officiella veterinärer och officiella assistenter.

Bilaga II innehåller regler för kontroll av levande musslor samt i tillämpliga delar även levande tagghudingar, levande manteldjur och levande marina snäckor.

Bilaga III inrymmer särskilda kontrollregler för kontroll av fiskeriprodukter. I bilaga IV finns regler för kontroll av obehandlad mjölk och mejeriprodukter.

I bilaga V görs en uppräkning av anläggningar som inte omfattas av kravet på att vara upptagna i en förteckning över anläggningar godkända för import enligt artikel 12. Bilaga VI behandlar kraven på de intyg som skall medfölja importerade varor.

7.5 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004

Inledning

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd reglerar medlemsstaternas kontroll av att foder- och livsmedelsföretagarna följer de regler som gemenskapen har ställt upp inom områdena foder, livsmedel, djurskydd och djurhälsa. Förordningen slår fast bestämmelser för hur den offentliga kontrollen i medlemsstaterna skall organiseras och genomföras och riktar sig således till medlemsstaterna och deras behöriga myndigheter.

Syftet med förordningen är att förhindra, undanröja eller till godtagbara nivåer minska riskerna för människor och djur direkt eller via

miljön samt att säkerställa god sed inom handeln med foder och livsmedel och skydda konsumenternas intresse.

Förordningen är indelad i 10 avdelningar och åtta bilagor. I avdelning I finns generella bestämmelser om syfte och räckvidd samt definitioner.

Avdelning II, som har rubriken offentlig kontroll som genomförs av medlemsstaterna, är i sin tur indelad i sju kapitel. I avdelningen finns bestämmelser om allmänna skyldigheter, behöriga myndigheter, provtagning och analys, krishantering, offentlig kontroll av införseln av foder och livsmedel från tredje länder och finansiering av den offentliga kontrollen. Det finns även bestämmelser om officiell certifiering och registrering/godkännande av foder- och livsmedelsanläggningar.

I avdelning III inryms bestämmelser om referenslaboratorier och i avdelning IV bestämmelser om administrativt samarbete på områdena för foder och livsmedel.

Avdelning V innehåller bestämmelser om kontrollplaner. Avdelning VI är i sin tur indelad i fyra kapitel. I dessa kapitel behandlas frågor om gemenskapskontroller, importvillkor, utbildning av kontrollpersonal och annan gemenskapsverksamhet.

Avdelning VII är indelad i två kapitel som innehåller bestämmelser om nationella verkställighetsåtgärder och gemenskapens verkställighetsåtgärder. I avdelning VIII, som har rubriken anpassning av gemenskapslagstiftningen, finns bestämmelser om ändring i och upphävande av flera gemenskapsrättsakter.

I avdelning IX finns allmänna bestämmelser och i avdelning X finns en bestämmelse om ikraftträdande.

Syfte och tillämpningsområde

I avdelning I behandlas syfte, räckvidd och definitioner.

Av artikel 1 framgår att det i förordningen fastställs allmänna bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll för att kontrollera efterlevnaden av bestämmelser som förhindrar, undanröjer eller till godtagbara nivåer minskar riskerna för människor och djur direkt eller via miljön samt som säkerställer god sed inom handeln med foder och livsmedel och skyddar konsumenternas intressen.

Förordningen skall inte tillämpas på offentlig kontroll av efterlevnaden av den gemensamma jordbrukspolitiken. Den påverkar inte heller tillämpningen av andra särskilda gemenskapsbestämmelser om offentlig kontroll.

Genomförandet av offentlig kontroll enligt förordningen skall inte heller påverka foder- och livsmedelsföretagarnas primära juridiska ansvar för att garantera foder- och livsmedelssäkerhet och det civilrättsliga och straffrättsliga ansvar som kan bli följden om de underlåter att uppfylla sina skyldigheter.

Förordningen innehåller i artikel 2 definitioner av centrala begrepp, exempelvis offentlig kontroll, kontroll, foderlagstiftning, behörig myndighet, kontrollorgan, bristande efterlevnad.

Medlemsstaternas offentliga kontroll

Bestämmelserna om medlemsstaternas offentliga kontroll behandlas i avdelning II.

Allmänna skyldigheter

Enligt artikel 3 skall medlemsstaterna se till att riskbaserad offentlig kontroll genomförs regelbundet och så ofta som är lämpligt för att uppnå målen i förordningen. Kontrollen skall särskilt beakta klarlagda risker som kan påverka foder- eller livsmedelssäkerheten, djurhälsa eller djurskydd, livsmedels- eller foderföretagens tidigare resultat i fråga om efterlevnaden av lagstiftningen, tillförlitligheten i egenkontrollen, m.m. Kontrollerna skall ske utan förvarning och genomföras i alla led i livsmedelskedjan, såväl i produktions- som distributionsleden. Medlemsstaterna är skyldiga att bedriva samma kontroll på alla produkter, oavsett om de är avsedda för den nationella marknaden, gemenskapsmarknaden eller för export till tredje land. Detsamma gäller kontroller av livsmedel som har införts från annat land i gemenskapen.

Behöriga myndigheter

Enligt artikel 4 skall medlemsstaterna utse de behöriga myndigheter som ansvarar för målen och den offentliga kontrollen i förordningen. Dessa myndigheter är i sin tur ansvariga för vissa skyldigheter som anges i förordningen. Bland annat skall myndigheten se till att den offentliga kontrollen av levande djur, foder och livsmedel i hela livsmedelskedjan är effektiv och ändamålsenlig. Den skall vidare se till att det inte föreligger någon intressekonflikt för personalen som utför den offentliga kontrollen samt att de som utför kontrollerna har tillgång till lämplig laboratoriekapacitet och de juridiska befogenheter som krävs för att kunna genomföra de offentliga kontrollerna. Den behöriga myndigheten skall även se till att de har beredskapsplaner och att de är beredda att genomföra sådana planer i nödsituationer. Myndigheten skall slutligen se till att de berörda företagarna är skyldiga att undergå de inspektioner som genomförs och att bistå myndighetens personal när den genomför sina uppgifter.

Det finns även bestämmelser om samordning om offentlig kontroll utförs av annan myndighet än den centrala behöriga myndigheten. De behöriga myndigheterna skall utföra interna eller externa revisioner för att säkerställa att målen med förordningen uppfylls. Dessa revisioner skall i sin tur underkastas en oberoende granskning och genomföras på ett sätt som tillåter insyn.

Delegering av uppgifter i den offentliga kontrollen

Enligt artikel 5 får den behöriga myndigheten under vissa förutsättningar delegera särskilda uppgifter i den offentliga kontrollen till ett särskilt kontrollorgan. Åtgärder som får vidtas vid bristande efterlevnad får inte delegeras. Kommissionen har även möjlighet att upprätta en förteckning

över de uppgifter som får eller inte får delegeras. För att komma i fråga för att utföra sådana uppgifter i den offentliga kontrollen som får delegeras måste kontrollorganet uppfylla viss krav, däribland att det är ackrediterat enligt viss europeisk standard och har den sakkunskap som krävs för uppgifterna, m.m.

Personal som utför offentlig kontroll

I artikel 6 finns bestämmelser om vilka krav den personal som utför offentlig kontroll skall ha. Enligt artikeln åligger det den behöriga myndigheten att se till att dessa uppfylls. I bilaga II anges de närmare krav som ställs på den inspekterande personalen. Bland de krav som finns kan exempelvis nämnas kännedom om kontrollmetoder, foder- och livsmedelslagstiftning, tillämpning av HACCP, faror inom djuruppfödning samt foder- och livsmedelsproduktion, officiell certifiering och rättsliga åtgärder till följd av offentlig kontroll.

Insyn och sekretess

I artikel 7 finns bestämmelser om insyn och sekretess som det åligger den behöriga myndigheten att säkerställa att de uppfylls.

Förfaranden och kontroll

Enligt artikel 8 skall den behöriga myndigheten utföra offentlig kontroll i enlighet med dokumenterade förfaranden. Medlemsstaterna skall se till att det finns rättsliga förfaranden för att säkerställa att personalen vid de behöriga myndigheterna har tillträde till foder- och livsmedelsföretagarnas lokaler och tillgång till deras dokumentation. I artikel 9 finns bestämmelser om att den behöriga myndigheten skall upprätta rapporter om den offentliga kontroll som den har utfört.

Kontrollverksamhet, kontrollmetoder och kontrollteknik

I artikel 10 anges vilka uppgifter som kan ingå i den offentliga kontrollen. Vid sidan av kontrollen av företagarnas egenkontrollsystem och HACCP ingår inspektion av produktionsanläggningar, råvaror, material avsedda att komma i kontakt med livsmedel, bekämpningsmedel och märkning, presentation och reklam. Förordningen ger utrymme för att genom kommittéförfarande lägga fast mer detaljerade bestämmelser för hur kontrollen kan genomföras. Detta kan t.ex. avse inspektionsfrekvens för vissa typer av objekt samt mer detaljerade regler kring inspektörernas utbildning och kompetens.

Provtagning och analys

I kapitel III finns bestämmelser om provtagnings- och analysmetoder som skall användas i den offentliga kontrollen samt officiella laboratorier och hur dessa utses.

Krishantering

Enligt artikel 13 skall medlemsstaterna upprätta beredskapsplaner för åtgärder som omedelbart skall vidtas om foder eller livsmedel visar sig utgöra en allvarlig risk för människor eller djur. I artikeln finns bestämmelser om vad beredskapsplanerna skall innehålla och att dessa skall uppdateras alltefter behov.

Offentliga kontroller av införsel från tredje land

I artiklarna 14–25 finns särskilda bestämmelser om den offentliga kontrollen av foder och livsmedel som förs in från tredje land. Enligt artiklarna 14–16 skall det genomföras olika typer av kontroll beroende på om produkten är av animaliskt ursprung eller icke-animaliskt ursprung. I artiklarna 19–21 finns bestämmelser om åtgärder efter offentlig kontroll av foder och livsmedel från tredje länder som får vidtas av behörig myndighet. Enligt artikel 24 skall de behöriga myndigheterna ha ett nära samarbete med tullen i genomförandet av den offentliga kontrollen som behandlas i artiklarna 14–25.

Finansiering av offentlig kontroll

I artiklarna 26–29 regleras de finansiella förutsättningarna för den offentliga kontrollen. Enligt artiklarna 27 och 28 får medlemsstaterna ta ut avgifter för att täcka kostnaderna för denna kontroll. Artiklarna skall dock tillämpas från ett senare datum än övriga regler i förordningen (se nedan under ikraftträdande).

Registrering/godkännande av anläggningar

I artikel 31 finns bestämmelser om förfarandena kring registrering och godkännande av foder- och livsmedelsanläggningar och vad som ankommer på de behöriga myndigheterna att fastställa beträffande dessa förfaranden.

Referenslaboratorier

I avdelning III finns bestämmelser om gemenskapens laboratorier och nationella referenslaboratorier. Bland annat skall medlemsstaterna, enligt artikel 33, utse minst ett nationellt referenslaboratorium för varje referenslaboratorium på gemenskapsnivå. En medlemsstat får utse ett laboratorium beläget i en annan medlemsstat eller i ett annat land inom frihandelsorganisationen EFTA till sitt nationella referenslaboratorium.

Gemenskapens referenslaboratorier har bl.a. till uppgift att förse de nationella referenslaboratorierna med analysmetoder, att anordna utbildningar för personal vid medlemsstaternas referenslaboratorier samt att tillhandahålla vetenskapligt och tekniskt stöd till kommissionen. Inom djurhälsosektorn skall gemenskapens referenslaboratorier dessutom ge aktivt stöd när det gäller att diagnostisera utbrott av sjukdomar i medlemsländerna.

Administrativt stöd och samarbete

Avdelning IV innehåller bestämmelser om allmänna principer för administrativt stöd mellan behöriga myndigheter i berörda medlemsstater. Medlemsstaterna är skyldiga att bistå varandra med administrativt stöd om resultatet av den offentliga kontrollen kräver åtgärder i fler än en medlemsstat. Artikel 34 föreskriver också att detta administrativa stöd kan ges både på eget initiativ och på begäran av myndigheten i en annan medlemsstat. I avdelningen finns även bestämmelser om förbindelseorgan, om förbindelser med tredje länder och om samordnat stöd och uppföljning från kommissionens sida.

Kontrollplaner

I avdelning V finns regler om kontrollplaner. Enligt artikel 41 skall medlemsstaterna utforma en samlad flerårig nationell kontrollplan. Medlemsstaterna skall fr.o.m. den 1 januari 2007 ta fram och sammanställa fleråriga kontrollplaner som regelbundet skall uppdateras och sändas till kommissionen. I artikel 42 anges enligt vilka principer som medlemsstaterna skall utforma den fleråriga nationella kontrollplanen. Kontrollplanerna skall även beakta den vägledning som kommissionen utarbetar i enlighet med artikel 43. Medlemsstaterna skall vidare enligt artikel 44 årligen lämna in en rapport till kommissionen om sin kontroll.

Gemenskapsverksamhet

Avdelning VI, som behandlar gemenskapsverksamhet, kan förenklat sägas reglera tre områden.

Enligt artikel 45 skall kommissionen, på grundval av de fleråriga nationella kontrollplanerna som medlemsstaterna tar fram, genomföra allmänna och särskilda revisioner i medlemsstaterna i syfte att kontrollera att länderna lever upp till åtagandena i sin kontrollplan och gemenskapslagstiftningen i övrigt. Kommissionen ges dock inte befogenhet att på egen hand inspektera enskilda verksamhetsutövare. Endast vid upprepade avvikelser får kommissionen besöka enskilda objekt och då enbart i samverkan med de nationella myndigheterna.

De särskilda revisionerna får komplettera de allmänna revisionerna och syftar främst till att kontrollera genomförandet av kontrollplanen, tillämpningen av foder- och livsmedelslagstiftningen och av djurhälso- och djurskyddslagstiftningen. Revisionerna får även omfatta verksamheter vid foder- och livsmedelsanläggningar. Dessutom syftar revisionerna till att kontrollera de behöriga myndigheternas verksamhet och särskilda problem i medlemsstaterna.

För att möjliggöra dessa revisioner skall medlemsstaterna bl.a. ge allt nödvändigt stöd och tillhandahålla alla handlingar och tekniskt stöd som kommissionen begär. De skall vidare se till att kommissionens experter får tillträde till alla lokaler, uppgifter och databehandlingssystem.

Gemenskapskontroller får även utföras i tredje land. I artiklarna 47–50 regleras importvillkor vid handel från tredje länder samt stöd till utvecklingsländer.

I artikel 51 finns bestämmelser om den utbildning av kontrollpersonal som skall ske för personalen vid medlemsstaternas behöriga myndigheter.

Verkställighetsåtgärder

I avdelning VII finns bestämmelser om nationella verkställighetsåtgärder och om gemenskapens verkställighetsåtgärder.

Enligt artikel 54 får den behöriga myndigheten vidta en lång rad åtgärder om den har konstaterat bristande efterlevnad. Den behöriga myndigheten får även vidta andra åtgärder som den anser vara motiverade. Medlemsstaten skall, enligt artikel 54, fastställa bestämmelser om sanktioner vid överträdelser av regelverket och se till att dessa tillämpas.

Även gemenskapen får vidta skyddsåtgärder om kommissionen har belägg för en allvarlig brist i en medlemsstat.

Slutbestämmelser

Avdelningarna VIII och IX inrymmer bestämmelser som innebär ändringar av vissa rättsakter och att några rättsakter upphävs. Förordningen kommer nämligen att ersätta ett antal EG-direktiv och kommissionsbeslut som har reglerat hur vissa typer av kontroller skall genomföras eller organiseras. Vidare finns bestämmelser om kommittéförfarande och bestämmelser om genomförandeåtgärder och övergångsbestämmelser som kommissionen kan besluta om. Det finns också bestämmelser om ändring av bilagor och referenser till europeiska standarder, rapport till Europaparlamentet och finansiellt stöd från gemenskapen.

Ikraftträdande m.m.

EG-förordningen trädde i kraft den 20 maj 2004 och tillämpas sedan den 1 januari 2006. Artiklarna 27 och 28 om finansiering av den offentliga kontrollen skall dock tillämpas först fr.o.m. den 1 januari 2007.

Bilagorna

I bilaga I anges vilka territorier som avses i definitionen av import i artikel 2.15.

Bilaga II, som har rubriken behöriga myndigheter, reglerar ämnesområden för utbildning av personal som utför offentlig kontroll samt ämnesområden för kontrollarbetet. I bilaga III regleras karaktäriseringen av analysmetoder.

I bilagorna IV och V finns bestämmelser om verksamheter och miniminivåer för avgifter eller pålagor dels i samband med den offentliga kontrollen av anläggningar inom gemenskapen, dels för offentlig kontroll av varor och levande djur som införs i gemenskapen.

I bilaga VI fastslås kriterier som skall beaktas vid beräkningen av avgifter. Bilaga VII innehåller särskilda bestämmelser om gemenskapens laboratorier.

I artikel 61 räknas de gemenskapsrättsakter upp som upphävs genom förordningen. I bilaga VIII anges vilka tillämpningsföreskrifter som har antagits på grundval av dessa rättsakter och som skall fortsätta att gälla i avvaktan på att nya bestämmelser antas med stöd av förordningen.

7.6 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2160/2003

Inledning

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2160/2003 av den 17 november 2003 om bekämpning av salmonella och vissa andra livsmedelsburna zoonotiska smittämnen reglerar huvudsakligen bekämpningsprogram för vissa zoonotiska smittämnen, vilket i praktiken innebär salmonella. Förordningen innehåller åtta kapitel samt tre bilagor. Förordningens bestämmelser riktar sig huvudsakligen till medlemsstaten och dess behöriga myndigheter.

I kapitel I finns bestämmelser om syfte och räckvidd, definitioner samt behöriga myndigheter. Kapitel II inrymmer bestämmelser om gemenskapens mål för att minska förekomsten av zoonoser. I kapitel III finns regler om kontrollprogram och i kapitlen IV och V bestämmelser om bekämpningsmetoder och handel både inom gemenskapen och med tredje land. Kapitel VI innehåller regler om laboratorier och kapitel VII regler om genomföra.

Tillämpningsområde m.m.

Förordningen är den rättsakt som skall säkerställa att mål för bekämpningen slås fast och att ändamålsenliga och effektiva åtgärder vidtas för att upptäcka och bekämpa salmonella och andra zoonotiska smittämnen vid alla relevanta led inom produktion, bearbetning och distribution – i synnerhet på primärproduktionsnivå – inbegripet foder i syfte att bl.a. skydda folkhälsan. I Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/99/EG av den 17 november 2003 om övervakning av zoonoser och zoonotiska smittämnen, om ändring av rådets beslut 90/424/EEG och om upphävande av rådets direktiv 92/117/EEG slås fast vilka zoonoser som skall övervakas.

Enligt artikel 1 omfattar förordningen fastställande av mål för att minska förekomsten av vissa zoonoser i djurpopulationer, godkännande av särskilda bekämpningsprogram, antagande av särskilda bestämmelser om vissa bekämpningsmetoder och antagande av bestämmelser om handeln inom gemenskapen med vissa djur och import från tredje land av sådana djur och produkter av dessa.

Förordningen tillämpas inte på viss primärproduktion, såsom för privat bruk eller små mängder direktleveranser från producent till sådan

detaljhandel som levererar direkt till slutkonsument. Medlemsstaterna skall dock fastställa nationella regler för den sistnämnda verksamheten.

Den behöriga myndighet som varje medlemsstat enligt artikel 3 skall utse ansvarar bl.a. för tillämpningen av förordningen och att kontrollprogram enligt förordningen utarbetas. Myndigheten får därvid göra kontroller på plats av berörda livsmedels- eller foderföretag.

Gemenskapens mål

Enligt artikel 4 skall de gemenskapsmål som fastställs omfatta en högsta tillåten procentsats för smittade djur i en besättning eller den lägsta reduktionen i procent av andelen smittade djur i en besättning. Dessutom skall den tidsfrist slås fast inom vilken målet skall vara uppnått. Detta arbete kommer att pågå t.o.m. 2009. Under denna tidsperiod är det endast zoonosen salmonellas förekomst hos fjäderfän och svin som kommer att övervakas.

Kontrollprogram

I artiklarna 5–7 finns bestämmelser om nationella kontrollprogram och om godkännande av dessa program. Det finns också särskilda bestämmelser om livsmedels- och foderföretagares kontrollprogram. För att uppnå gemenskapsmålen skall medlemsstaterna, enligt artikel 5, upprätta kontrollprogram för de zoonoser som omfattas av förordningen. Kontrollprogrammen skall innehålla vissa uppgifter och skall godkännas av kommissionen. Programmen skall bl.a. omfatta foderproduktion, primärproduktion av djur samt bearbetning och beredning av livsmedel av animaliskt ursprung.

Livsmedels- och foderföretag samt organisationer som företräder dessa, har möjlighet att få egna kontrollprogram godkända av en medlemsstat såsom en del i medlemsstatens nationella kontrollprogram. För att få ett sådant eget kontrollprogram godkänt som en del av det nationella kontrollprogrammet måste det dock uppfylla de förutsättningar som anges i artikel 7.

Bekämpningsmetoder och handel

Enligt kommittologiförfarande får kommissionen besluta att särskilda bekämpningsmetoder får eller skall tillämpas (artikel 8).

I artikel 9 finns bestämmelser om handel inom gemenskapen och om import från tredje land. Från och med det datum som fastställs i en bilaga till förordningen skall ursprungsflockar testas innan några levande djur eller kläckägg sänds från det ursprungliga livsmedelsföretaget. Under en övergångsperiod får vidare en mottagande medlemsstat bemyndigas att kräva att resultaten av testen uppfyller samma kriterier för salmonella som fastställts i den mottagande medlemsstatens kontrollprogram för sändningar inom medlemsstaten. Detta är således en typ av garantiförfarande som alla länder kan komma i åtnjutande av. Sveriges och Finlands salmonellagarantier för levande djur förblir oförändrade.

Genomförande och slutbestämmelser

I artiklarna 13–16 finns bestämmelser om att kommissionen får anta lämpliga genomförande- och övergångsbestämmelser.

Enligt artikel 17 skall gemenskapskontroller utföras på plats i medlemsstaterna i samarbete med de behöriga myndigheterna. Kontrollerna syftar till att säkerställa en enhetlig tillämpning av bestämmelserna i förordningen.

Ikraftträdande m.m.

Förordningen trädde i kraft den 12 december 2003 och sedan fr.o.m. den 12 juni 2004.

Bilagorna

I bilaga I anges vilka zoonoser och zoonotiska smittämnen som gemenskapen enligt artikel 4 skall fastställa mål för minskning av förekomst. Bilaga II inrymmer regler om bekämpning av dessa zoonoser och zoonotiska smittämnen, däribland allmänna krav för de nationella kontrollprogrammen, minimikrav för provtagning samt särskilda krav för avelsflockar av gallus gallus, flockar av värphöns och för färskt kött. I bilaga III regleras särskilda kriterier för fastställande av salmonellatyper av betydelse för folkhälsan.

7.7 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1831/2003

Inledning

I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1831/2003 av den 22 september 2003 om fodertillsatser finns gemenskapens bestämmelser om fodertillsatser. Den ersätter rådets direktiv 70/524/EEG av den 23 november 1970 om fodertillsatser. Förordningen är indelad i fyra kapitel och fyra bilagor. Bestämmelserna i förordningen riktar sig huvudsakligen till foderföretagare och gemenskapens institutioner.

I kapitel I finns bestämmelser om räckvidd och definitioner. Kapitel II inrymmer regler om godkännande, användning, övervakning och övergångsbestämmelser för fodertillsatser. I kapitel III finns bestämmelser om märkning och förpackning. Vissa allmänna bestämmelser och slutbestämmelser finns i kapitel IV.

Syfte och tillämpningsområde

Enligt artikel 1 är syftet med förordningen bl.a. att fastställa ett gemenskapsförfarande för godkännande av utsläppande på marknaden och användning av fodertillsatser. Förordningen tillämpas inte på

processhjälpmedel eller veterinärmedicinska läkemedel med undantag av koccidiostatika och histomonostatika som används som fodertillsatser. I artikel 2 definieras centrala begrepp, däribland fodertillsatser.

Utsläppande på marknaden m.m.

Enligt artikel 3 får endast sådana fodertillsatser släppas ut på marknaden, bearbetas eller användas som godkänts i enlighet med förordningen och som uppfyller villkoren om användning och märkning i förordningen. För experiment i vetenskapliga syften kan vissa undantag göras.

Godkännande

I artiklarna 4–9 och 12–15 finns bestämmelser om godkännande av fodertillsatser, vilka villkor dessa skall uppfylla för att godkännas, övervakning, ändring och indragning av godkännanden m.m. Artiklarna 7–9 reglerar hur ansökan om godkännande skall ske. Kommissionen skall, efter yttrande från Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet, utarbeta ett förslag till kommissionsförordning i vilket godkännande av fodertillsatsen skall beviljas eller vägras.

I artiklarna 13–15 finns bestämmelser om ändring samt tillfällig och permanent indragning av godkännanden, förlängning av godkännanden och brådskande godkännande. Enligt artikel 12 åligger det den person som använder eller släpper ut fodertillsatsen på marknaden sedan godkännande beviljats att övervaka att de villkor eller restriktioner som är förknippade med tillsatsen respekteras.

Status för befintliga produkter

I artikel 10 finns en övergångsbestämmelse för tillsatser som redan har släppts ut på marknaden i enlighet med det ovan nämnda direktivet 70/524/EEG. Sådana fodertillsatser samt vissa andra särskilt angivna ämnen får i princip endast finnas kvar på marknaden om en anmälan om deras utvärdering har översänts till kommissionen inom ett år efter det att förordningen har trätt i kraft. I artikeln regleras även inom vilken tid en ny ansökan om godkännande i enlighet med förordningen skall lämnas in.

Utfasning av antibiotika som fodertillsats

Artikel 11 innehåller bestämmelser om utfasning av de antibiotika som fortfarande används som tillväxtbefrämjande medel. Annan antibiotika än koccidiostatika och histomonostatika får därvid endast saluföras och användas t.o.m. den 31 december 2005. Från och med den 1 januari 2006 skall dessa ämnen strykas ur registret över tillåtna fodertillsatser.

Märkning och förpackning

I artikel 16 finns bestämmelser om märkning och förpackning av fodertillsatser och förblandningar.

Slutbestämmelser

I artiklarna 17–25 finns bestämmelser om gemenskapens register över fodertillsatser, sekretess hos gemenskapsinstitutionerna, administrativ granskning av kommissionen, dataskydd för vissa uppgifter och referenslaboratorier. Det finns även bestämmelser om kommitté-förfarande och upphävande av gemenskapsrättsakter. Enligt artikel 24 skall medlemsstaterna bl.a. fastställa regler om påföljder för överträdelser av bestämmelserna. I artikel 25 finns övergångsbestämmelser för ansökningar om godkännande som lämnats in enligt det ovan nämnda direktivet 70/524/EEG.

Ikraftträdande m.m.

EG-förordningen trädde i kraft den 7 november 2003 och tillämpas fr.o.m. den 18 oktober 2004.

Bilagorna

I bilaga I finns bestämmelser om tillsatsgrupper och i bilaga II bestämmelser om uppdrag och arbetsuppgifter för gemenskapens referenslaboratorier. Bilaga III reglerar särskilda märkningskrav för vissa fodertillsatser och för vissa förblandningar. I bilaga IV finns allmänna användningsvillkor.

7.8 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005

Inledning

I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005 av den 12 januari 2005 om fastställande av krav för foderhygien finns allmänna hygienregler för foder. EG-förordningen består av dels en artikeldel där vissa allmänna huvudprinciper slås fast, dels en bilagedel med vissa tekniska bestämmelser. Förordningens bestämmelser riktar sig huvudsakligen till foderföretagare. Den har sin motsvarighet på livsmedelsområdet i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004.

I kapitel I regleras syfte, räckvidd och definitioner. Kapitel II, som har rubriken skyldigheter, inrymmer bestämmelser om allmänna och särskilda skyldigheter för foderföretagare, systemet för faroanalys och kritiska styrpunkter (HACCP) samt finansiella garantier. Det innehåller även bestämmelser om foderföretagares åliggande beträffande bl.a.

anmälan och registrering av anläggningar samt bestämmelser om godkännande av sådana anläggningar. I kapitel III finns bestämmelser om riktlinjer för god praxis och i kapitel IV bestämmelser om import och export. I kapitel V behandlas slutbestämmelser om exempelvis system för snabb varning, påföljder och ikraftträdande.

Syfte och tillämpningsområde

Enligt artikel 1 syftar förordningen till att fastställa allmänna bestämmelser om foderhygien, villkor och förfaranden dels som säkerställer spårbarhet av foder, dels för registrering och godkännande av anläggningar. Förordningen tillämpas enligt artikel 2 på verksamhet som bedrivs av foderföretagare i alla led fr.o.m. primärproduktionen av foder t.o.m. utsläppande av foder på marknaden, på utfodring av livsmedelsproducerande djur samt import och export av foder.

Från förordningens tillämpningsområde undantas visst foder eller utfodring. Detta gäller huvudsakligen foder som produceras och utfodras till djur inom privathushåll och som i förekommande fall skall konsumeras inom dessa hushåll. Den gäller inte heller för producenters direktförsäljning av små mängder primärproducerat foder till lokala jordbruksföretag för användning i dessa företag. Medlemsstaterna får fastställa särskilda bestämmelser rörande denna verksamhet i sin nationella lagstiftning. Slutligen omfattas inte heller utfodring av icke-livsmedelsproducerande djur eller detaljhandel med foder för sällskapsdjur.

I artikel 3 definieras bl.a. begreppen foderhygien, foderföretagare och fodertillsatser.

Allmänna skyldigheter för enskilda företagare

Enligt artiklarna 4–7 är foderföretagare skyldiga att se till att alla de led i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan som de ansvarar för genomförs i enlighet med bl.a. hygienkraven i förordningen, övrig gemenskapslagstiftning, nationell lagstiftning samt god praxis. I artikel 5 finns särskilda skyldigheter för foderföretagare inom primärproduktionen. Övriga foderföretagare är skyldiga att tillämpa HACCP och dokumentera detta. Detaljerade krav som skall följas av foderföretag inom primärproduktionen, foderföretag inom andra led än primärproduktionen och beträffande utfodring av livsmedelsproducerande djur återfinns i bilagor till förordningen.

I syfte att förbereda ett effektivt system beträffande skadeståndsansvar med finansiella garantier rörande foderföretagare skall kommissionen, enligt artikel 8, senast tolv månader efter förordningens ikraftträdande lägga fram en rapport om sådana garantier.

Registrering och godkännande

Foderanläggningar skall vara registrerade hos eller godkända av den behöriga myndigheten. Vilket förfarande som krävs är beroende av vilka

fodertillsatser eller produkter som hanteras i anläggningen. Enligt artikel 9 skall foderföretagare bl.a. anmäla alla anläggningar som de ansvarar för så att den behöriga myndigheten kan registrera dessa.

I artiklarna 10–19 finns bestämmelser om godkännande av anläggningar. Godkännande av anläggning kan i princip endast ske efter besök på plats av den behöriga myndigheten. Registreringar och godkännanden kan vid behov återkallas av den behöriga myndigheten. Behörig myndighet skall upprätthålla förteckningar över såväl registrerade som godkända anläggningar. Kommissionen skall senast den 30 november varje år göra de konsoliderade förteckningarna över godkända anläggningar i medlemsstaterna tillgängliga för allmänheten. I medlemsstaterna skall förteckningar över registrerade anläggningar finnas allmänt tillgängliga.

Riktlinjer för god hygienpraxis

Artiklarna 20–22 innehåller bestämmelser om utarbetande, spridning och användning av riktlinjer. Såväl nationella som gemenskapsriktlinjer skall utarbetas. Tillämpningen av riktlinjerna är dock frivillig för foderföretagarna. När nationella riktlinjer utarbetas skall detta ske genom foderbranschens försorg och i samråd med företrädare för särskilt berörda parter, t.ex. behöriga myndigheter och användargrupper. Bestämmelser i Codex Alimentarius (FAO:s och WHO:s gemensamma livsmedelsstandardiseringsprogram som även hanterar foder) och angivna krav i förordningen skall därvid beaktas. Kommissionen skall upprätta ett register över de nationella riktlinjerna, vilket skall vara tillgängligt för medlemsstaterna.

Kommissionen skall stödja utarbetandet av gemenskapsriktlinjer för god hygienpraxis och innan sådana utarbetas samråda med Ständiga kommittén för livsmedelskedjan och djurhälsa. Om gemenskapsriktlinjer tas fram skall kommissionen se till att de utarbetas och sprids av eller i samråd med lämpliga företrädare för bl.a. den europeiska foderbranschen och i samarbete med särskilt berörda parter, som t.ex. behöriga myndigheter. Bestämmelser i Codex Alimentarius och angivna krav i förordningen skall beaktas.

Påföljder och upphävande av gällande bestämmelser

Enligt artikel 30 skall medlemsstaterna införa bestämmelser om påföljder som är tillämpliga vid överträdelser av bestämmelserna i förordningen. Påföljderna skall vara effektiva, proportionella och avskräckande.

Då förordningen börjar tillämpas skall vissa i artikel 33 särskilt angivna gemenskapsrättsakter upphöra att gälla.

Slutbestämmelser

I artiklarna 26–29, 31 och 32 finns bestämmelser om genomförandeåtgärder, ändringar av bilagorna, system för snabb varning och vissa förfaranderegler för gemenskapsinstitutionerna.

Ikraftträdande m.m.

EG-förordningen trädde i kraft den 8 februari 2005 och skall tillämpas fr.o.m. den 1 januari 2006.

Bilagorna

I bilaga I finns särskilda hygienbestämmelser för foderföretag inom primärproduktionen. Bilaga II innehåller bestämmelser om krav för foderföretag inom andra led än primärproduktion av foder i enlighet med artikel 5.1. Bilaga III inrymmer bestämmelser om goda utfodringsrutiner. I bilaga IV finns bestämmelser om vissa godkända tillsatser och produkter som ligger till grund för beslut om godkännande eller registrering av anläggningar. En mall för hur anläggningarna skall införas i nationella förteckningar finns i bilaga V.

7.9 Rådets förordning (EG) nr 1/2005

Inledning

Rådets förordning (EG) nr 1/2005 av den 22 december 2004 om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden och om ändring av direktiven 64/432/EEG och 93/119/EG och förordning (EG) nr 1255/97 innehåller bestämmelser som syftar till att skydda djur under transporter. Förordningen är indelad i fem kapitel. Till förordningen finns det också sex bilagor.

Kapitel I innehåller bestämmelser om räckvidd, definitioner och allmänna villkor för transport av djur. Kapitel II riktar sig främst till dem som deltar i transporten av djur och innehåller således bestämmelser för organisatörer, transportörer, djurhållare och driftsansvariga vid uppsamlingscentraler. Kapitel III innehåller bestämmelser om behöriga myndigheters uppgifter och skyldigheter. Kapitel IV reglerar bestämmelser för genomförande, informationsutbyte, påföljder och överträdelser. Slutligen innehåller kapitel V bestämmelser angående genomförandebefogenheter och kommittéförfarande.

Tillämpningsområde

I artikel 1 anges att förordningen skall tillämpas på transport av levande ryggradsdjur inom gemenskapen. Den skall inte tillämpas på djurtransporter som inte har samband med en ekonomisk verksamhet och inte heller på djurtransporter som på veterinärs inrådan företas direkt till eller från veterinärmottagning eller klinik. Vissa kortare transporter eller transporter i vissa områden omfattas endast av vissa allmänna villkor. Förordningen ställer vidare upp särskilda krav för långa transporter. Dessa definieras enligt artikel 2 som ”befordran som överskrider åtta timmar från den tidpunkt då det första djuret i sändningen flyttas”.

Bestämmelser riktade till organisatörer, transportörer, djurhållare och uppsamlingscentraler

I artikel 5 uppställs krav på planering av transporten och där anges också att en transportör skall utse en fysisk person att ansvara för transporten. En organisatör är även skyldig att tillse att djurens välbefinnande inte äventyras på grund av bristande samordning. Enligt artikel 6 måste en transportör ha tillstånd, vidare måste förare av vägfordon och skötare inneha ett kompetensbevis.

Enligt artikel 8 måste djurhållare kontrollera alla djur som anländer till bl.a. en bestämmelseort. I artikel 9 ställs krav på den som ansvarar för driften av en uppsamlingscentral att bl.a. se till att djuren behandlas i enlighet med de tekniska föreskrifter som anges i kapitlen I och III, avsnitt 1 i bilaga I.

Medlemsstaternas skyldigheter

Medlemsstaterna skall utfärda tillstånd, kompetensbevis och intyg samt utföra kontroller enligt artiklarna 10–15, 17–19 och 21. Kompetensbevis enligt artikel 17 skall utfärdas av den behöriga myndigheten, eller det behöriga organ som medlemsstaten har utsett för ändamålet. Artikel 23 anger att om en bestämmelse i förordningen inte efterlevs skall myndigheten tillse att åtgärder för att säkerställa djurskyddet vidtas. Myndigheten skall så snart som möjligt delge beslut till transportören eller dennes ombud samt till den behöriga myndighet som har meddelat tillstånd enligt artikel 10.1 eller 11.1.

Påföljder

Medlemsstaterna skall enligt artikel 25 fastställa effektiva, proportionella och avskräckande påföljder som skall tillämpas vid överträdelser av bestämmelser i förordningen. I artikel 26 anges vilka åtgärder som en behörig myndighet skall vidta vid eventuella överträdelser i förordningen.

Rapportering

Den behöriga myndigheten skall genomföra inspektioner enligt artikel 27. En rapport från dessa inspektioner skall årligen lämnas till kommissionen.

Kommissionen skall lämna rapport

Enligt artikel 32 skall kommissionen inom fyra år från den 5 januari 2007 lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet om förordningens konsekvenser på bl.a. djurskyddet under transport. Rapporten kan vid behov åtföljas av lämpliga lagförslag som rör långa transporter, särskilt avseende transporttider, viloperioder och utrymme.

Ikraftträdande

Förordningen trädde i kraft den 25 januari 2005 och skall tillämpas fr.o.m. den 5 januari 2007. Artikel 6.5, som ställer krav på kompetensbevis för transporter av de vanligast förekommande djurslagen, skall dock tillämpas först fr.o.m. den 5 januari 2008.

Bilaga I

I bilaga I, som är indelad i sju kapitel, finns tekniska föreskrifter. Kapitel I anger vilka djur som skall anses vara i skick att transporteras och kapitel II innehåller bl.a. bestämmelser för hur transportmedel m.m. skall vara utformade och underhållas. Kapitel III och IV innehåller bestämmelser om transportmetoder, där kapitel III bl.a. anger vad som gäller för ilastning och urlastning och hantering av djuren och kapitel IV ytterligare bestämmelser för sjötransport. Kapitel IV är uppdelat i två avsnitt där avsnitt 1 innehåller bestämmelser avseende konstruktion och utrustning för transportmedel avsedda för sjötransport och avsnitt 2 anger regler för utfodring och tillförsel av vatten vid sjötransport. Ytterligare regler för vattning och utfodring, tider för transport och vila ställs upp i kapitel V. I kapitlet anges att den maximala transporttiden är åtta timmar, såvida inte kraven i kapitel VI är uppfyllda. Kapitel VI innehåller tilläggsbestämmelser för långa transporter, dvs. transporter som är längre än åtta timmar, av tama hästdjur och tamdjur av nötkreatur, får, getter och svin. Det ställs bl.a. krav på att transportfordonet är utrustat med ett ventilationssystem samt ett övervakningssystem för temperatur och utrustning för att registrera sådana data. Därutöver skall fordonen vara utrustade med lämpligt navigeringssystem. Kapitel VII anger minsta godkända utrymmesmått för djuren under transport.

Bilaga II

Bilaga II anger vilka uppgifter som skall återfinnas i färdjournalen. Bilagan består vidare av fem avsnitt som innehåller mallar för blanketter avseende: organisatörens planering av transporten, intygande av bl.a. djurhållare på avsändningsort, intygande av bl.a. djurhållare på bestämmelseort, transportörens rapport och mall för avvikelserapport.

Bilaga III

Bilaga III innehåller mallar för blanketter om tillstånd för transportör enligt artikel 10.1, tillstånd för transportör enligt artikel 11.1, kompetensbevis för förare och skötare enligt artikel 17.2 och intyg om godkännande av vägtransportmedel för långa transporter enligt artikel 18.2.

Bilaga IV–VI

I bilaga IV regleras vilken utbildning som fordonsförare och skötare skall ha slutfört. Bilaga V anger vilka internationella avtal som gäller i berörda

tredje länder och bilaga VI anger vilka internationella normer för behållare, fållor eller bås som är lämpliga för transporter av levande djur som avses i bilaga I, kapitel II, punkt 4.1.

7.10 Rådets direktiv 2000/29/EG

Inledning

Huvuddirektivet på växtskyddsområdet är rådets direktiv 2000/29/EG av den 8 maj 2000 om skyddsåtgärder mot att skadegörare på växter eller växtprodukter förs in till gemenskapen och mot att de sprids inom gemenskapen, senast ändrat genom rådets direktiv 2002/89/EG av den 28 november 2002 om ändring av direktiv 2000/29/EG om skyddsåtgärder mot att skadegörare på växter eller växtprodukter förs in till gemenskapen och mot att de sprids inom gemenskapen. Det är genomförandet av ändringar i det sistnämnda direktivet som behandlas i denna lagrådsremiss.

Direktivet harmoniserar medlemsstaternas lagstiftning på växtskyddsområdet. Till direktivet är fogat nio bilagor som innehåller tekniska bestämmelser.

Direktivet innehåller huvudsakligen bestämmelser som anger syfte, definitioner och ramar för växtskyddskontrollen. Skadegörare på växter och växtprodukter hanteras i en föränderlig omvärld och gemenskapen måste snabbt kunna vidta adekvata åtgärder. Direktivet ger ett sådant utrymme genom att bemyndiga kommissionen att utfärda kompletterande lagstiftning.

Direktivet skiljer mellan skadegörare som inte har påvisats i gemenskapen, skadegörare som har påvisats i hela gemenskapen och skadegörare som inte påvisats fullt ut i alla medlemsstater. En medlemsstat kan få skyddad zon status för en viss skadegörare som den bevisligen, åtminstone till en del, är fri från. En medlemsstat får därigenom möjlighet att ställa strängare krav på t.ex. införseln. Förteckningen över farliga skadegörare uppdateras fortlöpande.

Genom rådets direktiv 2002/89/EG justeras flera definitioner på flera centrala begrepp i direktivet. Vidare förtydligas de förfaranden och formaliteter som gäller för växter och växtprodukter när de införs eller flyttas inom gemenskapen. Dessutom förstärks möjligheten för den ansvariga växtskyddsmyndigheten i respektive land att delegera specifika uppgifter av kontrollen till andra organ.

Syfte och tillämpningsområde

Enligt artikel 1 gäller direktivet huvudsakligen skyddsåtgärder mot införsel av skadegörare på växter och växtprodukter till medlemsstaterna från andra medlemsstater eller från icke-medlemsländer. Medlemsstaterna skall utse en ansvarig central myndighet för sådana frågor som faller under detta direktiv.

I artikel 2 definieras flera centrala begrepp, däribland växter, växtprodukter och skadegörare m.fl.

Förbud av införsel

I artiklarna 3–6 finns bestämmelser om att medlemsstaterna skall förbjuda införsel till sina områden av vissa skadegörare samt växter eller växtprodukter som särskilt anges i bilagor till direktivet.

Växtpass

I artiklarna 10 och 11 finns bestämmelser om växtpass. Detta är ett dokument som skall åtfölja vissa växter och växtprodukter vid handel på den inre marknaden. Växpasset krävs för ett begränsat antal växter och växtprodukter som ur växtskyddssynpunkt bedömts särskilt riskabla. Växtpasset intygar att växterna har ingått i ett system för kontroll och är friska. Bestämmelserna om växtpass ställer i huvudsak endast krav på den yrkesmässiga handeln med växter och växtprodukter. Ett undantag är utsädespotatis som skall ha växtpass vid försäljning även till privatpersoner. För växter och växtprodukter från tredje land ligger ansvaret för utfärdande av växtpass på medlemsstatens officiella myndighet (importkontroll).

Offentlig kontroll

I artiklarna 6, 12 och 21 finns bestämmelser om offentlig kontroll.

Enligt artikel 6 skall medlemsstaterna bl.a. för vissa särskilt angivna växter eller växtprodukter i bilagorna till direktivet, föreskriva att dessa och deras emballage skall ha undergått en offentlig kontroll. Denna kontroll skall ske i syfte att säkerställa att växterna m.m. inte är angripna av skadegörare. I artiklarna regleras hur den offentliga kontrollen skall utföras och att medlemsstaterna under vissa förutsättningar får undanta viss lokal omsättning från kontrollen.

Enligt artikel 12 skall medlemsstaterna även organisera officiella stickprovskontroller för att säkerställa att bestämmelserna i direktivet följs. Sådan kontroll skall utföras regelbundet hos producenterna som finns i de register som skall finnas enligt direktivet. Inspektören skall ha tillgång till bl.a. växter på alla stadier i produktions- och försäljningskedjan. Om det vid kontrollen fastslås att växter utgör en risk för spridning av skadegörare får de underkastas de offentliga åtgärder som föreskrivs i artikel 11.

För att säkerställa en korrekt och enhetlig tillämpning av direktivet får kommissionen låta utföra kontroller i samarbete med den officiella växtskyddsmyndigheten i medlemsstaten. Dessa kontroller skall ske i enlighet med artikel 21.

Det kan i detta sammanhang nämnas att det även i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 finns vissa bestämmelser om offentlig kontroll som omfattar växtskyddet.

Ikraftträdande m.m.

Medlemsstaterna skulle senast den 1 januari 2005 genomföra de bestämmelser som är nödvändiga för att uppfylla kraven i rådets direktiv 2002/89/EG.

Bilagorna

Direktivet innehåller nio bilagor. I bilagorna I–III grupperas dels skadegörare vars införsel och spridning är förbjuden, dels skadegörare som skall förbjudas om de förekommer på vissa växter eller växtprodukter. Bilaga IV innehåller särskilda krav som alla medlemsstater måste fastställa för införsel till och förflyttning inom alla medlemsstater av växter och växtprodukter m.m. I bilaga V finns bestämmelser om vilka växter, växtprodukter m.m. som måste genomgå en växtskyddskontroll på produktionsplatsen. I bilaga VI anges vilka växter och växtprodukter för vilka särskilda arrangemang får tillämpas. Bilagorna VII–IX inrymmer bestämmelser om certifikatmodeller, upphävda direktiv och senaste ändringar samt en jämförelsetabell.

8 Lagstiftningsbehovet

8.1 Lagstiftningsbehovet med anledning av EG-förordningarna

Regeringens bedömning: EG:s förordningar om bl.a. livsmedels- och fodersäkerhet, livsmedels- och foderhygien, offentlig kontroll, foder-tillsatser och om salmonella och vissa andra livsmedelsburna zoonotiska smittämnen medför att ändringar bör göras i författningarna om foder, livsmedel, djurskydd, växtskydd, provtagning på djur, m.m., kontroll av husdjur m.m., epizootier och zoonoser.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som har yttrat sig särskilt i denna fråga delar promemorians bedömning eller har inte något att erinra.

Skälen för regeringens bedömning: Det svenska medlemskapet i EU har, vad gäller tillvägagångssätt och innehåll, i hög grad ändrat förutsättningarna för den svenska lagstiftningen för livsmedel, foder, djurskydd, djurhälsa, skydd för smittsamma djursjukdomar samt växtskydd. EG:s rättsakter intar en framträdande plats inom dessa områden. Hittills har EG-regelverket i stor utsträckning bestått av direktiv vilka har innehållit såväl generella principer som regler med hög detaljeringsgrad. Utgångspunkten för genomförandet av direktiv i den nationella lagstiftningen är att endast sådana bestämmelser som kräver lagform skall lagregleras. Övriga bestämmelser som krävs för direktivens genomförande författningsregleras på lägre normnivå än lag. De flesta direktivbestämmelserna är därför genomförda i myndighetsföreskrifter.

De senaste årens utveckling har medfört att en allt större del av bestämmelserna inom de aktuella områdena nu finns i EG-förordningar som ersätter de äldre direktiven. EG-förordningar är, i enlighet med artikel 249 i EG-fördraget, till alla delar bindande och direkt tillämpliga i alla medlemsstater. De skall tillämpas av domstolar och myndigheter i medlemsstater som direkt gällande rätt och kan åberopas av enskilda. En förordning varken skall eller får inkorporeras i eller transformeras till nationell rätt, såvida annat inte är särskilt stadgat i förordningen. Något genomförande av EG-förordningar skall således inte ske. Det förekommer dock att förordningar innehåller bestämmelser av direktivliknande karaktär som innebär en uppmaning till medlemsstaten att anta nationella bestämmelser avseende en viss fråga.

Existensen av en EG-förordning inom ett visst område markerar normalt att medlemsstaterna skall undvika egen lagstiftning inom området med hänsyn till principen om gemenskapsrättens företräde och spärrverkan. Såvida inte ett bemyndigande till medlemsstaterna ges i EG-förordningen får förordningen inte fyllas ut eller kompletteras med mer

detaljerade materiella regler inom samma område. En medlemsstat får vidare inte utfärda föreskrifter om hur en EG-förordning skall tolkas.

En EG-förordning hindrar dock inte att en medlemsstat inför regler av verkställande karaktär. Exempelvis kan det behövas nationella regler om vilken myndighet som skall svara för tillämpningen. Även andra administrativa och processuella regler får införas. Medlemsstaterna är skyldiga att se till att det finns nationella bestämmelser som gör att en EG-förordning kan tillämpas i praktiken och får genomslag.

Inom bl.a. livsmedels- och foderområdena kompletteras det nationella regelverket av detaljerade regler som återfinns i EG-förordningar. Detta blir särskilt tydligt genom det s.k. hygienpaketet, där ett större antal EG-direktiv som införlivats i den svenska lagstiftningen, ersätts med ett antal EG-förordningar på gemenskapsnivå. Inom livsmedelsområdet ersätter exempelvis innehållet i några av de nya EG-förordningarna ett tjugotal direktiv som har tagits fram sedan år 1964 och framåt. EG-förordningarna är beslutade dels av Europaparlamentet och rådet gemensamt eller av rådet ensamt, dels av kommissionen. Förordningar som har beslutats gemensamt av Europaparlamentet och rådet eller av rådet utgör i allmänhet en grundförordningar som därefter fortlöpande ändras genom ytterligare förordningar. Det kan också handla om förordningar som ändrar direktiv. Det är också vanlig förekommande att kommissionen i förordningsform, genom bemyndiganden i en grund-förordning, ges rätt att besluta om genomförandeåtgärder, övergångs-bestämmelser samt tillämpningsföreskrifter m.m. Enbart på foderområdet har kommissionen sedan år 1998 antagit allt mellan fem till tjugo förordningar per år. Förhållandena har varit mer eller mindre likartade på livsmedelsområdet.

Denna förändring av gemenskapsrättsakternas form påverkar i hög grad utformningen av den nationella lagstiftningen. En följd är att de berörda lagarna i mer eller mindre stor utsträckning kommer att utgöra ett komplement till EG-förordningarna. De gällande berörda nationella författningarna behöver således anpassas efter detta förhållande.

De detaljerade bestämmelserna i EG-förordningarna träffar tillämpningsområdet för huvudsakligen livsmedelslagen (1971:511), växtskyddslagen (1972:318), lagen (1985:295) om foder, lagen (1985:342) om kontroll av husdjur m.m., djurskyddslagen (1988:534), lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m., epizootilagen (1999:657) och zoonoslagen (1999:658). Som nämnts i avsnittet om ärendet och dess beredning berörs även bisjukdomslagen (1974:211) av EG-förordningarna. Den svenska anpassningen till det nya EG-regelverket som i förekommande fall bör göras i den lagen görs dock i annan ordning.

De huvudsakliga bestämmelserna om livsmedels- och fodersäkerhet återfinns numera i gemenskapsrätten på förordningsnivå. För att undvika dubbelreglering bör bestämmelser i de nationella lagarna som motsvaras av bestämmelser i EG-förordningarna därför helt tas bort. Särskilda nationella bestämmelser behöver dock finnas för sådana frågor som faller utanför tillämpningsområdet för EG-förordningarna men som fordrar en nationell författningsreglering.

För att EG-förordningarna skall kunna verkställas i sin helhet i Sverige behöver de kompletteras av nationell lagstiftning i vissa avseenden.

Bland annat behöver förordningarna kompletteras med bestämmelser om tillsyn straff och överklagande. EG-bestämmelserna om offentlig kontroll innebär att även tillsynsbestämmelserna i de berörda lagarna genomgående bör förändras för att få en enhetlig struktur och för att överensstämma med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd. Denna EG-förordnings räckvidd omfattar, förutom foder och livsmedel, även djurhälsa och djurskydd.

En svensk anpassning till de nya EG-förordningarna fordrar alltså dels upphävande av flera bestämmelser, dels att nya bestämmelser införs i de berörda lagarna. Till detta kommer att vissa lagändringar som har indirekt samband med EG-förordningarna bör behandlas i detta sammanhang. Det gäller t.ex. översynen av den lagtekniska utformningen av tillsynsbestämmelserna. Lagändringarna blir sammantaget relativt omfattande. I flera fall är lagändringarna så genomgripande att det framstår som mest ändamålsenligt att ersätta nuvarande lagar med nya.

EG-förordningarna innehåller i flera hänseenden ett mycket detaljerat regelverk. Det stora flertalet bestämmelser har i dag sin motsvarighet i bestämmelser på annan normnivå än lag, främst i myndighetsföreskrifter. De nya EG-förordningarna kommer därför dessutom att innebära ett stort förändringsarbete även av förordningar som har beslutats av regeringen samt av föreskrifterna hos främst Livsmedelsverket, Statens jordbruksverk och Djurskyddsmyndigheten.

8.2 Verkställande av EG-förordningarna

Regeringens förslag: En enhetlig lagstiftningsmetod skall användas för att verkställa EG-förordningarna. Lagstiftningsmetoden innebär att varje lag skall komplettera de EG-bestämmelser i förordningarna som faller inom tillämpningsområdet för respektive lag.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som har uttalat sig särskilt om förslaget är positiva till det eller har inte något att erinra. *Kammarrätten i Göteborg* tillstyrker den i promemorian förordade lagstiftningsmetoden även om det ofrånkomligen innebär att svenska lagregler i ökad utsträckning måste läsas sida vid sida med EG-rättsakter för att ge en bild av vad svensk rätt innehåller på området. *Länsrätten i Stockholms län* tillstyrker förslaget men påpekar att regleringen på området riskerar att bli svårtillgänglig. *Statskontoret* framför att det verkar ändamålsenligt att använda en enhetlig lagstiftningsmetod. *Föreningen Foder och Spannmål* tillstyrker förslaget men påpekar att förutsättningarna för företag att ha god kännedom om regler och eventuella förändringar i sakinnehåll kommer att försvåras än mer.

Skälen för regeringens förslag: Till de svenska författningar som innehåller bestämmelser gällande frågor som behandlas i här aktuella EG-förordningar eller på annat sätt kompletterar dessa hör, som nämnts ovan, livsmedelslagen, växtskyddslagen, foderlagen, lagen om kontroll

av husdjur m.m., djurskyddslagen, provtagningslagen, epizootilagen och zoonoslagen. Dessa författningar innehåller, med undantag för lagen om kontroll av husdjur m.m., i princip de instrument som behövs för att säkerställa att EG-förordningarna verkställs i sin helhet. Det finns dock inte i alla lagar en tydligt uttryckt koppling mellan de nationella författningarna och de nya EG-förordningarna. Det är därför bl.a. nödvändigt att koppla EG-förordningarnas materiella bestämmelser till de nationella lagarnas bestämmelser om tillsyn, straff och överklagande.

EG-förordningarna kan kompletteras av nationella bestämmelser på olika sätt. Varje EG-förordning kan antingen kompletteras av en särskild kompletteringslag eller av den eller de befintliga nationella författningar som omfattar de frågor som avhandlas i respektive EG-förordning. Som exempel på det förstnämnda alternativet kan nämnas lagen (1995:551) om EG:s förordning om ekologiskt framställda produkter som kompletterar rådets förordning (EEG) nr 2092/91 av den 24 juni 1991 om ekologisk produktion av jordbruksprodukter och uppgifter därom på jordbruksprodukter och livsmedel, EGT L 220, 8.8.1991, s. 22 (Celex 31991R2092). Lagen innehåller i princip endast sådana bestämmelser om tillsyn, straff och överklagande som behövs för att verkställa EG-förordningen i sin helhet. Som exempel på det andra alternativet kan nämnas livsmedelslagen, foderlagen, provtagningslagen och epizootilagen som innehåller dels materiella bestämmelser och bemyndiganden, dels bestämmelser om tillsyn, straff och överklagande. De sistnämnda bestämmelserna har gjorts tillämpliga på vissa EG-förordningar på olika sätt.

Vad beträffar det första alternativet att komplettera EG-förordningar bör beaktas att tillämpningsområdet för sådana nya lagar som kompletterar förordningarna antingen skulle bli mycket smalt, eftersom övervägande delen av det regelverk som finns i EG-förordningarna gäller frågor som regleras i livsmedelslagen, växtskyddslagen, foderlagen, lagen om kontroll av husdjur m.m., djurskyddslagen, provtagningslagen, epizootilagen och zoonoslagen eller komma att sammanfalla med tillämpningsområdena för dessa lagstiftningar. Detta alternativ framstår därför som en överreglering som riskerar att medföra en onödigt fragmenterad lagstiftning och skulle i det senare fallet dessutom sannolikt leda till gränsdragningsproblem och andra tillämpningssvårigheter. Alternativet skulle med största sannolikhet leda till att reglerna blir än mer svårtillgängliga för den enskilda rättstillämparen.

Alternativet att låta befintliga lagar som behandlar de områden som regleras i de aktuella EG-förordningarna komplettera EG-förordningarna är den lagstiftningsmetod som hittills har använts inom de berörda sakområdena. Lagarna kompletterar i dessa fall EG-förordningarna i sådana sakfrågor som faller inom tillämpningsområdet för respektive lag. Lagstiftningsmetoden har bl.a. den fördelen att de tillsynsorganisationer som finns inom olika områden kan verka på samma sätt oavsett om reglerna finns i en EG-förordning eller i en nationell författning. Denna metod innebär även att lagstiftningen inom ett område i stor utsträckning kan samlas i en lag varvid lagstiftningens tillgänglighet gynnas. Det förhållandet att regelverket på de berörda sakområdena huvudsakligen återfinns på EG-förordningsnivå innebär dock att betydande förändringar

behöver ske i det nationella regelverket vad gäller bestämmelsernas utformning och struktur.

Det finns inte bara nackdelar med att låta varje EG-förordning kompletteras av en särskild kompletteringslag. En fördel med detta alternativ är att det blir tydligt just i förhållande till den enskilda EG-förordningen vad som gäller beträffande ansvarig myndighet för offentlig kontroll och straffansvar vid överträdelser av EG-bestämmelserna m.m. Nackdelen är att tillämpningsområdet för en EG-förordning som kompletteras av en särskild kompletteringslag också skulle falla inom tillämpningsområdena för andra nationella lagar. Exempelvis skulle tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet, sammanfalla med tillämpningsområdet för den särskilda kompletteringslagen och med tillämpningsområdena för de nationella livsmedels- och foderlagstiftningarna. Regeringen anser därför sammantaget – i likhet med de remissinstanser som uttalat sig över förslaget – att det är mest ändamålsenligt att genomföra kompletteringen av de nya EG-förordningarna genom att föra in erforderliga bestämmelser i befintliga nationella lagar eller i de lagar som föreslås ersätta dessa. En gemensam metod att koppla EG-förordningarnas materiella bestämmelser till nationella bestämmelser bör därvid användas. Varje lag bör således komplettera de bestämmelser i EG-förordningarna som faller inom tillämpningsområdet för respektive lag.

8.3 Tillkännagivandeförfarande

Regeringens bedömning: Regeringen bör tillkännage i Svensk författningssamling vilka grundförordningar som kompletteras av respektive lag. I fråga om EG-bestämmelser som faller inom flera lagars tillämpningsområde bör regeringen i verkställighetsföreskrifter meddela vilka bestämmelser som kompletteras av respektive lag.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som har yttrat sig i frågan delar eller har inte något att erinra mot promemorians bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: Gällande bestämmelser i livsmedelslagen, foderlagen, provtagningslagen och epizootilagen kompletterar redan en eller flera EG-förordningar. Frågan om hur dessa EG-förordningar har kopplats till befintliga författningar i fråga om tillsyn, straff och överklagande har dock lösts på olika sätt.

När det gäller livsmedelslagen kompletterar vissa bestämmelser i lagen de EG-förordningar som helt eller delvis faller inom tillämpningsområdet för lagen och som regeringen tillkännager i Svensk författningssamling. För närvarande finns i tillkännagivandet till livsmedelslagen ett trettiotal grundförordningar som behandlar frågor som helt eller delvis faller inom tillämpningsområdet för denna lag. Foderlagen har utformats efter samma mönster som livsmedelslagen. Det tillkännagivande som är kopplat till foderlagen omfattar för närvarande elva EG-förordningar.

Motivet till att denna lagstiftningsmetod valdes för dessa författningar var att det mot bakgrund av det stora antal EG-förordningar som förväntades antas i framtiden bedömdes vara nödvändigt att använda en metod som inte direkt i lagen angav vilka EG-förordningar som innehöll sådana bestämmelser som skulle kompletteras av lagen. I annat fall skulle lagändringar behöva göras varje gång någon ny EG-förordning av berört slag antogs.

En annan lagstiftningsmetod för att komplettera EG-förordningar med svensk lagstiftning är den som använts i provtagningslagen och epizootilagen, där det direkt, i respektive författning, har angetts vilka EG-förordningar som kompletteras av respektive lag.

Eftersom det fram tills nu inte har varit aktuellt saknas i djurskyddslagen, lagen om kontroll av husdjur m.m., växtskyddslagen och zoonoslagen bestämmelser om att lagarna kompletterar bestämmelser i EG-förordningar.

De EG-förordningar som här är aktuella behöver – för att kunna verkställas fullt ut – kompletteras av fler lagar än de som hittills kompletterar EG-förordningar. Ett förhållande som därvid kräver särskilda överväganden är det faktum att respektive EG-förordnings tillämpningsområde i flera fall sammanfaller med ett flertal befintliga lagars tillämpningsområden. Detta förhållande är dock inte nytt. Redan i dag sammanfaller tillämpningsområdena för exempelvis Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 999/2001 av den 22 maj 2001 om fastställande av bestämmelser för förebyggande, kontroll och utrotning av vissa typer av transmissibel spongiform encefalopati med tillämpningsområdena för livsmedelslagen, foderlagen, och epizootilagen. I epizootilagen och provtagningslagen, som saknar tillkännagivanden, har i lagen särskilt reglerats hur respektive lag förhåller sig till de övriga berörda lagarna i fråga om bestämmelserna i de EG-förordningar som kompletteras av lagarna. I livsmedelslagen och foderlagen föreskrivs däremot att lagen kompletterar de EG-förordningar som helt eller delvis faller inom tillämpningsområdet för lagen och som regeringen tillkännager i Svensk författningssamling. De EG-förordningar som faller inom tillämpningsområdet för såväl livsmedelslagen som för foderlagen anges därmed både i tillkännagivandet till livsmedelslagen och i tillkännagivandet till foderlagen.

Att olika lagstiftningsmetoder har använts för att göra de EG-förordningar som redan tillämpas verkställbara i Sverige beror till viss del på att det hittills rört sig om ett begränsat antal EG-förordningar där tillämpningsområdena sammanfallit med flera lagar. EG-förordningarna har kunnat verkställas inom ramen för befintliga lagar utan alltför stora förändringar av regelverket.

Nu är det fråga om flera nya EG-förordningar vars tillämpningsområden helt eller delvis sammanfaller med tillämpningsområdet för livsmedelslagen, foderlagen, provtagningslagen, djurskyddslagen, växtskyddslagen, lagen om kontroll av husdjur m.m., epizootilagen och zoonoslagen. Detta förhållande ställer högre krav på tydlighet och förutsebarhet i den nationella lagstiftningen, inte minst när det gäller frågan om vilken lags bestämmelser om tillsyn och straff som skall tillämpas i det enskilda fallet. Det måste tydligt framgå med stöd av vilken lag som en straffpåföljd kan ådömas vid överträdelser av

bestämmelser i EG-förordningarna. Flera tillsynsmyndigheter kan vidare beröras av en och samma EG-förordning. Det bör därför tydligt anges med stöd av vilken lag som tillsyn över efterlevnaden av en viss EG-bestämmelse skall ske.

Det nya EG-regelverket för således med sig delvis nya krav på den nationella lagstiftningen. Det framstår därför som lämpligast att använda en enhetlig lagstiftningsmetod som är gemensam för samtliga berörda lagar.

Den metod som har valts i fråga om provtagningslagen och epizootilagen har den fördelen att det klargörs vilken lag som i första hand kompletterar en EG-förordning som faller inom flera lagars tillämpningsområde. Denna metod torde dock endast vara möjlig att välja i de fall EG-förordningarna är få till antalet och avgränsningsfrågorna i förhållande till övriga lagar är begränsade. Metoden förutsätter också att det klart går att avgöra att en viss EG-bestämmelse faller inom en lags tillämpningsområde. Mot bakgrund av det stora antal EG-förordningar det nu rör sig om framstår denna metod som mindre lämplig. Det kan även förväntas att ytterligare EG-förordningar fortlöpande kommer att beslutas inom de närmaste åren. En fortsatt användning av denna lagstiftningsmetod innebär att riksdagen måste fatta beslut om att ändra lagarna flera gånger per år endast av det skälet att det har tillkommit nya EG-förordningar som skall kompletteras av lagen. Det finns således starka invändningar mot att använda en sådan metod i fortsättningen.

Med den andra lagstiftningsmetoden, då regeringen i Svensk författningssamling ger till känna de grundförordningar som skall kompletteras av lagen, undviks dessa problem. Denna metod har den stora fördelen att det fortlöpande tillkännages vilka nya grundförordningar som skall kompletteras av lagen. Riksdagen har dessutom satt tydliga gränser för hur regeringen använder metoden genom att definitionen av lagens tillämpningsområde eller syfte beslutas av riksdagen. Det bör dock noteras att tillkännagivanden inte utgör normgivning. Sammantaget anser regeringen att ett tillkännagivandeförfarande framstår som den mest ändamålsenliga metoden för att i Sverige verkställa de nya EG-förordningarna.

Som ovan anförts kan en viss bestämmelse i en EG-förordning falla inom flera lagars tillämpningsområde. Detta innebär i vissa fall, t.ex. när det gäller de allmänna bestämmelserna om kontrollmyndigheters arbete, inte något problem, utan är snarare den situation som avsetts. I andra fall, t.ex. beträffande särskilda handlingsregler som riktas till enskilda, måste det klargöras vilken lag som skall tillämpas. Det föreligger således ett behov av ytterligare precisering i förhållande till vad som framgår av tillkännagivandena. I dessa fall bör regeringen för tydlighetens skull i verkställighetsföreskrifter precisera vilka EG-bestämmelser som kompletteras av den aktuella lagens bestämmelser.

De lagförslag som dessa överväganden medför behandlas nedan i avsnitten 11.1, 12.1, 13.1, 14.1, 15.1, 16.1, 17.1 och 18.1.

8.4 Nationella föreskrifter

Regeringens bedömning: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör bemyndigas att meddela de föreskrifter eller fatta de beslut som behövs som komplettering av EG-förordningarna.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som har yttrat sig i frågan delar eller har inte något att erinra över promemorians bedömning. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* framhåller att bemyndigandet även fortsättningsvis ger möjlighet att anpassa föreskrifterna till nationella behov. *Lantbrukarnas Riksförbund* och *Föreningen Foder och Spannmål* framhåller vikten av att utvecklandet av nationella bestämmelser i regelverken inskränks till ett minimum.

Skälen för regeringens bedömning: I de aktuella EG-förordningarna förutsätts att det meddelas nationella särbestämmelser i vissa avseenden. EG-förordningarna förutsätter ibland att medlemsstaterna utfärdar nationella bestämmelser antingen för att precisera en bestämmelse eller för att verkställa den. Det förekommer också att medlemsstaterna åläggs en skyldighet att reglera vissa frågor nationellt. De förhållanden som skall regleras är av sådan karaktär att de normalt regleras i förordning eller andra föreskrifter. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför ges befogenhet att utfärda sådana föreskrifter eller i det enskilda fallet fatta de beslut som behövs som komplettering till EG-förordningarna.

9 Överväganden och förslag med anledning av kontrollförordningarna

9.1 Allmänt

Genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd införs ett harmoniserat ramverk av allmänna bestämmelser om utformningen av och genomförandet av den offentliga kontrollen av foder och livsmedel inom EU. Förutom livsmedel och foder gäller förordningen i viss utsträckning även kontroll av djurhälsa och djurskydd. Bestämmelserna tillämpas sedan den 1 januari 2006.

Det kan i detta sammanhang nämnas att när det gäller växtskydd omfattar det ovan nämnda gemenskapsregelverket generellt sett inte offentliga kontroller av skadegörare på växter eller växtprodukter, eftersom dessa kontroller redan regleras genom rådets direktiv 2000/29/EG. Vissa delar av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 skall dock gälla även för växtskyddsområdet, nämligen de artiklar som reglerar upprättande av fleråriga nationella kontrollplaner och gemenskapens inspektioner i medlemsstaterna och i tredje länder.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 kompletteras av särskilda bestämmelser för kontrollen av livsmedel av animaliskt ursprung. Dessa bestämmelser finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel.

Det bör slutligen nämnas att Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 inte omfattar bestämmelserna om den gemensamma organisationen av marknaderna för jordbruksprodukter. Det finns redan ett väletablerat och särskilt kontrollsystem för kontroll av efterlevnaden av dessa bestämmelser. Förordningens mål skiljer sig också från målen för de kontroller som gäller för den gemensamma organisationen av marknaderna för jordbruksprodukter och gäller därför inte på dessa områden.

Vissa lagstiftningsfrågor som genom regleringen i framför allt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 berör flera områden och därmed ett flertal lagar behandlas gemensamt i detta kapitel.

9.2 Nationella tillsynsbestämmelser

Regeringens bedömning: Bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 882/2004 och 854/2004 medför att tillsynsbestämmelserna i författningarna om livsmedel, växtskydd, foder, djurskydd, provtagning på djur, epizootier och zoonoser bör ändras.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte yttrat sig i denna fråga.

Skälen för regeringens bedömning: Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004, kompletterad av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 när det gäller kontrollen av produkter av animaliskt ursprung avsedda för livsmedel, utgör ett nytt harmoniserat gemenskapssystem om offentlig kontroll. Sedan den 1 januari 2006 utgör dessa EG-förordningar den huvudsakliga rättskällan för tillsynen över efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd. De båda kontroll-förordningarnas bestämmelser sammanfaller med tillämpningsområdena för flera nationella lagar, nämligen livsmedelslagen (1971:511), växtskyddslagen (1972:318), lagen (1985:342) om kontroll av husdjur m.m., lagen (1985:295) om foder, djurskyddslagen (1988:534), lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m., epizootilagen (1999:657) och zoonoslagen (1999:658).

I de ovan nämnda lagarna finns, med undantag för lagen om kontroll av husdjur, bestämmelser som pekar ut tillsynsmyndigheterna, bestämmelser om tillsynsmyndigheternas tillträdesrätt till områden och lokaler samt bestämmelser om myndigheternas rätt till upplysningar m.m. för tillsynen. Det finns också bestämmelser om administrativa ingripanden i form av föreläggande och förbud samt straffbestämmelser. Djurskyddslagen och livsmedelslagen innehåller sedan den 1 juli 2005 dessutom bestämmelser om kommunal samverkan i tillsynen. I lagen om kontroll av husdjur m.m. saknas helt bestämmelser om tillsyn över lagen. I förordningen till denna lag finns dock bestämmelser om tillsyn över viss kontroll och verksamhet enligt förordningen.

I EG-förordningarna om offentlig kontroll regleras utförligt hur den offentliga kontrollen i medlemsstaterna skall genomföras och vilka förfaranden som skall användas. Både vilka skyldigheter och uppgifter som ankommer på de behöriga myndigheterna samt vilka skyldigheter som i övrigt åligger medlemsstaterna regleras i förordningarna.

Medlemsstaterna skall utse behöriga myndigheter som ansvarar för de mål och den offentliga kontroll som anges i EG-förordningarna. Varje medlemsstat skall dessutom se till att myndigheterna har faktiska möjligheter att genomföra denna kontroll. De behöriga myndigheterna åläggs långtgående och preciserade skyldigheter att ha kvalificerad och erfaren personal som utför kontrollerna, laboratoriekapacitet, lokaler att utföra offentliga kontroller, rättsliga befogenheter att utföra offentliga kontroller och vidta åtgärder enligt förordningarna. Myndigheterna skall också se till att foder- och livsmedelsföretagare undergår inspektioner enligt kontrollförordningen och att företagarna bistår myndigheternas personal när de genomför sina uppgifter. I förordningen finns en katalog

med åtgärder som den behöriga myndigheten skall vidta vid bristande efterlevnad av regelverket.

Medlemsstaterna skall upprätta en kontrollplan i enlighet med vilken de offentliga kontrollerna skall genomföras samt upprätta beredskapsplaner och vara beredda att genomföra sådana planer i nödsituationer. Kommissionen skall med utgångspunkt från den nationella kontrollplanen genom revisioner kontrollera att medlemsstaterna utför offentlig kontroll i enlighet med kontrollförordningarnas mål.

Bestämmelserna i kontrollförordningarna innebär att offentliga kontroller skall ske av att foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd efterlevs. EG-regelverket ställer stora krav på samtliga myndigheter som i dag utövar kontroll över lagstiftningen, särskilt som stora delar av de faktiska kontrollerna kommer att ske på lokal nivå. Det ställer även krav på samarbete myndigheterna emellan och krav på samordning av kontrollerna av en central myndighet. Medlemsstaterna skall se till att det finns tillräckliga finansiella resurser för att tillhandahålla nödvändig personal och andra resurser för den offentliga kontrollen.

EG:s kontrollförordningar innebär stora förändringar av de svenska bestämmelserna om tillsyn inom här aktuella sakområden. Av övervägandena i avsnitt 8 framgår att för att EG-förordningarna skall kunna verkställas i sin helhet i Sverige bör bestämmelserna kompletteras av bestämmelser om bl.a. tillsyn och straff i de berörda lagarna. De nationella tillsynsbestämmelserna behöver därvid utformas så att de kan tillämpas som ett komplement till bestämmelserna i dessa förordningar.

De berörda lagarnas tillsynsbestämmelser har olika utformning och följer olika struktur. Eftersom bestämmelserna i de nya EG-förordningarna om offentlig kontroll i fortsättningen kommer att utgöra en gemensam rättslig reglering bör de kompletterande nationella bestämmelserna i så stor utsträckning som möjligt vara enhetliga. Det bör därvid även övervägas om det inte bör införas särskilda bestämmelser om offentlig kontroll i lagen om kontroll av husdjur m.m. (se avsnitt 14).

I detta sammanhang bör även nämnas att utformningen av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 i viss mån ger utrymme för tolkningar rörande dess räckvidd. Denna fråga behandlas särskilt i nedanstående avsnitt.

9.3 Räckvidden för Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004

Regeringens bedömning: Tillämpningen av bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 bör omfatta även kontroll av foder avsett för icke livsmedelsproducerande djur.

Vissa bestämmelser i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 bör tillämpas vid offentlig kontroll av efterlevnaden av djurskyddsbestämmelser av andra djurhållare än sådana som håller livsmedelsproducerande djur.

När det gäller kontrollen över efterlevnaden av bestämmelserna om djurhälsa bör – i den utsträckning som tillämpningen av enskilda bestämmelser i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr

882/2004 ger vid handen att kontrollen endast begränsar sig till livsmedelsproducerande djur – i nationell lagstiftning inte föreskrivas att förordningens bestämmelser ändå skall tillämpas.

Promemorians bedömning: Överensstämmer i princip med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser har inte yttrat sig särskilt över bedömningen. *Djurskyddsmyndigheten* delar bedömningen och anser att detta kommer att underlätta kontrollmyndighetens arbete. *Umeå kommun* avstyrker dock den föreslagna bestämmelsen i djurskyddslagen. Kommunen anför att i den mån som EG-förordningen tar upp djurskyddsfrågor äger bestämmelserna i princip enbart tillämpning på livsmedelsproducerande djur och kan svårligen – eller i många fall inte alls – tillämpas på andra tillsynsfrågor rörande andra djurslag. (se avsnitt 16.2).

Skälen för regeringens bedömning

Det är av grundläggande betydelse för tillämpningen av bestämmelserna om offentlig kontroll i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 att räckvidden för förordningen är tydlig för den enskilde rättstillämparen. Såsom redovisas nedan finns det ett visst tolkningsutrymme i frågan om räckvidden av enskilda artiklar i denna EG-förordning. Eftersom frågan gäller tillämpningen av direkt verkande EG-bestämmelser bör emellertid viss försiktighet iakttas vid uttalanden om dessas tillämpning. De uppkomna tolkningssvårigheterna innebär emellertid ett tillämpningsproblem som kan förutses och det finns därför ett behov av att göra en tolkning av EG-bestämmelserna i syfte att ge vägledning vid tillämpningen av förordningen. Det bör dock understrykas att en slutlig bedömning av tolkningens riktighet endast kan göras av EG-domstolen i det fall som frågan blir föremål för rättslig prövning hos domstolen.

Foder

När det gäller kontrollen av foderlagstiftningen får de inledande bestämmelserna i EG-förordningen klart anses ge vid handen att kontroll av foder till samtliga djurslag omfattas av förordningens tillämpningsområde. Enligt artikel 2.1 förstås med offentlig kontroll varje form av kontroll som utförs av den behöriga myndigheten eller gemenskapen i syfte att kontrollera efterlevnaden av bl.a. foderlagstiftningen. Begreppet ”foderlagstiftningen” definieras i sin tur i artikel 2.3 som ”lagar och andra författningar om foder i allmänhet och fodersäkerhet i synnerhet, både på gemenskapsnivå och nationell nivå”. I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet definieras ”foder” som ”alla ämnen eller produkter, inbegripet tillsatser, och oberoende av om de är

bearbetade, delvis bearbetade eller obearbetade, som är avsedda för utfodring av djur".

Det är emellertid inte lika klart hur enskilda artiklar i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 skall tillämpas, särskilt när det i vissa artiklar direkt eller indirekt hänvisas till begreppen foderföretagare vid tillämpningen av bestämmelserna (se exempelvis artiklarna 3.1, 4.2 g, 8.2, 10.2, 31 och 41 i denna EG-förordning). Foderföretagare är den person som ansvarar för att kraven i livsmedelslagstiftningen uppfylls i det foderföretag som de driver (artikel 3.6 i EG-förordningen 178/2002). Det foder som omfattas av livsmedelslagstiftningen är dock endast foder som produceras för livsmedelsproducerande djur (artikel 3.1 i EG-förordningen 178/2002). Definitionen av foderföretag i artikel 3.5 i samma förordning innehåller däremot inte någon begränsning av foder för endast livsmedelsproducerande djur.

Avsikten med att definiera foderföretagare torde vara att peka ut vem i ett foderföretag som har det juridiska ansvaret för att förpliktelserna enligt EG-förordningarna uppfylls. Syftet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 är dock att kontrollera foder- och livsmedelföretag och den verksamhet som bedrivs i dessa. Begreppet foderföretag innehåller inte några begränsningar i fråga om vilka djurslag som fodret är avsett för.

Trots de otydligheter som har redogjorts för ovan synes avsikten med bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 vara att samtliga djurslag skall omfattas av dess räckvidd. EG-förordningens bestämmelser bör därför tillämpas även på foderkontrollen till icke livsmedelsproducerande djur. Det bör även noteras att den nu gällande foderlagen inte gör någon åtskillnad mellan tillsynen av foder till livsmedelsproducerande djur och tillsynen av den kommersiella tillverkningen av foder t.ex.vis sällskapsdjur som omfattas av lagens tillämpningsområde. Det är även i fortsättningen önskvärt att samma kontrollbestämmelser tillämpas för den offentliga kontrollen av foder som omfattas av foderlagstiftningen.

Djurhälsa och djurskydd

När det gäller kontrollen av bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd ger Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 inte någon tydlig ledning i frågan om EG-förordningen endast omfattar offentlig kontroll av livsmedelsproducerande djur. I beaktandesatserna till EG-förordningen anges att djurhälsa och djurskydd utgör viktiga aspekter som bidrar till livsmedelskvalitet och livsmedelssäkerhet. Förordningen innehåller inte någon definition av begreppet "bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd". Begreppet "djurhälsa" och djurskydd" innehåller dock inte i sig någon begränsning av innebörden att dessa områden endast skulle omfatta livsmedelsproducerande djur. När det gäller kontrollen av bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd får de inledande bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 således anses ge vid handen att kontrollen omfattar samtliga djurslag.

På samma sätt som gäller för foder är det dock inte lika klart hur enskilda artiklar i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr

882/2004 skall tillämpas, särskilt när det i artiklarna hänvisas direkt eller indirekt till livsmedelsföretagare vid tillämpningen av bestämmelserna (se exempelvis artikel 8.2). Av enskilda artiklar i förordningen framgår att kontrollen av efterlevnaden av bl.a. bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd skall ske i foder- och livsmedelsföretagarnas verksamhet. En livsmedelsföretagare är, enligt definitionen i artikel 3.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002, de fysiska eller juridiska personer som ansvarar för att kraven i livsmedelslagstiftningen uppfylls i de livsmedelsföretag som de driver. Det ligger i sakens natur att kontrollen över att bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd efterlevs i dessa företag endast omfattar livsmedelsproducerande djur.

Det system för kontroller som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 har som huvudsakligt syfte att garantera säkra livsmedel. De kontroller som föreskrivs är därför utformade utifrån de behov som föreligger för livsmedelsproducerande djur och ersätter inte de bestämmelser som i övrig lagstiftning finns om djurhälsa. Den form av kontroll som föreskrivs i EG-förordningen motsvaras heller inte av någon kontroll som i dag befunnits vara nödvändig för icke livsmedelsproducerande djur. Regelbundna offentliga kontroller av djurhälsan i enlighet med förordningens bestämmelser vid hållande av djur för annat syfte än livsmedelsproduktion har således inte ansetts vara motiverade ur ett djurhälso- och folkhälsoperspektiv. Någon anledning att nu göra en annan bedömning finns inte. När det gäller kontrollen över efterlevnaden av bestämmelserna om djurhälsa bör – i den utsträckning som tillämpningen av enskilda bestämmelser i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 ger vid handen att kontrollen endast begränsar sig till livsmedelsproducerande djur – i nationell lagstiftning därför inte föreskrivas att förordningens bestämmelser ändå skall tillämpas.

När det gäller kontrollen över efterlevnaden av bestämmelserna om djurskydd kan – på samma sätt som gäller för kontrollen av bestämmelserna om djurhälsa – tillämpningen av enskilda bestämmelser i EG-förordningen vara begränsad till livsmedelsproducerande djur. När det gäller kontrollen av efterlevnaden av bestämmelserna om djurskydd är djurskyddsintresset och därmed behovet av en god kontroll detsamma för alla djur, oavsett syftet med djurhållningen. Till skillnad från *Umeå kommun* anser regeringen att förutsättningarna för att i enlighet med EG-förordningens bestämmelser bedriva en riskbaserad kontroll över att djurhållare efterlever djurskyddsbestämmelserna är lika goda för samliga djurslag. Utgångspunkten för djurskyddskontrollen bör dessutom vara likvärdig oberoende av djurslag. Den nationella regleringen i djurskyddslagen begränsar sig inte heller till enbart livsmedelsproducerande djur. Det är därför lämpligt att låta Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 bestämmelser gälla för andra djurhållare än sådana som håller livsmedelsproducerande djur. De lagförslag som dessa överväganden föranleder behandlas i avsnitt 16.2.

9.4 Offentlig kontroll m.m.

Regeringens förslag: Begreppet tillsyn skall ersättas av begreppet offentlig kontroll i lagarna om livsmedel, foder och animaliska biprodukter, djurskydd, provtagning på djur, m.m. samt bekämpning av epizootier och zoonoser.
Regeringens bedömning: De centrala myndigheternas ansvar för samordning av kontrollverksamheten bör komma till uttryck i samtliga ovan nämnda lagar samt i den nya lagen om kontroll av husdjur m.m.

De operativa kontrollmyndigheterna bör även genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra de krav som lagen, föreskrifter och beslut meddelade med stöd av lagen och de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen ställer.

Promemorians förslag och bedömning: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian gjordes en annan bedömning av det författningsstöd som krävs för utförandet av sådana uppgifter som faller utanför begreppet offentlig kontroll men som de myndigheter som utför offentlig kontroll skall utföra i form av rådgivning och information m.m.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser har i princip inte några invändningar mot förslaget och bedömningen. *Ulricehamns kommun* anser att det är tillfredsställande att det slås fast att kontroll är detsamma som tillsyn. *Sveriges veterinärförbund* tillstyrker i och för sig förslaget men påpekar att vissa verksamheter riskerar att falla utanför kontrollbegreppet, såsom rådgivning och allmän information. Några remissinstanser är dock negativa till förslaget. *Fiskeriverket* efterlyser ett förtydligande om att den rådgivande funktionen i det nuvarande begreppet tillsyn fortfarande kvarstår för de myndigheter som skall ansvara för detta och den operativa kontrollen. Verket påpekar även att det genom förslaget kommer att föreligga en diskrepans mellan miljö- och hälsoskyddslagstiftningen genom att det kontrollbegrepp som används i EG-förordningarna är direkt tillämpligt i medlemsstaterna samt framför att miljölagstiftningen och annan lagstiftning eventuellt borde anpassas till det nya kontrollbegreppet. *Naturvårdsverket* anser att det gemenskapsrättsliga begreppet offentlig kontroll inryms i förslaget till legaldefinition av begreppet tillsyn i Tillsynsutredningens slutbetänkande (SOU 2004:100). Enligt Naturvårdsverket motverkar promemorians förslag den enhetlighet som bl.a. Tillsynsutredningens förslag syftar till. Vidare påpekar verket att det förhållandet att EG-förordningens begrepp i den svenska versionen benämnts kontroll inte innebär att terminologin behöver ändras i nationell lagstiftning. *Ystads kommun* framhåller att de centrala myndigheterna i större utsträckning än i dag måste ge råd och anvisningar för att den offentliga kontrollen skall bli likriktad i hela landet. *Göteborgs Stad* anser att det är olyckligt att ett nytt begrepp för tillsyn införs för vissa delar av miljönämndens uppdrag. *Sundsvalls kommun* motsätter sig den snävare tolkning av myndigheternas tillsynsarbete som kontrollbegreppet innebär. Kommunen anser vidare att det inte framgår tydligt vad den terminologiska ändringen innebär i praktiken då det gäller rådgivning, information och utvecklingsstöd.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Offentlig kontroll

Genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 införs begreppet offentlig kontroll för den kontrollverksamhet som skall genomföras i enlighet med förordningens bestämmelser. Enligt artikel 2.1 i förordningen utgör offentlig kontroll varje form av kontroll som utförs av den behöriga myndigheten eller av gemenskapen i syfte att kontrollera efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd. Med kontroll avses enligt förordningen kontroll av om specificerade krav har uppfyllts, genom undersökning och bedömning av sakligt underlag (artikel 2.2).

I den nationella lagstiftningen i här aktuellt avseende förekommer inte begreppet offentlig kontroll. Den kontroll som regleras i EG-förordningarna inryms däremot delvis i den verksamhet som bedrivs inom ramen för det nationella begreppet tillsyn. I svensk rätt finns dock ingen bestämd definition av detta begrepp. Begreppet är inte tydligt utan har tillämpats olika beroende på i vilket sammanhang som tillsynen har reglerats. Regeringen gjorde i prop. 1997/98:136 Statlig förvaltning i medborgarens tjänst därför bedömningen att tillsynen bör ges en tydligare innebörd. Detta var en av anledningarna till att Tillsynsutredningen tillsattes. Tillsynsutredningen har i sitt slutbetänkande Tillsyn – Förslag om en tydligare och effektivare offentlig tillsyn (SOU 2004:100) också föreslagit att en legaldefinition av tillsynsbegreppet skall införas i den nya tillsynslag som också föreslås i betänkandet. Med begreppet tillsyn avses enligt den lagen en oberoende och självständig granskning av tillsynsobjekt som syftar till att kontrollera om tillsynsobjektet uppfyller de krav och villkor som följer av lag, EG-förordning eller annan föreskrift och av särskilda villkor som har meddelats i anslutning till sådana föreskrifter samt beslut om åtgärder som syftar till att vid behov åstadkomma rättelse av den objektsansvarige. Inom Regeringskansliet pågår för närvarande en beredning av förslagen i Tillsynsutredningens slutbetänkande.

Inom de sakområden som faller inom tillämpningsområdena för de aktuella EG-förordningarna har begreppet tillsyn använts bl.a. för de oberoende och självständiga granskningar av tillsynsobjekt som genomförs i syfte att kontrollera efterlevnaden av regelverken, inklusive myndigheternas åtgärder för att komma till rätta med påträffade brister. Tillsynsbegreppet har också innefattat annan verksamhet än den operativa granskning som har beskrivits ovan, såsom rådgivning, allmän information och utvecklingsstöd m.m. Dessa verksamheter täcks dock inte av begreppet offentlig kontroll såsom begreppet definierats i EG-rätten.

Några remissinstanser har varit kritiska till den ändring av terminologi som de nya EG-förordningarna medför. Som det har redogjorts för ovan återfinns i fortsättningen det huvudsakliga regelverket om kontroll av efterlevnaden av lagar, övriga författningar, beslut och EG-förordningar i den direkt tillämpliga gemenskapsrätten. Bestämmelserna i kontrollförordningarna, inklusive definitionen av offentlig kontroll, gäller direkt i

Sverige som svensk lag. Detta innebär att Sverige inte kan ha en egen definition av den kontroll som skall utföras enligt EG-förordningarna som avviker från EG-rättens eller i svensk författning tolka eller genomföra EG-bestämmelserna. Regeringen anser det därför nödvändigt att begreppet tillsyn ersätts av det gemenskapsrättsliga begreppet offentlig kontroll i de nationella författningar som träffas av tillämpningsområdena för EG-förordningarna. Med offentlig kontroll enligt lagarna avses därmed de operativa förfaranden som regleras genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004. Såsom *Fiskeriverket* mycket riktigt påpekat medför denna förändring att likartade kontrollförfaranden kommer att benämnas olika inom olika lagstiftningsområden. Det kan därvid endast konstateras att den direkt gällande EG-rätten är styrande när det gäller de kontrollområden som är aktuella i denna lagrådsremiss.

Övriga åligganden för kontrollmyndigheterna

Det står medlemsstaten fritt att nationellt reglera sådana frågor som inte träffas av gemenskapsrättens regelverk under förutsättning att bestämmelserna inte i övrigt strider mot EG-rätten. Som det har konstaterats ovan innefattar begreppet offentlig kontroll – så som det har definierats i EG-rätten – inte sådana generella serviceuppgifter i förhållande till allmänheten eller andra tillsynsmyndigheter som i dag utförs av myndigheterna i form av rådgivning, allmän information och utvecklingsstöd m.m. Flera remissinstanser har också påpekat att det bör tydliggöras att de myndigheter som utövar offentlig kontroll även fortsättningsvis skall utföra dessa uppgifter.

Enligt regeringens uppfattning är rådgivning, stöd och information väsentliga medel för att se till att lagstiftningens syfte uppnås. I praktiken kan det vara svårt att i det enskilda fallet skilja dessa verksamheter från själva kontrollfunktionen. Inom kontrollverksamheten måste ju t.ex. information utbytas och en framåtsyftande dialog föras mellan parterna. Ren rådgivning som inte har samband med någon kontrollåtgärd faller dessutom utanför definitionen av offentlig kontroll i EG-rätten. Enligt regeringens uppfattning bör dessa uppgifter utföras även i fortsättningen av de myndigheter på central, regional och lokal nivå som utför offentlig kontroll. Vi anser därför – i likhet med bl.a. *Sveriges veterinärförbund* och *Fiskeriverke*t – att det för tydlighets skull är lämpligt att låta insatser som rådgivning, information och stöd i förhållande till enskilda regleras särskilt i lagarna.

På livsmedels- och djurskyddsområdet finns därutöver särskilda bestämmelser om de centrala tillsynsmyndigheternas ansvar för samordning av tillsynen på annat sätt än genom bindande föreskrifter. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 bestämmelser ställer stora krav på nationell samordning och central styrning av den offentliga kontrollen för att målen i förordningarna skall kunna uppnås. De centrala – och i förekommande fall regionala – myndigheternas samordnande och stödjande funktion i den offentliga kontrollen inom respektive sektorsområde bör enligt regeringens bedömning också tydlig-

göras i samtliga lagar som kompletteras av det nya EG-regelverket. De lagförslag som dessa överväganden medför behandlas i avsnitten till respektive lag.

9.5 Kontrollmyndigheter

Regeringens bedömning: De myndigheter som i dag ansvarar för tillsynen inom områdena för foder och animaliska biprodukter, livsmedel, djurskydd respektive djurhälsa, inklusive smittskydd, bör även i fortsättningen ansvara för den offentliga kontrollen över efterlevnaden av de nationella författningarna och av de EG-förordningar som kompletteras av respektive lag.
Regeringens förslag: Begreppet tillsynsmyndighet skall ersättas av begreppet kontrollmyndighet i lagarna om livsmedel, foder och animaliska biprodukter, djurskydd, provtagning på djur, m.m. samt bekämpning av epizootier och zoonoser.

Promemorians bedömning och förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Statens veterinärmedicinska anstalt* anser att begreppet kontrollmyndighet medför oklarheter eftersom det i EG-förordningarna används ytterligare ett begrepp, nämligen behörig myndighet. *Stockholms kommun* framför att ansvarsfördelningen mellan kommuner, de centrala verken och länsstyrelserna bör göras tydligare i respektive lag eftersom denna fördelning i förlängningen är kopplad till avgiftsfrågan. *Naturvetareförbunde*t anser att kraven i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 om offentlig kontroll på opartiskhet och enhetlighet samt att personalen skall vara fri från intressekonflikter gör det svårt för Sverige att bibehålla kommunalt huvudmannaskap för kontrollen. *Arvidsjaurs kommun* är av den åsikten att den lokala myndigheten även i fortsättningen bör kallas tillsynsmyndighet eftersom det av begreppet kontrollmyndighet inte framgår att myndigheten även har rådgivande arbetsuppgifter. *Föreningen Foder och Spannmål* anser att den nuvarande och föreslagna myndighetsstrukturen rörande offentlig kontroll riskerar att få allvarliga konsekvenser med avseende på företagens rättssäkerhet. Föreningen anser att det finns starka skäl för att göra en genomgripande översyn av den svenska myndighetsstrukturen i syfte att förenkla och anpassa densamma till denna helt nya situation.

Skälen för regeringens bedömning och förslag: Som det har redogjorts för i avsnitt 6 finns det i dag en etablerad tillsynsorganisation för den nationella kontrollen av livsmedel, foder och animaliska biprodukter, djurskydd, djurhälsa inklusive epizootier och zoonoser. I de lagar som redan i dag kompletterar EG-förordningar omfattar tillsynen även den direkt gällande gemenskapsrätten i olika omfattning. Tillsynsansvaret finns hos centrala förvaltningsmyndigheter, länsstyrelser och kommuner beroende på tillsynsområde. Enligt regeringens uppfattning bör dessa myndigheter även fortsättningsvis ansvara för att offentlig kontroll genomförs i enlighet med den nationella lagstiftningen i enlighet med de EG-bestämmelser som kompletteras av respektive lag.

Det faller sig naturligt att bygga vidare på den organisation och den kunskap om de centrala, regionala och lokala förhållandena som finns hos kontrollmyndigheterna. Den uppfattning som har framförts av någon remissinstans att det finns risk för att de kommunala inspektörerna inte skulle förhålla sig opartiska delas inte av regeringen. Det regelverk som gäller för myndighetsutövning i allmänhet och för kommunal verksamhet i synnerhet torde säkerställa att de kommunala tjänstemännen agerar opartiskt. Regeringen gör således bedömningen att den befintliga tillsynsorganisationen är så beskaffad att den kan möta de krav som ställs i de nya EG-förordningarna om offentlig kontroll. Särskilda överväganden behöver dock göras när det gäller frågan om vilken myndighet som bör ansvara för den offentliga kontrollen av foder och animaliska biprodukter samt livsmedel i primärproduktionen som det nya EG-regelverket ställer krav på. Som framgår i avsnitten 11.11 och 12.8 föreslås kommunerna få en roll i denna kontroll. Den närmare ansvarsfördelningen mellan de centrala, regionala och lokala tillsynsmyndigheterna bör – vilket även föreslås i avsnitten till respektive lag – bestämmas av regeringen.

Det bör i detta sammanhang nämnas att det för närvarande pågår ett arbete med att undersöka den nuvarande samhällsorganisationens förutsättningar att klara de offentliga välfärdsåtagandena (Ansvarskommittén, Fi 2003:02). I kommitténs arbete ingår bl.a. att granska den statliga styrningen av samhällsorganisationen – både relationen mellan regeringen och de statliga myndigheterna och mellan staten och den kommunala nivån. Kommittén skall redovisa resultaten av sitt arbete under 2007.

Den myndighet som i dag utövar tillsyn enligt gällande nationella författningar betecknas i författningarna som tillsynsmyndighet. Av föregående avsnitt framgår att begreppet tillsyn bör utmönstras från den nationella lagstiftningen inom här aktuella sakområden och ersättas av begreppet offentlig kontroll. I konsekvens med detta förslag bör även begreppet tillsynsmyndighet utmönstras från de berörda författningarna och ersättas av en beteckning som anknyter till den kontroll som myndigheterna ansvarar för. Några remissinstanser har haft invändningar mot den föreslagna beteckningen kontrollmyndighet. Benämningen på en myndighet som ansvarar för vissa förvaltningsuppgifter har endast ett informativt syfte och anger i allmänhet uppgifternas huvudsakliga innehåll. Med denna utgångspunkt anser regeringen att beteckningen kontrollmyndighet är föredömligt kort och tillfredsställande informerar om myndighetens huvudsakliga ansvarsuppgifter i kontrollen av efterlevnaden av regelverket.

9.6 Delegation av uppgifter i den offentliga kontrollen

Regeringens bedömning: Det följer direkt av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 att den behöriga myndigheten får delegera särskilda uppgifter i den offentliga kontrollen till ett eller flera kontrollorgan i enlighet med de förutsättningar som anges i förordningen. Någon bestämmelse i lag som ger en kontrollmyndighet en möjlighet att

delegera särskilda uppgifter i den offentliga kontrollen till kontrollorgan är därför inte nödvändig.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig i frågan delar bedömningen eller lämnar den utan erinran.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 får den behöriga myndigheten delegera särskilda uppgifter i den offentliga kontrollen till kontrollorgan. Med kontrollorgan avses enligt artikel 2 i samma förordning en oberoende tredje part till vilken den behöriga myndigheten har delegerat vissa uppgifter. En sådan tredje part kan således vara ett offentligrättsligt organ men även ett enskilt organ som fått sig tilldelat dessa kontrolluppgifter. I artikel 5 anges inte särskilt vilka uppgifter som kan komma i fråga för delegation. Däremot anges uttryckligen vilka uppgifter som den behöriga myndigheten inte får delegera. Myndigheten får inte delegera sådana uppgifter som innebär ingripande verkställighetsåtgärder för den enskilde vid bristande efterlevnad av regelverket (artikel 54). Det finns, enligt artikel 5, en möjlighet för kommissionen att fastställa en förteckning över vilka uppgifter som får eller inte får delegeras. I övrigt gäller – enligt artikel 5 – att den behöriga myndigheten endast får delegera vissa uppgifter till ett kontrollorgan om vissa särskilt angivna förutsättningar är uppfyllda.

Det handlar främst om att kunna delegera uppgifter som innebär provtagning och analys av prover av enskilda laboratorier. Det kan dock inte uteslutas att det kan förekomma indirekta moment av myndighetsutövning i de uppgifter som delegeras av den behöriga myndigheten med stöd av artikel 5 och det därför normalt skulle krävas lagform enligt regeringsformen.

Av 11 kap. 6 § tredje stycket regeringsformen framgår att förvaltningsuppgift kan överlämnas till enskilda organ och att detta skall ske med stöd av lag om uppgiften innefattar myndighetsutövning. De EG-bestämmelser som det har redogjorts för ovan är på samma sätt som övriga bestämmelser i EG-förordningar direkt tillämpliga i medlemsstaterna. Bestämmelsen i artikel 5 är utformad så att den i nationell författning utpekade behöriga myndigheten skall kunna tillämpa bestämmelsen direkt. Den förutsätter således inte sig någon särskild nationell bestämmelse för att kunna verkställas. En svensk lagbestämmelse skulle således inte tillföra någon ytterligare reglering än vad som redan framgår av EG-bestämmelsen. Enligt regeringens bedömning är det således inte nödvändigt med en särskild bestämmelse i lag som ger en myndighet som utövar offentlig kontroll en möjlighet att delegera särskilda uppgifter.

Det bör härvid nämnas att den möjlighet att delegera tillsynsuppgifter till enskilda kontrollorgan som finns i livsmedelslagen (1971:511) har till följd av att vissa EG-förordningar som kompletteras av lagen förutsätter att enskilda kontrollorgan kan utses enligt nationell rätt för att utöva tillsyn (jfr prop. 1997/98:48 s. 20). Dessa EG-förordningar upphävs i och med att de nya EG-förordningarna om livsmedelshygien börjar gälla. Vi anser därför att det inte längre finns något behov av en särskild

bestämmelse om delegation av tillsynsuppgifter till kontrollorgan i livsmedelslagen.

9.7 Revision

Regeringens bedömning: Kravet på oberoende revision av kontrollverksamheten som ställs i kontrollförordningen bör i huvudsak kunna tillgodoses genom den nu gällande ordningen för revision av statliga och kommunala myndigheter samt genom de centrala kontrollmyndigheternas arbete med att övervaka den lokala kontrollen.

Det bör säkerställas att kommissionens tjänstemän och experter får nödvändigt stöd av kontrollmyndigheterna och av livsmedels- och foderföretagare för de gemenskapsrevisioner som skall utföras enligt kontrollförordningen.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Djurskyddsmyndigheten* anser att den revisionsordning som beskrivs i promemorian inte uppfyller kraven på revision i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004, bl.a. mot bakgrund av att Djurskyddsmyndigheten inte omfattas av förordningen (1995:686) om intern revision av statliga myndigheter. *Livsmedelsverket* påpekar att det svenska systemet knappast uppfyller kraven på heltäckande system och regelbunden revisionsfrekvens. *Ulricehamns kommun* anser att det är önskvärt att kompetens från den lokala kontrollmyndigheten medverkar i revision av de högre kontrollnivåerna för att ge en tydlig återkoppling i hela systemet. *Sveriges veterinärförbund* ifrågasätter SWEDAC:s monopolställning när det gäller att utöva tillsyn över ackrediterade organ.

Skälen för regeringens bedömning

Nationell revision

Enligt artikel 4.6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 skall de behöriga myndigheterna utföra interna revisioner eller låta utföra externa revisioner och skall med beaktande av resultaten vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att de uppfyller målen i förordningen. Dessa revisioner skall vidare bli föremål för oberoende granskning och genomföras på ett sätt som tillåter insyn. Med stöd av artikel 4.7 får kommissionen fastställa detaljerade föreskrifter för tillämpningen av artikel 4.

I Sverige har Riksrevisionen ansvaret för den oberoende granskningen av all statlig verksamhet. Riksrevisionen ingår i riksdagens kontrollmakt och den granskar såväl myndigheternas redovisning som effektiviteten i statens åtaganden. Riksrevisionens oberoende garanteras i regeringsformen.

Ansvaret för att en oberoende granskning av den kommunala verksamheten sker regleras i 9 kap. kommunallagen (1991:900). Granskningen – som sker årligen och i den omfattning som följer av god

redovisningssed – avser all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden.

Genom normerande inspektioner, kommunbesök och andra aktiviteter från de centrala kontrollmyndigheterna görs vidare en fortlöpande granskning av den offentliga kontrollen. I denna granskning ingår bl.a. att följa upp och utvärdera den lokala kontrollen, inklusive en uppföljning av kontrollmyndigheternas tillämpning av avgiftsfinansieringen samt av kostnaderna för kontrollverksamheten. De centrala myndigheternas internrevision skall regelbundet revidera myndigheternas arbete ur ett effektivitetsperspektiv. Vidare sker en fortlöpande extern revision av de centrala myndigheterna genom Riksrevisionen och den kommunala förvaltningen revideras av Kommunrevisionen. Även myndigheternas styrelser har en funktion att övervaka att verksamheten bedrivs enligt de mål som ställs upp av statsmakterna. De myndigheter som i dag inte omfattas av kravet på en intern revision i den mening som avses i förordningen (1995:686) om intern revision vid statliga myndigheter m.fl. har därmed enligt regeringen en fullgod granskning av sin verksamhet.

Regeringen är således av den uppfattningen att den ordning som nu gäller för revision av statliga och kommunala myndigheter kan anses tillgodose Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 krav på oberoende granskning av den offentliga kontrollen.

SWEDAC har i dag uppgift att utöva tillsyn över de organ som har ackrediterats. Kontrollen av sådana enskilda kontrollorgan som har fått sig tilldelade vissa uppgifter i den offentliga kontrollen sker således i den ordning som gäller för SWEDAC. Det finns i nu aktuellt sammanhang inte anledning att ifrågasätta denna ordning.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 medger att kommissionen tar fram förordningar och vägledningar om hur revisionerna skall genomföras. Kommissionens kontor för livsmedels- och veterinärfrågor (FVO) har i samarbete med medlemsstaterna genomfört ett arbete med att ta fram en vägledning för de nationella revisionerna. Regeringens bedömning är att det revisionssystem som har beskrivits ovan faller väl inom ramen för de intentioner som återges i kommissionens vägledning för revision av den offentliga kontrollen.

Gemenskapsrevision och kontroll

Enligt artikel 45 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 skall kommissionens experter utföra allmänna och särskilda revisioner i medlemsstaterna. Syftet med dessa gemenskapskontroller skall vara att kontrollera att allmän offentlig kontroll genomförs i medlemsstaterna i överensstämmelse med de fleråriga nationella kontrollplanerna och i enlighet med gemenskapslagstiftningen. Kommissionen får utse experter från medlemsstaterna som skall bistå kommissionens egna experter. Kontrollerna skall också anordnas i samarbete med medlemsstaternas behöriga myndigheter. När så är lämpligt får dessa kontroller även omfatta verksamheter vid foder- eller livsmedelsanläggningar med anknytning till den sektor som revisionen avser.

För att kunna genomföra gemenskapskontrollerna åligger det, enligt artikel 45.5, medlemsstaterna att ge allt nödvändigt stöd och tillhandahålla alla handlingar och annat tekniskt stöd som kommissionens experter begär, så att de kan genomföra gemenskapskontrollerna i enlighet med artikel 45 effektivt och ändamålsenligt. Medlemsstaten skall också se till att kommissionens experter får tillträde till alla lokaler eller delar av lokaler och tillgång till uppgifter och databehandlingssystem som är av betydelse för att de skall kunna fullgöra sina uppgifter.

EG-förordningen utgår således från att den myndighet som ansvarar för offentlig kontroll lämnar kommissionens experter sådan hjälp som anges i förordningen. Den samverkan mellan den nationella myndigheten och kommissionen som artikeln förutsätter bör kunna regleras genom föreskrifter meddelade av regeringen.

Kommissionens tjänstemän och experter kan dessutom behöva kontrollera genomförandet av kontrollplanerna, tillämpningen av foder- och livsmedelslagstiftningen på plats i foder- och livsmedelsföretagarnas anläggningar. Denna rätt till tillträde bör därför införas i de delar den i dag saknas i den nationella lagstiftningen.

9.8 Personal som utför offentlig kontroll

Regeringens bedömning: Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 ställer krav på inspektörernas utbildningsnivå. Dessa krav kan komma att behöva konkretiseras ytterligare genom allmänna råd.

Promemorians bedömning: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås dock att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer i föreskrifter bör meddela de ytterligare krav på djurskydds-, djurhälso-, foder-, och livsmedelsinspektörer som kan komma att behövas.

Remissinstanserna: Remissinstanserna delar bedömningen eller har inte något särskilt att erinra.

Skälen för regeringens bedömning: I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 finns långtgående kompetenskrav på den personal som skall utföra offentlig kontroll. Av artikel 6 i förordningen framgår att den behöriga myndigheten skall se till att samtlig personal som utför offentlig kontroll får lämplig utbildning. Särskilda utbildningskrav för inspektörer anges i bilaga II kapitel I till förordningen. Dessa regler är förhållandevis detaljerade och nämner exempelvis kunskap om olika kontrollmetoder, foder- och livsmedelslagstiftning, utvärdering av och tillämpningen av HACCP, lednings- och kvalitetssäkringssystem, beredskapsplanering och rättsliga åtgärder till följd av offentlig kontroll.

Det är av stort värde för såväl de lokala kontrollmyndigheterna som för enhetligheten i den offentliga kontrollen att de centrala kontrollmyndigheterna utfärdar allmänna råd när det gäller det närmare innehållet av kompetenskraven för inspektörerna. Detta gäller i synnerhet EG-förordningens mer övergripande kompetenskrav om t.ex. kontrollmetoder, HACCP och kvalitetssäkringssystem. Dessa kompetensområden är förhållandevis stora och täcker ett brett kompetensspektrum.

Kompetensområdena kommer inom de olika kontrollområden som omfattas av förordningen givetvis att kräva olika tillämpning och skilja sig åt i praktiskt genomförande för olika delar av livsmedelskedjan. Allmänna råd bör därför utfärdas för att ge de lokala kontrollmyndigheterna ledning om vilken närmare kompetens som inspektörerna skall ha vad avser exempelvis olika kontrollmetoder. Dessa råd bör utformas på ett sådant sätt att de lokala kontrollmyndigheterna kan anpassa personalens kompetensprofiler efter myndighetens specifika förutsättningar. De centrala kontrollmyndigheterna förutses bistå de operativa kontrollmyndigheterna med vägledning, utbildningsplaner liksom med utbildningar så att dessa ges förutsättningar att leva upp till kraven. Särskilt under de första åren efter EG-förordningarnas ikraftträdande bedöms de centrala kontrollmyndigheternas insatser på detta område som särskilt viktiga.

9.9 Skyldighet att upprätta beredskapsplaner för foder och livsmedel

Regeringens bedömning: Statens jordbruksverk bör ansvara för att det sammanställs en gemensam nationell beredskapsplan för livsmedelskedjan i enlighet med artikel 13 i kontrollförordningen samt att planen vid behov uppdateras.

Jordbruksverket, Livsmedelsverket och Djurskyddsmyndigheten bör inom sina respektive verksamhetsområden ansvara för att beredskapsplaner utarbetas i enlighet med bestämmelserna i kontrollförordningen. Dessa planer bör om det behövs utarbetas i samråd mellan myndigheterna. Beredskapsplanerna bör i så stor utsträckning som möjligt baseras på etablerade rutiner för framtagandet av beredskapsplaner.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: *Djurskyddsmyndigheten* påpekar att djurskyddet även utgör del i en nationell beredskapsplan och att ansvaret för att upprätta beredskapsplaner för foder och livsmedel bör åvila såväl Djurskyddsmyndigheten som Jordbruksverket och Livsmedelsverket.

Skälen för regeringens bedömning: Av artikel 55 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 framgår att kommissionen i nära samarbete med den Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och med medlemsstaterna skall utarbeta en allmän plan för hantering av kriser på området för livsmedels- och fodersäkerhet (allmän plan). Planen skall innehålla uppgifter om de situationer där ett livsmedel eller foder innebär direkta eller indirekta risker för människors hälsa som sannolikt inte kan förhindras, undanröjas eller begränsas till en godtagbar nivå genom gällande bestämmelser eller på ett tillfredsställande sätt hanteras genom de nödåtgärder som kan vidtas med stöd av förordningen. Den allmänna planen skall också innehålla uppgifter om de praktiska förfaranden som krävs för krishantering, inbegripet de principer för insyn som skall tillämpas och en kommunikationsstrategi.

För tillämpningen av denna allmänna plan skall medlemsstaterna, enligt artikel 13 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004, upprätta beredskapsplaner för åtgärder som omedelbart skall vidtas om foder eller livsmedel visar sig utgöra en allvarlig risk för människor eller djur, antingen direkt eller via miljön. I beredskapsplanerna skall det anges vilka administrativa myndigheter som skall medverka, deras befogenheter och ansvarsområden samt kanaler och förfaranden för informationsutbyte mellan de berörda parterna. Beredskapsplanerna skall också uppdateras.

Generellt gäller i Sverige att ansvaret för upprättande av beredskapsplaner bygger på ansvars-, likhets- och närhetsprinciperna. Det betyder att en kris skall lösas av den som ansvarar för frågan i normalfallet och på lägsta möjliga nivå. Detta innebär också att myndigheter på lokal, regional och central nivå skall ha en beredskapsplanering inom sina respektive verksamhetsområden (se lagen (2003:778) om skydd och olyckor, lagen (2002:833) om extraordinära händelser i fredstid hos kommuner och landsting samt förordningen (2002:472) om åtgärder för fredstida krishantering och höjd beredskap). På övergripande nivå har Krisberedskapsmyndigheten till uppgift att samordna arbetet med att utveckla krisberedskapen i samhället.

Gemenskapsbestämmelserna om beredskapsplanering kräver dock att det upprättas nationella beredskapsplaner i det specifika syfte som anges i EG-förordningarna. Bestämmelserna tar sikte på hanteringen av kriser på området för foder- och livsmedelssäkerhet. De myndigheter som på en övergripande nationell nivå främst är berörda av denna hantering är Livsmedelsverket och Jordbruksverket. På regional och lokal nivå berörs även kommuner och länsstyrelser. Myndigheterna är, enligt gällande bestämmelser, i de ovan nämnda lagarna redan i dag skyldiga att ha en beredskapsplanering inom sina respektive verksamhetsområden. Det får därvid förutsättas att det i stor uträckning redan finns beredskapsplaner för de områden som gemenskapsbestämmelserna omfattar.

Gemenskapens bestämmelser förutsätter emellertid en större nationell samordning av beredskapsplanerna än vad som är fallet i dag. Detta talar för att det behöver finnas en samlad nationell beredskapsplan som har utarbetats i enlighet med bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004. En konsekvens av detta är att det blir nödvändigt att peka ut en myndighet som skall ansvara för denna uppgift. Någon av de myndigheter som har centralt ansvar för den offentliga kontrollen inom områdena för foder och livsmedel bör därvid komma i fråga. Jordbruksverket har sedan länge en central roll inom beredskapsorganisationen rörande det syfte som framgår av bestämmelsen i nämnda EG-förordning. Uppgiften att ansvara för den slutliga sammanställningen av den nationella beredskapsplanen bör därför ankomma på denna myndighet. Sammanställningen bör dock utarbetas i samråd med Livsmedelsverket.

Den nationella beredskapsplanen bör avse livsmedelskedjan och utarbetas i enlighet med bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004. I detta avseende omfattas beredskap för faror med foder och livsmedel, djurskyddsaspekter faller utanför gemenskapens krav på beredskapsplanering. En förutsättning för att kunna utarbeta den nationella beredskapsplanen är att Jordbruksverket

har tillgång till ett underlag som är framtaget i detta syfte. Livsmedelsverket och Jordbruksverket är redan i dag skyldiga att ha en beredskapsplanering för nationella kriser. Det framstår därför som naturligt att dessa myndigheter även ansvarar för att ta fram beredskapsplaner i enlighet med EG-förordningens bestämmelser inom sina respektive verksamhetsområden. I den slutliga sammanställningen av den nationella beredskapsplanen behöver även den regionala och lokala beredskapsnivån beaktas. Beredskapsplanerna kan även komma att påverka andra områden, såsom t.ex. djurskyddsfrågor och arbetsmiljöfrågor, vilka också behöver beaktas. Det får därför förutsättas att Livsmedelsverket och Jordbruksverket i framtagandet av beredskapsplanerna inom sina verksamhetsområden samråder med kommuner, länsstyrelser och andra berörda myndigheter.

De ställningstaganden som redovisas i detta avsnitt bör lämpligen regleras genom föreskrifter meddelade på annan författningsnivå än lag. Sådana föreskrifter kan meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer med stöd av den s.k. restkompetensen eller med stöd av det allmänna bemyndigandet att meddela föreskrifter som behövs som komplettering av de EG-förordningar som kompletteras av respektive lag. Det bör även nämnas att det i denna lagrådsremiss lämnas förslag på rapporteringsskyldighet mellan myndigheter (se exempelvis avsnitt 12.14).

9.10 Skyldighet att upprätta nationella kontrollplaner och årliga rapporter

Regeringens bedömning: Livsmedelsverket skall ansvara för att det sammanställs en nationell kontrollplan i enlighet med artikel 41 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 och att det sammanställs en årlig rapport som skall inlämnas till kommissionen i enlighet med artikel 44. Kontrollplanen skall gälla för minst tre år och uppdateras i enlighet med bestämmelserna i kontrollförordningen.

Statens jordbruksverk, Livsmedelsverket och Djurskyddsmyndigheten skall inom sina respektive verksamhetsområden ansvara för att kontrollplaner utarbetas i enlighet med bestämmelserna i kontrollförordningen. Dessa planer skall, om det behövs, utarbetas i samråd mellan myndigheterna.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Livsmedelsverket* förordar att kontrollplanen skall beslutas av regeringen. Verket påpekar att det är resursfrågor och politiska bedömningar som ligger till grund för vad som skall prioriteras av kontrollen i livsmedelskedjan och där även Jordbruksverket och Djurskyddsmyndigheten är ansvariga myndigheter. Enligt Livsmedelsverket talar detta för att regeringen skall besluta om nationell kontrollplan. För det fall Livsmedelsverket skall ansvara för hela kontrollplanen behöver verket förses med befogenheter att på olika sätt styra övriga berörda myndigheter, bl.a. för att kunna kräva in underlag och göra ställningstaganden på deras ansvarsområden. Livsmedelsverket anser vidare att kontrollplanen bör vara femårig och uppdateras löpande

på årsbasis eller då särskilda händelser så erfordrar. *Ulricehamns kommun* anser att det är önskvärt att datoriserade rapporteringssystem tas fram av de centrala myndigheterna för att dessa skall kunna kräva in uppgifter från övriga aktörer på ett så systematiskt och grannlaga sätt som möjligt.

Skälen för regeringens bedömning: I artiklarna 41–44 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 regleras förutsättningarna för nationella kontrollplaner och rapporter. För att uppnå en samlad och enhetlig strategi för den offentliga kontrollen skall medlemsstaterna utarbeta och tillämpa fleråriga kontrollplaner i enlighet med de allmänna anvisningar som har utarbetats på gemenskapsnivå. De fleråriga nationella kontrollplanerna skall omfatta foder- och livsmedelslagstiftningen. Enligt artikel 59 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 omfattas även växtskyddet av bl.a. bestämmelserna om kontrollplaner. De fleråriga kontrollplanerna utgör även en grund för den kontroll som kommissionens inspektörer utför i medlemsstaterna. Medlemsstaterna skall vidare lämna årliga rapporter till kommissionen med uppgifter om hur de fleråriga nationella kontrollplanerna har genomförts.

De sakfrågor som omfattas av bestämmelserna om kontrollplaner och årliga rapporter faller inom verksamhetsområdena för Jordbruksverket, Livsmedelsverket och Djurskyddsmyndigheten. Kontrollplanerna och de årliga rapporterna skall utarbetas och tillämpas för att genomföra den offentliga kontroll som skall ske inom respektive myndighets verksamhetsområde. I den offentliga kontrollen kommer dock flera olika myndigheter att vara delaktiga. Ansvaret för livsmedels- och djurskyddskontrollen kommer t.ex. att ligga på myndigheter på såväl central, regional som på lokal nivå. För att åstadkomma enhetliga kontrollplaner och rapporter inom de olika samhällssektorerna framstår det som mest ändamålsenligt att Jordbruksverket, Livsmedelsverket och Djurskyddsmyndigheten ansvarar för framtagandet av kontrollplaner och rapporter för de frågor som faller inom respektive myndighets verksamhetsområde. Vissa av de frågor som skall tas upp i kontrollplanerna kan vara så nära knutna till varandra att framtagandet av dessa delar behöver ske i samråd mellan de berörda myndigheterna.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 förutsätter dock även att det upprättas en flerårig samlad nationell kontrollplan. EU ställer vidare krav på årlig rapportering till kommissionen utifrån uppgifterna i denna kontrollplan. På samma sätt som gäller för den nationella beredskapsplanen bör den samlade nationella kontrollplanen och den årliga rapporten sammanställas av en myndighet. Syftet med förordningen är att säkerställa en fullgod kontroll genom hela livsmedelskedjan för att livsmedlen som når konsumenterna skall vara säkra. Livsmedelsverket är den myndighet som har störst upparbetad kunskap och erfarenhet om livsmedelsfrågorna. Innebörden av det nya livsmedelsbegreppet (se avsnitt 11.2.1), där en primärprodukt i framtiden kan komma att betraktas som livsmedel på ett tidigare stadium än vad som är fallet i dag, innebär även nya uppgifter i den offentliga kontrollen som föreslås samordnas av Livsmedelsverket (se avsnitt 11.11). Det framstår därför som mest ändamålsenligt att låta Livsmedelsverket ansvara för uppgiften att sammanställa den nationella kontrollplanen

samt att utarbeta och till kommissionen inlämna den årliga rapporten till kommissionen. Det kan, så som någon remissinstans har föreslagit, övervägas om Regeringskansliet skall sammanställa den fleråriga nationella kontrollplanen och rapporten. Den specialistkompetens som krävs för riskbedömningar, analyser av olika kontrollområden m.m. för sammanställandet av den nationella kontrollplanen saknas dock i Regeringskansliet. Regeringen ser inte någon anledning att bygga upp denna kapacitet i Regeringskansliet när mångårig erfarenhet och kunskap från de berörda kontrollområdena finns etablerad hos expertmyndigheterna. Livsmedelsverket har och kommer med anledning av det utvidgade livsmedelsbegreppet att behöva ha kunskaper som omfattar hela livsmedelskedjan. Vidare är det entydigt att syftet med den nya gemenskapslagstiftningen är att säkerställa säkra livsmedel, det är därför naturligt att Livsmedelsverket samordnar arbetet med den nationella kontrollplanen baserat på underlag från de övriga berörda centralmyndigheterna.

Det får förutsättas att Livsmedelsverket, Jordbruksverket och Djurskyddsmyndigheten samråder i framtagandet av den slutliga nationella kontrollplanen. I den nationella kontrollplanen och den årliga rapporten behöver även de regionala och lokala nivåerna beaktas. De delplaner som de berörda centrala kontrollmyndigheterna utarbetar bör därför tas fram i samarbete med länsstyrelser och kommuner. Vid inhämtandet av information från de lokala respektive centrala myndigheterna är det viktigt att centralmyndigheterna så tidig som möjligt meddelar vilken typ av uppgifter som myndigheterna skall rapportera. Centralmyndigheterna bör vidare i så stor utsträckning som möjligt samordna sitt informationsinhämtande från kommunerna. Myndigheterna bör också inhämta underlag från en eller flera länsstyrelser om innehållet i kontrollplanen.

För de fall regeringen identifierar något kontrollområde som bör uppmärksammas särskilt eller prioriteras i kommande nationella kontrollplaner avser regeringen meddela myndigheterna detta genom regleringsbrev eller uppdrag.

Den samlade nationella kontrollplanen bör omfatta minst tre år och uppdateras löpande på årsbasis eller då extraordinära händelser kräver en ändring av planen under löpande verksamhetsår. Den bör vidare ange den huvudsakliga inriktningen på den offentliga kontrollen.

I den årliga rapport som skall inlämnas till kommissionen bör redovisas vilka synpunkter som kommissionens inspektörer framfört vid revision och hur dessa synpunkter har tagits om hand av berörda myndigheter. I det underlag som Livsmedelsverket slutligt skall sammanställa bör således Jordbruksverket och Djurskyddsmyndigheten redovisa dessa uppgifter (bet. 2001/02:MJU22, rskr. 2001/02:319 och rskr. 2001/02:320).

Det föreligger, enligt flera EG-direktiv och beslut, även en skyldighet för medlemsstaterna att informera kommissionen om resultatet av olika inspektioner som har utförts i vissa djurskyddsfrågor. Djurskyddsmyndigheten samlar för detta ändamål årligen in uppgifter från kommuner och länsstyrelser. Denna rapportering bör kunna samordnas med den årliga rapport som enligt kontrollförordningen skall inlämnas till kommissionen. Den årliga rapporten till kommissionen bör enligt

regeringens bedömning även omfatta program för övriga kontroller som utförs, t.ex. pesticid- och restsubstanskontroll, zoonos- och salmonella-rapportering, gränskontroll m.m.

De ställningstaganden som redovisas i detta avsnitt bör – i likhet med vad som gäller för ställningstagandena om beredskapsplaner i föregående avsnitt – lämpligen regleras genom föreskrifter meddelade på annan författningsnivå än lag.

9.11 Rapporteringsskyldighet

Regeringens bedömning: Det bör finnas möjligheter för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att kunna föreskriva om skyldighet för en lokal kontrollmyndighet eller ett kontrollorgan som anlitas i den offentliga kontrollen att till en central och – i förekommande fall – regional kontrollmyndighet lämna den information som kan behövas i de sistnämnda myndigheternas kontroll- och beredskaps-arbeten.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig i frågan delar bedömningen eller har inte något att erinra. Livsmedelsverket har föreslagit att även laboratorier skall omfattas av föreskriftsrätten.

Skälen för regeringens bedömning: De centrala och – i förekommande fall – regionala kontrollmyndigheterna har ett ansvar att i landet respektive länet leda och samordna den offentliga kontrollen inom sina verksamhetsområden. Detta arbete förutsätter att den samordnande myndigheten har tillgång till tillförlitlig och jämförbar information från de operativa kontrollmyndigheterna. De centrala myndigheterna ansvarar också för att det upprättas beredskapsplaner och kontrollplaner i enlighet med bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 i vilka planer den regionala och lokala nivån har beaktats. EG:s regelverk om offentlig kontroll ställer också krav på rapportering från medlemsstaterna till kommissionen om kontrollen på livsmedels-, djurskydds- och djurhälsoområdena. De operativa kontrollmyndigheternas rapportering och uppgiftslämnande utgör således viktiga inslag i kontrollverksamheten och är en förutsättning för att bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 skall kunna verkställas i Sverige.

Enligt den gällande livsmedels- och djurskyddslagstiftningen finns sedan den 1 juli 2005 möjligheter för regeringen eller efter regeringens bemyndigande Livsmedelsverket respektive Djurskyddsmyndigheten att föreskriva om en skyldighet för kommuner eller andra operativa myndigheter att rapportera in uppgifter till de myndigheter som har ett samordnande ansvar för tillsynen. I de frågor som faller inom tillämpningsområdet för dessa lagar finns således lagstöd för de samordnande myndigheterna att inhämta nödvändiga uppgifter från kommuner och andra operativa kontrollmyndigheter.

Tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 sammanfaller emellertid även med tillämpnings-områdena för lagarna om foder, provtagning på djur, m.m., kontroll av

husdjur m.m. samt bekämpning av zoonoser och epizootier. Statens jordbruksverk har ett samordnande ansvar för den offentliga kontrollen enligt dessa lagstiftningar och bör i denna egenskap ha tillgång till den information som kan behövas för denna uppgift från länsstyrelserna och – i förekommande fall – kommunerna och kontrollorgan till vilket har överlämnats särskilda uppgifter i den offentliga kontrollen. Enligt regeringens uppfattning bör det finnas likvärdiga möjligheter till rapportering mellan kontrollmyndigheterna inom samtliga sakområden som träffas av bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004. De förslag som denna bedömning föranleder i de nya lagarna om foder och animaliska biprodukter samt om provtagning på djur, m.m. behandlas nedan i avsnitten 12.14 och 13.4.

Regeringen bör vidare med stöd av 8 kap. 13 § regeringsformen i verkställighetsföreskrifter kunna föreskriva om att länsstyrelserna skall lämna sådan information till Jordbruksverket som behövs för myndighetens kontroll- och beredskapsarbete enligt zoonos- och epizootilagstiftningen samt enligt den nya lagen om kontroll av husdjur m.m.

9.12 Register m.m.

Regeringens bedömning: En kontrollmyndighet bör så långt som möjligt samordna sin uppgiftsinhämtning från livsmedelsföretagare, foderföretagare och djurhållare.

De rutiner som i dag finns för registrering och rapportering bör tills vidare kunna användas för att uppfylla kraven på registerhållning och rapportering i EG-rätten.

På sikt bör övervägas att inrätta centrala lösningar för informationsdelning, informationsförsörjning och processtöd i syfte att underlätta den offentliga kontrollen av livsmedel, foder och djurskydd och djurhälsa.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som har yttrat sig i frågan delar bedömningen eller har inte något att erinra. *Ulricehamns kommun* framhåller dock att det är önskvärt att de centrala kontrollmyndigheterna samordnar, förenklar och utarbetar bra system för rapporteringen.

Skälen för regeringens bedömning: I EG-regelverken inom områdena för foder, livsmedel samt djurskydd och djurhälsa ställs krav på att kontrollmyndigheterna inrättar register över bl.a. kontrollobjekten. Som exempel kan nämnas Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 i vilka föreskrivs att alla livsmedelsanläggningar skall godkännas eller registreras. Även foderföretagare inom primärproduktionen skall enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005 av den 17 januari 2005 om fastställande av krav för foderhygien registreras hos kontrollmyndigheten. Enligt Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 882/2004 och (EG) nr 854/2004 skall kontrollmyndigheten upprätthålla en aktuell förteckning över de anläggningar som har registrerats eller godkänts.

Många företag framför allt primärproducenter bedriver flera verksamheter, ibland både produktion av livsmedel och foder och uppfödning av djur. Detta innebär att ett och samma företag kan omfattas av krav på registrering enligt flera regelverk. Därtill kommer att flera av primärföretagen redan i dag är registrerade hos Statens jordbruksverk som jordbruksföretag. Företagen kan även finnas i nationella register som inte grundar sig på EG-rätten. Ett exempel är det nationella djurskyddstillsynsregistret som Djurskyddsmyndigheten för närvarande arbetar med att utveckla.

I syfte att underlätta den administrativa bördan för företagen är det enligt vår mening av stor vikt att kontrollmyndigheterna så långt som möjligt samordnar de uppgifter som myndigheterna får eller hämtar in med anledning av sin kontrollverksamhet. I de fall ett företag är skyldigt att lämna en och samma uppgift till flera myndigheter bör – om möjligt – uppgiften lämnas endast vid ett tillfälle. En ökad samordning myndigheterna emellan skulle minska den administrativa bördan för företagen och underlätta handläggning av ärenden

Det bör i sammanhanget nämnas att regeringen gett Jordbruksverket, Livsmedelsverket och Djurskyddsmyndigheten i uppdrag att utreda hur myndigheterna genom att ta fram rutiner för ett samordnat informationslämnande för företag kan underlätta företagarnas administrativa hantering. I uppdraget, som redovisades i oktober 2005, föreslås bl.a. som ett första steg en utökad tvärsektoriell samverkan mellan berörda myndigheter och näringen och som ett andra steg en ökad teknisk samverkan kring informationsfördelningen. Ett tredje steg handlar om en gemensam portal för hantering av gemensamma processer där en teknisk samverkan kan leda till förbättringar för olika intressenter. De nya EG-förordningarna, framför allt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 ställer även ökade krav på rapportering av uppgifter om den offentliga kontrollen till gemenskapen. För att inrapporteringen skall fungera effektivt krävs en god koordinering mellan de olika system som används i kontrollverksamheten. Till följd av en förväntad samordning av kontrollen på exempelvis foder- och livsmedelsområdet finns dessutom behov av en större samordning i fråga om inrapporteringen av uppgifter från de olika myndigheterna.

En effektiv kontroll fordrar tillgång till uppgifter om olika typer av tillsynsobjekt. Register behövs i första hand för kontrollmyndigheternas verksamhetsplanering av den regelbundna kontrollen. Det finns i dag flera olika registerhållningssystem, databaser m.m. för informationsutbyte, sammanställning av statistiska uppgifter och stöd i den löpande kontrollen. Kommunerna använder i dag inte ett och samma system i sitt kontrollarbete. ECOS och Miljöreda, som tillhör de vanligast förekommande, fungerar som ärendehanteringssystem för miljöförvaltningarnas tillsyn över enskilda objekt. Livsmedelsverket har nyligen utvecklat en webbportal för de lokala kontrollmyndigheterna. Denna portal fungerar dels som en faktabank kring tillsynsmetodik och rättspraxis m.m. för inspektörerna, dels som ett verktyg för inrapportering av statistiska uppgifter till centralmyndigheten.

Trots att det finns ett behov av att förenkla hanteringen av datauppgifter mellan myndigheterna i syfte att underlätta för företagare och effektivisera den offentliga kontrollen gör vi bedömningen att de

rutiner som i dag finns för registerföring och rapportering tills vidare kan användas för att uppfylla kraven på registerhållning och rapportering i EG-rätten.

Vi anser däremot att det på sikt bör övervägas att inrätta centrala lösningar för informationsdelning, informationsförsörjning och processstöd i syfte att underlätta den offentliga kontrollen av livsmedel, foder samt djurskydd och djurhälsa. Utformningen av sådana system kan lämpligen baseras på erfarenheterna från utvecklingen inom systemtillsynen och de datoriserade inspektionsprotokollen. Merparten av de uppgifter som myndigheterna hanterar centralt finns i dag på Jordbruksverket. Verkets system utgör därför en bra grundkälla för andra verksamheter och system. Målsättningen bör vara att begränsa uppgiftslämnandet genom att utnyttja de uppgifter som lämnas till Jordbruksverket eller andra myndigheter så att något registerunderhåll, avseende dessa uppgifter, inte är nödvändigt.

10 Allmänna överväganden rörande finansieringen av kontrollen av livsmedel, djurskydd, foder och animaliska biprodukter

10.1 Utgångspunkter för finansieringen

10.1.1 EG:s kontrollbestämmelser

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd antogs i april 2004. Förordningen innehåller bl.a. bestämmelser om organisation, genomförande och finansiering av medlemsstaternas kontroller.

Medlemsstaten skall enligt grundprincipen i EG-förordningen utforma finansieringen så att tillräckliga finansiella resurser finns tillgängliga för offentlig kontroll. Det kan ske genom allmän beskattning eller med avgifter eller pålagor. För det fall en medlemsstat väljer att avgiftsfinansiera kontrollen lägger förordningen fast ett antal principer som skall ligga till grund för det nationella avgiftssystemet. Dessa återfinns i kapitel VI 26–29 §§.

För vissa specificerade delar av kontrollen är det obligatoriskt för medlemsstaterna att ta ut en avgift. Avgiften skall, enligt förordningen, alltid tas ut för verksamheter som omfattas av rådets direktiv 89/662/EEG 90/425/EEG, 93/119/EG och 96/23/EG och sådana verksamheter för vilka avgift tas ut enligt rådets direktiv 85/73/EEG. Det sistnämnda direktivet föreskriver att medlemsstaterna skall ta ut avgifter för att täcka kostnader för hygienundersökningar och kontroller vid slakt, detsamma gäller för kött importerat från tredje land. I rådets direktiv 85/73/EEG förbjuds även direkt eller indirekt återbetalning av dessa avgifter för att säkerställa likabehandling. Medlemsstaterna är vidare skyldiga att ta ut en avgift för godkännande av foderanläggningar. Nuvarande avgifter (direktiv 85/73/EEG) bibehålls under en övergångsperiod fram till den 1 januari 2008. Avgift skall även tas ut för verksamheter som omfattas av rådets direktiv 97/78/EG och 91/496/EEG (kontroll av varor och levande djur som införs i gemenskapen) och för vilka medlemsstaterna för närvarande tar ut avgifter enligt direktiv 85/73/EEG. För dessa finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) 882/2004 angivet minimiavgifter. Minimibeloppen för ovanstående avgifter skall uppdateras minst vartannat år i synnerhet för att beakta inflationen. Ovannämnda kontrolluppgifter utgör volymmässigt en mindre del av kontrollverksamheten i Sverige och ligger i allmänhet utanför de lokala kontrollmyndigheternas ansvarsområde.

Avgifterna för offentlig kontroll får enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 inte överstiga ansvarig myndighets kostnader för löner, utrymmen, verktyg, utrustning, utbildning, resor och andra tillhörande kostnader samt kostnader för provtagning och laboratorieanalyser. Avgifterna får fastställas som schablonbelopp på grundval av de kostnader som behörig myndighet har haft under en bestämd tid. Vid fastställandet av avgifterna skall man beakta typ av företag och relevanta riskfaktorer. Särskilda omständigheter för företag med liten produktion, traditionella metoder och geografiska begränsningar skall även beaktas. Om myndigheten väljer att genomföra offentlig kontroll vid färre tillfällen enligt undantagen ovan, är det tillåtet att fastställa en lägre avgift än schablonbeloppet. Eventuella undantag skall dock redovisas till kommissionen. Om myndigheten genomför kontroll av olika områden (t.ex. foder och livsmedel) samtidigt på en och samma anläggning skall en enda avgift tas ut.

Kostnad för s.k. extra offentlig kontroll, dvs. sådan kontroll som ligger utöver myndighetens normala kontrollverksamhet, skall som en huvudregel alltid debiteras den företagare som har ansvaret för den bristande kontrollen. Alternativt får kostnaden debiteras den som äger eller innehar produkterna vid en tid som den extra kontrollen genomförs. Samma principer för avgiftens storlek skall gälla som vid ordinarie kontroll. Även här skall hänsyn tas bl.a. till företagets storlek, risknivå och geografiska begränsningar.

10.1.2 Tillsynsutredningens betänkande

Tillsynsutredningens slutbetänkande ”Tillsyn – förslag om en tydligare och effektivare offentlig tillsyn” (SOU 2004:100) presenterades i oktober 2004. Betänkandet, som har remissbehandlats, är för närvarande föremål för beredning i Regeringskansliet.

I betänkandet föreslås bl.a. principer för hur avgifter inom tillsynsområdet bör vara utformade. En av grundstenarna för utredningens förslag är konkurrensförutsättningar för företag, varvid konstateras att avgifterna inte får leda till snedvriden konkurrens. En annan utgångspunkt för finansieringen av tillsynen är att den bör uppfattas som rättvis. Den skall vara rimligt accepterad av berörda objekt och vara enkel att förstå för den som betalar. Finansieringen bör heller inte verka hämmande på företagens utveckling, dvs. den bör inte medföra negativa konsekvenser för en viss bransch eller marknad. Finansieringen bör även bidra till att skapa en effektiv kontroll. Den bör rikta tillsyn till objekt där riskerna är som störst och konsekvenserna av eventuella brister är som störst. I det fall som det inte går att åstadkomma en riskkoppling bör åtminstone inte avgiften motverka syftet med tillsynen.

Finansieringen bör dessutom vara enhetlig. Med enhetlighet menas att de enskilda avgifternas storlek, den tillämpade avgiftskonstruktionen och det ekonomiska målet (kostnadstäckningen) för en tillsynsavgift bör vara lika för alla delar av landet. Centralt beslutade nivåer kan medföra att vissa kommuner inte får sina kostnader täckta medan andra uppvisar överskott. Enhetlighet kan därför betyda att mallen är lika över landet utan att nivån blir densamma. Det ekonomiska målet kan normeras,

exempelvis genom att det ställs krav på full kostnadstäckning. Finansieringen bör vara förutsebar för tillsynsobjekten, vilket gör att en löpande timtaxa framstår som mindre lämplig.

Det är – enligt Tillsynsutredningen – viktigt att ha god framförhållning vid övergång från skattefinansiering till avgiftsfinansiering. Det är också nödvändigt att avgiften motsvaras av en motprestation. Dvs. att avgiften under en viss tidsperiod bör motsvara omfattningen av tillsynsmyndighetens verksamhet gentemot den betalande. En uppbörd utan motprestation är ingen avgift utan är att betrakta som skatt. Gränsdragningen mellan avgift och skatt bör beaktas. Om avgifter tillämpas bör en tydlig koppling mellan tillsynens omfattning och avgifterna finnas. Detta kan även ses på ett samlat plan.

Enligt Tillsynsutredningen bör ett avgiftssystem vara kostnadsbaserat. Med alltför svag kostnadskoppling är avgiften att betrakta som en skatt och skulle då utgöra en fråga för riksdagen att besluta om. Hänsyn bör tas till närliggande områdens finansiering. Exempelvis bör djurskydd och miljöskydd på lantbruk ha ett likartat avgiftsuttag för att skapa större förståelse för den som betalar avgiften. Avgiftsuppbörden bör även innebära så låga administrativa kostnader som möjligt för tillsynsmyndigheten.

10.2 Överväganden rörande livsmedelskontrollen

10.2.1 Årlig kontrollavgift

Regeringens bedömning: En fast årlig avgift bör tas ut från alla livsmedelsföretag för den ordinarie kontrollen.

Livsmedelsverket bör utarbeta en schablon för olika verksamheters kontrollbehov. Schablonen bör baseras på bl.a. verksamhetens omfattning och risk. Livsmedelsverket bör – för att vägleda kommunerna – publicera schablonen i allmänna råd.

En timtaxa, som baseras på principen om full kostnadstäckning, bör beslutas av kommunerna. Livsmedelsverket bör genom allmänna råd ge kommunerna vägledning dels om hur kommunernas taxa bör beräknas, dels om en lämplig lägsta nivå för timtaxan.

Kommunerna bör fastställa avgiften med utgångspunkt i det av Livsmedelsverket uppskattade kontrollbehovet och den beslutade timtaxan.

Livsmedelsverket bör, efter regeringens bemyndigande, ges rätt att föreskriva hur statliga kontrollmyndigheters och kontrollorgans avgift skall beräknas.

Kontrollavgifterna bör kunna sättas ned för verksamheter som är lokaliserade i regioner med särskilda geografiska begränsningar, för verksamheter som bedrivs med traditionella metoder samt, under det första verksamhetsåret, för nystartade verksamheter.

De nya avgifterna bör kunna börja tillämpas från den 1 januari 2007.

Utredningens bedömning: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår dock en starkare statlig styrning av avgifterna genom att en beräknad schablontid för kontrollobjekten läggs fast i Livsmedelsverkets föreskrifter och att en bindande lägsta timtaxa beslutas av regeringen. Utredningen anser också att det är nödvändigt med en övergångstid.

Remissinstanserna: Det absoluta flertalet av remissinstanserna instämmer i den av utredningen föreslagna grundprincipen med en årlig avgift som bygger på verksamhetens risk. Många av de lokala kontrollmyndigheter som yttrar sig, exempelvis *Tjörns, Färgelanda, Botkyrka, Kungälvs, Vännäs, Västerviks och Nacka kommuner*, är positiva till förslaget som man menar bidrar till enhetlighet och rättvisa över landet när det gäller avgifterna och omfattningen på kontrollerna. *Ekonomistyrningsverke*t anser att det är positivt att förslaget innehåller ett system med schabloner för kommunernas avgiftssättning som därmed blir enhetlig. *Sveriges Kommuner och Landsting* å andra sidan är av den uppfattningen att avgiften skall beslutas av kommunen utan centralt fastställd minimitaxa eller föreskrifter om riskbaserade schablontider för inspektioner av olika typer av objekt. Några instanser bl.a. *Sveriges hotell- och restaurangföretagare* och *Livsmedelsföretagen (Li),* anser att avgifterna skall vara de samma för alla företag i landet i samma avgiftskategori. Några instanser, t.ex. *Länsstyrelsen i Västra Götaland* och *Sveriges hotell- och restaurangföretagare* menar att även en högsta timavgift bör fastsällas centralt. *Göteborgs kommun* instämmer i förslagets principer men menar att den s.k. erfarenhetsmodulen är onödig och skickar felaktiga signaler till verksamhetsutövarna. *Lantbrukarnas Riksförbund* motsätter sig en årlig avgift och anser att avgift endast skall erläggas efter utförd inspektion. *Svensk dagligvaruhandel, Svensk handel* och *Livsmedelshandlareförbundet* anser alla att livsmedelskontrollen bör bedrivas i statlig regi och vara skattefinansierad.

Skälen för regeringens bedömning: Det stora flertalet remissinstanser instämmer i utredningens bedömning att den löpande kontrollen även i fortsättningen bör avgiftsfinansieras. Ett fåtal remissinstanser, däribland *Svensk dagligvaruhandel*, *Svensk handel* och *Livsmedelshandlareförbundet*, har dock förordat att all offentlig kontroll, med undantag av sådan som genomförs till följd av bristande efterlevnad av lagen från verksamhetsutövarnas sida, finansieras med skattemedel. Vi ser dock ingen anledning att frångå principen om att offentlig kontroll skall finansieras genom avgifter så länge som myndigheterna utför en motprestation som kommer den som betalat avgiften till del. Vi anser att livsmedelskontrollen är en sådan kontroll.

Den nuvarande årliga avgiften bygger på en s.k. saktaxa som sätts med hänsyn till typ av anläggning och anläggningens storlek. En stor fördel med en sådan saktaxa är att den är förutsägbar både för företaget och för kontrollmyndigheten. Den är också lätt att administrera. En alltför schablonartad saktaxa kan dock upplevas som orättvis eftersom den inte alltid återspeglar de faktiska kostnaderna. Å andra sidan kan en avgift som i sin helhet är beräknad efter tidsåtgång och kostnader i det enskilda fallet skapa osäkerhet i och med att den enskilde inte i förväg känner till avgiftens storlek. En sådan avgift ställer också högre krav på en fortlöpande tid- och kostnadsredovisning.

En grundläggande utgångspunkt i ett nytt avgiftssystem är att avgiftens storlek skall svara mot den kostnad som den offentliga kontrollen över företaget medför. För att i möjligaste mån ge kontrollmyndigheten full kostnadstäckning för sitt arbete bör avgiftssystemet till viss del utgå från de lokala förutsättningarna hos respektive kontrollmyndighet.

Samtidigt måste beaktas att en fullgod livsmedelskontroll i hela landet är av sådant allmänintresse att en godtagbar kvalitet måste säkerställas. Behovet av en fullgod livsmedelkontroll kan inte tillgodoses utan att kontrollmyndigheterna tillförs tillräckliga resurser. Resursbehovet bör enligt vår mening säkerställas dels genom att kontrollmyndigheterna åläggs en skyldighet att ta ut en avgift för kontrollen, dels genom att staten i viss utsträckning styr storleken på avgiftsuttaget.

För att åstadkomma en så långt som möjligt rättvis fördelning av kostnadsansvaret är det nödvändigt att uppskatta vilken tid som kontrollen typiskt sett kräver vid olika kategorier av företag. Vi gör bedömningen att avgifternas storlek även i fortsättningen bör beräknas genom en schabloniserad riskbedömning av varje kategori av företag. Olika typer av verksamhet är förenade med olika stora risker från hälso- och redlighetssynpunkt. En verksamhet med stora riskmoment ställer krav på en mer frekvent tillsyn. Det kan exempelvis inte anses vara nödvändigt att inspektera en butik som säljer färdigförpackade livsmedel lika ofta som en anläggning som hanterar färskt kött. Företag med högre risk förutses vara mer tidskrävande både med avseende på antalet inspektioner per år och vad beträffar den tid som åtgår vid varje inspektion. Motsatsvis beräknas en mindre tidsåtgång för företag med lägre risk. Eftersom det finns en koppling mellan kontrollernas reella omfattning och de avgifter som bör som tas ut för att genomföra kontrollerna framstår det som naturligt att den årliga kontrollavgiften bygger på den kontrollfrekvens m.m. som bedöms vara relevant för en viss livsmedelsverksamhet. Det saknas grund för att göra någon annan bedömning än att likartade verksamheter i olika delar av landet har samma riskfaktor.

En modell för fördelning av olika typer av verksamheter i olika riskklasser bör liksom i dag utarbetas av Livsmedelsverket. Genom riskklassificeringen bör Livsmedelsverket exemplifiera omfattningen av en normalkontroll vid en viss typ av livsmedelsverksamhet. Risk-kategoriseringen av verksamheterna bör bygga på ett antal parametrar. Hit hör storleken på verksamheten, verksamhetens art, vilka råvaror som hanteras, vilka faror och risker som är förknippade med råvarorna, processen och produkten samt spridningsområde och målgrupp.

Den årliga kontrollavgiftens syfte är att genom en schabloniserad beräkning täcka de kostnader som kontrollmyndigheten har för den reguljära kontrollen av ett kontrollobjekt. Myndighetens kostnader för därtill kommande extra kontroller som orsakas av bristande efterlevnad av regelverket skall, som framgår av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004, alltid till fullo betalas av kontrollobjektet. Detta innebär t.ex. att sådana kostnader som är hänförliga till ett eller flera inom schablonen beräknade ordinarie kontrollbesök skall täckas av den årliga avgiften, medan kostnader för uppföljningen av eventuella anmärkningar som konstateras vid ett sådant besök faller utanför den årliga avgiften och debiteras företaget särskilt.

Som redan nämnts anser vi att det är angeläget att avgiftssystemet även fortsättningsvis innebär en skyldighet för såväl en statlig kontrollmyndig som en kommun att ta ut en avgift för kontrollen. En obligatorisk avgift skapar rättvisare konkurrensvillkor mellan företag lokaliserade i angränsande kommuner och kontrollmyndigheten kan inte söka prioritera ner kontrollerna med hänvisning till bristande resurser, vilket förekommit i vissa kommuner. Med en säkerställd finansiering garanteras att kontroller bedrivs i alla kommuner, vilket också är viktigt ur konkurrensneutralitetshänseende.

För att säkerställa att en rimlig avgift tas ut och därmed att kontroll bedrivs anser vi att de kriterier som bör ingå i beräkningen av timtaxan och en lämplig lägsta timtaxa bör meddelas av Livsmedelsverket genom allmänna råd. Genom gemensamma riktlinjer över landet för hur timavgiften skall beräknas säkerställs en mer likvärdig tillämpning av systemet med lokalt fastställda timtaxor.

Vi gör bedömningen att ett avgiftssystem som innebär att kontrollmyndigheten är skyldig att ta ut en avgift och basera denna på principen om full kostnadstäckning ger en tillfredsställande styrning av avgiften utan att göra omotiverade ingrepp i den kommunala självstyrelsen. Med ett sådant system finns det enligt vår uppfattning i detta skede inte något behov av att komplettera skyldigheten att ta ut en avgift med för kommunen bindande bestämmelser om hur avgiften skall beräknas. Däremot menar vi att kommunerna bör vägledas i sitt arbete med att beräkna avgiften. Det är därför enligt vår mening motiverat att Livsmedelsverket ger kommunerna vägledning om beräkningen av avgiften genom att i allmänna råd publicera den ovan beskrivna mallen för fördelning av kontrollobjekt i riskklasser.

I fråga om den avgift för kontrollen som kan komma att tas ut av statliga kontrollmyndigheter eller privata kontrollorgan bör regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, i bindande föreskrifter kunna fastställa avgiftens storlek.

I enlighet med vad som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 bör kontrollmyndigheten kunna sätta ner avgiften för verksamheter lokaliserade i regioner med särskilda geografiska begränsningar, verksamheter som bedrivs med traditionella metoder samt, under det första verksamhetsåret, nystartade verksamheter. Den omständigheten att en kontrollmyndighet väljer att sätta ned en avgift på någon av dessa grunder bör självfallet inte påverka riskbedömningen för företaget.

För kontroller som föranleds av att ett företag har brutit mot regelverket finns som vi konstaterat tidigare, gemenskapsregler i Europaparlamentets och rådet förordning (EG) nr 882/2004. Reglerna innebär att kontrollmyndigheten skall debitera företaget för all tid som merarbetet orsakar. Av bestämmelserna följer att kostnader för sådan kontroll som är resultatet av obefogade klagomål inte skall debiteras företagaren. Däremot bör kostnader för sådana kontroller som genomförs på begäran av verksamhetsutövaren, om det skulle förekomma, bekostas helt av företagaren.

Rent praktiskt innebär det föreslagna systemet att avgiftsberäkningen sker i två steg; först bestäms kontrollmyndighetens specifika avgift per timme, vilken när det gäller kommunerna fastställs av kommun-

fullmäktige. Timtaxan bör täcka kostnaderna för löner, utrymmen, verktyg, utrustning, utbildning, resor och andra tillhörande kostnader samt kostnader för provtagning och laboratorieanalyser i enlighet med vad som anges i Bilaga VI till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004. Steg två i avgiftsberäkningen är att placera in kontrollobjektet i en riskkategori enligt Livsmedelverkets riskschablon. För varje riskkategori finns en angiven kontrollfrekvens och tidsåtgång för den aktuella typen av objekt. Vid placeringen av en verksamhet i riskklasser bör hänsyn också tas till kontrollmyndighetens erfarenheter från tidigare kontroller m.m., dvs. om företaget har en fungerande egenkontroll och om man har visat upp god redlighet. Har företaget goda rutiner och kontrollmyndigheten goda erfarenheter av företaget bör verksamheten kunna placeras i en lägre riskklass. Kontrollmyndigheten bör alltså utifrån sin egen kostnad per timme, Livsmedelsverkets riskkategorisering med hänsyn tagen till företagets egenkontroll m.m. räkna ut den årliga avgiften för ett enskilt kontrollobjekt.

Vi anser – till skillnad från utredningen – att det inte finns några hinder för att låta det föreslagna avgiftssystemet tillämpas fr.o.m. den 1 januari 2007. Detta ställningstagande bygger på en rad faktorer. Huvudskälet är att det sedan många år tillämpas ett system med obligatoriska centralt fastställda avgifter för livsmedelskontrollen. Den begränsning som tidigare fanns om att avgifterna för livsmedelskontorollen endast fick användas för att täcka kostnader för provtagning och undersökning har tagits bort fr.o.m. den 1 juli 2005. Som en konsekvens av detta planerar Livsmedelsverket att successivt höja avgiften för livsmedelskontroll enligt det nuvarande avgiftssystemet. Denna successiva höjning av avgiften har lett till att många kommuner redan börjat förstärka sin kontrollpersonal. I och med att de föreslagna ändringarna föreslås tillämpas fr.o.m. den 1 januari 2007 finns det tid för kontroll-myndigheterna att i god tid planera för kontrollarbetet de kommande åren och därvidlag beakta att avgifter satta med utgångspunkten att verksamheten helt skall finansieras med avgifter.

10.2.2 Godkännandeprövning och registrering av verksamhet

Regeringens bedömning: En avgift bör tas ut för kostnader för prövning av ärenden om godkännande av anläggningar eller registrering av anläggningar.

Avgiften för prövning av godkännande av en anläggning bör motsvara en årlig kontrollavgift för den aktuella verksamheten. För godkännanden till följd av ägarbyte eller förändringar i verksamheten bör tas ut en avgift som motsvarar en halv årsavgift för verksamheten.

För de verksamheter som enbart registreras bör avgiften motsvara en timmes arbete enligt den av kontrollmyndigheten fastställda timtaxan.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker utredningens förslag om avgift för godkännandeprövning. Flera remissinstanser anser att det är svårt att bedöma vad som ligger i begreppet registrering och därmed även att avgöra om en timavgift täcker

kostnaderna. *Livsmedelsverket* anser att godkännandeprövningen visserligen bör utgöras av en fast avgift som täcker kostnaderna för prövningen men att denna inte automatiskt bör vara densamma som den årliga godkännandeavgiften. Verket anser också att frågan om avgifter för godkännande av tillfälliga tillstånd bör belysas närmare, liksom att en timavgift inte täcker kostnaderna för registreringsförfarandet. *Göteborgs kommun* menar att avgiften för godkännandeprövning bör bestå av en fast grundavgift och en timtaxa.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt de nuvarande reglerna om avgifter för livsmedelskontroll skall avgift tas ut när en tillsynsmyndighet prövar frågor om tillstånd, godkännande eller liknande, 1 § 1 förordningen (1989:1110) om avgifter för livsmedelstillsyn m.m. Avgift tas i dag ut för prövning av godkännande av livsmedelslokal.

Den prövning av en verksamhet som görs av kontrollmyndigheten i ett ärende om godkännande eller vid en registrering är ett betydelsefullt verktyg för att förebygga framtida problem och för att säkerställa att företaget redan när verksamheten påbörjas uppfyller kraven i livsmedelslagstiftningen. Godkännandeprövningen och registreringsförfarandet är således viktiga led i den offentliga kontrollen. Finansieringen av dessa förfaranden bör därför enligt vår mening vila på samma principer som finansieringen av kontrollerna i övrigt. Genom att en avgift för prövning av godkännande och för registrering tas ut ges ett incitament för företagen att lämna in genomtänkta och bra beslutsunderlag till kontrollmyndigheten. Företagen betalar genom avgiften även en ersättning för myndighetens rådgivning och stöd i samband med etablering. Sådana uppgifter kan i vissa fall vara mycket omfattade för kontrollmyndigheten.

Genom de nya EG-reglerna om livsmedelshygien i Europaparlamentet och rådets förordningar (EG) nr 852/2004 och 853/2004 ställs krav på att samtliga livsmedelsföretag skall vara godkända av eller registrerade hos myndigheterna. Vi gör i avsnitt 11.7 bedömningen att det bör ankomma på Livsmedelsverket att i egenskap av central livsmedelsmyndighet närmare bedöma för vilka anläggningar som nationella krav på godkännande skall ställas.

Enligt vår bedömning bör ett registreringsförfarande inte innebära ett alltför omfattande arbete för kontrollmyndigheten. Viss rådgivning kan bli aktuell, liksom en administrativ hantering kring själva registreringsförfarandet. Vi anser därför att en avgift motsvarande den lokalt fastställda timtaxan kan motsvara de kostnader som kan antas uppkomma i de fall då endast registrering blir aktuell.

En godkännandeprövning innebär, till skillnad från registrering, ett betydligt mer omfattande arbete för kontrollmyndigheten. Tidsåtgången för mer komplicerade verksamheter är, precis som för den årliga kontrollen, större än för enklare verksamheter. De mer komplicerade objekten är också normalt de som är förenade med störst risker. Det är därför enligt vår uppfattning lämpligt att tillämpa en differentierad taxa även för godkännandeprövningen. Precis som för den årliga avgiften kan den schablon för riskklassificering som tas fram av Livsmedelsverket tillämpas. Timkostnaden för arbete med godkännandeprövning torde vara densamma eller endast skilja sig marginellt från den timkostnad som myndigheten har för det operativa kontrollarbetet. Det bör därför även i

det framtida avgiftssystemet finnas en koppling mellan den årliga kontrollavgiften och prövningsavgiften. Detta innebär också att en etablerat och väl fungerade system med beräkning av avgift för godkännandeprövning kan behållas. Vi menar därför att avgiften för godkännandeprövning, precis som i dagsläget, bör motsvaras av den årliga kontrollavgiften för den riskkategori som företaget kommer att placeras i för den årliga kontrollavgiften. För godkännande vid ägarbyte eller väsentlig ändring av verksamhetsinriktningen är arbetsinsatsen från kontrollmyndigheten lägre än vid ett första godkännande. Avgiften för sådana godkännanden bör därför beräknas till en halv årsavgift för den verksamhetskategori som skall bedrivas i fortsättningen.

En schabloniserad prövningsavgift kommer inte att ge kontrollmyndigheten full kostnadstäckning i varje enskilt fall. Modellen med en årsavgift för godkännanden och en halv avgift för förnyade godkännande är dock etablerad och välkänd bland verksamhetsutövare och kontrollmyndigheter. Vi anser vidare att det inte är lämpligt att låta godkännandeprövning genomföras på löpande räkning av kommunerna, enligt en sådan modell som Färgelanda och Göteborgs kommuner framför. Anledningen till detta ställningstagande är att företagen innan en ansökan om godkännande lämnas in bör har rätt att veta vilken kostnad som är förknippad med prövningen.

Avgifterna för godkännandeprövning avser, liksom tidigare, prövning av ärenden och inte själva godkännandet. Således gäller avgifterna även vid eventuellt avslag.

10.2.3 Kontroll av ägg, kött, mjölk och restsubstanser m.m.

Regeringens bedömning: Det bör inte tas ut några särskilda avgifter för kontroll av verksamhet i styckningsanläggningar, kyl- och fryshus för köttvaror, köttproduktsanläggningar, anläggningar för malet kött och köttberedningar, mejerier eller andra mjölk- och mjölkproduktanläggningar, äggproduktanläggningar eller anläggningar för fiskvaror. Kostnaden för sådana kontroller bör i stället inkluderas i den årliga kontrollavgiften.

Livsmedelsverket bör ges i uppdrag att se över avgifterna för kontroll av restsubstanser och främmande ämnen i livsmedel för att även ta hänsyn till relevanta riskfaktorer i avgiftssättningen.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Endast ett fåtal instanser yttrar sig i den delen. Bland annat *Livsmedelshandlareförbundet* och *Svensk fågel* tillstyrker förslaget. *Livsmedelsverket* motsätter sig förslaget att låta kontrollen av restsubstanser ingå i riskmodellen därför att viss provtagning inte kan baseras på risk, detta gäller bl.a. i de fall som provtagningsprogram beslutas av gemenskapen.

Skälen för regeringens bedömning: Ett flertal avgifter betalas i dag utöver den årliga kontrollavgiften för kontroller av olika livsmedel. Bland annat .tas en avgift ut för kontroll av rester för bekämpningsmedel och veterinärmediciniska preparat i vissa inom landet producerade

livsmedel. Därutöver betalas en särskild avgift betalas för tillsyn av verksamhet med hantering av livsmedel i styckningsanläggningar, kyl- och fryshus för köttvaror, köttproduktanläggningar, anläggningar för malet kött och köttberedningar, mejerier och andra mjölk- och mjölkproduktanläggningar samt äggproduktanläggningar och för anläggningar för fiskvaror.

De särskilda avgifterna, som fastställs av Livsmedelsverket, har i vissa fall inte varit föremål för översyn på åtskilliga år och endast marginella förändringar har gjorts av avgifternas storlek. Det kan även ifrågasättas om avgifterna fullt ut är förenliga med de principer för kontrollavgifter som fastslås i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004. Detta gäller exempelvis avgiften för fiskkontroll, som i dag är utformad på ett sätt som gör det omöjligt att förutsäga vad kontrollkostnaden för ett enskilt företag blir. Dessutom saknar avgiftskonstruktionen en riskkomponent, då den enbart baseras på faktiska kostnader för kontrollerna. Vi anser därför att de särskilda avgifter som i dag tas ut för kontroll av mjölk, kött, ägg och fisk inte bör behållas.

Enligt vår bedömning kan de generella principer som ligger bakom de överväganden som regeringen gjort i fråga om de årliga avgifterna för livsmedelskontroll tillämpas även när det gäller kontroll av verksamhet i styckningsanläggningar, kyl- och fryshus för köttvaror, köttproduktanläggningar, anläggningar för malet kött och köttberedningar, mejerier eller andra mjölk- och mjölkproduktanläggningar eller anläggningar för fiskvaror. Genom att inte särbehandla de aktuella verksamheterna uppnås även likabehandling mellan olika branscher. Detta bidrar i sin tur till en ökad transparens i avgiftssättningen och ökar därmed tilltron för myndigheterna. Enligt vår mening bör därför de särskilda kostnader för kontroll av verksamhet i styckningsanläggningar, kyl- och fryshus för köttvaror, köttproduktsanläggningar, anläggningar för malet kött och köttberedningar, mejerier eller andra mjölk- och mjölkproduktanläggningar eller anläggningar för fiskvaror inkluderas i den schablon som ligger till grund för den årliga kontrollavgiften.

Dagens avgiftsuttag för kontroll av främmande ämnen i livsmedel är enbart volymbaserat. Systemet medger inte att avgiften differentieras med hänsyn till att ett företag har en god egenkontroll. Enligt vår uppfattning kommer detta i konflikt med principen om att kontrollerna skall vara riskbaserade. Kvarnar som ställer högre krav på låga halter bekämpningsmedel hos leverantörerna, exempelvis ekologiska producenter, bör också kunna åtnjuta lägre kontrollavgifter. För att säkerställa att avgifterna även för kontrollen av främmande ämnen lever upp till kravet på riskhänsyn och att detta återspeglas i avgifternas storlek avser vi att uppdra åt Livsmedelsverket att gå igenom sin avgiftssättning för dessa kontroller med syftet att – då detta är möjligt – tillämpa riskfaktorer även för dessa kontrollavgifter.

Vi bedömer att köttkontrollen bör moderniseras och bedrivas med större hänsyn tagen till verksamheternas risk. Köttkontrollen är dock hårt reglerad inom gemenskapen och medlemsstaterna har mycket begränsade friheter att frångå rutinerna i EG-rätten. Regeringen verkar dock för att på sikt kunna göra köttkontrollen mer riskbaserad. I takt med att kontrollrutinerna förändras bör Livsmedelsverket justera avgiftssystemet

för köttkontrollen så att avgifterna återspeglar ett riskbaserat förhållningssätt.

10.3 Överväganden rörande djurskyddskontrollen

10.3.1 Årlig kontrollavgift

Regeringens bedömning: En fast årlig avgift bör tas ut från djurhållare för den ordinarie kontrollen.

Djurskyddsmyndigheten bör utarbeta en schablon för olika verksamheters kontrollbehov. Schablonen bör baseras på bl.a. verksamheternas omfattning och risk. Djurskyddsmyndigheten bör till vägledning för kommunerna publicera schablonen i allmänna råd.

En timtaxa, som baseras på principen om full kostnadstäckning, bör beslutas av kommunerna. Djurskyddsmyndigheten bör genom allmänna råd ge vägledning dels om hur kommunernas taxa bör beräknas, dels en lämplig lägsta nivå för timtaxan.

Kommunerna bör fastställa den årliga avgiften med utgångspunkt i det av Djurskyddsmyndigheten uppskattade kontrollbehovet och den beslutade timtaxan.

Djurskyddsmyndigheten bör, efter regeringens bemyndigande, ges rätt att föreskriva hur statliga kontrollmyndigheters och kontrollorgans avgifter skall beräknas.

Kontrollavgifterna bör kunna sättas ner för verksamheter som är lokaliserade i regioner med särskilda geografiska begränsningar, för verksamheter som bedrivs med traditionella metoder samt, under det första verksamhetsåret, för nystartade verksamheter.

Kontrollmyndigheterna bör tillämpa avgiftssystemet senast fr.o.m. den 1 januari 2011.

Utredningens bedömning: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår dock en starkare statlig styrning av avgifterna genom att en beräknad schablontid för kontrollobjekten läggs fast i Djurskyddsmyndighetens föreskrifter och att en bindande lägsta timtaxa beslutas av regeringen.

Remissinstanserna: De flesta instanserna tillstyrker förslagens huvuddrag med en riskbaserad årlig kontrollavgift samt att fungerande egenkontroll m.m. skall kunna leda till en lägre inspektionsfrekvens och därmed lägre avgift. Några instanser, bl.a. *Djurskyddsmyndigheten* och *Djurskyddsinspektörernas förening,* anser att en lägsta kontrollfrekvens skall finnas även för de djurhållare som har en god egenkontroll. Bland annat *Föreningarna djurens vänners riksorganisation*, *Djurskyddsinspektörernas förening*, *Kungälvs, Botkyrka och Tjörns m.fl. kommuner* anser att det är bra med en enhetlig taxa för djurskyddskontrollen över landet. *Färgelanda kommun* understryker behovet av att kontrollavgifterna ger full kostnadstäckning och anser därför att det bör finnas möjlighet att tillämpa besöksavgifter för de minsta djurhållarna. *Förbundet djurens rätt, Föreningarna djurens vänners riksorganisation*

samt *Örnsköldsviks* och *Umeå kommuner* anser att även cirkusar bör omfattas av kravet på kontrollavgift. *Zoobranschens riksförbund* avstyrker förslaget med hänvisning till att en avgiftshöjning inte kan motiveras. *Lantbrukarnas riksförbund* menar att avgift endast skall debiteras i de fall kontroller genomförs och inte genom en generell årlig avgift. *Sveriges kommuner och lansting* menar att förslaget är ett för kraftigt ingrepp i den kommunala självstyrelsen och anser därför att avgiften skall fastsällas av kommunen utan statlig styrning i form av en lägsta timtaxa eller bindande föreskrifter om kontrolltid. *Svenska kennelklubben* anser att årliga kontrollavgifter inte bör införas. Bland annat *Svensk Mjölk* och *Länsstyrelsen i Västra Götaland* anser att det vore önskvärt att även fastställa en högsta timtaxa för den kommunalt fastställda avgiften.

Skälen för regeringens bedömning: Djurskyddskontrollen i kommunerna finansieras idag både via skattemedel och via avgifter från djurhållarna. Kommunerna har rätt att besluta hur kontrollerna skall finansieras. Rikrevisionen, som har granskat om djurskyddstillsynen i Sverige fungerar på ett effektivt sätt, har i sin rapport Hur effektiv är djurskyddstillsynen? (RiR2003:1) uppgett att avgiften för den offentliga kontrollen för liknande objekt kan variera så mycket som mellan 0 och 9 000 kronor beroende på i vilken kommun kontrollobjektet finns. Riksrevisionen har även funnit att det finns stora variationer mellan landets kommuner vad gäller tillsynsfrekvens, vilket innebär stora kvalitetsskillnader mellan landets kommuner och att djurägare inte behandlas lika. Riksdagen har ställt sig bakom revisorernas bedömning att variationerna kommunerna emellan är så stora att det inte är acceptabelt (bet. 2001/02:MJU22, rskr. 2001/02:319, 2001/02:320). Även regeringen anser att detta är mycket otillfredsställande såväl ur djurskyddssynpunkt som ur konkurrenshänseende företagare emellan.

Det står klart, baserat på bl.a. Riksrevisionens rapport och på Djurskyddsmyndighetens årliga rapportering om djurskyddstillsynen, att djurskyddskontrollen bör förstärkas. Kontrollbehovet bedöms på många håll vara avsevärt större än de medel som avsätts för kontrollverksamheten. Trots att djurskyddslagen medger att kommunerna tar ut avgifter som täcker kostnaderna anförs ofta bristande resurser som motiv för en låg ambitionsnivå i kontrollverksamheten. Det blir därvidlag uppenbart att de lokala myndigheterna avstått från att utnyttja möjligheten till avgiftsfinansiering av djurskyddskontrollen. Detta är inte godtagbart. Vidare menar vi att det med en säkerställd finansiering garanteras att fullgoda kontroller bedrivs i alla kommuner.

Vi har därför kommit till slutsatsen att det, för att öka resurserna för djurskyddskontrollen och för att minska snedvridningen av konkurrensen, är nödvändigt att införa ett obligatoriskt avgiftsuttag även för djurskyddskontrollen för att kunna säkerställa ett gott djurskydd i hela landet. Det bör således ställas upp krav på att offentlig djurskyddskontroll skall finansieras med avgifter och att denna skall baseras på full kostnadstäckning. Kommunerna bör således vara skyldiga att så långt möjligt finansiera den offentliga kontrollen med avgifter.

Grunden för avgiftssystemet bör vara, i likhet med det för livsmedelskontroll, en av kommunerna fastställd obligatorisk riskbaserad avgift som tar hänsyn till lokala förutsättningar och säkerställer en fullgod

kontroll i hela landet. Detta innebär att sådana anläggningar som löper störst risk att drabbas av missförhållanden för djuren, eller där missförhållandena riskerar att få de mest allvarliga konsekvenserna skall ha den högsta kontrollfrekvensen. Verksamheter förknippade med hög risk kommer således också att belastas med de högsta avgifterna. Kontrollavgiften för en viss verksamhet beräknas lämpligen genom att, i likhet med livsmedelsområdet, en lokalt fastställd timtaxa tillämpas på en för verksamheten beräknad kontrolltid.

För att vägleda kommunerna bör Djurskyddsmyndigheten i allmänna råd ta fram en schablon för olika verksamhetskategoriers kontrollbehov. Schablonen bör baseras på bl.a. verksamheternas omfattning och risk och av schablonen bör framgå den normala tidsåtgången för kontroll av olika typer av verksamheter.

Det ligger i sakens natur att olika slags djurhållning är förknippad med olika stora risker. Regeringen anser att även sällskapsdjur skall omfattas av schablonmodellen för riskbaserad kontrollfrekvens. Emellertid gör vi den bedömningen att risken med hållande av sällskapsdjur i enskilda hem är så liten att denna form av djurhållning inte lär bli föremål för reguljära kontroller, varför sådan djurhållning inte heller kommer att omfattas av kravet på årlig kontrollavgift. Däremot kan sådan hållning av sällskapsdjur som sker vid kennlar, hunddagis och liknande bli föremål för kontroller. En sådan djurhållare kan därmed bli skyldig att erlägga en kontrollavgift.

I likhet med livsmedelskontrollen bör en lokalt fastställd timtaxa fastställas av kommunen. Timtaxan bör baseras på samma kriterier som inom livsmedelskontrollen, dvs. de verkliga kostnaderna för löner för den personal som medverkar vid offentlig kontroll, övriga personalkostnader, inklusive kostnader för lokaler, verktyg, utrustning, resor och andra tillhörande kostnader samt kostnader för provtagning och laboratorieanalyser, vilket också framgår av Bilaga VI till Europaarlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004. För att underlätta för kommunerna att beräkna timtaxan bör Djurskyddsmyndigheten genom allmänna råd lista de kriterier som bör ingå i beräkningen av timtaxan och en lägsta timtaxa som bör beslutas av en kommun. För att fastställa den årliga kontrollavgiften tillämpas sedan kommunerna timtaxan på den för verksamheten beräknade tidsåtgången för kontrollen.

Den årliga kontrollavgiftens syfte är att genom en schabloniserad beräkning täcka de kostnader som uppstår hos kontrollmyndigheten för den reguljära kontrollen vid ett kontrollobjekt. Myndighetens kostnader för s.k. extra kontroller som föranleds av att en djurhållare brutit mot regelverket skall, som framgår av artikel 28 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004, betalas av verksamhetsutövaren. Detta innebär t.ex. att sådana kostnader som är hänförliga till ett eller flera inom schablonen beräknade ordinarie kontrollbesök skall täckas av den årliga avgiften, medan kostnader för uppföljningen av eventuella anmärkningar som konstaterats vid ett sådant besök faller utanför den årliga avgiften och debiteras djurhållaren särskilt. Av bestämmelserna i EG-förordningen följer också att kostnader för sådan extra kontroll som är resultatet av obefogade klagomål inte skall debiteras djurhållaren. Däremot bör kostnader för sådana kontroller som genomförs på begäran

av verksamhetsutövaren, om det skulle förekomma, bekostas helt av djurägaren.

Genom att Djurskyddsmyndigheten tar fram riktlinjer för hur avgifterna skall beräknas, säkerställs en likvärdig tillämpning av avgiftssystemet över landet. Vi anser att man härigenom får en tillfredsställande styrning av avgiften utan att göra omotiverade ingrepp i den kommunala självstyrelsen. Det finns med ett sådant system inte i detta skede behov av att komplettera kravet på att ta ut avgifterna med ytterligare bestämmelser om avgiften i myndighetsföreskrifter.

Vad avser den offentlig kontroll som kan komma att utövas av statliga myndigheter och av kontrollorgan bedömer regeringen att Djurskydds-myndigheten, efter regeringens bemyndigande, bör ges rätt att föreskriva hur dessa avgifter skall beräknas.

I enlighet med vad som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 bör kontrollmyndigheten kunna sätta ner avgiften för verksamheter lokaliserade i regioner med särskilda geografiska begränsningar, verksamheter som bedrivs med traditionella metoder samt, under det första verksamhetsåret, nystartade verksamheter. Den omständigheten att en kontrollmyndighet väljer att sätta ner en avgift på någon av dessa grunder bör naturligtvis inte påverka riskbedömningen för djurhållaren.

Det har framförts synpunkten att en drastisk övergång till en tvingande behovsanpassad kontrollfrekvens, samtidigt med en finansiering fullt ut via avgifter, skulle kunna motverka syftet med åtgärden. Detta skulle kunna ta sig uttryck som att viljan bland djurägarna att samarbeta med kontrollmyndigheten skulle minska i syfte att undvika kontroller och kontrollavgifter. En successiv övergång till en bindande kontrollfrekvens kan därför övervägas. Regeringen bedömer att kommunerna inte skall vara tvingade att tillämpa avgiftssystemet för alla djurhållare förrän efter den 31 december 2010. Detta ger såväl kontrollmyndigheter som verksamhetsutövare tid för omställning till de nya kraven. En övergångs-tid på fyra år bedöms ge tid för såväl successiva avgiftsökningar som möjlighet för kommunerna att, i den mån det blir nödvändigt, rekrytera ytterligare djurskyddsinspektörer för att leva upp till kraven på den offentliga kontrollen. I 57 a § djurskyddsförordningen (1988:539) framgår att för tillsyn över djur som hålls som cirkusdjur får avgift inte tas ut. Vi avser att se över frågan om finansieringen av djurskyddskontroll över cirkusdjur.

10.3.2 Avgifter för förprövning, godkännande och registrering m.m.

Regeringens bedömning: Djurskyddsmyndigheten bör få i uppdrag att se över avgiftssättningen för förprövning och godkännande.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ett fåtal instanser har kommenterat bedömningen. Länsstyrelsen i Kalmar län konstaterar att det nuvarande systemet inte ger tillräcklig kostnadstäckning för förprövningar. Göteborgs kommun

påpekar att förslaget inte omfattar godkännande och registrering av annan verksamhet än sådan som kräver förprövning.

Skälen för regeringens bedömning: Djurskyddsmyndigheten har delegerats rätten att föreskriva om att avgift skall betalas i ärenden hos statliga myndigheter om bl.a. förprövning, godkännande, tillstånd och registrering. Djurskyddsmyndigheten har meddelat föreskrifter om sådana avgifter. Avgifterna är lika över landet och varierar i storlek beroende på omfattningen av den utredning som en kategori av ärenden bedöms vara förknippad med.

Det har kommit till regeringens kännedom att ärenden om förprövning har blivit mer komplexa med tiden och att tidsåtgången för handläggningen därmed har ökat de senaste åren. Vi gör därför den bedömningen att det finns ett behov av en översyn av den nuvarande avgiftssättningen för statliga myndigheter. Detta gäller i synnerhet för förprövning av djurstallar m.m., för vilka avgiftsnivån senast fastställdes av Jordbruksverket år 1999. Regeringen avser därför att ge Djurskyddsmyndigheten i uppdrag att se över avgiftssättningen för förprövning och godkännande mot bakgrund av ärendenas komplexitet, kostnadsutvecklingen och med syftet att säkerställa att avgifterna är kongruenta med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004.

10.4 Överväganden rörande kontrollen av foder och animaliska biprodukter

10.4.1 Årlig kontrollavgift

Regeringens bedömning: En fast årlig avgift bör tas ut från foderföretagare och från övriga företagare som hanterar animaliska biprodukter.

Statens jordbruksverk bör utarbeta en schablon för olika verksamheters kontrollbehov. Schablonen bör baseras på bl.a. verksamhetens omfattning och risk. Jordbruksverket bör till vägledning för kommunerna publicera schablonen i allmänna råd.

En timtaxa, som baseras på principen om full kostnadstäckning, bör beslutas av kommunerna. Jordbruksverket bör genom allmänna råd ge vägledning dels om hur kommunernas taxa bör beräknas, dels en lämplig lägsta nivå för timtaxan.

Kommunerna bör fastställa den årliga avgiften med utgångspunkt i det av Jordbruksverket uppskattade kontrollbehovet och den beslutade timtaxan.

Jordbruksverket bör, efter regeringens bemyndigande, ges rätt att föreskriva hur statliga kontrollmyndigheters och kontrollorgans avgifter skall beräknas.

Kontrollmyndigheten bör kunna sätta ned avgiften för verksamheter lokaliserade i regioner med särskilda geografiska begränsningar, för verksamheter som bedrivs med traditionella metoder samt, under det första verksamhetsåret, nystartade verksamheter.

De nya avgifterna bör kunna tillämpas den 1 januari 2007.

Utredningens bedömning: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår en starkare statlig styrning av avgifterna för foderkontrollen i den kommersiella sektorn genom att schablontid för kontrollobjekt föreslås läggas fast i föreskrifter samt att en bindande lägsta timtaxa läggs fast av regeringen. Vidare föreslår utredningen att foderkontrollen i primärproduktionen bör finansieras genom Jordbruksverkets förvaltningsanslag vid den kontrollfrekvens som utredningen förutser. Utredningen har inte haft i uppgift att lämna förslag på beräkning av avgifter för offentlig kontroll av anläggningar som hanterar animaliska biprodukter.

Remissinstanserna: Det absoluta flertalet av remissinstanserna instämmer i den av utredningen föreslagna grundprincipen med en årlig avgift som bygger på verksamhetens risk. *Länsstyrelsen i Södermanlands län* anser att beräkningarna för kostnaden för foderproducenterna är orättvis mot bakgrund av kontrollfrekvensen. *Statens jordbruksverk* anser att den föreslagna riskmodellen skulle kunna fungera för foderkontrollen men menar att utredaren inte i tillräcklig grad belyst förslagets konsekvenser och tillämpning på foderområdet. *Föreningen foder och spannmål* avstyrker förslaget därför att det endast omfattar industriell fodertillverkning. *Lantbrukarnas Riksförbund* stödjer principen om en riskbaserad avgift men motsätter sig en årlig kontrollavgift och menar att avgift endast skall erläggas efter genomförd kontroll. *Arvidsjaurs kommun* anser att nivån på avgifterna måste möjliggöra att kommunerna får kostnadstäckning för sina utgifter för kontrollen. *Sveriges Kommuner och Landsting* anser att för det fall det blir aktuellt med ett kommunalt huvudmannaskap för foderkontrollen skall denna finansieras enligt principen om full kostnadstäckning.

Skälen för regeringens bedömning: Den nuvarande foderkontrollen omfattar huvudsakligen den storskaliga kommersiella fodertillverkningen. Denna kontroll är i allt väsentligt avgiftsfinansierad och avgifternas storlek baseras på företagens produktionsvolym. Det nya EG-regelverket om offentlig kontroll innebär emellertid att medlemsstaterna skall se till att offentlig kontroll genomförs även i primärproduktionen, dvs. av den foderproduktion som bedrivs hos jordbruksföretagen. I avsnitt 12.8 föreslås därför att den offentliga kontrollen av efterlevnaden av den nya lagen om foder och animaliska biprodukter skall utföras – förutom av Jordbruksverket – även av kommunerna. Kommunerna föreslås även ansvara för kontrollen av hanteringen av animaliska biprodukter på lokal nivå. Detta innebär i praktiken att kontrollen av regelverket på gårdsnivå och kontrollen av regelverket om animaliska biprodukter på lokal nivå kommer att utövas av samma kommunala nämnder som utför kontroll av livsmedel och djurskydd i primärproduktionen och på lokal nivå.

En grundläggande utgångspunkt i ett nytt avgiftssystem för kontrollen av regelverket om foder och animaliska biprodukter är att avgiftens storlek skall svara mot den kostnad som den offentliga kontrollen över företaget medför. För att i möjligaste mån ge kontrollmyndigheten full kostnadstäckning för sitt arbete bör avgiftssystemet till viss del utgå från de lokala förutsättningarna hos respektive kontrollmyndighet. Samtidigt måste beaktas att en fullgod foderkontroll i hela landet är av sådant

allmänintresse att en godtagbar kvalitet måste säkerställas. Behovet av en fullgod foderkontroll kan inte tillgodoses utan att kontrollmyndigheterna tillförs tillräckliga resurser. Resursbehovet bör, enligt regeringens mening, säkerställas dels genom att kontrollmyndigheterna åläggs en skyldighet att ta ut en avgift för kontrollen, dels genom att staten i viss utsträckning styr storleken på avgiftsuttaget.

För att åstadkomma en så långt som möjligt rättvis fördelning av kostnadsansvaret är det nödvändigt att uppskatta vilken tid som kontrollen typiskt sett kräver vid olika kategorier av företag eller anläggningar. Vi gör bedömningen att avgifternas storlek bör beräknas genom en schabloniserad riskbedömning av varje kategori företag eller anläggning. Olika typer av verksamhet är förenade med olika stora risker från hälso- och redlighetssynpunkt. En verksamhet med stora riskmoment ställer krav på en mer frekvent kontroll. Företag med högre risk förutses vara mer tidskrävande både med avseende på antalet inspektioner per år och vad beträffar den tid som går åt vid varje inspektion. Motsatsvis beräknas en mindre tidsåtgång för företag med lägre risk. Eftersom det finns en koppling mellan kontrollernas reella omfattning och de avgifter som bör som tas ut för att genomföra kontrollerna framstår det som naturligt att den årliga kontrollavgiften bygger på den kontrollfrekvens m.m. som bedöms relevant för en viss foderverksamhet. Det saknas grund för att göra någon annan bedömning än att likartade verksamheter i olika delar av landet har samma riskfaktor. Exempel på riskfaktorer som kan beaktas är graden av spridning som foder från en foderproducent har respektive vilken typ av animaliska biprodukter som hanteras i anläggningen och produkter som tillverkas. Det finns foderföretagare i primärproduktionen som tillverkar och säljer förhållandevis stora mängder primärproducerat foder. Det är därför rimligt att anta att företag som levererar foder till andra livsmedels- och/eller foderföretagare i volymer som inte kan anses som små kommer att bli föremål för kontroller i högre grad än vad som för närvarande är fallet.

En modell för fördelning av olika typer av verksamheter i olika riskklasser bör utarbetas av Jordbruksverket. Genom riskklassificeringen bör Jordbruksverket exemplifiera omfattningen av en normalkontroll vid en viss typ av foderverksamhet. Riskkategoriseringen av verksamheterna bör bygga på ett antal parametrar. Hit hör storleken på verksamheten, verksamhetens art, vilka råvaror som hanteras, vilka faror och risker som är förknippade med råvarorna, processen och produkten samt spridningsområde och målgrupp.

Den årliga kontrollavgiftens syfte är att genom en schabloniserad beräkning täcka de kostnader som kontrollmyndigheten har för den reguljära kontrollen av ett kontrollobjekt. Myndighetens kostnader för därtill kommande extra kontroller som orsakas av bristande efterlevnad av regelverket skall, såsom framgår av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 alltid till fullo betalas av kontrollobjektet. Detta innebär t.ex. att sådana kostnader som är hänförliga till ett eller flera inom schablonen beräknade ordinarie kontrollbesök skall täckas av den årliga avgiften, medan kostnader för uppföljningen av eventuella anmärkningar som konstateras vid ett sådan besök faller utanför den årliga avgiften och debiteras företaget särskilt.

Som redan nämnts anser vi att det är angeläget att avgiftssystemet även innebär en skyldighet för såväl en statlig kontrollmyndighet som en kommun att ta ut en avgift för kontrollen. En obligatorisk avgift skapar rättvisare konkurrensvillkor mellan företag lokaliserade i angränsande kommuner och kontrollmyndigheten kan inte söka prioritera ner kontrollerna med hänvisning till bristande resurser. Med en säkerställd finansiering garanteras att kontroller bedrivs i alla kommuner, vilket också är viktigt ur konkurrenshänseende.

För att säkerställa att en rimlig avgift tas ut och därmed att kontroll bedrivs anser vi att de kriterier som bör ingå i beräkningen av timtaxan och en lämplig lägsta timtaxa bör meddelas av Jordbruksverket genom allmänna råd. Genom gemensamma riktlinjer över landet för hur avgiften skall beräknas säkerställs en mer likvärdig tillämpning av systemet med lokalt fastställda timtaxor.

Regeringen anser att samma principer bör tillämpas även när det gäller beräkning av avgiften för kontrollen av anläggningar som hanterar animaliska biprodukter.

Vi gör bedömningen att ett avgiftssystem som innebär att kontrollmyndigheten är skyldig att ta ut en avgift och basera denna på principen om full kostnadstäckning ger en tillfredsställande styrning av avgiften utan att göra omotiverade ingrepp i den kommunala självstyrelsen. Med ett sådant system finns det enligt vår uppfattning i detta skede inte något behov av att komplettera skyldigheten att ta ut en avgift med för kommunen bindande bestämmelser om hur avgiften skall beräknas. Däremot menar vi att kommunerna bör vägledas i sitt arbete med att beräkna avgiften. Det är därför enligt vår mening motiverat att Jordbruksverket ger kommunerna vägledning om beräkning av avgiften genom att i allmänna råd publicera den ovan beskrivna mallen för fördelning av kontrollobjekt i riskklasser.

I fråga om den avgift för kontrollen som kan komma att tas ut av statliga kontrollmyndigheter eller kontrollorgan bör regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, i bindande föreskrifter kunna fastställa avgiftens storlek.

I enlighet med vad som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 bör kontrollmyndigheten kunna sätta ner avgiften för verksamheter lokaliserade i regioner med särskilda geografiska begränsningar, verksamheter som bedrivs med traditionella metoder samt, under det första verksamhetsåret, nystartade verksamheter.

För kontroller som föranleds av att ett företag brutit mot regelverket finns, som vi konstaterat tidigare, gemenskapsregler i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004. Reglerna innebär att kontrollmyndigheten skall debitera företaget för all tid som merarbetet orsakar. Av bestämmelserna följer att kostnader för sådan kontroll som är resultatet av obefogade klagomål inte skall debiteras företagaren. Däremot bör kostnader för sådana kontroller som genomförs på begäran av verksamhetsutövaren, om det skulle förekomma, bekostas helt av företagaren.

Rent praktiskt innebär det föreslagna systemet att avgiftsberäkningen sker i två steg; först bestäms kontrollmyndighetens specifika avgift per timme, vilken när det gäller kommunerna fastställs av kommunfullmäktige. Timtaxan bör täcka kostnaderna för löner, utrymmen,

verktyg, utrustning, utbildning, resor och andra tillhörande kostnader samt kostnader för provtagning och laboratorieanalyser i enlighet med vad som anges i bilaga VI till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004. Steg två i avgiftsberäkningen är att placera in kontrollobjektet i en riskkategori enligt Jordbruksverkets riskschablon. För varje riskkategori finns en angiven kontrollfrekvens och normativ tidsåtgång för den aktuella typen av objekt. Vid placeringen av en verksamhet i riskklasser bör hänsyn också tas till kontrollmyndighetens erfarenheter från tidigare kontroller m.m., dvs. om företaget har en fungerande egenkontroll och om man har visat upp god redlighet. Har företaget goda rutiner och kontrollmyndigheten goda erfarenheter av företaget bör verksamheten kunna placeras i en lägre riskklass. Kontrollmyndigheten bör alltså utifrån sin egen kostnad per timme, Jordbruksverkets riskkategorisering med hänsyn tagen till företagets egenkontroll m.m., räkna ut den årliga avgiften för ett enskilt kontrollobjekt.
Vi anser att det föreslagna avgiftssystemet bör kunna tillämpas fr.o.m. den 1 januari 2007. Avgifterna kan inte antas komma att bli så betungande att en längre övergångstid behövs.

10.4.2 Avgifter för godkännande och registrering

Regeringens bedömning: En avgift bör tas ut för kostnader för prövning i ärenden om godkännande eller registrering av anläggningar.

Avgiften för godkännande av foderanläggningar och anläggningar som hanterar animaliska biprodukter bör fastställas av Jordbruksverket som ett schablonbelopp med utgångspunkten att prövningen skall ge full kostnadstäckning.

För de verksamheter som enbart registreras bör avgiften motsvara en timmes arbete enligt den av kontrollmyndigheten fastställda timtaxan.

Utredningens bedömning: Utredningen har inte gjort någon bedömning i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt de nuvarande reglerna om avgifter för foderkontroll (SJVFS 2005:33) tas avgifter i ärenden om godkännande av tillverkningsställen och mellanhänder. Avgift tas vidare ut i ärenden om godkännande av vissa anläggningar enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 999/2001 av den 22 maj 2001 om fastställande av bestämmelser för förebyggande, kontroll och utrotning av vissa typer av transmissibel spongiform encefalopati (TSE-förordningen).

Beräkningen av avgiftens storlek för godkännande av foderanläggningar regleras sedan tidigare av gemenskapsrätten. Enligt rådets beslut av den 14 december 1998 om ett gemenskapssystem för avgifter inom fodersektorn (98/728/EG) skulle medlemsstaterna se till att en avgift togs ut för godkännande av foderanläggningar och mellanhänder i enlighet med direktiv 95/69/EG. I beslutet reglerades också vilka kostnader som skulle beaktas vid fastställandet av avgifter. Beslutet 98/728/EG genomfördes i nationell rätt av Jordbruksverket med stöd av bemyndiganden i lagen (1985:295) om foder. Rådsbeslutet upphörde att

gälla den 1 januari 2006 då Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 började tillämpas.

Genom de nya EG-reglerna om foderhygien i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005 ställs krav på att samtliga foderföretag som omfattas av EG-förordningen skall vara godkända av eller registrerade hos myndigheterna. Den prövning av en verksamhet som görs av kontrollmyndigheterna i ett ärende om godkännande eller vid en registrering är ett betydelsefullt verktyg för att förebygga framtida problem och för att säkerställa att företaget redan när verksamheten påbörjas uppfyller kraven i foderlagstiftningen. Godkännandeprövningen och registreringsförfarandet är således viktiga led i den offentliga kontrollen.

Kravet på avgiftsuttag för godkännande av foderanläggningar följer numera av den direkt tillämpliga EG-rätten genom att godkännande av sådana anläggningar finns upptaget i den förteckning över verksamheter som – enligt artikel 27 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 – skall vara föremål för avgiftsuttag (se bilaga IV Avsnitt A i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004).

Genom det ovan nämnda rådsbeslutet om avgifter för godkännande av bl.a. foderanläggningar har ett system med finansiering av kostnaderna för godkännandet etablerats. Regeringen anser att detta system bör bestå. Vi anser därför att Jordbruksverket bör få till uppgift att bestämma schabloner för avgiftssättning för godkännandeprövning av foderanläggningar. Schablonavgifterna bör ha principen om full kostnadstäckning som utgångspunkt och bygga vidare på det system som etablerats genom det ovan nämnda rådsbeslutet om avgifter inom fodersektorn.

Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1774/2002 av den 3 oktober 2002 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter som inte är avsedda att användas som livsmedel (ABP-förordningen) skall anläggningar som hanterar animaliska biprodukter godkännas av den behöriga myndigheten. Exempel på sådana anläggningar är förbrännings- och samförbränningsanläggningar, bearbetningsanläggningar, oleokemiska anläggningar samt biogas- och kompostanläggningar. Jordbruksverket prövar ärendena om godkännande i egenskap av behörig myndighet och avgifterna för detta är fastlagda i myndighetsföreskrifter (SJVFS 2004:46). Vi anser att samma system för avgiftssättning för godkännandeprövning av anläggningar som hanterar animaliska biprodukter bör tillämpas som vid prövning av godkännande av foderanläggningar. Bakgrunden till detta är bl.a. att vissa anläggningar, t.ex. sådana som tillverkar foder för sällskapsdjur, i vissa fall skall godkännas såväl i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005 som enligt ABP-förordningen.

Vad avser sådana foderanläggningar som kommer att bli föremål för registrering i enlighet med EG-rätten anser regeringen att en avgift bör tas ut för kostnaderna för denna registrering i likhet med vad som gäller på livsmedelsområdet. Vi gör också bedömningen att detta förfarande kommer att vara av samma karaktär som det för registrering av livsmedelsanläggningar. Ett registreringsarbete bör inte innebära ett alltför omfattande arbete för kontrollmyndigheten. Viss rådgivning kan bli aktuell, liksom administrativ hantering kring själva registreringsförfarandet. Dessutom kommer registreringen av foderanläggningar –

särskilt beträffande primärproduktionen – i huvudsak att utföras av samma kontrollmyndigheter som registrerar livsmedelsanläggningar. Regeringen anser därför att en avgift motsvarande den lokalt fastställda timtaxan kan motsvara de kostnader som kan antas uppkomma i de fall då endast registrering av foderanläggningen är nödvändig.

10.5 Finansiering av stödjande och rådgivande uppgifter

Regeringens bedömning: De centrala och regionala kontrollmyndigheternas uppgifter att stödja, leda och samordna den offentliga kontrollen i landet bör finansieras med skattemedel.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Såväl de statliga myndigheter som de kommuner som har yttrat sig i den delen är positiva till förslaget. Några instanser, däribland *Malmö kommun*, liksom *Sveriges Kommuner och Landsting* instämmer i bedömningen men anser inte att kommunernas ökade inkomst till följd av att 15 procent av kontrollavgiften inte längre överförs till Livsmedelsverket skall balanseras mot en neddragning av statsbidraget till kommunerna.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt 11 § livsmedelsförordningen är kommunerna skyldiga att föra över medel motsvarande 15 procent av den årliga tillsynsavgiften till Livsmedelsverket. Avgiften skall finansiera Livsmedelsverkets samordnande och stödjande funktion gentemot kommunerna.

Vi den tidpunkt då bestämmelserna om avgiftsöverföringen från kommunerna till Livsmedelsmyndigheten infördes hade kommunerna inte rätt att finansiera andra kostnader än sådana som avsåg provtagning och undersökning av prov med avgiftsmedlen. Det är också den begränsningen som har legat till grund för Livsmedelsverkets beräkning av storleken på den årliga kontrollavgift som alla livsmedelsföretagare är skyldiga att betala till respektive kontrollmyndighet. Begränsningen att avgiften bara fick täcka kostnader för provtagning och undersökning av prov avskaffades den 1 juli 2005. I samband med detta höjde Livsmedelsverket den årliga kontrollavgiften så att även kostnader för inspektion m.m. skulle täckas av avgiften. Detta har inneburit en högre om än inte full kostnadstäckning för kommunerna.

När avgiftssystemet för den offentliga livsmedelskontrollen helt reformeras och grunden för avgiftsberäkningen ändras finns två tänkbara huvudmodeller för att finansiera de stödjande och rådgivande uppgifterna. Dels kan det nuvarande systemet bestå med en årlig omföring av medel från kommun till stat. Detta system har den fördelen att det är ett etablerat system som också är förhållandevis lätt att anpassa efter stödbehovet eftersom storleken på omföringsbeloppet skulle kunna fastställas årligen. Den andra modellen för finansieringen är att låta uppgiften finansieras med skattemedel över Livsmedelsverkets förvaltningsanslag, en modell som har fördelar bl.a. eftersom den skapar bättre planeringsförutsättningar för Livsmedelsverket och innebär en väsentligt minskad administration.

Vid en samlad bedömning av de för- respektive nackdelar som är förknippade med de olika tänkbara modellerna för finansiering av Livsmedelsverket rådgivande och stödjande verksamhet kommer vi till slutsatsen att en skattefinansierad modell är att föredra. En sådan lösning är tydlig både i förhållande till de Livsmedelsverket som skall ge stöd och mottagarna av råden och stöden, nämligen de lokala kontroll-myndigheterna. Modellen för finansiering av rådgivande och stödjande uppgifter som myndigheterna utför till nytta för de lokala myndigheterna bör gälla generellt för de kontrollområden som behandlas i detta kapitel. För Djurskyddsmyndigheten, Statens jordbruksverk och länsstyrelserna innebär detta ställningstagande inte någon förändring av nuvarande ordning. För Livsmedelsverkets del innebär ställningstagandet att uppgifter som idag är avgiftsfinansierade fortsättningsvis skall vara skattefinansierade.

Vi gör bedömningen att den nuvarande intäkten för Livsmedelsverket från omföringen av medel från kommunerna till Livsmedelsverket utgör en rimlig ambitionsnivå för den stödjande och vägledande verksamheten. Den kostnad på cirka 17 miljoner kronor som härmed överförs från kommunerna till staten skall regleras genom en minskning av statsbidragen till kommunerna med motsvarande belopp. Motivet för denna lösning är att den årliga kontrollavgiften inte kommer att sänkas motsvarande det nuvarande omföringsbeloppet av avgiftsintäkterna från kommun till stat i och med förändringen. Med nämnda justering innebär avskaffandet av 15 procent överföringen till Livsmedelsverket således ett nollsummespel för kommunernas del.

11 En ny livsmedelslag

11.1 En ny lag om livsmedel som bland annat kompletterar EG-bestämmelser

Regeringens förslag: Den nuvarande livsmedelslagen ersätts av en ny lag om livsmedel. Lagen skall innehålla materiella bestämmelser och bemyndiganden samt komplettera de EG-bestämmelser som har samma syfte som lagen och som faller inom lagens tillämpningsområde. Regeringen skall i Svensk författningssamling ge till känna vilka grundförordningar som avses.

I fråga om EG-bestämmelser som faller inom flera lagars tillämpningsområde skall regeringen i verkställighetsföreskrifter precisera vilka EG-bestämmelser som kompletteras av livsmedelslagen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall ges rätt att meddela de föreskrifter eller i det enskilda fallet fatta de beslut som behövs som komplettering av EG-bestämmelserna.

Promemorians förslag: Överensstämmer i princip med regeringens förslag**.**

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som har yttrat sig i denna del ställer sig positiva till förslaget. Vissa lagtekniska synpunkter har framförts av *Länsrätten i Stockholms län.*

Skälen för regeringens förslag: Den nuvarande livsmedelslagen (1971:511) tillkom 1971. Den har under årens lopp ändrats ett flertal gånger. Ändringarna har bl.a. inneburit att ett antal av lagens ursprungliga bestämmelser har upphävts.

Lagen innehåller bl.a. grundläggande regler om hur livsmedel skall vara beskaffade och hur de skall hanteras. Regler om detta finns numera också i ett antal förordningar beslutade av EU, bl.a. i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung. I två andra EG-förordningar, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel, finns

detaljerade regler om kontroll som i vissa delar kommer att ersätta livsmedelslagens bestämmelser om tillsyn. Detta innebär att livsmedelslagen måste anpassas – både innehållsmässigt och lagtekniskt – till EG:s lagstiftning på området. Samtidigt finns ett behov av att modernisera lagen. Vi gör – i likhet med vad som sägs i promemorian – den bedömningen att de ändringar som måste göras i lagen, framför allt med anledning av EU:s nya lagstiftning på området, är så omfattande att livsmedelslagen bör ersättas med en ny lag om livsmedel.

Trots att livsmedelsområdet i allt större utsträckning regleras genom EG-förordningar kommer det även i framtiden att finnas ett visst utrymme för rent nationella föreskrifter om livsmedel. De EG-regler som ges i direktiv måste vidare genomföras på nationell nivå. Därutöver behövs vissa bestämmelser som kompletterar materiella bestämmelser - såväl nationella som EG-rättsliga. Det förutsätts t.ex. att medlemsstaterna, eller för ändamålet utpekade myndigheter, kontrollerar att bestämmelserna i EG-förordningarna följs. Vidare har medlemsstaterna att se till att överträdelser av förordningarnas bestämmelser straffbeläggs eller sanktioneras på annat sätt. Som utvecklats närmare i avsnitt 8.3 bör den nya lagen därför – i likhet med den nu gällande lagen – innehålla en bestämmelse om att lagen kompletterar bestämmelser i EG-förordningar som faller inom tillämpningsområdet för lagen och att regeringen i Svensk författningssamling skall ge till känna vilka EG-förordningar som avses. Regeringen bör vidare i verkställighetsföreskrifter kunna precisera vilka bestämmelser i en EG-förordning som täcker flera lagars tillämpningsområde som skall kompletteras av livsmedelslagen.

Vi delar vidare den bedömning som görs i promemorian att det – också det i likhet med vad som gäller i dag – bör införas ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela sådana föreskrifter som behövs som komplettering till EG-förordningarna (se även avsnitt 8.4). Bemyndigandet bör också innefatta en rätt att meddela beslut i enskilda fall.

Det är i dag inte helt klart vilket beslutsutrymme regeringen eller efter regeringens bemyndigande Livsmedelsverket har inom ramen för det s.k. kompletteringsbemyndigande som finns i den nuvarande lagen. Inom områden som regleras av EG-rätten kan nationella regler utfärdas på skilda grunder. I vissa EG-förordningar förutsätts att medlemsstaterna utfärdar nationella bestämmelser antingen för att precisera en bestämmelse eller för att verkställa den. Det förekommer också att medlemsstaterna åläggs en skyldighet att reglera vissa materiella frågor nationellt. Ett exempel på det senare är försäljning av mindre mängder primärprodukter som faller utanför tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 och som enligt förordningarna skall regleras på nationell nivå. EG-förordningarna kan därutöver innehålla regler som uttryckligen ger medlemsstaterna befogenhet att meddela nationella undantagsbestämmelser eller särskilda regler för ett visst område som inte omfattas av EG-regleringen. Det gemensamma för de sistnämnda två fallen är att EG-reglerna i sig inte förutsätter att det utfärdas några nationella bestämmelser utan det är upp till medlemsstaten att bestämma om sådana regler skall finnas. Principiellt sett skiljer sig dessa fall inte från de situationer då frågan är

helt oreglerad i sekundärrätten. I båda fallen ligger hela beslutsutrymmet i den aktuella frågan hos medlemsstaten. Bemyndigandet att utfärda föreskrifter som behövs som komplettering till EG-förordningarna bör enligt regeringens uppfattning inte innefatta sådana fall då Sverige har ett skönsmässigt utrymme att bedöma om särskilda bestämmelser skall finnas. Däremot bör de generella bemyndigandena som ges i lagen att utfärda föreskrifter täcka även dessa fall, under förutsättning att övriga förutsättningar för utnyttjandet av bemyndigandet är uppfyllda.

11.2 Lagens syfte och tillämpningsområde

11.2.1 Livsmedelskedjan

Regeringens förslag: Den nya lagen skall syfta till att säkerställa en hög skyddsnivå för människors hälsa och för konsumenternas intressen när det gäller livsmedel. Den skall gälla alla stadier av produktions-bearbetnings- och distributionskedjan av livsmedel. Med livsmedel avses livsmedel i den betydelse begreppet har enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002. Därutöver skall lagen tillämpas på dricksvatten från det stadium då det bereds och hanteras i vattenverket och tills det når den punkt där värdena skall iakttas enligt rådets direktiv 98/83/EG.

Promemorians förslag: Överensstämmer i materiellt hänseende i huvudsak med regeringens. Lagens tillämpningsområde uttrycktes dock lagtekniskt på ett delvis annorlunda sätt i promemorian.

Remissinstanserna: Det stora flertalet av remissinstanserna tillstyrker promemorians förslag eller lämnar det utan erinran. Några remiss-instanser efterlyser dock ett förtydligande av lagens tillämpningsområde. *Smittskyddsinstitute*t menar att det är olyckligt att det inte är klart framgår vad som inryms i begreppet livsmedel. Eftersom lagen omfattar alla stadier av produktion skulle detta kunna tolkas så att även odling av t.ex. sallad ingår. *Göteborgs kommun* anser att det är positivt att primärproduktion ingår i lagens tillämpningsområde, men menar att det finns ett behov av att tydliggöra lagstiftningen och ansvarsfördelningen. *Livsmedelsverket* framhåller att lagens bestämmelser inte förefaller kunna tillämpas beträffande växande gröda. Flera remissinstanser, däribland *Smittskyddsinstitutet* är positiva till att den svenska lag-stiftningen även i framtiden omfattar hela distributionskedjan av vatten. *Djurskyddsmyndigheten* betonar vikten av att en och samma myndighet, Djurskyddsmyndigheten, har det samlade ansvaret för djurskydds-kontrollen och menar att förhållandet mellan besiktningsveterinärernas, Djurskyddsmyndighetens och kommunernas ansvar vad avser djur-skyddskontrollerna på slakterierna bör klargöras.

Skälen för regeringens förslag

Begreppet livsmedel

Den nuvarande livsmedelslagen gäller hantering av livsmedel. Livsmedel definieras i 1 § 1 livsmedelslagen (1971:511) såsom matvara, dryckesvara, njutningsmedel eller annan vara som är avsedd att förtäras av människor med undantag av vara på vilken läkemedelslagen är tillämplig. Av definitionen följer att lagen omfattar allt som på ett eller annat sätt passerar människans mun. Begreppet livsmedel innefattar därmed även sådana produkter som i dagligt tal inte brukar betecknas som livsmedel, exempelvis kryddor, drickvatten, vin, sprit, maltdrycker, snus och tuggtobak. Som livsmedel räknas även hälsokostpreparat och liknande produkter, exempelvis kosttillskott, som är avsedda att intas via munnen och som inte omfattas av läkemedelslagen. Något förenklat innebär detta att en produkt blir att betrakta som läkemedel bl.a. om den marknadsförs med egenskaper som sägs förebygga, påvisa, lindra eller bota sjukdom.

Råvaror faller generellt sett utanför lagens tillämpningsområde. Lagstiftningen innehåller inga bestämmelser om vid vilken tidpunkt en råvara blir livsmedel. I förarbetena har gjorts vissa uttalanden som kan tjäna som vägledning i den praktiska tillämpningen (se prop. 1971:61 s. 182 f.). Enligt dessa bör en råvara bedömas som livsmedel på ett så tidigt stadium i beredningsproceduren som krävs från livsmedelshygienisk synpunkt. Sålunda anses t.ex. spannmål som livsmedel när det kommer till kvarnanläggningen och där bedöms vara kvarngillt. Kött betraktas som livsmedel då det levande djuret kommer till slakteriet och där besiktigas av veterinär. Mjölk anses enligt nuvarande praxis vara livsmedel då den kommer in i tankbilen. Fisk som rensas och bearbetas ute till havs i anslutning till fångsten anses som livsmedel redan på detta stadium. I sådana fall då varor överlämnas från producent direkt till konsument, t.ex. vegetabilier eller bär, är avsikten vanligtvis att varorna skall användas för förtäring, varför de bör betraktas som livsmedel redan från tidpunkten för överlämnandet.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 definition av begreppet livsmedel finns i artikel 2. Enligt denna avses med livsmedel alla ämnen eller produkter oberoende av om de är bearbetade, delvis bearbetade eller obearbetade, som är avsedda att eller rimligen kan förväntas att förtäras av människor. Livsmedel inbegriper drycker, tuggummi och alla ämnen, inklusive vatten, som avsiktligt tillförts livsmedlet under dess framställning, beredning eller behandling. Livsmedel inbegriper även vatten fr.o.m. den punkt där värdena skall iakttas enligt artikel 6 i rådets direktiv 98/83/EG av den 3 november 1998 om kvaliteten på dricksvatten, dvs. vanligtvis från det att det tappas från kranar som normalt används för dricksvatten.

Vidare sägs att livsmedel inte inbegriper foder, levande djur, utom om de har behandlats för att släppas ut på marknaden som livsmedel, växter före skörd, läkemedel i den mening som avses i rådets direktiv 65/65/EEG och 92/73/EEG, kosmetika i den mening som avses i rådets direktiv 76/768/EEG, tobak och tobaksprodukter i den mening som avses

i rådets direktiv 89/662, narkotika eller psykotropa ämnen i den mening som avses i Förenta nationernas allmänna narkotikakonvention från år 1961 och i Förenta nationernas konvention från år 1971 om psykotropa ämnen samt restsubstanser och främmande ämnen.

Av det som nu redovisats framgår att definitionerna av begreppet livsmedel i livsmedelslagen och i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 i stort har samma innebörd. De skiljer sig dock åt i ett antal viktiga hänseenden.

En skillnad är att en vara generellt sett kan komma att betraktas som ett livsmedel i ett tidigare skede i produktionskedjan enligt EG:s definition än vad som är fallet enligt livsmedelslagen. Vegetabilier kan t.ex. anses som livsmedel så snart de har skördats, om de är avsedda för konsumtion av människa. Endast växande gröda exkluderas uttryckligt från livsmedelsbegreppet. När det gäller levande djur är förhållandet dock det motsatta. Till skillnad från vad som gäller enligt livsmedelslagen betraktas ett djur enligt EG:s livsmedelsbegrepp normalt sett inte som livsmedel förrän det har slaktats. Undantag är dock djur som i normalfallet äts levande, t.ex. ostron. Definitionen innebär att det inte är möjligt att klart fastställa vid vilken tidpunkt en råvara övergår till att bli ett livsmedel. Avgörande för den bedömningen är, i likhet med vad som gäller enligt livsmedelslagen, om varan är avsedd att förtäras eller – vilket är nytt i förhållande till livsmedelslagens definition – om den rimligen kan förväntas att förtäras av människor. Andra väsentliga skillnader mellan de båda definitionerna är att vatten som bereds och hanteras i vattenverken och snus och tuggtobak faller utanför EG-rättens definition. Vi återkommer till dessa båda frågor sist i detta i avsnitt respektive i avsnitt 11.2.2.

När det gäller gränsdragningen mellan livsmedel och läkemedel finns i artikel 2 en hänvisning till läkemedelsdefinitionen i rådets direktiv 65/65/EEG och 92/73/EEG. De direktiven har numera upphävts och ersatts bl.a. av rådets direktiv 2001/83/EG. Enligt det direktivet skall hänvisningar till de upphävda direktiven i EG-rättsakter tolkas som hänvisningar till direktiv 2001/83/EG. Av en jämförelsetabell i bilaga 3 till direktivet framgår att läkemedelsdefinitionen i artikel 1.2 i direktiv 65/65/EEG skall ersättas av den definition som ges i direktiv 2001/83/EG. Regeringen har i en proposition till riksdagen den 12 januari 2006 (prop. 2005/06:70) lämnat lagförslag som syftar till att genomföra bl.a. ovan nämnda direktiv. I propositionen uttalas bl.a. att avsikten är att införandet av den nya definitionen inte skall medföra några egentliga förskjutningar i praxis när det gäller vilka kategorier av produkter som är att hänföra till läkemedel respektive livsmedel.

Bestämmelserna i EG-förordningen inklusive livsmedelsdefinitionen gäller direkt i Sverige såsom svensk lag. Detta innebär att Sverige inte kan ha en egen definition av begreppet livsmedel som avviker från EG-rättens eller i svensk författning tolka eller genomföra EG-definitionen. När begreppet livsmedel används i den nya livsmedelslagen har detta i stället samma betydelse som i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002. Det är således inte möjligt att – vilket efterfrågats av några remissinstanser – tydliggöra vad som innefattas i begreppet livsmedel. Det får i stället ankomma på rättstillämpningen att avgöra

närmare när en vara är att betrakta som ett livsmedel i EG-rättslig mening.

Alla stadier av produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan

I promemorian har föreslagits att lagen skall gälla livsmedel i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan och djur som lämnas till slakt. Det stora flertalet av remissinstanserna har tillstyrkt förslaget. Ett par remissinstanser har dock ansett att tillämpningsområdet i vissa avseenden är oklart. Enligt *Smittskyddsinstitutet* skulle det sätt på vilket tillämpningsområdet uttrycks i lagen kunna uppfattas så att det inbegriper växter före skörd medan *Livsmedelsverket* å sin sida framhållit att växter före skörd förefaller falla utanför lagens tillämpning.

Den nya EG-regelverket om livsmedel präglas i hög utsträckning av en helhetssyn på livsmedelskedjan (från jord till bord). Detta har sin grund i en ökad insikt om att det finns ett tydligt samband mellan det sätt på vilket jordbruket och djurhållningen bedrivs och kvaliteten och säkerheten hos de livsmedel som blir resultatet. Varje länk av livsmedelskedjan är av betydelse för slutprodukten och måste därmed omfattas av regler som säkerställer en hygienisk och ansvarsfull hantering. Den grundinställningen kommer bl.a. till uttryck i att kraven i de centrala EG-förordningarna uttryckligen gäller ”alla stadier i produktions- bearbetnings- och distributionskedjan”. Begreppet definieras i artikel 3.16 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002, såvitt nu är aktuellt, som alla stadier, inbegripet import, fr.o.m. primärproduktion av ett livsmedel t.o.m. dess lagring, transport, försäljning eller tillhandahållande till slutkonsumenten. Primärproduktion definieras i sin tur som produktion, uppfödning eller odling av primärprodukter inklusive skörd, mjölkning och produktion av livsmedelsproducerande djur före slakt. Begreppet inbegriper även jakt, fiske och insamling av vilda produkter. Flera av EG:s förordningar inom området, däribland Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 852/2004 och (EG) nr 853/2004, innehåller sålunda – förutom de krav som gäller själva livsmedlet – bestämmelser om vilka krav och villkor som skall uppfyllas i olika stadier i kedjan. Många bestämmelser tar sikte på hantering i primärproduktionen och träffar därigenom bl.a. livsmedelsföretag med uppfödning av livsmedelsproducerande djur, odling av vegetabiliska livsmedel, verksamheter med jakt, bär- och svampplockning samt fiske och fiskodling. Bestämmelserna i EG-förordningarna innebär att livsmedelsföretagen är skyldiga att uppfylla bl.a. vissa hygienkrav beträffande lokalers utformning och utrustning m.m. och om personals hälsa och utbildning. Vidare ställs t.ex. krav på att hanteringen av djur, primärprodukter och livsmedel är sådan att kontaminering förhindras.

Även om de EG-bestämmelser som riktar sig till enskilda företag gäller direkt i Sverige och alltså inte behöver eller ens får genomföras i nationell lagstiftning, finns det ett behov av att i svensk lag föreskriva bl.a. vilka myndigheter som skall utöva kontroll över efterlevnaden av bestämmelserna och vilka sanktioner som skall följa på överträdelser av reglerna. Det är därför angeläget att den nya livsmedelslagen ges ett tillämpningsområde som stämmer överens med de huvudsakliga EG-

förordningarna inom livsmedelsområdet. Detta innebär att livsmedelslagen – i likhet med EG-regelverket – inte bör begränsas till att gälla livsmedel som sådana utan den bör omfatta även hantering i primärproducentledet av råvaror som är avsedda att bli livsmedel och uppfödning av livsmedelsproducerande djur. Som påtalats av en del remissinstanser är det förslag som remitterats inte tillräckligt tydligt när det gäller vilka varor eller handlingar som faller inom lagens tillämpningsområde. Vi anser mot bakgrund bl.a. av vad som framförts i remissvaren att den nya livsmedelslagens tillämpningsområde – i likhet med de huvudsakliga rättsakterna inom livsmedelsområdet – bör uttryckas så att lagen gäller alla stadier i produktions- bearbetnings- och distributionskedjan av livsmedel. En konsekvens av den formuleringen är att det saknas behov av att – som föreslagits i promemorians förslag – särskilt föreskriva att lagen skall tillämpas på djur som lämnas till slakt.

Det bör framhållas att den nya lagen i huvudsak innehåller bemyndiganden, som i sig är begränsade till att gälla livsmedel, samt bestämmelser om straff, avgifter och kontrollmyndigheter m.m. I lagen finns endast en materiell bestämmelse, 11 §, som föreskriver i vilka fall det är förbjudet att släppa ut ett livsmedel på marknaden. Den omständigheten att lagen till sin bokstav omfattar exempelvis växter före skörd innebär därför inte att hela den materiella livsmedelslagstiftningen blir tillämplig på växande gröda och andra primärprodukter. Dock leder den nu föreslagna formuleringen av lagens tillämpningsområde till att lagens bestämmelser i vissa avseenden kan få en alltför vid tillämpning. Detta gäller framför allt straff- och kontrollbestämmelserna som föreslås komplettera de EG-förordningar som faller inom lagens tillämpningsområde. För att inte överträdelser av bestämmelser i sådana EG-förordningar som innehåller bestämmelser om primärproduktion men som inte syftar till att erhålla säkra livsmedel eller stärka konsumentintresset skall straffbeläggas enligt livsmedelslagen finns det behov av att i viss utsträckning snäva in den nya lagens tillämpningsområdet. Detta bör enligt vår uppfattning ske genom att det i lagen införs en ändamålsbestämmelse enligt den modell som allmänt tillämpas i EG-rättsakterna och som också finns i viss svensk lagstiftning, t.ex. miljöbalken. Genom att bestämmelsen formuleras på motsvarande sätt som ändamålsbestämmelsen i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) 178/2002 kommer tillämpningsområdet för den nya livsmedelslagen och för de delar i EG-förordningen som avser livsmedel att sammanfalla fullt ut.

Vi återkommer till lagens tillämpning på primärproduktionen i avsnitt 11.11. där vi behandlar frågan om vilka myndigheter som bör ha ansvaret för den offentliga kontrollen i det ledet.

Djur som lämnas till slakt

Som vi konstaterat i det föregående innefattas djur som lämnas till slakt i den föreslagna lagens tillämpningsområde. Detta följer av att definitionen på primärproduktion i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) 178/2002 inbegriper produktion av livsmedelsproducerande djur före slakt. Även den nuvarande livsmedelslagens bestämmelser omfattar sådana djur. Enligt lagen utgör slakt av djur en

form av hantering av livsmedel. Detta leder till att djur när de kommer till slakterier lagtekniskt sett betraktas som livsmedel och kan underkastas veterinärbesiktning inom ramen för livsmedelskontrollen. Livsmedelskontrollen, som utförs av Livsmedelsverkets besiktningsveterinärsorganisation, omfattar således i dag såväl besiktning av de levande djuren som av köttet efter slakt. Utöver köttkontrollen övervakar besiktningsveterinärerna att övriga tillämpliga livsmedelsföreskrifter rörande lokaler, hygienförhållanden m.m. efterlevs i slakterierna. I förarbetena till den nuvarande livsmedelslagen (prop. 1988/89:68 s. 23) uttalades att besiktningen av djuren på slakterierna är av mycket stor betydelse både ur livsmedelshygiensynpunkt och ur djurskyddssynpunkt.

Utöver den kontroll av djurskyddet som görs inom ramen för köttbesiktningen har besiktningsveterinärerna tilldelats vissa uttryckliga uppgifter inom djurskyddsområdet. Enligt 32 a § djurskyddsförordningen har besiktningsveterinärerna sålunda befogenhet att förbjuda slakt eller besluta om omedelbar avlivning av djur eller vidta andra åtgärder som behövs från djurskyddssynpunkt.

I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004, vilken innehåller detaljerade bestämmelser om kontroll av produkter av animaliskt ursprung, ställs betydligt större krav på veterinärkontroll av djurskyddet på slakterierna än vad som gäller enligt dagens regler. Bland annat föreskrivs att veterinärerna skall verifiera att tillämpliga gemenskapsbestämmelser och nationella bestämmelser om djurskydd har följts, däribland bestämmelser om skydd av djur vid tidpunkten för slakt och under transport. Några remissinstanser, däribland *Djurskyddsmyndigheten*, har bl.a. med anledning av de nya EG-reglerna efterlyst ett förtydligande av ansvarsfördelningen mellan besiktningsveterinärerna, Djurskyddsmyndigheterna och kommunerna i fråga om den djurskyddskontroll som skall bedrivas på slakterierna.

Djurskyddsmyndigheten är central tillsynsmyndighet för djurskyddet enligt djurskyddslagen. Det är enligt vår uppfattning av stor vikt att Djurskyddsmyndigheten har ett odelat huvudansvar för frågor som rör djurskyddet. Samordningsansvaret för besiktningsveterinärernas utökade kontroll av djurskyddet på slakterierna bör alltså ligga hos Djurskyddsmyndigheten i enlighet med de allmänna bestämmelserna i djurskyddslagen. I Djurskyddsmyndighetens samordningsuppgifter ingår att med råd vägleda och – i den utsträckning det är tillåtet enligt EG-rätten och i övrigt motiverat – med bindande föreskrifter styra besiktningsveterinärernas operativa kontroll.

Besiktningsveterinärerna utför redan i dag kontroll på slakterierna såväl med stöd av livsmedelslagens regler som med stöd av djurskyddslagstiftningen. Till följd av det nya EG-regelverket kommer arbetet med rena djurskyddsuppgifter att utgöra en allt större del av besiktningsveterinärernas arbete. Det är oundvikligt att den i viss mån överlappande reglering som följer av att levandedjursbesiktningen omfattas både av livsmedelslagstiftningen och djurskyddslagstiftningen kan skapa vissa tillämpningsproblem. Dessa skall dock enligt vår mening inte överdrivas. Det får förutsättas att Djurskyddsmyndigheten, efter samråd med Livsmedelsverket i egenskap av huvudman för besiktningsveterinärerna, utarbetar instruktioner för hur djurskyddskontroll skall utföras enligt Europaparlamentets och rådets förordning EG (nr)

854/2002. Djurskyddsmyndigheten har i sitt remissvar föreslagit att besiktningsveterinärerna skall förordnas av Djurskyddsmyndigheten för att utföra uppgifter inom djurskyddstillsynen. Detta skulle enligt myndigheten bl.a. leda till att veterinärerna ges ett tydligare stöd i sin yrkesutövning. Vi är i nuläget inte övertygade om att en sådan ordning är nödvändig för att tydliggöra besiktningsveterinärernas roll och minimera de tillämpningsproblem som följer av besiktningsveterinärernas dubbla funktioner. Vi avser dock att i det fortsatta arbetet med författningsändringar till följd av EG-förordningarna närmare överväga frågan om hur huvudmannaskapet för besiktningsveterinärernas djurskyddskontroll lämpligast löses i framtiden.

Kommunernas ansvar för djurskyddet inskränks inte på grund av den tillsyn som bedrivs av besiktningsveterinärerna. Kommunerna har alltså enligt huvudregeln i djurskyddslagen den omedelbara tillsynen över djurskyddet på slakterierna. Hur ansvaret i praktiken skall fördelas mellan besiktningsveterinärerna och kommunerna är en fråga för Djurskyddsmyndigheten att hantera.

Vatten

Enligt definitionen av livsmedel i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 inkluderas dricksvatten först från det led i distributionskedjan då det tappas från kranar som normalt används för dricksvatten. Vatten i tidigare led exkluderas uttryckligen från livsmedelsbegreppet. Motivet till den avgränsningen är enligt beaktandesats 6 i förordningen att kvaliteten på dricksvatten i tidigare led redan kontrolleras genom rådets direktiv 80/778/EEG och 98/83/EG. Mot den bakgrunden gör vi bedömningen att hanteringen på vattenverket inte inbegrips i begreppet ”alla stadier i produktions- bearbetnings- och distributionskedjan”. I den utsträckning hanteringen av vatten i tidigare led bör omfattas av livsmedelslagen bör detta således föreskrivas särskilt.

För att upprätthålla en fortsatt god vattenkvalitet är det enligt vår mening viktigt att tillse att vattenhanteringen står under en effektiv kontroll så tidigt som möjligt i distributionskedjan. Det mest ändamålsenliga sättet att säkerställa detta är att livsmedelslagstiftningen även i fortsättningen, i tillämpliga delar, omfattar dricksvatten också i tidigare led. Det bör liksom i dag ankomma på en och samma myndighet att kontrollera vattenkvaliteten i hela kedjan. På grund härav anser vi att den nya lagen uttryckligen bör omfatta vatten som bereds i vattenverken.

11.2.2 Snus och tuggtobak

Regeringens förslag: Lagen skall tillämpas på snus och tuggtobak.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Praktiskt taget samtliga remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Tyresö kommun* ifrågasätter emellertid att snus och tuggtobak omfattas av lagen då de mikro-

biologiska riskerna med snustillverkning enligt kommunen inte är likvärdiga med de risker som uppkommer vid livsmedelsberedning.

Skälen för regeringens förslag: I dag ingår snus och tuggtobak i livsmedelslagens livsmedelsbegrepp. Detta innebär att livsmedelslagens bestämmelser generellt sett gäller snus och tuggtobak. För snus och tuggtobak gäller även tobakslagen (1993:581). I tobakslagen finns bl.a. bestämmelser om varningstexter och produktkontroll. Sistnämnda bestämmelser innefattar bl.a. gränsvärden för skadliga ämnen som tobaksvara får innehålla eller ge upphov till och om mätning och övervakning av sådana gränsvärden. Statens folkhälsoinstitut har den centrala tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna.

Tobaksvaror exkluderas uttryckligen från den nya livsmedels-definitionen. Om den nya lagen skall omfatta snus och tuggtobak måste detta därför – såsom föreslagits i promemorian – regleras särskilt. Remissinstanserna är i allmänhet positiva till att den nya lagen omfattar snus och tuggtobak. Endast en kommun har ifrågasatt promemorians överväganden. Vi delar promemorians bedömning att åtskilliga moment i produktionen av snus eller tuggtobak medför risker som kan jämföras med dem som finns vid livsmedelsberedning. Detta gäller främst mikrobiologiska risker genom kontaminering. Till detta kommer att det varken från konsumentupplysningssynpunkt eller i övrigt finns skäl att ställa lägre krav på innehållsmärkning av snus och tuggtobak än på andra produkter som omfattas av den nuvarande livsmedelslagstiftningen. Det skall också vägas in att för de delar av snusproduktionen som gäller tillverkningshygien, användningen av aromämnen eller tillsatser m.m. finns det i viss utsträckning en upparbetad kompetens hos vissa av tillsynsmyndigheterna. Vi anser därför att starka skäl talar för att snus och tuggtobak även fortsättningsvis bör omfattas av livsmedelslagens bestämmelser. Lagtekniskt anser vi att detta lämpligen bör lösas så att lagens bestämmelser generellt görs tillämpliga på produkterna. Med stöd av de bemyndiganden som lagen föreslås innehålla och som beskrivs närmare i avsnitt 11.5 kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om bl.a. hantering, hygien och gränsvärden för främmande ämnen. Överträdelser av dessa föreskrifter innebär att produkterna inte får säljas i enlighet med den föreslagna bestämmelsen om förbud mot utsläppande på marknaden, se avsnitt 11.10.

Den operativa kontrollen över snusproduktionen kan kräva viss specialisering och expertkunskap hos inspektörerna. Detta bör dock kunna lösas genom kommunal samverkan. Det bör vidare kunna aktualiseras att branschen med stöd av Livsmedelsverket och berörda kontrollmyndigheter utarbetar riktlinjer, vilka kan tjäna som underlag för riskbedömning av verksamheten.

11.2.3 Undantag för hantering i enskilt hushåll m.m.

Regeringens förslag: Från lagens tillämpningsområde skall undantas primärproduktion för användning inom privathushåll och enskildas hantering av livsmedel för konsumtion inom privathushåll.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall ges rätt att föreskriva att lagen skall tillämpas på enskildas hantering av dricksvatten i privathushåll.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringen. Promemorians förslag undantar dock inte primärproduktion för användning inom privathushåll från tillämpningsområdet.

Remissinstanserna: Det stora flertalet av de remissinstanser som har yttrat sig i den delen tillstyrker promemorians förslag**.** *Smittskydds-institutet* ser mycket positivt på att livsmedelslagen även kommer att omfatta livsmedel som bereds i hemmet för att släppas ut på marknaden eftersom matförgiftningar då lättare kan undvikas. *Kalmar kommun* och Miljöförbundet Väst genom *Olofströms kommun,* efterlyser ett klargörande av vad som skall betecknas som privathushåll och av hur riskerna skall bedömas.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 3 § livsmedelslagen gäller livsmedelslagstiftningen inte hantering av livsmedel i enskilt hushåll. Enligt förarbetena (prop. 1971:61 s. 222) bör till enskilt hushåll även hänföras en helt sluten krets eller annat helt privat konsumtions-förhållande. I Livsmedelsverkets föreskrifter (SLVFS 1996:5) om hantering av livsmedel ges exempel på verksamheter som jämställs med enskilt hushåll. Sålunda anses beredning och servering av måltider som en enskild person eller ideell förening eller liknande sammanslutning anordnar i egen regi för en sluten krets som en sådan verksamhet. Vidare betraktas matlagning i boendekollektiv och liknande självhushåll på samma sätt. Matlagning i gruppboende på behandlingshem och liknande inrättningar, där personal och vårdtagare under familjeliknande former hjälps åt att laga mat faller under samma kategori, om högst 10 personer deltar i måltiderna och dessa inte serveras till allmänheten. Slutligen omfattas beredning och servering av måltider i anslutning till rumsuthyrning i hemmiljö, så kallad bed and breakfastverksamhet, om verksamheten inte har en sådan omfattning att den är tillståndspliktig.

I andra och tredje stycket i 3 § livsmedelslagen föreskrivs vissa undantag från principen att lagen inte gäller i enskilda hushåll. Sålunda får lagens bestämmelser göras tillämpliga helt eller delvis i fråga om vatten som är avsett att drickas eller att användas vid hantering av livsmedel och i fråga om kött från kronhjort och dovhjort som hållits i hägn.

De centrala EG-förordningarna på livsmedelsområdet omfattar i likhet med livsmedelslagen inte hantering m.m. av livsmedel i enskilda hem. Eftersom EG-förordningarna omfattar även verksamhet i primär-producentledet undantas i förordningarna därutöver sådan primär-produktion som är avsedd för privat konsumtion. I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 uttrycks detta så att förordningen inte skall tillämpas på primärproduktion för användning inom privathushåll eller för enskildas beredning, hantering eller lagring av livsmedel för konsumtion inom privathushåll. Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 undantas från tillämpnings-området primärproduktion för privat enskilt bruk och enskildas bered-ning, hantering eller lagring av livsmedel för privat enskild konsumtion.

Det är enligt vår mening angeläget att den nya livsmedelslagens tillämpningsområde så långt som möjligt sammanfaller med de centrala EG-förordningarnas. Lagen bör därför – i likhet med den nu gällande – inte gälla hantering av livsmedel i enskilda hem, eller primärproduktion för privat konsumtion. För att undvika tillämpningssvårigheter och minimera risken att frågor regleras på olika sätt i EG-rätten och i svensk lag bör samma terminologi så långt som möjligt används i den nya lagen som i EG-rätten. Undantaget för primärproduktion för enskildas konsumtion uttrycks på lite olika sätt i de båda EG-förordningar som vi nämnt i det föregående. Vi anser att det sätt på vilket undantaget uttrycks i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 är att föredra, dels på grund av att förordningen är av ett senare datum än Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002, dels på grund av att den språkliga formuleringen stämmer bättre överens med svenskt språkbruk. Undantaget bör således formuleras så att lagen inte tillämpas på primärproduktion för användning inom privathushåll eller enskildas hantering av livsmedel för konsumtion inom privathushåll. Eftersom vi i avsnitt 11.3 föreslår att ett antal aktiviteter, däribland beredning och lagring, skall jämställas med hantering vid lagens tillämpning ser vi inget behov av att nämna orden beredning och lagring särskilt i undantaget.

I praktiken bör den nya terminologin inte innebära någon större förändring i förhållande till vad som gäller i dag i fråga om enskildas hantering av livsmedel i enskilt hushåll. En skillnad, som kan leda till vissa tillämpningssvårigheter är dock att den nya lagen – i likhet med EG-förordningarna – kommer att omfatta livsmedel som bereds i privat bostad för att släppas ut på marknaden. Som också konstaterats i promemorian är gränsdragningen mellan vad som kan hänföras till konsumtion inom privathushåll och vad som innefattar ett utsläppande på marknaden inte alltid helt klar. Det torde t.ex. vara tveksamt i vad mån sådan bed and breakfastverksamhet som i dag faller utanför lagens tillämpningsområde i fortsättningen kan undantas från regelverket. Någon remissinstans har efterlyst klara riktlinjer för var gränsen går mellan sådan verksamhet i hemmen som faller utanför lagens tillämpningsområde och ett utsläppande på marknaden. Det bör ankomma på Livsmedelsverket att i egenskap av central myndighet dra upp de närmare riktlinjerna för tillämpningen. Eftersom begreppen används i EG-rätten ankommer det i slutändan på EG-domstolen att bestämma den närmare innebörden.

Det bör däremot – till skillnad från i dag – inte vara möjligt att tillämpa lagens bestämmelser generellt på vilt som hållits i hägn. Hantering av livsmedel i enskilt hushåll faller utanför de nya EG-förordningarnas tillämpningsområde och regeringen bedömer att det saknas behov av nationella föreskrifter om så kallad husbehovsslakt och besiktning av kött från sådan slakt.

När det gäller dricksvatten, som efter föreskrifter från regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer, faller inom den nuvarande lagens tillämpningsområde när det hanteras i hemmen, är förhållandet dock ett annat. Det finns exempelvis behov av att kontrollmyndigheterna utför kontroll av vattnets kvalitet i privata brunnar. Regeringen eller den myndighet som regeringen bör därför även i fortsättningen ges befogen-

het att föreskriva att lagen skall gälla i hemmen för vatten som är avsett att drickas eller användas vid hantering av livsmedel.

11.2.4 Förskolor och fritidshem m.m.

Regeringens bedömning: Möjligheterna för barn på förskola och fritidshem samt för boende på äldreboenden och liknande boenden att delta i matlagning bör finnas kvar.

Livsmedelsverket bör ges i uppdrag att ta fram riktlinjer för

1. hur mindre kök i förskolor och fritidshem, skolor m.m. bör utformas,
2. barns och boende på äldreboendens deltagande i matlagningen

Livsmedelsverket bör även ges i uppdrag att initiera ett projekt avseende deltagande i matlagning i pedagogiskt syfte.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser är positiva till promemorians bedömning och förslag. *Sametinget* framhåller att hanteringen och tillagningen av renkött är en viktig del i pedagogiken i samiska förskolor och skolor betonar vikten av att möjligheten finns kvar och föreslår att en samisk skola ingår i det föreslagna projektet. Majoriteten av de kommuner som yttrat sig, däribland *Tyresö kommun*, *Danderyds kommun* och *Lindesbergs kommun*, menar att det ur risksynpunkt är positivt att även mindre kök i förskolor och liknande verksamheter i framtiden kommer att omfattas av den nya lagstiftningen inklusive kravet på godkännande. *Tyresö kommun* är därutöver tveksam till att tillåta pedagogisk matlagning i godkända kök och anser att livsmedels- och arbetsmiljösäkerheten bör ha företräde. Flera kommuner efterlyser tydliga riktlinjer från Livsmedelsverket, bl.a. *Lindesberg kommun* och *Ulricehamns kommun*. *Kalmar kommun* framhåller vikten av att riktlinjer från Livsmedelsverket finns på plats i god tid före det att den nya lagen träder i kraft. Kommunen anser att riktlinjer i form av checklistor avseende utrustning och inredning är att föredra. *Göteborgs kommun* ser däremot inte något behov av särskilda riktlinjer för hur mindre kök i förskolor och fritidshem skall var utformade, eller hur risker kopplade till barn och boende på äldreboendens deltagande i matlagningen skall värderas. *Malmö kommun* och *Kalmar kommun* har anmält sitt intresse för att delta i projekt med målsättningen att skapa permanent lösning för hur deltagande i matlagning med pedagogiskt syfte kan se ut. *Livsmedelsverket* ställer sig negativ till förslaget att verket skall ta fram riktlinjer för utformningen av kök i förskolor och fritidshem och för vissa gruppers deltagande i matlagningen och framhåller att den uppgiften i stället – liksom på andra områden - bör ligga hos branschen. Verket anser dessutom att förslaget i den delen strider mot artikel 8 i och rådets förordning (EG) nr 852/2004. Livsmedelsverket framhåller vidare att den nya lagen bör bli tillämplig på en majoritet av de angivna verksamheterna eftersom dessa som regel måste anses som livsmedelsföretagare och anses släppa ut de livsmedel som de serverar på marknaden. En sådan tillämpning är också enligt verkets uppfattning önskvärd eftersom verksamheterna i normalfallet är förenade med hygieniska risker.

Skälen för regeringens bedömning: Den nuvarande livsmedelslagen undantar – i den mån inte regeringen föreskriver något annat – från lagens tillämpningsområde hantering av livsmedel i kök i förskola och fritidshem med högst två avdelningar. Undantaget motiverades vid införandet med att barnen i normala fall skulle kunna delta i matlagning och annat köksarbete utan krav på hälsokontroll. Vidare ansågs att kraven på köksutrustning och hygienisk standard inte borde sättas högre än vad som var nödvändigt med hänsyn till verksamhetens inriktning och omfattning (prop. 1978/79:111 bil. 4 s. 10.)

De nya EG-förordningarna skall – med undantag för hantering av livsmedel för konsumtion i privathushåll – tillämpas på alla som utövar någon form av verksamhet i något led i livsmedelskedjan. Det är därför inte möjligt att i den nya lagen göra ett generellt undantag för hantering av livsmedel i kök i förskola m.m. från lagens tillämpningsområde. Detta innebär att även den livsmedelshantering som sker vid avdelningskök på förskolor och fritidshem faller inom ramen för sådan verksamhet som avses i den nya livsmedelslagen och i EG-förordningarna om livsmedel och att lagstiftningens krav vad gäller godkännande av anläggning, personalhygien m.m. gäller fullt ut för denna typ av verksamhet.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 innehåller grundläggande krav på yrkesmässig hantering av livsmedel. Regelverket är allmänt formulerat och lägger fast principer och mål för lokalernas utformning och den livsmedelshantering som utförs i lokalerna. För att säkerställa skyddet för konsumenterna är det av vikt att de verksamheter som bedrivs yrkesmässigt uppfyller förordningarnas krav. Detta gäller även kök på förskolor och fritidshem m.m. Vi gör dock bedömningen att det genom den flexibilitet och möjlighet till individuella anpassningar som är inbyggd i regelverket torde vara möjligt för de verksamheter som i dag bedrivs enligt gällande regler att fortsätta med nuvarande verksamhet utan allt för stora investeringar i utrustning eller lokaler.

Det är enligt vår mening angeläget att förutsättningar skapas för en förstärkt hygienisk hantering vid förskolor och fritidshem utan att det leder till inskränkningar i verksamheten. För att åstadkomma detta bör Livsmedelsverket ges i uppdrag att ta fram riktliner för utformningen av köken i mindre förskolor och fritidshem. Uppdraget bör även omfatta riktlinjer för kök i mindre skolor och i äldreboenden och liknande inrättningar. Som *Livsmedelverket* påpekat är utarbetande av riktlinjer normalt sett en uppgift för en branschorganisation. Detta förutsätter dock att det finns gemensamma branschorganisationer eller motsvarande som kan ta fram och bedöma branschriktlinjernas utformning och innehåll. En sådan för branschen gemensam organisation finns inte i dag. Åtskilliga av de mindre förskolorna och fritidshemmen bedrivs i privat regi och saknar oftast fasta nätverk. Det kan enligt vår mening inte heller rimligen förväntas att de skall bilda en gemensam branschorganisation. Andra verksamheter är kommunala och företräds därmed av Sveriges kommuner och landsting. Vi noterar därutöver att flera kommuner i sina remissvar har efterlyst tydliga riktlinjer från Livsmedelsverket i fråga om utformningen av verksamheten. Mot den bakgrunden anser vi att Livsmedelsverket bör ta ett särskilt ansvar för att ta fram riktlinjer för verksamheten. Den omständigheten att det i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 föreskrivs att medlemsstaterna skall

uppmuntra branschorganisationer att ta fram riktlinjer för hygienhanteringen utesluter enligt vår mening inte att en central kontrollmyndighet i avsaknad av lämpliga branschorgan åtar sig en sådan uppgift.

Syftet med Livsmedelsverkets riktlinjer bör vara att ge verksamhetsutövarna ledning i hur kök i fritidshem och liknande verksamheter bör vara utformade med hänsyn till barngruppernas storlek och andra relevanta faktorer, så att olika särskilda behov kan tillgodoses. En utgångspunkt i Livsmedelsverkets arbete med att ta fram dessa riktlinjer bör vara att den flexibilitet som EG-förordningarna medger skall utnyttjas för att begränsa eventuella inskränkningar i den nuvarande livsmedelshanteringen vid fritidshem och förskolor. Genom riktlinjerna bör verksamhetsutövarna få ledning i utformningen av lokalen och de lokala kontrollmyndigheterna ett stöd och ett underlag för sin bedömning av det enskilda köket.

Vi anser vidare att det är angeläget att barn även fortsättningsvis kan tillåtas delta i matlagning på fritidshem och förskolor. Detta är ett viktigt pedagogiskt instrument för att ge barnen värdefulla kunskaper om livsmedelshantering och livsmedelsproduktion. Att låta utomstående delta i något som är att likna vid yrkesmässig livsmedelshantering kan dock vara förknippat med risker. Risken för att någon kan sprida smitta till andra måste naturligtvis beaktas. Även risken för allergiska reaktioner till följd av att någon som deltar i matlagningen av misstag tillsätter en allergen ingrediens måste också vägas in. Dessa risker torde dock kunna förebyggas genom att en prövning av eventuella risker vid deltagandet i matlagningen görs från fall till fall.

Vad som nu sagts för barns deltagande i matlagning bör enligt vår mening även gälla boende i sådana äldreboenden m.m. som faller utanför den nuvarande livsmedelslagens tillämpningsområde på grund av det nuvarande undantaget för hanteringen av livsmedel under familjeliknande förhållanden.

Livsmedelsverket bör, i egenskap av central tillsynsmyndighet, ges i uppdrag att ta fram riktlinjer för hur deltagande i matlagning i pedagogiskt syfte kan ske i praktiken. Med anledning av vad som anförts i det föregående bör sådana riktlinjer, vid sidan av information om vilka moment som inte kan bli föremål för deltagande, också innehålla en vägledning för hur en riskanalys kan göras i varje enskilt fall. Vi anser vidare att Livsmedelsverket i samverkan med ett par intresserade skolor och äldreboenden och dessas respektive tillsynsmyndigheter bör ges i uppdrag att leda ett projekt avseende deltagande i matlagning i pedagogiskt syfte med målsättningen att skapa en mer permanent lösning för hur deltagande i matlagning i pedagogiskt syfte kan ske.

Det bör noteras att för exempelvis dagmammor, familjehem, äldreboenden eller vårdinrättningar där hanteringen av livsmedel sker under familjeliknande förhållanden kommer – i den mån hanteringen inte innefattar ett utsläppande på marknaden – som framgår av avsnitt 11.2.3 den nya livsmedelslagen sannolikt inte att bli tillämplig.

11.3 Vissa nya centrala begrepp

Regeringens förslag: I den nya lagen införs vissa nya centrala begrepp som definieras i EG-rätten. En hänvisning görs till definitionerna i EG-rätten.

Begreppet hantering används även i den nya lagen. Begreppet får dock en ny snävare innebörd än vad det har i dag.

Med hantering jämställs i lagen framställning, beredning, bearbetning, behandling, lagring, förvaring, förpackning, omförpackning, transport eller uppläggning av livsmedel.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås dock inte att med begreppet hantering skall jämställas vissa särskilt angivna handlingar.

Remissinstanserna: Det stora flertalet av de remissinstanser som har yttrat sig i den delen tillstyrker förslaget. *Kammarrätten i Göteborg* anmärker att det får ses som en dubbelreglering att i lagen hänvisa till EG-förordningarnas definitioner och menar att om behov finns att framhålla betydelsen av viktiga begrepp borde det inte vara något hinder att i lagarna ange definitionerna i EG-förordningarna. Några remiss-instanser har framhållit att införandet av begreppet ”alla stadier i produktions- bearbetnings- och distributionskedjan” kan leda till oklarheter eftersom det kan leda till antagandet att även växande gröda ingår i lagens tillämpningsområde. *Piteå kommun* föreslår att uttrycket ”manuellt handhavande av oförpackade livsmedel” används i stället för ordet ”hantering”.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 2 § livsmedelslagen avses i lagen med hantering av livsmedel dels slakt, dels framställning, beredning, behandling, förvaring, förpackning, omförpackning, transport eller uppläggning av livsmedel, dels saluhållande, försäljning, servering eller annat överlämnande av livsmedel för förtäring. Uttrycket används således i lagen som ett övergripande begrepp för alla former av hand-havande av livsmedel.

I de nya EG-förordningarna finns inget begrepp som på motsvarande sätt betecknar olika former av handhavande av livsmedel. Den närmaste motsvarigheten är uttrycket ”på alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan”. Det begreppet används bl.a. i Europa-parlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 för att avgränsa förordningens tillämpningsområdet (artikel 1.3). Det definieras i artikel 3.16, såvitt nu är aktuellt, som alla stadier, inbegripet import, fr.o.m. primärproduktion av ett livsmedel t.o.m. dess lagring, transport, försäljning eller tillhandahållande till slutkonsumenten.

Som framgår av avsnitt 11.2.1 gör vi den bedömningen att den nya livsmedelslagens tillämpningsområde så långt som möjligt bör stämma överens med tillämpningsområdet för de huvudsakliga EG-rättsakterna på livsmedelsområdet. En sådan lösning kan bl.a. antas ha den fördelen att risken minimeras. för att en EG-rättsligt reglerad fråga faller utanför tillämpningsområdet för de kompletterande nationella bestämmelserna Vi gör därför bedömningen att lagens tillämpningsområde inte bör begränsas till att gälla livsmedel i olika stadier i kedjan. Lagen bör i stället täcka all verksamhet i livsmedelskedjan, från odling av växter och

uppfödning av djur, om avsikten är att slutprodukten skall bli ett livsmedel. Lagtekniskt bör detta åstadkommas genom att tillämpningsområdet uttrycks på samma sätt som i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002, dvs. som ”alla stadier i produktions-bearbetnings- och distributionskedjan av ett livsmedel”. Med en sådan formulering råder det inte någon tvekan om att exempelvis växande gröda som är avsedd att bli livsmedel träffas av lagens bestämmelser.

Utöver detta mer övergripande begrepp som således definierar den nya lagens tillämpningsområde finns även i den nya lagen behov av att i vissa paragrafer använda särskilda begrepp som betecknar vissa handlingar. Sådana ord, såsom exempelvis begreppet ”hantering” som används i dag, tjänar syftet att avgränsa bl.a. vilka ageranden som täcks av ett bemyndigande.

I Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 852/2004 och (EG) nr 853/2004 förekommer begreppet hantering i en mängd artiklar (se t.ex. artikel 5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004). Begreppet, som inte är definierat i EG-rätten, har inte en lika vid innebörd som motsvarande begrepp i livsmedelslagen utan betecknar vanligen ett faktiskt handhavande av ett livsmedel.

Ett annat uttryck som förekommer i EG-rätten, däribland i Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 178/2002, (EG) nr 852/2004 och (EG) nr 853/2004, är begreppet ”släppa ut på marknaden”. Detta används regelmässigt i EG-rätten för att beteckna saluhållande och andra typer av överlämnande, t.ex. servering, av livsmedel till konsumenter. Begreppet betecknar vanligtvis sådana överföringar av en produkt som äger rum när produkten förs vidare från produktionsledet i avsikt att distribueras eller användas på den gemensamma marknaden. Inom livsmedelsområdet har begreppet dock en vidare betydelse. Enligt den definition som finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 (artikel 3.8) avses med begreppet inte enbart sådana handlingar genom vilka ett livsmedel blir tillgänglig på marknaden för första gången utan även alla senare överföringar av livsmedlet. I princip motsvaras det av begreppet ”saluhålla” som i dag används i livsmedelslagen där det definitionsmässigt ingår i begreppet hantering.

Vi anser att begreppen i den nya lagen så långt som möjligt bör stämma överens med de uttryck som används i EG-rätten. I stället för begreppet saluhålla bör därför uttrycket ”släppa ut på marknaden” användas i den nya livsmedelslagen. Begreppet ”hantering” bör användas även i den nya lagen. Det bör dock observeras att när det begreppet används i lagen har det inte den vida betydelse som det har i dag tid utan betecknar ett faktiskt handhavande i likhet med vad som normalt är fallet i EG-rätten. Till skillnad från vad som förslagits av någon remissinstans bör begreppet inte ”tolkas” eller omdefinieras i lagen. Den närmare innebörden av begreppet får i stället avgöras av praxis. Avsikten är emellertid inte att sådana handlingar som i dag omfattas av det vida begreppet hantering skall falla utanför den nya lagens tillämpningsområde. För att det inte skall råda någon tvekan om detta bör i lagen uttryckligen föreskrivas att med hantering jämställs vissa särskilt angiva handlingar såsom framställning, beredning, bearbetning, behandling, lagring, förvaring, förpackning, omförpackning, transport eller uppläggning av livsmedel. Detta innebär att bestämmelsen i praktiken delvis

överensstämmer med vad som gäller i dag, även om det lagtekniskt uttrycks på ett annat sätt.

Utöver de uttryck som vi nu nämnt förekommer även orden anläggning, livsmedelsföretagare och primärproduktion i lagtexten. En hänvisning även till dessa begrepp bör därför göras i lagen.

Som vi konstaterat tidigare gäller bestämmelser i EG-förordningar i Sverige som svensk lag. Det är som *Kammarrätten i Göteborg* framhållit därför i allmänhet inte nödvändigt eller ens tillåtet att genomföra bestämmelserna i svensk lag. Enligt de aktuella EG-förordningarna gäller definitionerna emellertid endast vid tillämpningen av respektive förordning. För att de i de EG-förordningarna angivna definitionerna skall gälla även vid tillämpningen av de nationella bestämmelserna är det såsom också föreslagits i promemorian nödvändigt att i livsmedelslagen göra en direkt hänvisning till definitionerna. En sådan ordning överensstämmer också med den lagstiftningsteknik som vanligtvis används i motsvarande sammanhang.

11.4 Livsmedels beskaffenhet och hantering

Regeringens bedömning: Bestämmelserna i den nuvarande livsmedelslagen om att livsmedel som saluförs eller på annat sätt överlämnas för förtäring inte får vara otjänlig till människoföda bör inte få någon motsvarighet i den nya lagen.

Bestämmelsen i livsmedelslagen om att livsmedel skall hanteras så att fara inte uppkommer för att livsmedlet förorenas eller blir otjänligt till människoföda bör inte heller få någon motsvarighet i den nya lagen.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som yttrat sig i den här delen instämmer i promemorians bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: Det grundläggande kravet på hur livsmedel skall vara beskaffade finns i 5 § livsmedelslagen. I bestämmelsen föreskrivs att livsmedel inte får antas vara skadliga att förtära, smittförande eller eljest otjänliga till människoflöda. Kraven gäller endast livsmedel som saluhålls eller överlämnas för förtäring. I 16 § 1 samma lag finns en bestämmelse om att livsmedel som kan antas vara otjänliga, och alltså inte uppfyller kraven i 5 §, inte får saluföras.

I livsmedelslagens 8 § finns en allmän bestämmelse om hur livsmedel skall hanteras. Enligt bestämmelsen skall vid hantering av livsmedel sådana försiktighetsmått iakttagas och i övrigt förfaras så att fara inte uppkommer för att livsmedlet förorenas eller blir otjänligt till människoföda. Mer detaljerade bestämmelser finns i livsmedelsförordningen och i Livsmedelsverkets föreskrifter.

I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 finns detaljerade bestämmelser om vilka krav som generellt sett skall ställas på livsmedel för att de skall få släppas ut på marknaden. Bestämmelser, som i stora delar motsvarar dem som finns i den nuvarande livsmedelslagen, finns i artikel 14 i EG-förordningen. I bestämmelsen föreskrivs att livsmedel inte skall släppas ut på marknaden om de inte är säkra. Livsmedel skall anses som icke säkra om de anses vara skadliga för

hälsan eller otjänliga som människoföda. Det finns vidare bestämmelser om vilka omständigheter som skall beaktas vid bedömningen av om en vara är säker.

I Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 852/2004 och (EG) nr 853/2004 finns detaljerade bestämmelser om vilka krav som ställs vid hantering av livsmedel.

Som vi tidigare konstaterat gäller EG-förordningarna utan vidare som svensk författning. För att undvika en otillåten dubbelreglering bör därför den nuvarande livsmedelslagens bestämmelser om hur livsmedel skall vara beskaffade, om saluförbud och om livsmedels hantering inte få någon motsvarighet i den nya lagen.

11.5 Föreskrifter till skydd för människors liv och hälsa och för att tillgodose konsumentintresset

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall även i fortsättningen med stöd av bemyndiganden i lagen kunna meddela föreskrifter om
– förbud eller villkor för hantering av, införsel till landet av eller utsläppande på marknaden av livsmedel,
– märkning och presentation av livsmedel,
– livsmedels beskaffenhet eller beteckning,
– användning av vara, ämne, eller utrustning vid hantering av livsmedel eller tillsammans med livsmedel,
– läkarundersökning,
– förbud mot återutförsel av livsmedel som förvaras på en gränskontrollstation eller ett tullager eller i en frizon eller frilager.

Föreskrifter skall kunna meddelas endast om det behövs för att skydda människors liv eller hälsa eller för att tillgodose konsumentintresset.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall dessutom ges rätt att under angivna förutsättningar meddela beslut i det enskilda fallet.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens**.**

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som yttrat sig i den här delen instämmer i promemorians förslag.

Skälen för regeringens förslag: Trots att en allt större del av reglerna på livsmedelsområdet numera finns i förordningar beslutade på EU-nivå finns det som konstaterats tidigare fortfarande ett behov av nationella föreskrifter i olika avseenden. Många livsmedelsbestämmelser finns t.ex. fortfarande i EG-direktiv, som måste genomföras i nationella föreskrifter. Dit hör bestämmelser om märkning av livsmedel, om livsmedelsstandarder, exempelvis kakao- och chokladvaror, samt om kosttillskott, tillsatser och bekämpningsmedelsrester. Nationella föreskrifter måste även användas för att på nationell nivå genomföra EG:s beslut om nödåtgärder avseende vissa livsmedel. Dessutom medger EG-förordningarna emellanåt att medlemsstaterna inom vissa områden utfärdar nationella bestämmelser. Det finns även vissa områden som fortfarande inte är harmoniserade inom EU, t.ex. berikning av livsmedel.

Den nuvarande livsmedelslagen är en ramlag som innehåller allmänna och grundläggande bestämmelser. Detaljbestämmelser finns huvudsakligen på myndighetsnivå och grundas på ett stort antal bemyndiganden i lagen. Bemyndigandena ges i en mängd olika paragrafer och avser ofta preciserade och ibland delvis överlappande situationer. Inte sällan används dock olika formuleringar för att uttrycka liknande förutsättningar eller situationer. Exempelvis så förekommer uttrycken ”av särskild betydelse från hälso- eller näringssynpunkt eller eljest för att tillgodose konsumentintresset” (7 §), ”hindra menlig påverkan” (9 §), ”påkallat från hälsosynpunkt” (10 §), ”behövs från hälso- eller näringssynpunkt eller annars för att tillgodose konsumentintresset” (11 §) och ”tillgodose konsumentintresset” (15 §) för att ange under vilka förutsättningar föreskriftsrätten skall kunna utnyttjas.

De nuvarande livsmedelslagens struktur med grundläggande rambestämmelser och ett stort antal bemyndiganden har visat sig vara ändamålsenlig och det saknas därför anledning att nu genomföra några grundläggande förändringar. Den nya lagen bör därför enligt vår mening utformas enligt samma principer som den nuvarande livsmedelslagen. För att öka överskådligheten och underlätta tillämpningen bör dock i den nya livsmedelslagen de olika bemyndiganden så långt som möjligt samlas i en mer generellt utformad delegationsbestämmelse vars terminologi ansluter till de formuleringar som finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002.

Enligt 11 § i den nuvarande livsmedelslagen har regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer rätt att förbjuda eller föreskriva villkor för hantering eller införsel till landet av visst livsmedel, under förutsättning att det behövs från hälso- eller näringssynpunkt eller annars för att tillgodose konsumentintresset. Bemyndigandet täcker ett stort antal situationer och en motsvarighet till bestämmelsen bör därför – med vissa justeringar – tas in även i den nya livsmedelslagen. Med stöd av en sådan bestämmelse kan föreskrifter utfärdas bl.a. om gränsvärden för bekämpningsmedelsrester i livsmedel och om användning m.m. av tillsatser i livsmedel och om tillstånd till och anmälan av livsmedel för särskilda näringsändamål. Bemyndigandet täcker även föreskrifter om generella förbud mot att sälja eller föra in i landet ett livsmedel som inte är säkert. Sådana förbud kan ha sin grund antingen i beslut meddelade av kommissionen eller avse utnyttjandet av i en EG-rättsakt föreskriven rätt för medlemsstaten att föreskriva om tillfälliga nationella nödåtgärder.

Bemyndigandet bör liksom i dag omfatta föreskrifter om förbud eller villkor för hantering, införsel till landet och – med den EG-rättsliga terminologin - utsläppande på marknaden av livsmedel. Med hantering jämställs enligt den föreslagna 4 § ett antal handlingar som i dag omfattas av begreppet hantering.

Det behövs vidare – liksom i dag – bemyndiganden som ger regeringen eller berörd myndighet rätt att meddela föreskrifter om märkning samt om livsmedels beskaffenhet eller beteckning. Med stöd av det sistnämnda bemyndigandet kan föreskrifter utfärdas bl.a. om så kallade livsmedelsstandarder.

Det finns vidare även i fortsättningen ett behov av föreskrifter för att hindra användningen av olämplig utrustning och olämpliga livsmedels-

förpackningar. En motsvarighet till den nuvarande lagens bemyndigande om detta bör därför tas in i den nya lagen.

Bestämmelser om att den som är sjuk eller har sår eller annan skada inte får hantera livsmedel finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004. Förordningen innehåller däremot inga regler om krav på läkarundersökning och dylikt. Bestämmelser om detta bör därför – i likhet med vad som gäller i dag – kunna utfärdas av Livsmedelsverket.

Därutöver bör bestämmelsen om rätt för regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer att föreskriva förbud mot återutförsel av livsmedel som förvaras på en gränskontrollstation eller ett tullager eller i en frizon eller frilager föras över till den nya lagen.

Rätten att meddela föreskrifter i de angivna ämnena bör kunna utnyttjas endast om reglerna behövs för att skydda människors liv och hälsa eller för att skydda konsumenters intresse. Delegationsbestämmelsen bör även innefatta en rätt för regeringen eller berörd myndighet att meddela beslut i det enskilda fallet.

11.6 Undantag från vissa hygienkrav

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall ges rätt att efter anmälan till Europeiska kommissionen meddela föreskrifter om anpassning av och undantag från de hygieniska krav som föreskrivs bl.a. i Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 852/2004 och (EG) nr 853/2004.

Promemorians förslag: Överensstämmer med promemorians.

Remissinstanserna: De remissinstanserna som yttrat sig över förslaget tillstyrker det. *Lantbrukarnas riksförbund och Foder och Spannmål* påpekar dock att utvecklandet av nationella bestämmelser bör hållas till ett minimum. Kraven bör i stället ställas av marknaden. Även *Svensk Mjölk* betonar att lagstiftningen inte bör innehålla nationella detaljregler. Företagen bör i stället ges möjlighet att klara marknadens krav genom egna branschriktlinjer, egna kvalitetskrav och väl utbyggda egenkontrollprogram.

Skälen för regeringens förslag: I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 finns grundläggande bestämmelser om hygienkrav för alla livsmedel. Kompletterande bestämmelser om krav på livsmedel av animaliskt ursprung finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004. En viktig nyhet i förhållande till vad som gäller i dag är att företagens ansvar ifråga om säkra livsmedel tydliggörs. Förordningarna riktar sig till alla företagare, inklusive primärproducenter, som utövar någon form av verksamhet i något led i livsmedelskedjan. För alla företag som bedriver verksamhet i ledet efter primärproduktledet föreskrivs detaljerade krav på hur lokalerna skall vara beskaffade och hur livsmedel skall hanteras m.m. Dessa krav gäller därmed för en mängd olika typer av verksamheter, från stora industriella anläggningar som hanterar känsliga livsmedel till små butiker som endast hanterar färdigförpackade livsmedel. Det finns dock vissa möjligheter för medlemsstaterna att efter godkännande av kommissionen anpassa kraven

i förordningarna efter nationella förhållanden (se artikel 13.3 i Europaparlamentets och förordning (EG) nr 852/2004 och artikel 10 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004). Sådana anpassningar av regelverket kan ske t.ex. i syfte att möjliggöra fortsatt användning av traditionella metoder i livsmedelshanteringen eller för att tillgodose behoven för företag som är belägna i områden med geografiska begränsningar. För att kunna utnyttja möjligheten till nationella särregler bör ett särskilt bemyndigande föras in i den nya lagen som ger regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer rätt att meddela föreskrifter om anpassning av och undantag från de hygieniska kraven som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 852/2004 och (EG) nr 853/2004.

11.7 Godkännande och registrering av livsmedelsanläggningar

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall ges rätt att meddela föreskrifter om att hantering av livsmedel endast får ske i anläggning som godkänts av kontrollmyndigheten samt om vilka krav som skall vara uppfyllda för att ett sådant godkännande skall meddelas.

Vidare skall regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ges rätt att meddela föreskrifter om registrering av livsmedelsanläggningar.

En motsvarighet till livsmedelslagens bestämmelse om företagares egenkontroll tas in i den nya lagen.

Regeringens bedömning: Krav på ett välfungerande egenkontrollsystem bör ställas inom ramen för godkännandeprövningen.

Promemorians förslag och bedömning: Överensstämmer med promemorians.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig i den här delen ställer sig positiva till promemorians förslag och bedömning. *Kalmar kommun* efterlyser en tydlighet i fråga om vad som krävs för ett godkännande, t.ex. om det ställs krav på riskbaserad egenkontroll. *Malmö kommun* efterlyser en närmare beskrivning av vad registrering skulle innebära samt av var gränsen går mellan registrering och godkännande. *Danderyds kommun* efterlyser ett förtydligande av vilken kommun som skall utöva kontroll över sådana importörer och s.k. matmäklare som saknar livsmedelslokaler och där hanteringen sker på andra företags anläggningar.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Enligt bestämmelserna i gällande livsmedelslagstiftning får livsmedel inte hanteras yrkesmässigt i en annan lokal än livsmedelslokal. Med livsmedelslokal avses sådan lokal eller annat utrymme i byggnad eller transportmedel som är avsedd att huvudsakligen användas för stadigvarande hantering av livsmedel och därtill hörande biutrymmen (22 och 23 §§ livsmedelslagen). En livsmedelslokal får inte tas i bruk förrän lokalen med dess inredning blivit färdigställd och godkänd för sitt ändamål. Livsmedelsverket får föreskriva att livsmedelslokal får godkännas bara om

verksamheten och utrustningen i den anläggning som lokalen ingår i kan antas uppfylla de krav som verket föreskriver (37 § livsmedelsförordningen). Frågor om godkännande av livsmedelslokal prövas av kommunen eller, när det gäller slakterier, mejerier och vissa större livsmedelsindustrier m.m., av Livsmedelsverket.

I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 ställs krav på att samtliga livsmedelsföretag skall vara registrerade hos myndigheterna. Enligt artikel 6.2 i förordningen är sålunda varje företagare skyldig att underrätta behörig myndighet om alla anläggningar som han eller hon svarar för, där det i något led i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan för livsmedel bedrivs verksamhet, så att varje sådan anläggning kan registreras. Med ”anläggning” förstås enligt definitionen i artikel 2.1.c varje enhet i ett livsmedelsföretag. Begreppet ”livsmedelsföretag” är i sin tur definierat i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 och innefattar varje privat eller offentligt företag som med eller utan vinstsyfte bedriver någon av de verksamheter som hänger samman med alla stadier i produktions-, bearbetnings- eller distributionskedjan av livsmedel.

Företag som omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004, dvs. sådana som producerar livsmedel av animaliskt ursprung, skall enligt artikel 4.2 i förordningen även godkännas innan de får bedriva verksamhet. Undantag görs för bl.a. anläggningar i vilka det endast bedrivs primärproduktion och för transporter. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 ger även medlemsstaterna rätt att kräva nationella godkännanden i fråga om andra typer av livsmedelsanläggningar än de som omfattas av förordningens krav.

Av det som nu redovisats följer att kontrollmyndighetens godkännande till skillnad från i dag kommer att avse inte bara den lokal där en verksamhet bedrivs utan även själva verksamheten som sådan. Detta bör i sin tur leda till att godkännandet bör knytas till den fysiska eller juridiska person som innehar och driver en viss anläggning. Detta bör i normalfallet vara den som äger anläggningen men kan också avse en nyttjanderättshavare. Konsekvensen av detta är att ett ägarbyte – till skillnad från i dag – bör medföra att ett nytt godkännande måste sökas eller en ny registrering göras.

Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004 reglerar den offentliga kontrollen av livsmedelsföretag som producerar livsmedel av animaliskt ursprung. Enligt bestämmelserna i artikel 31 i förordning (EG) nr 882/2004 får den behöriga myndigheten utfärda ett godkännande endast om livsmedelsföretagaren visat att företaget uppfyller alla relevanta krav i livsmedelslagstiftningen. Den behöriga myndigheten får meddela ett villkorat godkännande om det vid besöket på plats framgår att anläggningen uppfyller alla krav på uppbyggnad och utrustning. Den behöriga myndigheten skall sedan utfärda ett slutligt godkännande endast om det vid ett senare besök på plats, inom tre månader efter det villkorade godkännandet meddelats, framgår att anläggningen även uppfyller övriga krav. Ett villkorat godkännande kan förlängas men får inte vara längre än totalt sex månader. I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 ställs bl.a. krav på att livsmedelsföretagare i led efter primärproduktionen skall inrätta, genomföra och upprätthålla ett eller flera permanenta

förfaranden, grundade på HACCP-principerna och att man skall kunna visa de behöriga myndigheterna att man uppfyller dessa krav. Av det redovisade måste slutsatsen dras att även förekomsten av för verksamheten lämpliga HACCP-system utgör ett sådant krav som skall tillgodoses för att en anläggning skall kunna godkännas. Detta utesluter dock inte att det även i fortsättningen kommer att finnas behov av generella bestämmelser om företagens egenkontrollprogram. Särskilda regler om detta kan t.ex. behöva utfärdas för företag som endast omfattas av krav på registrering. En motsvarighet till dagens bemyndigande om rätt för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet för en livsmedelsföretagare att utöva en efter verksamhetens art lämpad särskild kontroll av verksamheten bör därför enligt vår mening föras in i den nya lagen.

Det bör enligt vår uppfattning ankomma på Livsmedelsverket att i egenskap av central livsmedelsmyndighet närmare bedöma för vilka anläggningar nationella krav på godkännande skall ställas. Ett bemyndigande om detta bör därför tas in i den nya livsmedelslagen. Som utgångspunkt för Livsmedelsverkets bedömning bör gälla att alla anläggningar där det sker en hantering av livsmedel som kan innebära en väsentlig risk för konsumenter bör bli föremål för godkännande. Det bör också ankomma på Livsmedelsverket att bedöma vilken kommunal nämnd som ansvarar för godkännande av sådana företag som saknar fysiska lokaler.

Det kan även finnas behov av detaljerade bestämmelser om registrering av anläggningar. Ett särskilt bemyndigande om detta bör därför föras in i lagen. Med stöd av det bemyndigandet kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer i föreskrifter specificera vilka uppgifter som skall lämnas och registreras.

I sammanhanget bör framhållas att Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 innehåller detaljerade bestämmelser om den behöriga myndighetens rätt att återkalla godkännandet av en anläggning (artikel 31.2 e och 54 f). Det finns därför enligt regeringens mening inte något behov av att ta in regler om detta i den nya lagen.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 innehåller särskilda regler för hantering av livsmedel i rörliga eller tillfälliga lokaler. Någon motsvarighet till det nuvarande regelverkets bestämmelser om så kallat paragraf 16-tillstånd behövs därför inte.

11.8 Föreskrifter om sabotageskydd

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ges rätt att meddela föreskrifter om försiktighetsmått för att förebygga och avhjälpa skadeverkningarna av sabotage eller annan skadegörelse som kan påverka Sveriges livsmedelsförsörjning.

Rapportens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig är positiva till att stärka beredskapen för dricksvattenkedjan.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har i en lagrådsremiss den 15 december 2005 lämnat förslag bl.a. till en lag om kommuners och

landstings åtgärder inför och vid åtgärder för extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Bestämmelserna i lagen syftar till att kommuner och landsting skall minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred. Kommunerna och landstingen skall därför bl.a. göra risk- och sårbarhetsanalyser.

Dricksvattnet har en unik förmåga att sprida smitta och förgiftning och kan därigenom antas kunna bli särskilt utsatt för sabotage och skadegörelse. Mot bakgrund av det rådande läget i omvärlden och de hot mot samhällets infrastruktur som är aktuella i dagsläget gör regeringen den bedömningen att det finns behov av bestämmelser om försiktighetsmått för att hindra uppsåtlig förorening av dricksvatten. För att säkerställa beredskapen ifråga om dricksvattnets kvalitet och distribution bör därför lämpliga åtgärder vidtas för att skydda dricksvattenförsörjningen mot sabotage, terrorism och andra kriminella handlingar.

Dricksvattenförsörjningssystemet bedöms vara särskilt sårbart när det gäller sabotage med syfte att sprida smittsamma sjukdomar eller störa försörjningen på annat sätt. Emellertid kan det inte uteslutas att även andra livsmedel än dricksvatten skulle kunna utsättas för sabotage. Ett särskilt bemyndigande bör därför föras in i den nya livsmedelslagen om rätt för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om försiktighetsmått för att förebygga och avhjälpa skadeverkningarna av sabotage eller annan skadegörelse som kan påverka Sveriges vatten- eller livsmedelsförsörjning.

Som framgår av avsnitt 11.17 anser vi att den som bryter mot föreskrifter om åtgärder i anledning av sabotage bör straffas med böter.

11.9 Köttbesiktningen

Regeringens bedömning: Köttbesiktningen bör moderniseras. Ett större ansvar för utförandet av besiktningar bör föras över på företagsanställd personal. Besiktningsveterinärernas ansvar bör i högre grad begränsas till att övervaka att kontrollerna bedrivs på ett högkvalitativt sätt av kompetent personal.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De remissinstanser som yttrat sig är i allmänhet positiva till promemorians bedömning**.** *Kött- och charkföretagen* ser med stor tillfredsställelse på att promemorian så klart och entydigt tar ställning för en modernisering av den traditionella köttbesiktningen och framhåller vikten av att de möjligheter som finns i Europaparlamentet och rådets förordning 854/2004 för en modernisering av den traditionella köttbesiktningen utnyttjas så snart förordningen trätt i kraft**.** *Djurskyddsmyndigheten* anser att det i normalfallet inte är lämpligt att en officiell assistent utför kontroll på djurskyddsområdet och menar att Livsmedelsverket och Djurskyddsmyndigheten bör samråda och samordna sina krav på veterinär närvaro vid olika moment i samband med slakten. *Svenska veterinärförbundet* menar att promemorians bedömning att ansvaret för utförandet av besiktningen bör överföras till företagsanställd personal inte finner stöd i Europaparlamentet och rådets

förordning EG nr 854/2004 i den utsträckning som man vill göra gällande.

Skälen för regeringens bedömning: Livsmedelsverket har i dag i princip hela ansvaret för köttkontrollen vid slakterierna, inklusive styckningsoch charkuteriverksamhet i anslutning till dessa anläggningar. Kontrollen, som även innefattar levandedjurbesiktning, leds av en veterinär som ingår i Livsmedelsverkets besiktningsveterinärorganisation.

Särskilda regler för kontroll av livsmedel av animaliska ursprung finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004. Förordningen innehåller detaljerade bestämmelser om offentlig köttkontroll, vilka bl.a. innefattar en specificering av vilka uppgifter myndighetens personal skall utföra (artikel 5 och bilaga 1). Reglerna innebär att en så kallad officiell veterinär är ansvarig för köttkontrollen. I inspektionen ingår bl.a. besiktning före och efter slakt, kontroll av information om slaktdjuren, verifiering av att djurskyddsregler beaktats samt kontroll av bestämmelser om specificerat riskmateriel och andra animaliska biprodukter. Den officielle veterinären kan i vissa särskilt angivna fall ta hjälp av officiella assistenter. Det ställs långtgående krav på kompetens och utbildning både för officiella veterinärer och officiella assistenter. Medlemsstaterna får under visa förutsättningar tillåta slakteripersonal att bistå den officiella veterinären vid utförandet av specifika uppgifter (artikel 5 6 a. och b.) Efter godkännande av kommissionen och medlemsstaterna finns dessutom utrymme för nationella försök med förenklad köttbesiktning, vilka bl.a. kan innefatta ökat deltagande av företagsanställd personal (artikel 17).

I de nya EG-förordningarna, däribland i Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 178/2002 och (EG) nr 852/2004, fastslås producentens huvudansvar för livsmedelssäkerheten. Företagarna skall följa fastställda hygienregler (god hygienpraxis) och göra kontrollplaner som bygger på HACCP-principer. Denna huvudprincip återspeglas i kontrollreglerna genom att fokus för den offentliga kontrollen generellt sett är granskning och bedömning av producenternas egna kvalitetsstyrningsrutiner och kontrollsystem, t.ex. god hygienpraxis och HACCPplaner (så kallad systemtillsyn). Principen om producentansvaret har dock inte fått fullt genomslag när det gäller köttbesiktningen. Huvudregeln är där, som framgår av det som nyss redovisats, att den faktiska kontrollen utförs av myndighetens representanter. Ur principiell synvinkel är det enligt vår uppfattning viktigt att ett företags ansvar för att de livsmedel som släpps ut på marknaden är säkra är lika stort oavsett vilken verksamhet som företaget bedriver. Det är därför angeläget att de möjligheter till ökat inslag av företagsanställd personal vid besiktningen på slakterier som EG-reglerna medger utnyttjas. Vi anser således att besiktningsveterinärernas ansvar i högre grad än vad som är fallet i dag bör begränsas till en övervakning av att kontrollerna bedrivs på ett högkvalitativt sätt av kompetent personal. Detta får dock självfallet aldrig leda till att djurskyddet på slakteriet äventyras. Det bör därför ankomma på Livsmedelsverket att i samråd med Djurskyddsmyndigheten meddela föreskrifter om i vilken utsträckning företagsanställd personal kan utnyttjas.

Bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 innebär att besiktningsveterinärerna kommer att få ett utökat ansvar för att utöva djurskyddskontroll på slakterierna. I den mån EG-bestämmelserna behöver kompletteras med nationella föreskrifter eller central vägledning om djurskydd är detta, vilket regeringen utvecklat närmare i avsnitt 1.2.1 under rubriken djur som lämnas till slakt, en uppgift för Djurskyddsmyndigheten i enlighet med bestämmelserna i djurskyddslagen.

11.10 Förbud mot utsläppande på marknaden

Regeringens förslag: Utöver vad som följer av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen skall det vara förbjudet att på marknaden släppa ut livsmedel som
– strider mot föreskrifter om märkning, livsmedels beskaffenhet och beteckning samt nationella anpassningar av EG-bestämmelserna om anläggningar m.m.,
– har hanterats eller tidigare släppts ut på marknaden i en anläggning som inte har godkänts i enlighet med Livsmedelsverkets krav eller registrerats i enlighet med kraven i Europaparlamentets och rådets förordning EG (nr) 852/2004,
– inte har godkänts eller anmälts i enlighet med föreskrivna förfaranden eller strider mot villkor i ett godkännande eller ett tillstånd,
– innehåller förbjudna ämnen eller ämnen som inte har godkänts i enlighet med föreskrivna förfaranden, eller som
– innehåller ämnen som överskrider föreskrivna gränsvärden

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall kunna meddela föreskrifter om undantag från bestämmelserna om saluförbud.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås dock inte något förbud mot att på marknaden släppa ut livsmedel som hanterats i en anläggning som inte registrerats.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig i den här delen tillstyrker förslaget. *Livsmedelsverket* anser att förbudet mot att på marknaden släppa ut livsmedel även bör omfatta livsmedel som har hanterats i en anläggning som inte registrerats**.** Även om det i dagsläget inte är klart var gränsen mellan registrering och godkännande av verksamheter kommer att gå står det dock enligt verket klart att även verksamheter, för vilka endast registrering kommer att krävas, kommer att lyda under samma hygienkrav som övriga anläggningar och vara förknippade med åtminstone vissa hygieniska risker. Även *Arvidsjaurs kommun* framför liknande synpunkter. *Kalmar kommun* påpekar att det i förslaget förutsätts att en ur hygiensynpunkt riskfylld hantering kommer att bli föremål för godkännande i enlighet med Livsmedelsverkets föreskrifter och ifrågasätter om det finns någon verksamhet som har en hantering som inte är riskfylld.

Skälen för regeringens förslag: I artikel 14 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 föreskrivs att livsmedel som inte är

säkra inte får släppas ut på marknaden. Detta innebär att den nya lagen inte bör innehålla en motsvarighet till den nuvarande livsmedelslagens bestämmelse om förbud mot saluförande av livsmedel som kan antas vara otjänliga.

Däremot bör livsmedelslagens övriga bestämmelse om saluförbud i sak överföras till den nya lagen. Detta gäller för det första bestämmelserna om saluförbud för livsmedel som inte är märkta på ett korrekt sätt. Detsamma gäller för bestämmelsen om saluförbud för livsmedel som tillförts icke godkända tillsatser eller som strider mot villkor för godkännandet. Sistnämnda förbud bör dock i den nya lagen få en mer generell utformning och innefatta även andra ämnen än tillsatser. De hälsorisker som är förknippade med exempelvis främmande ämnen och resthalter av t.ex. veterinärmedicinska preparat är vanligtvis ännu större än då det gäller de avsiktligt tillsatta tillsatserna. Det får därför anses motiverat att utvidga det generella saluförbudet till att gälla livsmedel som tillförts andra otillåtna ämnen än tillsatser.

Vidare bör även förbudet mot saluföring av livsmedel som inte motsvarar en uppgiven standard i sak föras över till den nya lagen.

Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 (artikel 4) får livsmedel av animaliskt ursprung släppas ut på marknaden endast om de uppfyller tillämpliga krav i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 samt om de har registrerats eller godkänts enligt någon av förordningarna. I konsekvens med detta bör det även vara förbjudet att släppa ut livsmedel på marknaden som hanterats i en anläggning som inte har godkänts i enlighet med vad Livsmedelsverket föreskrivit. En bestämmelse om detta bör föras in i lagen.

Flera remissinstanser, däribland *Livsmedelsverket*, har framhållit att alla verksamheter med livsmedel är förknippade med hygieniska risker, och att det därför inte är lämpligt att tillåta att livsmedel som hanterats i anläggningar som inte uppfyller föreskrivna registreringskrav släpps ut på marknaden. Som Livsmedelsverket mycket riktigt påpekat kommer även de verksamheter som i framtiden endast omfattas av krav på registrering att lyda under samma hygienkrav som övriga anläggningar. Även om hygienriskerna generellt sett kan antas vara mindre i sådana verksamheter är det förenat med stora svårigheter att fastställa vilken risknivå som kan accepteras i fråga om livsmedel som släpps ut på marknaden, vilket i praktiken skulle bli följden av att saluförbudet inte omfattar livsmedel som hanterats i oregistrerade anläggningar. Med hänsyn till vad remissinstanserna anfört i den delen anser vi därför, till skillnad från den bedömning som gjorts i promemorian, att det saknas skäl att inte låta det generella saluförbudet gälla även livsmedel som hanteras av anläggningar som inte registrerats.

Det bör även införas ett generellt förbud mot att sälja livsmedel som inte har godkänts eller anmälts i enlighet med krav som föreskrivits av Livsmedelsverket eller i EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

Utöver de förbud som följer direkt av lagen kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer med stöd av det bemyndigande som föreslagits i avsnitt 11.5 föreskriva förbud mot utsläppandet på marknaden av livsmedel som inte uppfyller vissa fastställda krav. En sådan bestämmelse kan ofta vara en del i ett genomförande av ett EG-direktiv. Med stöd av det bemyndigandet kan förbud föreskrivas t.ex.

mot utsläppandet på marknaden av kosttillskott som inte uppfyller EG:s krav eller för vissa livsmedel för särskilda näringsändamål.

Det bör noteras att flera av EG:s förordningar innehåller direkt gällande bestämmelser som riktar sig till den enskilde företagaren och som förbjuder utsläppandet på marknaden av livsmedel som inte uppfyller specifika krav i förordningen. Som exempel kan nämnas rådets förordning (EEG) nr 315/93 om främmande ämnen i livsmedel med tillämpningsförordning 406/2001och rådets förordning (EG) nr 258/97 om nya livsmedel.

Det kan inom vissa begränsade områden finnas behov av att föreskriva om undantag från de nu beskrivna saluförbuden. Ett sådant område är gränsvärden för ämnen i dricksvatten. Den omständigheten att vattnet innehåller för höga halter av vissa gränsvärden bör inte med automatik innebära att dricksvattnet måste stängas av. Lagen bör därför innehålla en möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att föreskriva om undantag från bestämmelserna om saluförbud.

11.11 Kontrollmyndigheter

Regeringens förslag: Den nuvarande livsmedelslagens bestämmelser om ansvariga tillsynsmyndigheter skall i sak föras i sak över till den nya lagen.

Regeringen skall ges rätt att föreskriva att en annan statlig myndighet än de huvudansvariga myndigheterna skall utöva offentlig kontroll i vissa avseenden.

Länsstyrelsen inom länet har ansvar för att samordna övriga kontrollmyndigheters verksamhet och lämna råd och hjälp i denna verksamhet.

Regeringen skall ges rätt att föreskriva att en annan statlig myndighet än Livsmedelsverket och länsstyrelserna inom vissa områden skall samordna andra kontrollmyndigheters verksamhet och lämna råd och hjälp i verksamheten.

Den myndighet som utövar offentlig kontroll skall genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen, enligt föreskrifter och beslut meddelade med stöd av lagen och enligt de bestämmelser i EG-förordningar som kompletteras av lagen

Regeringens bedömning: Ansvaret för den offentliga kontrollen och därmed sammanhängande uppgifter i primärproducentledet bör följa samma principer som livsmedelskontroll m.m. i senare led.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås dock inte att det skall särskilt föreskrivas att kontrollmyndigheterna genom rådgivning, information och på annat sätt skall underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen m.m.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som yttrat sig **t**illstyrker förslaget och instämmer i bedömningen. *Sundsvalls kommun* befarar att förslaget kommer att innebära att länsstyrelserna får inflytande över kommunernas självbestämmande över livsmedelskontrollen.

Sveriges veterinärförbund tillstyrker i och för sig förslaget, men påpekar att vissa verksamheter riskerar att falla utanför kontrollbegreppet, såsom rådgivning och allmän information *Fiskeriverket* efterlyser ett förtydligande om att den rådgivande funktionen i det nuvarande begreppet tillsyn fortfarande kvarstår för de myndigheter som skall ansvara för detta och den operativa kontrollen. *Lantbrukarnas Riksförbund* framhåller i fråga om kontrollen i primärproducentledet att det är viktigt att ta hänsyn till gårdsperspektivet och förordar att kontrollen av de olika lagstiftningsområdena – inklusive miljöbalkens bestämmelser – sker samtidigt vid ett besök på gården. *Stockholms kommun* avstyrker förslaget att kommunerna ges ansvaret för kontrollen i primärproduktionen och anför att regionala och centrala nivåer har avsevärt bättre kompetens för kontroll i de tidiga leden i livsmedelskedjan. *Lindesbergs kommun* framhåller att de nya kontrollerna i primärproduktionen kräver mer personal och möjlighet att täcka kostnader med avgifter. *Malmö kommun* understryker vikten av att kommunen ges tid att ställa om till de nya uppgifterna. *Sunne kommun* ifrågasätter behovet av kontroll i primärproducentledet. *Livsmedelsverket* menar att den föreslagna med en och samma kontrollorganisation i hela kedjan ger bäst förutsättningar för enhetlighet i kontrollen.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Allmänt om kontrollmyndigheterna och deras uppgifter

I den nuvarande livsmedelslagen finns bestämmelser om tillsynsmyndigheter och om tvångsåtgärder som tillsynsmyndigheterna får vidta för att lagen, övriga författningar och de EG-förordningar som kompletteras av lagen skall följas.

Den nuvarande tillsynsordningen bygger på en uppdelning av ansvar och uppgifter mellan Livsmedelsverket, länsstyrelserna och kommunerna. Tillsynsmyndigheterna pekas ut i lagen medan den närmare ansvarsfördelningen myndigheterna emellan görs genom föreskrifter av regeringen. Innebörden av dessa är att kommunerna och i viss mån Livsmedelsverket har det operativa tillsynsansvaret medan länsstyrelserna fungerar som stödjande och rådgivande organ gentemot kommunerna. Livsmedelsverket har förutom rent operativa tillsynsuppgifter även det övergripande ansvaret för tillsynen. Detta anges direkt i lagen och uttrycks så att myndigheten samordnar övriga tillsynsmyndigheters verksamhet och lämnar råd och hjälp i denna verksamhet.

Som utvecklats närmare i avsnitt 9.5 saknas det enligt vår mening skäl att i nuläget ändra den nuvarande tillsynsordningen. En motsvarighet till livsmedelslagens bestämmelser om huvudansvariga tillsynsmyndigheter bör därför tas in i den nya lagen. För vissa delar av livsmedelskontrollen kan omständigheterna dock vara sådana att övervägande skäl talar för att andra myndigheter än de som pekas ut i lagen bör ha det operativa kontrollansvaret. Dit hör t.ex. kontrollen av fiskefartyg. Kommunerna eller Livsmedelsverket utövar i dag inte någon kontroll av livsmedelshanteringen på sådana fartyg. Däremot kontrollerar

Kustbevakningen att fartygen uppfyller de krav som ställs bl.a. i fiskelagstiftningen. Fiskerikontrollen har nyligen varit föremål för översyn av Utredningen om fiskerikontrollen (SOU 2005:27). Utredningens betänkande, som presenterades under 2005, är för närvarande föremål för beredning i regeringskansliet. För att uppnå en viss flexibilitet i fråga om valet av kontrollmyndigheter bör det i lagen öppnas en möjlighet för regeringen att förskriva att även andra myndigheter än Livsmedelsverket, länsstyrelserna eller kommunerna skall kunna utöva kontroll över efterlevnaden av lagstiftningen i vissa frågor.

I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 regleras bl.a. hur medlemsstaternas offentliga kontroll skall bedrivas. Begreppet kontroll är, som redan berörts i avsnitt 9.4, snävare än begreppet tillsyn i det att det till skillnad från tillsynsbegreppet endast innefattar rent operativa tillsynsuppgifter. I praktiken kan det dock vara svårt att i det enskilda fallet skilja rådgivande verksamhet från själva kontrollfunktionen. Det är ju t.ex. nödvändigt att i kontrollverksamheten utbyta information med den företagare som kontrolleras och föra en framåtsyftande dialog. Rådgivning och stöd som inte har något omedelbart samband med en konkret kontrolluppgift faller dock utanför definitionen av offentlig kontroll i EG-rätten. Sådana uppgifter av rådgivande karaktär som alltså inte är ett led i kontrolluppgiften bör enligt vår mening även i fortsättningen utföras av de myndigheter på central, regional och lokal nivå som ansvarar för den offentliga kontrollen. Vi anser därför i likhet med bl.a. *Sveriges veterinärförbund* och *Fiskeriverket* att det bör införas en särskild bestämmelse i lagen om skyldighet för kommunerna och andra kontrollmyndigheter att genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen m.m.

Utanför det nya kontrollbegreppet faller även de samordnande och stödjande uppgifter gentemot kommunerna som länsstyrelserna utför i dag. Det bör därför enligt vår mening i tydlighetssyfte särskilt föreskrivas i den nya lagen att länsstyrelserna har till uppgift att inom länet samordna övriga kontrollmyndigheters verksamhet och lämna råd och hjälp i denna verksamhet.

Som vi återkommer till i det följande kan det i vissa undantagsfall finnas behov av att överlämna även föreskriftsrätten i fråga om viss offentlig kontroll till en annan myndighet än Livsmedelsverket. I de fall det bedöms lämpligt att förordna en annan myndighet än Livsmedelsverket som föreskrivande myndighet bör den myndigheten även ges rätt att på annat sätt än genom bindande föreskrifter samordna myndigheternas offentliga kontroll och ge råd och hjälp i deras verksamhet. Det bör därför i den nya lagen öppnas en möjlighet för regeringen att meddela föreskrifter om detta.

Särskilt om den offentliga kontrollen i primärproduktionsledet

Det har tidigare konstaterats att det nya EG-rättsliga livsmedelsbegreppet i vissa avseenden är vidare än livsmedelslagens livsmedelsdefinition. Generellt sett kan en primärprodukt således i framtiden komma att betraktas som livsmedel på ett tidigare stadium än vad som är fallet i dag. De allmänna EG-bestämmelserna om att livsmedel skall vara säkra eller

hanteras på ett visst sätt kan därmed komma att omfatta produkter som i dag betraktas som råvaror och som därmed inte täcks av livsmedelslagstiftningens krav. Därutöver gäller att flera av EG:s förordningar inom området, däribland Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 178/2002, (EG) nr 852/2004 och (EG) nr 853/2004 inte begränsas till att gälla livsmedel utan täcker all verksamhet i ”alla stadier i produktions- bearbetnings- och distributionskedjan av livsmedel”. Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 852/2004 och (EG) nr 853/2004, innehåller sålunda – förutom de krav som gäller själva livsmedlet – bestämmelser om vilka krav och villkor som skall uppfyllas för verksamhet i olika stadier i livsmedelskedjan kedjan. Många bestämmelser tar sikte på hantering i primärproduktionen och träffar därigenom bl.a. livsmedelsföretag med uppfödning av livsmedelsproducerande djur eller odling av vegetabiliska livsmedel, verksamheter med jakt, bär- och svampplockning samt fiske och fiskodling. Bestämmelserna innebär att livsmedelsföretagen är skyldiga att uppfylla bl.a. vissa hygienkrav beträffande lokalers utformning och utrustning m.m. och om personals hälsa och utbildning. Vidare ställs t.ex. krav på att hanteringen av djur, primärprodukter och livsmedel är sådan att kontaminering förhindras.

I avsnitt 11.2.1 föreslår vi att den nya lagens tillämpningsområde skall täcka alla stadier i produktions- bearbetnings- och distributionskedjan av livsmedel. Detta innebär att de kontrollmyndigheter som pekas ut i lagen ansvarar för den offentliga kontrollen av hanteringen av råvaror m.m. även i primärproducentledet, såvida inte regeringen uttryckligen föreskriver något annat.

I dag bedrivs ingen tillsyn över livsmedelslagstiftningen hos primärproducenter. Detta har delvis sin grund i den praktiska tillämpningen av nuvarande livsmedelsbegrepp, vilken innebär att en primärprodukt inte anses bli ett livsmedel förrän det når mjölkbilen, äggpackeriet, kvarnen etc. Den verksamhet som bedrivs på gårdsnivå kontrolleras dock med stöd av flera andra regelverk. Ett flertal olika myndigheter är ansvariga för den tillsynen. Sålunda utövar kommunerna den operativa tillsynen över efterlevnaden av djurskyddsregler och miljöbalkens bestämmelser. Jordbruksverket är ansvarig myndighet för tillsynen över mjölkrum enligt det så kallade mjölkdirektivet. Jordbruksverket utövar även viss riktad tillsyn över frånvaro av kött och benmjöl i foder till livsmedelsproducerande djur. Därutöver utövar länsstyrelsen operativ tillsyn över djurmärkning när det gäller nötkreatur samt kontrollerar efterlevnaden av regler för olika typer av EU-bidrag. Därtill kommer att Jordbruksverket i egenskap av ansvarig myndighet för övervakning och bekämpning av epizootiska och zoonotiska sjukdomar har vittgående befogenheter att vidta åtgärder på gårdsnivå. Dessa ingripanden ligger dock utanför vad som normalt sett betecknas som tillsyn.

Som en allmän utgångspunkt för fördelning av uppgifter inom den offentliga kontrollen och närliggande uppgifter bör enligt vår mening gälla att det inom ett och samma lagstiftningsområde så långt som möjligt skapas en enhetlig kontrollorganisation. Ett lagstiftningsområde bör i det sammanhanget avgränsas utifrån det huvudsakliga syfte som regelverket har att fylla. I tillsyns- eller, med den nya terminologin, kontrollfunktionen i vid bemärkelse ingår enligt vårt förslag dels

uppgiften som operativ kontrollmyndighet, dels uppgiften som föreskrivande och samordnande myndighet. Livsmedelsverket har i dag det övergripande samordningsansvaret medan huvuddelen av de operativa uppgifterna, dvs. det som numera benämns offentlig kontroll, utförs av kommunerna. Regeringen anser att den ansvarsfördelningen bör frångås endast om starka skäl talar emot en sådan fördelning.

Majoriteten av remissinstanserna ställer sig bakom förslaget att fördelningen av kontrollansvaret i primärproducentledet följer samma principer som för livsmedelskontrollen i övrigt. Flera remissinstanser, däribland *Lantbrukarnas Riksförbund*, har framhållit vikten av att hänsyn tas till gårdsperspektivet och av att kontrollen av de olika lagstiftningsområdena – inklusive miljöbalkens bestämmelser – sker samtidigt vid ett besök på gården. Vi delar i hög grad den bedömningen. Det är enligt vår mening av grundläggande betydelse att kontrollen organiseras på ett sådant sätt att den enskildes verksamhet inte störs i större omfattning än vad som är nödvändigt. Det är särskilt viktigt att denne inte i onödan belastas med kontrollbesök från olika kontrollmyndigheter inom kortare tidsperioder. Detta talar enligt vår mening med styrka för att kommunerna eller någon av de andra myndigheter som i dag utför kontroller på gårdarna bör utföra de nya kontrolluppgifterna. Det förhållandet att kommunerna har ansvaret för att utöva kontroll på närliggande områden som miljö och djurskydd bör i sammanhanget tillmätas stor betydelse.

Ett fåtal remissinstanser har med hänvisning till kompetensskäl förespråkat att den offentliga kontrollen utförs av Livsmedelsverket eller någon annan central myndighet, alternativt länsstyrelserna. Flera faktorer talar dock enligt vår mening emot en generell lösning i någon av de riktningarna. Livsmedelsverket utför i dag inte någon operativ tillsyn på gårdarna och skulle därmed bli en helt ny aktör på området. Verket saknar dessutom i likhet med andra centrala myndigheter full geografisk täckning. Livsmedelskontrollens huvudsakliga syfte är att skydda konsumenterna mot hälsorisker. För att det syftet skall kunna uppfyllas måste den offentliga kontrollen ske på ett sakkunnigt sätt, vilket i sin tur kräver att kontrollmyndigheten har tillgång till personal med erforderlig kompetens, t.ex. livsmedelshygienisk och livsmedelteknisk expertis. I dag finns den kompetensen huvudsakligen hos kommunerna och i viss utsträckning hos Livsmedelsverket. Länsstyrelserna utför i dag inte någon operativ tillsyn inom livsmedelsområdet och skulle med ett nytt operativt kontrollansvar behöva tillföras betydande medel.

Vi anser med hänsyn till vad som nu anförts att det saknas tillräckliga skäl att föreslå något annat än att ansvaret för den offentliga kontrollen i primärproducentledet skall följa samma principer som i fråga om övrig livsmedelskontroll. Uppgifterna inom den offentliga kontrollen bör alltså som en huvudregel ligga på kommunerna. En sådan lösning har, utöver det som nu nämnts, också den grundläggande fördelen att all offentlig kontroll enligt livsmedelslagstiftningen – om inte annat särskilt föreskrivs – utövas av kommunerna. Detta kan förmodas leda till en större likformighet i kontrollen jämfört med om denna bedrivs av olika myndigheter.

Det som nu sagts utesluter emellertid inte, som tidigare berörts, att det i fråga om vissa begränsade delar av livsmedelskontrollen kan finnas omständigheter som talar för att andra myndigheter än kommunerna eller

Livsmedelsverket bör utöva den offentliga kontrollen. Det är t.ex. inte självklart vilken myndighet som bör kontrollera att växande gröda inte kontamineras. Det är inte heller givet att den kontroll över mjölkhygienen på gårdarna som i dag utförs av Jordbruksverket i fortsättningen bör utföras av kommunerna. Som vi tidigare nämnt bör det därför i lagen öppnas en möjlighet för regeringen att förskriva att andra myndigheter än de som pekas ut i lagen skall kunna bedriva offentlig kontroll i vissa frågor.

När det så gäller det samordnande ansvaret och rätten att meddela föreskrifter om kontrollens bedrivande gör vi bedömningen att det saknas skäl att lägga huvudansvaret för uppgifterna på någon annan myndighet än Livsmedelsverket. Inom myndigheten finns redan en upparbetad kunskap och erfarenhet om livsmedelsfrågor. Vi anser att det bl.a. av kostnads- och effektivitetsskäl är en fördel att samla ansvaret för att samordna livsmedelsfrågor på en myndighet. Enhetligheten i den offentliga kontrollen kan också antas öka om samma myndighet samordnar eller med bindande föreskrifter styr kontrollen oavsett på vilken anläggning livsmedlet befinner sig. Det kan vidare antas att risken för olika tolkningar av lagstiftningen minskar. Det kan dock inte uteslutas att det inom vissa begränsade områden framstår som mest ändamålsenligt att Jordbruksverket eller någon annan statlig myndighet utfärdar föreskrifter om hur kontrollen skall bedrivas. Det kan t.ex. gälla kontroll av växande gröda före skörd eller sådan kontroll av efterlevnaden av bestämmelser om livsmedelshygien beträffande levande djur som delvis sammanfaller med krav som föreskrivs i EG-förordningar som reglerar smittskydd eller djurhälsa. Regeringen har med stöd av sitt bemyndigande i den föreslagna 8 § möjlighet att föreskriva om detta.

Det får enligt vår uppfattning förutsättas att Livsmedelsverket och andra föreskrivande myndigheter inom närliggande kontrollområden – exempelvis foder- och djurhälsoområdena – samråder i framtagandet av föreskrifter.

Länsstyrelserna har i dag ett samordnande ansvar för livsmedelslagstiftningen på regional nivå. Det ansvaret bör i konsekvens med det som nu sagts i fortsättningen omfatta även livsmedelsfrågor i primärproducentledet.

Det är slutligen viktigt att framhålla att livsmedelskontrollen hos primärproducenterna är begränsad till sådan verksamhet som primärt rör livsmedelssäkerhet. Begreppen primärprodukter eller jordbruksprodukter och livsmedel förekommer även i annan lagstiftning än livsmedelslagstiftningen. Det förhållandet innebär dock inte med automatik att livsmedelslagens bestämmelser om kontroll blir tillämpliga även inom de områdena. Jordbruksverkets ansvar för godkännande av kontrollprogram för salmonella m.m. på gårdsnivå enligt den nya lagen om kontroll av husdjur m.m. eller för utredning och bekämpning av epizootiska och zoonotiska sjukdomar enligt epizootilagen (1999:657) och zoonoslagen (1999:658) berörs således inte av de överväganden som nu gjorts. Kontrollen av EG:s marknadsordningar faller uttryckligen utanför tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004. Det förhållandet att gränsen mellan primärprodukt och livsmedel flyttats påverkar därmed inte tillämpningen av marknadsordningarna eller den nationella lagstiftning som kompletterar dessa.

11.12 Kontrollmyndigheternas skyldighet att verka för att överträdelser beivras

Regeringens förslag: Bestämmelsen i den nuvarande livsmedelslagen om skyldighet för kontrollmyndigheterna att verka för att överträdelser av livsmedelslagen och de EG-bestämmelser som kompletteras av livsmedelslagen beivras, skall föras över till den nya lagen.

Promemorians förslag: Promemorians förslag innehöll ingen bestämmelse om kontrollmyndigheternas anmälningsskyldighet**.**

Skälen för regeringens förslag: Enligt 25 a § i den nuvarande livsmedelslagen är tillsynsmyndigheterna skyldiga att verka för att överträdelser av lagen beivras. Bestämmelsen infördes i lagen för att inskärpa vikten av att tillsynsmyndigheterna i ökad utsträckning beivrar de överträdelser de uppmärksammar i sin verksamhet. I förarbetena nämndes särskilt vikten av att tillsynsmyndigheten vid misstanke om brott utan dröjsmål åtalsanmäler saken samt att myndigheterna mer aktivt använder vitesinstrumentet (prop. 1988/89:68 s. 59).

I det förslag till ny livsmedelslag som remitterats finns ingen motsvarighet till den beskrivna bestämmelsen. Flera remissinstanser, däribland *Livsmedelsverket*, har emellertid vid remissbehandlingen framhållit att det är angeläget att det även i den nya livsmedelslagen uttryckligen anges att tillsynsmyndigheterna är skyldiga att beivra överträdelser eftersom en sådan bestämmelse kan fungera som ett viktigt incitament för tillsynsmyndigheterna att medverka till lagföring av brott. Mot bakgrund av de synpunkter som framförts av remissinstanserna gör vi den bedömningen att även den nya lagen bör innehålla en bestämmelse om skyldighet för kontrollmyndigheterna att beivra överträdelser mot livsmedelslagen och de EG-bestämmelser som kompletteras av livsmedelslagen.

11.13 Åtgärder vid bristande efterlevnad m.m.

Regeringens förslag: Livsmedelslagens bestämmelser om föreläggganden, förbud, vite samt rättelse och övriga ingripanden skall i sak tas in i den nya lagen Det tydliggöras att bestämmelserna skall tillämpas utöver vad som följer av de EG-förordningar som kompletteras av lagen. Även förelägganden och beslut enligt EG-förordningarna skall kunna förenas med vite.

En skyldighet införs för den som är föremål för offentlig kontroll att tillhandahålla den hjälp som behövs för att kontrollen skall kunna genomföras.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med promemorians förslag.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: En grundläggande förutsättning för att kontrollmyndigheterna skall kunna säkerställa efterlevnaden av

livsmedelslagstiftningen är att myndigheterna har tillräckliga möjligheter att vidta åtgärder vid bristande efterlevnad av regelverket. Enligt bestämmelserna i den gällande livsmedelslagen har tillsynsmyndigheten möjlighet att meddela de förelägganden och förbud som behövs för att lagen eller föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen skall efterlevas. Förelägganden och förbud får förenas med vite. Myndigheten får även förordna om rättelse på bekostnad av den som inte fullgör sina skyldigheter enligt lagen, föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen, och enligt myndighetens föreläggande. Vidare finns möjligheter för myndigheten att ta om hand livsmedel som saluhålls eller som uppenbart är avsedd att saluhållas i strid med livsmedelslagstiftningen. Denna möjlighet finns även om ett föreläggande eller förbud inte följs. Ägaren till livsmedel får dock göra detta dugligt till livsmedel eller användning för annat ändamål under tillsynsmyndighetens kontroll. I annat fall skall varan förstöras. Detta gäller dock inte kött som tagits om hand i samband med slakt. För sådant kött får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om vilka åtgärder som skall vidtas. Slutligen finns en bestämmelse om skyldighet för tillsynsmyndigheten att efter underrättelse från Smittskyddsläkaren vidta de åtgärder som behövs för att spåra smittan och undanröja risken för smittspridning.

I artikel 54 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 anges vilka särskilda åtgärder som den behöriga myndigheten har rätt att vidta vid bristande efterlevnad av bl.a. livsmedelslagstiftningen. Dessa innefattar bl.a. möjlighet att avbryta driften av eller stänga en verksamhet för viss tid, ge tillstånd till att livsmedel används för andra ändamål än livsmedel och se till att ett livsmedel dras tillbaka från marknaden eller destrueras. Av artikeln följer vidare att kontrollmyndigheten får vidta andra åtgärder än de särskilt uppräknade, om myndigheten anser sådana åtgärder motiverade. EG-förordningens bestämmelser skall tillämpas direkt av kontrollmyndigheterna. Några av de i förordningen angivna åtgärderna motsvaras i viss mån av befogenheter i den nuvarande livsmedelslagen. Flertalet åtgärder är dock nya i den meningen att de inte tidigare varit föremål för en preciserad författningsreglering.

Trots att det numera framgår direkt av EG-rätten vilka åtgärder en kontrollmyndighet kan tillgripa vid fall av bristande efterlevnad av livsmedelslagstiftningen gör vi bedömningen att det finns behov av att även i den nya lagen ge kontrollmyndigheterna motsvarande befogenheter som de har i dag. Den preciserade åtgärdskatalog som finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 inbegriper inte uppenbart de i livsmedelslagen angivna befogenheterna, t.ex. möjligheten att meddela de förbud som behövs eller att ta hand om en vara. Sådana åtgärder kan visserligen sägas rymmas inom den rätt som EG-förordningen ger kontrollmyndigheterna att vidta andra åtgärder än de som anges i EG-förordningen, under förutsättning att de bedöms vara motiverade. En mer precis beskrivning av befogenheterna i lagen kan dock underlätta för kontrollmyndigheterna att i en given situation bestämma på vilket sätt myndigheten vill agera. För att undvika en dubbelreglering med gemenskapsrätten bör emellertid i bestämmelserna i om förelägganden, förbud och övriga administrativa ingripanden

förtydligas att åtgärderna får vidtas utöver vad som följer av de EG-förordningar som kompletteras av lagen. Det bör vara möjligt att förena förelägganden och förbud som meddelas såväl med stöd av lagen som med stöd av sådana EG-bestämmelser som kompletteras av lagen med vite.

Enligt artikel 4.2 g i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 skall den behöriga myndighet som medlemsstaten utser se till att foder- och livsmedelsföretagarna är skyldiga att undergå de inspektioner som genomförs i enlighet med förordningen och att bistå myndighetens personal när det genomför sina uppgifter. För att den behöriga myndigheten skall kunna verkställa bestämmelsen bör det i den nya livsmedelslagen införas en skyldighet för den som är föremål för offentlig kontroll att tillhandahålla den hjälp som behövs för att kontrollen skall kunna genomföras.

11.14 Biträde av polismyndigheten

Regeringens förslag: Den som utför kontroll eller i övrigt verkställer ett beslut skall ha rätt att hos polismyndigheten begära den hjälp som behövs för att kontrollen skall kunna genomföras. Biträde av polismyndigheten får begäras endast när det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att kontrollen inte kommer att kunna utföras utan att polisens särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas eller det annars finns synnerliga skäl för begäran.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens**.**

Remissinstanserna: *Riksdagens ombudsmän (JO)* framför att förslaget ligger i linje med de synpunkter som JO i tidigare remissyttrande framfört beträffande SOU 2002:70 Polisverksamhet i förändring. *Rikspolisstyrelsen* är positiv till förslaget och framhåller att den nya formuleringen torde undanröja risken för ett slentrianmässigt utnyttjandet av Polisens resurser. *Länsstyrelsen i Skåne län* anser att förslaget innebär en försämring i förhållande till nu gällande bestämmelser och att myndigheterna har ett starkt behov av polishjälp vid offentlig kontroll. *Hörby kommun* påpekar att det ur arbetsgivarperspektiv är viktigt att bestämmelsen medger att polishandräckning får ske om en inspektör av någon anledning känner ett uttalat eller outtalat hot från verksamhetsutövaren mot sin säkerhet. *Miljöförbundet Blekinge Väst* påpekar att förslaget om att synnerliga skäl krävs för polishjälp kommer att försvåra eller förhindra den offentliga kontrollen eftersom det i dag finns en stark hotbild mot kontrollmyndighetens personal. Kommunen anser att den nuvarande lydelsen av bestämmelsen skall gälla även fortsättningsvis. *Umeå kommun* avstyrker förslaget eftersom det bör finnas möjligheter för kontrollmyndigheterna att begära polishjälp när det bedöms nödvändigt med hänsyn till personsäkerhet för inspektörerna. *Umeå kommun* avstyrker förslaget eftersom det bör finnas möjligheter för kontrollmyndigheterna att begära polishjälp när det bedöms nödvändigt med hänsyn till personsäkerhet för inspektörerna. *Naturvetareförbundet* påpekar att förslaget torde innebära en arbetsmiljöfråga eftersom den nya formuleringen ger utrymme för

tolkningar som kan innebära att inspektörerna inte kommer att kunna påräkna polishjälp när så bedöms nödvändigt.

Skälen för regeringens förslag: Polisen har enligt ett stort antal författningar skyldighet att i olika sammanhang bistå myndigheter med handräckning. Bakgrunden till polisens skyldighet att på begäran av annan myndighet bistå med handräckning är polisens befogenhet att använda våld i vissa situationer. En grundläggande princip är att handräckningsbegäran skall ske först sedan den begärande myndigheten konstaterat att uppgiften inte kan lösas utan biträde av polisen.

Den praktiska hanteringen av handräckningsärendena varierar bl.a. beroende på om det handlar om att biträda en tillsynsmyndighet eller om att verkställa en annan myndighets beslut. Variationen inom respektive uppgiftsområde kan också vara stora. Polisen gör ingen s.k. materiell prövning av begäran utan polisens prövning sker helt på formella grunder. Detta innebär att polismyndigheten endast prövar lagligheten av begäran, dvs. kontrollerar om den sökta åtgärden ryms inom den bestämmelse som sökanden hänvisar till och om den person som framför begäran har befogenhet att göra detta. Om dessa två förutsättningar är uppfyllda bifalles ansökan. Polisverksamhetsutredningen, som hade i uppdrag att bl.a. överväga hur polisverksamheten kan renodlas, har i sitt betänkande Mot ökad koncentration – Förändring av polisens verksamhet (SOU 2001:87), Polisverksamhet i förändring (SOU 2002:70) redogjort för polisens uppfattning att polisresurser används för handräckning också när det inte är sakligt motiverat. Konkret uttryckt menar många inom polisorganisationen att begäran om transport av t.ex. en patient i alltför hög utsträckning sker slentrianmässigt och inte utifrån ett faktiskt behov av polishandräckning i det enskilda fallet. Det är svårt, menar många, att befria sig från tanken att polisen utnyttjas som en transportcentral.

Utredningen tog i delbetänkandet fasta på den kritik som framförts av polisen. Polisens biträde vid handräckning belystes vidare av utredningen avseende lagstiftning på det sociala området. Utredningen föreslog att det i bl.a. lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall skulle införas bestämmelser att begäran om biträde inte skall få göras förrän försök gjorts att genomföra åtgärden utan biträde av polismyndighet. Ett sådant försök skulle dock inte behöva göras om det av omständigheterna framgick att ett sådant försök skulle vara utsiktslöst. Utredningens förslag avvisades av flera remissinstanser. JO framförde bl.a. att de nu gällande bestämmelserna om biträde av polis bör kompletteras på sådant sätt att det av lagtexten mer tydligt framgår i vilka situationer biträde kan begäras, men att utredningens förslag innebar en onödig skärpning av förutsättningarna för att begära handräckning.

Regeringen har vid flera tillfällen påtalat att det är angeläget att tydliggöra att polisens resurser enbart skall användas för att verkställa myndigheters beslut i fall där polisens särskilda kompetens och befogenhet att bruka våld är nödvändig. Regeringen har tidigare föreslagit att bestämmelser om polisens biträde vid handräckning bör utformas på sådant sätt att det av författningstexten framgår att biträde av polismyndighet endast skall begäras undantagsvis (se prop. 2004/05:39 och prop. 2004/05:132). I nämnda propositioner utformades bestämmelser om biträde av polismyndigheten på sådant sätt att biträde endast får begäras om det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att

åtgärden inte kan utföras utan att polisens särskilda befogenhet att använda våld behöver tillgripas eller det annars finns synnerliga skäl för begäran.

Bestämmelser om polishandräckning finns i 26 § andra stycket i den nuvarande livsmedelslagen. Enligt bestämmelsen skall polismyndigheten på begäran lämna den hjälp som behövs för tillsynen. Även i den nya livsmedelslagen bör det finnas en skyldighet för polismyndigheten att lämna hjälp vid offentlig kontroll m.m. Vi menar dock att det även i livsmedelslagen tydligt bör framgå vilka förutsättningar som gäller för polisens biträde. Avsikten är enbart att klargöra att polisens resurser enbart skall användas om det finns särskild anledning att anta att polisens särskilda kompetens och befogenhet att bruka våld kan behövas. Avsikten är inte, som några av remissinstanserna felaktigt antagit, att möjligheten att begära biträde av polisen beskärs så att det får negativa konsekvenser för myndigheternas möjlighet att utöva sin tillsyn eller verkställa beslut. Det är även i fortsättningen enbart den begärande myndigheten som har att pröva om förutsättningar föreligger att begära biträde av polismyndigheten. Polisen kommer således inte heller i fortsättningen att göra någon materiell prövning av begäran. De farhågor som framförts av bl.a. *Hörby kommun*, *Umeå kommun* och *Naturvetarförbundet,* får därmed anses vara ogrundade. Vi finner dock att det tydligt bör framgå av lagtexten att polisen är skyldig att bistå såväl vid offentlig kontroll som vid verkställande av beslut i övrigt.

Vi föreslår därför att det i livsmedelslagen förs in en bestämmelse om att biträde av polismyndigheten endast skall kunna ske när det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kommer att kunna utföras utan att polisens särskilda befogenhet att använda våld behöver tillgripas eller det annars finns synnerliga skäl för begäran.

11.15 Övriga bestämmelser om kontroll

Regeringens förslag: Bestämmelserna i den nuvarande livsmedelsagen om rätt för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om kontrollen, om kommunal samverkan i den offentliga kontrollen, överflyttning av tillsynsansvar från en kommun till Livsmedelsverket och Livsmedelsverkets rätt att förelägga en kommun som inte fullgör sina skyldigheter att vidta rättelse skall i sak föras över till den nya lagen.

Den bestämmelse som i dag finns i livsmedelsförordningen om överflyttning av tillsynsansvaret från en kommun till Livsmedelsverket skall tas in i den nya lagen.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig över den delen.

Skälen för regeringens förslag: Bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 ställer långtgående krav på nationell samordning och styrning av den offentliga kontrollen inom områdena för foder, livsmedel, djurhälsa och djurskydd. Den nationella kontrollplanen skall täcka samtliga dessa verksamhetsområden samt i viss mån även växtskyddsområdet. En förutsättning för att förordningens övergripande mål skall kunna uppnås är att den operativa kontrollen bedrivs på ett likvärdigt sätt inom dessa verksamhetsområden. Ett sätt att öka likformigheten inom den operativa offentliga kontrollen är att utfärda bindande föreskrifter om hur kontrollen konkret skall bedrivas.

En motsvarighet till det bemyndigande som finns i den nuvarande livsmedelslagen om rätt för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om hur kontrollen skall bedrivas och om skyldighet för en kontrollmyndighet eller ett kontrollorgan att lämna information till en samordnande myndighet bör därför tas in i den nya lagen.

Sedan den 1 juli 2005 finns möjligheter för kommuner att inom livsmedelsområdet djurskyddsområdet och anlita en annan kommun för att utföra vissa tillsynsuppgifter (se regeringens proposition 2004/05:72 Förbättrad djurskydds- och livsmedelstillsyn). Denna möjlighet finns även enligt miljöbalken. Kommunen ges rätt att träffa avtal med en annan kommun om att tillsynsuppgifter som kommunen har enligt djurskyddslagen (1988:534) och livsmedelslagen (1971:511) skall fullgöras av den andra kommunen. Kommunen får dock inte överlåta befogenheten att meddela beslut i ett ärende. Kommunen får vidare, efter överenskommelse med en annan kommun, uppdra åt anställda i den kommunen att besluta på kommunens vägnar i ett visst ärende eller en grupp av ärenden. Uppdraget kan inte avse ärenden som avses i 6 kap. 34 § kommunallagen (1991:900), dvs. ärenden som exempelvis avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet.

En motsvarande bestämmelse bör enligt vårs mening tas in även i den nya livsmedelslagen.

Inom livsmedelsområdet utövar Livsmedelsverket något som kan beskrivas som tillsyn över den kommunala tillsynen. Sedan den 1 juli 2005 ger livsmedelslagstiftningen Livsmedelsverket möjlighet att rikta ett föreläggande med krav på åtgärder mot en kommun som brister i tillsynen i syfte att åstadkomma en bättre och mer likvärdig tillsyn över landet (se prop. 2004/05:72).

Livsmedelsverket bör i den nya lagen ges motsvarande befogenhet. En bestämmelse om detta bör därför tas in i den nya lagen.

Vi har tidigare konstaterat att Sverige medlemskap i EU ställer stora krav på samordning och likvärdig offentlig kontroll. Bland annat av detta skäl har Livsmedelsverket sedan den 1 juli 2005 möjlighet att för en tid ta över en kommuns ansvar för tillsynen över en viss verksamhet, även om kommunen motsätter sig detta. En motsvarande bestämmelse bör tas in i den nya lagen. Även bestämmelsen i den nuvarande livsmedelslagen om rätt för Livsmedelsverket att i samråd med en kommun ta över den

offentliga kontrollen för en viss anläggning i sådana fall då verksamheten exempelvis har särskilt stor omfattning eller är komplicerad bör i sak föras över till den nya lagen.

I livsmedelsförordningen finns en bestämmelse om överflyttning av tillsynsansvaret för en viss anläggning från Livsmedelsverket till en kommun. En motsvarighet till den bestämmelsen bör i tydlighetssyfte tas in i den nya livsmedelslagen.

11.16 Avgifter

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall bemyndigas att meddela föreskrifter om skyldighet för enskilda att betala avgift för offentlig kontroll, prövning eller registrering enligt denna lag, de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen eller de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen. Bemyndigandet skall innefatta en skyldighet för kommunen att ta ut avgift.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall vidare bemyndigas att meddela föreskrifter om hur statliga myndigheters och kontrollorgans avgifter skall beräknas.

Regeringens bedömning: Den nuvarande lagens bemyndigande om rätt för regeringen att föreskriva att kommunen skall ombesörja uppbörden av avgifter för den statliga tillsynen bör inte få någon motsvarighet i den nya lagen.

Promemorians förslag: I promemorian lämnades inte några nya förslag rörande avgifterna utan den nuvarande lagens bemyndigande fördes tills vidare över i den nya lagen.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens**.** Utredningen föreslår dock att regeringen eller efter regeringens bemyndigande Livsmedelsverket får meddela föreskrifter även om hur kommunernas avgifter skall beräknas. Bemyndigandet utformades också på ett delvis annorlunda sätt.

Remissinstanserna: Det stora flertalet av de remissinstanser som har yttrats över utredningens förslag till nytt avgiftssystem är positiva i sak. En sammanfattande redogörelse för remissinstansernas inställning finns i avsnitt 10.2. När det gäller den mer lagtekniska utformningen av avgiftsbemyndigandena har endast ett fåtal remissinstanser yttrat sig. *Livsmedelsverket* menar att utredningens förslag till bemyndigande är alltför snävt i det att det inte ger utrymme för att meddela föreskrifter om exempelvis avgifter för godkännande av processkemikalier eller gränsvärdesättning för bekämpningsmedel m.m. vilka debiteras tillverkaren av processkemikalierna.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: I den nu gällande livsmedelslagen finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om avgifter för en myndighets och ett enskilt kontrollorgans kostnader för tillsyn enligt lagen, de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen samt de EG-förordningar som kompletteras av lagen (29 a §). Vidare bemyndigas regeringen att föreskriva att en kommun skall ombesörja uppbörden av avgifter för den statliga tillsynen.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 innehåller bestämmelser om finansiering av den offentliga kontrollen. I artikel 27 föreskrivs att medlemsstaten får ta ut avgifter för att täcka kostnaderna för offentlig kontroll. I bestämmelsen finns även grundläggande principer för hur avgiften får beräknas. Bestämmelserna skall tillämpas först fr.o.m. den 1 januari 2007.

Vi har i avsnitt 10.2 redogjort för hur vi anser att ett framtida avgiftssystem baserat på Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 bör utformas. Vi har där bl.a. gjort den bedömningen att det – liksom i dag – bör vara obligatoriskt för en livsmedelsföretagare att betala en årlig avgift för kontrollmyndighetens ordinarie kontroll av verksamheten. Avgiften bör inkludera de kostnader för kontroll av ägg, fisk och fiskprodukter, mjölk och mjölkprodukter, som i dag täcks av särskilda avgifter. Vi anser vidare att det bör tas ut en avgift för kostnader i ärenden om godkännanden eller registrering av anläggningar enligt livsmedelslagen och de EG-förordningar som kompletteras av lagen.

Den nya livsmedelslagen bör i likhet med den nu gällande lagen innehålla bemyndiganden för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om avgifter. Bemyndigandet bör innefatta en rätt för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet för livsmedelsföretagare m.fl. att betala avgift för offentlig kontroll, prövning eller registrering enligt denna lag, föreskrifter som meddelats med stöd av lagen eller de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen. Som Livsmedelsverket påtalat i sitt remissvar bör bemyndigandet inte begränsas till att avse skyldighet för den som hanterar eller släpper ut livsmedel på marknaden att betala avgift.

Det bör, för att uppfylla kraven i 8 kap. 5 § RF, i lagen tydliggöras att bemyndigandet innefattar en skyldighet för kommunerna att ta ut en avgift.

Som vi redogjort närmare för i avsnitt 10.2.1. gör vi bedömningen att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer genom föreskrifter bör styra hur en statlig kontrollmyndighets eller ett kontrollorgans avgift bör beräknas. Ett bemyndigande om detta bör därför föras in i lagen. Som utvecklas närmare i avsnittet anser regeringen att det däremot är tillräckligt att kommunerna vägleds i sin avgiftssättning genom allmänna råd som utfärdas av Livsmedelsverket.

Däremot anser vi att den nuvarande lagens bemyndigande om rätt för regeringen att föreskriva att kommunen skall ombesörja uppbörden av avgifter för den statliga tillsynen inte bör få någon motsvarighet i den nya lagen. Skälen för detta har utvecklats närmare i avsnitt 10.5.

11.17 Straffbestämmelser m.m.

Regeringens förslag: Den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot en föreskrift eller ett beslut som meddelats med stöd av 5 § tredje stycket eller 7–10 §, mot bestämmelserna om förbud att släppa ut livsmedel på marknaden i 11 § eller inte fullgör sin i 21 § första stycket 1 föreskrivna skyldigheten att tillhandahålla upplysningar och handlingar i

den offentliga kontrollen döms till böter. Till böter döms även den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot skyldigheter, villkor eller förbud som finns i de bestämmelser i EG-förordningar som kompletteras av lagen. Detta gäller dock inte om överträdelserna avser bestämmelser om myndighetsutövning.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslås att straffskalan skall utgöras av böter eller fängelse i högst ett år och – i uppsåtliga fall där en förpliktelse av väsentlig betydelse från hälsosynpunkt har åsidosatts – fängelse om högst två år skall dömas ut. I promemorian föreslås också att det skall finnas möjligheter att förverka egendom m.m.

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som har yttrat sig över förslaget ställer sig positiva till det eller har inte haft något att erinra. Några remissinstanser har uppmärksammat frågan om utformningen av straffbestämmelserna med anledning av Högsta domstolens dom i rättsfallet NJA 2005 s. 33. *Riksdagens ombudsmän (JO)* har därvid påpekat att det förutsätts att utformningen av straffbestämmelserna med fängelse i straffskalan justeras i enlighet med det behov av förändringar som kan komma att framgå av beredningen inom Regeringskansliet.

Skälen för regeringens förslag: Bestämmelser om straffrättsliga sanktioner finns i 30 § livsmedelslagen. I bestämmelsen straffbeläggs överträdelser av i lagen angivna centrala förpliktelser. Vidare straffbeläggs överträdelser av föreskrifter eller åsidosättande av villkor i föreskrifter som meddelats med stöd av bemyndiganden i lagen samt bestämmelser om kvalitetsnormer eller andra villkor för handeln som finns i de EG-förordningar som kompletterar lagen. Både uppsåtliga och oaktsamma brott är straffbelagda. Straffsatsen är böter eller fängelse i högst ett år. För ett uppsåtligt brott som innebär att en förpliktelse av betydelse från hälsosynpunkt eller konsumentintresset uppsåtligen åsidosätts i större omfattning eller annars på ett allvarligt sätt är straffskalan fängelse i högst två år. I ringa fall får dock inte dömas till fängelse. Inte heller får den som har överträtt ett vitesföreläggande eller vitesförbud dömas till ansvar enligt lagen för den gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet. Ansvar inträder inte heller om ansvar för gärningen kan ådömas enligt brottsbalken eller enligt lagen (2000:1225) om straff för smuggling.

Överträdelser av förpliktelser eller handlingsregler i lagen, i föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen och i de EG-förordningar som kompletteras av lagen bör straffsanktioneras. Straffbestämmelserna i den nya lagen bör utformas med hänsyn till den nya systematik som föreslås i lagen. Vi föreslår därför att den som bryter mot en föreskrift eller ett beslut som meddelats med stöd av 5 § tredje stycket eller 7–9 §, bryter mot föreskrifter om åtgärder i anledning av sabotage i 10 §, bryter mot förbudet att släppa ut livsmedel på marknaden i 11 § eller inte fullgör den i 21 § första stycket 1 föreskrivna skyldigheten att tillhandahålla upplysningar och handlingar i den offentliga kontrollen döms till ansvar enligt lagen.

Mot bakgrund av att flertalet av de förpliktelser och handlingsregler som enskilda har att följa i fortsättningen finns i den direkt tillämpliga EG-rätten föreslår vi även att den som bryter mot skyldigheter, villkor

eller förbud som finns i de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen döms till ansvar enligt lagen. Som exempel på EG-förordningar som innehåller förpliktelser och handlingsregler till enskilda som bör vara straffbelagda enligt denna lag kan nämnas Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 178/2002, 852/2004, 853/2004 m.fl. Till sådana handlingar hör t.ex. den i artikel 14 i förordning 178/2002 föreskrivna skyligheten att se till att livsmedel som släpps ut på marknaden är säkra eller den i artikel 5 i förordning 853/2004 föreskrivna skyldigheten att endast släppa ut produkter av animaliskt ursprung på marknaden som hanterats i en anläggning som godkänts enligt förordningen.

Vissa av bestämmelserna i de EG-förordningar som kompletteras av lagen innehåller emellertid även förpliktelser för myndigheter och andra offentliga organ, såsom exempelvis Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004. Straffansvaret bör dock inte omfatta den som vid myndighetsutövning underlåter att iaktta de skyldigheter för myndigheter som följer av EG-bestämmelserna om offentlig kontroll. Ansvarsbestämmelser för den som vid myndighetsutövning genom handling eller underlåtelse åsidosätter vad som gäller för uppgiften finns i brottsbalken.

Vad gäller de subjektiva rekvisiten gör vi bedömningen att såväl uppsåtliga som oaktsamma brott bör straffbeläggas. Om den straffbelagda gärningen är att anse som ringa bör vidare inte dömas till ansvar. Till ansvar bör inte heller dömas om gärningen är belagd med straff i brottsbalken eller i lagen (2000:1225) om straff för smuggling.

Enligt allmänna principer bör det inte vara möjligt att ingripa med straff och vitespåföljd mot samma förseelse. I likhet med vad som gäller enligt den nuvarande lagen bör därför i den nya lagen föreskrivas att den som överträtt ett vitesföreläggande eller vitesförbud inte döms till ansvar enligt lagen för gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Högsta domstolen har i NJA 2005 s. 33 prövat frågan om så kallade blankettstraffbuds överensstämmelse med regeringsformen i vissa fall. I promemorian påpekades att frågan om konsekvenserna av denna dom är under beredning inom Regeringskansliet. Reglerna i regeringsformen (jfr. 2 kap. 8 och 12 §§ RF) om skydd mot frihetsberövande innebär att huvudprincipen är att straffbestämmelser med fängelse i straffskalan skall beslutas av riksdagen i lag. Som framgår av 8 kap. 7 § första stycket RF kan regeringen, efter bemyndigande i lag, genom förordning meddela föreskrifter om bl.a. skydd för liv, personlig säkerhet eller hälsa, näringsverksamhet och djurskydd. Detta bemyndigande medför dock inte rätt att meddela föreskrifter om annan rättsverkan av brott än böter. Enligt 8 kap. 7 § andra stycket RF kan dock riksdagen i lag, föreskriva även annan rättsverkan än böter för överträdelse av föreskrift som regeringen meddelar med stöd av bemyndigandet.

Högsta domstolens avgörande får anses innebära att annan rättsverkan av brott än böter inte får föreskrivas för överträdelser av föreskrifter som beslutats på lägre nivå än av regeringen. Inom lagens tillämpningsområde anges förpliktelser eller handlingsregler såväl i lag som i föreskrifter beslutade av regeringen eller av förvaltningsmyndighet (Livsmedelsverket). I flera fall handlar de aktuella föreskrifterna av Livsmedelsverket om regler av mer teknisk natur, som t.ex. om sylt, juice och cider. För merparten av de straffbelagda överträdelserna av dessa

förpliktelser eller handlingsregler är därför bötesstraff tillräckligt. Det kan dock inte uteslutas att det kan finnas gärningar för vilka fängelse i stället bör komma i fråga. För att särskilja dessa från de gärningar som endast kan motivera böter krävs en omfattande genomgång och analys av de straffbelagda förpliktelserna eller handlingsreglerna i lagen, i föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen och i de EG-förordningar som kompletteras av lagen. Det saknas här underlag för en sådan gradering av straffskalan.

Flertalet av de EG-förordningar som ligger till grund för förslagen i denna lagrådsremiss tillämpas sedan den 1 januari 2006. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 har dock tillämpats sedan den 1 januari 2005. Bestämmelserna i EG-förordningarna gäller alltså med direkt verkan i Sverige redan i dag. Det är därför nödvändigt att snarast genomföra förslagen i lagrådsremissen. Av detta följer att det inte är möjligt att avvakta resultatet av en sådan genomgång av straffbestämmelserna som nämnts ovan och som skulle kunna ge ett sådant underlag som krävs för en gradering av straffskalan. Tills vidare bör därför endast böter följa för brott mot lagen, föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen eller mot de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen. Vi finner dessutom att det i nuläget inte finns något behov av bestämmelser om förverkande av egendom som varit föremål för brott enligt lagen.

Det kan konstateras att det finns behov av en mer genomgripande översyn av de aktuella straffbestämmelserna, bl.a. för att identifiera de förfaranden som eventuellt bör föranleda strängare påföljd än böter. En sådan översyn kommer därför att påbörjas inom Regeringskansliet.

11.18 Överklagande m.m.

Regeringens förslag: Den nuvarande livsmedelslagens bestämmelser om överklagande och verkställighet skall i sak föras över till den nya lagen. Därutöver skall beslut som fattats av kommunerna och av Livsmedelsverket enligt bestämmelser i de EG-förordningar som kompletteras av lagen vara överklagbara.

Även beslut som fattats av andra statliga myndigheter än länsstyrelserna skall kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

En motvarighet till den nuvarande livsmedelslagens bestämmelse om att en tillsynsmyndighet får bestämma att dess beslut skall gälla även om det överklagas skall tas in även i den nya lagen

Regeringens bedömning: Den nuvarande lagens bestämmelse om överklagande av besiktningsveterinärers beslut bör inte få någon motsvarighet i den nya lagen.

Promemorians förslag och bedömning: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som yttrat sig i den delen instämmer i promemorians förslag och bedömning**.** *Livsmedelsverket* välkomnar förslaget att alla beslut av verket – även sådana som fattas av besiktningsveterinärerna - överklagas till allmän förvaltningsdomstol**.** *Länsrätten i Stockholms län* anser att det genom

möjligheten att överklaga beslut som meddelats med stöd av EG-förordningarna ges en mycket vidsträckt och svåröverskådlig överklaganderätt och det bör övervägas om denna rätt kan preciseras genom föreskrifter om att beslut kan överklagas endast i särskilt angivna fall. *Länsrätten i Stockholms län* och *Kammarrätten i Göteborg* har vissa språkliga synpunkter på lagtexten**.** *Livsmedelsverket* anser att det är olämpligt att en statlig myndighets beslut kan överklagas till en annan statlig myndighet vilket kan bli konsekvensen av de överklagande-bestämmelser som föreslås i promemorian

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Beslut av en kommunal nämnd enligt livsmedelslagen eller av en besiktningsveterinär enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 11 § och 28 § andra stycket livsmedelslagen överklagas enligt 33 § till länsstyrelsen. Länsstyrelsens beslut enligt lagen överklagas enligt 34 § hos allmän förvaltningsdomstol. Vid överklagande till kammarrätten krävs prövningstillstånd. Beslut som meddelats av Livsmedelsverket i det enskilda fallet överklagas hos allmän förvaltningsdomstol, varvid det vid överklagande till kammarrätten krävs prövningstillstånd. Andra beslut av Livsmedelverket får överklagas hos regeringen. Sådana beslut får, för tillvaratagande av konsumentintresset, överklagas av organisation, som är att anse som central arbetstagarorganisation enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet eller motsvarande sammanslutning på arbetsgivarsidan. En myndighet vars beslut har överklagats får besluta att beslutet skall gälla utan hinder av att det överklagats.

Den nuvarande lagens bestämmelser om överklagande bör enligt vår mening i sak föras över till den nya lagen, dock med ett undantag vilket vi återkommer till längre ner i avsnittet. Med anledning av att regeringen föreslås få rätt att föreskriva att andra statliga myndigheter än Livsmedelsverket och länsstyrelserna skall bedriva kontroll inom vissa områden bör överklagandebestämmelsen kompletterats med en bestämmelse om att beslut av andra statliga myndigheter än Livsmedelsverket skall överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Därutöver bör även beslut som fattats av kommunerna och av Livsmedelsverket enligt bestämmelser i de EG-förordningar som kompletteras av lagen vara överklagbara. Det kan t.ex. handla om sådana beslut om ingripanden som kontrollmyndigheterna kan fatta med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004). Vi delar inte *Länsrättens i Stockholms län* farhågor att överklagande-bestämmelserna kommer att leda till en vidsträckt och svåröverskådlig överklaganderätt. Enligt vår bedömning är den mängd beslut som kontrollmyndigheterna har rätt att fatta med stöd av EG-förordningarna begränsade. Flertalet av de EG-förordningar som kompletteras av livsmedelslagen innehåller bestämmelser som riktar sig till enskilda. Befogenheter för kontrollmyndigheter finns i princip enbart i Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 882/2004 och 854/2004. Flertalet av bestämmelserna i de förordningarna är dessutom till sin natur att jämställa med direktivbestämmelser eller riktar sig medlemsstaterna.

Med anledning av att i 11 § föreslås få rätt att föreskriva att en annan myndighet än Livsmedelsverket, länsstyrelsen eller en kommun skall bedriva kontroll inom vissa områden bör överklagandebestämmelsen

även kompletteras med en bestämmelse om att beslut av andra statliga myndigheter än Livsmedelsverket skall överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Enligt nuvarande ordning överklagas beslut av besiktningsveterinärerna till länsstyrelsen. Besiktningsveterinärerna utgör organisatoriskt sett en del av Livsmedelverket. Det saknas därför fortsatt skäl att i överklagandehänseende behandla beslut som fattats av en besiktningsveterinär på ett annat sätt än andra beslut som fattats av Livsmedelverket. Ur principiell synvinkel framstår det dessutom som mindre lämpligt att ett beslut som formellt sett har fattats av en central statlig myndighet överklagas till en länsstyrelse. Mot den bakgrunden gör vi bedömningen att den nuvarande lagens bestämmelse om överklagande av besiktningsveterinärers beslut inte bör få någon motsvarighet i den nya lagen.

I 36 § nuvarande livsmedelslagen finns en bestämmelse om verkställighet av beslut enligt lagen. En tillsynsmyndighet får bestämma att dess beslut skall gälla även om det överklagas. En motsvarighet till den bestämmelsen bör tas in även i den nya lagen.

11.19 Övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Godkännanden av lokaler som meddelats enligt äldre bestämmelser skall fortsätta att gälla till dess att kontrollmyndigheten har prövat om anläggningen kan godkännas i enlighet med bestämmelser som meddelats med stöd av den nya lagen eller de EG-förordningar som kompletteras av lagen eller, om godkännande inte krävs, till dess att kontrollmyndigheten har registrerat anläggningen.

Till dess att kontrollmyndigheten har prövat om en anläggning kan godkännas enligt de krav som föreskrivits av Livsmedelsverket skall det vara tillåtet att släppa ut varor på marknaden som hanterats i anläggningen.

Beslut av en besiktningsveterinär som har meddelats före ikraftträdandet av den nya lagen skall överklagas enligt äldre bestämmelser.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås dock ingen övergångsbestämmelse om utsläppande av varor som hanterats i lokaler som godkänts enligt äldre bestämmelser**.** Däremot föreslås att föreläggande och förbud som meddelats med stöd av den äldre lagen skall anses beslutade enligt den nya lagen.

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som har yttrat sig i den delen, instämmer i promemorians förslag**.** *Livsmedelsverket* framhåller att det dessutom finns behov av en bestämmelse om att det under en övergångstid är tillåtet att släppa ut varor på marknaden som inte hunnit godkännas i enlighet med nationella regler.

Skälen för regeringens förslag: Vi har i avsnitt 11.18 gjort bedömningen att den nuvarande lagens bestämmelse om överklagande till länsstyrelsen av en besiktningsveterinärs beslut inte bör få någon motsvarighet i den nya lagen. Sådana beslut bör i stället överklagas till allmän förvaltningsdomstol i enlighet med vad som i dag gäller i fråga

om andra beslut av Livsmedelsverket. Beslut av en besiktningsveterinär som har meddelats före ikraftträdandet bör dock överklagas enligt äldre bestämmelser. En övergångsbestämmelse om detta bör därför införas.

De nuvarande nationella reglerna om lokalgodkännande ersätts framöver av regler på EU-nivå om godkännande och registrering av anläggningar. De nuvarande reglerna om godkännande av anläggningar som bedriver verksamhet med animaliska livsmedel grundar sig på EG-direktiv, vilka upphävs då Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 träder i kraft. I Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004 finns bestämmelser om myndigheternas godkännande och registrering av livsmedelsanläggningar. I fråga om anläggningar för produktion av livsmedel av animaliskt ursprung föreskrivs i artikel 31 i EG-förordningen 882/2004 att den behöriga myndigheten skall fastställa de förfaranden som livsmedelsföretagarna skall iaktta vid ansökan om godkännande av en anläggning. Vidare sägs att myndigheten, då den mottar en ansökan, skall genomföra ett besök på platsen. Bestämmelserna gäller enligt artikel 3.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 även anläggningar som släppt ut livsmedel på marknaden innan de nya reglerna trätt i kraft men som inte omfattats av något krav på godkännande. Kontrollmyndigheten skall i sådana fall göra besök på plats så snart som möjligt.

Enligt artikel 4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 får livsmedelsföretagare endast släppa ut sådana livsmedel av animaliskt ursprung på marknaden som har hanterats i anläggningar som har godkänts eller registrerats av den behöriga myndigheten. Det är vidare förbjudet att bedriva verksamhet i en anläggning som inte godkänts av myndigheterna. Enligt samma artikel skall detta inte hindra en anläggning från att släppa ut livsmedel på marknaden mellan den dag då EG-förordningen börjar tillämpas och den första efterföljande besiktningen av den behöriga myndigheten. Detta gäller anläggningar för vilka det krävs godkännande och som släppte ut produkter av animaliskt ursprung på marknaden i enlighet med gemenskapslagstiftningen omedelbart före tillämpningen av den nya EG-förordningen och anläggningar som tidigare inte omfattats av något godkännandekrav.

Av de redovisade EG-bestämmelserna följer att den behöriga myndighetens prövning av om en anläggning kan godkännas enligt de nya kriterierna kan ske först sedan den enskilde livsmedelsföretagaren kommit in med en ansökan. De aktuella EG-förordningarna innehåller inte några bestämmelser om vid vilken tidpunkt eller på vilket sätt en ansökan skall göras utan förutsätter att detta regleras i nationella föreskrifter. Det bör därför ankomma på Livsmedelsverket att utfärda föreskrifter om detta. Sådana föreskrifter kan meddelas med stöd av bemyndigandet i den föreslagna 3 §.

De nya EG-bestämmelserna innebär att övergångsbestämmelser behövs för de lokalgodkännanden som har meddelats enligt den nuvarande livsmedelslagstiftningen. De gamla godkännandena bör gälla tills dess att kontrollmyndigheten har prövat om ett nytt godkännande kan meddelas med stöd av de nya bestämmelserna, eller i de fall det inte krävs något godkännande, tills dess att kontrollmyndigheten har registrerat anläggningen. Om myndighetens prövning innebär att

anläggningen bedöms uppfylla de nya kraven kommer därvid ett nytt godkännande – villkorat eller slutligt – att utfärdas som ersätter det gamla lokalgodkännandet.

Som *Livsmedelsverket* påtalat finns behov av en bestämmelse som övergångsvis gör det tillåtet att släppa ut varor på marknaden som hanterats i anläggningar som inte hunnit godkännas enligt de nya nationella föreskrifterna. En motsvarande övergångsbestämmelse i fråga om varor från anläggningar som omfattas av krav på godkännande enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 finns i artikel 4.5 i den förordningen.

Vi anser däremot till skillnad från den bedömning som gjordes i departementspromemorian att det inte finns behov av att förskriva vad som skall gälla för förelägganden och förbud som meddelats med stöd av den nuvarande lagen.

12 En ny lag om foder och animaliska biprodukter

12.1 En ny lag om foder och animaliska biprodukter som bl.a. kompletterar EG-bestämmelser

Regeringens förslag: Den nuvarande foderlagen ersätts av en ny lag om foder och animaliska biprodukter. Lagen skall innehålla materiella bestämmelser och bemyndiganden. Bestämmelserna i lagen skall komplettera sådana bestämmelser i EG-förordningar (EG-bestämmelser) som har samma syfte som lagen och som faller inom lagens tillämpningsområde. Regeringen skall i Svensk författningssamling ge till känna vilka grundförordningar som avses.

I fråga om EG-bestämmelser som faller inom flera lagars tillämpningsområde meddelar regeringen i verkställighetsföreskrifter vilka bestämmelser som kompletteras av lagen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ges rätt att meddela de föreskrifter eller i det enskilda fallet fatta de beslut som behövs som komplettering av EG-bestämmelserna.

Promemorians förslag: Överensstämmer i princip med regeringens.

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som har uttalat sig särskilt om förslaget ställer sig positiva till det eller har inte något att erinra.

Skälen för regeringens förslag: Den nuvarande foderlagen (1985:295) tillkom år 1985. Lagen har ändrats ett flertal gånger sedan dess tillkomst och ändringarna har bl.a. inneburit att lagen har kommit att innehålla ett antal inskjutna paragrafer. Vidare har några av lagens ursprungliga bestämmelser upphävts.

Den gällande lagen innehåller grundläggande bestämmelser om foder som syftar till att skydda djurs och människors hälsa. I detta syfte uppställs i lagen krav på foders sammansättning, beskaffenhet och hantering samt användningen av antibiotika eller kemoterapeutiska medel eller andra läkemedel som tillsats i foder. Lagen innehåller också förbud mot försäljning eller annan överlåtelse av foder samt användning av foder som inte uppfyller lagens krav eller som inte följer kraven på upplysningsskyldighet.

Regler om detta finns numera också i ett antal grundförordningar beslutade av EU. I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättandet av den Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet regleras de allmänna principerna för och grundläggande kraven på bl.a. fodersäkerhet för foder till livsmedelsproducerande djur, presentation, skyldigheter för foderföretagare och

spårbarhet på alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan av foder. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslag-stiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd innehåller detaljerade bestämmelser om kontroll som i vissa delar ersätter foderlagens bestämmelser om tillsyn. Inom området för fodertillsatser har en särskild EG-förordning antagits, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1831/2003 av den 22 september 2003 om fodertillsatser. Ytterligare en EG-förordning som behandlar frågor om bl.a. foder är Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2160/2003 av den 17 november 2003 om bekämpning av salmonella och vissa andra livsmedelsburna zoonotiska smittämnen. I Europa-parlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005 av den 12 januari 2005 om fastställande av krav på foderhygien finns grundläggande bestämmelser om foderhygien, villkor och förfaranden som säkerställer spårbarhet av foder samt villkor och förfaranden för registrering och godkännande av anläggningar.

För att undvika en dubbelreglering i förhållande till de EG-förordningar som innehåller bestämmelser om foder behöver mot-svarande bestämmelser i foderlagen följaktligen tas bort. Detta innebär att foderlagen måste anpassas – både innehållsmässigt och lagtekniskt – till EU:s lagstiftning på området. De ändringar som behöver göras i den nuvarande foderlagen, framför allt med hänsyn till EU:s nya lagstiftning på området, är så omfattande att det nu är lämpligt att ersätta denna lag med en ny lag.

Den nuvarande foderlagen kompletterar redan i dag bl.a. delar av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1774/2002 av den 3 oktober 2002 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter som inte är avsedda att användas som livsmedel (ABP-förordningen). De generella materiella bestämmelserna om befattningen med animaliska biprodukter finns huvudsakligen i denna EG-förordning, vilken utgör en ramlagstiftning för dessa frågor. Animaliska biprodukter som omfattas av EG-förordningens tillämpningsområde skall hanteras på de sätt som anges i förordningen. Ett av användningsområdena för vissa kategorier animaliska biprodukter är foder. Dessa foderregler kompletteras av den nuvarande foderlagens bestämmelser om tillsyn, avgifter och straff m.m.

En utgångspunkt för den nya lagens tillämpningsområde bör vara att denna i så stor utsträckning som möjligt sammanfaller med tillämpningsområdet för de grundförordningar som kompletteras av lagen. När den nationella foderlagstiftningen nu omarbetas framstår det som mest ändamålsenligt att låta samtliga bestämmelser om animaliska biprodukter kompletteras av en lags bestämmelser om offentlig kontroll, avgifter och straff m.m. Den nya lagens tillämpningsområde bör således omfatta samtliga frågor om animaliska biprodukter som regleras genom ABP-förordningen.

Trots att foderområdet och området för animaliska biprodukter i allt större utsträckning regleras genom EG-förordningar kommer det även i framtiden att finnas ett visst utrymme för att nationellt reglera vissa frågor om foder och animaliska biprodukter. De EG-regler som ges i direktiv måste genomföras på nationell nivå. Därutöver behövs vissa

bestämmelser som kompletterar materiella bestämmelser – såväl nationella som EG-rättsliga. Det förutsätts t.ex. att medlemsstaterna, eller för ändamålet utpekade myndigheter, kontrollerar att bestämmelserna i EG-förordningarna följs. Vidare har medlemsstaterna att se till att överträdelser av förordningarnas bestämmelser straffbeläggs eller sanktioneras på annat sätt. Som närmare har utvecklats i avsnitten 8.2 och 8.3 bör den nya lagen därför – i likhet med den nu gällande lagen – innehålla en bestämmelse om att lagen kompletterar sådana bestämmelser i EG-förordningar (EG-bestämmelser) som faller inom tillämpningsområdet för lagen och att regeringen i Svensk författningssamling skall ge till känna vilka grundförordningar som avses. Som framgår av övervägandena i avsnitt 8.3 bör regeringen i verkställighetsföreskrifter kunna precisera vilka bestämmelser i EG-förordningarna, som täcker flera lagars tillämpningsområde, som bör kompletteras av den nya lagen.

Regeringen instämmer vidare i promemorians bedömning att det – också i likhet med vad som gäller i dag – bör införas ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela sådana föreskrifter som behövs som komplettering till EG-bestämmelserna (se även avsnitt 8.4). Bemyndigandet bör också innefatta en rätt att meddela beslut i enskilda fall.

Det är i dag inte helt klart vilket beslutsutrymme som regeringen eller efter regeringens bemyndigande Statens jordbruksverk har inom ramen för det s.k. kompletteringsbemyndigande som finns i den nuvarande foderlagen. Inom områden som regleras av EG-rätten kan nationella regler utfärdas på skilda grunder. I vissa EG-förordningar förutsätts att medlemsstaterna utfärdar nationella bestämmelser antingen för att precisera en bestämmelse eller för att verkställa den. Det förekommer också att medlemsstaterna åläggs en skyldighet att reglera vissa materiella frågor nationellt. EG-förordningarna kan därutöver innehålla regler som uttryckligen ger medlemsstaterna befogenhet att meddela nationella undantagsbestämmelser eller särskilda regler för ett visst område som inte omfattas av EG-regleringen. Det gemensamma för de sistnämnda två fallen är att EG-reglerna i sig inte förutsätter att det utfärdas några nationella bestämmelser utan att det är upp till medlemsstaten att bestämma att sådana regler skall finnas. Principiellt sett skiljer sig dessa fall inte från de situationer då frågan är helt oreglerad i sekundärrätten. I båda fallen ligger hela beslutsutrymmet i den aktuella frågan hos medlemsstaten. Bemyndigandet att utfärda föreskrifter som behövs som komplettering till EG-bestämmelserna bör enligt regeringens uppfattning inte innefatta sådana fall då Sverige har ett skönsmässigt utrymme att bedöma om särskilda bestämmelser skall finnas. Däremot bör de generella bemyndigandena som ges i lagen att utfärda föreskrifter täcka även dessa fall, under förutsättning att övriga villkor för utnyttjandet av bemyndigandet är uppfyllda.

12.2 Lagens syfte och tillämpningsområde

12.2.1 Foder och animaliska biprodukter

Regeringens förslag: Den nya lagen skall syfta till att säkerställa en hög skyddsnivå för djurs och människors hälsa när det gäller foder och animaliska biprodukter.

Lagen skall gälla i alla led fr.o.m. primärproduktionen av foder t.o.m. utsläppande av foder på marknaden eller utfodring av djur. Begreppen foder och utsläppande på marknaden av foder har i lagen samma betydelse som i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 och begreppet primärproduktion av foder har i lagen samma betydelse som i Europaparlamentets rådets förordning (EG) nr 183/2005.

Lagen skall även gälla för befattning med animaliska biprodukter och därav framställda produkter. Begreppet animaliska biprodukter och därav framställda produkter har i lagen samma betydelse som i ABP-förordningen.

Regeringens bedömning: Den nuvarande lagens bestämmelser om att med vara enligt lagen avses även vatten bör inte få någon motsvarighet i den nya lagen. Detsamma gäller den nuvarande lagens bestämmelse om att med foder avses inte vara på vilken läkemedelslagen (1998:211) är tillämplig.

Promemorians förslag och bedömning: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Lagens tillämpningsområde uttrycktes dock på ett delvis annorlunda sätt i promemorian.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig över förslaget tillstyrker promemorians förslag eller har inte något att erinra. Några remissinstanser efterlyser dock ett förtydligande av lagens tillämpningsområde. *Kammarrätten i Göteborg* påpekar dock att det får ses som en dubbelreglering att i lagen hänvisa till EG-förordningarnas definitioner och att – om behov finns – framhålla betydelsen av viktiga begrepp borde det inte vara något hinder att i lagarna ange definitionerna i EG-förordningarna. *Statens jordbruksverk* anmärker att lagens tillämpningsområde skall omfatta animaliska biprodukter och därav framställda produkter för att bättre överensstämma med terminologin i ABP-förordningen. Verket har även påpekat att det bör tydliggöras att med foder även avses bete. Även *Statens veterinärmedicinska anstalt* påpekar att det bör klargöras att lagen även omfattar bete och inte enbart fodermedel som fabriksproducerats.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Foder

Den nuvarande foderlagen gäller foder avsett för utfodring av djur (2 § första stycket). Lagens bestämmelser reglerar sedan hur detta foder får

vara beskaffat och hur det får hanteras samt under vilka förutsättningar det får säljas, överlåtas på annat sätt eller användas. Foder definieras i 1 § foderlagen som en vara eller blandning av varor som är avsedd att användas för utfodring av djur. Ämnen som tillförs sådana varor eller blandningar betraktas också som foder. Med vara avses även vatten. Med foder avses dock inte vara på vilken läkemedelslagen (1992:859) skall tillämpas. I den nuvarande lagen görs ingen begränsning av till vilka djur som fodret är avsett. Enligt förarbetena (prop. 1997/98:92 s. 25) gäller lagen även för foder som används vid utfodring av icke hägnat vilt.

I artikel 3.4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 finns en definition av begreppet foder. Enligt denna avses med foder alla ämnen eller produkter, inbegripet tillsatser, oberoende av om de är bearbetade, delvis bearbetade eller obearbetade, som är avsedda för utfodring av djur. Denna definition tillämpas även i andra EG-förordningar som reglerar frågor om foder.

Av det som nu redovisats framgår att definitionerna av begreppet foder i foderlagen och i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 i stort har samma innebörd. Inte någon av definitionerna innehåller någon begränsning i fråga om vilka djur som fodret skall vara avsett för. EG-förordningens definition kan således tillämpas på allt foder som är avsett för utfodring av djur, dvs. foder till såväl livsmedelsproducerande djur som till andra djurslag. I vissa avseenden skiljer sig dock de båda definitionerna åt. Till skillnad från Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 anges uttryckligen i den nuvarande foderlagen att med vara enligt lagen avses även vatten. Vidare anges uttryckligen att lagen inte skall tillämpas på vara på vilken läkemedelslagen är tillämplig.

EG-förordningarna, inklusive definitionen av begreppet foder, gäller direkt i Sverige såsom svensk lag. Detta innebär att Sverige inte kan ha en egen definition av begreppet foder som avviker från EG-rättens eller i svensk författning tolka eller genomföra EG-definitionen. När begreppet foder används i den nya lagen har detta i stället samma betydelse som i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002. Det är således inte längre möjligt att tydliggöra vad som innefattas i begreppet foder. Det får i stället ankomma på rättstillämpningen att dra upp närmare riktlinjer för när en vara är att betrakta som foder i EG-rättslig mening. Av detta följer att det i lagen inte bör finnas någon precisering av innebörden av begreppet foder. Regeringen har i prop. 2005/06:70 Ändringar i läkemedelslagstiftningen redogjort för vissa gränsdragningsfrågor i förhållande till läkemedelslagstiftningen.

Alla led fr.o.m. primärproduktionen av foder t.o.m. utsläppande av foder på marknaden eller utfodring av djur

I promemorian har föreslagits att lagen skall gälla foder i alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan samt utfodring av djur. Några remissinstanser har påpekat att tillämpningsområdet för lagen i vissa avseenden är för begränsat och att det är oklart om bl.a. bete till djur omfattas av lagens bestämmelser.

Det nya EG-regelverket om livsmedel och foder präglas i stor utsträckning av en helhetssyn på livsmedelskedjan (från jord till bord).

Detta har sin grund i en ökad insikt om att det finns ett tydligt samband mellan det sätt på vilket jordbruket och djurhållningen bedrivs och kvaliteten och säkerheten hos de livsmedel som blir resultatet. Varje länk av livsmedelskedjan är av betydelse för slutprodukten och måste därmed omfattas av regler som säkerställer en hygienisk och ansvarsfull hantering. Den grundinställningen kommer bl.a. till uttryck i att kraven i de centrala EG-förordningarna uttryckligen gäller ”alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan”. Begreppet alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan definieras i artikel 3.16 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 som alla stadier, inbegripet import, fr.o.m. primärproduktion av ett livsmedel t.o.m. dess lagring, transport, försäljning eller tillhandahållande till slutkonsumenten och, när det är relevant, import, produktion, framställning, lagring, transport, distribution, försäljning och tillhandahållande av foder.

I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005 avgränsas förordningens räckvidd genom att förordningen gäller verksamhet som bedrivs av foderföretagare i alla led fr.o.m. primärproduktionen av foder t.o.m. utsläppande av foder på marknaden eller utfodring av djur. Begreppet primärproduktion av foder definieras i artikel 3 f i denna EG-förordning som produktion av jordbruksprodukter, särskilt odling, skörd, mjölkning, uppfödning av djur (före slakt) eller fiske som enbart resulterar i produkter som inte genomgår någon hantering efter det att de har skördats, insamlats eller fångats, med undantag av enkel fysisk behandling.

Flera EG-förordningar inom foderområdet innehåller sålunda – förutom krav på själva fodret – bestämmelser om vilka krav som skall uppfyllas i olika stadier i kedjan. Många bestämmelser tar sikte på hanteringen i primärproduktionen och träffar därigenom bl.a. foderföretag med uppfödning av djur och odling av produkter avsedda för utfodring av djur. Bestämmelserna i EG-förordningarna innebär att foderföretagen är skyldiga att uppfylla bl.a. vissa hygienkrav beträffande lokalers utformning och utrustning m.m. och om journalföring av bl.a. användning av växtskydds- och bekämpningsmedel. Vidare ställs krav på att hanteringen av foder är sådan att kontaminering förhindras. Samma krav gäller vid utfodringen av livsmedelsproducerande djur.

Även om de EG-bestämmelser som riktar sig till enskilda företag gäller direkt i Sverige – och alltså inte behöver eller ens får genomföras i svensk författning – finns det ett behov av att i svensk lag föreskriva bl.a. vilka myndigheter som skall utöva kontroll över efterlevnaden av bestämmelserna och vilka sanktioner som skall följa på överträdelser av reglerna. Det är därför angeläget att den nya lagen får ett tillämpningsområde som stämmer överens med de huvudsakliga EG-förordningarna inom foderområdet. Detta innebär att den nya lagen – i likhet med EG-regelverket – inte bör begränsas till att gälla foder som sådant utan den bör omfatta även hantering i primärproducentledet av råvaror som är avsedda att bli foder. Som påtalats av en del remissistanser är det förslag som har remitterats inte tydligt när det gäller vilka fodervaror som omfattas av lagens tillämpningsområde. Mot denna bakgrund anser regeringen att den nya lagens tillämpningsområde – i likhet med de huvudsakliga rättsakterna inom foderområdet – bör

uttryckas så att lagen gäller i alla led fr.o.m. primärproduktionen av foder t.o.m. utsläppande av foder på marknaden eller utfodring av djur. Tillämpningsområdet omfattar därigenom alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan av foder. Lagen omfattar således även bete.

Animaliska biprodukter

ABP-förordningen kompletteras till viss del av den nuvarande foderlagen men innehåller även bestämmelser som faller utanför den nuvarande foderlagens tillämpningsområde och som i stället kompletteras av lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m. Dit hör exempelvis förordningens allmänna krav på att animaliska biprodukter måste tas om hand på ett visst sätt som förhindrar att smitta sprids. Det finns dessutom en rad andra användningsområden för biprodukterna utöver att göra foder av dem. Även användningen för andra ändamål än foder är av folk- och djurhälsoskäl ingående reglerad i förordningen. Sålunda krävs det bl.a. att anläggningar för förbränning eller bearbetning av animaliska biprodukter måste uppfylla vissa villkor och dessutom godkännas av behörig myndighet. Som framgår ovan föreslås den nya lagen att omfatta samtliga frågor om animaliska biprodukter och vissa därav framställda produkter.

Begreppet animaliska biprodukter är inte definierat i svensk rätt. Det definieras däremot i artikel 2.1 i ABP-förordningen som biprodukter, hela kroppar eller delar från djur eller animaliska produkter som avses i artiklarna 4–6 som inte är avsedda att användas som livsmedel, inbegripet ägg, embryon och sperma i den mån ägg, embryon eller sperma inte är avsedda för avel. De animaliska biprodukterna i artiklarna 4–6 är av olika kvaliteter och indelade i tre kategorier. För att tolknings- och tillämpningssvårigheter inte skall uppkomma bör begreppet animaliska biprodukter användas i den betydelse det har i ABP-förordningen. ABP-förordningens bestämmelser omfattar dessutom vissa produkter som har framställts av animaliska biprodukter (se artikel 1.1 b). För att även dessa produkter skall omfattas av den nya lagens bestämmelser bör detta tydligt anges i bestämmelserna om lagens tillämpningsområde. Gemenskapsbegreppet animaliska biprodukter och därav framställda produkter utgör därmed ramen för den nya lagens tillämpningsområde rörande sådana biprodukter.

I ABP-förordningen redogörs för vilka förfaranden med animaliska biprodukter som regleras genom förordningen. Av artikel 1 framgår att i förordningen fastställs folk- och djurhälsobestämmelser om insamling, transport, lagring, bearbetning och användning eller bortskaffande av animaliska biprodukter, så att dessa produkter inte innebär några risker för folk- och djurhälsan, utsläppande på marknaden samt, i vissa fall, export och transitering av animaliska biprodukter och därav framställda produkter enligt bilagorna VII och VIII. Den nya lagens tillämpningsområde bör gälla för befattningen av animaliska biprodukter i samtliga dessa avseenden. Som sammanfattande benämning för dessa förfaranden bör i lagen därför införas begreppet befattning med animaliska biprodukter.

Lagens syfte

Den nya lagen kommer i huvudsak att innehålla bemyndiganden som är begränsade till att gälla foder och animaliska biprodukter – samt bestämmelser om straff, avgifter och kontrollmyndigheter m.m. Lagen föreslås innehålla endast två materiella bestämmelser, 6 och 7 §§. I dessa föreskrivs i vilka fall det utöver de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen är förbjudet att använda vilda djur som foder och att släppa ut foder på marknaden (se nedan avsnitten 12.3.3 och 12.5).

Den nu föreslagna formuleringen av lagens tillämpningsområde leder dock till att lagens bestämmelser i vissa avseenden kan få en alltför vid tillämpning. Detta gäller framför allt lagens straff- och kontroll-bestämmelser som föreslås komplettera de EG-bestämmelser som faller inom lagens tillämpningsområde. För att inte överträdelser av bestämmelser i sådana EG-förordningar som innehåller bestämmelser om primärproduktion men som inte syftar till att erhålla säkert foder skall straffbeläggas enligt den nya lagen finns det behov av att i viss utsträckning snäva in lagens tillämpningsområde. Det bör enligt vår uppfattning ske genom att det – i likhet med vad som föreslås i den nya livsmedelslagen – i lagen införs en ändamålsbestämmelse enligt den modell som allmänt tillämpas i EG-rättsakterna och i viss svensk lagstiftning, t.ex. miljöbalken. Genom att bestämmelsen formuleras på motsvarande sätt som ändamålsbestämmelsen i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 och ABP-förordningen kommer tillämpningsområdet för den nya lagen och för de delar i EG-förordningarna som avser foder och animaliska biprodukter att sammanfalla.

12.2.2 Undantag för hantering av foder till sällskapsdjur i privathushåll

Regeringens förslag: Lagens bestämmelser skall inte omfatta privat enskild produktion av foder avsett för sällskapsdjur och utfordring av sådana djur i enskilda hem i andra fall än när sådan befattning omfattas av gemenskapsbestämmelser som lagen kompletterar.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Inga remissinstanser har yttrat sig särskilt över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Av 2 § andra stycket den nuvarande foderlagen framgår att lagen inte är tillämplig på hanteringen i enskilda hem av foder till sällskapsdjur. Undantagsbestämmelsen tillkom med beaktande av vad Lagrådet har anfört om det betänkliga i att foderlagens tillsynsbestämmelser annars skulle ge stöd för kontroll och undersökningar också i enskilda hem (se prop. 1984/85:149 s. 57 f). I motiven till bestämmelsen anförs att det endast i yttersta undantagsfall när det finns mycket starka skäl skulle ha kunnat bli aktuellt att med stöd av foderlagen utöva tillsyn i enskilda hem.

Enligt samma paragraf gäller undantagsbestämmelsen inte i den mån lagen kompletterar EG-bestämmelser. I den utsträckning som de EG-

bestämmelser som kompletteras av lagen ställer upp regler som är tillämpliga på utfodring av sällskapsdjur, exempelvis artikel 7 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 999/2001 av den 22 maj 2001 om fastställande av bestämmelser för förebyggande, kontroll och utrotning av vissa typer av transmissibel spongiform encefalopati (TSE-förordningen) skall, enligt förarbetena (prop. 2002/03:39 s. 25), undantaget således inte tillämpas.

Räckvidden för de nya EG-förordningarna på foderområdet varierar. Bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1831/2003 omfattar alla fodertillsatser som avsiktligt tillsätts foder som är avsett för utfodring av djur. Den enda begränsningen av tillämpningsområdet som görs är att förordningen inte skall tillämpas på processhjälpmedel och veterinärmedicinska läkemedel, med undantag för koccidiostatika och histomonostatika. Från tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005, som behandlar frågor om foderhygien, görs flera undantag, bl.a. för privat enskild produktion av foder för icke-livsmedelsproducerande djur samt för utfodring av sådana djur (artikel 2). Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 tillämpas på alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan av livsmedel och foder. De specifika bestämmelserna om fodersäkerhet, presentation, spårbarhet och övriga särskilda skyldigheter för foderföretagare i denna förordning omfattar dock endast foder åt livsmedelsproducerande djur. Bestämmelserna om offentlig kontroll i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 omfattar allt foder som är avsett för utfodring av djur.

Den nya lagens tillämpningsområde bör, så långt som möjligt, sammanfalla med tillämpningsområdena för dessa EG-förordningar. Tillämpningsområdet för lagen bör emellertid inte vara mer långtgående än nödvändigt. De skäl som motiverade den nu gällande begränsningen i foderlagen har aktualitet även i dag. Enligt regeringens uppfattning finns det därför fortfarande skäl att från lagens tillämpningsområde undanta hanteringen av foder i enskilda hem avsett för sällskapsdjur. Terminologin bör dock så långt som möjligt anpassas till den som används i EG-rätten. Undantaget bör därför uttryckas så att lagen inte gäller privat enskild produktion av foder avsett för sällskapsdjur och utfordring av sådana djur i enskilda hem. Denna begränsning bör emellertid – också det i likhet med i dag – gälla endast i den mån inte annat följer av gemenskapsrätten.

12.3 Foders beskaffenhet och hantering

12.3.1 Allmänna krav på foders beskaffenhet och hantering

Regeringens bedömning: Den nuvarande foderlagens bestämmelser om foders sammansättning och beskaffenhet i övrigt samt om hantering av foder bör inte få någon motsvarighet i den nya lagen.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Inga remissinstanser har yttrat sig särskilt i frågan.

Skälen för regeringens bedömning: De grundläggande kraven på hur foder skall vara beskaffat finns i 3 § den nuvarande foderlagen. I bestämmelsen föreskrivs att foder inte får ha en sådan sammansättning eller beskaffenhet i övrigt att det kan antas att det är skadligt eller annars otjänligt för djuret, gör livsmedel från djur som utfodras med fodret skadligt eller otjänligt som människoföda, vid hanteringen medför hälsorisker för människor, eller har skadlig inverkan på miljön. Enligt 7 § skall foder hanteras på ett sådant sätt att det inte blir av sådan beskaffenhet som anges i 3 §. I 9 § finns en bestämmelse om att foder inte får säljas eller på annat sätt överlåtas eller användas om det har en sådan beskaffenhet som inte är tillåten enligt 3 § eller enligt 3 a §. Den sistnämnda bestämmelsen anger att vilda djur och fodermjöl av sådana djur som inte omfattas av EG-förordningar som kompletteras av lagen (APB-förordningen) får användas som foder under vissa förutsättningar. Det finns även en bestämmelse i 11 § om förbud för vidareöverlåtelse av vara för vilken föreskriven upplysningsskyldighet inte har fullgjorts. Sådan vara får endast säljas vidare eller på annat sätt överlåtas om upplysningsskyldigheten fullgörs.

Även i EG-förordningarna finns bestämmelser om vilka krav som generellt sett skall ställas på foder och fodertillsatser för att de skall få släppas ut på marknaden. Detaljerade bestämmelser, som i stora delar motsvarar de som finns i de ovan nämnda bestämmelserna i foderlagen, finns i artikel 15 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002. I bestämmelsen föreskrivs att foder inte får släppas ut på marknaden eller ges åt livsmedelsproducerande djur om det inte är säkert. Foder anses som icke säkert för dess avsedda användningsområde om det anses ha en negativ effekt på människors eller djurs hälsa eller leder till att livsmedel från ett livsmedelsproducerande djur inte är säkert som människoföda. I artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1831/2003 finns bestämmelser om när fodertillsatser får släppas ut på marknaden, bearbetas eller användas. Detta får endast ske om de har godkänts med stöd av förordningen, uppfyller villkoren för användning som fastställs i förordningen samt uppfyller villkoren för märkning enligt förordningen.

EG-förordningarna gäller utan vidare som svensk författning. För att undvika en dubbelreglering i förhållande till dessa bör enligt regeringens bedömning den nuvarande foderlagens bestämmelser om hur foder skall vara beskaffat, om foders hantering och om försäljningsförbud och användning inte få någon motsvarighet i den nya lagen. I avsnittet nedan behandlas frågan om hur kraven på fodersäkerhet till icke livsmedelsproducerande djur bör regleras.

12.3.2 Krav på fodersäkerhet till icke livsmedelsproducerande djur

Regeringens bedömning: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör föreskriva eller i enskilda fall besluta om sådana krav på foder till andra djurslag än livsmedelsproducerande djur. Kraven bör i sak motsvara de generella krav på fodersäkerhet som enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 gäller för foder till livsmedelsproducerande djur.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Inga remissinstanser har yttrat sig särskilt i frågan.

Skälen för regeringens bedömning: Det finns vissa frågor om foder som inte regleras genom EG-förordningar eller direktiv eller där medlemsstaterna har ett skönsmässigt utrymme att själva bedöma om särskilda nationella bestämmelser behövs eller ej. Ett exempel på detta är sådana krav på fodersäkerhet som regleras i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 när det gäller foder åt andra djurslag än livsmedelsproducerande djur. Den nuvarande foderlagens bestämmelser gör i princip inte någon åtskillnad mellan foder åt livsmedelsproducerande djur och foder åt andra djurslag, exempelvis produktion av foder till sällskapsdjur utanför enskilda hem. Kapitel II i Europaparlamentets förordning (EG) nr 178/2002 anger dock endast krav på fodersäkerhet till livsmedelsproducerande djur. EG-bestämmelserna om foderhygien gäller däremot även för andra djurslag än livsmedelsproducerande djur.

Det är enligt regeringens uppfattning angeläget att motsvarande säkerhetskrav som finns i den ovan nämnda EG-förordningen även ställs på foder avsett för andra djurslag än livsmedelsproducerande djur. Det finns därför ett behov av särskilda nationella bestämmelser om detta. Detta bör kunna lösas så att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer med stöd av det generella bemyndigandet som i den föreslagna 8 § (se avsnitt 12.4) meddelar föreskrifter om vilka krav som skall ställas på foder till icke livsmedelsproducerande djur som omfattas av lagens tillämpningsområde. Som exempel på EG-bestämmelser om fodersäkerhet som bör få sin motsvarighet i nationella föreskrifter kan exempelvis nämnas artiklarna 11, 12, 15, 18 och 20 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002.

12.3.3 Användning av vilda djur som foder

Regeringens förslag: Det skall även i fortsättningen vara förbjudet att använda hela eller delar av vilda djur, delar av sådana djur och fodermjöl eller andra varor som framställts av djuren eller delar av djuren som foder om djuret inte har avlivats, slaktats upp och därefter veterinärbesiktigats. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får dock meddela undantag från dessa krav.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås dock inte något bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela undantag från kraven för när vilda djur m.m. får användas som foder.

Remissinstanserna: *Statens jordbruksverk* anser att det tydligare borde framgå vad som avses med rekvisiten avlivats, slaktats upp och därefter veterinärbesiktigats. Övriga remissinstanser har inte yttrat sig särskilt över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 3 a § den nuvarande foderlagen är det förbjudet att som foder använda vissa djur eller djurdelar, fodermjöl eller annan vara som framställts av djuren eller delar av djuren som foder. De huvudsakliga bestämmelserna om förbud mot att som foder använda djur, djurdelar eller varor som framställts av djur finns i ABP-förordningen och TSE-förordningen. ABP-förordningens bestämmelser tillämpas inte på vilda djur med undantag av kommersiellt fiskad fisk, vilda djur som används för tillverkning av jakttroféer samt på vilda djur som misstänks vara infekterade med smittsamma djursjukdomar (artikel 1.2). Förbudet mot användning av vilda djur som foder i 3 a § omfattar följaktligen fall som inte omfattas av ABP-förordningen (prop. 2002/03:148 s. 15 f). Enligt regeringens uppfattning bör förbudet gälla även i fortsättningen. En bestämmelse med detta innehåll bör därför tas in i den nya lagen. I den mån som bestämmelsen behöver preciseras närmare anser regeringen att detta får ske genom föreskrifter meddelade med stöd av de föreslagna bemyndigandena i lagen.

Det kan emellertid finnas särskilda situationer när kraven på avlivning, uppslaktning och veterinärbesiktning av vilda djur inte bör tillämpas. Exempelvis kan det finnas behov av att ta hand om trafikdödat vilt för stödutfodring av t.ex. utrotningshotade rovfåglar. För att möjliggöra sådan utfodring föreslår vi att det i den nya lagen införs ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela undantag från kraven i lagen om när vilda djur får användas som foder.

12.4 Nationella föreskrifter om foder

Regeringens förslag: Det skall även i fortsättningen vara möjligt för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att

– meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om villkor för eller förbud mot införsel, utförsel, tillverkning, försäljning eller annan överlåtelse, användning, bortskaffande och hantering i övrigt av foder eller ett visst parti foder,

– meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om villkor för laboratorier för foderanalyser och metoder för sådana analyser när det gäller analys av prover, och

– meddela föreskrifter om att djur eller delar av sådana djur eller fodermjöl får användas som foder i enlighet med artikel 23 i ABP-förordningen.

Promemorians förslag: Överensstämmer i princip med regeringens.

Remissinstanserna: *Svensk Mjölk* framhåller att det är viktigt att Statens jordbruksverk utfärdar föreskrifter om hur märkning av foder skall ske. Övriga remissinstanser har inte yttrat sig särskilt över förslagen.

Skälen för regeringens förslag: Trots att en allt större del av reglerna på foderområdet numera finns i direkt gällande EG-bestämmelser finns det – som det har konstaterats ovan – fortfarande behov av nationella bestämmelser i olika avseenden. Flera bestämmelser på foderområdet finns fortfarande i EG-direktiv som måste genomföras i nationella föreskrifter. Dit hör exempelvis bestämmelser om märkning av foder. Dessutom medger EG-förordningarna emellanåt att medlemsstaterna inom vissa områden utfärdar nationella föreskrifter. Det finns även vissa områden som fortfarande inte är harmoniserade inom EU, t.ex. vissa frågor om fodersäkerhet m.m. som behandlas i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 och som rör andra djurslag än livsmedelsproducerande djur. EG-bestämmelserna om foderhygien gäller däremot även för andra djurslag än livsmedelsproducerande djur.

Den nuvarande foderlagen är till stora delar en ramlag som innehåller allmänna och grundläggande bestämmelser om foders beskaffenhet och hantering. Detaljerade bestämmelser finns huvudsakligen i föreskrifter på på myndighetsnivå och grundas på bemyndiganden i lagen.

Enligt 8 § första stycket i den nuvarande foderlagen får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter eller i enskilda fall besluta om villkor för eller förbud mot införsel, utförsel, tillverkning, försäljning eller annan överlåtelse, användning, bortskaffande eller hantering i övrigt av foder eller ett visst parti foder. Bemyndigandet täcker ett stort antal situationer (se prop. 1997/98:92 s. 18 f och 25) och en motsvarighet bör – med vissa justeringar – tas in även i den nya lagen. Med stöd av detta bemyndigande kan föreskrifter utfärdas i de fall då de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen inte är tillämpliga eller i frågor som har sin grund i EG-rätten men som måste genomföras nationellt.

Enligt 10 § i nuvarande foderlagen får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter eller beslut om villkor för laboratorier för foderanalyser och metoder för sådana analyser. Enligt förarbetena (prop. 1997/98:92 s. 19) infördes bestämmelsen i lagen för att i nationell rätt kunna genomföra rådets direktiv 95/53/EG av den 25 oktober 1995 om fastställande av principerna för organisationen av officiell kontroll på djurfoderområdet. Detta direktiv upphörde dock att gälla den 1 januari 2006 när Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 började tillämpas. I denna EG-förordning finns bestämmelser om laboratorier för bl.a. foderanalyser och metoder för sådana analyser (artikel 12). Det finns dock även i fortsättningen behov av författningsstöd för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter eller i enskilda fall besluta om villkor för laboratorier för foderanalyser och metoder när det gäller analys av andra prover än sådana som tagits med stöd av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen. Regeringen anser därför att det nuvarande bemyndigandet i 10 § foderlagen bör tas in även i den nya lagen.

Slutligen finns i 3 b § den nuvarande foderlagen ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela

föreskrifter om att djur eller delar av djur får användas som foder i enlighet med undantagsbestämmelsen i artikel 23 i ABP-förordningen. Enligt förarbetena (prop. 2003/04:148 s. 17) togs bemyndigandet in i lagen för att ge regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer befogenhet att, utöver det generella bemyndigandet att meddela de ytterligare föreskrifter som behövs som komplettering av dessa EG-bestämmelser, införa sådana nationella undantag från ABP-förordningen som anges i artikel 23. Även detta bemyndigande bör tas in i den nya lagen.

12.5 Förbud mot utsläppande på marknaden

Regeringens förslag: Utöver vad som gäller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen skall det vara förbjudet att använda eller på marknaden släppa ut foder

– som har en skadlig inverkan på miljön,

– som har en sådan beskaffenhet som inte är tillåten enligt bestämmelsen som reglerar när vilda djur får användas som foder,

– för vilket föreskriven eller beslutad upplysningsskyldighet inte fullgjorts,

– som inte uppfyller föreskrivna krav och villkor om fodersäkerhet.

Promemorians förslag: Överensstämmer i princip med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser har inte yttrat sig särskilt över förslaget. *Kalmar kommun* påpekar att det bör tydliggöras vad som gäller för respektive foderslag såsom exempelvis hö, halm och ensilage. *Göteborgs stad* anser att det vore bra om det fanns möjligheter för en central eller regional kontrollmyndighet att meddela ett generellt förbud att saluföra en viss produkt varvid den lokala kontrollmyndigheten endast skulle behöva verkställa beslutet. *Svensk Mjölk* anser att det är positivt att lagen även i fortsättningen anger att foder inte får en skadlig inverkan på miljön.

Skälen för regeringens förslag: I 9 § nuvarande foderlagen finns förbud mot att sälja eller på annat sätt överlåta eller använda foder av viss beskaffenhet. Förbudet gäller foder som har en sådan beskaffenhet som inte är tillåten enligt lagen eller foder som har tillförts någon vara eller ämne i strid mot lagen eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. I 11 § foderlagen finns ytterligare förbud mot vidareförsäljning av foder för vilket upplysningsskyldighet enligt föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen inte fullgjorts. Den som förvärvat sådant foder får inte sälja eller på annat sätt överlåta varan utan att upplysningsskyldigheten har fullgjorts.

Det har konstaterats ovan att Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 innehåller regler om att foder inte får släppas ut på marknaden eller ges åt livsmedelsproducerande djur om det inte är säkert. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1831/2003 innehåller bestämmelser om vilka villkor som gäller för att fodertillsatser skall få släppas ut på marknaden, bearbetas eller användas. Detta får ske endast under förutsättning att de har godkänts med stöd av förordningen, uppfyller föreskrivna villkor för användning och uppfyller de villkor för

märkning som fastställs i förordningen. Med utsläppande på marknaden avses – enligt båda EG-förordningarna – innehav av livsmedel eller foder för försäljning, inbegripet utbjudande till försäljning eller varje annan form av överlåtelse, kostnadsfri eller inte samt försäljning, distribution och andra former av överlåtelse.

I EG-förordningarna finns alltså redan en reglering under vilka villkor som foder till livsmedelsproducerande djur får säljas eller på annat sätt överlåtas och vilka förutsättningar som gäller för att fodertillsatser skall få släppas ut på marknaden. För att undvika en dubbelreglering i förhållande till den EG-rätten innebär det ovan sagda att den nya lagen inte bör innehålla någon motsvarighet till den nuvarande foderlagens bestämmelser om förbud mot att sälja eller på annat sätt överlåta eller använda foder som har en otillåten beskaffenhet enligt lagen eller som har tillförts vara eller ämne i strid mot lagen eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen när det gäller livsmedelsproducerande djur.

Det nu gällande nationella förbudet mot överlåtelse och användning av foder av viss beskaffenhet omfattar dock allt foder som omfattas av foderlagens tillämpningsområde, dvs. både foder avsett för livsmedelsproducerande djur och foder till andra djurslag. Det bör även i fortsättningen vara förbjudet att sälja, överlåta på annat sätt eller använda foder till andra djurslag än livsmedelsproducerande djur som inte uppfyller föreskrivna krav och villkor om fodersäkerhet (se avsnitt 12.3.2). En bestämmelse om, att det, utöver vad som gäller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen skall vara förbjudet att använda eller släppa ut sådant foder på marknaden bör därför införas i den nya lagen.

Den nuvarande foderlagens övriga bestämmelser om förbud mot försäljning eller annan överlåtelse eller användning i sak bör föras över till den nya lagen. Detta gäller för det första bestämmelserna om saluförbud för foder som är av sådan beskaffenhet att det kan antas att det är skadligt för miljön. Enligt gällande bestämmelser i foderlagen får foder inte ha en sådan sammansättning eller beskaffenhet i övrigt att det kan antas ha en skadlig inverkan på miljön. Det får inte heller hanteras så att det blir av sådan beskaffenhet. Enligt förarbetena (prop. 1992/93:119 s. 35 och 56) infördes bestämmelsen för att markera att Sveriges krav på foder också i detta avseende skulle överensstämma med EG:s krav. Vid den tidpunkten gällde, enligt EG:s bestämmelser om fodertillsatser, att en sådan tillsats inte fick godkännas om den hade en skadlig effekt på miljön. Även enligt den nu gällande EG-förordningen 1831/2003 gäller detta krav för fodertillsatser. För foder saknas dock motsvarande krav.

Enligt artikel 15.6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 skall, i de fall då det inte finns några särskilda gemenskapsbestämmelser, foder bedömas som säkert när det uppfyller de särskilda bestämmelserna i lagstiftningen om fodersäkerhet i den medlemsstat på vars territorium dessa foder saluförs. Sådana bestämmelser måste dock utformas och tillämpas utan att det påverkar tillämpningen av EG-fördraget, särskilt artiklarna 28 och 30 i fördraget.

Att foder inte får vara beskaffat så eller hanteras på så sätt att det kan antas ha skadlig inverkan på miljön utgör ett grundläggande krav på fodersäkerhet. Det är således även i fortsättningen motiverat att utöver EG-bestämmelserna på foderområdet bibehålla detta krav i nationell

lagstiftning på foder som släpps ut på marknaden eller ges åt djur i landet. Ett sådant krav torde även vara förenligt med gemenskapsrätten. Kravet bör gälla oavsett vilket djurslag som fodret är avsett för.

Även bestämmelsen om förbud mot försäljning m.m. av foder producerat av vilda djur där fodret har en otillåten beskaffenhet enligt lagen bör i sak föras över till den nya lagen. I gemenskapsrätten finns dessutom flera direktiv som innehåller märkningsbestämmelser för foder (exempelvis rådets direktiv 79/373/EEG av den 2 april 1979 om saluföring av foderblandningar). Bestämmelser om sådan märkningsskyldighet har genomförts i myndighetsföreskrifter. Den nuvarande foderlagens förbud mot vidareförsäljning eller annan överlåtelse av vara för vilken upplysningsskyldighet föreligger, om inte upplysningsskyldigheten fullgörs (11 §), har inte någon direkt motsvarighet i EG-förordningarna på foderområdet. I konsekvens med detta bör bestämmelsen i sak föras över till den nya lagen.

Slutligen bör – enligt regeringens uppfattning – den nya lagens terminologi i så stor utsträckning som möjligt anpassas till EG-rätten. Vid tillämpningen av den föreslagna bestämmelsen om saluförbud av foder bör därför samma beteckning användas i lagen som i gemenskapens lagstiftning och i den betydelse det har i den aktuella EG-förordningen. I detta syfte bör därför begreppet sälja eller på annat sätt överlåtas ersättas med begreppet utsläppande på marknaden i den betydelse som begreppet har i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002.

12.6 Nationella föreskrifter om animaliska biprodukter

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om villkor för eller förbud mot införsel, utförsel, tillverkning, utsläppande på marknaden, omhändertagande, bearbetning, bortskaffande och hantering i övrigt av animaliska biprodukter och därav framställda produkter.

Begreppet utsläppande på marknaden av animaliska biprodukter och därav framställda produkter har i denna lag samma betydelse som i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1774/2002.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Bemyndigandet utformades dock på ett annorlunda sätt i promemorian. I promemorian föreslogs dessutom inte någon definition av begreppet utsläppande på marknaden av animaliska biprodukter och därav framställda produkter.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt över förslaget. *Statens jordbruksverk* påpekar dock att bemyndigandet i likhet med bemyndigandet om foder även bör omfatta villkor för eller förbud mot införsel, utförsel, tillverkning, försäljning eller annan överlåtelse av animaliska biprodukter och därav framställda produkter.

Skälen för regeringens förslag: I 4 c § lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m. (provtagningslagen) finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om omhändertagande,

bearbetning, bortskaffande och hantering i övrigt av animaliska biprodukter. Bemyndigandet omfattar sådan hantering av animaliska biprodukter som faller utanför ABP-förordningens tillämpningsområde men inom tillämpningsområdet för den nuvarande provtagningslagen (se prop. 1996/97:62 s. 19 och prop. 2003/04:148 s. 24).

Eftersom tillämpningsområdet för den nya foderlagstiftningen föreslås utvidgas till att överensstämma med samtliga frågor om animaliska biprodukter som faller inom ABP-förordningens tillämpningsområde bör det ovan nämnda bemyndigandet i provtagningslagen – med vissa justeringar – föras över till den nya lagen om foder och animaliska biprodukter med motsvarande innehåll i sak. Det nuvarande bemyndigandet omfattar dock endast frågor om omhändertagande, bearbetning, användning, bortskaffande eller hantering i övrigt av animaliska biprodukter. Förutsättningarna för att reglera området för animaliska biprodukter och foder bör – vilket *Jordbrukverket* också påpekat – var likvärdiga. Det finns behov av att med stöd av den nya lagen kunna meddela föreskrifter eller fatta beslut i det enskilda fallet om villkor för eller förbud mot införsel, utförsel, tillverkning och utsläppande på marknaden av sådana animaliska biprodukter och därav framställda produkter som inte omfattas av ABP-förordningen men som faller inom lagens tillämpningsområde. Regeringen föreslår därför att bemyndigandet i lagen utformas i enlighet med detta. Begreppet utsläppande på marknaden av animaliska biprodukter och därav framställda produkter bör i lagen ha samma betydelse som i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1774/2002.

Med stöd av det föreslagna bemyndigandet kan föreskrifter även i fortsättningen utfärdas i de fall då ABP-förordningen inte är tillämplig eller i frågor som har sin grund i gemenskapsrätten men som måste genomföras nationellt.

12.7 Antibiotika som tillsats i foder, m.m.

Regeringens bedömning: Det behövs inte någon särskild reglering i lag om förbud mot användning av antibiotika eller kemoterapeutiska medel eller andra läkemedel i foder annat än i veterinärmedicinskt syfte.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Inga remissinstanser har yttrat sig särskilt i frågan.

Skälen för regeringens bedömning: Foder kan innehålla läkemedel i syfte att veterinärmedicinskt behandla djur. Det förekommer dock att läkemedel tillsätts i foder även i andra syften.

EU-bestämmelser om fodertillsatser finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1831/2003. Med fodertillsatser avses ämnen, mikroorganismer eller preparat som tillsätts i foder och vatten i syfte att bl.a. inverka positivt på fodrets egenskaper, på animalieproduktionens egenskaper, på djurens produktion, prestanda eller välbefinnande eller ha en koccidiostatisk eller histomonostatisk inverkan. Av EG-förordningen följer att alla fodertillsatser måste godkännas och föras in i ett register över fodertillsatser. Förordningen är inte tillämplig på veterinär-

medicinska läkemedel med undantag för koccidiostatika – ett förebyggande medel mot tarmparasiter – och histomonostatika – ett förebyggande medel mot sjukdomen histomoniasis hos kalkoner – som används som fodertillsatser. Genom förordningen påbörjas en utfasning av antimikrobiella fodertillsatser inom EU. Från den 1 januari 2006 är det förbjudet att använda andra antibiotika än koccidiostatika eller histomonostatika som fodertillsats. Andra antibiotika som tidigare varit godkända som fodertillsatser har strukits från registret. I förordningen finns även en bestämmelse om utfasning på längre sikt av koccidiostatika och histomonostatika som fodertillsatser. Antibiotika till djur får i fortsättningen således endast användas som veterinärmedicinskt läkemedel och då endast efter förskrivning av veterinär.

Foder som innehåller läkemedel i syfte att veterinärmedicinskt behandla djur, regleras på gemenskapsnivå genom rådets direktiv 90/167/EEG av den 26 mars 1990 om fastställande av villkor för framställning, utsläppande på marknaden och användning av foderläkemedel inom gemenskapen (EGT L 92, 7.4.1990, s. 42, Svensk specialutgåva, område 3, volym 32, s. 122). I direktivet finns bl.a. bestämmelser om tillverkning, märkning, krav på receptförskrivning m.m. av foder som innehåller läkemedel.

Av 1 § andra stycket nuvarande foderlagen framgår att varor som omfattas av läkemedelslagen (1992:859) inte räknas som foder. Genom en bestämmelse i 2 § läkemedelslagen (1992:859) undantas dock djurfoder som innehåller antibiotika eller kemoterapeutiska medel från lagens tillämpningsområde. För sådana varor gäller i stället foderlagstiftningens bestämmelser. I förarbetena (prop. 1984/84:149 s. 15) motiverades undantagsbestämmelsen i läkemedelslagen – rörande antibiotika och kemoterapeutika i djurfoder – med att det är olämpligt att hantera sådant foder enligt de bestämmelser som gäller för läkemedel redan av det skälet att det volymmässigt rör sig om så stora kvantiteter, men också för att det främst i fråga om framställningen skiljer sig från andra läkemedel och därför inte låter sig inpassas i läkemedelslagstiftningens regelsystem. Dessutom angavs det att om läkemedelslagstiftningen omfattade foder som hade tillsatts kemoterapeutika skulle detta innebära att en mängd foder skulle komma att generellt undantas från foderlagstiftningens område och de krav som ställs på bl.a. den hygieniska kvaliteten.

Enligt 4 § nuvarande foderlagen får antibiotika eller kemoterapeutiska medel eller andra läkemedel tillsättas foder enbart i veterinärmedicinskt syfte. Det finns således ett förbud i foderlagen mot att använda läkemedel som fodertillsats. Motsvarande bestämmelse finns numera i EG-förordningen om fodertillsatser, med ovan nämnda undantag för koccidiostatika och histomonostatika. EG-förordningar gäller utan vidare som svensk lagstiftning. För att undvika en dubbelreglering i nu aktuellt hänseende anser regeringen att den nuvarande foderlagens antibiotikabestämmelse inte bör få någon motsvarighet i den nya lagen.

Vad gäller hanteringen av foder innehållande läkemedel för veterinärmedicinsk behandling av djur har regeringen och Jordbruksverket, med stöd av bemyndigande i den nuvarande foderlagen, meddelat föreskrifter som genomför foderläkemedelsdirektivet såvitt avser antibiotika och kemoterapeutiska medel. Det föreslås här ingen ändring i

detta avseende i nya foderlagen. Det förekommer dock att även andra läkemedel blandas i foder. Det kan exempelvis röra sig om kombinationspreparat av vitamin E och selen i hög koncentration eller om avmaskningsmedel. Regeringen har i prop. 2005/06:70 Ändringar i läkemedelslagstiftningen också föreslagit att hanteringen av samtliga foder som innehåller läkemedel skall regleras i foderlagstiftningen.

12.8 Kontroll av foder och animaliska biprodukter

Regeringens förslag: Statens jordbruksverk och kommunerna skall ha huvudansvaret för den offentliga kontrollen av efterlevnaden av lagen, de föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen samt de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna. En kommuns uppgift skall fullgöras av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

Regeringen skall ges rätt att föreskriva att en annan statlig myndighet än de huvudansvariga myndigheterna skall utöva offentlig kontroll i vissa avseenden.

Regeringen skall ges rätt att föreskriva att kontrolluppgifter får överlämnas från en statlig myndighet till en annan statlig myndighet.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker förslagen eller har inte något att erinra. Några av dessa remissinstanser, bl.a. *Länsstyrelsen i Jönköpings län, Länsstyrelsen i Skåne län, Danderyds kommun, Göteborgs kommun, Arvidsjaurs kommun samt Svensk Mjölk* har lämnat synpunkter på att kommunernas nya ansvarsområde kommer att kräva en utökad kontrollorganisation, ökat utbildningsbehov och ökade arbetsinsatser. *Länsstyrelsen i Skåne län* påpekar dessutom att möjligheten att kunna överlåta kontrolluppgifter till bl.a. länsstyrelserna kan medföra problem för myndigheten vid planering av personalbehov och tilldelning av anslag. *Statens jordbruksverk* och *Statens veterinärmedicinska anstalt* anser att det tydligare bör framgå hur uppdelningen av kontrollansvaret mellan verket och kommunerna för vissa kontrollobjekt skall ske. Jordbruksverket påpekar även att det av lagen bör framgå att en kommuns uppgift skall fullgöras av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Verket har dessutom framfört synpunkter på fördelningen av kontrollansvaret av animaliska biprodukter på slakterier. Även *Livsmedelsverket* har synpunkter på vilken myndighet som skall ha det huvudsakliga ansvaret för kontrollen av animaliska biprodukter på slakterier och har motsatt sig att verket skall ha ansvaret för kontrollen av detta regelverk hos de livsmedelsanläggningar som kommunen har kontrollansvaret för. Några remissinstanser är negativa till att kommunen skall utgöra kontrollmyndighet enligt den nya lagen eller avstyrker detta förslag, bl.a. *Stockholms kommun, Sunne kommun, Sundsvalls kommun, Umeå kommun, Sveriges Kommuner och Landsting samt Sveriges veterinärförbund*. Stockholms kommun yttrar därvid att de regionala och

centrala kontrollmyndigheterna har avsevärt bättre kompetens än vad kommuner i allmänhet har för kontroll av de tidigare leden i livsmedelskedjan och av foder och animaliska biprodukter. Sunne kommun menar att förslaget är ohållbart ur regionalpolitisk synvinkel eftersom en vidgad kontroll tillsammans med ett nytt avgiftssystem kommer att slå ut många jordbruksföretag. Sundsvalls kommun anser att det är effektivare att stärka den tillsynsorganisation som redan finns, då antalet tillsynsobjekt ökar väsentligt och då arbetsbördan på de inspektörer som skall utföra kontrollen blir orimlig. Umeå kommun och Sveriges veterinärförbund anmärker att det blir svårt för kommunerna att uppnå tillräcklig volym på kontrollverksamheten för att kunna upprätthålla en godtagbar kompetens och kvalitet. Sveriges Kommuner och Landsting anser att ansvaret för den operativa foderkontrollen skall vara kvar hos Jordbruksverket, alternativt att kommunen skall ha möjlighet att ta över denna kontroll om kommunen så begär. *Kalmar kommun* påpekar dessutom att förslaget inte kommer att medföra färre offentliga kontroller för den enskilde jordbrukaren. *Hällefors och Nora kommuner* anser att antalet kontrollobjekt för kommunerna tillsammans med livsmedelskontrollen över primärproducenterna kommer att öka väsentligt. *Ulricehamns kommun* anser att kommunens roll i foder-kontrollen innebär ett kompetensproblem lokalt eftersom kommunens djurskyddsinspektörer förutom djurskydd måste behärska miljöskydd, livsmedel och foder. Kommunen har ifrågasatt det krav på kompetens som förslaget innebär mot bakgrund av en kontrollfrekvens på en procent. *Lantbrukarnas Riksförbund* anför att det vid kontroll i primärproduktionen är viktigt att hänsyn tas till gårdsperspektivet, dvs. att gården är en enhet som omfattas av både livsmedelssäkerhetskrav, djurskyddslag och miljöbalken. Förbundet förordar att kontrollen av de olika lagstiftningsområdena sker samtidigt vid ett besök på gården.

Skälen för regeringens förslag

Allmänt om kontrollmyndigheterna

I den nuvarande foderlagen och lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m. finns bestämmelser om tillsynsmyndigheter och om tvångsåtgärder som tillsynsmyndigheterna får vidta för att lagarna, övriga författningar och de EG-förordningar som kompletteras av lagarna skall följas. Enligt den nuvarande tillsynsordningen utövas tillsynen över efterlevnaden av foderlagstiftningen av Jordbruksverket. som även har möjlighet att överlåta tillsyn till länsstyrelserna och till andra myndigheter. Enligt förarbetena till foderlagen (prop. 1992/93:119 s. 40) avses med annan myndighet i lagen främst Statens veterinärmedicinska anstalt som utför analyser och konsulteras vid tillsyn. Även Livsmedelsverket och Sveriges lantbruksuniversitet kan, enligt för-arbetena, komma i fråga för olika tillsynsuppgifter. Enligt den nuvarande provtagningslagen utövar Jordbruksverket, om inte regeringen före-skriver något annat, tillsyn över bl.a. regelverket om animaliska biprodukter. Enligt den lagen har Jordbruksverket möjlighet att överlåta åt länsstyrelse och kommun att utöva tillsyn.

Som närmare har utvecklats i avsnitt 9.5 saknas det, enligt regeringens mening, skäl att i nuläget ändra den nuvarande tillsynsordningen. Jordbruksverket bör därför – i likhet med i dag – ha det centrala ansvaret för den offentliga kontrollen av efterlevnaden av regelverken om foder och animaliska biprodukter. En motsvarighet till foderlagens och provtagningslagens bestämmelser om huvudansvarig kontrollmyndighet för dessa områden bör därför tas in i den nya lagen. Mot bakgrund av de krav som den nya EG-lagstiftningen ställer vad gäller kontrollen i primärproduktionen av bl.a. foder konstaterar vi emellertid i avsnitt 9.5 att särskilda överväganden behöver göras när det gäller ansvarig myndighet för kontrollen av foder i primärproduktionen och av animaliska biprodukter. Denna fråga behandlas särskilt nedan.

För vissa delar av kontrollen av bestämmelserna om foder och animaliska biprodukter kan omständigheterna vara sådana att andra statliga myndigheter än de som pekas ut i lagen bör ansvara för kontrollen. Ett exempel på detta kan vara ansvaret för kontrollen av hanteringen av animaliska biprodukter på slakterier där Europeiska gemenskapernas kommission har kritiserat Sverige för bristande kontroll av regelverket. Det kan även finnas andra begränsade områden där det kan vara lämpligt att låta en annan statlig myndighet än Jordbruksverket utföra kontroll. I den nya lagen bör därför öppnas en möjlighet för regeringen att föreskriva att en annan statlig myndighet än Jordbruksverket skall kunna utöva kontroll av efterlevnaden av lagstiftningen i vissa frågor.

Enligt den nuvarande foderlagstiftningen finns det en möjlighet för Jordbruksverket att överlåta tillsynsuppgifter till länsstyrelse eller annan statlig myndighet. Även enligt den nuvarande provtagningslagen får Jordbruksverket överlåta till länsstyrelsen att utöva viss tillsyn inom länet och till kommun att inom kommunen kontrollera att föreskrifter och beslut om animaliska biprodukter följs. Jordbruksverket bör även i fortsättning ha möjlighet att överlämna kontrolluppgifter till annan statlig myndighet. Denna möjlighet bör omfatta även annan statlig myndighet som enligt lagen pekats ut av regeringen som ansvarig kontrollmyndighet för ett begränsat kontrollområde. Ett bemyndigande för detta bör därför tas in i den nya lagen.

Särskilt om den offentliga kontrollen i primärproduktionsledet

Den nuvarande foderkontrollen hos jordbruksföretagen sker i begränsad omfattning och har i första hand varit inriktad på fall där misstanke föreligger om att djur utfodras med undermåligt foder eller att fodertillsatser används på ett otillåtet sätt (prop. 1984/85:149 s. 10). Tonvikten på foderkontrollen ligger i stället på företag som tillverkar foder i kommersiell skala. I och med att de nya EG-bestämmelserna börjar gälla kommer det emellertid att bli nödvändigt att genomföra en mer omfattande foderkontroll. Detta gäller särskilt kontrollen av foder i primärproduktionsledet.

Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 178/2002 och (EG) nr 183/2005 omfattar uttryckligen alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan av foder respektive verksamhet i alla led fr.o.m. primärproduktion av foder t.o.m. utsläppandet på

marknaden eller utfodring av djur. Många bestämmelser i förordningarna tar sikte på hantering i primärproduktionen av foder och träffar därigenom bl.a. foderföretag på gårdsnivå. Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005 är primärproducenterna skyldiga att följa bl.a. vissa föreskrivna hygienkrav beträffande lokalers utformning och utrustning m.m. De skall vidare se till att hanteringen och transporten av foder är sådan att kontaminering förhindras. Det föreskrivs också om en skyldighet att föra journal. Även förordning (EG) nr 852/2004 om livsmedelshygien innehåller hygien- och hanterings-bestämmelser samt krav om journalföring när det gäller foder som används i primärproduktionen av livsmedel.

I avsnitt 12.2 föreslår vi att den nya lagens tillämpningsområde skall täcka alla led fr.o.m. primärproduktionen av foder t.o.m. utsläppande av foder på marknaden eller utfodring av djur samt befattning med animaliska biprodukter och därav framställda produkter. Detta innebär att de kontrollmyndigheter som pekas ut i lagen ansvarar för den offentliga kontrollen av hanteringen av foder även i primärproducentledet, såvida det inte uttryckligen föreskrivs något annat i lagen.

I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 fastställs villkoren för offentlig kontroll av bl.a. primärproduktionsanläggningar i såväl livsmedelsföretag som i foderföretag. För att offentlig kontroll skall kunna genomföras inom foderområdet i enlighet med de nya kraven för primärproduktionen krävs en avsevärt utökad kontrollorganisation. Det nu redovisade innebär således att det är nödvändigt att peka ut en eller flera myndigheter som skall ansvara för kontrollen av fodersäkerheten i såväl primärproducentledet, dvs. foderhanteringen på gårdsnivå, som andra led, t.ex. beträffande den mera storskaliga, kommersiella foderproduktionen.

Som ovan har konstaterats sker det i dag endast i begränsad omfattning kontroll av efterlevnaden av foderlagstiftningen hos primärproducenter. Däremot sker kontroll av efterlevnaden av annan lagstiftning på gårdarna av kommuner och länsstyrelser. Det kan också nämnas i detta sammanhang att innebörden av det nya livsmedelsbegreppet innebär att en primärprodukt generellt sett i framtiden kan komma att betraktas som livsmedel på ett tidigare stadium än vad som är fallet i dag. Det bör även påpekas att det är användningen av en vara, t.ex. spannmål, som avgör om den hos primärproducenten skall klassificeras som livsmedel eller som foder. De flesta jordbruksföretag är också att betrakta som livsmedelsföretagare enligt definitionerna i EG-förordningarna. Frågan om hur kontrollen av primärproducenterna av livsmedel skall hanteras har behandlats i avsnitt 11.11.

I likhet med flera remissinstanser anser regeringen att en allmän utgångspunkt för ansvarsfördelningen mellan olika kontrollmyndigheter bör vara att det inom ett och samma lagstiftningsområde så långt som möjligt finns en enhetlig kontrollorganisation. Ett lagstiftningsområde bör i det sammanhanget avgränsas utifrån det huvudsakliga syfte som regelverket skall fylla.

Kontrollfunktionen innefattar dels uppgifter som föreskrivande och samordnande myndighet, dels uppgiften som operativ kontrollmyndighet. När det gäller valet av operativ kontrollmyndighet finns det flera faktorer som måste beaktas. Av grundläggande betydelse är att kontrollen

organiseras på ett sådant sätt att enskildas verksamhet inte störs i större omfattning än vad som är nödvändigt. Såsom flera remissinstanser också har påpekat är det särskilt viktigt att enskilda inte i onödan belastas med kontrollbesök från olika kontrollmyndigheter inom kortare tidsperioder.

Antalet jordbruksföretag i landet kan uppskattas till cirka 80 000. Det ställs mot denna bakgrund stora krav på en kontrollorganisation som är geografiskt spridd i landet och som kan verka på lokal nivå.

Om Jordbruksverket skall utöva offentlig kontroll i egen regi framstår två alternativ som möjliga, nämligen att kontrollen utförs av veterinärer verksamma inom den statliga Distriktsveterinärorganisationen (DVO) eller att Jordbruksverket bygger upp en särskild kontrollorganisation för ändamålet. Mot alternativet att distriktsveterinärerna skulle utföra kontrollerna kan invändas att dessa i sin ordinarie funktion endast besöker animalieproducenter och alltså inte övriga jordbruksföretag inom primärproduktionen. Vidare utnyttjar inte alla animalieproducenter DVO:s tjänster, vilket bl.a. beror på att mera specialiserade former av animalieproduktion, som exempelvis slaktkycklinguppfödning, anlitar de veterinärer med specialistfunktion som tillhandahålles av näringen själv. Mot alternativet talar dessutom att DVO inte har full geografisk täckning över landet, då inom vissa områden privata veterinärer svarar för djursjukvården. Vid sidan av ett system som skulle byggas upp genom DVO:s försorg skulle alltså dessutom en kompletterande organisation erfordras. Mot alternativet att Jordbruksverket skulle bygga upp en särskild landstäckande kontrollorganisation talar i första hand de höga kostnader som detta skulle innebära.

Det är av central betydelse att kontrollmyndigheten kan tillhandahålla en god och effektiv kontroll. Kommunerna ansvarar redan i dag, med stöd av livsmedelslagen (1971:511), för en stor del av den offentliga kontrollen inom livsmedelskedjan. Som framgår av avsnitt 11.11 föreslås kommunerna tilldelas ansvaret att utöva offentlig kontroll av livsmedelslagstiftningen i primärproduktionen av livsmedel. Kommunerna har god kännedom om livsmedelshantering, vilket skulle gagna kontrollen även inom primärproduktionen av foder som ju är en del av livsmedelskedjan. De primärprodukter, livsmedel eller foder, som skall kontrolleras kan också, enligt ovan, ofta i princip röra sig om samma vara, då det är den kommande användningen som avgör produkttillhörigheten. Detta kan således innebära att kontrollen i form av t.ex. provtagning blir ensartad. Få besök per animalieproducent är samtidigt önskvärt från smittskyddssynpunkt. Kommunerna ansvarar vidare för miljötillsynen enligt miljöbalken (1998:808) och djurskyddstillsynen inom primärproduktionen med stöd av djurskyddslagen (1988:534). I djurskyddslagen finns vissa bestämmelser om foder varför djurskyddsinspektörerna redan i dag, till viss del, är inblandade i kontrollen av foderhanteringen hos animalieproducenter. Som framgår av avsnitt 6.2.3 utövar kommunen även viss tillsyn över bestämmelserna om animaliska biprodukter som omfattas av den nuvarande lagen om provtagning på djur. Den nya lagen om foder och animaliska biprodukter föreslås dock utvidgas till att omfatta all befattning med animaliska biprodukter.

Flera remissinstanser, bl.a. *Lantbrukarnas Riksförbund*, har framhållit vikten av att hänsyn tas till gårdsperspektivet och att kontrollen av de

olika lagstiftningsområdena – inklusive miljöbalkens bestämmelser – sker samtidigt vid ett besök på gården. Regeringen delar i hög grad den bedömningen. Det är enligt vår mening av grundläggande betydelse att kontrollen organiseras på ett sådant sätt att enskildas verksamhet inte störs i större omfattning än vad som är nödvändigt. Det är särskilt viktigt att enskilda inte i onödan belastas med kontrollbesök från olika myndigheter inom kortare tidsperioder. Detta talar enligt vår mening starkt för att kommunerna tilldelas den nya kontrolluppgiften. Det förhållandet att kommunerna har ansvaret för kontrollen på närliggande områden som miljö och djurskydd bör i sammanhanget tillmätas stor betydelse. Kommunen utför – på uppdrag av Jordbruksverket – redan i dag vissa kontrolluppgifter när det gäller kontrollen av regelverket om animaliska biprodukter. Kommissionen har dessutom kritiserat Sverige för att tillräcklig kontroll inte genomförs av regelverket av animaliska biprodukter på bl.a. styckningsanläggningar. Det är av stor vikt att en effektiv kontroll genomförs av bl.a. detta regelverk hos de anläggningar som kommunen redan har kontrollansvaret för enligt livsmedelslagstiftningen.

Regeringen anser med hänsyn till vad som nu anförts att det framstår som mest ändamålsenligt att låta kommunerna ansvara för den offentliga kontrollen av såväl foder i primärproduktionsledet som av animaliska biprodukter på lokal nivå. Uppgifterna inom den offentliga kontrollen av dessa sakområden bör alltså som huvudregel ligga på kommunerna. I den nya lagen bör följaktligen även kommunen utpekas som en av de huvudansvariga kontrollmyndigheterna enligt lagen. Till skillnad mot bl.a. *Hällefors och Nora kommuner* anser vi att denna förändring inte bör innebära att antalet kontrollobjekt för kommunerna ökar. Däremot skulle det medföra att jordbrukarna i den sammanlagda kontrollen av sina företag fick färre besök och av ett mindre antal olika inspektörer jämfört med om olika myndigheter ansvarade för olika delar av livsmedelskedjan i primärproducentledet. Detta är något som är eftersträvansvärt i syfte att höja effektiviteten i den offentliga kontrollen och som ett medel för att motverka kostnadshöjningar för såväl myndigheter som för de företagare som skall kontrolleras.

Den närmare ansvarsfördelningen mellan Jordbruksverket, kommunerna eller annan statlig myndighet bör – som bl.a. *Jordbruksverket* påpekat – bestämmas av regeringen. Utgångspunkten vid denna fördelning bör vara att Jordbruksverket även i fortsättningen skall ansvara för kontrollen av anläggningar tillhörande de foderföretagare som i egentlig mening är att klassificera som foderleverantörer och således tillverkar, för in eller importerar foder för försäljning. Detta är i regel sådana foderanläggningar som kräver godkännande i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005. Regeringen anser emellertid att även om vissa foderanläggningar av denna kategori endast skulle behöva registreras så bör grundregeln vara att kontrollen skall ombesörjas av Jordbruksverket.

Kommunerna bör – som anförs ovan – ha det huvudsakliga ansvaret för kontrollerna av efterlevnaden av foderlagstiftningen på primärproduktionsnivå. Kommunernas ansvar bör även innefatta kontrollen av att regelverket om animaliska biprodukter efterföljs på lokal nivå. Detta kontrollansvar kan bl.a. lämpligen inbegripa kontrollen av regelverket

om animaliska biprodukter på sådana livsmedelsanläggningar som kommunerna enligt livsmedelslagstiftningen ansvarar för.

Det bör finnas möjlighet för kommuner att samverka vid offentlig kontroll (se avsnitt 12.11). Detta är ett förhållande som på ett påtagligt sätt bör underlätta för kommunerna att genomföra kontrollen av foder i primärproducentledet och av befattningen med animaliska biprodukter. Svårigheten med att upprätthålla kompetens vad gäller detta kontrollområde, vilket påpekats av flera remissinstanser, bör genom sådan samverkan väsentligt kunna reduceras. Det åligger även Jordbruksverket att i egenskap av central kontrollmyndighet stödja kommunerna i uppbyggandet av nödvändig kompetens.

Jordbruksverket har påpekat att en kommuns uppgift bör fullgöras av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Det är angeläget att den kommunala kontrollen blir så likvärdig som möjligt över landet. I livsmedels- och djurskyddslagstiftningen finns reglerat att kommunens kontrollansvar skall utövas av nämnd som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Regeringen delar därför Jordbruksverkets uppfattning om att det i lagen bör anges vilken nämnd inom kommunen som skall fullgöra de kontrolluppgifter som ankommer på kommunen.

12.9 Kontrollmyndigheternas övriga åligganden

Regeringens förslag: Den myndighet som utövar offentlig kontroll skall genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen, enligt de föreskrifter eller de beslut som har meddelats med stöd av lagen och enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

Jordbruksverket samordnar övriga kontrollmyndigheters verksamhet och lämnar råd och hjälp i denna verksamhet, om inte regeringen föreskriver något annat.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås dock inte någon särskild bestämmelse om myndighetens skyldighet att genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen och övriga författningar.

Remissinstanserna: De stora flertalet remissinstanser som har yttrat sig över förslaget är positiva i sak. En sammanfattande redogörelse för remissinstansernas inställning finns i avsnitt 9.4.

Skälen för regeringens förslag: I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 regleras bl.a. hur medlemsstaternas kontroll skall bedrivas. Begreppet offentlig kontroll är, som redan berörts i avsnitt 9.4, snävare än begreppet tillsyn i det att det till skillnad från tillsynsbegreppet endast innefattar rent operativa tillsynsuppgifter. I praktiken kan det dock vara svårt att i det enskilda fallet skilja rådgivande verksamhet från själva kontrollfunktionen. Det är ju t.ex. nödvändigt att i kontrollverksamheten utbyta information med den företagare som kontrolleras och föra en framåtsyftande dialog. Rådgivning och stöd som inte har något omedelbart samband med en

kontrolluppgift faller dock utanför definitionen av offentlig kontroll i EG-rätten. Sådana uppgifter av rådgivande karaktär bör – oavsett om de kan karaktäriseras som offentlig kontroll eller inte – enligt regeringens mening även i fortsättningen utföras av de myndigheter på central, regional och lokal nivå som ansvarar för den offentliga kontrollen. Regeringen anser därför i likhet med bl.a. *Sveriges veterinärförbund* och *Fiskeriverket* att det bör införas en särskild bestämmelse i lagen om skyldighet för kommunerna och andra kontrollmyndigheter att genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen m.m.

Utanför det nya kontrollbegreppet faller även samordnande och stödjande uppgifter som den centrala kontrollmyndighet behöver utföra gentemot kommuner och andra statliga myndigheter som utför kontroll på uppdrag av Jordbruksverket. När det gäller det samordnande ansvaret och rätten att meddela föreskrifter om kontrollens bedrivande gör vi bedömningen att Jordbruksverket även i fortsättningen bör ha huvudansvaret för denna uppgift. Inom myndigheten finns redan en upparbetad kunskap och erfarenhet om de frågor som regleras genom den nya lagen. Vi anser att det av bl.a. kostnads- och effektivitetsskäl är en fördel att samla ansvaret för att samordna dessa frågor hos en myndighet. Enhetligheten i den offentliga kontrollen kan också antas öka om samma myndighet samordnar eller med bindande föreskrifter styr kontrollen oavsett på vilken anläggning fodret eller den animaliska biprodukten befinner sig. Det kan vidare antas att risken för olika tolkningar av lagstiftningen minskar. I syfte att lyfta fram och tydliggöra verkets samordnande och stödjande funktion bör den samordnande uppgiften – i likhet med vad som gäller i fråga om Djurskyddsmyndighetens och Livsmedelsverkets samordningsansvar inom livsmedels- respektive djurskyddsområdena – framgå direkt av lagen.

Som har konstaterats i avsnitt 12.8 kan det inte uteslutas att det inom vissa begränsade områden framstår som mest ändamålsenligt att någon annan statlig myndighet än Jordbruksverket utfärdar föreskrifter om hur kontrollen skall bedrivas. Som vi tidigare nämnt bör därför i lagen öppnas en möjlighet för regeringen att föreskriva att föreskriva om detta. Det får enligt vår uppfattning förutsättas att Jordbruksverket och andra föreskrivande myndigheter inom närliggande kontrollområden – exempelvis livsmedelsområdet – samråder i framtagandet av föreskrifter.

12.10 Kontrollmyndigheternas skyldighet att verka för att överträdelser beivras

Regeringens förslag: I lagen skall tas in en bestämmelse om skyldighet för kontrollmyndigheterna att verka för att överträdelser av bestämmelser i lagstiftningen om foder och animaliska biprodukter beivras.

Promemorians förslag: I promemorian föreslås inte någon bestämmelse om kontrollmyndigheternas skyldighet att verka för att överträdelser av bestämmelser om foder och animaliska biprodukter beivras**.**

Skälen för regeringens förslag: Den nuvarande foderlagen innehåller inte någon särskild bestämmelse om tillsynsmyndighetens ansvar att

verka för att överträdelser av lagen beivras. I den nuvarande livsmedelslagen finns dock en bestämmelse som anger att tillsynsmyndigheterna är skyldiga att verka för att överträdelser av lagen beivras (25 a §). Bestämmelsen infördes i lagen för att inskärpa vikten av att tillsynsmyndigheterna i ökad utsträckning beivrar de överträdelser som de uppmärksammar i sin verksamhet. I förarbetena nämndes särskilt vikten av att tillsynsmyndigheten vid misstanke om brott utan dröjsmål åtalsanmäler saken samt att myndigheterna mer aktivt använder vitesinstrumentet (prop. 1988/89:68 s. 59). I det förslag till ny livsmedelslag som har remitterats finns inte någon motsvarighet till den beskrivna bestämmelsen. Vid remissbehandlingen framfördes dock att det är angeläget att det även i den nya livsmedelslagen och i djurskyddslagen uttryckligen anges att kontrollmyndigheterna är skyldiga att beivra överträdelser, eftersom en sådan bestämmelse kan fungera som ett viktigt incitament för kontrollmyndigheterna att medverka till lagföring av brott.

Mot bakgrund av de synpunkter som har framförts av remissinstanserna rörande livsmedelslagstiftningen och djurskyddslagstiftningen gör regeringen bedömningen att även den nya lagen om foder och animaliska biprodukter bör innehålla en bestämmelse om skyldighet för kontrollmyndigheterna att beivra överträdelser mot denna lagstiftning.

12.11 Kommunal samverkan i den offentliga kontrollen

Regeringens förslag: Kommuner skall kunna träffa avtal om att uppgifter i den offentliga kontrollen som en kommun har skall fullgöras av en annan kommun och att en person som är anställd av en kommun skall få fatta beslut på annan kommuns vägnar.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som har yttrat sig över förslaget tillstyrker förslaget eller har inte något att erinra. Några remissinstanser, bl.a. *Piteå kommun,* framhåller dessutom att förslaget förbättrar kommunernas möjligheter att sköta kontrollen.

Skälen för regeringens förslag: Sedan den 1 juli 2005 finns möjligheter för kommuner att inom djurskyddsområdet och livsmedelsområdet anlita en annan kommun för att utföra vissa tillsynsuppgifter (se regeringens proposition 2004/05:72 Förbättrad djurskydds- och livsmedelstillsyn). Denna möjlighet finns även enligt miljöbalken. Kommunen ges rätt att träffa avtal med en annan kommun om att tillsynsuppgifter som kommunen har enligt djurskyddslagen (1988:534) och livsmedelslagen (1971:511) skall fullgöras av den andra kommunen. Kommunen får dock inte överlåta befogenheten att meddela beslut i ett ärende. Kommunen får vidare, efter överenskommelse med en annan kommun, uppdra åt anställda i den kommunen att besluta på kommunens vägnar i ett visst ärende eller en grupp av ärenden. Uppdraget kan inte avse ärenden som avses i 6 kap. 34 § kommunallagen (1991:900), dvs. ärenden som exempelvis avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet.

En möjlighet till samverkan genom avtal kan vara av betydelse framför allt för mindre och resurssvaga kommuner. Ett utökat samarbete skulle kunna minska sårbarheten i den enskilda kommunen och samtidigt ge inspektörerna samma möjligheter att specialisera sig som inspektörer i större kommuner. Det kan många gånger, framför allt i kommuner med mindre antal ärenden, framstå som mer praktiskt att anlita en kommun för att utföra vissa uppgifter än att använda sig av de möjligheter som kommunallagen ger i fråga om samarbetsformer (3 kap. 3 a § kommunallagen). Det kan också antas att möjligheten att samverka i denna form blir mer attraktiv om den kan användas mer generellt oberoende av vilken verksamhet som kontrollen gäller.

Regeringen anser således att kommunerna bör få samma möjligheter att anlita andra kommuner för att utföra uppgifter inom foderkontrollen och kontrollen av animaliska biprodukter som de i dag har på djurskydds- och livsmedelsområdena. Regeringen anser – i likhet med *Piteå kommun* – att förslaget kommer att förbättra kommunernas möjligheter att sköta kontrollen.

När det gäller den närmare innebörden av de föreslagna samverkansformerna kan följande sägas. En utgångspunkt för förslaget är att varje kommun skall behålla ansvaret för sin verksamhet även om kommunen anlitar personal som är anställd i en annan kommun. Den föreslagna möjligheten att delegera själva beslutanderätten till andra kommuners personal innebär att den anställde ges rätt att handlägga vissa ärenden eller ärendetyper och att fatta beslut i ärendena i den delegerande kommunens namn. Delegeringen medför inte att arbetsgivarförhållandena ändras utan delegaten är fortfarande formellt sett anställd i den andra kommunen. I sekretesshänseende kommer den anställde dock att betraktas som en del av den delegerande kommunen, jämför 1 kap. 6 § och 15 kap. 6 § sekretesslagen (1980:100). Delegeringen skiljer sig till sin natur i princip inte från den delegering av beslutsrätt som en kommunal nämnd enligt kommunallagens bestämmelser har rätt att lämna till anställda i den egna kommunen. Därutöver innebär förslaget att kommunerna ges möjlighet att genom avtal lämna över vissa uppgifter till en annan kommun utan att beslutanderätten överlämnas. Det kan exempelvis röra sig om inspektioner, provtagningar eller andra utredningar av betydelse för kontrollen.

12.12 Möjligheter till ingripanden mot kommuner vid brister i kontrollen

12.12.1 Överflyttning av kontrollansvaret

Regeringens förslag: Statens jordbruksverk eller annan statlig kontrollmyndighet som regeringen bestämt enligt denna lag skall i samråd med en kommun få besluta att offentlig kontroll av en viss verksamhet som kommunen annars har skall flyttas över till Jordbruksverket eller myndigheten. Ett sådant beslut skall få fattas om

verksamheten har särskilt stor omfattning, är komplicerad eller om det annars finns särskilda skäl.

Jordbruksverket eller annan statlig kontrollmyndighet som regeringen bestämt enligt denna lag får, i samråd med en kommun, besluta att den offentliga kontrollen av en viss anläggning som Jordbruksverket eller myndigheten annars har skall flyttas från verket eller myndigheten till en kommun.

Om en kommun grovt eller under längre tid har åsidosatt sina skyldigheter i den offentliga kontrollen när det gäller en viss verksamhet, skall regeringen på ansökan av Jordbruksverket eller annan statlig myndighet som regeringen bestämt enligt denna lag, kunna besluta att kontrollen av verksamheten skall flyttas över till Jordbruksverket eller myndigheten.

Den myndighet som har tagit över den offentliga kontrollen av en viss verksamhet skall ha rätt att ta ut den avgift som kommunen tidigare har kunnat ta ut för kontrollen.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås dock att endast Jordbruksverket skall kunna besluta om överflyttning av kontrollansvaret. Dessutom föreslås i promemorian inte någon motsvarighet till bestämmelsen i livsmedelslagen om att Jordbruksverket får, i samråd med en kommun, besluta att den offentliga kontrollen av en viss anläggning skall flyttas från verket till en kommun.

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som har yttrat sig över förslaget tillstyrker detta eller har inget att erinra. *Länsrätten i Stockholm* tillstyrker i och för sig förslaget, men ifrågasätter om avsikten är att en så ingripande åtgärd skall kunna användas om en kommun – oavsett graden av åsidosättande – under en längre tid har åsidosatt sina skyldigheter. *Statens jordbruksverk* anser att verket – med stöd av den nya lagen – bör få besluta, i samråd med en kommun, att den offentliga kontrollen av en viss anläggning skall flyttas från verket till en kommun i likhet med motsvarande bestämmelse i livsmedelslagen. *Livsmedelsverket* anför att om kontrollansvaret har överlämnats från Livsmedelsverket till en kommun bör det vara Livsmedelsverket som har kompetens att besluta om överflyttande av kontrollansvar. Verket bör inom det föreslagna kontrollansvarsområdet få föreskriftsrätten i frågor som rör kontrollen och föreskrifterna skall tas fram i samråd med Jordbruksverket. *Naturvetareförbundet* påpekar att om kontrollen flyttas mellan myndigheterna skall myndigheterna även överta den personal som har utfört kontrollen i kommunen.

Skälen för regeringens förslag: Som har konstaterats ovan ställer Sveriges medlemskap i EU stora krav på samordning och likvärdig offentlig kontroll. Bland annat av detta skäl har Livsmedelsverket och länsstyrelserna enligt livsmedelslagen och djurskyddslagen möjlighet att för en tid ta över en kommuns ansvar för tillsynen över en viss verksamhet, även om kommunen motsätter sig detta. Det samhälleliga ansvaret för att upprätthålla en väl fungerande foderkontroll och kontroll av befattningen med animaliska biprodukter väger – enligt regeringens uppfattning – så tungt att det får anses vara motiverat att även i den nya lagen om foder och animaliska biprodukter införa bestämmelser som gör

det möjligt för Jordbruksverket eller annan statlig kontrollmyndighet, som regeringen med stöd av lagen kan förordna som kontrollmyndighet i viss fråga, att med tvång kunna överföra ansvaret för den offentliga kontrollen från en kommun till verket eller myndigheten. En sådan tvångsöverflyttning av kontrollansvaret bör emellertid komma i fråga endast som en sista utväg vid mycket allvarliga eller långvariga brister i en kommuns offentliga kontroll. Redan det förhållandet att det finns en möjlighet för staten att tillgripa en sådan åtgärd torde ha en avsevärd preventiv verkan. Det kan därför antas att överflyttningsinstrumentet i praktiken kommer att utnyttjas i mycket liten utsträckning.

Det kan även nämnas att Tillsynsutredningen i sitt slutbetänkande (SOU 2004:100) har föreslagit att det bör vara möjligt att tvångsvis överflytta ansvaret att utöva viss tillsyn över ett visst tillsynsområde från en kommun – som grovt eller under längre tid – har misskött sig till en statlig myndighet.

Regeringen delar även *Jordbruksverkets* bedömning om att det i den nya lagen bör finnas en möjlighet för verket eller annan statlig myndighet att i samråd med en kommun ta över den offentliga kontrollen av en viss anläggning. Vi föreslår därför att det – också det i likhet med vad som gäller på livsmedels- och djurskyddsområdena – öppnas en möjlighet för en statlig myndighet att i samråd med en kommun ta över den offentliga kontrollen för en viss anläggning i sådana fall då verksamheten exempelvis har särskilt stor omfattning eller är komplicerad. En sådan frivillig överflyttning av kontrollansvaret kan komma att aktualiseras framför allt när det gäller anläggningar över vilka den offentliga kontrollen kräver särskild kompetens hos inspektören.

Den myndighet som har tagit över den offentliga kontrollen över visst objekt bör också ha rätt att uppbära den avgift som kommunen tidigare kunnat ta ut för kontrollen.

Beslut om överflyttande av en kommuns ansvar för den offentliga kontrollen över en viss anläggning bör – i de fall då kommunen och Jordbruksverket eller en annan statlig myndighet som utövar den offentliga kontrollen över ett visst område inte är överens – fattas av regeringen på ansökan av den statliga myndigheten. Om kommunen i fråga är överens med myndigheten om att ansvaret bör flyttas från kommunen bör det däremot vara tillräckligt att den myndighet som skall ta över kontrolluppgiften fattar beslut om övertagandet. Initiativ till en sådan frivillig överflyttning kan komma från Jordbruksverket, annan statlig myndighet som utövar offentlig kontroll över ett visst område i enlighet med vad som regeringen bestämt eller från berörd kommun.

Som förutsättning för att kontrollansvaret över en anläggning skall kunna flyttas mot en kommuns vilja bör, enligt vår mening, gälla att det kan konstateras att kommunen grovt eller under en längre tid har brutit mot gällande kontrollkrav rörande anläggningen. Såväl en enstaka grov överträdelse som upprepade försummelser eller brister av mindre allvarlig karaktär som sträcker sig över en längre tidsperiod bör kunna utgöra grund för en överflyttning av kontrollansvaret.

Det bör självfallet vara möjligt att – om förhållandena ändras – lämna tillbaka kontrollansvaret till kommunen. Beslut om detta bör fattas av den myndighet som har beslutat i frågan om överflyttning av kontrollansvaret. Om Jordbruksverket eller annan berörd statlig myndig-

het anser att ett övertaget kontrollansvar kan lämnas tillbaka till kommunen och verket eller myndigheten inte självt är behörigt att besluta i frågan skall det alltså överlämna frågan till regeringen för prövning. Även en kommun kan hos regeringen ansöka om att få tillbaka kontrollansvaret.

Det är naturligt att i första hand rikta ett föreläggande med krav på åtgärder mot en kommun som inte uppfyller sina åligganden (se avsnitt 12.2.2). Först när det kunnat konstateras att ett föreläggande inte följts bör det i normalfallet komma i fråga att överväga möjligheten att tvångsvis ta över kontrollansvaret för en viss anläggning. Det kan dock uppkomma situationer där det tidigare inte funnits anledning eller möjlighet att förelägga kommunen att fullgöra en kontrollskyldighet som rör den aktuella anläggningen men skäl för en skyndsam överflyttning föreligger. Det bör därför inte vara ett absolut krav att ett beslut om flyttning av kontrollansvaret skall föregås av ett föreläggande.

12.12.2 Föreläggande

Regeringens förslag: Statens jordbruksverk eller annan statlig kontrollmyndighet som regeringen bestämt enligt denna lag skall ges befogenhet att förelägga en kommun som inte uppfyller de skyldigheter som följer av dess kontrolluppdrag att avhjälpa bristen. Ett föreläggande skall innehålla uppgifter om de åtgärder som myndigheten anser vara nödvändiga för att den påtalade bristen skall kunna avhjälpas.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås att endast Jordbruksverket skall ges befogenhet att meddela förelägganden.

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som har yttrat sig över förslaget är positiva till detta eller har inte något att erinra. *Livsmedelsverket* anför att om kontrollansvaret har överlämnats från Livsmedelsverket till en kommun bör det vara Livsmedelsverket som har kompetens att besluta om föreläggande. *Naturvetareförbundet* påpekar dock att sanktionsmöjligheter av typen förelägganden inte är tillräckliga för att säkerställa den offentliga kontrollens opartiskhet, kvalitet och enhetlighet.

Skälen för regeringens förslag: Inom livsmedels- och djurskyddsområdet utövar bl.a. Livsmedelsverket och Djurskyddsmyndigheten samt länsstyrelsen något som kan beskrivas som tillsyn över den kommunala tillsynen. Sedan den 1 juli 2005 ger livsmedels- och djurskyddslagstiftningarna tillsynsmyndigheterna möjligheter att ingripa mot en kommun som brister i tillsynen i syfte att åstadkomma en bättre och mer likvärdig tillsyn över landet (se prop. 2004/05:72). Livsmedelsverket och länsstyrelsen har möjlighet att rikta ett föreläggande med krav på åtgärder mot en kommun som brister i tillsynen.

Enligt regeringens uppfattning är det av stor betydelse att även foderkontrollen på lokal nivå blir likvärdig över landet när kommunerna får detta ansvar. Detta gäller även kontrollen av hanteringen av animaliska biprodukter på kommunal nivå. Dessutom ställer Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 stora krav på en

nationellt samordnad och likvärdig offentlig kontroll av livsmedels- och foderlagstiftningen samt av bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd. På samma sätt som gäller på livsmedels- och djurskyddsområdena bör därför även Jordbruksverket ha de instrument som behövs för att kunna ingripa mot en kommun som brister i den offentliga kontrollen. I den nya lagen bör det därför införas en möjlighet för Jordbruksverket att rikta ett föreläggande mot en kommun som brister i sina kontrolluppgifter. Möjligheten bör omfatta även en sådan annan statlig kontrollmyndighet som regeringen, med stöd av den föreslagna bestämmelsen i 13 § första stycket, har bestämt skall utöva samordnande kontrolluppgifter i en viss fråga.

För att ett föreläggande skall kunna utfärdas måste det stå klart att kommunen i fråga inte har fullgjort en förpliktelse som åligger den enligt lagen, föreskrifter meddelade med stöd av lagen eller de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen. Genom att utfärda ett föreläggande kan den statliga myndigheten klargöra för en kommun i vilka avseenden som kritik kan riktas mot dess kontroll av foder eller animaliska biprodukter eller till uppgifter som är knutna till kontrollen och därigenom ge kommunen möjlighet att åtgärda bristerna. Exempel på situationer då föreläggandemöjligheten kan användas är en kommuns upprepade underlåtenhet att rapportera om kontrollverksamheten till den centrala myndigheten eller underlåtenhet att upprätta en kontrollplan.

Det kan i detta sammanhang även nämnas att Tillsynsutredningen i sitt slutbetänkande (2004:100) har föreslagit att det inom samtliga områden där kommuner har tillsynsuppgifter bör införas en generell möjlighet för en statlig myndighet att ingripa mot en kommun genom föreläggande med krav på åtgärder.

12.13 Föreskrifter om den lokala offentliga kontrollens bedrivande

Regeringens förslag: I den nya lagen skall det tas in ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om hur den offentliga kontrollen skall bedrivas.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som har yttrat sig över förslaget är positiva eller har inte något att erinra. *Statens jordbruksverk* anser dock att det enbart bör vara Jordbruksverkets ansvar att meddela föreskrifter med stöd av bemyndigandet. *Malmö kommun* framhåller dessutom att det är positivt att de samordnande kontrollmyndigheterna utarbetar riktlinjer och vägledningar för kontrollen. Kommunen påpekar dock att det måste vara möjligt för den lokala kontrollmyndigheten att i sin verksamhet ta hänsyn till och väga in lokala förhållanden. *Lantbrukarnas Riksförbund* framhåller att det är viktigt att de centrala kontrollmyndigheterna får meddela föreskrifter om den lokala kontrollens bedrivande för att öka likvärdigheten i landet. *Svensk Mjölk* anser att det är av avgörande betydelse för kvaliteten och likvärdigheten i foderkontrollen att Jordbruksverket lämnar tydliga föreskrifter och råd om hur kontrollerna skall genomföras.

Skälen för regeringens förslag: Bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 ställer långtgående krav på nationell samordning och styrning av den offentliga kontrollen inom områdena för foder, livsmedel, djurhälsa och djurskydd. Den nationella kontrollplanen skall täcka samtliga dessa verksamhetsområden samt i viss mån även växtskyddsområdet. En förutsättning för att förordningens övergripande mål skall kunna uppnås är att den operativa kontrollen bedrivs på ett likvärdigt sätt inom dessa verksamhetsområden. Ett sätt att öka likformigheten inom den operativa offentliga kontrollen är att utfärda bindande föreskrifter om hur kontrollen skall bedrivas.

Såväl Livsmedelsverket som Djurskyddsmyndigheten har i dag rätt att meddela sådana föreskrifter om kontroll inom livsmedels- och djurskyddsområdena. Det finns således goda möjligheter att med stöd av livsmedelslagen och djurskyddslagen styra upp och öka likvärdigheten i den offentliga kontrollen inom dessa områden. EG:s regelverk om offentlig kontroll ställer dock samma krav på samordning mellan kontrollmyndigheterna inom närliggande kontrollområden, exempelvis foder och djurhälsa. Den offentliga kontrollen skall enligt kontrollförordningens bestämmelser ske i alla led av produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan av livsmedel. För foderkontrollens del innebär detta att offentlig kontroll på lokal nivå behöver ske i större omfattning än vad som är fallet i dag. Kommunerna kommer därvid att få en betydande roll i genomförande av denna kontroll och av kontrollen av regelverket om animaliska biprodukter

I likhet med flera remissinstanser anser regeringen att det är av stor betydelse för tillämpningen av EU:s regelverk om offentlig kontroll att de centrala kontrollmyndigheterna har rättsliga möjligheter att påverka utformningen av och öka likvärdigheten i kontrollen i kommunerna. Regeringen föreslår därför att det i den nya lagen bör införas ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att få meddela sådana föreskrifter. Med stöd av detta bemyndigande får Jordbruksverket rätt att utfärda bindande föreskrifter om hur foderkontrollen och kontrollen över regelverket om animaliska biprodukter konkret skall bedrivas. I syfte att skapa en flexibel lagstiftning i förhållande till de sakområden som skall kontrolleras anser vi att det i lagen även bör finnas möjligheter för regeringen att bemyndiga annan kontrollmyndighet att utfärda bindande föreskrifter för den lokala kontrollens bedrivande i de fall som regeringen har förordnat denna myndighet att utöva offentlig kontroll i viss fråga.

12.14 Föreskrifter om rapporteringsskyldighet

Regeringens förslag: I den nya lagen skall det tas in ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att föreskriva om skyldighet för en kontrollmyndighet eller att kontrollorgan som anlitas i den offentliga kontrollen att lämna den information som kan behövas i de centrala respektive regionala kontrollmyndigheternas kontroll- och beredskapsarbete.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som har yttrat sig över förslaget tillstyrker förslaget eller har inte något att erinra.

Skälen för regeringens förslag: Som det har redogjorts för i avsnitt 9.11 har de centrala och – i förekommande fall – regionala myndigheterna ett ansvar för att i landet och i länet leda och samordna den offentliga kontrollen inom sina respektive verksamhetsområden. Detta arbete förutsätter att de samordnande myndigheterna har tillgång till tillförlitlig och jämförbar information från de operativa myndigheterna. De centrala myndigheterna ansvarar också för att det upprättas beredskapsplaner och kontrollplaner i enlighet med kontrollförordningens bestämmelser där den lokala och regionala nivån har beaktats. EU:s regelverk om offentlig kontroll ställer också krav på rapportering från medlemsstaterna till kommissionen om kontrollen på livsmedels-, djurskydds- och djurhälsoområdena. De operativa myndigheternas rapportering och uppgiftslämnande utgör således viktiga inslag i kontrollverksamheten och är en förutsättning för att kontrollförordningens bestämmelser skall kunna verkställas.

Den 1 juli 2005 infördes i livsmedelslagen och djurskyddslagen möjligheter för regeringen eller efter regeringens bemyndigande Livsmedelsverket respektive Djurskyddsmyndigheten att föreskriva om en skyldighet för kommuner eller andra operativa myndigheter att rapportera in uppgifter till de myndigheter som har ett samordnande ansvar för tillsynen. I de frågor som faller inom tillämpningsområdet för dessa lagar finns således redan lagstöd för de samordnande myndigheterna att inhämta nödvändiga uppgifter från kommuner och andra operativa myndigheter. Tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 sammanfaller emellertid även med tillämpningsområdet för den nya lagen om foder och animaliska biprodukter. Enligt vår uppfattning bör motsvarande bemyndigande som finns i livsmedelslagen och djurskyddslagen införas även i den nya lagen om foder och animaliska biprodukter. Möjligheten att ålägga rapporteringsskyldighet bör även omfatta sådant kontrollorgan till vilken en behörig myndighet med stöd av artikel 5 i den ovan nämnda EG-förordningen har överlämnat särskilda uppgifter i den offentliga kontrollen.

12.15 Föreskrifter om bl.a. foderföretagares egenkontrollprogram

Regeringens förslag: I den nya lagen skall det tas in ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att föreskriva om skyldighet att utöva egenkontroll för en foderföretagare eller för annan företagare som befattar sig med animaliska biprodukter.

Promemorians förslag: Överensstämmer i princip med regeringens.

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som har yttrat sig över förslaget är positiva till detta eller har inte något att erinra. *Statens jordbruksverk* påpekar dessutom att bemyndigandet bör omfatta även annan företagare som handhar animaliska biprodukter.

Skälen för regeringens förslag: I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005 ställs bl.a. krav på att foderföretagare i led efter primärproduktionen skall inrätta, genomföra och upprätthålla ett eller flera permanenta förfaranden, grundade på HACCP-principerna och att man skall kunna visa de behöriga myndigheterna att man uppfyller dessa krav. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 reglerar den offentliga kontrollen av foderföretag. Enligt bestämmelserna i artikel 31 i förordningen får den behöriga myndigheten utfärda ett godkännande endast om foderföretagaren har visat att företaget uppfyller alla relevanta krav i foder- eller livsmedelslagstiftningen. Av detta kan slutsatsen dras att även förekomsten av för verksamheten lämpliga HACCP-system utgör att sådant krav som skall tillgodoses för att en anläggning skall kunna godkännas. Detta utesluter dock inte att det kan finnas behov av generella bestämmelser om godkännande av företagens egenkontrollprogram. Särskilda regler om detta kan exempelvis behöva utfärdas för företag som endast omfattas av krav på registrering. I den nya lagen bör – på motsvarande sätt som det föreslås i den nya livsmedelslagen – införas ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet för foderföretagares egenkontroll. Bemyndigandet är avsett att användas för sådana nationella frågor som inte omfattas av EG-regelverket och som följaktligen inte kan meddelas med stöd av det föreslagna allmänna bemyndigandet i 4 § tredje stycket (se avsnitt 12.1). Som *Jordbruks-verket* påpekat bör bemyndigandet omfatta även annan företagare som handhar animaliska biprodukter.

12.16 Åtgärder vid bristande efterlevnad, m.m.

Regeringens förslag: Bestämmelserna om kontrollmyndigheternas rätt till tillträde och upplysningar samt möjligheter att utfärda föreläggande och förbud – i förekommande fall kopplat till vite – samt att vidta särskilda ingripanden i den nuvarande foderlagen förs i sak över till den nya lagen. Bestämmelserna skall gälla även beträffande regelverket om animaliska biprodukter.

Det tydliggörs att bestämmelserna om förelägganden, förbud och övriga ingripanden samt rättelse skall tillämpas utöver vad som följer av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen och – i förekommande fall – utöver vad som gäller beträffande förelägganden till kommuner. Vidare tydliggörs att förelägganden eller förbud enligt 24 § eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får förenas med vite.

En skyldighet införs för den som är föremål för offentlig kontroll att tillhandahålla den hjälp som behövs för att kontrollen skall kunna genomföras.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Promemorians förslag har dock en annan lagteknisk utformning.

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som har yttrat sig över förslaget är positiva eller har inte något att erinra. *Statens jordbruksverk* anmärker dock att bestämmelsen om särskilda ingripanden bör anpassas till det förhållandet att den omfattar även animaliska biprodukter.

Stockholms kommun är dessutom särskilt positiv till att en skyldighet för enskild att tillhandahålla hjälp har införts i lagen.

Skälen för regeringens förslag

Åtgärder vid bristande efterlevnad

Den nu gällande foderlagen innehåller flera bestämmelser om tillsynsmyndigheter och tvångsåtgärder som tillsynsmyndigheten får vidta för att lagen, övriga författningar och de EG-förordningar som kompletteras av lagen skall följas. I den nu gällande provtagningslagen finns dessutom motsvarande bestämmelser om bl.a. tillsynen över sådana frågor om animaliska biprodukter som inte omfattas av foderlagen.

En grundläggande förutsättning för att kontrollmyndigheterna skall kunna säkerställa efterlevnaden av lagstiftningen om foder och animaliska biprodukter är att myndigheterna har tillräckliga möjligheter att vidta åtgärder vid bristande efterlevnad av regelverket. Enligt bestämmelserna i den gällande foderlagen och provtagningslagen har tillsynsmyndigheten möjlighet att meddela förelägganden och förbud för att lagen, föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen och de EG-förordningar som kompletteras av lagen skall efterlevas. Förelägganden och förbud får också förenas med vite. Myndigheten får även förordna om rättelse på bekostnad av den som inte fullgör sina skyldigheter enligt lagen, föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen och enligt myndighetens föreläggande. Vidare finns det möjligheter för myndigheten att ta om hand foder i vissa särskilt angivna fall för att förhindra att foder överlåts i strid med lagen eller någon EG-bestämmelse som kompletteras av lagen. Denna möjlighet står även till buds om ett föreläggande eller förbud inte följs. Foder som har tagits om hand skall förstöras på ägarens bekostnad. Ägaren till sådant foder får dock göra detta dugligt till utfodring eller användning för annat ändamål under tillsynsmyndighetens kontroll.

De nya EG-förordningarna behöver kompletteras av bestämmelser om offentlig kontroll för att kunna verkställas i sin helhet. Regeringens anser därför att de nu gällande tillsynsbestämmelserna i sak bör tas in i den nya lagen om foder och animaliska biprodukter. Vi anser vidare att bestämmelserna bör anpassas efter det nya gemenskapsregelverkets terminologi om offentlig kontroll. I konsekvens med att den nya lagens tillämpningsområde har vidgats till att omfatta samtliga frågor om handhavandet av animaliska biprodukter kommer samma kontroll-bestämmelser att tillämpas för kontrollen av efterlevnaden av detta regelverk.

I artikel 54 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 föreskrivs särskilda åtgärder som den behöriga myndigheten skall vidta vid bristande efterlevnad av bl.a. foderlagstiftningen. Av artikeln följer också att andra åtgärder än de uppräknade får vidtas av myndigheten om de anses motiverade. Bestämmelserna i kontroll-förordningen om administrativa åtgärder vid bristande efterlevnad är

direkt tillämpliga av den behöriga myndigheten. Flera av åtgärderna motsvaras i flera fall av gällande bestämmelser i den nuvarande foderlagen. Några av de uppräknade åtgärderna är nya i den meningen att de inte tidigare har varit föremål för en preciserad författningsreglering. De berörda bestämmelserna i lagen skall både komplettera EG-bestämmelserna i förordningarna och tillämpas i de övriga fall som inte omfattas av gemenskapsrätten. För att undvika en dubbelreglering från gemenskapsrättssynpunkt bör – enligt regeringens uppfattning – bestämmelserna om förelägganden, förbud och övriga administrativa ingripanden i den nya lagen anpassas efter detta förhållande. Vi föreslår därför att bestämmelserna om föreläggande och förbud och övriga ingripanden i den nya lagen förtydligas så att åtgärderna får vidtas utöver vad som följer av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen. Vidare föreslår vi att förelägganden eller förbud enligt lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får förenas med vite.

Skyldighet att tillhandahålla hjälp

Enligt artikel 4.2 g i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 skall den behöriga myndighet som medlemsstaten utser se till att foder- och livsmedelsföretagarna är skyldiga att undergå de inspektioner som genomförs i enlighet med förordningen och att bistå myndighetens personal när de genomför sina uppgifter. För att den behöriga myndigheten skall kunna verkställa denna bestämmelse bör det enligt regeringens bedömning i den nya lagen om foder och animaliska biprodukter införas en skyldighet för den som är föremål för offentlig kontroll att tillhandahålla den hjälp som behövs för att kontrollen skall kunna genomföras.

12.17 Hjälp av polismyndigheten

Regeringens förslag: Polismyndigheten skall lämna den hjälp som behövs för att utföra offentlig kontroll eller i övrigt verkställa ett beslut enligt denna lag, de föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen eller enligt de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna.

Biträde av polismyndigheten får begäras när det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att inspektionen inte kommer att kunna utföras utan att polisens särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas eller det annars finns synnerliga skäl för begäran.

Promemorians förslag: Överensstämmer i princip med regeringens.

Remissinstanserna: *Riksdagens ombudsmän (JO)* framför att förslaget ligger i linje med de synpunkter som JO i tidigare remissyttrande har framfört beträffande SOU 2002:70 Polisverksamhet i förändring. *Rikspolisstyrelsen* är positiv till förslaget och framhåller att den nya formuleringen torde undanröja risken för ett slentrianmässigt utnyttjande av polisens resurser. *Länsstyrelsen i Skåne län* anser att förslaget innebär

en försämring i förhållande till nu gällande bestämmelser och att myndigheterna har ett starkt behov av polishjälp vid offentlig kontroll. *Hörby kommun* påpekar att det ur arbetsgivarperspektiv är viktigt att bestämmelsen medger att polishandräckning får ske om en inspektör av någon anledning känner ett uttalat eller outtalat hot från verksamhetsutövaren mot sin säkerhet. *Miljöförbundet Blekinge Väst* påpekar att förslaget om att synnerliga skäl krävs för polishjälp kommer att försvåra eller förhindra den offentliga kontrollen eftersom det i dag finns en stark hotbild mot kontrollmyndighetens personal. Kommunen anser att den nuvarande lydelsen av bestämmelsen skall gälla även fortsättningsvis. *Umeå kommun* avstyrker förslaget eftersom det bör finnas möjligheter för kontrollmyndigheterna att begära polishjälp när det bedöms vara nödvändigt med hänsyn till personsäkerhet för inspektörerna. *Umeå kommun* avstyrker förslaget eftersom det bör finnas möjligheter för kontrollmyndigheterna att begära polishjälp när det bedöms nödvändigt med hänsyn till personsäkerheten för inspektörerna. *Naturvetareförbundet* påpekar att förslaget torde innebära en arbetsmiljöfråga eftersom den nya formuleringen ger utrymme för tolkningar som kan innebära att inspektörerna inte kommer att kunna påräkna polishjälp när så bedöms vara nödvändigt.

Skälen för regeringens förslag: Bestämmelser om polishandräckning finns i 13 § den nuvarande foderlagen. Enligt denna paragraf skall polismyndigheten lämna det biträde som behövs för tillsynen. Motsvarande bestämmelse finns även i den nuvarande lagen om provtagning på djur, m.m.

Polisen har enligt ett stort antal författningar skyldighet att i olika sammanhang bistå myndigheter med handräckning. Bakgrunden till polisens skyldighet att på begäran av annan myndighet bistå med handräckning är polisens befogenhet att använda våld i vissa situationer. En grundläggande princip är att handräckningsbegäran skall ske först sedan det har konstaterats att uppgiften inte kan lösas utan biträde av polisen.

Av samma skäl som har framförts beträffande den nya livsmedelslagstiftningen (avsnitt 11.14) menar regeringen att det även i den nya lagen om foder och animaliska biprodukter tydligt bör framgå vilka förutsättningar som gäller för polisens biträde. Avsikten är enbart att klargöra att polisens resurser enbart skall användas om det finns särskild anledning att anta att polisens särskilda kompetens och befogenhet att bruka våld kan behövas. Avsikten är inte, som några av remissinstanserna felaktigt har antagit, att möjligheten att begära biträde av polisen beskärs så att det får negativa konsekvenser för myndigheternas möjlighet att utöva kontroll eller att verkställa beslut. Det är även i fortsättningen enbart den begärande myndigheten som har att pröva om förutsättningar föreligger att begära biträde av polismyndigheten. Polisen kommer således inte heller i fortsättningen att göra någon materiell prövning av begäran. De farhågor som har framförts av bl.a. *Hörby kommun, Umeå kommun* och *Naturvetarförbundet,* får därmed anses vara ogrundade. Vi finner dock att det tydligt bör framgå av lagtexten att polisen är skyldig att bistå såväl vid offentlig kontroll som vid verkställande av beslut i övrigt. Vi föreslår därför att det i den nya lagen införs en bestämmelse att biträde av polismyndigheten endast

skall kunna ske när det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kommer att kunna utföras utan att polisens särskilda befogenhet att använda våld behöver tillgripas eller det annars finns synnerliga skäl för begäran.

12.18 Avgifter

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall bemyndigas att meddela föreskrifter om skyldighet för enskilda att betala avgift för offentlig kontroll, i ärenden som rör frågor som avses i 8, 10 eller 11 § och för godkännande och registrering enligt denna lag, de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen. Bemyndigandet skall innefatta en skyldighet för kommunen att ta ut avgift.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall vidare bemyndigas att meddela föreskrifter om hur statliga myndigheters och kontrollorgans avgifter skall beräknas.

Promemorians förslag: I promemorian lämnas inte några nya förslag rörande avgifterna för offentlig kontroll utan den nuvarande lagens bemyndigande fördes tills vidare över i den nya lagen. I promemorian föreslås dock att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva att avgift tas ut i vissa ärenden enligt bemyndiganden i lagen samt i ärenden enligt ABP-förordningen och för registrering och godkännande av anläggningar.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår dock att regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får meddela föreskrifter även om hur kommunernas avgifter skall beräknas.

Remissinstanserna: De stora flertalet remissinstanser som har yttrat sig över utredningens förslag till nytt avgiftssystem är positiva i sak. En sammanfattande redogörelse för remissinstansernas inställning finns i avsnitt 10.2.4. Remissinstanserna har i övrigt inte yttrat sig särskilt över promemorians förslag. *Statens jordbruksverk* påpekar dock att Livsmedelsverket endast bör få besluta om avgifter för kontroll som utförs av den egna personalen på slakterier och att Statens jordbruksverk i övrigt skall ha föreskriftsrätten.

Skälen för regeringens förslag: I den nu gällande foderlagen finns ett bemyndigande i 16 § för regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket att föreskriva om att avgifter får tas ut i ärenden som rör frågor som avses enligt 8 eller 10 § i lagen samt för tillsyn som utövas enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen eller enligt denna lag eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter eller beslut.

Den nya lagen om foder och animaliska biprodukter bör i likhet med den nu gällande lagen innehålla bemyndiganden för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om avgifter. Som framgår av avsnitt 10.4.2 tas avgifter ut i dag för bl.a. godkännande och registrering av vissa anläggningar och mellanhänder inom fodersektorn. Avgifter tas även ut i andra ärenden enligt de

nuvarande bemyndigandena i 8 och 10 §§ foderlagen. Dessa bemyndiganden föreslås tas in i den nya lagen (se avsnitt 12.4). Regeringen anser att det även i fortsättningen bör kunna tas ut avgifter för kostnader i ärenden som rör frågor som omfattas av dessa bemyndiganden.

Det bör även vara möjligt att med stöd av den nya lagen om foder och animaliska biprodukter ta ut avgifter för sådana frågor om animaliska biprodukter som tidigare reglerats genom provtagningslagen. Regeringen föreslår därför att bemyndigandet i den nya lagen bör utformas så att det även innefattar rätt att ta ut avgift i ärenden som rör frågor som avses i 11 §. Flera av de EG-förordningar som kompletteras av den nya lagen innehåller dessutom bestämmelser om godkännande och registrering av anläggningar, såsom exempelvis ABP-förordningen och TSE-förordningen. I likhet med vad som gäller i dag bör avgiftsbemyndigandet också omfatta en rätt att ta ut avgifter för godkännande och registrering av dessa anläggningar.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 innehåller bestämmelser om finansiering av den offentliga kontrollen. I artikel 27 föreskrivs att medlemsstaten får ta ut avgifter för att täcka kostnaderna för offentlig kontroll. I bestämmelsen finns även grundläggande principer för hur avgiften får beräknas. Bestämmelserna skall tillämpas först fr.o.m. den 1 januari 2007.

Regeringen har i avsnitt 10 redogjort för hur vi anser att ett framtida avgiftssystem baserat på Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 bör utformas. Vi har där bl.a. gjort den bedömningen att det – liksom i dag – bör vara obligatoriskt för en foderföretagare eller en företagare som bedriver verksamhet med animaliska biprodukter att betala en årlig avgift för kontrollmyndighetens kontroll av verksamheten.

Det bör, för att uppfylla kraven i 8 kap. 5 § RF, i lagen tydliggöras att bemyndigandet innefattar en skyldighet för kommunerna att ta ut en avgift.

Som vi redogjort närmare för i avsnitt 10.4.1 gör vi bedömningen att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer genom föreskrifter bör styra hur en statlig kontrollmyndighets eller ett kontrollorgans avgift bör beräknas. Ett bemyndigande om detta bör därför föras in i lagen. Som utvecklas närmare i avsnitt 10.4.1 anser vi att det tillräckligt att kommunerna vägleds i sin avgiftssättning genom allmänna råd som utfärdas av Jordbruksverket.

12.19 Straffbestämmelser m.m.

Regeringens förslag: Den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot en föreskrift eller ett beslut som meddelats med stöd av 4 § tredje stycket, 8 eller 11 §, mot förbudet att använda eller släppa ut foder på marknaden eller inte fullgör sin i 21 § första stycket 1 skyldighet att tillhandahålla upplysningar och handlingar i den offentliga kontrollen döms till böter. Till böter döms även den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot skyldigheter, villkor eller förbud som finns i de bestämmelser i EG-förordningar som kompletteras av lagen. Detta gäller dock inte om överträdelsen avser bestämmelser om myndighetsutövning.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslås att straffskalan skall utgöras av böter eller fängelse i högst ett år. I uppsåtliga fall där en förpliktelse av väsentlig betydelse från hälsosynpunkt har åsidosatts föreslås vidare att fängelse om högst två år skall dömas ut. I promemorian föreslås dessutom att det skall finnas möjligheter att förverka egendom m.m.

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som har yttrat sig över förslaget ställer sig positiva till det eller har inte haft något att erinra. Några remissinstanser har uppmärksammat frågan om utformningen av straffbestämmelserna med anledning av Högsta domstolens dom i rättsfallet NJA 2005 s. 33. *Riksdagens ombudsmän (JO)* har därvid påpekat att det förutsätts att utformningen av straffbestämmelserna med fängelse i straffskalan justeras i enlighet med det behov av förändringar som kan komma att framgå av beredningen inom Regeringskansliet.

Skälen för regeringens förslag: Bestämmelser om straffrättsliga sanktioner finns i 17 § i den nuvarande foderlagen. I bestämmelsen straffbeläggs överträdelser av i lagen angivna centrala förpliktelser. Vidare straffbeläggs överträdelser av föreskrifter eller åsidosättande av villkor eller förbud som har meddelats med stöd av lagen eller som finns i de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen. Dessutom straffbeläggs underlåtelse att tillhandahålla upplysningar och handlingar på begäran av en tillsynsmyndighet. Både uppsåtliga och oaktsamma brott är straffbelagda. Straffsatsen är böter eller fängelse i högst ett år. I ringa fall får inte dömas till ansvar enligt lagen. Inte heller får den som har överträtt ett vitesföreläggande eller vitesförbud dömas till ansvar enligt lagen för den gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet. Ansvar inträder inte heller om ansvar för gärningen kan ådömas enligt brottsbalken eller enligt lagen (2000:1225) om straff för smuggling.

Överträdelser av har meddelats med stöd av lagen och i de EG-förordningar som kompletteras av lagen bör straffsanktioneras. Straffbestämmelserna i den nya lagen bör utformas med hänsyn till den nya systematik som föreslås i lagen. Regeringen föreslår därför att den som bryter mot en föreskrift eller ett beslut som har meddelats med stöd av 4 § tredje stycket, 8 eller 11 §, bryter mot förbudet att använda eller släppa ut foder på marknaden enligt 7 § eller inte fullgör sin skyldighet att tillhandahålla upplysningar och handlingar i den offentliga kontrollen enligt 21 § första stycket 1 döms till ansvar enligt lagen.

Mot bakgrund av att flertalet av de förpliktelser och handlingsregler som enskilda har att följa i fortsättningen finns i den direkt tillämpliga EG-rätten föreslår vi även att den som bryter mot skyldigheter, villkor eller förbud som finns i de bestämmelser i EG-förordningar som kompletteras av lagen döms till ansvar enligt lagen. Som exempel på EG-förordningar som innehåller förpliktelser och handlingsregler till enskilda som bör vara straffbelagda enligt denna lag kan nämnas TSE-förordningen, ABP-förordningen, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1831/2003, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005 m.fl.

Vissa av EG-bestämmelserna som kompletteras av lagen innehåller emellertid även förpliktelser för myndigheter och andra offentliga organ, såsom exempelvis Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr

882/2004. Straffbestämmelserna bör dock inte omfatta den som vid myndighetsutövning underlåter att iaktta de skyldigheter för myndigheter som följer av EG-bestämmelserna. I sådana fall kan i stället straffansvar för tjänstefel enligt 20 kap. 1 § brottsbalken aktualiseras.

Vad gäller de subjektiva rekvisiten gör regeringen bedömningen att såväl uppsåtliga som oaktsamma brott bör straffbeläggas. I konsekvens med att den nya lagens tillämpningsområde omfattar samtliga frågor om animaliska biprodukter gäller följaktligen samma subjektiva rekvisit i förhållande till regelverket om animaliska biprodukter. Om den straffbelagda gärningen är att anse som ringa bör vidare inte dömas till ansvar. Till ansvar enligt lagen bör inte heller dömas om gärningen är belagd med straff i brottsbalken eller i lagen (2000:1225) om straff för smuggling.

Enligt allmänna principer bör det inte vara möjligt att ingripa med straff och vitespåföljd mot samma förseelse. I likhet med vad som gäller enligt den nuvarande lagen bör därför i den nya lagen föreskrivas att den som har överträtt ett vitesföreläggande eller vitesförbud inte döms till ansvar enligt lagen för gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Högsta domstolen har i NJA 2005 s. 33 prövat frågan om s.k. blankett-straffbuds överensstämmelse med regeringsformen i vissa fall. I promemorian påpekades att frågan om konsekvenserna av denna dom är under beredning inom Regeringskansliet. Reglerna i regeringsformen (jfr. 2 kap. 8 och 12 §§ RF) om skydd mot frihetsberövande innebär att huvudprincipen är att straffbestämmelser med fängelse i straffskalan skall beslutas av riksdagen i lag. Som framgår av 8 kap. 7 § första stycket RF kan regeringen, efter bemyndigande i lag, genom förordning meddela föreskrifter om bl.a. skydd för liv, personlig säkerhet eller hälsa, näringsverksamhet och djurskydd. Detta bemyndigande medför dock inte rätt att meddela föreskrifter om annan rättsverkan av brott än böter. Enligt 8 kap. 7 § andra stycket RF kan dock riksdagen i lag föreskriva även annan rättsverkan än böter för överträdelse av föreskrift som regeringen meddelar med stöd av bemyndigandet.

Högsta domstolens avgörande får anses innebära att annan rättsverkan av brott än böter inte får föreskrivas för överträdelser av föreskrifter som har beslutats på lägre nivå än av regeringen. Inom lagens tillämpningsområde anges förpliktelser eller handlingsregler såväl i lag som i föreskrifter beslutade av regeringen eller av statlig förvaltnings-myndighet (Statens jordbruksverk). I flera fall handlar de aktuella föreskrifterna av Jordbruksverket om regler av mer teknisk natur, som t.ex. beräkning av energiinnehåll, gruppbeteckningar för foderråvaror som får anges i stället för enskilda foderråvaror vid märkning av foderblandningar som är avsedda för sällskapsdjur, analysmetoder för foder, metod för beräkning av energivärdet i hund- eller kattfoder för särskilt näringsbehov. För merparten av de straffbelagda överträdelserna av dessa förpliktelser eller handlingsregler är därför bötesstraff tillräckligt. Det kan dock inte uteslutas att det kan finnas gärningar för vilka fängelse i stället bör komma i fråga. För att särskilja dessa från de gärningar som endast kan motivera böter krävs en omfattande genomgång och analys av de straffbelagda förpliktelserna eller handlingsreglerna i lagen, i föreskrifter eller beslut som har meddelats

med stöd av lagen och i de EG-förordningar som kompletteras av lagen. Det saknas här underlag för en sådan gradering av straffskalan.

Flertalet av de EG-förordningar som ligger till grund för förslagen i denna lagrådsremiss tillämpas sedan den 1 januari 2006. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 har dock tillämpats sedan den 1 januari 2005. Några EG-förordningar, såsom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1831/2003, började dessutom tillämpas redan under år 2004. Bestämmelserna i EG-förordningarna gäller alltså med direkt verkan i Sverige redan i dag. Det är därför nödvändigt att snarast genomföra förslagen i lagrådsremissen. Av detta följer att det inte är möjligt att avvakta resultatet av en sådan genomgång av straffbestämmelserna som har nämnts ovan och som skulle kunna ge ett sådant underlag som krävs för en gradering av straffskalan. Tills vidare bör därför endast böter följa för brott mot lagen, föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen eller mot de bestämmelser i EG-förordningar som kompletteras av lagen. Regeringen finner dessutom att det i nuläget inte finns något behov av bestämmelser om förverkande av egendom som har varit föremål för brott enligt lagen.

Det kan konstateras att det finns behov av en mer genomgripande översyn av de aktuella straffbestämmelserna, bl.a. för att identifiera de förfaranden som eventuellt bör föranleda strängare påföljd än böter. En sådan översyn kommer därför att påbörjas inom Regeringskansliet.

12.20 Överklagande och verkställighet av beslut

Regeringens förslag: Beslut av Statens jordbruksverk eller av annan statlig förvaltningsmyndighet enligt denna lag, enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut av en kommunal nämnd enligt denna lag, enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får överklagas hos länsstyrelsen.

En myndighet får bestämma att dess beslut skall gälla omedelbart även om det överklagas.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås dock att endast vissa beslut av Jordbruksverket eller annan statlig förvaltningsmyndighet får överklagas till allmän förvaltningsdomstol och att regeringen i övrigt får föreskriva om överklagande av Jordbruksverkets beslut. Dessutom föreslås i promemorian att beslut av länsstyrelsen eller annan statlig förvaltningsmyndighet, till vilken Jordbruksverket har överlämnat att utöva offentlig kontroll, får överklagas hos Jordbruksverket och att detta beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som har yttrat sig över förslaget tillstyrker detta eller har inte något att erinra. *Kammarrätten i Göteborg*, som tillstyrker förslaget, har dock påpekat att det saknas motivering till varför överklagandebestämmelsen av länsstyrelsens beslut i lagen om foder och animaliska biprodukter skiljer sig åt i förhållande

till motsvarande bestämmelse i den nya livsmedelslagen. *Länsrätten i Stockholm* anser att det genom möjligheten att överklaga beslut som har meddelats med stöd av EG-förordningarna ges en mycket vidsträckt och svåröverskådlig överklaganderätt och det bör övervägas om denna rätt kan preciseras genom föreskrifter om att beslut kan överklagas endast i särskilt angivna fall. Länsrätten har även vissa lagtekniska synpunkter. *Livsmedelsverket* anser att det är olämpligt att en statlig myndighets beslut skall överklagas till en annan statlig myndighet, vilket kan bli konsekvensen av de överklagandebestämmelser som föreslås i promemorian.

Skälen för regeringens förslag

Beslut av statliga förvaltningsmyndigheter

Bestämmelser om överklagande finns i 19 § den nuvarande foderlagen. Enligt första stycket får vissa beslut av Jordbruksverket överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Det handlar om beslut som tillsynsmyndigheten har fattat i ärenden om rätt till tillträde till områden och anläggningar m.m. samt rätt till upplysningar och att ta del av handlingar som behövs för kontrollen. Vidare rör det sig om beslut av tillsynsmyndigheten om förelägganden, förbud och vite, särskilda ingripanden enligt lagen samt beslut om rättelse. Enligt paragrafens första stycke gäller vidare att regeringen meddelar föreskrifter om överklagande av beslut av Jordbruksverket med stöd av ett bemyndigande enligt 8 och 10 §§. Regeringen har i förordningen (1998:213) om foder föreskrivit att i 22 a § förvaltninglagen (1986:223) finns bestämmelser om överklagande hos allmän förvaltningsdomstol. Av 19 § andra stycket följer att beslut av länsstyrelsen eller av annan myndighet till vilken Jordbruksverket har överlåtit att utöva tillsyn får överklagas hos Jordbruksverket och att verkets beslut i ett sådant ärende får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Möjligheter att överklaga förvaltningsmyndigheters beslut som har fattats i det enskilda fallet enligt lagen eller enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen bör finnas även i den nya lagen. Därutöver bör även beslut som fattas enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen vara överklagbara. Det kan exempelvis handla om sådana beslut om ingripanden som kontrollmyndigheterna kan fatta med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004. Regeringen delar inte *Länsrättens i Stockholms län* farhågor att överklagandebestämmelserna kommer att leda till en vidsträckt och svåröverskådlig överklaganderätt. Enligt vår bedömning är de olika typer av beslut som kontrollmyndigheterna har rätt att fatta med stöd av EG-förordningarna begränsade. Flertalet av de EG-förordningar som kompletteras av den nya lagen innehåller bestämmelser som riktar sig till enskilda. Befogenheter för kontrollmyndigheter finns i princip enbart i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 och i ABP-förordningen. Flertalet av bestämmelserna i framför allt den förstnämnda förordningen är dessutom till sin natur att jämställa med direktivbestämmelser eller riktar sig på annat sätt till medlemsstaterna.

Vid remissbehandlingen av promemorian har frågan väckts om vissa problem och inkonsekvenser i överklagandebestämmelserna i förhållande till övrig lagstiftning i denna lagrådsremiss. Som framgår ovan regleras möjligheterna att överklaga Jordbruksverkets beslut till allmän förvaltningsdomstol dels av lagen, dels i föreskrifter meddelade av regeringen. Enligt regeringens uppfattning bör det – i likhet med vad som gäller i övriga lagar som behandlas i denna lagrådsremiss – följa direkt av lagen att beslut meddelade av Jordbruksverket får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Den nya lagens bestämmelser om överklagande bör därför – till skillnad mot promemorians förslag – utformas i enlighet härmed. I konsekvens med detta bör den nu gällande möjligheten för regeringen att med stöd av lagen särskilt föreskriva om överklagande av beslut av Jordbruksverket inte få någon motsvarighet i den nya lagen.

I den nuvarande foderlagen finns dessutom en bestämmelse som särskilt reglerar möjligheten att överklaga beslut av vissa statliga förvaltningsmyndigheter i särskilda fall. Någon motsvarande bestämmelse finns inte i den nuvarande lagen om provtagning på djur, m.m., trots att Jordbruksverket även enligt denna lag har möjlighet att överlåta tillsyn till länsstyrelsen och – i fråga om bl.a. animaliska biprodukter – till kommun. Enligt provtagningslagen överklagas kommunens beslut till länsstyrelsen och länsstyrelsens beslut till allmän förvaltningsdomstol. Någon ändring av denna ordning föreslås inte (se avsnitt 13.10).

Den nuvarande foderlagens bestämmelser om ansvariga tillsynsmyndigheter och möjligheter att överklaga dessa myndigheters beslut har funnits sedan lagens tillkomst år 1985. Tillsyns- och besvärsbestämmelserna har dock i stora delar ändrats sedan dess, bl.a. har möjligheten att lämna över tillsynsuppgifter till annan statlig myndighet än länsstyrelsen och bestämmelser om överklagande av beslut fattade av dessa myndigheter tillkommit långt senare. Enligt regeringens uppfattning bör möjligheterna att överklaga beslut som de berörda kontrollmyndigheterna fattar med stöd av de lagar som är aktuella i denna lagrådsremiss vara likvärdiga om inte särskilda skäl motiverar annat. Mot bakgrund av de förändringar som nu föreslås av kontrollbestämmelserna i den nya lagen om foder och animaliska biprodukter föreligger inte längre sådana särskilda skäl. Till skillnad från promemorian anser regeringen – i likhet med vad som nu föreslås gälla enligt den nya lagen om provtagning på djur, m.m. – att beslut som fattas av länsstyrelsen eller annan statlig förvaltningsmyndighet till vilken Jordbruksverket har överlämnat vissa uppgifter i den offentliga kontrollen skall få överklagas direkt till allmän förvaltningsdomstol. I den nya lagen finns därmed inte heller behov av en särskild bestämmelse som reglerar till vilken instans som länsstyrelsens beslut får överklagas.

I konsekvens med det ovan anförda föreslår regeringen att en generell överklagandebestämmelse införs i den nya lagen med innebörden att Jordbruksverkets beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Bestämmelsen bör – mot bakgrund av övervägandena ovan och av att regeringen i 13 § föreslås få rätt att föreskriva att en annan myndighet än Jordbrukverket eller kommun skall bedriva kontroll inom vissa områden – kompletteras med att även beslut av andra statliga myndigheter än

Jordbruksverket skall få överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd till kammarrätten bör krävas även i fortsättningen.

Beslut av kommun

Som framgår av avsnitt 12.8 föreslås kommunerna få en roll i den offentliga kontrollen av foder, framför allt i primärproduktionen och av regelverket om animaliska biprodukter. Kommunerna har redan i dag en funktion vid tillsynen över hanteringen av animaliska biprodukter som omfattas av den nuvarande lagen om provtagning på djur, m.m. (7 §). Beslut som fattas av en kommunal nämnd i sådana fall får, enligt den nuvarande bestämmelsen i 11 § provtagningslagen, överklagas hos länsstyrelsen. Beslut av länsstyrelsen överklagas hos allmän förvaltningsdomstol och prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. Även i den gällande och nu föreslagna nya livsmedelslagstiftningen finns liknande bestämmelser för kommunala beslut som har fattats med stöd av den lagen.

I konsekvens med förslaget att kommunerna föreslås utgöra kontrollmyndighet enligt den nya lagen om foder och animaliska biprodukter bör även beslut som kommunen fattar enligt denna lag, enligt de föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen kunna överprövas av högre instans. Regeringen anser att den besvärsordning som finns i provtagningslagen och i livsmedelslagstiftningen bör tjäna som förebild i detta avseende. Vi föreslår därför att beslut som en kommunal nämnd har fattat bör överklagas till länsstyrelsen. Länsstyrelsens beslut bör vidare kunna överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Det bör även finnas ett krav på prövningstillstånd vid överklagande till kammarrätten.

Verkställighet av beslut

I 20 § nuvarande foderlagen finns en bestämmelse om verkställighet av beslut enligt lagen. Enligt paragrafen får en tillsynsmyndighet bestämma att dess beslut skall gälla även om det överklagas. Denna bestämmelse bör i sak tas in även i den nya lagen. Eftersom den nya lagens tillämpningsområde föreslås utvidgas i förhållande till den äldre foderlagen kommer bestämmelsen även att omfatta sådana beslut om animaliska biprodukter som tidigare beslutades genom provtagningslagen. Detta får till följd att kontrollmyndigheten – till skillnad mot vad som gäller enligt provtagningslagen – vid beslutstillfället måste ta ställning till om beslutet skall kunna verkställas även om det överklagas.

12.21 Övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Äldre föreskrifter gäller fortfarande för överklagande av länsstyrelsens beslut eller beslut av annan myndighet till vilken Statens jordbruksverk har överlåtit att utöva tillsyn, som har meddelats före den 1 juli 2006.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås dock att föreläggande och förbud som har meddelats med stöd av äldre bestämmelser skall anses vara beslutade enligt den nya lagen. I promemorian föreslås inte någon särskild bestämmelse om vad som skall gälla för beslut som har fattats av länsstyrelsen eller annan myndighet till vilken Statens jordbruksverk har överlåtit att utöva tillsyn och som meddelats före den 1 juli 2006.

Remissinstanserna: Inga remissinstanser har yttrat sig särskilt över förslaget. Remissinstanserna har dock haft synpunkter på överklagandebestämmelserna som behandlas i avsnitt 12.20.

Skälen för regeringens förslag: Som har föreslagits i avsnitt 12.20 bör samtliga beslut som statliga förvaltningsmyndigheter meddelat enligt lagen, enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen överklagas direkt hos allmän förvaltningsdomstol. Detta innebär att den besvärsordning som finns i den nuvarande 19 § andra stycket foderlagen – och som innebär att beslut av länsstyrelsen eller annan myndighet till vilken Jordbruksverket har överlåtit att utöva tillsyn får överklagas hos Jordbruksverket – inte får någon motsvarighet i den nya lagen. En konsekvens av detta är att det bör tydliggöras vad som gäller övergångsvis för beslut som meddelats med stöd av bestämmelsen. Jordbruksverket bör ha möjlighet att även efter den 1 juli 2006 kunna slutföra prövningen av överklagade beslut av länsstyrelsen eller annan myndighet som har meddelats av dessa myndigheter före ikraftträdandet av den nya lagen. Detta bör regleras genom en särskild övergångsregel.

13 En ny lag om provtagning på djur, m.m.

13.1 En ny lag om provtagning på djur, m.m.

Regeringens förslag: Den nuvarande lagen om provtagning på djur, m.m. ersätts med en ny lag om provtagning på djur, m.m. Lagen skall innehålla materiella bestämmelser och bemyndiganden. Bestämmelserna i lagen skall komplettera bestämmelser i de EG-förordningar som faller inom lagens tillämpningsområde. Regeringen skall i Svensk författningssamling ge till känna vilka grundförordningar som avses.

I fråga om sådana EG-bestämmelser som faller inom flera lagars tillämpningsområde skall regeringen i verkställighetsföreskrifter precisera vilka bestämmelser som kompletteras av provtagningslagen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall ges rätt att meddela de föreskrifter eller i det enskilda fallet fatta de beslut som behövs som komplettering av EG-bestämmelserna.

Promemorians förslag: Överensstämmer i princip med regeringens.

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som har yttrat sig särskilt över förslaget ställer sig positiva till det eller har inte något att erinra. Länsrätten i Stockholms län har dock lämnat vissa lagtekniska synpunkter.

Skälen för regeringens förslag: Den nuvarande lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m. tillkom 1992. Lagen innehåller i huvudsak bemyndiganden för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter eller fatta beslut i enskilda fall rörande kartläggning och kontroll av smittsamma djursjukdomar, kontroll av vissa ämnen och restsubstanser i djur och djurprodukter, märkning och registrering av djur samt bestämmelser om åtgärder för att hindra spridning av smittsamma djursjukdomar. Lagen innehåller dessutom bestämmelser om hanteringen av animaliska biprodukter. Hanteringen av sådana biprodukter föreslås i avsnitt 12.2 regleras genom den nya lagen om foder och animaliska biprodukter. Provtagningslagen innehåller därutöver tillsynsbestämmelser och bestämmelser om avgifter, straff och överklagande.

Det finns flera EG-förordningar som behandlar frågor som helt eller delvis faller inom tillämpningsområdet för den nuvarande provtagningslagen. Sedan den 1 januari 2004 har Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1774/2002 av den 3 oktober 2002 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter som inte är avsedda att användas som livsmedel kompletterats av bl.a. denna lag i den utsträckning som bestämmelserna i förordningen inte faller inom tillämpningsområdet för lagen (1985:295) om foder (1 a §).

Det finns ytterligare ett flertal EG-förordningar som behandlar frågor som faller inom tillämpningsområdet för provtagningslagen. Detta är fallet beträffande Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr

882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd. Även Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 999/2001 av den 22 maj 2001 om fastställande av bestämmelser för förebyggande, kontroll och utrotning av vissa typer av transmissibel spongiform encefalopati (exempelvis artiklarna 6, 12 och 13), Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet (exempelvis artikel 18), Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien (exempelvis bilaga I A 4 h–i till denna förordning), Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung (exempelvis bilaga III, avsnitt I, kapitel VI, punkt 5 samt avsnitt II, kapitel VI, punkt 6 i denna förordning) och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel (exempelvis artikel 14 samt bilaga I, avsnitt I) behandlar frågor som faller inom tillämpningsområdet för provtagningslagen.

EG-förordningarna förutsätter att medlemsstaterna, eller för ändamålet utpekade myndigheter, bl.a. kontrollerar att bestämmelserna i EG-förordningarna följs och att de har verktyg för denna kontroll. Medlemsstaterna skall vidare se till att överträdelser av EG-förordningarnas bestämmelser straffbeläggs eller sanktioneras på annat sätt. För att säkerställa detta måste flera bestämmelser i provtagningslagen ändras och anpassas efter EG-lagstiftningen.

Sedan provtagningslagen tillkom i början av 1990-talet har ett flertal ändringar skett i lagen. Detta har gjort att lagen har kommit att innehålla ett antal inskjutna paragrafer, exempelvis 4 a–c §§. Lagens tillsynsbestämmelser har dessutom fått en otydlig författningsstruktur. Till följd av detta har lagen blivit svåröverskådlig. Det finns följaktligen ett stort behov av att modernisera lagens struktur och att utforma tillsynsbestämmelserna på motsvarande sätt som sker i övriga lagar som omfattas av det nya EG-regelverket. Regeringen delar därför promemorians sammantagna bedömning om att den nuvarande provtagningslagen bör ersättas med en ny lag om provtagning på djur m.m.

Den nya lagen bör innehålla en bestämmelse om att lagen kompletterar de bestämmelser i EG-förordningar som faller inom tillämpningsområdet för lagen och att regeringen i svensk författningssamling skall ge till känna vilka grundförordningar som avses. Som framgår av övervägandena i avsnitt 8.3 bör regeringen i verkställighetsföreskrifter kunna meddela vilka bestämmelser som kompletteras av provtagningslagen i fråga om sådana EG-bestämmelser som faller inom flera lagars tillämpningsområde.

Regeringen eller den myndighet som regeringens bestämmer, bör därutöver ges rätt att meddela de föreskrifter eller fatta de beslut i enskilda fall som behövs som komplettering av EG-förordningarna. Det

kan exempelvis röra sig om föreskrifter som är nödvändiga för att kunna genomföra bestämmelserna i EG-förordningen. I de fall en EG-förordning öppnar för möjligheten att meddela nationella föreskrifter eller förbud, exempelvis ger medlemsstaten rätt att besluta om vissa undantag från förordningen, får dock sådana meddelas med stöd av lagens allmänna bemyndiganden.

13.2 Lagens innehåll och tillämpningsområde

Regeringens förslag: Tillämpningsområdet för den nya lagen skall vara detsamma som i den nuvarande provtagningslagen, med den skillnaden att den nya lagen inte gäller för hanteringen animaliska biprodukter.

Bestämmelser som i huvudsak motsvarar den nuvarande provtagningslagens bestämmelser om provtagning och undersökning, hälsoövervakning, uppgifter om läkemedelsanvändning och villkor för livdjursförsäljning, spridning av smitta och ämnen som kan skada människors eller djurs hälsa samt märkning skall föras över till den nya lagen. Den nya lagens bestämmelse om rätt för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om bl.a. märkning, journalföring, registrering av djur och djurhållare skall dock inte vara begränsad till att avse föreskrifter som behövs för att uppfylla Sveriges åtaganden enligt internationella överenskommelser.

Regeringens bedömning: Den nuvarande provtagningslagens bemyndigande om möjlighet för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att föreskriva om djurhälsa i besättningar för mjölkproduktion samt om djurhållning, hantering av mjölk och krav på hygien i samband med sådan produktion bör dock inte få någon motsvarighet i den nya lagen.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag och bedömning.

Remissinstanserna: *Länsrätten i Stockholm* och *Länsrätten i Dalarna* har vissa lagtekniska synpunkter. *Livsmedelsverket* anser att den föreslagna 8 § bör omformuleras så att det blir tydligt att även otjänliga livsmedel omfattas av paragrafen. *Statens jordbruksverk* har i ett kompletterande remissvar anfört att bemyndigandet att meddela föreskrifter om märkning m.m. i den nya lagen inte bör vara inskränkt till att uppfylla Sveriges åtaganden enligt internationella överenskommelser.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Den nuvarande provtagningslagens bestämmelser avser kartläggning och kontroll av smittsamma djursjukdomar, kontroll av vissa ämnen och restsubstanser i djur och djurprodukter, märkning och registrering av djur samt bestämmelser om åtgärder för att hindra spridning av smittsamma djursjukdomar (1 §). Lagen tillämpas även på smittämnen hos djur som kan ge upphov till sjukdom hos både djur och människa. Det är således möjligt att kartlägga och erhålla kunskap om smittsamma djursjukdomar och smittämnen med stöd av provtagningslagen för att de så småningom skall kunna omfattas av epizootilagens (1999:657) eller zoonoslagens (1999:658) bestämmelser om kontroll- och bekämpningsåtgärder.

Regeringen bedömer att tillämpningsområdet för den nya lagen bör vara detsamma som den äldre lagen med den skillnaden att lagen inte längre bör tillämpas på hanteringen av animaliska biprodukter, vilket bör regleras i den nya lagen om foder och animaliska biprodukter, se avsnitt 12.2.

Den nya lagen bör därför innehålla bestämmelser som motsvarar bestämmelserna i den nuvarande lagen om provtagning och undersökning (2 och 3 §§), hälsoövervakning, uppgifter om läkemedelsanvändning och villkor för livdjursförsäljning (3 a § och 4 §§), spridning av smitta och ämnen som kan skada människors eller djurs hälsa (4 a och 4 b §§) och märkning m.m. (5 §). Bestämmelser av motsvarande innehåll bör därför tas in i den nya lagen. Vad avser bestämmelsen i den föreslagna 8 §, som delvis motsvarar 4 b § i den nuvarande lagen, delar regeringen Livsmedelsverkets bedömning att bestämmelsen blir tydligare om det hänvisas till ”ämnen eller restsubstanser som kan göra livsmedlet icke säkert” än till ”ämnen eller restsubstanser som kan skada människors hälsa”. Genom att hänvisa till säkra livsmedel knyts begreppet vidare närmare an till Europaparlamentets och rådets förordningen (EG) nr 178/2002.

Enligt 9 § i den i promemorian föreslagna lagen och i 5 § dagens provtagningslag bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, för att uppfylla Sveriges åtaganden enligt internationella överenskommelser, att meddela föreskrifter om bl.a. märkning, journalföring, registrering av djur och djurhållare. Av motiven till den nuvarande bestämmelsen, prop. 1993/94:68 framgår att bakgrunden till bestämmelsen var flera EG-direktiv om bl.a. djurhälsa, flyttningsdokument, märkning av djur och registrering av djur och djurhållare som måste införlivas i svensk lagstiftning för att uppfylla EES-avtalet. Bestämmelsen har ändrats flera gånger sedan dess för att möjliggöra ett genomförande av EG:s lagstiftning på området. Sverige är sedan 1995 medlem i EU och hänvisningen till internationella överenskommelser är inte längre relevant. Regeringen delar den bedömning som framförts av Jordbruksverket att hänvisningen till internationella överenskommelser inte bör föras in i den nya lagen. Det skulle visserligen kunna övervägas om det i stället skall införas en hänvisning till EG-lagstiftningen. Regeringen bedömer dock inte att det är vare sig ändamålsenligt eller behövligt. Ett borttagande av hänvisningen skulle innebära att bemyndigandet utökades något, något som regeringen idag inte ser att det finns något omedelbart behov av att utnyttja. Det kan dock inte uteslutas att det av smittskyddsskäl i framtiden kan finnas ett behov av att registrera vissa typer av anläggningar med djur, exempelvis djurparker. Regeringen föreslår därför att det i den nya provtagningslagen förs in ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om bl.a. märkning, journalföring, registrering av djur och djurhållare. Dvs. att bestämmelsen inte längre skall vara begränsad till att avse bestämmelser som behövs för att uppfylla Sveriges åtaganden enligt internationella överenskommelser.

Enligt 4 b § i den nuvarande lagen får regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om destruktion av djur som har avlivats och av djurprodukter i

fråga om djur eller djurprodukter som innehåller eller kan antas innehålla sådana ämnen eller restsubstanser som kan skada människors hälsa. I 4 c § finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att i sådana fall som inte omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1774/2002 meddela föreskrifter eller fatta beslut om omhändertagande, bearbetning, bortskaffande och hantering av animaliska biprodukter. Eftersom den nya lagen om foder och animaliska biprodukter föreslås reglera dessa frågor i fortsättningen, bör dessa bestämmelser enligt regeringens bedömning inte få någon motsvarighet i den nya lagen.

Bestämmelsen i 6 § i den nuvarande provtagningslagen gör det möjligt för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att föreskriva om djurhälsa i besättningar för mjölkproduktion samt om djurhållning, hanteringen av mjölk och krav på hygien i samband med sådan produktion, genomför EG-direktiven, rådets direktiv 92/46/EEG av den 16 juni 1992 om fastställande av hygienregler för produktion och utsläppande på marknaden av rå mjölk, värmebehandlad mjölk och mjölkbaserade produkter, EGT L 268, 14/09/1992, s. 1 (Celex 31992L0046) och kommissionens direktiv 89/362/EEG av den 26 maj 1989 om allmänna hygienvillkor vid mjölkproducerande anläggningar, EGT L 156, 08/06/1989, s. 30 (Celex 31989L0362.) (se prop. 1993/94:68 s. 41 f). Båda dessa direktiv upphävs genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/41/EG av den 21 april 2004 om upphävande av vissa direktiv om livsmedelshygien och hygienkrav för tillverkning och utsläppande på marknaden av vissa produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel och om ändring av rådets direktiv 89/662/EEG och 92/118/EEG samt rådets beslut 95/408/EG och ersätts av bestämmelser om obehandlad mjölk och mjölkprodukter i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 och av särskilda bestämmelser om offentlig kontroll av dessa produkter i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004. Regeringen finner att det mot denna bakgrund inte föreligger något framtida behov av ett sådant bemyndigande i den nya provtagningslagen.

13.3 Kontrollmyndigheter

Regeringens förslag: Den nuvarande provtagningslagens bestämmelser om tillsynsmyndigheter förs i sak över till den nya lagen. Jordbruksverket skall även i fortsättningen utöva offentlig kontroll enligt lagen, föreskrifter och beslut som meddelats med stöd av lagen samt de EG-förordningar som kompletteras av lagen om inte regeringen föreskriver något annat. Regeringen bemyndigas att föreskriva om att Jordbruksverket får överlämna offentlig kontroll åt länsstyrelse och kommun. En kommuns uppgift skall fullgöras av den eller de kommunala nämnders som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

Jordbruksverket skall samordna den kontrollverksamhet som verket har överlämnat till länsstyrelse eller kommun och lämna råd och hjälp i verksamheten.

Den myndighet som utför offentlig kontroll skall genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen, enligt de föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen och enligt de bestämmelser i EG-förordningar som kompletteras av lagen.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås dock att regeringen kan föreskriva att Jordbruksverkets samordningsansvar skall kunna överlåtas på annan myndighet. I promemorian föreslås vidare inte att det skall särskilt föreskrivas om att kontrollmyndigheterna genom rådgivning, information och på annat sätt skall underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen m.m.

Remissinstanserna: *Statens jordbruksverk* anser att det i lagen bör preciseras att en kommuns uppgift skall fullgöras av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet. *Länsstyrelserna i Skåne län* och *i Södermanlands län* påpekar att förslaget att kunna överlåta kontrolluppgifter till länsstyrelserna kan medföra en utökning av länsstyrelserna arbetsuppgifter, vilket måste beaktas vid tilldelning av anslag..

Skälen för regeringens förslag: Enligt 7 § första stycket nuvarande provtagningslagen utövar Jordbruksverket tillsynen över att föreskrifter och beslut meddelade med stöd av vissa bestämmelser i lagen följs om inte regeringen föreskriver annat. Jordbruksverket får överlåta åt länsstyrelsen att inom länet utöva viss tillsyn. Verket får även överlåta åt kommun att inom kommunen kontrollera att föreskrifter eller beslut rörande hanteringen av animaliska biprodukter och kontroll av mjölkproduktionen följs. Med stöd av 7 § provtagningslagen har regeringen i förordningen (1998:134) om provtagning på djur, m.m. föreskrivit att Livsmedelsverket utövar tillsyn över vissa föreskrifter och beslut meddelade med stöd av lagen.

I förhållande till den nu gällande lagen kommer kontrollansvaret enligt den nya lagen inte längre att omfatta hanteringen av animaliska biprodukter. Kontrollen av de nationella bestämmelser som reglerar sådana biprodukter och av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1774/2002 föreslås i avsnitt 8 ske med stöd av den nya lagen om foder och animaliska biprodukter. Som konstaterats ovan får inte heller den nuvarande bestämmelsen i 6 § provtagningslagen om kontroll av mjölkproduktionen någon motsvarighet i den nya lagen. De nationella bestämmelser som meddelats med stöd av bemyndigandet i 6 § har numera sin gemenskapsrättsliga motsvarighet i bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 853/2004 och (EG) nr 854/2004.

Jordbruksverket bör även i fortsättningen ha ett centralt ansvar för den offentliga kontrollen av efterlevnaden av lagstiftningen om provtagning på djur samt de EG-förordningar som kompletteras av provtagningslagen.

Vissa frågor under lagens tillämpningsområde har dock sådan karaktär att andra myndigheter än Jordbruksverket bör utföra den offentliga kontrollen.

Livsmedelsverket utövar redan i dag tillsyn över föreskrifter eller beslut i enskilda fall om hanteringen av djurprodukter, dvs. livsmedel som innehåller otillåtna läkemedel eller andra ämnen eller läkemedel i otillåten mängd. Livsmedelsverket bör även i fortsättningen utöva denna kontroll, varför det bör finnas en möjlighet för regeringen att kunna föreskriva om vilken kontrollmyndighet som skall utöva offentlig kontroll och utfärda bindande föreskrifter för denna kontroll i särskilda fall.

I promemorian föreslogs vidare att Jordbruksverket skall kunna överlåta offentlig kontroll till länsstyrelserna och kommunerna. Regeringen bedömer dock att detta bemyndigande blir alltför öppet och vidsträckt, särskilt vad avser den offentliga kontroll som skulle kunna överlämnas till kommunerna. Det är dock alltjämt av vikt att Jordbruksverket har möjligheten att kunna överlämna viss kontrollverksamhet åt kommunerna. Detta kan exempelvis vara fallet för kontroll av sådan mjölkproduktion som inte faller inom tillämpningsområdet för den nya livsmedelslagen. Regeringen föreslår därför att regeringen bemyndigas föreskriva att Jordbruksverket får överlämna viss offentlig kontroll till kommunerna. Det bör tydligt framgå att en kommuns uppgift skall fullgöras av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Jordbruksverket bör även i fortsättning kunna överlämna offentlig kontroll åt länsstyrelsen. För att få en så enhetlig författningsstruktur som möjligt bör dock även detta överlämnande kunna ske först efter ett bemyndigande från regeringen. Härigenom kan regeringen vidare tydligare styra vilka kontrolluppgifter som kan komma att överlämnas till länsstyrelserna och på så sätt tillse att länsstyrelserna inte belastas med kontrolluppgifter som de inte har resurser för. Det föreslås således att regeringen bemyndigas föreskriva att Jordbruksverket får överlämna offentlig kontroll till länsstyrelserna och till kommunerna.

Jordbruksverket bör ha ett samordningsansvar för den verksamhet som verket har överlämnat till länsstyrelse eller kommun. I syfte att lyfta fram och tydliggöra verkets samordnande och stödjande funktion bör den uppgiften – i likhet med vad som gäller i fråga om Djurskyddsmyndighetens och Livsmedelsverkets samordningsansvar – framgå direkt av lagen. I promemorian fanns ett förslag om att regeringen får föreskriva att en annan myndighet skall ha samordningsansvaret för viss kontroll. Regeringen finner dock att det för närvarande saknas behov av att kunna föreskriva om andra samordnande myndigheter.

Som konstaterats i avsnitt 9.4 bör det i lagen särskilt regleras att den myndighet som utför offentlig kontroll skall genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen, enligt de föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen och enligt de bestämmelser i EG-förordningar som kompletteras av lagen. Regeringen föreslår därför att en bestämmelse med detta innehåll tas in i den nya lagen.

13.4 Föreskrifter om den offentliga kontrollens bedrivande och rapporteringsskyldighet

Regeringens förslag: I den nya lagen skall det införas uttryckliga bemyndiganden för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att ålägga de myndigheter eller kontrollorgan som anlitas i den offentliga kontrollen att lämna den information som kan behövas i den centrala kontrollmyndighetens arbete.

Bemyndigandet om rätt för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om hur den offentliga kontrollen skall bedrivas förs över till den nya lagen.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Jordbruksverket ansvarar för att i landet leda och samordna den offentliga kontrollen inom sitt verksamhetsområde. Detta arbete förutsätter att verket har tillgång till tillförlitlig och jämförbar information från de andra kontrollmyndigheterna, kontrollorganen och laboratorierna som anlitas i den offentliga kontrollen. Jordbruksverket ansvarar också inom sitt verksamhetsområde för att det upprättas beredskapsplaner och kontrollplaner i enlighet med kontrollförordningens bestämmelser där den regionala och lokala nivån har beaktats. EU:s regelverk om offentlig kontroll ställer också krav på rapportering från medlemsstaterna till kommissionen om kontrollen på livsmedels-, djurskydds- och djurhälsoområdet. De andra kontrollmyndigheternas rapportering och uppgiftslämnande utgör således viktiga inslag i kontrollverksamheten och är en förutsättning för att kontrollförordningens bestämmelser skall kunna verkställas.

I livsmedelslagen (1971:511) och djurskyddslagen (1988:534) finns sedan den 1 juli 2005 möjligheter för regeringen eller efter regeringens bemyndigande Livsmedelsverket respektive Djurskyddsmyndigheten att föreskriva om en skyldighet för kommuner eller andra operativa myndigheter att rapportera in uppgifter till de myndigheter som har ett samordnande ansvar för tillsynen. I de frågor som faller inom tillämpningsområdet för dessa lagar finns således redan lagstöd för de samordnande myndigheterna att inhämta nödvändiga uppgifter från kommuner och andra operativa myndigheter. Regeringen föreslår att motsvarande bemyndigande införs även i den nya lagen om foder och animaliska biprodukter (se ovan avsnitten 12.14).

Tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 sammanfaller även med tillämpningsområdet för den nya provtagningslagen. Jordbruksverket har ett samordnande ansvar för den offentliga kontrollen enligt denna lag och bör i denna egenskap ha tillgång till den information som kan behövas från länsstyrelserna och – i förekommande fall kommunerna – för denna uppgift. Möjligheten att inhämta information bör även omfatta kontrollorgan till vilken en behörig myndighet med stöd av artikel 5 i den ovan nämnda förordningen har överlämnat särskilda uppgifter i den offentliga kontrollen. Det bör därför införas en bemyndigande för regeringen eller den myndighet

som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet för en kontrollmyndighet eller ett kontrollorgan att lämna information till en annan kontrollmyndighet.

I den nu gällande provtagningslagen finns en bestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur tillsynen skall bedrivas. En bestämmelse med motsvarande innehåll bör föras över till den nya lagen.

13.5 Offentlig kontroll och åtgärder vid bristande efterlevnad

Regeringens förslag: Den nuvarande provtagningslagens bestämmelser om rätt till tillträde och upplysningar, förelägganden, förbud, och viten skall i sak tas in i den nya lagen. Detsamma gäller skyldigheten för den som är föremål för offentlig kontroll eller andra åtgärder enligt lagen att tillhandahålla den hjälp som behövs för att tillsynen eller åtgärderna skall kunna genomföras.

Det tydliggörs att bestämmelserna om förelägganden och förbud, skall tillämpas utöver vad som följer av de EG-förordningar som kompletteras av lagen.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Den nu gällande provtagningslagen innehåller flera bestämmelser om tillsynsmyndigheter och tvångsåtgärder som dessa får vidta för att föreskrifter och beslut meddelade med stöd av vissa paragrafer i lagen och de EG-förordningar som kompletteras av lagen skall följas. De nya EG-förordningarna behöver kompletteras med bestämmelser om offentlig kontroll för att kunna verkställas i sin helhet. Det materiella innehållet i provtagningslagens tillsynsbestämmelser bör därför överföras till den nya provtagningslagen. Bestämmelserna bör vidare anpassas efter det nya gemenskapsregelverkets terminologi om offentlig kontroll (se ovan avsnitt 9.5).

En grundläggande förutsättning för att kontrollmyndigheterna skall kunna säkerställa efterlevnaden av den nya lagen, föreskrifter och beslut meddelade med stöd av lagen är att kontrollmyndigheterna har tillräckliga möjligheter att vidta åtgärder vid bristande efterlevnad av regelverket. Enligt gällande bestämmelser får kontrollmyndigheten meddela förelägganden och förbud i de fall det behövs för att föreskrifter och beslut meddelade med stöd av vissa paragrafer i lagen eller de EG-förordningar som kompletteras av lagen skall följas. Sådana allmänna förelägganden och förbud får förenas med vite. Kontrollmyndigheten får även besluta om rättelse om någon inte fullgör sina skyldigheter enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1774/2002 eller enligt nationella föreskrifter om hanteringen m.m. av animaliska biprodukter.

I artikel 54 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 föreskrivs särskilda åtgärder som den behöriga myndigheten skall vidta vid bristande efterlevnad av bl.a. bestämmelserna om djurhälsa. Av artikeln följer också att andra åtgärder än de uppräknade

får vidtas av myndigheten om de anses motiverade. Bestämmelserna i EG-förordningen om administrativa åtgärder vid bristande efterlevnad är direkt tillämpliga av den behöriga myndigheten. Flera av åtgärderna motsvaras i flera fall av gällande bestämmelser i de berörda lagarna. Några av de uppräknade åtgärderna är nya i den meningen att de inte tidigare varit föremål för en preciserad författningsreglering. De berörda bestämmelserna i lagarna skall både komplettera EG-bestämmelserna i förordningarna och tillämpas i de övriga fall som inte omfattas av gemenskapsrätten. För att undvika en dubbelreglering bör emellertid bestämmelserna i lagarna om förelägganden, förbud, vite och övriga administrativa ingripanden anpassas efter detta förhållande. I bestämmelserna om föreläggande, och förbud i den nya lagen bör därför förtydligas att åtgärderna får vidtas utöver vad som följer av de EG-förordningar som kompletteras av lagen. Bestämmelsen bör vidare utformas så att den inte begränsar tillämpningsområdet till vissa föreskrifter, beslut eller EG-förordningar.

13.6 Rättelse

Regeringens förslag: Det föreskrivs att om någon inte fullgör sina skyldigheter enligt lagen eller de EG-förordningar som kompletteras av lagen får kontrollmyndigheten besluta om rättelse på hans eller hennes bekostnad.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De fåtal instanser som särskilt yttrat sig tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I promemorian bedöms att det bör införas en möjlighet att besluta om rättelse för den som inte fullgör sina skyldigheter enligt lagen, de föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen eller de beslut som meddelats med stöd av EG-förordningarna. Regeringen delar promemorians bedömning och föreslår därför att en sådan möjlighet införs i lagen. Rättelsen bör ske på den berördas bekostnad. En bestämmelse om rättelse kan exempelvis komma att tillämpas vid åtgärder mot sällskapsdjur som har smugglats in i landet. Antalet rapporter om hundar som förts in i landet i strid mot gällande villkor för införseln har ökat markant. Det finns risk för att dessa djur, särskilt hundar som kommer från så kallade högriskländer, för in rabies i landet. Det finns även en risk för att djuren för in den för människor dödliga parasiten dvärgbandmask. Det är viktigt att det säkerställs att dessa insmugglade djur inte är smittade. Jordbruksverket kan i detta syfte, med stöd av bemyndiganden i provtagningslagen behöva besluta om provtagning, isolering, behandling eller avlivning av djuren. Om en djurägare inte följer Jordbruksverkets beslut är det angeläget att det finns en möjlighet att kunna besluta om att åtgärden vidtas på djurägarens bekostnad.

13.7 Biträde av polismyndigheten

Regeringens förslag: Vid offentlig kontroll eller andra åtgärder skall den som utför kontrollen eller åtgärderna ha rätt att hos polismyndigheten begära den hjälp som behövs för att kontrollen eller åtgärderna skall kunna genomföras. Biträde av polismyndigheten får begäras endast när det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att inspektionen inte kommer att kunna utföras utan att polisens särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas eller det annars finns synnerliga skäl för begäran.

Promemorians förslag: Överensstämmer i princip med regeringens.

Remissinstanserna: *Riksdagens ombudsmän (JO)* framför att förslaget ligger i linje med de synpunkter som JO i tidigare remissyttrande framfört beträffande SOU 2002:70 Polisverksamhet i förändring. *Rikspolisstyrelsen* är positiv till förslaget och framhåller att den nya formuleringen torde undanröja risken för ett slentrianmässigt utnyttjande av Polisens resurser. *Länsstyrelsen i Skåne län* anser att förslaget innebär en försämring i förhållande till nu gällande bestämmelser och att myndigheterna har ett starkt behov av polishjälp vid offentlig kontroll. *Hörby kommun* har påpekat att det ur arbetsgivarperspektiv är viktigt att bestämmelsen medger att polishandräckning får ske om en inspektör av någon anledning känner ett uttalat eller outtalat hot från verksamhetsutövaren mot sin säkerhet. *Miljöförbundet Blekinge Väst* påpekar att förslaget om att synnerliga skäl krävs för polishjälp kommer att försvåra eller förhindra den offentliga kontrollen eftersom det i dag finns en stark hotbild mot kontrollmyndighetens personal. Kommunen anser att den nuvarande lydelsen av bestämmelsen skall gälla även fortsättningsvis. *Umeå kommun* avstyrker förslaget eftersom det bör finnas möjligheter för kontrollmyndigheterna att begära polishjälp när det bedöms nödvändigt med hänsyn till personsäkerhet för inspektörerna. *Naturvetareförbundet* påpekar att förslaget torde innebära en arbetsmiljöfråga eftersom den nya formuleringen ger utrymme för tolkningar som kan innebära att inspektörerna inte kommer att kunna påräkna polishjälp när så bedöms nödvändigt.

Skälen för regeringens förslag: Polisen har enligt ett stort antal författningar skyldighet att i olika sammanhang bistå myndigheter med handräckning. Bakgrunden till polisens skyldighet att på begäran av annan myndighet bistå med handräckning är polisens befogenhet att använda våld i vissa situationer. En grundläggande princip är att handräckningsbegäran skall ske först sedan den begärande myndigheten konstaterat att uppgiften inte kan lösas utan biträde av polisen. Bestämmelser om polishandräckning finns i 8 § nuvarande provtagningslagen. Enligt denna paragraf skall polismyndigheten lämna den handräckning som behövs vid tillsynen eller vid andra åtgärder enligt lagen, föreskrifter eller beslut som har meddeltas med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen. Även i den nya provtagningslagen bör det finnas en skyldighet för polismyndigheten att lämna hjälp vid offentlig kontroll m.m. Av samma skäl som framförts beträffande den nya livsmedelslagstiftningen (avsnitt 11.14) menar regeringen att det även i provtagningslagen tydligt bör framgå vilka

förutsättningar som gäller för polisens biträde. Avsikten är enbart att klargöra att polisens resurser enbart skall användas om det finns särskild anledning att anta att polisens särskilda kompetens och befogenhet att bruka våld kan behövas. Avsikten är inte, som några av remissinstanserna felaktigt antagit, att möjligheten att begära biträde av polisen beskärs så att det får negativa konsekvenser för myndigheternas möjlighet att utöva sin tillsyn eller verkställa beslut. Det är även i fortsättningen enbart den begärande myndigheten som har att pröva om förutsättningar föreligger att begära biträde av polismyndigheten. Polisen kommer således inte heller i fortsättningen att göra någon materiell prövning av begäran. De farhågor som framförts av bl.a. Hörby kommun, Umeå kommun och Naturvetarförbundet, får därmed anses vara ogrundade. Vi finner dock att det tydligt bör framgå av lagtexten att polisen är skyldig att bistå såväl vid offentlig kontroll som vid verkställande av beslut i övrigt.

Vi föreslår därför att det i provtagningslagen förs in en bestämmelse om att biträde av polismyndigheten endast skall kunna ske när det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kommer att kunna utföras utan att polisens särskilda befogenhet att använda våld behöver tillgripas eller det annars finns synnerliga skäl för begäran.

13.8 Avgifter

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet att betala avgift för offentlig kontroll, provtagning, undersökning, märkning, godkännande, registrering och utfärdande av identitetshandlingar. Bemyndigandet skall innefatta en skyldighet för kommunen att ta ut avgift.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall vidare bemyndigas att meddela föreskrifter om beräkningen av avgifter för statliga myndigheter, kontrollorgan och sådana organisationer som ansvarar för registrering och utfärdande av identitetshandlingar.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian fanns dock inget särskilt bemyndigande för regeringen att föreskriva om skyldighet för kommunerna att ta ut avgifter för offentlig kontroll.

Remissinstanserna: Statens jordbruksverk anser att avgiftsbestämmelsen bör utformas mer generellt när det gäller möjligheterna att ta ut avgifter för märkning och registrering av djur.

Skälen för regeringens förslag: Enligt den nu gällande provtagningslagen får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om avgifter för en myndighets eller en organisations kostnader för provtagning, undersökning, kontroll, märkning, godkännande och registrering samt för utfärdande av identitetshandlingar för djur. Den nya provtagningslagen bör, liksom den nu gällande lagen, innehålla bemyndiganden för regeringen eller den

myndighet som regeringen bestämmer att föreskriva om avgiftsfinansiering.

Bemyndigandet bör formuleras som en skyldighet att betala avgift för offentlig kontroll, provtagning, undersökning, märkning, godkännande, samt registrering och utfärdande av identitetshandlingar.

Enligt 10 § i förslaget till ny provtagningslag kan regeringen bemyndiga Jordbruksverket att överlämna offentlig kontroll till kommunerna. Även denna kontroll bör kunna finansieras med avgifter. I avsnitt 10 bedömer regeringen, vad avser livsmedels-, djurskydds- och foderkontrollen, att kontrollen bör finansieras på ett enhetligt sätt, d.v.s. att det bör kunna föreskrivas om en skyldighet för kommunerna att ta ut en avgift. Regeringen bedömer att även den kontroll som kan komma utövas av kommunerna enligt provtagningslagen bör finansieras på ett enhetligt sätt över hela landet. Det bör, för att uppfylla kraven i 8 kap 5 § RF i lagen tydliggöras, att bemyndigandet innefattar en skyldighet för kommunerna att ta ut en avgift för offentlig kontroll.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör vidare ha rätt att föreskriva om avgifternas storlek eller beräkning. Enligt artikel 5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 kan en kontrollmyndighet delegera särskilda uppgifter till ett eller flera kontrollorgan. Även sådan kontroll bör kunna finansieras genom avgifter. För att tydliggöra detta bör bemyndigandet utformas så att det täcker även kontrollorgans kostnader för offentlig kontroll.

I bemyndigandet bör dock inte innefatta rätt för regeringen att föreskriva om de kommunala avgifternas storlek. Det åligger således varje kommun att besluta om avgifternas storlek.

13.9 Straffbestämmelser

Regeringens förslag: Den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 6–8 § eller 9 § första stycket, bryter mot ett beslut som har meddelats med stöd av 6 § andra stycket, 7 eller 8 §, eller inte fullgör sina skyldigheter enligt 15 § döms till böter.

Till böter döms även den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet bryter mot skyldigheter, villkor eller förbud som finns i de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen. Detta gäller dock inte bestämmelser som riktar sig till myndigheter.

Om en gärning är att anse som ringa döms inte till ansvar. Inte heller döms till ansvar om ett vitesföreläggande eller ett vitesförbud har överträtts för en gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslås att straffskalan skall utgöra böter eller fängelse i högst ett år. Vidare föreslogs inte någon straffsanktionering för den som bryter mot beslut i enskilda fall.

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som har yttrat sig särskilt över förslaget ställer sig positiva till det eller har inte något att erinra. Några remissinstanser har dock uppmärksammat att frågan om utformningen av straffbestämmelserna med anledning av Högsta

domstolens dom i rättsfallet NJA 2005 s. 33. Riksdagens ombudsmän (JO) har därvid påpekat att det förutsätts att utformningen av straffbestämmelserna med fängelse i straffskalan justeras i enlighet med det behov av förändringar som kan komma att framgå av beredningen inom Regeringskansliet. *Hovrätten för Västra Sverige* ställer sig frågande till varför inte även den som bryter mot beslut som fattats med stöd av den föreslagna 7 och 8 §§ skall kunna dömas till ansvar.

Skälen för regeringens förslag: Bestämmelser om straffrättsliga sanktioner finns i 10 § i den nuvarande provtagningslagen. Enligt paragrafen straffbeläggs överträdelser av föreskrifter som meddelats med stöd av bemyndiganden i lagen, dvs. föreskrifter om hälsoövervakning, uppgifter om läkemedelsanvändning och villkor för livdjursförsäljning, spridning av smitta och ämnen som kan skada människors eller djurs hälsa samt om animaliska biprodukter eller föreskrifter om märkning. Detsamma gäller den som inte fullgör skyldigheten att tillhandahålla den hjälp som lagen kräver. Vidare straffbeläggs åsidosättande av förbud eller villkor som finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1774/2002. Både uppsåtliga och grovt oaktsamma brott är straffbelagda. Straffsatsen är böter eller fängelse i högst ett år. I ringa fall får inte dömas till ansvar enligt lagen. Inte heller skall den som har överträtt ett vitesföreläggande eller vitesförbud dömas till ansvar enligt lagen för den gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet. Regeringen finner att de överträdelser som straffsanktioneras i den nuvarande lagen i sak bör överföras även i den nya provtagningslagen. Straffbestämmelsen måste dock anpassas till det förhållandet att den nya lagen inte längre omfattar hanteringen av animaliska biprodukter.

Hovrätten för Västra Sverige har dock väckt frågan varför inte den som bryter mot beslut som fattats med stöd av de föreslagna 7 och 8 §§ skall kunna dömas till ansvar. Enligt 7 § förslaget till provtagningslag får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, för att hindra spridning av smittsamma djursjukdomar, meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om avlivning av djur, isolering av djur, begränsningar eller andra villkor vad gäller hanteringen av djur, djurprodukter och andra varor samt begränsningar eller andra villkor såvitt avser kontakter mellan djur och människor. Bestämmelsen motsvaras av 4 a § i den nuvarande provtagningslagen.

Enligt 8 § i förslaget får regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, i fråga om livsmedelsproducerande djur eller djurprodukter från sådana djur som innehåller eller kan antas innehålla sådana ämnen eller restsubstanser som kan göra livsmedlet icke säkert meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om omhändertagande eller märkning av djur eller djurprodukter, om förbud mot att djur eller djurprodukter flyttas, överlåts eller används som livsmedel samt om avlivning av djur. Bestämmelsen motsvaras i huvudsak av 4 b § i den nuvarande provtagningslagen.

Enligt 6 § andra stycket i förslaget får regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer vidare föreskriva eller i ett enskilt fall besluta att djur får säljas till annat än slakt eller flyttas från ett visst område till ett annat inom landet, endast om djuren är fria från viss sjukdom. Bestämmelsen motsvarar 4 § andra stycket i den nuvarande provtagningslagen.

Det är enbart överträdelser av föreskrifter meddelade med stöd av dessa bestämmelser som idag kan bestraffas och som i promemorian föreslås kunna bestraffas. De åtgärder som kan komma ifråga med stöd av bemyndigandena i 6 § andra stycket, 7 och 8 §§ är dock av samma slag oavsett om åtgärden föreskrivs i en föreskrift eller beslutas i det enskilda fallet. Att bryta mot åtgärderna kan få allvarliga konsekvenser för djurs eller människors hälsa. Regeringen bedömer det därför som angeläget att brott mot dem kan sanktioneras. Detta oavsett om åtgärden har meddelats i ett enskilt fall eller i en föreskrift. Det föreslås därför att även brott mot ett beslut i ett enskilt fall med stöd av bemyndigandena i 6 § andra stycket, 7 eller 8 § straffsanktioneras.

Mot bakgrund av att flertalet av de förpliktelser och handlingsregler som enskilda har att följa i fortsättningen finns i den direkt tillämpliga EG-rätten föreslår regeringen även att den som bryter mot skyldigheter, villkor eller förbud som finns i de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen döms till ansvar enligt lagen. Som exempel på EG-förordningar som innehåller förpliktelser och handlingsregler till enskilda som bör vara straffsanktionerade enligt provtagningslagen lag kan nämnas Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004.

Vissa av EG-bestämmelserna innehåller emellertid även förpliktelser för myndigheter och andra offentliga organ, exempelvis Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004. Det är dock endast enskilda som bör kunna ställas till ansvar enligt den nya lagen för överträdelser av bestämmelserna i EG-förordningarna. Den som i offentlig verksamhet inte iakttar de skyldigheter för myndigheter som följer av EG-bestämmelserna om offentlig kontroll bör således inte träffas av straffbestämmelserna i den nya lagen. Ansvarsbestämmelser för den som vid myndighetsutövning genom handling eller underlåtelse åsidosätter vad som gäller för uppgiften finns i brottsbalken.

Vad gäller de subjektiva rekvisiten gör regeringen bedömningen att det bör vara samma rekvisit för den som bryter mot EG-bestämmelserna som för den som bryter mot föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen. Enligt den nuvarande lagens sanktioneras såväl uppsåtliga som grovt oaktsamma brott. Regeringen bedömer att samma rekvisit även bör föras in i den nya lagen.

Liksom enligt dagens provtagningslag bör det inte dömas till ansvar för gärning som är att anse som ringa. Enligt allmänna principer bör det inte vara möjligt att ingripa med straff och vitespåföljd mot samma förseelse. Regeringen föreslår därför att en bestämmelse bör införas i den nya lagen om att den som överträtt ett vitesföreläggande eller vitesförbud inte döms till ansvar enligt lagen för gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Högsta domstolen har i NJA 2005 s. 33 prövat frågan om så kallade blankettstraffbuds överensstämmelse med regeringsformen i vissa fall. I promemorian påpekades att frågan om konsekvenserna av denna dom är under beredning inom Regeringskansliet. Reglerna i regeringsformen (jfr. 2 kap. 8 och 12 §§ RF) om skydd mot frihetsberövande innebär att huvudprincipen är att straffbestämmelser med fängelse i straffskalan skall beslutas av riksdagen i lag. Som framgår av 8 kap. 7 § första stycket RF kan regeringen, efter bemyndigande i lag, genom förordning meddela

föreskrifter om bl.a. skydd för liv, personlig säkerhet eller hälsa, näringsverksamhet och djurskydd. Detta bemyndigande medför dock inte rätt att meddela föreskrifter om annan rättsverkan av brott än böter. Enligt 8 kap. 7 § andra stycket RF kan dock riksdagen i lag, föreskriva även annan rättsverkan än böter för överträdelse av föreskrift som regeringen meddelar med stöd av bemyndigandet.

Högsta domstolens avgörande får anses innebära att annan rättsverkan av brott än böter inte får föreskrivas för överträdelser av föreskrifter som beslutats på lägre nivå än av regeringen. Inom lagens tillämpningsområde anges förpliktelser eller handlingsregler såväl i lag som i föreskrifter beslutade av regeringen eller av förvaltningsmyndighet**.** För merparten av de straffbelagda överträdelserna är bötesstraff tillräckligt. Det kan dock inte uteslutas att det kan finnas gärningar för vilka fängelse i stället bör komma i fråga. För att särskilja dessa från de gärningar som endast kan motivera böter krävs en omfattande genomgång och analys av de straffbelagda förpliktelserna eller handlingsreglerna i lagen, i föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen och i de EG-förordningar som kompletteras av lagen. Det saknas här underlag för en sådan gradering av straffskalan.

Flertalet av de EG-förordningar som ligger till grund för förslagen i denna lagrådsremiss tillämpas sedan den 1 januari 2006. Bestämmelserna i EG-förordningarna gäller alltså med direkt verkan i Sverige redan i dag. Det är därför nödvändigt att snarast genomföra förslagen i lagrådsremissen. Av detta följer att det inte möjligt att avvakta resultatet av en sådan genomgång av straffbestämmelserna som nämnts ovan och som skulle kunna ge ett sådant underlag som krävs för en gradering av straffskalan. Tills vidare bör därför endast böter följa för brott mot lagen, föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen eller mot de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

Det kan konstateras att det finns behov av en mer genomgripande översyn av de aktuella straffbestämmelserna, bl.a. för att identifiera de förfaranden som eventuellt bör föranleda strängare påföljd än böter. En sådan översyn kommer därför att påbörjas inom Regeringskansliet.

13.10 Överklagande

Regeringens förslag: Den nuvarande provtagningslagens bestämmelser om överklagande förs i sak över till den nya lagen.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Länsrätten i Stockholm* anser att det genom möjligheten att överklaga beslut som meddelats med stöd av EG-förordningarna ges en mycket vidsträckt och svåröverskådlig överklaganderätt och det bör övervägas om denna rätt kan preciseras genom föreskrifter om att beslut kan överklagas endast i särskilt angivna fall.

Skälen för regeringens förslag: I 11 § i den nuvarande provtagningslagen finns bestämmelser om att överklagande av beslut av en kommunal nämnd skall ske till länsstyrelsen och att beslut av annan statlig myndighet än regeringen samt av en organisation får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Det finns även bestämmelser om att

tillsynsmyndigheten för det allmänna talan hos förvaltningsdomstol om det överklagade beslutet har meddelats av en organisation. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. Beslut enligt lagen skall dessutom gälla omedelbart om inte annat beslutats.

Motsvarande bestämmelser om överklagande och verkställighet av beslut bör införas även i den nya provtagningslagen. Detsamma gäller för bestämmelsen i nuvarande 12 § provtagningslagen om att bestämmelserna i 22, 23–28 och 30 §§ förvaltningslagen (1986:223) skall tillämpas om beslutet har meddelats av en organisation.

Regeringen delar inte *Länsrättens i Stockholms län* farhågor att överklagandebestämmelserna kommer att leda till en vidsträckt och svåröverskådlig överklaganderätt. Enligt regeringens bedömning är den mängd beslut som kontrollmyndigheterna har rätt att fatta med stöd av EG-förordningarna begränsade.

14 En ny lag om kontroll av husdjur m.m.

14.1 En ny lag om kontroll av husdjur m.m.

Regeringens förslag: 1985 års lag om kontroll av husdjur m.m. ersätts av en ny lag om kontroll av husdjur m.m. Lagen skall innehålla materiella bestämmelser och bemyndiganden. Bestämmelserna i lagen skall komplettera bestämmelser i de EG-förordningar som sammanfaller med lagens syfte. Regeringen skall i Svensk författningssamling ge till känna vilka grundförordningar som avses.

I fråga om sådana EG-bestämmelser som faller inom flera lagars tillämpningsområde kan regeringen i verkställighetsföreskrifter precisera vilka EG-bestämmelser som kompletteras av lagen om kontroll av husdjur.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ges rätt att meddela de föreskrifter eller i det enskilda fallet fatta de beslut som behövs som komplettering av dessa EG-bestämmelser.

Promemorians förslag: Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås dock att de lagändringar som EG-förordningarna föranleder skall införas i befintlig lag.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har särskilt yttrat sig i frågan.

Skälen för regeringens förslag: Den nuvarande lagen (1985:342) om kontroll av husdjur m.m. tillkom år 1985. Lagen syftar till att främja animalieproduktionen och djurs lämplighet för avel i näringsverksamhet samt att förebygga sjukdomar hos djur. Regeringen eller, efter regeringens överlämnande, Statens jordbruksverk får i dessa syften meddela föreskrifter om kontroll av husdjur och av andra djur, som människan har i sin vård, samt ge organisationer på jordbruksnäringens område eller andra sammanslutningar rätt att anordna sådan kontroll. Lagen är utformad med utgångspunkten att statens medverkan i princip endast bör inskränka sig till att vissa ramar och riktlinjer anges i föreskrifter för verksamheten och att denna ställs under viss tillsyn. Kontrollen bör däremot omhändertas av organisationer på jordbruksnäringens område eller andra sammanslutningar som ges en rätt att anordna kontroll för visst djurslag. Lagen säkerställer vidare att den som innehar djur, av sådant slag och inom sådant område, för vilket kontroll har anordnats har rätt att få djuren anslutna till kontrollen. Det framgår också av lagen att det får meddelas föreskrifter om att djur som omfattas av kontrollen får överlåtas under särskild beteckning som är förbehållen sådana djur. Lagen innehåller även straffbestämmelser och bestämmelser om överklagande. Enligt förordningen (1985:343) om kontroll av husdjur m.m. utövar Jordbruksverket eller, i den utsträckning som Jordbruksverket bestämmer, länsstyrelsen tillsyn över efterlevnaden av den kontroll och verksamhet som äger rum med stöd av lagen. I lagen finns

det dock inte några bestämmelser om tillsyn eller om tvångsåtgärder som tillsynsmyndigheterna får vidta för att säkerställa efterlevnaden av lagstiftningen.

Det finns EG-förordningar som innehåller bestämmelser som behandlar frågor som sammanfaller med lagens syfte. Detta är bl.a. fallet beträffande Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2160/2003 av den 17 november 2003 om bekämpning av salmonella och vissa andra livsmedelsburna zoonotiska smittämnen.

Enligt den senare förordningen som finns beskriven i avsnitt 7.6, får livsmedels- och foderföretag eller organisationer som företräder dessa, på frivillig väg införa kontrollprogram för att minska förekomsten av salmonella. Om företagarna eller organisationerna vill att deras kontrollprogram skall ingå i de nationella kontrollprogrammen skall programmet lämnas in till den behöriga myndigheten i medlemsstaten för godkännande. De nationella myndigheterna är skyldiga att godkänna ett program som uppfyller förordningens uppställda krav. Detta förfarande liknar i många delar förfarandet som följer av lagen om kontroll av husdjur.

De nya EG-förordningarna förutsätter att medlemsstaterna, eller för ändamålet utpekade myndigheter, bl.a. kontrollerar att bestämmelserna i EG-förordningarna följs och att de har verktyg för denna kontroll. Lagen om kontroll av husdjur måste således anpassas – både innehållsmässigt och lagtekniskt – till EG:s lagstiftning på området. Av övervägandena i avsnitt 8.2 framgår att en enhetlig lagstiftningsmetod bör väljas för detta ändamål. Samtidigt finns det ett behov av att modernisera lagen. Lagen bör ha samma författningstekniska struktur som övriga lagar som skall komplettera det nya EG-regelverket. Regeringen gör sammantaget den bedömningen att de ändringar som måste göras i lagen är så omfattande att lagen bör ersättas med en ny lag om kontroll av husdjur.

Den nya lagen bör innehålla en bestämmelse om att lagen kompletterar de EG-förordningar som helt eller delvis har samma syfte som lagen och att regeringen i Svensk författningssamling skall ge till känna vilka EG-förordningar som avses. Som framgår av övervägandena i avsnitt 8.3 bör regeringen i verkställighetsföreskrifter kunna precisera vilka bestämmelser som kompletteras av den här lagen i fråga om sådana EG-förordningar som faller inom flera lagars tillämpningsområde.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket bör därutöver ges rätt att meddela de föreskrifter eller fatta de beslut i enskilda fall som behövs som komplettering av EG-förordningarna. Det kan exempelvis röra sig om föreskrifter till det godkännandeförfarande som anges i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2160/2003. När programmen är godkända skall medlemsstaterna, enligt förordningen, föra uppdaterade förteckningar över kontrollprogrammen. Organisationerna som har fått programmen godkända skall vidare regelbundet informera de behöriga myndigheterna om resultaten av programmen. Även i dessa avseenden kan den aktuella EG-förordningen behöva kompletteras med föreskrifter. Det kan också röra sig om

föreskrifter eller beslut som behövs för att verkställa beslut av kommissionen. I de fall som en EG-förordning öppnar för möjligheten att meddela nationella föreskrifter eller förbud, exempelvis ger medlemsstaten rätt att besluta om vissa undantag från förordningen, får sådana föreskrifter dock meddelas med stöd av lagens allmänna bemyndiganden.

14.2 Lagens syfte och bemyndiganden

Regeringens förslag: Den nya lagens syfte utökas till att, jämfört med den nuvarande lagen om kontroll av husdjur m.m., även avse främjande av långsiktig förvaltning av husdjursgenetiska resurser.

Bemyndiganden att meddela föreskrifter och ge organisationer rätt att anordna kontroll samt därtill hörande materiella bestämmelser, motsvarande de som finns i nuvarande lag, förs med ett undantag in i den nya lagen.

Regeringens bedömning: Regeringen eller efter regeringens bemyndigande Statens jordbruksverk bör inte längre ha rätt att meddela föreskrifter om att hingstar får användas till avel endast om de har avelsvärderats.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian förslag finns dock ett bemyndigande om att meddela föreskrifter om att hingstar får användas till avel endast om de har avelsvärderats.

Remissinstanserna: *Statens jordbruksverk* påpekar att bemyndigandet till regeringen att meddela föreskrifter om att hingstar får användas till avel endast om de har avelsvärderats bör utgå.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Lagens syfte och innehåll

Den nuvarande lagen om kontroll av husdjur m.m. syftar till att främja animalieproduktionen och djurs lämplighet för avel i näringsverksamhet samt att förebygga sjukdomar hos djur. Den nya lagen bör med nedan angivna utökning ha samma syfte som den nuvarande lagen.

Den nuvarande lagen innehåller flera bemyndiganden till regeringen eller efter regeringens bemyndigande Jordbruksverket att i de syften som omfattas av lagen meddela föreskrifter eller ge organisationer rätt att anordna kontroll. Lagen säkerställer också att den som innehar djur, av sådant slag och inom sådant område, för vilket kontroll har anordnats har rätt att få djuren anslutna till kontrollen. Även den nya lagen bör, med nedan angivet undantag, innehålla motsvarande bestämmelser.

Förvaltning av husdjursgenetiska resurser

Jordbruksverket presenterade i maj 2003 ett förslag till nationellt program för förvaltning av husdjursgenetiska resurser (dnr Jo2003/1335, Rapport 2003:13). Förslagen har remissbehandlats. En sammanställning över remissyttrandena finns tillgänglig i Jordbruksdepartementet (dnr Jo2003/1335) Förslagen har behandlats i regeringens skrivelse Husdjursgenetiska resurser (skr. 2004/05:73). I skrivelsen bedömde regeringen att ett krav på hänsynstagande till bevarande och långsiktig förvaltning av husdjursgenetiska resurser bör införas i lagen om kontroll av husdjur samt anförde att den har för avsikt att återkomma i frågan i samband med de lagändringar som skall göras för att komplettera EG:s förordningar om offentlig kontroll m.m. Riksdagen har behandlat skrivelsen (2004/05:MJU13, rskr. 2004/05:221).

Med stöd av bemyndigande i lagen har regeringen i förordningen (1985:343) om kontroll av husdjur m.m. bemyndigat Jordbruksverket att ge organisationer rätt att anordna sådan kontroll som avses i lagen och meddela föreskrifter om kontrollen. Av förordningen följer också att innan kontrollen anordnas skall Jordbruksverket godkänna plan- och riktlinjer för verksamheten. För rasföreningar och avelsorganisationer utgör avelsplanen en del av dessa plan- och riktlinjer.

För att bevara och hållbart nyttja de husdjursgenetiska resurserna krävs långsiktig förvaltning. Regeringen bedömer att det är angeläget att rasföreningarna och avelsorganisationerna vid utarbetandet av avelsplanerna tar hänsyn till bevarande och hållbart nyttjande av de husdjursgenetiska resurserna. I avelsplanerna bör framgå dels hur släktskap och inavel skall hanteras, dels hur antalet djur skall upprätthållas eller ökas för varje ras och population.

Det finns i dag inte något stöd i lagen om kontroll av husdjur m.m. för att kunna ställa upp sådana krav på rasföreningarna och avelsorganisationerna. Regeringen föreslår därför att syftet med den nya lagen utökas till att även avse långsiktig förvaltning av husdjursgenetiska resurser. Härigenom kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter som syftar till att bevara de husdjursgenetiska resurserna.

Avelsvärdering av hingstar

I den nu gällande lagen finns ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om att hingstar får användas i avel endast om de har avelsvärderats. Regeringen ges även rätt att överlämna föreskriftsrätten till Jordbruksverket. I förordningen (1985:343) om kontroll av husdjur har regeringen fram till den 1 december 2005 bemyndigat Jordbruksverket att meddela sådana föreskrifter. Verket har fram till den 1 december 2005 haft föreskrifter om att en hingst skall vara avelsvärderad i Sverige för att få användas i avel med andra ston än hingstägarens egna.

Det pågår ett överträdelseförfarande mot Sverige. I ett pågående mål i EG-domstolen har kommissionen yrkat att domstolen skall fastställa att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt rådets direktiv 90/427/EEG om avelsmässiga och genealogiska villkor för handeln med hästdjur inom gemenskapen, EGT nr L 224, 18.08.1990, s. 55 (Celex

31990L0427) genom att ställa upp krav på att en hingst skall vara avelsvärderad i Sverige för att få användas i avel med andra ston än hingstägarens egna. Sverige har i svaromålet medgett kommissionens talan samt anfört i huvudsak följande. Det är angeläget att djurskyddet beaktas vid avel med hästar. Regeringen har dock funnit att det nuvarande svenska systemet är alltför långtgående och innebär element som kan anses vara motiverade av andra hänsyn än hänsynen till djurs liv och hälsa. Rådets direktiv 90/427/EEG utesluter enligt regeringens mening inte nationella bestämmelser som syftar till att skydda djurs liv och hälsa.

Regeringen har vidare tillkallat en särskild utredare att analysera hur djurskyddet bör beaktas vid hästavel. Utredaren kommer att lämna sitt betänkande i denna del den 31 januari 2006.

Eftersom det har framkommit att det inte är förenligt med EG-rätten att föreskriva om krav på obligatorisk avelsvärdering bör något bemyndigande att meddela sådana föreskrifter inte överföras till den nya lagen. I den mån som utredarens kommande förslag förutsätter lagstiftning kommer regeringen senare att återkomma till frågan.

14.3 Offentlig kontroll

Regeringens förslag: I den nya lagen skall införas bestämmelser om offentlig kontroll. Statens jordbruksverk och länsstyrelserna skall, i enlighet med vad regeringen bestämmer, utöva offentlig kontroll av efterlevnaden av lagen, föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen och de EG-förordningar som kompletteras av lagen.

Jordbruksverket skall samordna kontrollverksamheten och lämna råd och hjälp i verksamheten.

Den myndighet som utför offentlig kontroll skall genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen, enligt de föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen och enligt de bestämmelser i EG-förordningar som kompletteras av lagen.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslogs dock att Jordbruksverket skall kunna överlämna åt länsstyrelsen att utöva offentlig kontroll. I promemorian föreslås vidare att det inte särskilt skall föreskrivas om att kontrollmyndigheterna genom rådgivning, information och på annat sätt skall underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen m.m.

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som särskilt yttrat sig i frågan tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Länsstyrelsen i Skåne län* påpekar dock att förslaget att kunna överlåta kontrolluppgifter till bl.a. länsstyrelsen kan medföra problem för myndigheten vid planering av personalbehov och tilldelning av anslag. Konsekvensen kan bli att länsstyrelsen inte har någon beredskap för kontrolluppgifterna när dessa överlåts till länsstyrelserna.

Skälen för regeringens förslag: Den nuvarande lagen om kontroll av husdjur m.m. saknar bestämmelser om tillsyn. Bestämmelser om

ansvarig tillsynsmyndighet finns dock i 4 § förordningen om kontroll av husdjur m.m. Enligt bestämmelsen utövar Jordbruksverket eller, i den utsträckning som verket bestämmer, länsstyrelsen tillsyn över den kontroll som har anordnats med stöd av lagen och över seminverksamhet. Som förut nämnts kommer den nya lagen om kontroll av husdjur att kompletteras av flera EG-förordningar. I bl.a. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2160/2003 finns det bestämmelser som innebär att det skall genomföras kontroller hos enskilda företagare både av nationella kontrollmyndigheter och av gemenskapens experter och inspektörer. EG-förordningarna ställer dessutom stora krav på samordning av de nationella kontrollerna. Genom bemyndiganden i lagen har vidare flera EG-direktiv genomförts, bl.a. rådets direktiv 90/427/EEG av den 26 juni 1990 om avelsmässiga och genealogiska villkor för handeln med hästdjur inom gemenskapen. EG-lagstiftningen förutsätter att det finns en effektiv kontrollorganisation som övervakar att lagstiftningen efterlevs. För att kunna genomföra lagstiftningen fullt ut bör det därför, enligt regeringens bedömning, införas bestämmelser om offentlig kontroll i den nya lagen. Bestämmelserna bör utformas på ett likartat sätt som i övriga lagar som sammanfaller med tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 och så att de överensstämmer med den terminologi och systematik som finns i denna förordning.

Jordbruksverket utövar i dag tillsyn över bestämmelserna i den befintliga lagen. Verket har möjlighet att överlämna tillsynsuppgifter till länsstyrelsen. Länsstyrelsen utövar också tillsyn över bl.a. avels- och seminverksamhet med nötkreatur, hästdjur och svin. Regeringen finner att såväl Jordbruksverket som länsstyrelserna bör pekas ut i den nya lagen som kontrollmyndigheter. Regeringen bedömer dock att den närmare ansvarsfördelningen mellan tillsynsmyndigheterna bör göras genom föreskrifter av regeringen. Härigenom erhålls en lagstiftningsstruktur som överensstämmer med bl.a. livsmedelslagen och lagen om foder och animaliska biprodukter. Vidare kan regeringen på så sätt tillse att länsstyrelserna inte belastas med kontrolluppgifter som de inte har resurser för. Det är dock inte regeringens avsikt att ändra på den fördelning mellan Jordbruksverket och länsstyrelserna som finns i dag.

Jordbruksverket bör ha ett samordnande ansvar för kontrollverksamheten. I syfte att lyfta fram och tydliggöra verkets samordnande och stödjande funktion bör den uppgiften – i likhet med vad som gäller i fråga om Djurskyddsmyndighetens och Livsmedelsverkets samordningsansvar – framgå direkt av lagen

Som har konstaterats i avsnitt 9.4 bör det i lagen särskilt regleras att den myndighet som utför offentlig kontroll skall genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen, enligt de föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen och enligt de bestämmelser i EG-förordningar som kompletteras av lagen. Regeringen föreslår därför att en bestämmelse med detta innehåll tas in i den nya lagen.

14.4 Tillträdesrätt och rätt till upplysningar m.m.

Regeringens förslag: Det införs bestämmelser som ger kontrollmyndigheten rätt till att få tillträde till områden, lokaler och liknande utrymmen samt på begäran att få åtkomst till de upplysningar och handlingar som behövs för kontrollens genomförande. Dessa bestämmelser skall tillämpas även för EG:s institutioner och av institutionerna utsedda inspektörer och experter.

Den som är föremål för offentlig kontroll skall tillhandahålla den hjälp som behövs för att kontrollen skall kunna genomföras.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva om att det får tas ut avgifter för offentlig kontroll.

Promemorians förslag: Överensstämmer i princip med regeringens.

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som har yttrat sig i frågan har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Flera av EG-förordningarna förutsätter att kontrollmyndigheten har rätt till tillträde till områden, lokaler eller andra utrymmen och åtkomst till upplysningar och handlingar för den offentliga kontrollens genomförande. Detsamma gäller de kontrollorgan till vilken myndigheten med stöd av artikel 5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 har överlämnat uppgifter i den offentliga kontrollen. Regeringen finner att en bestämmelse med det nämnda innehållet bör införas i lagen. Regeringen finner vidare att det klart bör framgå att bestämmelserna om rätt till tillträde och upplysningar även omfattar EG:s institutioner och av institutionerna utsedda inspektörer och experter.

Enligt artikel 4.2 g i den ovan nämnda EG-förordningen skall den behöriga myndighet som medlemsstaten utser se till att foder- och livsmedelsföretagarna är skyldiga att undergå de inspektioner som genomförs i enlighet med förordningen och att bistå myndighetens personal när den genomför sina uppgifter. För att den behöriga myndigheten skall kunna verkställa denna bestämmelse bör det i den nya lagen om kontroll av husdjur m.m. införas en skyldighet för den som är föremål för offentlig kontroll att tillhandahålla den hjälp som behövs för att kontrollen skall kunna genomföras.

Regeringen anser vidare att det i den nya lagen om kontroll av husdjur bör införas en möjlighet att finansiera den offentliga kontrollen med avgifter. Av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 framgår det vidare att medlemsstaterna får ta ut avgifter för att täcka kostnaderna för offentlig kontroll. Regeringen finner därför att det i lagen bör införas ett bemyndigande som gör det möjligt för regeringen eller efter regeringens bemyndigande Jordbruksverket att meddela föreskrifter om att ta ut avgifter för offentlig kontroll.

Bestämmelserna bör utformas på ett likartat sätt som i övriga lagar som sammanfaller med tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004.

14.5 Åtgärder vid bristande efterlevnad

Regeringens förslag: Utöver vad som följer av de EG-förordningar som kompletteras av lagen skall kontrollmyndigheten få meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att lagen, föreskrifter eller beslut meddelade med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen och beslut som har meddelats med stöd av EG-förordningarna skall följas. Förelägganden och förbud enligt lagen eller de EG-förordningar som kompletteras av lagen skall kunna förenas med vite.

Kontrollmyndigheten skall även ha möjlighet att besluta om rättelse på den enskildes bekostnad.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig särskilt över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I artikel 54 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 finns bestämmelser om åtgärder som den av medlemsstaten behöriga myndigheten får vidta vid bristande efterlevnad av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd. Av artikeln följer också att andra åtgärder än de uppräknade får vidtas av den behöriga myndigheten om de anses motiverade. Regeringen finner att det, vad gäller lagen om kontroll av husdjur, bör säkerställas på samma sätt som i de övriga lagar som sammanfaller med tillämpningsområdet för EG-förordningen, att kontrollmyndigheten har tillräckliga befogenheter att ingripa vid bristande efterlevnad. Det bör därför av lagtexten framgå att utöver vad som följer av EG-förordningarna, skall kontrollmyndigheten ha möjlighet att meddela föreskrifter och förbud för att säkerställa efterlevnaden av lagen, föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen och beslut som har meddelats med stöd av EG-förordningarna.

Kontrollmyndigheten bör även ha rätt att förena förelägganden och förbud enligt lagen eller de EG-förordningar som kompletteras av lagen med vite.

Om någon underlåter att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen, föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen och beslut som har meddelats med stöd av EG-förordningarna eller inte följer en kontrollmyndighets föreläggande bör kontrollmyndigheten, enligt regeringens bedömning, även ha möjligheter att kunna besluta om rättelse på den berördas bekostnad.

14.6 Biträde av polismyndigheten

Regeringens förslag: Vid offentlig kontroll eller andra åtgärder skall den som utför kontrollen eller åtgärderna ha rätt att hos polismyndigheten begära den hjälp som behövs för att kontrollen eller åtgärderna skall kunna genomföras. Biträde av polismyndigheten får begäras endast när det på grund av särskilda omständigheter kan befaras

att inspektionen inte kommer att kunna utföras utan att polisens särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas eller det annars finns synnerliga skäl för begäran.

Promemorians förslag: Överensstämmer i princip med regeringens.

Remissinstanserna: *Riksdagens ombudsmän (JO)* framför att förslaget ligger i linje med de synpunkter som JO i tidigare remissyttrande framfört beträffande SOU 2002:70 Polisverksamhet i förändring. *Rikspolisstyrelsen* är positiv till förslaget och framhåller att den nya formuleringen torde undanröja risken för ett slentrianmässigt utnyttjande av Polisens resurser. *Länsstyrelsen i Skåne län* anser att förslaget innebär en försämring i förhållande till nu gällande bestämmelser och att myndigheterna har ett starkt behov av polishjälp vid offentlig kontroll. *Hörby kommun* har påpekat att det ur arbetsgivarperspektiv är viktigt att bestämmelsen medger att polishandräckning får ske om en inspektör av någon anledning känner ett uttalat eller outtalat hot från verksamhetsutövaren mot sin säkerhet. *Miljöförbundet Blekinge Väst* påpekar att förslaget om att synnerliga skäl krävs för polishjälp kommer att försvåra eller förhindra den offentliga kontrollen eftersom det i dag finns en stark hotbild mot kontrollmyndighetens personal. Kommunen anser att den nuvarande lydelsen av bestämmelsen skall gälla även fortsättningsvis. *Umeå kommun* avstyrker förslaget eftersom det bör finnas möjligheter för kontrollmyndigheterna att begära polishjälp när det bedöms vara nödvändigt med hänsyn till personsäkerhet för inspektörerna. *Naturvetareförbundet* påpekar att förslaget torde innebära en arbetsmiljöfråga eftersom den nya formuleringen ger utrymme för tolkningar som kan innebära att inspektörerna inte kommer att kunna påräkna polishjälp när så bedöms vara nödvändigt.

Skälen för regeringens förslag: Polisen har enligt ett stort antal författningar skyldighet att i olika sammanhang bistå myndigheter med handräckning för att det nationella och gemenskapsrättsliga regelverket skall kunna efterlevas. Bakgrunden till polisens skyldighet att på begäran av annan myndighet bistå med handräckning är polisens befogenhet att använda våld i vissa situationer. En grundläggande princip är att handräckningsbegäran skall ske först sedan den begärande myndigheten har konstaterat att uppgiften inte kan lösas utan biträde av polisen.

I övriga lagar som kompletteras av de aktuella EG-förordningarna finns bestämmelser om handräckningshjälp av polisen för att det nationella och gemenskapsrättsliga regelverket skall kunna efterlevas. Regeringen bedömer att en bestämmelse av motsvarande innehåll bör införas i den nya lagen om kontroll av husdjur. Av samma skäl som det har framförts beträffande den nya livsmedelslagstiftningen (avsnitt 11.14) menar regeringen att det även i lagen om kontroll av husdjur finns skäl att tydliggöra förutsättningarna för polisens biträde. Avsikten är enbart att klargöra att polisens resurser enbart skall användas om det finns särskild anledning att anta att polisens särskilda kompetens och befogenhet att bruka våld kan behövas. Avsikten är inte, som några av remissinstanserna felaktigt har antagit, att möjligheten att begära biträde av polisen beskärs så att det får negativa konsekvenser för myndigheternas möjlighet att utöva sin tillsyn eller att verkställa beslut.

Det är även i fortsättningen enbart den begärande myndigheten som har att pröva om förutsättningar föreligger att begära biträde av polismyndigheten. Polisen kommer således inte heller i fortsättningen att göra någon materiell prövning av begäran. De farhågor som har framförts av bl.a. Hörby kommun, Umeå kommun och Naturvetarförbundet får därmed anses vara ogrundade. Vi finner dock att det tydligt bör framgå av lagtexten att polisen är skyldig att bistå såväl vid offentlig kontroll som vid verkställande av beslut i övrigt.

Det förslås därför att polismyndigheten skall lämna den hjälp som behövs för att utföra offentlig kontroll eller i övrigt verkställa ett beslut enligt denna lag, de föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen eller de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna. Biträde av polismyndigheten skall dock endast kunna ske när det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kommer att kunna utföras utan att polisens särskilda befogenhet att använda våld behöver tillgripas eller det annars finns synnerliga skäl för begäran.

14.7 Straffbestämmelser

Regeringens förslag: Bestämmelser som motsvarar bestämmelserna om straffansvar i den nuvarande lagen skall tas in i den nya lagen om kontroll av husdjur m.m.

Den som överträder ett vitesföreläggande meddelat med stöd av den nya lagen skall dock inte dömas till ansvar för den gärning som omfattas av vitesföreläggandet.

Promemorians förslag: Överensstämmer enbart delvis med regeringens. I promemorian föreslås att den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet bryter mot villkor eller förbud i de EG-förordningar som kompletteras av lagen skall dömas till böter.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Bestämmelser om straffrättsliga sanktioner finns i 7 § lagen om kontroll av husdjur m.m. Enligt paragrafen döms den till böter som med uppsåt eller av grov oaktsamhet bryter mot en föreskrift om seminverksamhet m.m., om krav på avelsvärdering, om att djur som är föremål för att kontrollprogram får överlåtas med särskild beteckning eller om vad som skall gälla för att hjortar som inte omfattas av anordnad kontroll, skall få flyttas till eller från ett hägn. Ansvar enligt lagen om kontroll av husdjur utdöms inte om ansvar kan ådömas enligt brottsbalken. Regeringen finner att motsvarande straffansvar bör införas även i den nya lagen.

I promemorian föreslogs att det därutöver borde införas en straffsanktion för den som bryter mor villkor eller förbud som finns i de EG-förordningar som kompletteras av lagen. Regeringen finner dock att det för närvarande inte finns några bestämmelser i de EG-förordningar som kompletteras av lagen som är av sådan art att de bör straffsanktioneras. Regeringen föreslår därför inte någon bestämmelse om straff för den som bryter mot bestämmelserna i EG-förordningarna.

Enligt allmänna principer bör det inte vara möjligt att ingripa med straff och vitespåföljd mot samma förfarande. I flera författningar har denna ståndpunkt kommit till uttryck på så sätt att det uttryckligen har föreskrivits att den som har överträtt vitesföreläggandet inte döms till ansvar för den gärning som omfattas av föreläggandet. Med hänsyn till att det föreslås kunna utfärdas förelägganden och förbud enligt den nya lagen om kontroll av husdjur m.m. bör motsvarande bestämmelse införas även i denna lag.

14.8 Överklagande och verkställighet av beslut

Regeringens förslag: Bestämmelser om överklagande av beslut i enskilda fall av sådana organisationer eller sammanslutningar som har fått sig tilldelade särskilda myndighetsuppgifter med stöd av lagen skall tas in även i den nya lagen.

Beslut som har meddelats av en sådan organisation som avses i artikel 7.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2160/2003 skall få överklagas hos Statens jordbruksverk.

Beslut av annan statlig myndighet än regeringen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Den myndighet som utövar offentlig kontroll får bestämma att dess beslut skall gälla även om det överklagas.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian finns dock inget förslag om rätt att överklaga beslut meddelade av organisationer som avses i artikel 7.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2160/2003.

Remissinstanserna: *Länsrätten i Stockholm* anser att det genom möjligheten att överklaga beslut som har meddelats med stöd av EG-förordningarna ges en mycket vidsträckt och svåröverskådlig överklaganderätt och det bör övervägas om denna rätt kan preciseras genom föreskrifter om att beslut kan överklagas endast i särskilt angivna fall. Länsrätten framför även vissa synpunkter på den lagtekniska utformningen.

Skälen för regeringens förslag: I 16 § i den nuvarande lagen om kontroll av husdjur m.m. finns bestämmelser om överklagande av beslut i enskilda fall som fattas av sådana organisationer eller sammanslutningar som fått sig tilldelade särskilda myndighetsuppgifter med stöd av lagen. I sådana fall får beslut överklagas till Jordbruksverket och verkets beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. I allmän förvaltningsdomstol är Jordbruksverket den enskildes motpart även då organisation, sammanslutning eller slakteri först beslutat i saken. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. Motsvarande bestämmelser om överklagande bör även tas in i den nya lagen.

Enligt artikel 7.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2160/2003 kan organisationer som företräder livsmedels- eller foderföretagare få sina kontrollprogram godkända av den behöriga myndigheten (Jordbruksverket). Sådana program skulle kunna innehålla klausuler som möjliggör för organisationen att besluta om uteslutning av

företagare som ingår i programmet. Det bör därför finnas en möjlighet att kunna överklaga beslut fattade av en organisation vars kontrollprogram har godkänts enligt artikel 7.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2160/2003 till Jordbruksverket.

Enligt förslagen i föregående avsnitt får Jordbruksverket, och i förekommande fall, länsstyrelsen meddela beslut om föreläggande och förbud eller rättelse på den enskildes bekostnad. Dessa samt andra beslut som myndigheterna fattar med stöd av lagen eller föreskrifter meddelade med stöd av lagen bör kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Även beslut som fattas med stöd av EG-förordningar bör kunna överklagas. I lagen bör följaktligen införas en överklagandemöjlighet för beslut fattade med stöd av de EG-förordningar som kompletteras av lagen. Regeringen delar inte Länsrättens i Stockholms län farhågor att överklagandebestämmelserna kommer att leda till en vidsträckt och svåröverskådlig överklaganderätt. Enligt regeringens bedömning är den mängd beslut som kontrollmyndigheterna har rätt att fatta med stöd av EG-förordningarna begränsade.

Beslut som fattas av kontrollmyndigheten kan vara av sådan karaktär att de bör kunna verkställas även om de överklagas. Det bör därför finnas en bestämmelse i den nya lagen som gör det möjligt för en myndighet att bestämma att dess beslut skall gälla även om det överklagas.

15 Ändringar i växtskyddslagen

15.1 Ändringar med anledning av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004

Regeringens förslag: Det skall föras in en ny bestämmelse om att lagen kompletterar sådana bestämmelser i EG-förordningar (EG-bestämmelser) som faller inom tillämpningsområdet för lagen. Regeringen tillkännager i Svensk författningssamling vilka grundförordningar som avses.

I fråga om EG-bestämmelser som faller inom flera lagars tillämpningsområde meddelar regeringen i verkställighetsföreskrifter vilka EG-bestämmelser som kompletteras av växtskyddslagen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela de ytterligare föreskrifter eller i det enskilda fallet fatta de beslut som behövs som komplettering av dessa EG-bestämmelser.

Promemorians förslag: Överensstämmer i princip med regeringens.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig är positiva till förslaget eller har inte haft något att erinra.

Skälen för regeringens förslag: Av avsnitten 8 och 9 framgår att växtskyddslagen (1972:318) i vissa avseenden behöver komplettera Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004. Av artikel 59 i denna förordning följer nämligen att artiklarna 41–46 skall tillämpas för de frågor som behandlas inom ramen för rådets direktiv 2000/29/EG av den 8 maj 2000 om skyddsåtgärder mot att skadegörare på växter eller växtprodukter förs in till gemenskapen och mot att de sprids inom gemenskapen. Detta innebär att växtskyddet skall ingå i de nationella kontrollplaner och årliga rapporter som varje medlemsstat är skyldiga att upprätta. Europeiska kommissionens experter skall genomföra revisioner i medlemsstaterna i syfte att kontrollera bl.a. genomförandet av den fleråriga nationella kontrollplanen. Den behöriga myndigheten för växtskyddsfrågor i medlemsstaten skall ge allt nödvändigt stöd och tillhandahålla alla handlingar och annat tekniskt stöd som kommissionens experter begär så att kontrollerna kan genomföras effektivt och ändamålsenligt. Kommissionens experter skall i samma syfte ha tillträde till de lokaler och tillgång till de uppgifter och databehandlingssystem som är av betydelse.

För att den ovan nämnda EG-förordningen skall kunna verkställas i Sverige behöver växtskyddslagen komplettera vissa bestämmelser i förordningen. Av övervägandena i avsnitt 8 framgår det att en enhetlig lagstiftningsmetod bör väljas för detta ändamål. Det bör därför införas en bestämmelse i lagen som anger att lagen kompletterar sådana bestämmelser i EG-förordningar (EG-bestämmelser) som faller inom tillämpningsområdet för lagen. Regeringen skall i Svensk författningssamling ge till känna vilka grundförordningar som avses. I det fall som tillämpningsområdena för EG-förordningarna endast delvis

sammanfaller med tillämpningsområdet för växtskyddslagen bör regeringen kunna föreskriva vilka EG-bestämmelser i förordningen som faller inom tillämpningsområdet för denna lag (se även avsnitt 8.3).

Regeringen eller den myndighet som regeringens bestämmer, bör vidare ges rätt att meddela de föreskrifter eller fatta de beslut i enskilda fall som behövs som komplettering av EG-bestämmelserna. Det kan exempelvis röra sig om föreskrifter eller beslut som är nödvändiga för att kunna genomföra bestämmelserna om kontrollplaner och årliga rapporter. Även föreskrifter som kan behöva meddelas om den behöriga myndighetens skyldighet att tillhandahålla kommissionens experter den hjälp som behövs för revisionerna bör – i förekommande fall – regeringen kunna meddela med stöd av detta bemyndigande.

15.2 Ändringar med anledning av växtskyddsdirektivet

15.2.1 Definitioner och följdändringar

Regeringens förslag: Med växt i växtskyddslagen skall avses levande växt eller levande växtdel, inklusive fröer. Den närmare betydelsen av växt anges i verkställighetsföreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Med växtprodukt skall i lagen avses produkt av växtursprung som inte är en växt enligt lagens definition och som har karaktär av råvara eller som har genomgått en enklare bearbetning.

Med växtskadegörare skall i lagen avses art, stam eller biotyp av växt, djur eller patogen som är skadlig för växt, växtodling eller växtprodukt.

Det nya begreppet växtprodukt skall införas i de paragrafer i växtskyddslagen som endast nämner begreppet växt.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås dock att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om den närmare innebörden av begreppet växt. Dessutom har definitionen av växtprodukt i promemorian en annan språklig utformning.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig är positiva till eller har inget att erinra mot denna del.

Skälen för regeringens förslag: I 1 § växtskyddslagen definieras begreppen växt och växtskadegörare. Med växt avses även del av växt, såsom lök, rotstock, gren, kvist, blad, blomma, frukt, frö eller bark. Med växtprodukt avses produkt av växtursprung som har karaktär av råvara, såsom exempelvis timmer eller spannmål eller sådan produkt som har genomgått en enklare behandling, exempelvis virke och enklare träkonstruktioner, såsom träemballage och monteringsfärdiga byggnader. Med växtskadegörare avses enligt lagen virus, bakterie, svamp, nematod, insekt, kvalster, mykoplasma och annan organism ur växt- eller djurriket som kan förorsaka sjukdom eller annan skada på växt eller växtodling.

Genom rådets direktiv 2002/89/EG av den 28 november 2002 om ändring av direktiv 2000/29/EG ändras innehållet i flera centrala

definitioner. Med växter skall enligt artikel 2.1 avses levande växter eller levande växtdelar, inklusive fröer. Enligt direktivet utgör levande växtdelar bl.a. viss frukt, vissa grönsaker samt knölar, lökar, jordstammar, snittblommor, grenar med bladverk, avskurna träd med bladverk, blad och bladverk, vävnadskultur av växter, pollen samt sticklingar. Med fröer avses fröer i termens botaniska betydelse, med undantag för sådana som inte är avsedda för sådd. Kommissionen får, efter hörande av medlemsstaterna, utöka den lista genom vilket begreppet växtdelar definieras. Med växtskadegörare avses enligt direktivet alla arter, stammar eller biotyper av någon växt, djur eller patogen som är skadlig för växter eller växtprodukter.

Växtskyddsdirektivet innehåller också en särskild definition av begreppet växtprodukt. Med växtprodukt avses, enligt artikel 2.1 b, produkter från växter som är obearbetade eller som har genomgått en enkel bearbetning såvida de inte är växter.

Växtskyddslagens terminologi bör så långt som möjligt anpassas till gemenskapsrätten. För att tolknings- och tillämpningssvårigheter inte skall uppkomma bör det nuvarande växtbegreppet ändras så att det överensstämmer med direktivets definition. Fröer är botaniskt att se som levande växtdelar. Fröer har en särställning i direktivet och det är inte någon självklarhet att dessa omfattas av begreppet levande växtdelar. Med hänsyn till detta bör således begreppet fröer uttryckligen anges i lagtexten.

Det nuvarande växtbegreppet i växtskyddslagen innefattar även det som i direktivet särskilt definieras som växtprodukt, dvs. en produkt som alltjämt har karaktär av råvara såsom timmer och spannmål. Mot bakgrund av att växtbegreppet i lagen föreslås att anpassas efter direktivets definition bör följaktligen även begreppet växtprodukt införas i lagen. Denna definition bör lämpligen införas i 1 § växtskyddslagen. Även begreppet växtskadegörare i 1 § växtskyddslagen bör anpassas så att det överensstämmer med den nya lydelsen av definitionen i direktivet.

Som framgår ovan kan kommissionen göra tillägg till den lista genom vilket begreppet levande växtdelar definieras. De svenska reglerna kan därför fortlöpande behöva anpassas i enlighet med kommissionens beslut. Det bör ankomma på regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att i verkställighetsföreskrifter närmare ange vilka växter som de svenska reglerna omfattar.

Till följd av att det nuvarande begreppet växt föreslås delas upp i växt och växtprodukt bör begreppet växtprodukt uttryckligen anges i samtliga paragrafer i växtskyddslagen som enligt gällande rätt endast nämner begreppet växt. Begreppet bör följaktligen tas in i 3–5 a §§ samt i 7 a § växtskyddslagen.

15.2.2 Förbud av hantering och innehav av växt och växtprodukter

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall bemyndigas att meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om förbud eller villkor avseende innehav eller annan

hantering av växt, växtprodukt, jord, kompost, gödsel eller annat odlingssubstrat samt kulturer av växtskadegörare.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig är positiva till eller har inget att erinra mot denna del.

Skälen för regeringens förslag: Gemenskapslagstiftningen innehåller flera direktiv med syfte att lokalisera vissa särskilt utpekade farliga växtskadegörare, bestämma deras utbredning och förhindra deras förekomst och spridning. Detta gäller bl.a. rådets direktiv 93/85/EEG av den 4 oktober 1993 om bekämpning av ljus ringröta, EGT L 259, 18.10.1993, s. 1, (Celex 31993L0085) samt rådets direktiv 98/57/EG av den 20 juli 1998 om bekämpning av Ralstonia solancearum (Smith) Yarbuuchi, EGT L 235, 21.8.1998, s. 1, (Celex 31998L057). Enligt direktiven skall medlemsstaterna förbjuda innehav och hantering av skadegörare som omfattas av direktiven.

Växtskyddslagen innehåller i dag inte några regler om förbud mot innehav och hantering av skadegörare. Enligt 5 § första stycket 6 i lagen finns möjligheter för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att förbjuda eller föreskriva villkor för införsel, utförsel eller bortförande av växt, växtskadegörare, jord, kompost, gödsel och kulturer av växtskadegörare. Bemyndigandet avser både normbeslut och beslut i det enskilda fallet.

För att genomföra de ovan nämnda direktiven i nationell rätt bör lagens bestämmelse följaktligen kompletteras med en möjlighet att föreskriva om även innehav eller annan hantering av växt, växtprodukt, växtskadegörare, jord, kompost, gödsel och kulturer av växtskadegörare.

Växtskyddslagens nuvarande lydelse omfattar inte annat odlingssubstrat än jord, kompost och gödsel. Lagen bör även omfatta andra odlingssubstrat. Med odlingssubstrat avses ämne som växter odlas i och med den huvudsakliga funktionen att ge växten stadga och utgöra ett förlag för vatten och näring. Förutom jord, kompost och gödsel är växtdelar, rester av växter och andra organismer i olika stadier av nedbrytning samt torv eller bark exempel på odlingssubstrat.

15.2.3 Kontroll som genomförs av EG:s institutioner och av institutionernas inspektörer eller experter

Regeringens förslag: En innehavare av mark, byggnad eller transportmedel skall vara skyldig att lämna tillträde för en åtgärd enligt lagen eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen även till EG:s institutioner eller av institutionerna utsedda inspektörer eller experter.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig är positiva till eller har inget att erinra mot denna del.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 6 § växtskyddslagen är en innehavare av mark, byggnad eller transportmedel skyldig att lämna tillträde för en åtgärd enligt lagen eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Enligt artikel 21 i rådets direktiv 2000/29/EG av den 8 maj 2000 om skyddsåtgärder mot att skadegörare på växter eller växtprodukter förs in till gemenskapen och mot att de sprids inom gemenskapen får kommissionen låta utföra viss kontroll av medlemsstaternas efterlevnad av direktivet, bl.a. avseende bestämmelserna om växtpass och import. Vid kontrollen har kommissionens experter rätt att ta del av handlingar samt att ta prover. Kontroller som utförs i en medlemsstat måste dock genomföras i samarbete med den officiella växtskyddsmyndigheten i medlemsstaten.

För att EG:s experter och institutioner skall kunna garanteras tillträde till mark, byggnader eller transportmedel bör lagen således kompletteras i detta hänseende.

Skyldigheten att lämna tillträde avser även privata kontrollorgan till vilka befogenheter enligt växtskyddslagen har överlåtits (se avsnitt 15.3.1.1). Lagens nuvarande lydelse behöver således inte förtydligas i detta avseende.

15.3 Övriga ändringar i växtskyddslagen

15.3.1 Överlåtelse till enskilda kontrollorgan

15.3.1.1 Uppgifter

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får överlåta till ett enskilt kontrollorgan som är juridisk person att vid införsel av växt, växtprodukt, växtskadegörare, jord, kompost, gödsel eller annat odlingssubstrat samt kulturer av växtskadegörare besluta om

– att fastighetsägare eller nyttjanderättshavare skall vidta åtgärd för bekämpning av växtskadegörare på fastigheten,

– smittrening av lokal, redskap, transportmedel eller annat föremål som kan hysa växtskadegörare,

– smittrening av växt, växtprodukt eller förpackning till växt eller växtprodukt,

– begränsning i rätten att använda växt, växtprodukt eller förpackning,

– förbud eller villkor för införsel eller bortförande av växt, växtprodukt, växtskadegörare, jord, kompost, gödsel eller annat odlingssubstrat och kulturer av växtskadegörare samt

– provtagning eller undersökning av växt, växtprodukt, jord, kompost, gödsel eller annat odlingssubstrat, mark, lokal, transportmedel, förpackning, redskap eller annat föremål som kan hysa växtskadegörare.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig är positiva till eller har inget att erinra mot denna del.

Skälen för regeringens förslag: I syfte att förhindra att växtskadegörare sprids inom gemenskapen finns bestämmelser om

kontroll och åtgärder i bl.a. rådets direktiv 2000/29/EG. Enligt artikel 6 skall medlemsstaterna föreskriva att växter och växtprodukter m.m. kontrolleras avseende eventuella angrepp av växtskadegörare. Kontrollen skall även omfatta växter eller växtprodukter som odlas eller som används för vidare produktion och skall då i första hand utföras på produktionsplatsen. Vidare skall producenterna införas i ett register som är tillgängligt för kommissionen. Enligt artikel 4 och artikel 5 skall medlemsstaterna förbjuda införsel av vissa växter och växtprodukter. Medlemsstaterna skall även meddela vissa förbud och vidta nödvändiga åtgärder samt meddela kommissionen om förekomst av skadegörare och om de skyddsåtgärder som staten har vidtagit (artiklarna 16.1 och 16.2).

Direktivets bestämmelser om kontroll och åtgärder har genomförts genom växtskyddslagen, förordningen (1995:681) om växtskydd m.m. samt genom av Statens jordbruksverk meddelade föreskrifter. Regelverket innehåller bestämmelser om bl.a. anmälningsplikt, undersökning och provtagning. Dessutom finns bestämmelser om införselförbud och andra åtgärder för att bekämpa eller kartlägga förekomst av skadegörare.

Enligt artikel 2.1 g ii rådets direktiv 2000/29/EG får en medlemsstats ansvariga myndigheter med stöd av nationell lagstiftning delegera de uppgifter som fastställs i direktivet till en offentligrättslig eller privaträttslig juridisk person. Överlåtelse får ske till två olika slags juridiska personer, till de som uteslutande utför offentliga uppgifter eller till andra juridiska personer. I båda fallen gäller att den juridiska personen skall verka under växtskyddsmyndighetens tillsyn och bemyndigande samt att den inte har något personligt intresse i resultatet av de åtgärder som den vidtar.

För den förstnämnda kategorin av juridiska personer krävs att de i enlighet med en officiellt godkänd stadga uteslutande utför särskilda offentliga uppgifter. För den andra kategorin av juridiska personer ställs inte detta krav. Däremot fordras det att växtskyddsmyndigheten behåller huvudansvaret för det som har överlåtits.

Inom en snar framtid bedöms behovet av kontroll av införsel från tredje länder av vissa växtprodukter bli än mer omfattande och beröra en större del av den svenska gränsen än vad som hittills har varit fallet. I dagsläget är Jordbruksverket ensam ansvarigt för kontroll och beslut enligt växtskyddslagen. Denna kontroll finansieras huvudsakligen genom avgifter som tas ut av näringen.

Jordbruksverket har för närvarande regionala kontor i Alnarp (Lomma kommun), Göteborg, Helsingborg och Stockholm. Eftersom införsel av varorna via hamnar längs Norrlandskusten, där således regionala kontor saknas, väntas öka, bedöms förutsättningarna för en effektiv kontroll i enlighet med direktivet för närvarande inte vara tillräckliga. För att möta kommande behov av utökade kontroller på ett effektivt och kostnadsbesparande sätt bör det skapas en möjlighet att vid behov kunna överlåta vissa kontroller och beslut till oberoende kontrollorgan.

Redan i dag finns det organ som för kundens räkning vid införsel genomför oberoende bedömningar och godkänner de nu berörda varorna. Dessa organ är geografiskt väl spridda över hela landet och bedöms ha goda förutsättningar att på ett rättssäkert sätt hantera aktuella regelverk och frågeställningar. För att få till stånd en, också för näringen,

ändamålsenlig och kostnadseffektiv kontroll bör regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer få möjlighet att överlämna vissa uppgifter till sådana organ.

De kontrollorgan som kan bli aktuella är juridiska personer som inte uteslutande utför offentliga uppgifter. Enligt vad som framgår ovan är det en viktig förutsättning för överlåtelse att den officiella myndigheten fortfarande har huvudansvaret för det som har överlåtits. Dessutom följer av artikel 2.1 g ii direktivet att det är den ansvariga myndigheten som beslutar om överlåtelse. Det bör därför ankomma på Jordbruksverket att besluta om överlåtelse samt att utöva tillsyn över det privata kontrollorganet. Detta bör vara tillräckligt för att anse att huvudansvar även efter en överlåtelse åvilar myndigheten. Överlåtelse bör därför vara möjlig i enlighet med vad som medges i direktivet.

Överlåtelsens omfattning

För att kartlägga förekomst av, fastställa frihet från och kontrollera spridning av växtskadegörare får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer enligt 5 a § växtskyddslagen besluta om provtagning eller undersökning. Enligt förordningen om växtskydd får Jordbruksverket undersöka försändelser som införs till landet bl.a. om de inte åtföljs av ett s.k. sundhetsintyg eller om det finns välgrundade misstankar att införselförbud eller villkor för införseln inte efterlevs. Nämnda åtgärder är nödvändiga för kontroll av förekomst och spridning av växtskadegörare och det är således betydelsefullt att de genomförs på ett effektivt sätt. Med hänsyn härtill och till att berörda företag bedöms vara kvalificerade att oberoende och korrekt besluta och genomföra sådana undersökningar och provtagningar vore det lämpligt att överlåtelse möjliggörs.

Den som utför kontroll och undersökning bör även kunna besluta om vissa förbud, begränsningar eller påbud. Härigenom bör kontrollerna och undersökningarna effektiviseras. Enligt 5 § växtskyddslagen får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer besluta om vissa åtgärder för att bekämpa och hindra spridning av växtskadegörare. Beslutanderätten innefattar bl.a. rätt att förelägga en fastighetsägare eller nyttjanderättsinnehavare att vidta åtgärd för bekämpning av skadegörare på fastigheten. Dessutom omfattas beslut om smittrening av lokal, redskap, växt m.m. samt beslut om förstöring, bortförande eller införsel av eller begränsning i rätten att använda bl.a. växten. I förordningen om växtskydd bemyndigas Jordbruksverket att meddela sådana beslut. I de fall kontroll och undersökning vid införsel har överlåtits till enskilt kontrollorgan är det lämpligt att även detta ges befogenhet att meddela beslut i de avseenden som nu berörs. En bestämmelse om detta bör därför införas i lagen.

De uppgifter som föreslås kunna överlåtas till enskilt kontrollorgan innefattar myndighetsutövning. För att en sådan uppgift skall kunna överlåtas till enskild krävs lagstöd. Bestämmelser om detta bör därför föras in i växtskyddslagen.

15.3.1.2 Överklagande m.m.

Regeringens förslag: Beslut i särskilda fall av ett enskilt kontrollorgan skall få överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd skall krävas vid överklagande till kammarrätten. Statens jordbruksverk skall föra det allmännas talan vid prövningen i allmän förvaltningsdomstol.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig är positiva till eller har inte något att erinra mot denna del.

Skälen för regeringens förslag: I likhet med beslut i särskilda fall enligt växtskyddslagen eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen som meddelats av Jordbruksverket bör även sådana beslut som fattas av enskilda kontrollorgan kunna överklagas. Även om uppgifter har överlåtits till enskilda kontrollorgan så har Jordbruksverket ansvar för att växtskyddslagstiftningen efterlevs i enlighet med vad som krävs enligt gällande bestämmelser. Jordbruksverket antas därför ha kontinuerlig kontakt med berörda organ. Med hänsyn härtill är det inte lämpligt att organens beslut överklagas till Jordbruksverket. I stället bör de behandlas på samma sätt som myndighetens avgöranden och således kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Med hänsyn till att Jordbruksverket är ansvarig myndighet för växtskydd är det lämpligt att verket för det allmännas talan vid besvär enligt föreslagen bestämmelse.

15.3.1.3 Förvaltningslagen m.m.

Regeringens förslag: Förvaltningslagens bestämmelser om skyldighet att föra anteckningar, parters rätt att få del av vissa uppgifter i ett ärende samt skyldighet att motivera och underrätta part om beslut skall tillämpas även för enskilda kontrollorgan vid myndighetsutövning. Dessutom skall förvaltningslagens bestämmelser om jäv samt rättelse vid skrivfel och liknande vara tillämpliga även hos enskilda kontrollorgan.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig är positiva till eller har inte något att erinra mot denna del.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 1 § förvaltningslagen (1986:223) gäller lagen för förvaltningsmyndigheternas handläggning av ärenden och domstolarnas handläggning av förvaltningsärenden. Enskilda kontrollorgan omfattas således inte av lagens tillämpningsområde om detta inte särskilt föreskrivs (3 § lagen).

De beslut som föreslås kunna meddelas av enskilda kontrollorgan är att anse som myndighetsutövning med ibland omfattande konsekvenser för den enskilde. Med hänsyn till detta och till att det rör sig om samma slags beslut som Jordbruksverket skulle ha meddelat om beslutsbefogenheten inte hade överlåtits, bör en bestämmelse i växtskyddslagen införas enligt vilken vissa, för den enskilde särskilt betydelsefulla bestämmelser i förvaltningslagen, skall gälla även för enskilda kontrollorgan.

Enligt 11 § förvaltningslagen är den som handlägger ett ärende jävig, bl.a.. om saken angår honom själv eller honom närstående, om ärendet kan väntas medföra synnerligen nytta eller skada för honom själv eller hans närstående samt under andra särskilda omständigheter som är ägnade att rubba förtroendet för hans opartiskhet i ärendet. I 12 § anges att den som är jävig inte får handlägga ärendet. För den enskilde är det betydelsefullt att det beslut som han berörs av är objektivt. Detta gäller oavsett om beslutet har meddelats av en myndighet eller av ett enskilt kontrollorgan och därför bör bestämmelserna om jäv i förvaltningslagen gälla även för enskilda kontrollorgan.

Enligt 15 § förvaltningslagen skall uppgifter i ett ärende som avser myndighetsutövning och som myndigheten får på annat sätt än genom handling antecknas av myndigheten. I 16 § denna lag anges dessutom att en sökande, klagande eller annan part har rätt att ta del av det som har tillförts ärendet. Enligt 17 § samma lag får ett ärende som avser myndighetsutövning inte avgöras utan att den som är sökande, klagande eller annan part har underrättats om en uppgift som har tillförts ärendet genom någon annan än honom själv. Han måste dessutom ha fått tillfälle att yttra sig. Ett beslut varigenom en myndighet avgör ett ärende skall enligt 20 § förvaltningslagen innehålla de skäl som har bestämt utgången om ärendet avser myndighetsutövning. I 21 § samma lag anges att en sökande, klagande eller annan part skall underrättas om innehållet i det beslut varigenom myndigheten avgör ärendet om detta avser myndighetsutövning och om det inte är uppenbart obehövligt.

För att kunna tillvarata sin rätt är nämnda bestämmelser betydelsefulla för den enskilde. Detta gäller oavsett om beslut har meddelats av en myndighet eller av ett enskilt kontrollorgan och därför bör bestämmelserna gälla även för enskilda kontrollorgan.

I 26 § förvaltningslagen finns en bestämmelse om myndighetens befogenhet att rätta sina beslut i vissa fall. Enligt paragrafen får ett beslut som innehåller en uppenbar oriktighet till följd av myndighetens eller någon annans skrivfel, räknefel eller liknande förbiseende rättas av den myndighet som har meddelat beslutet. Det är lämpligt att detta gäller även för enskilda kontrollorgan.

Införandet av en överklagandebestämmelse avseende beslut som har meddelats av enskilda kontrollorgan har kommenterats ovan (se avsnitt 15.3.1.2). Enligt 22 § förvaltningslagen får ett beslut överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom emot och beslutet kan överklagas. Detta bör även gälla för beslut som har fattats av enskilda kontrollorgan.

Bestämmelser om överklagande av beslut som har fattats av ett enskilt kontrollorgan finns i lagen (1986:1142) om överklagande av beslut av enskilda organ med offentliga förvaltningsuppgifter. Enligt 2 § denna lag skall skrivelse med överklagandet inges till den myndighet som skall pröva överklagandet, dvs. allmän förvaltningsdomstol. Enligt 3 § samma lag är det domstolen som skall pröva om skrivelsen kommit in i rätt tid. Bestämmelserna innebär ett avsteg från vad som annars gäller enligt 23 och 24 §§ förvaltningslagen. Enligt dessa bestämmelser skall ett överklagande nämligen ges in till beslutsmyndigheten som också prövar om överklagandet kommit in i rätt tid.

Kontrollorganens uppgifter bör avse kontroll och åtgärder i samband med denna. Med hänsyn härtill och till att det redan finns bestämmelser om hur överklagande skall gå till bör nämnda bestämmelser i förvaltningslagen inte vara tillämpliga på de enskilda kontrollorganen. I stället bör ordningen i lagen om överklagande av beslut av enskilda organ gälla.

Det bör i sammanhanget noteras att enskilda kontrollorgan kan komma att hantera handlingar som bör omfattas av reglerna om offentlighet och sekretess. Enligt 1 kap. 8 § andra stycket sekretesslagen (1980:100) skall vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av allmänna handlingar hos myndighet i tillämpliga delar gälla också handlingar hos de organ som anges i lagens bilaga i den mån som handlingarna hör till den verksamhet som nämns där. Dessutom skall de i bilagan angivna organen vid tillämpning av sekretesslagen jämställas med myndighet. När Jordbruksverket har beslutat om överlåtelse till visst organ, bör detta organ införas i nämnda bilaga.

15.3.2 Upplysningar och handlingar vid kontroll

Regeringens förslag: Det skall införas en ny bestämmelse om att den som utövar offentlig kontroll har rätt att på begäran få sådana upplysningar och att ta del av sådana handlingar som behövs för den offentliga kontrollen. Bestämmelserna skall gälla även beträffande upplysningar till EG:s institutioner och av institutionerna utsedda inspektörer eller experter.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig är positiva till eller har inget att erinra mot denna del.

Skälen för regeringens förslag: I växtskyddslagen saknas uttryckliga bestämmelser som ger kontrollmyndigheten rätt att få ta del av de uppgifter och handlingar som behövs för kontrollen. För att en effektiv kontroll skall kunna säkerställas bör bestämmelser om sådan rätt införas i växtskyddslagen.

Enligt direktivet om växtskydd skall även EG:s institutioner få utföra viss kontroll. Dessa kontroller skall utföras i samråd med den nationella kontrollmyndigheten. För att kunna ta ställning i enskilda kontroll-ärenden och utföra kontroller i enlighet med vad som krävs enligt direktivet bör EG:s institutioner, inspektörer och experter ges samma möjligheter som den nationella kontrollmyndigheten har i detta avseende. Denna rätt bör gälla även för enskilda kontrollorgan till vilka befogenheter har överlåtits enligt växtskyddslagen (se avsnitt 15.3.1).

15.3.3 Avgifter

Regeringens förslag: Det skall införas en ny bestämmelse i lagen om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter som avser kostnad för handläggning av tillstånd,

för omhändertagande av vara eller för kontroll, inspektion eller annan därmed sammanhängande eller jämförlig åtgärd.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig är positiva till eller har inget att erinra mot denna del.

Skälen för regeringens förslag: Statens jordbruksverks verksamhet på växtskyddsområdet innefattar flera olika åtgärder i syfte att kontrollera och hindra spridning av växtskadegörare som allvarligt kan skada växtodling, skog, annan mark eller lager av växter. Verket utfärdar exempelvis sundhetsintyg vid utförsel eller spridning av växter och genomför karantänskontroller m.m. I artiklarna 6.5 och 6.6 i direktiv 2000/29/EG finns vidare bestämmelser om att medlemsstaterna skall se till att producenter av vissa växter, växtprodukter eller andra föremål identifieras och registreras. Enligt direktivet skall även växtpass utfärdas. Kostnader för sådana åtgärder som en myndighet vidtar enligt växtskyddslagen finansieras redan i dag huvudsakligen genom avgifter.

I växtskyddslagen saknas bestämmelser om avgifter. I lagen (1975:85) med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- eller utförsel av varor finns bestämmelser om avgifter avseende bl.a. växtskydd. Enligt 1 § denna lag får regeringen, eller efter regeringens bemyndigande förvaltningsmyndighet, meddela föreskrifter om in- och utförsel av varor, om det är påkallat av hänsyn till bl.a. risk för störning inom samhällsekonomin eller folkförsörjningen, av särskilda handelspolitiska skäl eller växtskyddet. Enligt 2 § samma lag medför bemyndigandet i 1 § inte befogenhet att meddela föreskrifter om annan avgift än bl.a. kostnad för handläggning av fråga om tillstånd, för omhändertagande av gods eller för kontroll, inspektion eller annan därmed jämförlig åtgärd.

Ett bemyndigande att föreskriva om avgifter på växtskyddsområdet bör återfinnas i växtskyddslagen. Bemyndigandet bör avse kostnad för handläggning av fråga om bl.a. tillstånd, omhändertagande av gods för kontroll och inspektion. Avgifterna bör avse kostnader för handläggning av såväl myndighet som av enskilda kontrollorgan till vilka befogenhet enligt växtskyddslagen har överlåtits (se avsnitt 15.3.1.1). Jordbruksverket bör få besluta om vilka avgifter som skall gälla för enskilda kontrollorgans handläggning.

16 Ändringar i djurskyddslagen

16.1 Djurskyddslagen som komplement till EG-förordningar

Regeringens förslag: Djurskyddslagen skall komplettera sådana bestämmelser i EG-förordningar som faller inom tillämpningsområdet för lagen. Regeringen ger till känna i Svensk författningssamling vilka grundförordningar som avses.

I fråga om bestämmelser i EG-förordningar som faller inom flera lagars tillämpningsområde kan regeringen i verkställighetsföreskrifter precisera vilka bestämmelser som kompletteras av djurskyddslagen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela de ytterligare föreskrifter eller i det enskilda fallet fatta de beslut som behövs som komplettering av EG-bestämmelserna.

Lagens bestämmelser om offentlig kontroll, inklusive bestämmelserna om kontrollmyndigheters befogenheter och om överklagande skall tillämpas på de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

Promemorians förslag: Överensstämmer i princip med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som har yttrat sig i denna del ställer sig positiva till förslaget eller har inget att erinra. *Länsrätten i Stockholms län* anser dock att det genom möjligheten att överklaga beslut som har meddelats med stöd av EG-förordningarna ges en mycket vidsträckt och svåröverskådlig överklaganderätt och det bör övervägas om denna rätt kan preciseras genom föreskrifter om att beslut kan överklagas endast i särskilt angivna fall. Länsrätten framför även vissa synpunkter på den lagtekniska utformningen.

Skälen för regeringens förslag: Det finns flera EG-förordningar som innehåller bestämmelser som behandlar frågor som faller inom tillämpningsområdet för djurskyddslagen (1988:534). Detta är bl.a. fallet beträffande Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel. Därtill kommer rådets förordning (EG) nr 1/2005 av den 22 december 2004 om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden och om ändring av direktiven 64/432/EEG och 93/119/EG och förordning (EG) nr 1255/97 som också faller inom djurskyddslagens tillämpningsområde.

För att EG-förordningarna skall kunna verkställas fullt ut i Sverige behöver de kompletteras av vissa bestämmelser i nationell lagstiftning. Som har utvecklats närmare i avsnitt 8.2 bedömer regeringen att en enhetlig lagstiftningsmetod bör väljas för detta ändamål. Regeringen finner därför att det bör införas en bestämmelse i djurskyddslagen som anger att bestämmelserna i lagen kompletterar sådana bestämmelser i EG-förordningar som helt eller delvis faller inom tillämpningsområdet för lagen och att regeringen i Svensk författningssamling ger till känna vilka grundförordningar som avses. Som framgår av övervägandena i avsnitt 8.3 bör regeringen i verkställighetsföreskrifter kunna meddela vilka bestämmelser som kompletteras av djurskyddslagen i fråga om sådana EG-bestämmelser som faller inom flera lagars tillämpnings-område.

Regeringen eller den myndighet som regeringens bestämmer bör därutöver ges rätt att meddela de föreskrifter eller fatta de beslut i enskilda fall som behövs som komplettering av EG-bestämmelserna. I de fall en EG-förordning öppnar för möjligheten att meddela nationella föreskrifter eller förbud, exempelvis ger medlemsstaten rätt att besluta om vissa undantag från förordningen, skall dock sådana eventuella föreskrifter meddelas med stöd av lagens allmänna bemyndiganden.

Till de bestämmelser i djurskyddslagen som bör göras tillämpliga på EG-förordningarna hör bestämmelserna om ansvarig myndighet för den offentliga kontrollen, om denna myndighets rätt till tillträde och åtkomst till upplysningar och handlingar, den handräckningshjälp som kan behövas vid kontrollen samt bestämmelserna om förelägganden, förbud, vite och rättelse. Dessa bestämmelser bör vidare anpassas efter den terminologi och systematik som finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004.

Vidare bör djurskyddslagens överklagandebestämmelser göras tillämpliga på EG-förordningarna. Regeringen delar inte Länsrättens i Stockholms län farhågor att överklagandebestämmelserna kommer att leda till en vidsträckt och svåröverskådlig överklaganderätt. Enligt regeringens bedömning är den mängd av beslut som kontroll-myndigheterna har rätt att fatta med stöd av EG-förordningarna begränsade.

16.2 Räckvidden för Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004

Regeringens förslag: Regeringen får meddela föreskrifter om vilka bestämmelser i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 som skall tillämpas vid offentlig kontroll av andra djurhållare än sådana som håller livsmedelsproducerande djur.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. I promemorian föreslås en bestämmelse i djurskyddslagen om att bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 i tillämpliga delar även skall reglera kontrollen över andra djurhållare.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser har inte yttrat sig särskilt över förslaget. Djurskyddsmyndigheten tillstyrker dock förslaget medan Umeå kommun avstyrker, se avsnitt 9.3 för en närmare redogörelse för dessa remissynpunkter.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har i avsnitt 9.3 gjort den bedömningen att bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 bör gälla även för andra djurhållare än sådana som håller livsmedelsproducerande djur. I promemorian föreslås att det i djurskyddslagen skall införas en bestämmelse om att bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 i tillämpliga delar även skall reglera kontrollen över andra djurhållare. Regeringen bedömer dock att det är lämpligare att regeringen i föreskrifter meddelar vilka bestämmelser i EG-förordningen som bör tillämpas vid offentlig kontroll av andra djurhållare än sådana som håller livsmedelsproducerande djur. Härigenom får man en mer enhetlig och tydligare tillämpning av kontrollbestämmelserna än vad som skulle vara fallet om varje tillämpare själv måste avgöra om en bestämmelse i EG-förordningen även skall tillämpas på icke livsmedelsproducerande djur. Vi föreslår därför att det införs ett sådant bemyndigande för regeringen i lagen.

16.3 Åligganden för kontrollmyndigheten

Regeringens förslag: Det föreskrivs särskilt att länsstyrelsen inom länet har ansvar för att samordna övriga kontrollmyndigheters verksamhet och lämna råd och hjälp i denna verksamhet.

Den myndighet som utövar offentlig kontroll skall genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen, de föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen och de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

Det införs en skyldighet för kontrollmyndigheten att verka för att överträdelser av djurskyddslagstiftningen beivras.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås dock att regeringen skall kunna föreskriva att Djurskyddsmyndighetens och länsstyrelsernas samordningsansvar för den offentliga kontrollen skall överlåtas på annan myndighet. Vidare innehåller promemorians förslag inte någon bestämmelse om kontrollmyndigheternas skyldighet att beivra överträdelser av lagstiftningen.

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som särskilt yttrat sig i frågan tillstyrker i huvudsak förslaget eller lämnar det utan erinran. *Länsstyrelsen i Skåne län* framför dock att de nya samordningsuppgifterna för myndigheten bör preciseras i föreskrifter till lagen. Djurskyddsmyndigheten har dock ifrågasatt förslaget att regeringen kan föreskriva att andra myndigheter än Djurskyddsmyndigheten och länsstyrelserna skall utföra samordningsuppgifter för viss kontroll. Myndigheten anser att bestämmelsen är oklar och önskar ett förtydligande. Några remissinstanser, däribland Djurskyddsmyndigheten

och Göteborgs kommun har påpekat att det finns behov av en bestämmelse som tydligt anger kontrollmyndigheternas skyldighet att anmäla misstankar om brott.

Skälen för regeringens förslag: Djurskyddsmyndigheten utövar i dag den centrala tillsynen över djurskyddslagstiftningen, medan länsstyrelserna utövar tillsyn inom länen samt kommunerna inom kommunerna.

Som har konstaterats i avsnitt 9.4 är begreppet offentlig kontroll snävare än begreppet tillsyn i det att det till skillnad från tillsynsbegreppet endast innefattar rent operativa tillsynsuppgifter. De samordnande och stödjande uppgifter som Djurskyddsmyndigheten och länsstyrelserna till stor del utför i dag faller sålunda utanför kontrollbegreppet. Regeringen bedömer att såväl Djurskyddsmyndigheten som länsstyrelserna bör ha dessa uppgifter även i framtiden. Vad avser Djurskyddsmyndigheten framgår redan idag av lagen att myndigheten samordnar och stödjer övriga tillsynsmyndigheters verksamhet och lämnar råd och hjälp i denna verksamhet. Regeringen föreslår därför att det i lagen särskilt föreskrivs att även länsstyrelserna har till uppgift att, inom länet, samordna övriga kontrollmyndigheters verksamhet och lämna råd och hjälp i denna verksamhet.

I promemorian förslås att det skall vara möjligt för regeringen att föreskriva att andra myndigheter än Djurskyddsmyndigheten och länsstyrelsen skall kunna samordna den offentliga kontrollen för viss verksamhet. Djurskyddsmyndigheten har dock ifrågasatt möjligheten. Regeringen finner inte heller att det, vad avser djurskyddsområdet, finns ett behov av att kunna föreskriva om andra samordnande myndigheter.

Som har konstaterats i avsnitt 9.4 bör det i djurskyddslagen särskilt regleras att den myndighet som utför offentlig kontroll skall genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen, enligt de föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen och enligt de bestämmelser i EG-förordningar som kompletteras av lagen. Regeringen föreslår därför att en bestämmelse med detta innehåll tas in i lagen.

Flera remissinstanser har framhållit att det är angeläget att det i djurskyddslagen uttryckligen anges att kontrollmyndigheterna är skyldiga att beivra överträdelser av djurskyddslagstiftningen eftersom en sådan bestämmelse kan fungera som ett viktigt incitament för myndigheterna att medverka till lagföring av brott. Mot bakgrund härav och då en sådan skyldighet föreslås ingå i den nya livsmedelslagen, se avsnitt 11.12, bedömer regeringen att det även i djurskyddslagen bör införas en bestämmelse om skyldighet för kontrollmyndigheterna att beivra överträdelser mot djurskyddslagstiftningen. Bestämmelsen är utformad på motsvarande sätt som den i livsmedelslagen.

16.4 Åtgärder vid bristande efterlevnad, m.m.

Regeringens förslag: Det tydliggörs att bestämmelserna om förelägganden och förbud skall tillämpas utöver vad som följer av de EG-förordningar som kompletteras av lagen.

Den som är föremål för offentlig kontroll skall vara skyldig att tillhandahålla den hjälp som behövs för att kontrollen skall kunna genomföras.

Det tydliggörs att även utrymmen som har anknytning till djurhållningen omfattas av kontrollmyndighetens rätt till tillträde för offentlig kontroll.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som yttrat sig i denna del tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Miljöförbundet Blekinge Väst* har dock vissa lagtekniska synpunkter på formuleringen av bestämmelsen om kontrollmyndighetens rätt till tillträde.

Skälen för regeringens förslag: En grundläggande förutsättning för att kontrollmyndigheterna skall kunna säkerställa efterlevnaden av djurskyddslagstiftningen är att de har tillräckliga möjligheter att vidta åtgärder vid bristande efterlevnad av regelverket.

Djurskyddslagen innehåller flera bestämmelser om tvångsåtgärder. Kontrollmyndigheten får meddela förelägganden och förbud i de fall som det behövs för att lagen eller föreskrifter meddelade med stöd av lagen skall följas. Sådana allmänna förelägganden och förbud får förenas med vite. Kontrollmyndigheten får även besluta om rättelse på bekostnad av den som inte fullgör sina skyldigheter enligt djurskyddslagstiftningen.

I artikel 54 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 föreskrivs om särskilda åtgärder som skall vidtas vid bristande efterlevnad av livsmedels- och foderlagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd. Bestämmelserna i EG-förordningen är direkt tillämpliga av de behöriga myndigheterna. Några av de uppräknade åtgärderna motsvaras av gällande bestämmelser i de berörda lagarna. Några är nya i den meningen att de inte tidigare har varit föremål för en preciserad författningsreglering. Av förordningen följer också att andra åtgärder än de uppräknade får vidtas av den behöriga myndigheten om de anses vara motiverade.

Som redogjorts för under avsnitt 16.1 föreslås att bestämmelserna om förelägganden, förbud och rättelse görs tillämpliga även på de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen. Det bör också tydligt framgå att rätten att förena förelägganden och förbud med vite omfattar sådana förelägganden och förbud som meddelas med stöd av EG-förordningarna.

För att undvika en dubbelreglering i förhållande till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 bör emellertid bestämmelserna i djurskyddslagen anpassas efter det förhållande att de kompletterar EG-förordningarnas bestämmelser om åtgärder som skall vidtas vid bristande efterlevnad av lagstiftningen. Det bör därför förtydligas att åtgärderna får vidtas utöver vad som följer av de EG-förordningar som kompletteras av lagen.

I promemorian föreslås att djurskyddslagens bestämmelse om rätt för den som utövar tillsyn att få tillträde till områden, anläggningar m.m. förtydligas. Enligt nuvarande ordalydelse är tillträdesrätten begränsad till områden, anläggningar m.m. där djur hålls. Även andra utrymmen med anknytning till djurhållningen kan dock behöva omfattas av

tillträdesrätten. Det kan exempelvis finnas behov av att kontrollera utrymmen där foder förvaras. Regeringen, som delar bedömningen bakom promemorians förslag, föreslår därför att det i bestämmelsen läggs till att även områden m.m. som berör djurhållningen omfattas av rätten till tillträde om det behövs för den offentliga kontrollen.

Enligt artikel 4.2 g i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 skall den behöriga myndighet som medlemsstaten utser se till att foder- och livsmedelsföretagarna är skyldiga att undergå de inspektioner som genomförs i enlighet med förordningen och att bistå myndighetens personal när det genomför sina uppgifter. För att den behöriga myndigheten skall kunna verkställa denna bestämmelse bör det i djurskyddslagen införas en skyldighet för den som är föremål för offentlig kontroll att tillhandahålla den hjälp som behövs för att kontrollen skall kunna genomföras.

16.5 Hjälp av polismyndigheten

Regeringens förslag: Den som utför offentlig kontroll eller verkställande av andra beslut skall ha rätt att hos polismyndigheten begära den hjälp som behövs för att inspektionen m.m. skall kunna genomföras. Biträde av polismyndigheten får dock begäras endast när det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att inspektionen inte kommer att kunna utföras utan att polisens särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas eller det annars finns synnerliga skäl för begäran.

Promemorians förslag: Överensstämmer i princip med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Riksdagens ombudsmän (JO)* framför att förslaget ligger i linje med de synpunkter som JO i tidigare remissyttrande har framfört beträffande SOU 2002:70 Polisverksamhet i förändring. *Rikspolisstyrelsen* är positiv till förslaget och framhåller att den nya formuleringen torde undanröja risken för ett slentrianmässigt utnyttjande av polisens resurser. *Djurskyddsmyndigheten* avstyrker förslaget och anser att det saknas konsekvensanalys ur ett djurskyddsperspektiv. Myndigheten framhåller att djurskyddsinspektörer i hög utsträckning har faktiska behov av polishjälp i inspektionsverksamheten. *Länsstyrelsen i Skåne län* anser att förslaget innebär en försämring i förhållande till nu gällande bestämmelser och att myndigheterna har ett starkt behov av polishjälp vid offentlig kontroll. *Hörby kommun* påpekar att det ur arbetsgivarperspektiv är viktigt att bestämmelsen medger att polishandräckning får ske om en inspektör av någon anledning känner ett uttalat eller outtalat hot från verksamhetsutövaren mot sin säkerhet. *Miljöförbundet Blekinge Väst* påpekar att förslaget om att synnerliga skäl krävs för polishjälp kommer att försvåra eller förhindra den offentliga kontrollen eftersom det i dag finns en stark hotbild mot kontrollmyndighetens personal. Kommunen anser att den nuvarande lydelsen av bestämmelsen skall gälla även fortsättningsvis. *Umeå kommun* avstyrker förslaget eftersom det bör finnas möjligheter för kontrollmyndigheterna att begära polishjälp när det bedöms vara

nödvändigt med hänsyn till personsäkerheten för inspektörerna. *Naturvetareförbundet* påpekar att förslaget torde innebära en arbetsmiljöfråga eftersom den nya formuleringen ger utrymme för tolkningar som kan innebära att inspektörerna inte kommer att kunna påräkna polishjälp när så bedöms vara nödvändigt. *Djurskyddsinspektörernas Riksförening* motsätter sig förslaget då föreningen ser en risk för att det kan leda till ett försämrat djurskydd.

Skälen för regeringens förslag: Polisen har enligt ett stort antal författningar, däribland djurskyddslagen, skyldighet att i olika sammanhang bistå myndigheter med handräckning. Bakgrunden till polisens skyldighet att på begäran av annan myndighet bistå med handräckning är polisens befogenhet att använda våld i vissa situationer. En grundläggande princip är att handräckningsbegäran skall ske först sedan den begärande myndigheten har konstaterat att uppgiften inte kan lösas utan biträde av polisen.

Av samma skäl som har framförts beträffande den nya livsmedelslagstiftningen (avsnitt 11.14) menar regeringen att det även i djurskyddslagen tydligt bör framgå vilka förutsättningar som gäller för polisens biträde. Avsikten är enbart att klargöra att polisens resurser enbart skall användas om det finns särskild anledning att anta att polisens särskilda kompetens och befogenhet att bruka våld kan behövas. Avsikten är inte, som några av remissinstanserna felaktigt har antagit, att möjligheten att begära biträde av polisen beskärs så att det får negativa konsekvenser för myndigheternas möjlighet att utöva kontroll eller at verkställa beslut. Det är även i fortsättningen enbart den begärande myndigheten som har att pröva om förutsättningar föreligger att begära biträde av polismyndigheten. Polisen kommer således inte heller i fortsättningen att göra någon materiell prövning av begäran. De farhågor som har framförts av bl.a. Hörby kommun, Umeå kommun och Naturvetarförbundet får därmed anses vara ogrundade. Vi finner dock att det tydligt bör framgå av lagtexten att polisen är skyldig att bistå såväl vid offentlig kontroll som vid verkställande av beslut i övrigt.

Regeringen föreslår därför att bestämmelsen om biträde av polismyndigheten ändras så att det framgår att biträde av polismyndigheten endast skall kunna ske när det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kommer att kunna utföras utan att polisens särskilda befogenhet att använda våld behöver tillgripas eller det annars finns synnerliga skäl för begäran.

16.6 Avgifter

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall bemyndigas att meddela föreskrifter om skyldighet för enskilda att betala avgift för offentlig kontroll enligt djurskyddslagen, de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen eller de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen. Bemyndigandet skall innefatta en skyldighet för kommunen att ta ut avgift.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall vidare bemyndigas att meddela föreskrifter om hur statliga myndigheters och kontrollorgans avgifter skall beräknas.

Promemorians förslag: I promemorian lämnas inte några nya förslag rörande avgifterna bortsett från att det föreslås att lagens nuvarande avgiftsbemyndigande skall tillämpas även för offentlig kontroll och i ärenden enligt de EG-förordningar som kompletteras av lagen.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens**.** Utredningen föreslår dock att regeringen eller efter regeringens bemyndigande Djurskyddsmyndigheten får meddela föreskrifter även om hur kommunernas avgifter skall beräknas.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna som har yttrat sig över utredningens förslag till nytt avgiftssystem är positiva i sak. En sammanfattande redogörelse för remissinstansernas inställning finns i avsnitt 10. Några remissinstanser, bl.a. *Djurskyddsmyndigheten* och *Umeå kommun,* har vidare haft vissa synpunkter på den lagtekniska utformningen.

Skälen för regeringens förslag: I djurskyddslagen finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om att det får tas ut avgifter för tillsynen och i ärenden enligt djurskyddslagen. Regeringen får även överlåta åt kommunen att meddela föreskrifter om avgifter för tillsyn och i ärenden.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 innehåller bestämmelser om finansiering av den offentliga kontrollen. I artikel 27 föreskrivs att medlemsstaten får ta ut avgifter för att täcka kostnaderna för offentlig kontroll. I bestämmelsen finns även grundläggande principer för hur avgiften får beräknas. Bestämmelserna skall tillämpas först fr.o.m. den 1 januari 2007.

Vi har i avsnitt 10 redogjort för hur vi anser att ett framtida avgiftssystem baserat på Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 bör utformas. Vi har där bl.a. gjort den bedömningen att det bör vara obligatoriskt för kontrollobjekten att betala en avgift för kontrollmyndighetens kontroll av djurskyddet.

Djurskyddslagen bör därför innehålla bemyndiganden för regeringen eller efter regeringens bemyndigande Djurskyddsmyndigheten att meddela föreskrifter om skyldighet för djurhållare m.fl. att betala avgift för offentlig kontroll enligt djurskyddslagen, de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen eller de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen. Som bl.a. Umeå kommun har påtalat i sitt remissvar bör bemyndigandet inte begränsas till djurhållare, eftersom det innebär en oönskad inskränkning i vilka verksamheter som får debiteras. Även exempelvis djurtransportörer bör kunna bli föremål för djurskyddskontroll.

Det bör för att uppfylla kraven i 8 kap. 5 § RF i lagen tydliggöras att bemyndigandet innefattar en skyldighet för kommunerna att ta ut en avgift för offentlig kontroll. Som utvecklas närmare i avsnitt 10.3.1. anser vi att det tillräckligt att kommunerna vägleds i sin avgiftssättning för den offentliga kontrollen genom allmänna råd som utfärdas av Djurskyddsmyndigheten. Vad avser de ärenden som kommunen

handlägger, såsom tillstånd till att använda hästar i ridskoleverksamhet enligt 16 § djurskyddslagen, bedömer vi att varje kommun även i fortsättningen bör ha rätt att besluta om det skall tas ut en avgift för handläggningen.

Liksom tidigare bör Djurskyddsmyndigheten, efter bemyndigande från regeringen ha möjlighet att genom föreskrifter föreskriva om skyndighet att betala avgifter och beräkningen av avgifterna. Bemyndigandet bör även omfatta avgifter för kontrollorgans verksamhet. Detta bör tydligt framgå av lagen.

16.7 Undantag för djur inom försvarsmakten

Regeringens förslag: Det klargörs att djurskyddslagens bestämmelser om offentlig kontroll inte skall omfatta djur inom försvarsmakten.

Skälen för regeringens förslag: Försvarsmaktens djur är enligt 28 § djurskyddslagen undantagna lagens bestämmelser om tillsyn. Enligt förordningen (2000:555) med instruktion för Försvarsmakten ansvarar generalläkaren i stället för djurskyddstillsynen över dessa djur. Generalläkaren är självständig i tillsynsfunktionen, dvs. han är inte underställd överbefälhavaren. Det är enbart tillsynsbestämmelserna som undantas. De materiella reglerna i djurskyddslagen gäller således även för djur inom försvarsmakten.

Undantaget från tillsynsbestämmelserna motiveras av säkerhetsskäl och motsvarande bestämmelse fanns även i 1944 års djurskyddslag. Efter den nuvarande djurskyddslagens tillkomst har det i 25 § införts ett bemyndigande för regeringen eller efter regeringens bemyndigande, Djurskyddsmyndigheten, att meddela föreskrifter om hur tillsynen enligt djurskyddslagen skall bedrivas (SFS 2003:52) samt skyldighet för en tillsynsmyndighet att lämna information till en annan tillsynsmyndighet (SFS 2005:338). Dessa ändringar har dock inte föranlett någon ändring av bestämmelsen om undantag för försvarsmaktens djur. I motiven till lagändringarna (prop. 2001/02:189, och prop. 2004/05:72) finns inga överväganden rörande den tillsyn som bedrivs över försvarets djur.

Kontrollen över försvarets djur är frikopplad från övrig kontrollverksamhet av djurskyddet. Djurskyddsmyndigheten har således ingen roll i kontrollen av dessa djur. Myndigheten bör därför inte heller föreskriva om den kontroll som generalläkaren utövar. Det följer dessutom av förordningen med instruktionen för Försvarsmakten att generalläkaren har rätt att meddela interna föreskrifter för Försvarsmakten för efterlevnaden av djurskyddsbestämmelserna. Regeringen föreslår därför att det tydliggörs att bemyndigandet att meddela föreskrifter om hur offentlig kontroll skall bedrivas inte skall omfatta försvarsmaktens djur. Eftersom Djurskyddsmyndigheten inte har någon samordnande funktion över försvarsmaktens djur bör det inte heller åligga Försvarsmakten att, inom ramen för kontrollverksamheten, lämna information till Djurskyddsmyndigheten. Inte heller bestämmelserna om föreskrifter om avgifter för offentlig kontroll bör

tillämpas för djuren som används i försvarsmakten, detsamma gäller bestämmelserna om åligganden för kontrollmyndigheterna, se avsnitt 16.3.

16.8 Utökat straffansvar

Regeringens förslag: Den som av uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot skyldigheter, villkor eller förbud som finns i de EG-förordningar som kompletteras av lagen skall dömas till böter eller fängelse i högst två år. Detta gäller dock inte bestämmelser om hur myndigheter utövar kontroll eller annan myndighetsutövning. Om brottet har begåtts med uppsåt och avsett en förpliktelse av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt, döms till fängelse i högst två år.

Om gärningen är att anse som ringa skall inte dömas till ansvar. Till ansvar skall inte heller dömas om gärningen är belagd med samma eller strängare straff i brottsbalken.

Om ett vitesföreläggande eller vitesförbud har överträtts döms inte till ansvar enligt lagen för en gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Promemorians förslag: Förslaget överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian görs dock ingen inskränkning för bestämmelser om myndighetsutövning.

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som har yttrat sig särskilt över promemorians förslag ställer sig positiva till det eller har inte något att erinra. Några remissinstanser, däribland *Riksdagens ombudsmän (JO),* har dock uppmärksammat frågan om lagens utformning av straffbestämmelserna med anledning av Högsta domstolens dom i rättsfallet NJA 2005 s. 33.

Skälen för regeringens förslag: I de EG-förordningar som kompletteras av lagen finns bestämmelser om skyldigheter, villkor eller förbud som rör sådana frågor om handhavande av djur som faller inom tillämpningsområdet för djurskyddslagen. Exempel på detta finns i rådets förordning (EG) nr 1/2005, vilken börjar tillämpas fr.o.m. den 5 januari 2007. I förordningen, som innehåller bestämmelser om skydd av djur under transport, finns bl.a. bestämmelser om vad som åligger djurtransportörer, krav på utrymmen i transportmedel och maximala transporttider för olika djurslag. Regeringen bedömer att uppsåtliga och oaktsamma överträdelser av enskild mot skyldigheter, villkor eller förbud som finns i de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen skall straffsanktioneras. Straffskalan bör, i likhet med andra brott mot djurskyddslagen, bestämmas till böter eller fängelse i högst två år.

Vissa av EG-bestämmelserna som kompletteras av lagen innehåller emellertid även förpliktelser för myndigheter och offentliga organ. Några av dessa förpliktelser riktar sig till utpekade myndighetspersoner. Som exempel kan nämnas bestämmelserna i bilaga 1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 och artikel 21 i rådets förordning (EG) nr 1/2005. I båda fallen handlar det om åligganden för officiella veterinärer, vilka utförs i deras myndighetsutövning. Straffbestämmelsen

bör inte omfatta den som vid myndighetsutövning underlåter att iaktta de skyldigheter för myndigheter som följer av EG-bestämmelserna. I sådana fall kan i stället straffansvar för tjänstefel enligt 20 kap. 1 § brottsbalken aktualiseras. Regeringen föreslår att överträdelse av bestämmelser om myndighetsutövning undantas från det straffsanktionerade området i djurskyddslagen.

För ringa brott bör inte dömas till ansvar. Inte heller bör någon dömas för brott enligt djurskyddslagen om samma eller svårare påföljd följer enligt brottsbalken. Enligt allmänna principer bör det inte vara möjligt att ingripa med straff och vitespåföljd mot samma förseelse. Regeringen föreslår därför att en bestämmelse bör införas i lagen om att den som har överträtt ett vitesföreläggande eller vitesförbud inte döms till ansvar enligt djurskyddslagen för gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Som en följd av införandet av straffsanktioner för den som bryter mot de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen, kommer även bestämmelserna om djurförbud och omhändertagande av djur för den som vid upprepande tillfällen har dömts till ansvar för brott enligt djurskyddslagen att tillämpas på den som döms för brott mot EG-bestämmelserna.

Som vissa remissinstanser har påpekat påverkas även djurskyddslagens straffbestämmelser av frågan om blankettstraffbudens överensstämmelse med regeringsformen. Detta lagstiftningsärende föranleder dock inte några ändringar av straffbestämmelsen i 36 §. Frågan om följderna av Högsta domstolens dom angående blankettstraffbuden bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Regeringen har därför för avsikt att så snart beredningen har avslutats återkomma i frågan.

16.9 Verkställighet av beslut

Regeringens förslag: Regeringen skall få meddela föreskrifter om i vilka fall som beslut skall gälla omedelbart.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som har yttrat sig särskilt över promemorians förslag ställer sig positiva till det eller har inte något att erinra. *Djurskyddsmyndigheten* och *Stockholms kommun* påpekar dock att det är viktigt att den beslutande myndigheten även fortsättningsvis skall ha rätt att bestämma att ett beslut skall gälla omedelbart även om det överklagas.

Skälen för regeringens förslag: I djurskyddslagen finns uppräknat vilka beslut som gäller omedelbart om inte myndigheten bestämmer något annat. Det rör beslut om tvångsomhändertagande av djur och beslut om förbud att handha djur. Enligt lagen får en myndighet även beträffande beslut i andra frågor som regleras i lagen bestämma att ett beslut skall gälla även om det överklagas.

Genom de EG-förordningar som kommer att komplettera djurskydds-lagen kommer nu vissa beslut att fattas med stöd av EG-förordningarna. Regeringen delar bedömningen i promemorian om att det i vissa fall kan vara nödvändigt att verkställa besluten omedelbart med hänsyn till

djurens liv och hälsa. Ett exempel på detta är de nödåtgärder som avses i artikel 23 i rådets förordning (EG) nr 1/2005. Lagstiftningen behöver således utökas till att omfatta även vissa beslut enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

Djurskyddslagen kommer att komplettera flera befintliga EG-förordningar och kan förväntas komma att komplettera ytterligare EG-förordningar. Att i lagen räkna upp de beslut som enligt huvudregeln bör gälla omedelbart bedöms som mindre ändamålsenligt, inte minst med hänsyn till att det finns en risk för att riksdagen måste fatta beslut om att ändra lagen så fort som det tillkommer en ny EG-förordning som kompletteras av djurskyddslagen. Sådana föreskrifter bör därför, enligt vår bedömning, utfärdas av regeringen. För att samla samtliga bestämmelser om verkställighet bör vidare den befintliga bestämmelsen om vilka beslut som skall gälla omedelbart föras över till djurskyddsförordningen.

Det föreslås således att regeringen bemyndigas att meddela föreskrifter om i vilka fall beslut som omedelbart skall gälla. Ändringen kommer inte att innebära någon inskränkning av rätten till omedelbar verkställighet i förhållande till vad som gäller i dag.

16.10 Prövning av djurstallar

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att besluta vilken myndighet som skall pröva om stallar – som inte har förprövats – kan godkännas i efterhand.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De fåtal instanser som särskilt yttrat sig över frågan har tillstyrkt förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen har i 3 § djurskyddslagen bemyndigat regeringen att meddela närmare föreskrifter om förprövning av djurstallar. Med stöd av detta bemyndigande har regeringen i 5 § djurskyddsförordningen (1988:539) föreskrivit att stall, andra förvaringsutrymmen och hägn för hästar eller för djur som föds upp eller hålls för produktion av livsmedel, ull, skinn eller pälsar inte får uppföras, byggas till eller byggas om utan att stallen, förvaringsutrymmena eller hägnen på förhand har godkänts från djurskydds- och djurhälsosynpunkt. Ett sådant godkännande prövas enligt 6 § samma förordning av länsstyrelsen som också skall besiktiga stallar och anläggningar innan dessa tas i bruk. Enligt 55 § djurskyddsförordningen prövar Djurskyddsmyndigheten sådana åtgärder vad avser förvaringsutrymmen för försöksdjur.

Efter en ändring av djurskyddslagen, (prop. 2002/03:149, bet. 2003/04:MJU6, rskr. 2003/04:55), finns det från den 1 januari 2004 i 3 a § ett krav på att länsstyrelsen skall förbjuda inhysning av djur i byggnader som inte har förprövats om inte länsstyrelsen finner att åtgärden kan godkännas i efterhand. I propositionen anfördes att det var lämpligt att ge länsstyrelsen ansvaret att undersöka om byggnaden uppfyller djurskyddslagstiftningens krav i efterhand.

Regeringen bedömer det dock som mest ändamålsenligt att den myndighet som skulle ha gjort förprövningen undersöker om åtgärden

kan godkännas i efterhand. Mot bakgrund härav samt det faktum att Djurskyddsmyndigheten är den myndighet som godkänner ombyggnationer m.m. av förvaringsutrymmen för försöksdjur föreslås att bestämmelsen om prövning i efterhand av byggnadsåtgärder ändras på så sätt att regeringen bemyndigas att föreskriva vilken myndighet som skall göra prövningen.

17 Ändringar i epizootilagen

17.1 Epizootilagen som ett komplement till EG-förordningar

Regeringens förslag: Epizootilagen skall komplettera bestämmelser i sådana EG-förordningar som faller inom tillämpningsområdet för lagen och som regeringen ger till känna i Svensk författningssamling.

I fråga om sådana EG-bestämmelser som faller inom flera lagars tillämpningsområde kan regeringen i verkställighetsföreskrifter precisera vilka EG-bestämmelser som kompletteras av epizootilagen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela de föreskrifter eller i det enskilda fallet fatta de beslut som behövs som komplettering av EG-bestämmelser.

Lagens bestämmelser om offentlig kontroll, inklusive bestämmelserna om kontrollmyndigheters befogenheter, om överklagande och besluts omedelbara verkan görs tillämpliga på de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

Promemorians förslag: Överensstämmer i princip med regeringens.

Remissinstanserna: *Länsrätten i Stockholm* anser att det genom möjligheten att överklaga beslut som har meddelats med stöd av EG-förordningarna ges en mycket vidsträckt och svåröverskådlig överklaganderätt och det bör övervägas om denna rätt kan preciseras genom föreskrifter om att beslut kan överklagas endast i särskilt angivna fall. Länsrätten framför även vissa synpunkter på den lagtekniska utformningen.

Skälen för regeringens förslag: Det finns flera EG-förordningar som innehåller bestämmelser som faller inom tillämpningsområdet för epizootilagen och som innehåller bestämmelser som bör kompletteras av denna lag för att kunna verkställas i Sverige. Detta är fallet beträffande exempelvis Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung (bilagorna II och III) samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel (bilaga I, kapitel II B och kapitel III).

Enligt 8 § epizootilagen kompletterar lagen vidare Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 999/2001 av den 22 maj 2001 om fastställande av bestämmelser för förebyggande, kontroll och utrotning av vissa typer av transmissibel spongiform encefalopati. Lagen

kompletterar dock förordningen enbart vad avser de bestämmelser som inte faller inom tillämpningsområdet för livsmedelslagen (1971:511) eller lagen (1985:295) om foder.

För att de nya EG-förordningarna skall kunna verkställas fullt ut i Sverige behöver de kompletteras av vissa bestämmelser i nationell lagstiftning. Som utvecklats närmare i avsnitt 8 bedömer regeringen att en enhetlig lagstiftningsmetod bör väljas för detta ändamål. Regeringen finner därför att det bör införas en bestämmelse i epizootilagen som anger att bestämmelserna i lagen kompletterar sådana EG-förordningar som helt eller delvis faller inom tillämpningsområdet för lagen och att regeringen i Svensk författningssamling ger till känna vilka grundförordningar som avses. Som framgår av övervägandena i avsnitt 8.3 bör regeringen i verkställighetsföreskrifter kunna precisera vilka bestämmelser som kompletteras av epizootilagen i fråga om sådana EG-förordningar som faller inom flera lagars tillämpningsområde. Av detta följer att den nuvarande bestämmelsen i 8 § andra stycket bör utgå.

Regeringen eller den myndighet som regeringens bestämmer, bör därutöver ges rätt att meddela de föreskrifter eller fatta de beslut i enskilda fall som behövs som komplettering av EG-förordningarna. I de fall som en EG-förordning öppnar för möjligheten att meddela nationella föreskrifter eller förbud, exempelvis ger medlemsstaten rätt att besluta om vissa undantag från förordningen, får sådana meddelas med stöd av lagens allmänna bemyndiganden.

Till de bestämmelser i lagen som bör göras tillämpliga på EG-förordningarna hör bestämmelserna om ansvarig myndighet för den offentliga kontrollen, om denna myndighets rätt till tillträde och åtkomst till upplysningar och handlingar, den handräckningshjälp som kan behövas vid kontrollen samt bestämmelserna om förelägganden, förbud och vite samt rättelse. Dessa bestämmelser bör vidare, såsom föreslås i avsnitt 9, anpassas efter den terminologi och systematik som finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004.

Vidare bör även epizootilagens bestämmelser om överklagande och besluts omedelbara verkan göras tillämpliga på de EG-förordningar som kompletteras av lagen. Regeringen delar inte Länsrättens i Stockholms län farhågor att överklagandebestämmelserna kommer att leda till en vidsträckt och svåröverskådlig överklaganderätt. Enligt regeringens bedömning är den mängd beslut som kontrollmyndigheterna har rätt att fatta med stöd av EG-förordningarna begränsade.

17.2 Offentlig kontroll och andra åtgärder

Regeringens förslag: Den närmare ansvarsfördelningen mellan kontrollmyndigheterna skall föreskrivas av regeringen. Det skall dock framgå av lagen att Statens jordbruksverk samordnar övriga kontrollmyndigheters verksamhet och lämnar råd och hjälp i verksamheten.

Den myndighet som utför offentlig kontroll skall genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen, enligt de föreskrifter eller beslut som

meddelats med stöd av lagen och enligt de bestämmelser i EG-förordningar som kompletteras av lagen.

Den som är föremål för offentlig kontroll eller andra åtgärder skall vara skyldig att tillhandahålla den hjälp som behövs för att kontrollen eller åtgärderna skall kunna genomföras.

Den som vidtar åtgärder enligt epizootilagen eller de EG-förordningar som kompletteras av lagen skall vidare ha rätt till tillträde till områden m.m.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås dock inte att det särskilt skall föreskrivas om att kontrollmyndigheterna genom rådgivning, information och på annat sätt skall underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen m.m.

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som särskilt har yttrat sig i frågan tillstyrker eller har inte någon erinran mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 11 § epizootilagen utövar Jordbruksverket den centrala tillsynen över efterlevnaden av lagen, föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen och de EG-bestämmelser som finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 999/2001. Länsstyrelsen utövar tillsynen inom länet. Länsstyrelserna bedriver uteslutande operativ tillsyn. Jordbruksverkets huvuduppgift är att samordna tillsynen över epizootilagen och lämna råd och hjälp i denna verksamhet. Jordbruksverket utövar även viss operativ tillsyn genom bl.a. distriktsveterinärorganisationen, karantänsveterinärer och andra veterinärer som utför officiella uppdrag.

Beskrivningen av de olika kontrollmyndigheternas ansvarsområden som ”central tillsyn” och ”tillsyn inom länet” är inte helt tydlig. Det är oklart vad som avses med de olika begreppen eller vilka uppgifter som ingår i de utpekade myndigheternas kontrollansvar. Begreppen bör därför inte användas i fortsättningen, se även regeringens proposition 2004/05:72 Förbättrad djurskydds- och livsmedelstillsyn, s. 20 f, om motsvarande begrepp i livsmedelslagen (1971:511) och djurskyddslagen (1988:534). De myndigheter som har uppgifter inom den offentliga kontrollen bör, enligt regeringens bedömning, pekas ut i lagen men den närmare ansvarsfördelningen mellan myndigheterna bör föreskrivas av regeringen. Avsikten är dock inte att detta skall leda till någon förändring i myndigheternas nuvarande ansvar för den offentliga kontrollen.

Som konstaterats i avsnitt 9.4 är begreppet offentlig kontroll snävare än begreppet tillsyn i det att det till skillnad från tillsynsbegreppet endast innefattar rent operativa tillsynsuppgifter. De samordnande och stödjande uppgifter som Jordbruksverket till stor del utför i dag faller sålunda utanför kontrollbegreppet. Det bör därför enligt regeringens mening särskilt föreskrivas i lagen att Jordbruksverket har till uppgift att samordna övriga kontrollmyndigheters verksamhet och lämna råd och hjälp i denna verksamhet.

Som konstaterats i avsnitt 9.4 bör det i lagen särskilt regleras att den myndighet som utför offentlig kontroll skall genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen, enligt de föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen och enligt de bestämmelser i EG-

förordningar som kompletteras av lagen. Regeringen föreslår därför att en bestämmelse med detta innehåll tas in i den nya lagen.

Enligt artikel 4.2 g i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 skall den behöriga myndighet som medlemsstaten utser se till att foder- och livsmedelsföretagarna är skyldiga att undergå de inspektioner som genomförs i enlighet med förordningen och att bistå myndighetens personal när den genomför sina uppgifter. För att den behöriga myndigheten skall kunna verkställa denna bestämmelse bör det i epizootilagen införas en skyldighet för den som är föremål för offentlig kontroll att tillhandahålla den hjälp som behövs för att kontrollen skall kunna genomföras.

Epizootilagen innehåller en lång rad tvångsåtgärder. För att förebygga eller bekämpa epizootier får det föreskrivas eller i det enskilda fallet beslutas om slakt av djur, smittrening, skyddsympning, undersökning av djur m.m. Vissa av dessa åtgärder kan behöva utföras av annan än djurägaren. Bortsett från skyldigheten i 3 § epizootilagen för djurägaren att underkasta sig de åtgärder som behövs för en veterinärundersökning finns det inte någon uttrycklig skyldighet för djurägaren att bistå vid åtgärderna. Inte heller finns det någon uttrycklig rättighet för den som skall utföra åtgärden att få tillträde till områden m.m.

Enligt lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m., som gäller för andra smittsamma djursjukdomar än sådana som omfattas av epizootilagen och zoonoslagen (1999:658), får en veterinär utan samtycke av djurägaren eller annan rättsinnehavare utföra provtagningar och undersökningar på djur. Enligt samma lag är djurägaren skyldig att tillhandahålla den hjälp som behövs för att åtgärder enligt lagen skall kunna vidtas. En sådan skyldighet bedömdes vara nödvändig för att möjliggöra bekämpningsåtgärder enligt lagen, såsom exempelvis avlivning av djur eller isolering av djur m.m. Denna skyldighet föreslås att överföras till den nya provtagningslagen (se avsnitt 13).

Det är värdefullt att säkerställa att det finns en rätt till tillträde till lokaler m.m. och att djurägaren hjälper till vid verkställigheten av beslutade bekämpningsåtgärder även enligt epizootilagen. På så sätt kan en billigare och snabbare bekämpning komma till stånd. En skyldighet att hjälpa den som utför bekämpningsåtgärder enligt lagen bör därför införas liksom en rätt för den som utför åtgärden att få tillträde till lokaler m.m. Motsvarande föreslås gälla även enligt zoonoslagen (1999:658) (se avsnitt 18.2). Därmed gäller samma skyldigheter för djurägaren att bistå med hjälp oaktat med stöd av vilken lag som bekämpningsåtgärderna vidtas.

17.3 Åtgärder vid bristande efterlevnad, m.m.

Regeringens förslag: Det tydliggörs att bestämmelserna om föreläggande och förbud gäller utöver vad som följer av de EG-förordningar som kompletteras av lagen.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: En grundläggande förutsättning för att kontrollmyndigheterna skall kunna säkerställa efterlevnaden av lagstiftningen är att de har tillräckliga möjligheter att vidta åtgärder vid bristande efterlevnad av regelverket.

I epizootilagen finns bestämmelser om att myndigheterna får meddela förelägganden och förbud i de fall som det behövs för att lagen, föreskrifter meddelade med stöd av lagen samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 999/2001 skall efterlevas. Sådana allmänna förelägganden och förbud får förenas med vite. Tillsynsmyndigheterna får även besluta om rättelse på bekostnad av den som inte fullgör sina skyldigheter enligt lagstiftningen.

I artikel 54 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 föreskrivs särskilda åtgärder som skall vidtas vid bristande efterlevnad av foder- och livsmedelslagstiftningen och bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd. Av förordningen följer också att andra åtgärder vid bristande efterlevnad av regelverket än de uppräknade får vidtas av den behöriga myndigheten om de anses vara motiverade.

Som det har redogjorts för i avsnitt 17.1 föreslås att bestämmelserna om förelägganden, förbud och rättelse görs tillämpliga även på de EG-förordningar som kompletteras av lagen. Det bör även tydligt framgå att rätten att förena förelägganden och förbud med vite omfattas sådana förelägganden och förbud som meddelas med stöd av EG-förordningarna.

För att undvika en dubbelreglering med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 bör emellertid bestämmelserna i epizootilagen anpassas efter det förhållande att de kompletterar EG-förordningarnas bestämmelser om åtgärder som skall vidtas vid bristande efterlevnad av lagstiftningen. Det bör därför förtydligas att åtgärderna får vidtas utöver vad som följer av de EG-förordningar som kompletteras av lagen.

17.4 Hjälp av polismyndigheten

Regeringens förslag: Den som utför offentlig kontroll eller verkställande av andra beslut skall ha rätt att hos polismyndigheten begära den hjälp som behövs för att inspektionen m.m. skall kunna genomföras. Biträde av polismyndigheten får dock endast begäras när det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att inspektionen inte kommer att kunna utföras utan att polisens särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas eller det annars finns synnerliga skäl för begäran.

Promemorians förslag: Överensstämmer i princip med regeringens.

Remissinstanserna: *Riksdagens ombudsmän (JO)* framför att förslaget ligger i linje med de synpunkter som JO i tidigare remissyttrande har framfört beträffande SOU 2002:70 Polisverksamhet i förändring. *Rikspolisstyrelsen* är positiv till förslaget och framhåller att den nya formuleringen torde undanröja risken för ett slentrianmässigt utnyttjande av polisens resurser. *Länsstyrelsen i Skåne län* anser att förslaget innebär en försämring i förhållande till nu gällande

bestämmelser och att myndigheterna har ett starkt behov av polishjälp vid offentlig kontroll. *Hörby kommun* har påpekat att det ur arbetsgivarperspektiv är viktigt att bestämmelsen medger att polishandräckning får ske om en inspektör av någon anledning känner ett uttalat eller outtalat hot från verksamhetsutövaren mot sin säkerhet. *Miljöförbundet Blekinge Väst* påpekar att förslaget om att synnerliga skäl krävs för polishjälp kommer att försvåra eller förhindra den offentliga kontrollen eftersom det i dag finns en stark hotbild mot kontrollmyndighetens personal. Kommunen anser att den nuvarande lydelsen av bestämmelsen skall gälla även fortsättningsvis. *Umeå kommun* avstyrker förslaget eftersom det bör finnas möjligheter för kontrollmyndigheterna att begära polishjälp när det bedöms var nödvändigt med hänsyn till personsäkerhet för inspektörerna. *Naturvetareförbundet* påpekar att förslaget torde innebära en arbetsmiljöfråga eftersom den nya formuleringen ger utrymme för tolkningar som kan innebära att inspektörerna inte kommer att kunna påräkna polishjälp när det så bedöms vara nödvändigt.

Skälen för regeringens förslag: Polisen har enligt ett stort antal författningar, däribland 14 § epizootilagen, skyldighet att i olika sammanhang bistå myndigheter med handräckning. Bakgrunden till polisens skyldighet att på begäran av annan myndighet bistå med handräckning är polisens befogenhet att använda våld i vissa situationer. En grundläggande princip är att handräckningsbegäran skall ske först sedan den begärande myndigheten har konstaterat att uppgiften inte kan lösas utan biträde av polisen.

Av samma skäl som framförts beträffande den nya livsmedelslagstiftningen (avsnitt 11.14) menar regeringen att det även i epizootilagen tydligt bör framgå vilka förutsättningar som gäller för polisens biträde. Avsikten är enbart att klargöra att polisens resurser enbart skall användas om det finns särskild anledning att anta att polisens särskilda kompetens och befogenhet att bruka våld kan behövas. Avsikten är inte, som några av remissinstanserna felaktigt har antagit, att möjligheten att begära biträde av polisen beskärs så att det får negativa konsekvenser för myndigheternas möjlighet att utöva kontroll eller verkställa beslut. Det är även i fortsättningen enbart den begärande myndigheten som har att pröva om förutsättningar föreligger att begära biträde av polismyndigheten. Polisen kommer således inte heller i fortsättningen att göra någon materiell prövning av begäran. De farhågor som har framförts av bl.a. Hörby kommun, Umeå kommun och Naturvetarförbundet, får därmed anses vara ogrundade. Regeringen finner dock att det tydligt bör framgå av lagtexten att polisen är skyldig att bistå såväl vid offentlig kontroll som vid verkställande av beslut i övrigt.

Regeringen föreslår därför att bestämmelsen om biträde av polismyndigheten ändras så att det framgår att biträde av polismyndigheten endast skall kunna ske när det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kommer att kunna utföras utan att polisens särskilda befogenhet att använda våld behöver tillgripas eller det annars finns synnerliga skäl för begäran.

17.5 Straffbestämmelser

Regeringens bedömning: De nya EG-förordningarna föranleder inte någon ändring i epizootilagens straffbestämmelser.

Promemorians förslag: Överensstämmer inte med regeringens bedömning. I promemorian föreslås att den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot villkor eller förbud i EG-förordningarna skall dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som har yttrat sig särskilt över promemorians förslag ställer sig positiva till det eller har inte något att erinra. Några remissinstanser, däribland Riksdagens ombudsmän *(JO)*, har dock uppmärksammat frågan om utformningen av straffbestämmelserna med anledning av Högsta domstolens dom i rättsfallet NJA 2005 s. 33.

Skälen för regeringens bedömning: I 20 § epizootilagen finns bestämmelser om straffansvar för överträdelser av vissa föreskrifter och beslut enligt lagen. I bestämmelsen straffbeläggs överträdelser av föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av bemyndiganden i lagen och överträdelser av sådana bestämmelser om hantering av specificerat riskmaterial, om framställning eller användning av animaliska produkter eller om överlåtelse av djur eller andra produkter än livsmedel som finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 999/2001. Både uppsåtliga och oaktsamma brott är straffbelagda. Straffsatsen är böter eller fängelse i högst ett år. I ringa fall får dock inte dömas till ansvar. Inte heller får den som har överträtt ett vitesföreläggande eller vitesförbud dömas till ansvar enligt lagen för den gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet. I vissa fall och under särskilda förutsättningar får egendom förklaras förverkad.

Några av de nya EG-förordningarna innehåller bestämmelser som faller inom epizootilagens tillämpningsområde. Dessa förordningar handlar huvudsakligen om offentlig kontroll och livsmedelshygien. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 innehåller bestämmelser om offentlig kontroll. Förordningarnas bestämmelser riktar sig inte mot enskilda. Regeringen bedömer därför att det i dessa förordningar inte finns några bestämmelser som bör straffbeläggas enligt epizootilagen. Vad avser Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 står i artikel 1 att förordningen skall tillämpas utan att det påverkar relevanta regler för djurs och människors hälsa. Detta innebär att förordningen inte medför att nationella bestämmelser på området skall upphävas. I bilagorna till förordningen finns vissa specifika bestämmelser som har anknytning till djurhälsa, såsom att djur som uppvisar sjukdomssymptom eller har sitt ursprung i en besättning som är kontaminerad med agens som kan påverka folkhälsan endast får transporteras till slakteriet med den behöriga myndighetens tillstånd. Motsvarande bestämmelser, vad gäller de epizootiska sjukdomarna, finns dock redan i epizootilagen eller i föreskrifter meddelade med stöd av epizootilagen. De är därmed också straffsanktionerade i epizootilagen. Regeringen bedömer därför att en straffsanktionering av överträdelserna i

EG-förordningen inte skulle fylla något syfte. Någon ändring av epizootilagens straffbestämmelser bör därför inte göras.

Som vissa remissinstanser har påpekat påverkas även epizootilagens straffbestämmelser av frågan om blankettstraffbudens överensstämmelse med regeringsformen. Frågan om följderna av Högsta domstolens dom angående blankettstraffbuden bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Regeringen har därför för avsikt att, så snart som beredningen har avslutats, återkomma i frågan.

17.6 Statens jordbruksverks rätt att delegera beslut

Regeringens förslag: Det skall framgå av epizootilagen att Statens jordbruksverk fattar beslut enligt lagen och att Jordbruksverket får överlämna åt länsstyrelsen eller annan myndighet att fatta beslut enligt lagen.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som särskilt har yttrat sig i frågan tillstyrker eller har inte någon erinran mot förslaget. *Länsstyrelsen i Skåne län* påpekar dock att förslaget kan medföra problem för myndigheten vid planering av personalbehov och tilldelning av anslag. Konsekvensen kan bli att länsstyrelsen inte har någon beredskap för uppgifterna när dessa överlåts till länsstyrelserna.

Skälen för regeringens förslag: I epizootilagen finns en rad bemyndiganden för regeringen och den myndighet som regeringen bestämmer att fatta beslut i enskilda fall. Det kan röra sig om beslut om att smittförklara ett område, förbud mot transporter av djur eller varor, förbud mot tillträde till vissa djurstallar, smittrening m.m. Regeringen har i epizootiförordningen talat om att det är Jordbruksverket som fattar sådana beslut samt att verket i vissa enskilda fall kan överlåta åt länsstyrelsen att fatta beslut.

Jordbruksverket har det centrala myndighetsansvaret för bekämpningen av epizootier. Det är viktigt att verket har möjlighet att kunna leda arbetet med att bekämpa och förebygga epizootier på ett effektivt sätt.

I vissa fall kan det dock vara lämpligt att en annan myndighet än Jordbruksverket fattar beslut i enskilda fall. Det rör framför allt länsstyrelserna. Länsstyrelserna har kunskap om regionala förhållanden som ibland gör dem mest lämpade att fatta beslut. Även andra myndigheter, som Livsmedelsverket, skulle eventuellt kunna komma i fråga för sådana beslut. Det är därför angeläget att Jordbruksverket har rätt att överlåta åt andra myndigheter att fatta beslut i enskilda fall. För att tydliggöra lagstiftningen och klargöra att Jordbruksverket har rätt att delegera rätten att fatta beslut bör detta framgå av epizootilagen. Detta får även till konsekvens att Jordbruksverket bör pekas ut i den nya lagen som den myndighet som fattar beslut enligt lagen.

18 Ändringar i zoonoslagen

18.1 Zoonoslagen som ett komplement till EG-förordningar

Regeringens förslag: Zoonoslagen skall komplettera sådana bestämmelser i EG-förordningar som faller inom tillämpningsområdet för lagen och som regeringen ger till känna i Svensk författningssamling.

I fråga om sådana EG-bestämmelser som faller inom flera lagars tillämpningsområde kan regeringen i verkställighetsföreskrifter precisera vilka EG-bestämmelser som kompletteras av zoonoslagen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela de ytterligare föreskrifter eller i det enskilda fallet fatta de beslut som behövs som komplettering av dessa EG-bestämmelser.

Lagens bestämmelser om offentlig kontroll, inklusive bestämmelserna om kontrollmyndigheters befogenheter, om överklagande och besluts omedelbara verkan görs tillämpliga på de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

Promemorians förslag: Överensstämmer i princip med regeringens.

Remissinstanserna: *Länsrätten i Stockholm* anser att det genom möjligheten att överklaga beslut som har meddelats med stöd av EG-förordningarna ges en mycket vidsträckt och svåröverskådlig överklaganderätt och det bör övervägas om denna rätt kan preciseras genom föreskrifter om att beslut kan överklagas endast i särskilt angivna fall. Ingen remissinstans i övrigt har yttrat sig särskilt över detta förslag.

Skälen för regeringens förslag: Det finns flera EG-förordningar som innehåller bestämmelser som behandlar frågor som faller inom tillämpningsområdet för zoonoslagen och som innehåller bestämmelser som bör kompletteras av denna lag för att kunna verkställas i Sverige. Detta är fallet beträffande exempelvis den ovan nämnda Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2160/2003 av den 17 november 2003 om bekämpning av salmonella och vissa andra livsmedelsburna zoonotiska smittämnen, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung (exempelvis bilagorna II och II) och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel (exempelvis bilaga I, kapitel II B och kapitel III).

För att de nya EG-förordningarna skall kunna verkställas i Sverige behöver de kompletteras av vissa bestämmelser i nationell lagstiftning. Som utvecklats närmare i avsnitt 8.2 bedömer regeringen att en enhetlig lagstiftningsmetod bör väljas för detta ändamål. Regeringen finner därför

att det bör införas en bestämmelse i zoonoslagen som anger att lagen kompletterar sådana bestämmelser i EG-förordningar som faller inom tillämpningsområdet för lagen. Regeringen skall vidare i Svensk författningssamling ge till känna vilka grundförordningar som avses. Som framgår av övervägandena i avsnitt 8.3 bör regeringen i verkställighetsföreskrifter kunna precisera vilka bestämmelser som kompletteras av zoonoslagen i fråga om sådana EG-bestämmelser som faller inom flera lagars tillämpningsområde.

Regeringen eller den myndighet som regeringens bestämmer bör därutöver ges rätt att meddela de föreskrifter eller fatta de beslut i enskilda fall som behövs som komplettering av EG-förordningarna. Det kan exempelvis röra sig om föreskrifter som är nödvändiga för att kunna genomföra bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2160/2003 om nationella kontrollprogram. Det kan också röra sig om föreskrifter eller beslut som behövs för att verkställa beslut av kommissionen. I de fall som en EG-förordning öppnar för möjligheten att meddela nationella föreskrifter eller förbud, exempelvis ger medlemsstaten rätt att besluta om vissa undantag från förordningen, får sådana föreskrifter dock meddelas med stöd av lagens allmänna bemyndiganden.

Till de bestämmelser i zoonoslagen som bör göras tillämpliga på EG-förordningarna hör bestämmelserna om ansvarig myndighet för den offentliga kontrollen, om denna myndighets rätt till tillträde och åtkomst till upplysningar och handlingar, den handräckningshjälp som kan behövas vid kontrollen, om rätt att meddela föreläggande och förbud samt bestämmelserna om vite. Dessa bestämmelser bör vidare, såsom föreslås i avsnitt 9, anpassas efter den terminologi och systematik som finns i EG-förordningen (EG) nr 882/2004 om offentlig kontroll.

Vidare bör även zoonoslagens bestämmelser om överklagande och besluts omedelbara verkställighet göras tillämpliga på EG-förordningarna. Regeringen delar inte Länsrättens i Stockholms län farhågor att överklagandebestämmelserna kommer att leda till en vidsträckt och svåröverskådlig överklaganderätt. Enligt regeringens bedömning är den mängd beslut som kontrollmyndigheterna har rätt att fatta med stöd av EG-förordningarna begränsade.

18.2 Offentlig kontroll och andra åtgärder

Regeringens förslag: Den närmare ansvarsfördelningen mellan kontrollmyndigheterna skall föreskrivas av regeringen. Det skall dock framgå av lagen att Statens jordbruksverk samordnar övriga kontrollmyndigheters verksamhet och lämnar råd och hjälp i verksamheten.

Den myndighet som utför offentlig kontroll skall genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen, enligt de föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen och enligt de bestämmelser i EG-förordningar som kompletteras av lagen.

Den som är föremål för offentlig kontroll eller andra åtgärder skall vara skyldig att tillhandahålla den hjälp som behövs för att kontrollen eller åtgärderna skall kunna genomföras.

Den som vidtar åtgärder enligt zoonoslagen eller de EG-förordningar som kompletteras av lagen skall vidare ha rätt till tillträde till områden m.m.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås dock inte att det särskilt skall föreskrivas om att kontrollmyndigheterna genom rådgivning, information och på annat sätt skall underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen m.m.

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som särskilt har yttrat sig i frågan tillstyrker eller har inte någon erinran mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 8 § den nuvarande zoonoslagen utövar Jordbruksverket den centrala tillsynen över efterlevnaden av lagen och föreskrifter eller av beslut som har meddelats med stöd av lagen. Länsstyrelsen utövar tillsynen inom länet. Tillsynen över efterlevnaden av vissa beslut i enskilda fall får också utövas av en veterinär som utses av Jordbruksverket eller länsstyrelsen. Enligt den nuvarande ordningen bedriver länsstyrelserna uteslutande operativ tillsyn. Jordbruksverket huvuduppgift är att samordna tillsynen över zoonoslagen och lämna råd och hjälp i denna verksamhet. Jordbruksverket utövar även viss operativ tillsyn genom bl.a. distriktsveterinärorganisationen, karantänsveterinärer och andra veterinärer som utför officiella uppdrag.

Beskrivningen av de olika kontrollmyndigheternas ansvarsområden som ”central tillsyn” och ”tillsyn inom länet” är inte helt tydlig. Det är oklart vad som avses med de olika begreppen eller vilka uppgifter som ingår i de utpekade myndigheternas kontrollansvar. Begreppen bör därför inte användas i fortsättningen, se även regeringens proposition 2004/05:72 Förbättrad djurskydds- och livsmedelstillsyn, s. 20 f, om motsvarande begrepp i livsmedelslagen (1971:511) och djurskyddslagen (1988:534). De myndigheter som har uppgifter inom den offentliga kontrollen bör, enligt regeringens bedömning, pekas ut i lagen men den närmare ansvarsfördelningen mellan myndigheterna bör föreskrivas av regeringen. Avsikten är dock inte att detta skall leda till någon förändring i myndigheternas nuvarande ansvar för den offentliga kontrollen. Motsvarande förslag som det redogörs för i detta avsnitt finns även i avsnitt 17.2 Ändringar i epizootilagen.

Som konstaterats i avsnitt 9.4 bör det i lagen särskilt regleras att den myndighet som utför offentlig kontroll skall genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen, enligt de föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen och enligt de bestämmelser i EG-förordningar som kompletteras av lagen. Regeringen föreslår därför att en bestämmelse med detta innehåll tas in i den nya lagen.

Som det har konstaterats i avsnitt 9.4 är begreppet offentlig kontroll snävare än begreppet tillsyn i det att det till skillnad från tillsynsbegreppet endast innefattar rent operativa tillsynsuppgifter. De samordnande och stödjande uppgifter som Jordbruksverket till stor del utför i dag faller sålunda utanför kontrollbegreppet. Det bör därför enligt regeringens mening särskilt föreskrivas i lagen att Jordbruksverket har

till uppgift att samordna övriga kontrollmyndigheters verksamhet och lämna råd och hjälp i denna verksamhet.

Enligt artikel 4.2 g i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 skall den behöriga myndighet som medlemsstaten utser se till att foder- och livsmedelsföretagarna är skyldiga att undergå de inspektioner som genomförs i enlighet med förordningen och att bistå myndighetens personal när den genomför sina uppgifter. För att den behöriga myndigheten skall kunna verkställa denna bestämmelse bör det i zoonoslagen införas en skyldighet för den som är föremål för offentlig kontroll att tillhandahålla den hjälp som behövs för att kontrollen skall kunna genomföras.

Zoonoslagen innehåller en lång rad tvångsåtgärder. För att förebygga eller bekämpa zoonoser får det vidare föreskrivas eller i det enskilda fallet beslutas om slakt av djur, smittrening, skyddsympning, undersökning av djur m.m. Vissa av dessa åtgärder kan behöva utföras av annan än djurägaren. För dessa fall framgår det emellertid inte uttryckligen av lagen att den som skall utföra åtgärden har rätt att få tillträde till områden m.m. och rätt att få den hjälp som behövs för åtgärden.

Enligt lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m., som gäller för andra smittsamma djursjukdomar än sådana som omfattas av zoonoslagen och epizootilagen (1999:657), får en veterinär utan samtycke av djurägaren eller annan rättsinnehavare utföra provtagningar och undersökningar på djur. Enligt samma lag är djurägaren skyldig att tillhandahålla den hjälp som behövs för att åtgärder enligt lagen skall kunna vidtas. En sådan skyldighet bedömdes vara nödvändig för att möjliggöra bekämpningsåtgärder enligt lagen, såsom exempelvis avlivning av djur eller isolering av djur m.m. Denna skyldighet föreslås överföras till den nya provtagningslagen (se avsnitt 13.5).

Det är värdefullt att säkerställa att det finns en rätt till tillträde till lokaler m.m. och att djurägaren hjälper till vid verkställigheten av beslutade bekämpningsåtgärder även enligt zoonoslagen. På så sätt kan en billigare och snabbare bekämpning komma till stånd. En skyldighet att hjälpa den som utför bekämpningsåtgärder enligt lagen bör därför införas liksom en rätt för den som utför åtgärden att få tillträde till lokaler m.m. Motsvarande föreslås gälla även enligt epizootilagen (se avsnitt 17.2). Därmed gäller samma skyldigheter för djurägaren att bistå med hjälp oaktat med stöd av vilken lag som bekämpningsåtgärderna vidtas.

18.3 Åtgärder vid bristande efterlevnad, m.m.

Regeringens förslag: Det tydliggörs att bestämmelserna om förelägganden och förbud gäller utöver vad som följer av de EG-förordningar som kompletteras av lagen.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig särskilt över detta förslag.

Skälen för regeringens förslag: En grundläggande förutsättning för att kontrollmyndigheterna skall kunna säkerställa efterlevnaden av

lagstiftningen är att de har tillräckliga möjligheter att vidta åtgärder vid bristande efterlevnad av regelverket.

I zoonoslagen finns bestämmelser om att myndigheterna får meddela förelägganden och förbud i de fall där det behövs för att lagen och föreskrifter eller beslut meddelade med stöd av lagen skall efterlevas. Sådana förelägganden och förbud får förenas med vite. Tillsynsmyndigheterna får även besluta om rättelse på bekostnad av den som inte fullgör sina skyldigheter enligt lagstiftningen.

I artikel 54 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 föreskrivs särskilda åtgärder som skall vidtas vid bristande efterlevnad av foder- och livsmedelslagstiftningen och bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd. Av förordningen följer också att andra åtgärder vid bristande efterlevnad av regelverket än de uppräknade får vidtas av den behöriga myndigheten om de anses vara motiverade.

Som det har redogjorts för i avsnitt 18.1 föreslås att bestämmelserna om förelägganden, förbud och rättelse görs tillämpliga även på de EG-förordningar som kompletteras av lagen. Det bör även tydligt framgå att rätten att förena förelägganden och förbud med vite omfattar sådana förelägganden och förbud som meddelas med stöd av EG-förordningarna.

För att undvika en dubbelreglering med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 bör emellertid bestämmelserna i zoonoslagen anpassas efter det förhållande att de kompletterar EG-förordningarnas bestämmelser om åtgärder som skall vidtas vid bristande efterlevnad av lagstiftningen. Det bör därför förtydligas att åtgärderna får vidtas utöver vad som följer av de EG-förordningar som kompletteras av lagen.

18.4 Hjälp av polismyndigheten

Regeringens förslag: Den som utför offentlig kontroll eller verkställande av andra beslut skall ha rätt att hos polismyndigheten begära den hjälp som behövs för att inspektionen m.m. skall kunna genomföras. Biträde av polismyndigheten får dock begäras endast när det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att inspektionen inte kommer att kunna utföras utan att polisens särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas eller det annars finns synnerliga skäl för begäran.

Promemorians förslag: Överensstämmer i princip med regeringens.

Remissinstanserna: *Riksdagens ombudsmän (JO)* framför att förslaget ligger i linje med de synpunkter som JO i tidigare remissyttrande har framfört beträffande SOU 2002:70 Polisverksamhet i förändring. *Rikspolisstyrelsen* är positiv till förslaget och framhåller att den nya formuleringen torde undanröja risken för ett slentrianmässigt utnyttjande av polisens resurser. *Länsstyrelsen i Skåne län* anser att förslaget innebär en försämring i förhållande till nu gällande bestämmelser och att myndigheterna har ett starkt behov av polishjälp vid offentlig kontroll. *Hörby kommun* har påpekat att det ur arbetsgivarperspektiv är viktigt att bestämmelsen medger att

polishandräckning får ske om en inspektör av någon anledning känner ett uttalat eller outtalat hot från verksamhetsutövaren mot sin säkerhet. *Miljöförbundet Blekinge Väst* påpekar att förslaget om att synnerliga skäl krävs för polishjälp kommer att försvåra eller förhindra den offentliga kontrollen eftersom det i dag finns en stark hotbild mot kontrollmyndighetens personal. Kommunen anser att den nuvarande lydelsen av bestämmelsen skall gälla även fortsättningsvis. *Umeå kommun* avstyrker förslaget eftersom det bör finnas möjligheter för kontrollmyndigheterna att begära polishjälp när det bedöms vara nödvändigt med hänsyn till personsäkerhet för inspektörerna. *Naturvetareförbundet* påpekar att förslaget torde innebära en arbetsmiljöfråga eftersom den nya formuleringen ger utrymme för tolkningar som kan innebära att inspektörerna inte kommer att kunna påräkna polishjälp när det så bedöms vara nödvändigt.

Skälen för regeringens förslag: Polisen har enligt ett stort antal författningar, däribland 11 § zoonoslagen, skyldighet att i olika sammanhang bistå myndigheter med handräckning. Bakgrunden till polisens skyldighet att på begäran av annan myndighet bistå med handräckning är polisens befogenhet att använda våld i vissa situationer. En grundläggande princip är att handräckningsbegäran skall ske först sedan den begärande myndigheten har konstaterat att uppgiften inte kan lösas utan biträde av polisen.

Av samma skäl som har framförts beträffande den nya livsmedelslagstiftningen (avsnitt 11.14) menar regeringen att det även i zoonoslagen tydligt bör framgå vilka förutsättningar som gäller för polisens biträde. Avsikten är enbart att klargöra att polisens resurser enbart skall användas om det finns särskild anledning att anta att polisens särskilda kompetens och befogenhet att bruka våld kan behövas. Avsikten är inte, som några av remissinstanserna felaktigt har antagit, att möjligheten att begära biträde av polisen beskärs så att det får negativa konsekvenser för myndigheternas möjlighet att utöva kontroll eller att verkställa beslut. Det är även i fortsättningen enbart den begärande myndigheten som har att pröva om förutsättningar föreligger att begära biträde av polismyndigheten. Polisen kommer således inte heller i fortsättningen att göra någon materiell prövning av begäran. De farhågor som har framförts av bl.a. Hörby kommun, Umeå kommun och Naturvetarförbundet, får därmed anses vara ogrundade. Regeringen finner dock att det tydligt bör framgå av lagtexten att polisen är skyldig att bistå såväl vid offentlig kontroll som vid verkställande av beslut i övrigt.

Regeringen föreslår därför att bestämmelsen om biträde av polismyndigheten ändras så att det framgår att biträde av polismyndigheten endast skall kunna ske när det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kommer att kunna utföras utan att polisens särskilda befogenhet att använda våld behöver tillgripas eller det annars finns synnerliga skäl för begäran.

18.5 Straffbestämmelser

Regeringens förslag: Den som av uppsåt eller av oaktsamhet åsidosätter skyldigheter, villkor eller förbud som finns i de EG-förordningar som kompletteras av lagen skall dömas till böter eller fängelse i högst ett år. Detta gäller dock inte bestämmelser om hur myndigheter skall utöva kontroll eller annan myndighetsutövning.

Om gärningen är att anse som ringa skall inte dömas till ansvar. Om ett vitesföreläggande eller vitesförbud har överträtts döms inte heller till ansvar enligt lagen för en gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian görs dock inte någon inskränkning för bestämmelser om myndighetsutövning.

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som har yttrat sig särskilt över promemorians förslag ställer sig positiva till det eller har inte något att erinra. Några remissinstanser, däribland *Riksdagens ombudsmän* (JO), har dock uppmärksammat frågan om utformningen av straffbestämmelserna med anledning av Högsta domstolens dom i rättsfallet NJA 2005 s. 33.

Skälen för regeringens förslag: I de EG-förordningar som kompletteras av lagen finns flera bestämmelser om skyldigheter, villkor eller förbud som rör sådana frågor som faller inom tillämpningsområdet för zoonoslagen. Exempel på detta finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2160/2003. I artikel 9 i förordningen anges att ursprungsflockar av vissa arter skall testas innan några levande djur eller kläckägg får sändas iväg från det ursprungliga livsmedelsföretaget. Regeringen bedömer att uppsåtliga och oaktsamma överträdelser av enskild mot skyldigheter, villkor eller förbud som finns i de EG-förordningar som kompletteras av lagen skall straffsanktioneras. Straffskalan bör, i likhet med andra brott mot zoonoslagen, bestämmas till böter eller fängelse i ett år.

I vissa EG-förordningar finns det bestämmelser som riktar sig till utpekade myndighetspersoner. Som exempel kan nämnas bestämmelserna i bilaga 1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004. Bestämmelserna handlar om åligganden för officiella veterinärer, vilka utförs i deras myndighetsutövning. Den som bryter mot dessa bestämmelser kan straffbeläggas enligt 20 kap. brottsbalken. Överträdelser av sådana bestämmelser bör därför inte sanktioneras enligt zoonoslagen, varför regeringen föreslår att överträdelser av bestämmelser om myndighetsutövning undantas från det straffsanktionerade området i zoonoslagen.

För ringa brott bör inte heller dömas till ansvar. Enligt allmänna principer bör det inte vara möjligt att ingripa med straff och vitespåföljd mot samma förseelse. Regeringen föreslår därför att det i lagen införs en bestämmelse om att den som har överträtt ett vitesföreläggande eller vitesförbud inte skall dömas till ansvar enligt zoonoslagen för gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Såsom vissa remissinstanser påpekat påverkas även zoonoslagens straffbestämmelser av frågan om blankettstraffbudens överensstämmelse

med regeringsformen. Detta lagstiftningsärende föranleder dock inte några ändringar av straffbestämmelsen i 12 §. Frågan om följderna av Högsta domstolens dom angående blankettstraffbuden bereds för närvarande inom regeringskansliet. Regeringen har därför för avsikt att så snart beredningen har avslutats återkomma i frågan.

18.6 Statens jordbruksverks rätt att delegera beslut

Regeringens förslag: Det regleras i lagen att Statens jordbruksverk fattar beslut enligt lagen och att Jordbruksverket får överlämna åt länsstyrelsen eller annan myndighet att fatta beslut enligt lagen.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som särskilt har yttrat sig i frågan tillstyrker eller har inte någon erinran mot förslaget. *Länsstyrelsen i Skåne län* påpekar dock att förslaget kan medföra problem för myndigheten vid planering av personalbehov och tilldelning av anslag. Konsekvensen kan bli att länsstyrelsen inte har någon beredskap för kontrolluppgifterna när dessa överlåts till länsstyrelserna. Ersättningsfrågan måste klarläggas om arbetsuppgifter mer än tillfälligt flyttas över från Jordbruksverket.

Skälen för regeringens förslag: I zoonoslagen finns en rad bemyndiganden för regeringen och den myndighet som regeringen bestämmer att fatta beslut i enskilda fall. Det kan röra sig om beslut om provtagning och undersökning av djur, slakt eller avlivning av djur, smittrening m.m. I lagen finns även en möjlighet för den myndighet som regeringen bestämmer att överlåta åt en veterinär att besluta i enskilda ärenden. Regeringen har i zoonosförordningen föreskrivit att det är Jordbruksverket som fattar sådana beslut samt att verket i enskilda fall kan överlåta åt länsstyrelsen att fatta beslut. Jordbruksverket eller, i den utsträckning som verket bestämmer, länsstyrelsen får i enskilda fall överlåta åt en veterinär att fatta beslut.

Jordbruksverket är den myndighet som har det centrala myndighetsansvaret för bekämpningen av zoonoser. Det är viktigt att verket har möjlighet att kunna leda arbetet med att bekämpa och förebygga zoonoser på ett effektivt sätt.

I vissa fall kan det dock vara lämpligt att en annan myndighet än Jordbruksverket fattar beslut i enskilda fall. Det rör framför allt länsstyrelserna. Länsstyrelserna har kunskap om regionala förhållanden som i vissa fall gör dem mest lämpade att fatta beslut. Även andra myndigheter, som Livsmedelsverket, skulle eventuellt kunna komma i fråga för sådana beslut. Det är därför angeläget att Jordbruksverket har rätt att överlåta åt andra myndigheter att fatta beslut i enskilda fall. För att tydliggöra lagstiftningen och klargöra att Jordbruksverket har rätt att delegera rätten att fatta beslut bör detta framgå av zoonoslagen. Detta får även till konsekvens att Jordbruksverket bör pekas ut i den nya lagen som den myndighet som fattar beslut enligt lagen.

19 Följdändringar i andra lagar

19.1 Tekniska följdändringar

Regeringens förslag: Med anledning av de nya lagarna om livsmedel, m.m. och om provtagning på djur, m.m. skall gällande laghänvisningar ändras i ett antal författningar.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens.

Remissinstanserna: Inga remissinstanser har yttrat sig särskilt över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Förslagen i lagrådsremissen medför att följdändringar behöver göras i andra författningar. Utöver de följdändringar som berörs i det följande under särskilda rubriker behövs ändringar av laghänvisningar i ett antal lagar. De lagar som därvid berörs är lagen (1989:225) om ersättning till smittbärare, (1994:1709) om EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken, lagen (1994:1710) om EG:s förordningar om jordbruksprodukter, lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, miljöbalken (1998:808), och smittskyddslagen (2004:168).

19.2 Lagen (1990:1183) om tillfällig försäljning

Regeringens förslag: Med anledning av att livsmedelslagen (1971:511) upphör att gälla skall följdändringar göras i lagen.

Hänvisningen till tulltaxelagen (1987:1068) skall ersättas av en hänvisning till bilaga 1 i rådets förordning (EEG) nr 2658/87 om tulltaxe- och statistiknomenklaturen och om Gemensamma tulltaxan.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslogs inte någon ändring i 3 § eller någon ändring av hänvisningen till tulltaxelagen (1987:1068).

Remissinstanserna: *Hovrätten för Västra Sverige* ifrågasätter ur lagtekniskt hänseende den föreslagna hänvisningen till den nya lagen om livsmedel samt påpekar att för det fall snus och tuggtobak skall omfattas av lagens bestämmelser bör detta lämpligen anges direkt i lagens 3 §. *Tullverket* har påpekat att tulltaxelagen har upphört att gälla och att en korrigering av lagtexten bör göras enligt detta förhållande.

Skälen för regeringens förslag: Lagen om tillfällig försäljning gäller bl.a. livsmedel. I lagens 4 § definieras livsmedel som varor som avses i 1 § 1 livsmedelslagen (1971:511). Det nya EG-rättsliga livsmedelsbegreppet inbegriper, till skillnad från den nuvarande nationella definitionen, inte snus eller tuggtobak. Däremot föreslås den nya livsmedelslagen uttryckligen omfatta både livsmedel och snus samt tuggtobak. Med anledning härav bör i 3 § uttryckligen anges att lagen

gäller livsmedel och snus samt tuggtobak. Därutöver bör, i likhet med vad Hovrätten för Västra Sverige föreslagit, en hänvisning göras i 4 § till definitionen av begreppet livsmedel i artikel 2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet.

Som *Tullverket* har påpekat upphävdes tulltaxelagen (1987:1068) när Sverige anslöt sig till Europeiska unionen. Genom rådets förordning (EEG) nr 2658/87 om tulltaxe- och statistiknomenklaturen och om Gemensamma tulltaxan har inrättats en varunomenklatur som är avsedd att tillgodose behoven både när det gäller Gemensamma tulltaxan och EU:s handel med länderna utanför unionen. I bilaga 1 till förordningen förtecknas bl.a. de konventionella tullsatserna och även de autonoma tullsatserna. Kapitelindelningen är dock fortfarande densamma som då tulltaxelagen var i kraft. Regeringen föreslår med anledning av detta att hänvisningarna i 4 § lagen om tillfällig försäljning till tulltaxelagen skall ersättas av en hänvisning till bilaga 1 i rådets förordning (EEG) nr 2658/87 om tulltaxe- och statistiknomenklaturen och om Gemensamma tulltaxan.

19.3 Mervärdesskattelagen (1994:200)

Regeringens förslag: Med anledning av att livsmedelslagen (1971:511) upphör att gälla skall vissa följdändringar i mervärdesskattelagen göras.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslås dock att de nuvarande hänvisningarna till livsmedelsdefinitionen i livsmedelslagen (1971:511) skall bytas ut mot hänvisning till den nya lagen om livsmedel m.m.

Remissinstanserna: *Hovrätten för Västra Sverige* ifrågasätter behovet av den föreslagna hänvisningen i 7 kap. 1 § 5 mervärdesskattelagen till 1 § i den nya livsmedelslagen m.m. eftersom livsmedel numera definieras i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002.

Skälen för regeringens förslag: I 5 kap. 9 § mervärdesskattelagen föreskrivs under vilka former som inom landet skall betraktas som en omsättning utomlands. Detta gäller enligt första stycket 4 a varor som har levererats till ett fartyg eller luftfartyg i passagerartrafik mellan EG-länder för försäljning ombord och avser sådana livsmedel eller livsmedelstillsatser som anges i livsmedelslagen (1971:511).

Enligt 7 kap. 1 § andra stycket 5 mervärdesskattelagen skall skatt tas ut med 12 procent av beskattningsunderlaget för omsättning, gemenskapsinternt förvärv och import av sådana livsmedel och livsmedeltillsatser som avses i 1 § livsmedelslagen med undantag för vatten från vattenverk, spritdrycker, vin, starköl och tobaksvaror.

I likhet med *Hovrätten för Västra Sverige* anser regeringen att hänvisningarna i både 5 kap. 9 § och 7 kap. 1 § mervärdesskattelagen till livsmedelsdefinitionen i livsmedelslagen bör bytas ut mot hänvisningar direkt till livsmedelsdefinitionen i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 . Eftersom den nya lagen om livsmedel, m.m. inte

kommer att innehålla någon självständig definition av livsmedel utan endast en hänvisning till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 är det enligt vår mening lämpligt att i mervärdesskattelagen hänvisa direkt till definitionen i artikel 2 i förordningen. Av avsnitt 11.2.1 framgår att det EG-rättsliga livsmedelsbegreppet i stort sett motsvarar begreppet livsmedel i livsmedelslagen. En skillnad är dock att en vara generellt sett kan komma att betraktas som livsmedel i ett tidigare skede i produktionskedjan enligt det EG-rättsliga livsmedelsbegreppet. Vegetabilier kan t.ex. anses som livsmedel så snart som de har skördats om de är avsedda för konsumtion av människa. Endast växande gröda exkluderas uttryckligt från livsmedelsbegreppet. När det gäller levande djur är förhållandet dock det motsatta. Till skillnad från vad som gäller enligt livsmedelslagen betraktas ett djur enligt EG:s livsmedelsbegrepp normalt sett inte som livsmedel förrän det har slaktats. Undantaget är djur som är avsedda att förtäras levande, såsom ostron.. Avgörande för bedömningen av vid vilken tidpunkt en råvara övergår till att bli ett livsmedel är, i likhet med vad som gäller enligt livsmedelslagen, om varan är avsedd att förtäras eller – vilket är nytt i förhållande till livsmedelslagens definition – om den rimligen kan förväntas att förtäras av människor.

Förskjutningen i produktionskedjan bedöms främst beröra omsättning mellan skattskyldiga personer. Eftersom dessa kan göra avdrag för ingående mervärdesskatt bedöms det något utvidgade livsmedels-begreppet inte medföra några statsfinansiella effekter.

I det EG-rättsliga begreppet livsmedel återfinns inte begreppet livsmedelstillsatser. En tillsats är definitionsmässigt ett livsmedel. Därför saknas det skäl att särskilt nämna tillsatser i mervärdesskattelagen. Begreppet livsmedelstillsatser utmönstras därför ur lagtexten i både 5 kap. 9 § 4 a och 7 kap. 1 § andra stycket 5 mervärdesskattelagen.

Som framgår av avsnitt 11.2.2 inbegrips inte tobaksvaror i den EG-rättsliga definitionen av livsmedel. Undantaget i 7 kap. 1 § andra stycket 5 för tobaksvaror blir därför överflödigt och bör tas bort. Undantaget för spritdrycker, vin och starköl bör däremot kvarstå eftersom dessa varor är livsmedel enligt den EG-rättsliga definitionen.

I 7 kap. 1 § andra stycket 5 mervärdesskattelagen undantas vatten från vattenverk från mervärdesskattesatsen som gäller för livsmedel. Av förarbetena (prop. 1991/92:50 s. 12) framgår att framför allt praktiska skäl talar för att vatten som tillhandahålls från vattenverk bör beskattas enligt den generella skattesatsen eftersom enbart en mindre del av det vatten som tillhandahålls från vattenverk används som livsmedel. Av samma förarbeten (s. 13) framgår att annat vatten som säljs t.ex. buteljerat i butiker dock bör räknas som livsmedel även i mervärdesskattesammanhang.

Enligt artikel 2 andra stycket första meningen i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 framgår att livsmedel inbegriper vatten som avsiktligt tillförts livsmedlet under dess framställning, beredning eller behandling. Av andra stycket andra meningen framgår att livsmedelsbegreppet inbegriper vatten som sådant fr.o.m. den punkt där värdena skall iakttas enligt artikel 6 i rådets direktiv 98/83/EG av den 3 november 1998 om kvaliteten på dricksvatten. Av artikel 6.1 a i direktivet framgår att för vatten som tillhandahålls från ett

distributionsnät i en lokal eller i en anläggning skall värdena iakttas vid den punkt där det tappas ur de kranar som normalt används för dricksvatten. När det gäller vatten som tillhandahålls från en tankbil eller en tankbåt skall värdena enligt artikel 6.1 b iakttas vid den punkt när det tappas från tankbilen eller tankbåten. För vatten som tappas på flaskor eller i behållare som är avsedda för försäljning skall värdena enligt artikel 6.1 c iakttas när vattnet tappas på flaska eller behållare. Enligt artikel 6.1 d skall värdena för vatten som används i ett livsmedelsproducerande företag iakttas vid den punkt inom företaget där vattnet används.

För att det nuvarande rättsläget skall kvarstå bör undantaget i 7 kap. 1 andra stycket 5 för vatten från vattenverk ändras på så sätt att det omfattar vatten fr.o.m. den punkt då värdena skall iakttas enligt artikel 6 i rådets direktiv 98/83/EG med undantag för vatten som tappas på flaskor eller i behållare som är avsedda för försäljning. Vatten som tillförts livsmedlet under dess framställning, beredning eller behandling är alltid livsmedel enligt artikel 2 andra stycket första meningen i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 och omfattas därför av mervärdesskattesatsen för livsmedel.

19.4 Alkohollagen (1994:1738)

Regeringens förslag: Med anledning av att godkännande av lokaler ersätts av godkännande och registrering av anläggningar skall följdändringar göras i alkohollagen.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: *Statens folkhälsoinstitut (FHI)* tillstyrker förslaget i den mån detta i sak motsvarar nuvarande ordning. FHI framför vissa synpunkter på lagtexten och anför att FHI motsätter sig att kretsen av ölsäljare vidgas i förhållande till gällande reglering.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 5 kap. 6 § alkohollagen är, med vissa inskränkningar, detaljhandel med öl tillåten under villkor att verksamheten bedrivs i en lokal som är godkänd som livsmedelslokal enligt bestämmelser, vilka har meddelats med stöd av 22 § tredje stycket livsmedelslagen (1971:511) samt att försäljning av matvaror bedrivs i lokalen. Vidare föreskrivs i 6 kap. 1 a § samma lag att servering av öl är tillåten, med vissa inskränkningar, om verksamheten bedrivs i en lokal som är godkänd som livsmedelslokal enligt bestämmelser som har meddelats med stöd av 22 § tredje stycket livsmedelslagen och där mat samtidigt serveras.

Som framgår av avsnitt 11.7 ersätts fr.o.m. den 1 januari 2006 de nuvarande nationella lokalgodkännandena av EG-rättsligt reglerade godkännande eller registrering av anläggningar. Med livsmedelslokal förstås – enligt livsmedelslagen – sådana lokaler eller utrymmen i byggnad eller transportmedel som är avsedda att huvudsakligen användas för stadigvarande hantering av livsmedel. Det nya begreppet anläggning är vidare än begreppet lokal. Det betecknar inte endast den fysiska lokalen utan även själva verksamheten som sådan. Dessutom innehåller

begreppet inte något krav på att lokalerna eller utrymmena skall vara avsedda för stadigvarande hantering av livsmedel. Även sådana tillfälliga verksamheter som i dag endast får bedrivas efter det att tillsynsmyndigheten meddelat ett s.k. paragraf 16-tillstånd skall således fortsättningsvis godkännas eller registreras.

Hänvisningen i 5 kap. 6 § och 6 kap. 1 a § alkohollagen till begreppet livsmedelslokal bör på grund av det anförda ändras. I bestämmelserna bör i stället föreskrivas att detaljhandel med eller servering av öl skall vara tillåten under villkor att verksamheten bedrivs i en sådana lokaler eller andra utrymmen i byggnader eller transportmedel som är avsedda för stadigvarande hantering av livsmedel och som ingår i en anläggning som är godkänd enligt föreskrifter meddelade med stöd av 8 § 1 livsmedelslagen (2006:0000) eller registrerad enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien.

I nämnda paragraf bör också begreppet ”tillsyn” och ”egentillsyn” bytas ut mot begreppen ”kontroll” och ”egenkontroll” som används i den föreslagna nya livsmedelslagen.

Därutöver behövs en övergångsbestämmelse som föreskriver att detaljhandel med och servering av öl är tillåten i en lokal som har godkänts enligt äldre bestämmelser till dess att kontrollmyndigheten med stöd av den nya livsmedelslagen har prövat om anläggningen kan godkännas eller till dess att anläggningen har registrerats.

19.5 Lagen (1996:1150) om högkostnadsskydd vid köp av läkemedel

Regeringens förslag: Med anledning av att den nuvarande livsmedelslagen (1971:511) upphör att gälla och ersätts av en ny lag om livsmedel skall en följdändring göras i lagen.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Inga remissinstanser har yttrat sig särskilt över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 6 § lagen om högkostnadsskydd har i den utsträckning som regeringen så föreskriver den som är under 16 år rätt till nedsättning av det fastställda priset per inköp för sådana livsmedel som avses i 20 § livsmedelslagen (1971:511) med visst belopp. I 20 § livsmedelslagen finns bestämmelser om livsmedel för särskilda näringsändamål och mineralvatten.

I den livsmedelslag som föreslås ersätta den nu gällande lagen finns inte några särskilda bestämmelser om livsmedel för särskilda näringsändamål. Hänvisningen till 20 § livsmedelslagen bör därför ersättas med begreppet ”livsmedel för särskilda näringsändamål”.

19.6 Lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner

Regeringens förslag: Med anledning av den nuvarande livsmedelslagen upphör att gälla och ersätts av en ny lag om livsmedel skall en följdändring göras i lagen.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Inga remissinstanser har yttrat sig särskilt över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 20 § lagen om läkemedelsförmåner har, om regeringen föreskriver det, den som är under 16 år rätt till reducering av sina kostnader för inköp av sådana av läkare föreskrivna livsmedel som avses i 20 § livsmedelslagen (1971:511). I 20 § livsmedelslagen finns bestämmelser om livsmedel för särskilda näringsändamål och mineralvatten.

I den livsmedelslag som föreslås ersätta den nu gällande lagen finns inte någon särskilda bestämmelser om livsmedel för särskilda näringsändamål. Hänvisningen till 20 § livsmedelslagen bör därför ersättas med begreppet ”livsmedel för särskilda näringsändamål”.

19.7 Fartygssäkerhetslagen (2003:365)

Regeringens förslag: Med anledning av att den nuvarande livsmedelslagen upphör att gälla och ersätts av en ny lag om livsmedel skall följdändringar göras i lagen.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Inga remissinstanser har yttrat sig särskilt över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I 4 kap. 5 § fartygssäkerhetsslagen anges upplysningsvis att det i livsmedelslagen (1971:511) finns bestämmelser om livsmedel och om utrymmen för hantering av livsmedel. Bestämmelser om livsmedel och utrymmen för hantering av livsmedel finns i stor utsträckning i de EG-förordningar som kompletteras av livsmedelslagen. Förutom att hänvisningen till den nuvarande lagen bör bytas ut mot en hänvisning till den nya lagen bör därför även en hänvisning göras till de EG-förordningar som kompletteras av den nya livsmedelslagen.

Därutöver bör i 5 kap. 1 § hänvisningen till livsmedelslagen (1971:511) bytas ut mot en hänvisning till den nya lagen.

20 Ikraftträdande

Regeringens förslag: De nya lagarna om livsmedel m.m., foder och animaliska biprodukter, om provtagning på djur, m.m. och kontroll av husdjur m.m. samt övriga lagändringar i denna lagrådsremiss skall träda i kraft den 1 juli 2006. Vid samma tidpunkt skall livsmedelslagen (1971:511), lagen (1985:285) om foder, lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m. och lagen (1985:342) om kontroll av husdjur m.m. upphävas.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Inga remissinstanser har yttrat sig särskilt över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: De förslag som lämnas i denna lagrådsremiss är huvudsakligen föranledda av ny gemenskapslagstiftning. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet tillämpas från den 1 januari 2005. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1831/2003 av den 22 september 2003 om fodertillsatser tillämpas från den 17 maj 2004. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2160/2003 av den 17 november 2003 om bekämpning av salmonella och vissa andra livsmedelsburna zoonotiska smittämnen tillämpas från den 18 oktober 2004.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005 av den 12 januari 2005 om fastställande av krav för foderhygien tillämpas från den 1 januari 2006. Detsamma gäller för Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel. Enligt rådets direktiv 2000/29/EG av den 8 maj 2000 om skyddsåtgärder mot att skadegörare på växter eller växtprodukter förs in till gemenskapen och mot att de sprids inom gemenskapen i dess lydelse enligt direktiv 2002/89/EG skulle medlemsstaterna före den 1 januari 2005 anta och offentliggöra de bestämmelser som är nödvändiga för att uppfylla kraven i direktivet. Medlemsstaterna skulle tillämpa bestämmelserna fr.o.m. den 1 januari 2005.

Rådets förordning (EG) nr 1/2005 av den 22 december 2004 om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden och

om ändring av direktiven 64/432/EEG och 93/119/EG och förordning (EG) nr 1255/97 skall tillämpas fr.o.m. den 5 januari 2007. Artikel 6.5, som ställer krav på kompetensbevis för transporter av de vanligast förekommande djurslagen, skall dock tillämpas först fr.o.m. den 5 januari 2008.

Omfattningen och komplexiteten av ärendet har medfört att lagstiftningen inte kunnat antas så tidigt som erfordrats. De nya lagarna om livsmedel m.m., foder och animaliska biprodukter, om provtagning på djur, m.m., om kontroll av husdjur m.m. samt övriga lagändringar i denna promemoria bör i stället kunna träda i kraft den 1 juli 2006. Livsmedelslagen (1971:511), lagen (1985:285) om foder, lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m. och lagen (1985:342) om kontroll av husdjur m.m. bör samtidigt upphävas.

De särskilda övergångsbestämmelser som kan komma att behövas i de nya lagarna har behandlats i de avsnitt som behandlar dessa lagar.

21 Konsekvenser

21.1 Konsekvenser för berörda statliga myndigheter och domstolar

Regeringens bedömning: De nya EG-förordningarna bedöms leda till ökade kostnader för de centrala kontrollmyndigheterna, i vart fall under en övergångsfas. Merkostnaderna uppstår till följd av ett behov av fortbildningsinsatser för inspektörer och av ett ökat behov av stöd och råd till såväl operativa kontrollmyndigheter som företagare. Kostnaderna finansieras dels genom avgiftsintäkter, dels inom ramen för befintliga anslag.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser betonar de ökade kostnader som utökade arbetsuppgifter och de omfattande nödvändiga utbildningsinsatserna medför för de berörda kontrollmyndigheterna. *Kammarrätten i Göteborg* och *Länsrätten i Stockholms län* påpekar dessutom att konsekvensanalys saknas när det gäller måltillströmningen till de allmänna förvaltningsdomstolarna med anledning av förslagen. Både *Länsstyrelsen i Södermanlands län* och *Länsstyrelsen i Skåne län* gör bedömningen att förslagen medför en inte ringa utökning av arbetsuppgifterna hos länsstyrelserna. Länsstyrelserna påpekar att länsstyrelserna måste få ökade resurser inom dessa områden annars tvingas de prioritera bort viss verksamhet på grund av resursbrist. Länsstyrelsen i Södermanlands län framför särskilt att det krävs resurser till länsstyrelserna för de utökade arbetsuppgifterna som bl.a. förslaget att Jordbruksverket får lämna över kontrollansvaret till länsstyrelserna enligt den nya foderlagen kan leda till. *Livsmedelsverket* anser att ramanslaget bör förstärkas för råd och stöd till de lokala kontrollmyndigheterna eftersom kommunernas behov av vägledning inledningsvis kommer att vara stort. Verket anser vidare att grundutbildning – till skillnad mot fortbildning – för inspektörer inte utgör en del av kontrollen som skall betalas genom avgifter. *Sveriges veterinärförbund* påpekar att den ökade arbetsbelastningen hos Jordbruksverket och Livsmedelsverket till följd av förslagen tillsammans med befintlig resursbrist hos verken kommer att försvåra en enhetlig och rikstäckande kontrollverksamhet.

Skälen för regeringens bedömning

Utbildningsbehovet

Utbildningsinsatser och fortbildningar m.m. inom den egna myndigheten är att beteckna som en del av kontrollen och skall därmed finansieras på samma sätt som kontrollens övriga kostnader, dvs. genom avgifter.

Utgångspunkten för den utredning (Jo2004:07, Dir 2004:140) som har haft i uppdrag att lämna förslag till avgiftssystem för foder-, livsmedel- och djurskyddskontrollen är att avgifterna skall ha full kostnadstäckning som grund. Utredningens betänkande Avgiftsfinansierad livsmedels-, djurskydds- och foderkontroll – för en högre och jämnare kvalitet. (SOU 2005:52) innebär också att kostnader för fortbildning m.m. av kontrollpersonalen skall ingå i beräkningen av avgiftens storlek. Av denna anledning görs bedömningen att inga skattemedel bör tillföras för att tillgodose utbildningsbehovet utan att detta skall finansieras med avgifter.

Genom införandet av specifika kompetenskrav krävs inledningsvis särskilda insatser från de centrala kontrollmyndigheterna. För att sprida grundläggande kunskap till regionala och lokala myndigheter om de nya reglerna, beräknas en mer omfattande informationsinsats vara nödvändig under de närmaste åren. Denna extra ordinära insats bedöms falla utanför den kostnad som kan ingå i basen för avgiftsuttaget. Motsvarande princip tillämpades exempelvis när miljöbalken infördes. Kostnaderna för insatsen beräknas uppgå till cirka nio miljoner kronor för år 2006 för Livsmedelsverket, Statens jordbruksverk, Djurskyddsmyndigheten och Statens veterinärmedicinska anstalt. Kostnaderna finansieras inom ramen för berörda myndigheters befintliga anslag. I sammanhanget kan det nämnas att Livsmedelsverket under det gångna året genomfört särskilda utbildningsinsatser om den nya lagstiftningen för närmare 400 kommunala inspektörer och ett stort antal lokalpolitiker.

Inom Livsmedelsverkets ansvarsområde kommer det att ställas förhållandevis omfattande krav på utbildningsinsatser, särskilt inom köttkontrollen. Jordbruksverket ser ett behov av mer utbildning för de godkända veterinärerna i områden som omfattas av hygienförordningarna. För dessa veterinärer bedöms en grundutbildning omfatta minst tre dagar. De bör därefter ges fortbildning cirka en dag årligen.

Utbildningskraven i förordningarna skall inte tillämpas omedelbart på befintlig personal, utan det finns möjligheter till övergångslösningar. För nyrekryterade inspektörer kan det dock komma att krävas viss kompletteringsutbildning.

Andra insatser från statliga myndigheter

De nya reglerna kommer att kräva att nya vägledningar och instruktioner utarbetas av de centrala kontrollmyndigheterna. Detta avser även sådana vägledningar som kan behöva upprättas till stöd för tillsyn inom primärproduktionsområdet. Arbetet med att färdigställa dessa vägledningar och instruktioner beräknas pågå under åren 2005 och 2006. Såväl Jordbruksverket som Livsmedelsverket och Djurskyddsmyndigheten kommer att beröras. Denna verksamhet bedöms dock utgöra reguljär regelmodernisering och faller inom myndigheternas uppdrag.

De nya EG-förordningarna ställer krav på god samordning mellan olika kontrollmyndigheter. För att detta skall möjliggöras krävs enkla och effektiva kontaktkanaler. Som centrala kontrollmyndigheter förutsätts Jordbruksverket, Livsmedelsverket och Djurskyddsmyndigheten bygga upp väl fungerande kostnadseffektiva kanaler och system för

kommunikation inbördes och med de regionala och lokala myndigheterna.

För de regionala kontrollmyndigheterna bedöms förslagen i lagrådsremissen endast få marginella effekter. I och med att livsmedelskontroll skall ske även på gårdsnivån vidgas länsstyrelsernas uppdrag enligt livsmedelslagen att utöva den närmare tillsynen i länet till att också omfatta gårdarna. Därmed får länsstyrelserna samma roll för livsmedelskontrollen på gårdar som de har för livsmedelskontroll i övrigt. I denna uppgift ingår t.ex. att medverka vid de centrala myndigheternas normerade inspektioner i kommunerna och att samordna kontrollerna i länet.

Mot bakgrund av att länsstyrelserna redan i dag har uppgifter inom livsmedelkontrollen samt att de deltar i arbetet med kontroller på gårdsnivån inom andra områden bedöms den tillkommande uppgiften endast marginellt påverka länsstyrelsernas arbetsbelastning. Ett visst utökat arbete med att bidra med uppgifter till de centrala myndigheterna som underlag för de nationella kontrollplanerna och rapporterna kan också bli aktuellt. Genom att vissa uppgifter som skall rapporteras kommer att kunna samordnas med befintligt arbete samt att den information som inhämtas från lokala myndigheter kommer att kunna bidra till arbetet inom närliggande områden är dock bedömningen att förslagen i lagrådsremissen till viss del kommer att kunna bidra till en effektivisering i verksamheten.

De nya EG-förordningarna och de förslag som lämnas i denna lagrådsremiss kommer inledningsvis att ställa krav på en utökad stöd och rådgivning från de centrala kontrollmyndigheterna till de lokala operativa kontrollmyndigheterna. Regeringen har vid ett flertal tillfällen understrukit vikten av att de centrala kontrollmyndigheterna bedriver en fullgod tillsynsvägledning för de lokala myndigheterna. Behovet av de insatser som lyfts fram i t.ex. Ds 2004:11 Förbättrad djurskydds- och livsmedelstillsyn blir än mer relevant med anledning av de nya kontrollbestämmelserna. Kontrollvägledning i form av stöd och råd till de lokala kontrollmyndigheterna bedöms vara en del av den centrala kontrollmyndighetens uppgift och kostnaderna anses rymmas inom befintliga ramar.

Regeringen vill i sammanhanget understryka att de nya reglerna i huvudsak innebär ett förändrat arbetssätt för myndigheterna som inte per automatik behöver innebära merarbete. Även med de gällande reglerna har såväl de centrala som de regionala kontrollmyndigheterna uppgifter inom den offentliga kontrollen av livsmedel, foder, djurskydd och växtskydd m.m. Vi gör bedömningen att de nya reglernas ökade flexibilitet på sikt kan skapa synergier inom och mellan kontrollområden som kan leda till en effektivare resursanvändning.

Domstolar

Redan i dag kan ett stort antal ärendetyper enligt de aktuella lagarna i denna lagrådsremiss överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Lagförslagen utgör huvudsakligen en författningsteknisk förändring som är föranledd av att en mycket stor andel av de materiella bestämmelserna finns i den direkt tillämpliga EG-rätten i stället för i nationella

författningar. Enligt regeringens bedömning torde förslagen inte leda till en ökning av det antal ärendetyper som kommer att kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

I den nya lagen om foder och animaliska biprodukter föreslås att det direkt av lagen skall framgå att beslut av statliga förvaltningsmyndigheter skall överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Som framgår av avsnitt 12.20 gäller denna besvärsordning redan i dag, dock med en annan författningsteknisk metod. Vi gör därför bedömningen att denna förändring inte kommer att leda till en ökad måltillströmning till de allmänna förvaltningsdomstolarna. Det saknas vidare anledning att befara att lagförslagen i övrigt skulle leda till någon nämnvärd ökad måltillströmning till dessa domstolar. Enligt vår bedömning kan en sådan ökning hanteras inom ramen för domstolsväsendets befintliga resurser. Regeringen kommer noga att följa utvecklingen hos berörda domstolar och vid behov återkomma med nödvändiga åtgärder.

Övrigt

Regeringen bedömer inte att några ökade kostnader kommer att uppstå vid Livsmedelsverket till följd av införandet av ett bemyndigande om beredskapsåtgärder vid dricksvattenanläggningar.

21.2 Konsekvenser för kommunerna

Regeringens bedömning: De nya EG-förordningarna ställer i flera fall detaljerade krav på hur offentlig kontroll skall organiseras och genomföras. Den föreslagna organisationen för foderkontrollen innebär ett ökat ansvar för kommunerna eftersom det är en obligatorisk uppgift. Förändringen med den föreslagna organisationen kan dock anses godtagbar såvida de nya uppgifterna finansieras enligt den kommunala finansieringsprincipen genom ökade avgiftsintäkter. Den samlade bedömningen är därför att förslagen i denna lagrådsremiss inte kommer att innebära några tillkommande begränsningar eller omotiverade ingrepp i den kommunala självstyrelsen. Kommunerna bör kompenseras för ökade kostnader enligt den kommunala finansieringsprincipen genom att kontrollen skall finansieras med avgifter.

Ökade säkerhetskrav vid dricksvattenanläggningar, som i huvudsak är kommunala, beräknas innebära ökade kostnader för vattenföretagen.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Länsstyrelsen i Jönköping* påpekar att utbildningsbehovet inför ikraftträdandet av EG-förordningarna bedöms bli omfattande. *Danderyds kommun* framför att den föreslagna organisationen för foderkontrollen innebär att inspektörerna hos kommunerna måste utbildas, vilket kräver tid och pengar. *Upplands Väsby kommun* framhåller att det inte är möjligt att finansiera kostnaderna för foderkontrollen med enbart avgifter utan att skattemedel även måste till. *Kalmar kommun* påpekar att det inte framgår hur de nya arbetsuppgifterna i form av rapportering skall finansieras. *Malmö kommun*

påpekar att de nya formella utbildningskraven innebär stora utbildningskostnader för kontrollmyndigheterna. *Hällefors och Nora kommuner* påpekar det ökade resursbehovet med anledning av utbildning av personal. *Sundsvalls kommun* påpekar att den snävare tolkning av myndigheternas tillsynsarbete som kontrollbegreppet innebär, då rådgivning, information och utvecklingsstöd inte inräknas, även påverkar det arbete som den lokala myndigheten utför vilket i så fall måste finansieras genom skattemedel. *Arvidsjaurs kommun* framför det ökade resursbehovet för att täcka utbildningskostnader.

Skälen för regeringens bedömning: Av de nya EG-förordningarna följer krav på hur medlemsstaternas behöriga myndigheter i vissa delar skall utföra sitt arbete. I dagsläget har, för de kontroller som kommunerna utövar inom livsmedels- och djurskyddsområdena, de centrala kontrollmyndigheterna rätt att utfärda bindande föreskrifter om tillsynens bedrivande. I dessa föreskrifter kan ingå beskrivningar av hur eller hur ofta olika typer av kontroller skall genomföras eller vilken kompetens som skall krävas av inspektörerna för vissa typer av uppgifter inom den offentliga kontrollen.

I EG-förordningarna förutsätts att lokala eller regionala behöriga myndigheter bistår den centrala behöriga myndigheten med underlag m.m. till bl.a. den fleråriga nationella kontrollplanen och till den årliga kontrollrapporten. Riksdagen har tidigare tagit ställning till frågan om de lokala myndigheternas bistånd med information inom livsmedels- och djurskyddskontrollen (prop. 2004/05:72, bet. 2004/05:MJU10, rskr. 2004/05:200). Livsmedelslagen och djurskyddslagen innehåller således redan i dag bestämmelser om att de centrala och regionala kontrollmyndigheterna får ålägga de operativa behöriga myndigheterna inom den offentliga kontrollen att lämna den information som krävs för de regionala och centrala myndigheternas kontrollarbete. Uppdraget att ta fram underlag för en flerårig nationell kontrollplan och en nationell kontrollrapport är en del av de centrala myndigheternas uppgifter inom den offentliga kontrollen.

Regeringens förslag till organisation av kontrollen av foder och animaliska biprodukter i primärproduktionen är ett ingrepp i den kommunala självstyrelsen eftersom denna kontroll kommer att utgöra en ny obligatorisk uppgift för kommunerna. Som beskrivits i avsnittet om organisationen av kontrollen av foder och animaliska biprodukter framgår att de uppgifter som ingår i foderkontroll på gårdsnivå har en naturlig koppling till de kontroller inom livsmedels- och djurskyddsområdena som i dag utförs av kommunerna. Det innebär därför betydande samordningsvinster att låta även kontrollen utföras av kommunerna. En samordning mellan kontrollområdena kommer också att vara särskilt positiv för verksamhetsutövare, som trots ett nytt kontrollområde inte behöver ha kontakt med eller besökas av ytterligare myndigheter.

Finansieringen av den kontroll av foder och animaliska biprodukter som föreslås utföras av kommunerna skall ske genom avgiftsintäkter i enlighet med den kommunala finansieringsprincipen. Baserat på de fördelar som finns med en kommunal kontroll av foder och animaliska biprodukter samt mot bakgrund av att finansiering för uppgiften skall tillgodoses i enlighet med principen om full kostnadstäckning av

avgiftsintäkter bör ingreppet i den kommunala självstyrelsen anses godtagbart.

Kommunerna påverkas även av att räckvidden för livsmedelskontrollen utökas till att omfatta även gårdsnivån. Eftersom kommunerna är tillsynsmyndigheter enligt livsmedelslagen är det kommunala ansvaret för livsmedelskontroll i primärproduktionen en direkt följd av det vidgade livsmedelsbegreppet. Resonemanget ovan om fördelarna med en gemensam lokal kontrollorganisation för foder, livsmedel och djurskydd är även tillämplig inom detta område. Den obligatoriska uppgiften att genomföra kontroller av livsmedelssäkerhet i primärproduktionen bör inte anses vara en omotiverad inskränkning av det kommunala självstyret.

Den samlade bedömningen är därför att förslagen i denna lagrådsremiss inte kommer att innebära några tillkommande begränsningar eller omotiverade ingrepp i den kommunala självstyrelsen. Kommunerna bör kompenseras för ökade kostnader enligt den kommunala finansieringsprincipen genom att kommunerna skall finansiera kontrollen med avgifter.

Det finns cirka 2 100 i huvudsak kommunala dricksvattenanläggningar i Sverige. Av dessa är cirka 500 medelstora – stora anläggningar med upptill 50 000 abonnenter. De ökade kraven i enlighet med nya försiktighetsmått som skall vidtas för att säkerställa dricksvattenkvalitén och för att förebygga och avhjälpa sabotage, terrorism och annan kriminell verksamhet, innebär att anläggningarnas skydd måste förbättras. Detta gäller t.ex. skalskydd (nya dörrar, fönster, lås, larm etc.) och IT-säkerhet. Livsmedelsverket bedömer dessa kostnader i de flesta fall till cirka 20 000 kronor (engångskostnader) för mindre och medelstora vattenverk och upp till 50 000 kronor för större vattenverken. Detta innebär ökade investeringskostnader**.** Det är främst drygt 50 procent av dessa anläggningar som kan antas beröras av krav på förbättrande beredskapsåtgärder. För ägarna av vattenverken innebär krav på eventuella beredskapsåtgärder således ökade kostnader. För vattentornen (cirka 1 200 stycken) är bedömningen att dessa främst kräver installation av larm till kostnader på upp till 15 000 kronor. Vissa av de åtgärder som behöver vidtas kan dock medföra sänkta försäkringspremier med upp till 10 000–20 000 kronor per år.

När det gäller förslaget till nytt finansieringssystem för den offentliga kontrollen kan det konstateras att detta innebär en betydande minskning av belastningen på kommunernas allmänna medel, dvs. inkomster av skatt och statsbidrag. Med det föreslagna systemet kommer kommunernas kostnader för den offentliga kontrollen att finansieras med avgifter. Det har gjorts försök att beräkna de nuvarande finansieringssystemens kostnadstäckningsgrad inom livsmedels- och djurskyddskontrollen. Resultatet av beräkningarna varierar stort såväl inom som mellan kontrollområdena och är osäkra bl.a. på grund av bristande redovisning hos kontrollmyndigheterna. För livsmedelsområdet har kostnadstäckningsgraden beräknats till mellan 34 och 71 procent (Riksdagens revisorers rapport 2001/02:7 Hur styr staten livsmedelstillsynen) och för djurskyddskontrollen till mellan 17 och 20 procent (SOU 2005:25 Avgiftsfinansierad livsmedels-, djurskydds- och foderkontroll). Avgiftsinkomsterna för kommunerna har i nämnda

beräkningar uppskattats till cirka 80–100 miljoner kronor per år för livsmedelskontrollen och cirka elva miljoner kronor för djurskydds-kontrollen. Sammanfattningsvis konstaterar vi att behovet av att använda kommunala skattemedel och/eller statsbidragsmedel till den offentliga kontrollen kommer att minska med 80–250 miljoner kronor per år när det föreslagna avgiftssystemet införs..

21.3 Sammanställning av ekonomiska konsekvenser

Förslagen i denna lagrådsremiss och konsekvenserna för den offentliga kontrollen med anledning av de nya EG-förordningarna innebär ett förändrat förhållningssätt i den offentliga kontrollen. De innebär per definition inte mer omfattande offentlig kontroll, med undantag för kontrollen av livsmedel och foder i primärproduktionen. Med det riskbaserade förhållningssättet som följer av de nya reglerna bör det för de befintliga kontrollområdena i huvudsak handla om en omprioritering inom verksamheten. Mindre riskfyllda objekt kan få mindre kontroller medan sådan verksamhet som är mer riskfylld kan få utökade kontroller. Med en väl utvecklad riskbaserad kontroll och med stöd av centralt framtagna checklistor och vägledningar bör kontrollerna i viss utsträckning dessutom kunna effektiviseras.

Kostnader på statsbudgeten beräknas till nio miljoner kronor övergångsvis för de centrala kontrollmyndigheterna. Denna kostnad finansieras inom beslutade anslag för respektive myndighet. När det gäller centralmyndigheternas rådgivande och stödjande verksamhet föreslås denna fortsätta i nuvarande omfattning och för Djurskydds-myndigheten och Jordbruksverket finansieras som nu inom ramen för myndigheternas anslag. För Livsmedelsverkets del föreslås att kommunerna inte längre skall omföra medel till staten och att som en konsekvens av detta ökas Livsmedelsverkets förvaltningsanslag med 17 miljoner kronor genom motsvarande minskning av anslaget 48:1 Kommunalekonomisk utjämning. Förändringen att låta de stödjande och vägledande uppgifterna på Livsmedelsverket finansieras med anslag istället för med en omföring av medel från kommunerna innebär – så som redovisas i kapitel 10.5 – ett nollsummespel för kommunerna om statsbidraget till kommunerna minskas med ett belopp motsvarande det som omförs till Livsmedelsverket, eftersom kommunen får behålla hela den av Livsmedelsverket fastställda årliga kontrollavgiften. Görs inte denna justering kommer kommunerna att överkompenseras för förändringen.

För kommunerna kommer förslagens ekonomiska effekter att komma till uttryck i det förändrade finansieringssystemet för den offentliga kontrollen. Detta beräknas öka kommunernas avgiftsinkomster med 80–250 miljoner kronor per år.

Den förväntade ökade måltillströmningen som kan uppstå vid förvaltningdomstolar bedöms kunna finansieras inom domstolsväsendets ram. Engångskostnader för ett förstärkt beredskapsskydd vid dricksvattenanläggningar kan uppstå med anledning av förändringarna. Totalkostnaden för investeringarna vid vattenverk och vattentorn beräknas till i storleksordningen 30 miljoner kronor att bekostas av

vattenverken. Genom minskade försäkringspremier bedöms dock dessa investeringar i huvudsak komma att betala sig.

21.4 Konsekvenser för små företag

Regeringens bedömning: Förslagen i denna lagrådsremiss bör inte innebära några begränsningar för små företag. Förslaget till nytt avgiftssystem kommer att medföra höjda avgifter för den offentliga kontrollen.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Djurskyddsmyndigheten* anser inte att förslagen innebär några betydande förenklingar för småföretagarna på djurskyddsområdet.

Skälen för regeringens bedömning: De EG-förordningar som behandlas i denna lagrådsremiss medför en betydande förenkling av lagstiftningen inom området. Det blir enklare att tillgodogöra sig reglerna. Regelverket blir dessutom avsevärt mycket enklare och mer flexibelt än det nuvarande. De nya reglerna kommer i högre grad än den äldre lagstiftningen att ge utrymme för individuella och företagsanpassade lösningar så länge som målet med lagstiftningen uppnås. Bättre förutsättningar skapas för samordning av myndigheternas kontrollverksamhet, vilket i sin tur ger bättre förutsättningar för samordnat uppgiftslämnande och samordnade kontrollbesök.

Vid sidan av de förenklingar av lagstiftningen som följer av EG-bestämmelserna föreslås i denna lagrådsremiss ytterligare förenklingar av lagstiftningen, särskilt inom livsmedelsområdet. Det så kallade paragraf 16-tillståndet i livsmedelslagstiftningen för tillfällig yrkesmässig livsmedelshantering föreslås försvinna och ersättas med ett tillstånd att bedriva viss verksamhet under vissa förutsättningar. Därmed blir lokaliseringen av underordnad betydelse. Vidare föreslås att vissa kategorier av livsmedelsverksamheter med låg risk skall bli föremål för registrering av verksamheten och inte behöva genomgå ett fullständigt verksamhetsgodkännande. Regeringen har den 11 november 2005 överlämnat skrivelsen Småskalig livsmedelsförädling (skriv. 2005/06:47) till riksdagen. I skrivelsen redogörs närmare för de förenklingar och förbättringar för små företag som den nya livsmedelslagstiftningen innebär.

Tillkommande kontroller kommer att uppstå inom områdena foder och livsmedel i primärproduktionen. I den ordning för den offentliga kontrollen som presenteras i denna lagrådsremiss, som bygger på en riksbaserad offentlig kontroll, är bedömningen dock att riskerna med verksamhet i många fall är förknippad med så små risker att den offentliga kontrollen kommer att vara av ringa omfattning hos berörda verksamhetsutövare.

Det föreslagna avgiftssystemet som bygger på principen om full kostnadstäckning kommer att innebära avgiftshöjningar och därmed ökade kostnader för verksamhetsutövarna. Som nämnts tidigare i detta kapitel varierar kostnadstäckningsgraden för kontrollen av livsmedel och djurskydd i dag kommuner emellan. Förändringen kommer att bli mest

kännbar för djurhållare i de kommuner som hittills valt att inte ta ut någon kontrollavgift. Hur stor avgiften kommer att bli är beroende av verksamhetens omfattning, dvs. vilken omfattning den offentliga kontrollen skall ha, liksom den lokala kontrollmyndighetens kostnader. Det kan förväntas att den lokalt fastställda timtaxan för livsmedels-, djurskydds- respektive foderkontroll kommer att vara i samma storleksordning som den för miljötillsyn, dvs. i medeltal cirka 600 kronor. För enklare djurhållare med god hantering kan avgiften bli motsvarande några timavgifter per år. Några exempel på dagens avgifter inom livsmedelskontrollen är 1 800 kronor per år för detaljhandel utan egen beredning av livsmedel oavsett storlek. För en restaurang varierar avgiften mellan 2 100 kronor per år för företag med färre än fyra årsarbetskrafter och 10 800 kronor per år för företag med fler än 30 årsarbetskrafter. Företagare som tillverkar livsmedel betalar en avgift som varierar mellan 2 100 kronor per år för företag som omsätter mindre än fyra miljoner kronor per år och 43 200 kronor per år för företag som omsätter mer än 150 miljoner kronor per år och bereder särskilt känsliga livsmedel. Med den kostnadstäckning som är känd i dag kan det förutspås att avgifterna i vissa kommuner kommer att öka med upp till 100 procent eller mer. Med tanke på avgifternas nivå i relation till företagens storlek bedömer vi att kostnadsökningen i absoluta tal inte har någon särskilt kännbar effekt för det enskilda företaget.

22 Författningskommentar

22.1 Förslaget till ny lag om livsmedel m.m.

Lagens syfte och tillämpningsområde

1 §
I bestämmelsen, som har kommenterats i avsnitt 11.2.1, anges vilket syfte lagen har. Den har ingen motsvarighet i den nuvarande lagen. Genom bestämmelsen klargörs att det övergripande syftet med lagen är att säkerställa en hög skyddsnivå för människors hälsa och för konsumenters intressen. Formuleringen har hämtats från den centrala EG-förordningen inom livsmedelsområdet, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002. Ändamålsbestämmelsen har särskild betydelse för straffbestämmelserna och kontrollbestämmelserna i 12 respektive 30 §. De bestämmelserna tillämpas enligt den föreslagna 5 § inte bara i fråga om materiella bestämmelser som finns i lagen eller i med stöd av lagen meddelade förordningar och föreskrifter utan de kompletterar även materiella bestämmelser i sådana EG-förordningar som faller inom den nya lagens tillämpningsområde. Flera av de nyare EG-förordningarna inom livsmedelsområdet, däribland Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 852/2004 och (EG) nr 853/2004, innehåller – förutom de krav som gäller själva livsmedlet – bestämmelser om vilka krav och villkor som skall uppfyllas i olika stadier i livsmedelskedjan. Många av bestämmelserna tar sikte på hantering redan i primärproduktionen och träffar därigenom bl.a. livsmedelsföretag med uppfödning av livsmedelsproducerande djur, odling av vegetabiliska livsmedel, verksamheter med jakt, bär- och svampplockning samt fiske och fiskodling. För att det skall bli möjligt att med stöd av livsmedelslagen straffbelägga även överträdelser av sådana bestämmelser och utföra kontroll av efterlevnaden av bestämmelserna har tillämpningsområdet i den föreslagna 2 § utformats så att lagen täcker all verksamhet i livsmedelskedjan, från odling av växter och uppfödning av djur, om avsikten är att slutprodukten skall bli ett livsmedel. Genom ändamålsbestämmelsen jämfört med bestämmelsen i den föreslagna 5 § klargörs att endast de EG-bestämmelser som gäller något stadium i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan av livsmedel och som syftar till att säkerställa en hög skyddsnivå för människors hälsa eller för konsumenternas intressen när det gäller livsmedel kompletteras av livsmedelslagens bestämmelser om straff och kontroll m.fl. bestämmelser.

2 §

Bestämmelsen, som har kommenterats i avsnitt 11.2.1, anger tillsammans med bestämmelserna i 3 och 4 §§ och i viss utsträckning 5 § lagens tillämpningsområde.

I *första stycket* anges att lagen gäller alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan av livsmedel. Begreppen livsmedel och alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan definieras i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002. EG:s definition av begreppet livsmedel innebär bl.a. att en råvara eller en primärprodukt generellt sett kan komma att betraktas som livsmedel på ett tidigare stadium än vad som gäller i dag. En växt som skall förtäras kan t.ex. anses som livsmedel så snart den skördas. Vid bedömningen av om en råvara är att betrakta som ett livsmedel skall dock även, i likhet med vad som gäller i dag, beaktas om den är avsedd att eller rimligen kan förväntas att förtäras av människor. Detta innebär således att det inte utan vidare kan antas att en växt övergår till att bli ett livsmedel omedelbart efter skörden. Begreppet alla stadier i produktions-bearbetnings- och distributionskedjan används bl.a. i Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 178/2002 och 852/2004 för att definiera respektive förordnings tillämpningsområde. I och med att samma begrepp används i livsmedelslagen kommer tillämpningsområdet – till skillnad från i dag – inte att begränsas till att gälla livsmedlet som sådant. Lagen kommer i stället att täcka all verksamhet i livsmedelskedjan, från odling av växter och uppfödning av djur, om avsikten är att slutprodukten skall bli ett livsmedel. Lagens bestämmelser om kontroll m.m. kan därmed komplettera EG-bestämmelser om råvaror avsedda som livsmedel samt om odling av växter för livsmedelsändamål och uppfödning av livsmedelsproducerande djur. Se vidare om detta i författningskommentaren till 1 och 5 §§.

Enligt *andra stycket* skall vid tillämpningen av lagen med livsmedel jämställas dricksvatten som bereds och hanteras i vattenverk samt snus och tuggtobak. EG:s definition av begreppet livsmedel utesluter uttryckligen tobaksvaror och vatten från den punkt där det hanteras och bereds i vattenverket till den punkt då det tappas ur kranen m.m.. För att snus och tuggtobak och vatten i vattenverken, i likhet med vad som gäller i dag, skall omfattas av lagens bestämmelser är det således nödvändigt att reglera dessa produkter särskilt. Bestämmelsen innebär att det som sägs om livsmedel i lagen i tillämpliga delar även skall gälla snus och snustobak och vatten hela vägen fr.o.m. vattenverket till tappkranen.

3 §

I paragrafens *första stycke*, som har kommenterats i avsnitt 11.2.3, föreskrivs att lagen inte tillämpas på primärproduktion för användning inom privathushåll eller för enskildas hantering av livsmedel för konsumtion inom privathushåll. Formuleringen har hämtats från Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 852/2004 och 853/2004. Bestämmelsen motsvarar i sak i stort sett den nuvarande lagens 3 § första stycke. Därutöver undantas sådan primärproduktion som är avsedd för privat konsumtion. En skillnad i förhållande till i dag är att undantaget inte omfattar livsmedel som bereds i privat bostad för att släppas ut på marknaden.

Andra stycket motsvarar nuvarande 3 § 1.

4 § I paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 11.3, föreskrivs att med hantering jämställs i lagen framställning, beredning, bearbetning, behandling, lagring, förvaring, förpackning, omförpackning, transport eller uppläggning av livsmedel. Bestämmelsen motsvarar i praktiken delvis 2 § i den nuvarande lagen. Till skillnad från vad som gäller i dag definieras dock inte begreppet hantering i bestämmelsen utan en annan lagteknisk lösning har valts. Begreppet hantering förekommer frekvent i de EG-förordningar som kompletteras av lagen. Det har där inte den vida innebörd som det har enligt den nuvarande lagens definition utan betecknar närmast ett faktiskt handhavande av ett livsmedel. Genom att vissa av de handlingar som idag lagtekniskt ingår i definitionen av begreppet hantering nu i lagtekniskt hänseende jämställs med begreppet hantering är det möjligt att även fortsättningsvis använda begreppet hantering i t.ex. de bemyndiganden som ges i lagen, utan att räckvidden för bestämmelserna snävas in.

EG-bestämmelser som kompletteras av lagen

5 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitten 8.2–8.4 och 11.1, motsvarar delvis 4 a § första stycket i den nuvarande livsmedelslagen. Av paragrafens *första stycke* framgår att lagens bestämmelser kompletterar de EG-bestämmelser som har samma syfte som lagen och som faller inom tillämpningsområdet för lagen. Regeringen tillkännager vilka grundförordningar som avses i Svensk författningssamling. Se vidare i författningskommentaren till 1 §.

Av paragrafens *andra stycke* följer att regeringen genom verkställighetsföreskrifter kan ange vilka av bestämmelserna i en EG-förordning vars tillämpningsområde täcker flera lagars tillämpningsområde som skall kompletteras av livsmedelslagen. Bestämmelsen har kommenterats i avsnitt 8.3.

Bemyndigandet i *tredje stycket* tar sikte på sådana kompletteringar som måste göras för att förordningarna skall kunna verkställas i Sverige eller på nationella kompletteringar av materiell art som annars måste göras enligt förordningarna, se t.ex. artiklarna 1.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 och 1.4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004. Bemyndigandet innefattar däremot inte sådana frågor där det står Sverige som medlemsstat fritt att bestämma huruvida nationella bestämmelser skall utfärdas, t.ex. sådana situationer där medlemsstaterna kan välja att utnyttja en i förordningen given rätt att föreskriva om undantag från förordningens krav. I dessa situationer får de generella bemyndigandena som ges i 7 och 8 §§ användas.

Definitioner

6 §

I bestämmelsen, som har kommenterats i avsnitt 11.2.1 och 11.3 klargörs att vissa centrala begrepp som används i lagen skall ha samma betydelse som i de EG-förordningar där de definieras. Genom EG-rättens definition av begreppet ”livsmedel” får begreppet generellt sett en något vidare omfattning än vad det har i dag. Alla ämnen eller produkter, även obearbetade, som är avsedda att eller rimligen kan förväntas att förtäras av människor är livsmedel. Exempelvis kan spannmål, mjölk och ägg vara att anses som livsmedel medan de fortfarande finns hos primärproducenten. Uttrycket ”utsläppande på marknaden” motsvarar i princip den nuvarande lagens uttryck ”saluhålla”. Begreppet ”stadier i produktions-, bearbetnings- eller distributionskedjan” har ingen direkt motsvarighet i den gamla lagen. Uttrycket används i EG-förordningarna för att avgränsa respektive förordnings tillämpningsområde. Det motsvarar därmed närmast det nationella uttrycket ”hantering” som i den nuvarande livsmedelslagen används som en övergripande benämning på allt handhavande av livsmedel som omfattas av lagens tillämpnings-område. Som framgår av författningskommentaren till 4 § har ordet ”hantering” en snävare innebörd i den nya lagen. ”Anläggning” ersätter det nuvarande begreppet ”livsmedelslokal”. Därutöver görs en hänvisning till definitionen av begreppen ”primärproduktion” och ”livsmedelsföretagare”.

Föreskrifter och beslut till skydd för människors liv eller hälsa och för konsumentintresset

7 §

I paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 11.5, har samlats de bemyndiganden som ger regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer rätt att meddela föreskrifter som behövs för att skydda människors liv och hälsa eller för att skydda konsumentintresset. Bestämmelsen innefattar även en rätt att meddela beslut i det enskilda fallet. *Punkten 1* motsvarar nuvarande 10 och 11 §§. Med stöd av bemyndigandet kan beslut fattas t.ex. om sådana tillfälliga nationella nödåtgärder som EG-rätten medger. *Punkten 2* motsvarar nuvarande 13 § och *punkten 3* nuvarande 5 och 7 §§. *Punkten 4* motsvarar 9 § medan *punkten 5* motsvarar 21 § andra stycket. Slutligen motsvarar *punkten 6* bestämmelsen i 11 a §.

Föreskrifter om livsmedelsanläggningar

8 §

I paragrafen, som har behandlats i avsnitt 11.7, ges bemyndiganden för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om godkännande av livsmedelsanläggningar. I *punkten 1*

bemyndigas regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att ställa krav på godkännande av anläggningar. Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 får verksamhet med livsmedel av animaliskt ursprung, med vissa särskilt angivna undantag, endast bedrivas i anläggningar som godkänts av kontrollmyndigheten. Andra anläggningar skall enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 registreras. Enligt sistnämnda förordning får dock medlemsstaterna föreskriva krav på godkännande även av anläggningar som enligt förordningen skall registreras. Som framgår av avsnitt 11.7 bör det ankomma på Livsmedelsverket att föreskriva vilka anläggningar som bör omfattas av ett nationellt godkännandekrav. Med stöd av bemyndigandet i *punkten 2* kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om vilka krav en anläggning skall uppfylla för att den skall godkännas enligt bestämmelserna i punkten 1. *Enligt punkten 3* kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om vilka uppgifter om en anläggning som skall registreras och hur registreringen av anläggningar skall gå till.

9 §

I paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 10.6, bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att efter anmälan till Europeiska kommissionen meddela föreskrifter om anpassning av och undantag från de krav som ett livsmedelsföretag skall uppfylla enligt EG-bestämmelser som kompletteras av livsmedelslagen. Bestämmelsen tar i första hand sikte på de möjligheter till nationell anpassning av föreskrivna krav på anläggningar som Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 inrymmer. Anpassningen kan gälla både sådana anläggningar som omfattas av EG-bestämmelsernas krav på godkännande och sådana som endast omfattas av krav på registrering.

Föreskrifter om åtgärder mot sabotage eller annan skadegörelse

10 §

Paragrafen, som kommenteras i avsnitt 11.8, har ingen motsvarighet i den nuvarande lagen. Bestämmelsen innebär att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om försiktighetsmått för att förebygga eller avhjälpa sabotage eller annan skadegörelse som kan påverka Sveriges vatten– eller livsmedels-försörjning. Med försiktighetsmått avses exempelvis införande av ett betryggande lås- och bevakningssystem samt vidtagande av åtgärder för datasäkerhet och hantering av sekretesskyddad information.

Förbud mot att släppa ut livsmedel på marknaden

11 §

I paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 11.10, regleras i vilka fall det är förbjudet att släppa ut livsmedel på marknaden. Bestämmelsen motsvarar delvis 16 § i den nuvarande livsmedelslagen.

Enligt *punkten 1* är det förbjudet att släppa ut livsmedel på marknaden som inte uppfyller krav eller villkor om märkning och om livsmedels beskaffenhet eller beteckning som föreskrivits av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Förbudet innefattar även utsläppande på marknaden av livsmedel som har hanterats i anläggningar som inte uppfyller krav eller som på annat sätt hanterats i strid med krav som föreskrivits av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer med stöd av bemyndigandet om nationella anpassningar och undantag i 9 §. I bestämmelsen i *punkten 2* förbjuds utsläppandet på marknaden av livsmedel som hanterats i en anläggning som inte godkänts i enlighet med vad som föreskrivits av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer eller som inte registrerats i enlighet med kraven i Europaparlamentets och rådets förordning EG (nr) 852/2004. *Punkten 3* förbjuder utsläppandet på marknaden av ett livsmedel som inte har godkänts eller anmälts i vederbörlig ordning eller som inte uppfyller villkor i ett godkännande eller tillstånd. Enligt *punkten 4* är det förbjudet att släppa ut livsmedel på marknaden som innehåller förbjudna eller icke godkända ämnen. *Punkten 5* förbjuder utsläppande på marknaden av livsmedel som innehåller ämnen i en halt som överskrider föreskrivna gränsvärden.

Bestämmelsen i *andra stycket* innebär att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan föreskriva undantag från de förbud som följer av första stycket. Detta kan bli nödvändigt t.ex. när det gäller dricksvatten.

Kontrollmyndigheternas offentliga kontroll

12 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 11.11, motsvarar i stora delar 24 § i den nuvarande livsmedelslagen. Begreppen tillsyn och tillsynsmyndigheter ersätts med begreppen kontroll och kontrollmyndighet. Med offentlig kontroll avses i princip det som i dag benämns operativ tillsyn. Detta innebär att begreppet offentlig kontroll är snävare än begreppet tillsyn.

I paragrafens *första stycke* föreskrivs vilka myndigheter som utövar offentlig kontroll. Förutom de myndigheter som pekas ut direkt i lagen, dvs. Livsmedelsverket, länsstyrelserna och kommunerna öppnas i lagen – till skillnad från i dag – en möjlighet för regeringen att föreskriva att även andra statliga myndigheter skall bedriva offentlig kontroll inom vissa särskilt utpekade områden.

I paragrafens *andra stycke* föreskrivs att en kommuns uppgift skall fullgöras av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

Kontrollmyndigheternas övriga åligganden

13 §

Av paragrafens *första stycke* framgår att Livsmedelsverket och, inom länet, länsstyrelsen är de myndigheter som normalt sett har till uppgift att

samordna övriga kontrollmyndigheters kontroll och lämna råd och hjälp i kontrollverksamheten. Regeringen kan dock föreskriva att en annan statlig myndighet skall ansvara för samordningen i fråga om viss kontroll. Detta kan bli nödvändigt i de undantagsfall då det anses lämpligt att föreskriftsrätten rörande ett begränsat område ges till en annan myndighet än Livsmedelsverket. Regeringen kan även föreskriva att det inom ett visst område inte skall finnas någon samordnande myndighet. Det kan bli aktuellt inom de områden där en central myndighet, t.ex. Jordbruksverket, bedriver kontroll. Motiven till bestämmelsen utvecklas närmare i avsnitt 11.11.

I *andra stycket,* som saknar direkt motsvarighet i den nuvarande lagen, anges att kontrollmyndigheterna utöver den offentliga kontrollen även skall genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter. Bestämmelsen innebär inte att kontrollmyndigheterna ges några nya uppgifter utan de rådgivande uppgifterna ingår i dag i den verksamhet som benämns tillsyn. Eftersom det nya kontrollbegreppet är snävare än begreppet tillsyn bedöms det dock vara nödvändigt att införa ett särskilt författningsstöd för de aktuella uppgifterna.

14 §

I bestämmelsen, som kommenteras i avsnitt 11.12, föreskrivs en skyldighet för kontrollmyndigheten att verka för att överträdelser av livsmedelslagen och de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen beivras. Bestämmelsen motsvarar 25 a § i den nuvarande livsmedelslagen.

Kommunal samverkan i den offentliga kontrollen

15 §

Paragrafen, som reglerar kommunal samverkan i den offentliga kontrollen, motsvarar 24 a § i den nuvarande livsmedelslagen.

Överflyttning av offentlig kontroll

16 §

I bestämmelsen anges i vilka fall Livsmedelsverket i samråd med en kommun kan ta över kommunens ansvar för kontrollen av en viss anläggning. Paragrafen motsvarar i sak 24 b § i den nuvarande livsmedelslagen. Begreppet verksamhet har dock bytts ut mot begreppet anläggning.

17 §

I bestämmelsen anges i vilka fall ansvaret för kontroll av en viss anläggning kan flyttas från Livsmedelsverket till en kommun. Paragrafen motsvarar i sak 46 § tredje stycket livsmedelsförordningen.

18 §

I bestämmelsen föreskrivs i vilka fall en kommuns ansvar för kontrollen över en anläggning kan flyttas till Livsmedelsverket mot en kommuns

vilja. Paragrafen motsvarar 24 d § i den nuvarande livsmedelslagen. Begreppet verksamhet har dock bytts ut mot begreppet anläggning.

Förelägganden riktade till kommuner

19 §

I bestämmelsen ges Livsmedelsverket rätt att förelägga en kommun som inte fullgör sina kontrolluppgifter att avhjälpa bristen. Paragrafen motsvarar 24 c § i den nuvarande livsmedelslagen.

Föreskrifter om kontroll

20 §

Paragrafen motsvarar i sak bemyndigandena om tillsyn och uppgiftsskyldighet i 28 och 29 §§ i den nuvarande livsmedelslagen.

Bemyndigandet i *punkten 1* motsvarar nuvarande 28 § 1. Bemyndigandet i *punkten 2* motsvarar nuvarande 28 § 2. I det nya bemyndigandet ges dock regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer rätt att föreskriva om skyldighet inte bara för kontrollmyndigheter utan också för ett kontrollorgan att lämna information till en annan kontrollmyndighet. Den nyheten har kommenterats i avsnitt 9.12. Bemyndigandet i *punkten 3* motsvaras av 29 § i den nuvarande lagen. Det bemyndigande som nu ges i *punkten 4* motsvaras endast delvis av första stycket 3 i den nuvarande 28 §. Den nya bestämmelsen innehåller ingen motsvarighet till den nuvarande lagens bemyndigande att meddela föreskrifter om köttbesiktning. Det har ansetts onödigt att ge ett särskilt bemyndigande om detta eftersom köttbesiktning är en form av offentlig kontroll. Föreskrifter om köttbesiktning kan därmed meddelas enligt föreskrifter meddelade med stöd av punkten 1.

Rätt till upplysningar och tillträde

21 §

Paragrafen, som i sak delvis motsvarar 26 § första stycket i den nuvarande livsmedelslagen, innehåller bestämmelser om rätt till tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen och om rätt till upplysningar m.m. vid offentlig kontroll. I *första stycket punkt 2* anges till skillnad från i dag uttryckligen att tillträdesrätten är begränsad till sådana lokaler eller områden som har anknytning till verksamheten. I punkten klargörs att myndigheten eller kontrollorganet vid kontrollbesöket har rätt att göra undersökning och ta prover.

Paragrafens *andra stycke* har ingen motsvarighet i den nuvarande lagen. Bestämmelsen innebär att EG:s institutioner och experter och inspektörer ges samma rätt till upplysningar och till tillträde till lokaler m.m. som svenska kontrollmyndigheter.

Paragrafen verkställer artiklarna 8.2 och 4.5 i EG-förordningen 882/2004 och artikel 4 i EG-förordningen 854/2004.

Skyldighet för enskild att tillhandahålla hjälp

22 §
Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 11.13, har inte någon motsvarighet i den nuvarande livsmedelslagen. Bestämmelsen ger stöd för att kontrollmyndigheten skall kunna verkställa artikel 4.2 g i EG-förordningen 882/2004. Bestämmelsen innebär att den enskilde är skyldig att bistå kontrollmyndigheten med hjälp, t.ex. vid provtagning av livsmedel.

Förelägganden och förbud

23 §
Bestämmelsen, som har kommenterats i avsnitt 11.13, motsvarar i sak 25 § första stycket i den nuvarande livsmedelslagen. I bestämmelsen ges kontrollmyndigheterna rätt att meddela föreläggande och förbud. En nyhet i förhållande till i dag är att det klargörs att det i de EG-förordningar som kompletteras av lagen finns bestämmelser om vilka åtgärder som kontrollmyndigheterna får vidta vid enskildas underlåtelse att följa lagstiftningen. Kontrollmyndigheterna ges i paragrafen befogenhet att besluta om förelägganden och förbud utöver vad som följer av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

Vite

24 §
I bestämmelsen, som i princip motsvaras av 25 § andra stycket i den nuvarande lagen, föreskrivs att föreläggande och beslut som meddelas med stöd av 23 § eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får förenas med vite. Med stöd av bestämmelsen är det således möjligt att koppla vite till de ingripanden som kontrollmyndigheten får vidta med stöd av artikel 54 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004.

Särskilda ingripanden m.m.

25 §
Bestämmelsen, som har kommenterats i avsnitt 11.13, motsvarar i sak 27 § första, tredje och fjärde styckena den nuvarande livsmedelslagen. En nyhet i förhållande till i dag är att det i *första stycket* klargörs att det i de EG-förordningar som kompletteras av lagen finns bestämmelser om vilka ingripanden som kontrollmyndigheterna har rätt att göra. Kontroll-myndigheterna ges i paragrafen befogenhet att vidta åtgärder utöver vad som följer av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

Nuvarande 27 § andra stycket livsmedelslagen saknar direkt mot-svarighet i den nya bestämmelsen eftersom hanteringen av kött inte behöver regleras i särskild ordning.

26 §
Bestämmelsen, som föreskriver skyldighet för kontrollmyndigheterna att efter underrättelse från smittskyddsläkaren spåra smitta, motsvarar nuvarande 27 a § i den nuvarande livsmedelslagen.

Rättelse

27 §
Paragrafen, som innehåller bestämmelser om rättelse på enskilds bekostnad, motsvarar i sak 25 § tredje stycket i den nuvarande livsmedelslagen.

Hjälp av polismyndighet

28 §
Bestämmelsen, som har kommenterats i avsnitt 11.14, motsvarar i sak delvis 26 § andra stycket i den nuvarande livsmedelslagen.

I *första stycket* anges att polismyndigheten skall lämna den hjälp som behövs för att utöva kontroll eller i övrigt verkställa beslut som har meddelats med stöd av denna lag, föreskrift eller beslut som har meddelats med stöd av lagen eller EG-bestämmelser som kompletteras av lagen. Den nya lydelsen tydliggör sålunda att polismyndigheten även skall lämna den hjälp som behövs för att de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen skall efterlevas.

Paragrafens *andra stycke* har ingen motsvarighet i den nuvarande lagen. I bestämmelsen klargörs att biträde av polismyndighet får begäras endast i sådana situationer när det finns ett verkligt behov av polisens särskilda befogenhet att använda våld. Det är den begärande myndigheten som har att pröva om förutsättningar föreligger att begära biträde av polismyndigheten. Biträde av polismyndigheten får begäras endast om det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att polisens särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas. Av 10 § polislagen följer bl.a. att en polisman får, i den mån andra medel är otillräckliga och det med hänsyn till omständigheterna är försvarligt, använda våld för att genomföra en tjänsteåtgärd, om han möts med våld eller hot om våld (punkten 1), det är fråga om att avvärja en straffbelagd handling eller en fara för liv, hälsa eller värdefull egendom eller för omfattande skada i miljön (punkten 3) eller polismannen annars med laga stöd har att bereda sig tillträde till, avspärra, tillstänga eller utrymma byggnad, rum eller område eller biträda någon i myndighetsutövning med en sådan eller någon liknande åtgärd eller vid exekutiv förrättning enligt vad som är föreskrivet därom (punkten 6). Kontrollmyndigheten kan t.ex. begära biträde av polismyndigheten när den verksamhetsansvarige tidigare satt sig till motvärn eller förklarat sig vägra tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen som används för verksamheten. Biträde av polismyndigheten skall vidare kunna begäras i andra fall där det finns synnerliga skäl. Det kan exempelvis röra sig om situationer där det finns en överhängande risk för att exempelvis handlingar eller annat material kommer att

förstöras och man inte kan avvakta med att verkställigheten löses på annat sätt.

Avgifter

29 §

Paragrafen, som innehåller avgiftsbemyndiganden, har kommenterats i avsnitt 11.16. Bestämmelsen motsvarar i sak nuvarande 29 a § första stycket. I första stycket ges ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet för livsmedelsföretagare och andra berörda att betala avgifter för offentlig kontroll, prövning och registrering enligt lagen, de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de EG-förordningar som kompletteras av lagen.

I bestämmelsens *andra stycke* har tydliggjorts att bemyndigandet innefattare en rätt att föreskriva om skyldighet för kommunerna att ta ut avgift.

I *tredje stycket* ges regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer rätt att meddela föreskrifter om hur statliga myndigheters och kontrollorgans avgifter skall beräknas Bemyndigandet omfattar inte kommunernas avgifter, utan varje kommun skall ha rätt att själv fastställa de avgifter som tas ut.

Straffbestämmelser m.m.

30 §

Enligt paragrafens *första stycke*, som har kommenterats i avsnitt 11.17, döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av 5 § tredje stycket eller 7, 8, 9 eller 10 §, mot förbudet att släppa ut livsmedel på marknaden i 11 § eller mot skyldigheten att tillhandahålla upplysningar och handlingar i den offentliga kontrollen enligt 21 § första stycket 1 till böter.

I *andra stycket* föreskrivs att den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot skyldigheter, villkor eller förbud som finns i de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen, döms till böter. Vissa av EG-förordningarna innehåller förpliktelser för myndigheter, officiella veterinärer och andra offentliga organ, se exempelvis Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004. Genom andra meningen undantas överträdelser av dessa bestämmelser från straffansvar enligt lagen. Den sistnämnda bestämmelsen gäller också i den mån kontrollmyndigheten har överlåtit uppgifter i den offentliga kontrollen till särskilda kontrollorgan.

31 §

Paragrafen motsvarar i sak bestämmelsen i 30 § första stycket om att gärning som är ringa inte bestraffas samt bestämmelserna i 30 § fjärde och femte styckena i den nuvarande livsmedelslagen.

Överklagande m.m.

32 §
Bestämmelsen, som har kommenterats i avsnitt 11.18, motsvarar överklagandebestämmelserna i 33 § i den nuvarande livsmedelsagen. Till skillnad från den bestämmelsen innehåller den nya bestämmelsen dock ingen särskild regel om överklagande av besiktningsveterinärs beslut. Besiktningsveterinärorganisationen ingår organisatoriskt i Livsmedelsverket. Besiktningsveterinärs beslut överklagas i den ordning som gäller för andra beslut som meddelats av Livsmedelsverket, dvs. till allmän förvaltningsdomstol. Ytterligare en nyhet är att även beslut som meddelats med stöd av en EG-förordning får överklagas. Den bestämmelsen tar i första hand sikte på sådana beslut om kontrollåtgärder eller särskilda ingripanden som kontrollmyndigheterna har rätt att fatta enligt Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 882/2004 och 854/2004.

33 §
Bestämmelsen motsvarar i sak 34 och 35 §§ i den nu gällande lagen.

Med anledning av att regeringen i den nya 12 § ges rätt att föreskriva att en annan statlig myndighet än Livsmedelsverket, länsstyrelsen eller en kommun skall bedriva kontroll inom vissa områden har överklagandebestämmelsen dock kompletterats med en bestämmelse om att beslut av andra statliga förvaltningsmyndigheter än Livsmedelsverket skall överklagas till allmän förvaltningsdomstol. En nyhet i förhållande till i dag är att även beslut som meddelats med stöd av en EG-förordning får överklagas. Den bestämmelsen tar i första hand sikte på sådana beslut om kontrollåtgärder eller särskilda ingripanden som länsstyrelser som har övertagit en kommuns tillsyn över en viss verksamhet har rätt att fatta enligt Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 882/2004 och 854/2004.

34 §
Bestämmelsen motsvarar i princip 36 § i den nuvarande livsmedelslagen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Punkt 1
I denna punkt anges att lagen träder i kraft den 1 juli 2006 då den gamla lagen upphör att gälla.

Punkt 2
Övergångsbestämmelsen, som har kommenterats i avsnitt 11.19, innebär att lokalgodkännanden som har meddelats med stöd av den nu gällande livsmedelslagen gäller till dess att kontrollmyndigheten har gjort en prövning av om den aktuella anläggningen kan godkännas enligt de nya bestämmelserna eller, om det inte krävs ett godkännande, till dess att myndigheten har registrerat anläggningen.

Punkt 3
Övergångsbestämmelsen innebär att den som i dag bedriver verksamhet i en godkänd livsmedelslokal får fortsätta att på marknaden släppa ut livsmedel som i överensstämmelse med lagen har hanterats i lokalen till dess att Livsmedelsverket med stöd av 8 § har prövat om den anläggning vari lokalen ingår kan godkännas.

Punkt 4
Övergångsbestämmelsen innebär att beslut av en besiktningsveterinär som har meddelats innan den nya lagen träder i kraft skall överklagas hos länsstyrelsen i enlighet med bestämmelserna i den nuvarande livsmedelslagen.

22.2 Förslaget till lag om foder och animaliska biprodukter

När hänvisningar nedan görs till lagen (1985:295) om foder benämns den lagen som äldre foderlagen.

Lagens syfte och tillämpningsområde

1 §

I paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 12.2.1, anges vilket syfte lagen har. Den har ingen motsvarighet i den nuvarande lagen.

Genom paragrafen klargörs att det övergripande syftet bakom lagen är att säkerställa en hög skyddsnivå för djurs och människors hälsa. Formuleringen har hämtats från de centrala EG-förordningarna inom områdena för foder och animaliska biprodukter, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1774/2002 (ABP-förordningen). Ändamålsbestämmelsen har en särskild betydelse för straffbestämmelserna och kontrollbestämmelserna i 12 § och 29 §§. De bestämmelserna tillämpas enligt 4 § inte bara i fråga om materiella bestämmelser som finns i lagen eller med stöd av lagen meddelade förordningar och föreskrifter, utan de kompletterar även materiella bestämmelser i sådana EG-förordningar som faller inom lagens tillämpningsområde. Genom ändamålsbestämmelsen – jämfört med 2–4 §§ – klargörs att endast de EG-bestämmelser som syftar till att säkerställa en hög skyddsnivå för djurs och människors hälsa kompletteras av lagens bestämmelser om straff och kontroll m.fl. bestämmelser. Myndighetsutövningen enligt lagen skall således utgå från de syften som anges i paragrafen.

2 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 12.2.1, anger tillsammans med 3 och, i viss utsträckning, 5 §§ lagens tillämpningsområde. Den har ingen direkt motsvarighet i den nuvarande lagen.

I paragrafen anges att lagen gäller i alla led fr.o.m. primärproduktionen av foder t.o.m. utsläppande av foder på marknaden eller utfodring av djur samt befattning med animaliska biprodukter och därav framställda produkter.

Begreppen foder och utsläppande av foder på marknaden av foder definieras i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002. Begreppet primärproduktion av foder definieras i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005. EG:s definition av begreppet foder innebär alla ämnen eller produkter, inbegripet tillsatser, och oberoende av om de är bearbetade, delvis bearbetade eller obearbetade, som är avsedda för utfordring av djur. Begreppet primärproduktion av foder används bl.a. i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005 för att bl.a. avgränsa EG-förordningens tillämpningsområde.

I och med att den nya lagen gäller i alla led fr.o.m. primärproduktionen av foder t.o.m. utsläppande av foder på marknaden eller utfodring av djur

begränsas tillämpningsområdet inte till foder i olika stadier i kedjan. Lagen täcker i stället all verksamhet i kedjan, från odling av växter till utfodringen av djur om avsikten är att slutprodukten skall blir foder.

I paragrafen anges vidare att lagen gäller för befattning med animaliska biprodukter och därav framställda produkter. Animaliska biprodukter definieras i ABP-förordningen som biprodukter, hela kroppar eller delar från djur eller animaliska produkter som avses i artiklarna 4–6 som inte är avsedda att användas som livsmedel, inbegripet ägg, embryon och sperma. Med därav framställda produkter avses sådana produkter som enligt artikel 1.1.b särskilt omfattas av förordningen.

Paragrafen innebär att räckvidden för bestämmelserna om foder och animaliska biprodukter i lagen överensstämmer med tillämpningsområdet för de centrala EG-förordningarna på området.

3 §

I paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 12.2.2, föreskrivs en begränsning av lagens tillämpningsområde. Lagen skall inte tillämpas på privat enskild produktion av foder avsett för sällskapsdjur och utfordring av sådana djur i enskilda hem. Denna begränsning gäller dock inte i den mån lagen kompletterar EG-bestämmelser.

Paragrafen motsvarar i sak den äldre foderlagens 2 § andra stycke. Innebörden av bestämmelsen i andra meningen har kommenterats i prop. 2002/03:39 s. 25. Följden av bestämmelsen i andra meningen är att de EG-bestämmelser som avses i 4 § kompletteras av lagen också i den utsträckning EG-bestämmelserna ställer upp regler som är tillämpliga på utfodring av sällskapsdjur.

EG-bestämmelser som kompletteras av lagen

4 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitten 8 och 12.1, motsvarar i huvudsak 2 a § äldre foderlagen.

Av paragrafens *första stycke* framgår att lagens bestämmelser kompletterar de EG-bestämmelser som har samma syfte som lagen och som faller inom tillämpningsområdet för lagen. Regeringen tillkännager vilka grundförordningar som avses i Svensk författningssamling. Se även författningskommentaren till 1 §.

Av paragrafens *andra stycke*, som har kommenterats särskilt i avsnitt 8.3, följer att regeringen genom verkställighetsföreskrifter kan ange vilka av bestämmelserna i en EG-förordning vars tillämpningsområde täcker flera lagars tillämpningsområde som skall kompletteras av lagen om foder och animaliska biprodukter.

Bemyndigandet i *tredje stycket*, som har kommenterats särskilt i avsnitt 8.4, tar sikte på sådana kompletteringar som måste göras för att EG-förordningarna skall kunna verkställas i Sverige eller på nationella kompletteringar av materiell art som annars måste göras enligt förordningarna. Bemyndigandet innefattar däremot inte sådana frågor där det står Sverige som medlemsstat fritt att bestämma om nationella bestämmelser skall utfärdas, se exempelvis artikel 2.3 i Europaparla-

mentets och rådets förordningen (EG) nr 183/2005. I dessa situationer får de generella bemyndigandena som ges i 8–11 §§ användas.

Definitioner

5 §

I paragrafen, som har kommenterats i avsnitten 12.2.1, 12.5 och 12.6, klargörs att vissa centrala begrepp som definieras i gemenskapsrätten har samma betydelse i denna lag.

Användning av vilda djur som foder

6 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 12.3.3, motsvarar i huvudsak 3 a § äldre foderlagen. Bemyndigandet i *fjärde stycket* är nytt i förhållande till den äldre foderlagen. Enligt bestämmelsen får regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddela undantag från kraven i andra och tredje styckena om under vilka förutsättningar vilda djur, delar av sådana djur och fodermjöl eller andra varor som framställts av djuren eller delar av djuren får användas som foder. Ett exempel på när undantag från kraven kan komma i fråga är trafikdödat vilt som bör kunna användas som foder åt vissa rovfåglar.

Förbud mot att släppa ut foder på marknaden

7 §

I paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 12.5, regleras i vilka fall det är förbjudet att använda eller släppa ut foder på marknaden utöver vad som gäller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen. Med begreppet utsläppande på marknaden av foder i lagen avses det begrepp som definieras i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002. Se även författningskommentaren till 5 §.

Enligt *punkt 1* är det förbjudet att använda eller släppa ut foder på marknaden om det kan antas att fodret har en skadlig inverkan på miljön. Bestämmelsen motsvarar delvis 3 § 4 och 9 § 1 äldre foderlagen.

I bestämmelsen i *punkt 2* förbjuds användning och utsläppande på marknaden om fodret har en sådan beskaffenhet som inte är tillåten enligt 6 § andra och tredje stycket. Bestämmelsen motsvarar delvis 9 § 1 äldre foderlagen.

Punkt 3 förbjuder användning och utsläppande på marknaden av foder som, utan att krav och villkor om upplysningsskyldighet som föreskrivits av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer fullgjorts, ändå fortsätter att hanteras på marknaden. Gemenskapsbegreppet utsläppande marknaden, i den betydelse det har i lagen, innebär – enligt gemenskapsdefinitionen – innehav av foder för försäljning, inbegripet utbjudande till försäljning eller varje annan form av överlåtelse, kostnadsfri eller inte, samt försäljning, distribution och andra former av överlåtelse. Enligt bestämmelsen är det följaktligen förbjudet att vidareöverlåta ett foder som inte uppfyller föreskrivna krav på upp-

lysningsskyldighet utan att upplysningsskyldigheten fullgörs. Bestämmelsen motsvarar i sak 11 § äldre foderlagen.

Enligt *punkt 4* är det förbjudet att använda eller på marknaden släppa ut foder som inte uppfyller de krav eller villkor om fodersäkerhet som regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskrivit eller beslutat om.

Föreskrifter och beslut om foder samt om laboratorier för foderanalyser

8 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 12.4, motsvarar i princip 8 § äldre foderlagen. Bemyndigandet är tillämpligt i de fall då de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen inte gäller eller då frågor har sin grund i EG-rätten men måste genomföras nationellt. Med stöd av bemyndigandet kan t.ex. föreskrivas vilka krav som skall ställas på foder till icke livsmedelsproducerande djur, exempelvis sådana krav på fodersäkerhet som anges i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002.

9 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 12.4, motsvarar 3 b § äldre foderlagen.

10 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 12.4, motsvarar 10 § äldre foderlagen. Bestämmelser om laboratorier för bl.a. foderanalyser och metoder för sådana analyser finns numera i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004. I 4 § tredje stycket finns det allmänna bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela sådana föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om sådana föreskrifter som behövs som komplettering till EG-bestämmelserna. Bemyndigandet i förevarande paragraf är således endast tillämpligt när det gäller föreskrifter om analys av prover som inte omfattas av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

Föreskrifter och beslut om animaliska biprodukter

11 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 12.6, motsvarar i sak 4 c § lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m. Bestämmelsen ger regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer rätt att meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om villkor för eller förbud mot införsel, utförsel, tillverkning, utsläppande på marknaden, omhändertagande, bearbetning, bortskaffande och hantering i övrigt av animaliska biprodukter. Med hantering i övrigt avses exempelvis omvandling och kompostering m.m. Avsikten med bemyndigandet är att regeringen eller den aktuella myndigheten skall kunna meddela föreskrifter om animaliska biprodukter i sådana frågor som inte omfattas

av ABP-förordningen, t.ex. hantering av animaliska biprodukter från vilda djur.

Kontrollmyndigheternas offentliga kontroll

12 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 12.8, motsvarar i stora delar 12 § äldre foderlagen. Begreppen tillsyn och tillsynsmyndighet ersätts med begreppen kontroll och kontrollmyndighet. Med offentlig kontroll avses i princip det som i dag benämns operativ tillsyn. Detta innebär att begreppet kontroll är snävare än tillsynsbegreppet.

I *första stycket* föreskrivs vilka myndigheter som utövar offentlig kontroll. Nytt i förhållande till den äldre foderlagen är att förutom Jordbruksverket även kommunen pekas ut som kontrollmyndighet. Förutom de myndigheter som pekas ut direkt i lagen, dvs. Statens jordbruksverk och kommunerna, öppnas i lagen – till skillnad från i dag – en möjlighet för regeringen att föreskriva att även andra statliga myndigheter skall utöva offentlig kontroll inom vissa särskilt utpekade områden.

I *andra stycket* föreskrivs att en kommuns uppgift skall fullgöras av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

Av bemyndigandet i paragrafens *tredje stycke* framgår att regeringen får föreskriva att kontrolluppgifter får överlämnas från en statlig myndighet till en annan statlig myndighet. Bestämmelsen har sin motsvarighet i 12 § första stycket äldre foderlagen. Enligt förarbetena till denna bestämmelse (prop. 1992/93:119 s. 40) avses med annan statlig myndighet myndighet främst Statens veterinärmedicinska anstalt som utför analyser och konsulteras vid tillsyn. Även Sveriges lantbruks-universitet och Livsmedelsverket kan komma i fråga.

Kontrollmyndigheternas övriga åligganden

13 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitten 9.4 och 12.9, har ingen motsvarighet i den äldre foderlagen.

Av *första stycket* framgår att Jordbruksverket är den myndighet som normalt sett har till uppgift att samordna övriga kontrollmyndigheters kontroll och lämna råd och hjälp i denna kontrollverksamhet. Regeringen kan dock föreskriva att en annan statlig myndighet skall ansvara för samordningen i fråga om viss kontroll. Detta kan bli nödvändigt i de undantagsfall då det anses lämpligt att föreskriftsrätten rörande ett begränsat område ges till en annan myndighet än Jordbruksverket. Regeringen kan även föreskriva att det inom ett visst område inte skall finnas någon samordnande myndighet. Det kan bli aktuellt inom de områden där en central myndighet, t.ex. Livsmedelsverket, bedriver kontroll.

I *andra stycket*, som saknar direkt motsvarighet i den äldre foderlagen, anges att de myndighet som utövar offentlig kontroll även skall genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att

fullgöra sina skyldigheter. Bestämmelsen innebär inte att kontrollmyndigheterna ges några nya uppgifter utan de rådgivande uppgifterna ingår i dag i den verksamhet som benämns tillsyn. I konsekvens med att det nya kontrollbegreppet är snävare än begreppet tillsyn införs ett särskilt författningsstöd för de aktuella uppgifterna.

14 §
Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 12.10, har inte någon motsvarighet i den äldre foderlagen. Bestämmelsen anger att kontrollmyndigheten skall verka för att överträdelser av bestämmelser om foder och animaliska biprodukter beivras.

Kommunal samverkan i den offentliga kontrollen

15 §
Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 12.11, har inte någon motsvarighet i den äldre foderlagen. Den innebär att kommunerna får möjlighet att anlita en annan kommun för uppdrag inom kontrollverksamheten eller uppdra åt en anställd i en annan kommun att fatta beslut i ett ärende.

Överflyttning av offentlig kontroll

16 §
Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 12.12.1, har inte någon motsvarighet i den äldre foderlagen. I paragrafen föreskrivs i vilka fall Jordbruksverket eller annan statlig kontrollmyndighet som regeringen bestämt enligt denna lag i samråd med en kommun kan ta över kommunens ansvar för den offentliga kontrollen av en viss verksamhet.

17 §
Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 12.12.1, har inte någon motsvarighet i den äldre foderlagen. I bestämmelsen anges i vilka fall ansvaret för en viss anläggning kan flyttas från Jordbruksverket, eller annan statlig kontrollmyndighet som regeringen bestämt enligt denna lag, till en kommun.

18 §
Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 12.12.1, har inte någon motsvarighet i den äldre foderlagen. I bestämmelsen i *första stycket* föreskrivs i vilka fall som en kommuns ansvar för offentlig kontroll av en viss verksamhet kan flyttas till Jordbruksverket, eller annan statlig kontrollmyndighet som regeringen bestämt enligt denna lag, mot en kommuns vilja. För att ett sådant beslut skall kunna fattas krävs att kommunen, grovt åsidosatt eller under längre tid, har åsidosatt sina skyldigheter att utöva offentlig kontroll beträffande aktuell verksamhet. Beslut om överflyttning fattas av regeringen på ansökan av Jordbruksverket eller den statliga myndigheten. Ett beslut om överflyttning av kontrollansvaret omfattar den löpande kontrollen av den verksamhet som bedrivs i den aktuella anläggningen.

I paragrafens *andra stycke* föreskrivs att beslutet att flytta över kontrollansvaret får återkallas av regeringen. Om beslutet att flytta kontrollansvaret från en kommun har fattats av regeringen är det endast regeringen som kan besluta att den offentliga kontrollen skall lämnas tillbaka till kommunen. Detta gäller oavsett om kommunen och Jordbruksverket är överens om att kontrollansvaret kan återgå till kommunen.

Föreläggande riktade till kommuner

19 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 12.12.2, har inte någon motsvarighet i den äldre foderlagen. Den innebär att Jordbruksverket, eller annan statlig myndighet som regeringen bestämt enligt denna lag, får att förelägga en kommun som inte fullgör sina kontrollskyldigheter att avhjälpa brister. Begreppet ”skyldigheter som följer av dess kontrolluppdrag” avser en kommuns offentliga kontroll i vid bemärkelse. I begreppet innefattas således alla moment som ingår i en kommuns kontroll, alltså inte bara de faktiska inspektionerna utan även t.ex. administrativa åtgärder kring kontrollen, såsom upprättande av kontrollplaner. Även andra skyldigheter som inte ingår i själva kontrollen men som har ett direkt samband med denna uppgift, t.ex. rapportering till centrala myndigheter, omfattas av begreppet. Av 11 kap. 7 § regeringsformen följer att ett föreläggande inte kan avse åtgärder som rör kommunens myndighetsutövning mot enskild.

Föreskrifter om kontroll

20 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitten 9.11 och 12.13–12.15, har inte någon motsvarighet i den äldre foderlagen.

I *punkterna 1 och 2* bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om hur den offentliga kontrollen skall bedrivas samt om skyldighet för en kontrollmyndighet eller ett kontrollorgan som anlitas i den offentliga kontrollen att lämna information till en sådan kontrollmyndighet som avses i 13 § första stycket. Bestämmelsen i punkten 2 tar främst sikte på föreskrifter om skyldighet för kommunerna att lämna sådana uppgifter till den myndighet som ansvarar för att underlag lämnas eller sammanställs för bl.a. den nationella kontrollplanen och den nationella beredskapsplanen.

Enligt *punkt 3* får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriva om foderföretagares egenkontrollprogram. Bemyndigandet omfattar även egenkontrollprogram hos annan företagare som befattar sig med animaliska biprodukter.

Rätt till upplysningar och tillträde

21 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 12.16, reglerar tillträdesrätten till områden, lokaler och andra utrymmen och rätten till upplysningar m.m. vid offentlig kontroll. Förutom de myndigheter som utövar kontroll enligt lagen har även kontrollorgan som fått uppgifter i denna kontroll delegerade till sig samt EG:s institutioner och experter rätt till tillträde och upplysningar. Innehållet i paragrafen motsvarar i princip 13 § första och andra styckena äldre foderlagen.

I *första stycket punkten 2* anges till skillnad från i dag uttryckligen att tillträdesrätten är begränsad till sådana områden och lokaler m.m. som har anknytning till verksamheten. I punkten klargörs att myndigheten eller kontrollorganet har rätt att göra undersökningar och ta prover.

Paragrafens *andra stycke* motsvarar 13 § andra stycket äldre foderlagen.

Paragrafen verkställer artikel 8.2 och 45.5 i EG-förordningen 882/2004 samt artikel 4 i EG-förordningen 854/2004.

Skyldighet för enskild att tillhandahålla hjälp

22 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 12.16, har inte någon motsvarighet i den äldre foderlagen. Bestämmelsen ger stöd för att kontrollmyndigheten skall kunna verkställa artikel 4.2 g i EG-förordningen 882/2004. Bestämmelsen innebär att den enskilde är skyldig att bistå kontrollmyndigheten med hjälp, t.ex. vid provtagning av foder.

Förelägganden och förbud

23 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 12.16, motsvarar i sak 12 § och 14 § första stycket äldre foderlagen. I bestämmelsen ges kontroll-myndigheten rätt att meddela förelägganden och förbud. En nyhet i förhållande till i dag är att det klargörs att det i de EG-förordningar som kompletteras av lagen finns bestämmelser om vilka åtgärder som kontrollmyndigheterna får vidta vid enskildas underlåtelse att följa lagstiftningen. Kontrollmyndigheterna ges i paragrafen befogenhet att besluta om förelägganden och förbud utöver vad som följer av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen eller vad som särskilt anges i 19 §.

Vite

24 §

Paragrafen motsvarar i sak 14 § andra stycket äldre foderlagen. I paragrafen föreskrivs att förelägganden eller förbud som meddelats enligt 23 § eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får förenas med vite. Med stöd av bestämmelsen är det således möjligt att koppla vite till de ingripanden som kontrollmyndigheten får vidta med stöd av artikel 54 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004.

Särskilda ingripanden

25 §

Paragrafen motsvarar i huvudsak 15 § äldre foderlagen. En nyhet i förhållande till äldre foderlagen är att det i *första stycket* klargörs att det i de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen, exempelvis artikel 54 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004, finns bestämmelser om vilka ingripanden som en kontrollmyndighet har rätt att göra. Kontrollmyndigheten ges i paragrafen rätt att vidta åtgärder utöver vad som följer av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen. Ytterligare en nyhet är att ingripandena i paragrafen kan vidtas även beträffande andra animaliska biprodukter som omfattas av lagens tillämpningsområde och som inte utgör foder.

Med begreppet utsläppande på marknaden i *punkt 1* avses när det gäller foder detsamma som i artikel 3.8 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002, dvs. innehav av foder för försäljning, inbegripet utbjudande till försäljning eller varje annan form av överlåtelse, kostnadsfri eller inte, samt försäljning, distribution och andra former av överlåtelse. Ett ingripande med stöd av bestämmelsen kan således även i fortsättningen vidtas vid spridning av sådant oönskat foder som skett genom gåvor eller byteshandel. Med begreppet utsläppande på marknaden avses när det gäller animaliska biprodukter detsamma som artikel 2 j i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1774/2002, dvs. all verksamhet som syftar till att sälja sådana animaliska biprodukter eller därav framställda produkter som omfattas av denna förordning till tredje man i gemenskapen eller varje annan form av överlåtelse mot betalning eller utan motprestation till sådan tredje man eller lagring för leverans till sådan tredje man.

Enligt *punkt 2* får myndigheten även ta hand om foder och animaliska biprodukter som avses med ett föreläggande eller förbud som beslutats med stöd av 23 § om föreläggandet eller förbudet inte följs.

Bestämmelsen i *andra stycket* motsvarar i sak 15 § första stycket andra meningen äldre foderlagen. Nytt i förhållande till äldre foderlagen är att ägaren till en vara som omhändertagits enligt första stycket, men som är avsedd för annat än foderändamål, får göra varan duglig igen. Det kan exempelvis gälla en animalisk biprodukt som är avsedd att användas som gödningsmedel, men som kontaminerats med t.ex. salmonella. Efter

dekontaminering och under förutsättning att varan uppfyller de föreskrivna kraven i övrigt, får den således användas för avsett ändamål.

Rättelse

26 §

Paragrafen motsvarar i princip 14 § tredje stycket äldre foderlagen och 7 a § lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m. Den har anpassats efter det förhållandet att bestämmelserna om animaliska biprodukter har förts över från provtagningslagen. En nyhet i förhållande till äldre foderlagen är att en kontrollmyndighet även får besluta om rättelse om någon inte rättar sig efter de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen. I några av de EG-förordningar som kompletteras av lagen finns bestämmelser om rättelse i vissa fall. Av paragrafen framgår därför att bestämmelsen gäller utöver vad som följer av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

Hjälp av polismyndighet

27 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 12.17, motsvarar i sak 13 § tredje stycket äldre foderlagen.

I paragrafens *första stycke* anges att polismyndigheten skall lämna den hjälp som behövs för att utöva offentlig kontroll eller i övrigt verkställa ett beslut som har meddelats med stöd av denna lag, föreskrift eller beslut som har meddelats med stöd av lagen eller EG-bestämmelser som kompletteras av lagen. Den nya lydelsen tydliggör sålunda att polismyndigheten även skall lämna den hjälp som behövs för att de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen skall efterlevas.

Paragrafens *andra stycke* har ingen motsvarighet i den nuvarande lagen. I bestämmelsen klargörs att biträde av polismyndighet får begäras endast i sådana situationer när det finns ett verkligt behov av polisens särskilda befogenhet att använda våld. Det är den begärande myndigheten som har att pröva om förutsättningar föreligger att begära biträde av polismyndigheten. Biträde av polismyndigheten får begäras endast om det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att polisens särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas. Av 10 § polislagen följer bl.a. att en polisman får, i den mån andra medel är otillräckliga och det med hänsyn till omständigheterna är försvarligt, använda våld för att genomföra en tjänsteåtgärd, om han möts med våld eller hot om våld (p. 1), det är fråga om att avvärja en straffbelagd handling eller en fara för liv, hälsa eller värdefull egendom eller för omfattande skada i miljön (p. 3) eller polismannen annars med laga stöd har att bereda sig tillträde till, avspärra, tillstänga eller utrymma byggnad, rum eller område eller biträda någon i myndighetsutövning med en sådan eller någon liknande åtgärd eller vid exekutiv förrättning enligt vad som är föreskrivet därom (p. 6). Kontrollmyndigheten kan t.ex. begära biträde av polismyndigheten när den verksamhetsansvarige tidigare satt sig till motvärn, framfört hot eller förklarat sig vägra tillträde till områden, byggnader

eller andra utrymmen som används för verksamheten. Biträde av polismyndigheten skall vidare kunna begäras i andra fall där det finns synnerliga skäl. Det kan exempelvis röra sig om situationer där det finns en överhängande risk för att exempelvis handlingar eller annat material kommer att förstöras och man inte kan avvakta med att verkställigheten löses på annat sätt.

Avgifter

28 §

Paragrafen, som innehåller avgiftsbemyndiganden, har kommenterats i avsnitt 12.18. Bestämmelsen motsvarar delvis 16 § äldre foderlagen och delvis 9 § lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m. Bestämmelsen har anpassats till det förhållandet att samtliga frågor om animaliska biprodukter regleras genom denna lag.

Straffbestämmelser

29 §

Enligt paragrafens *första stycke*, som kommenterats i avsnitt 12.19, döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av 4 § tredje stycket, 8 eller 11 §, mot förbudet att använda eller släppa ut foder på marknaden enligt 7 § eller mot skyldigheten att tillhandahålla upplysningar och handlingar i den offentliga kontrollen enligt 21 § första stycket 1 till böter.

I *andra stycket* föreskrivs att den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot skyldigheter, villkor eller förbud som finns i de bestämmelser i EG-förordningar som kompletteras av lagen, döms till böter. Vissa av EG-förordningarna innehåller förpliktelser för myndigheter, officiella veterinärer och andra offentliga organ, se exempelvis Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004. Genom andra meningen undantas överträdelser av dessa bestämmelser från straffansvar enligt lagen. Den sistnämnda bestämmelsen gäller också i den mån kontrollmyndigheten har överlåtit uppgifter i den offentliga kontrollen till särskilda kontrollorgan.

30 §

Enligt *första stycket* skall inte dömas till ansvar enligt 29 § om gärningen är att anse som ringa.

Till ansvar enligt 29 § skall, enligt *andra stycket*, inte heller dömas om gärningen är belagd med straff i brottsbalken eller i lagen (2000:1225) om straff för smuggling.

Av *tredje stycket* följer att om ett vitesföreläggande eller vitesförbud har överträtts döms inte till ansvar enligt lagen för en gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Överklagande m.m.

31 §
Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 12.20, har ingen motsvarighet i den äldre foderlagen. Den är utformad på liknande sätt som gäller för överklagande av beslut som fattats av en kommunal nämnd enligt livsmedelslagen och lagen om provtagning på djur, m.m.

32 §
Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 12.20, motsvarar delvis 19 § äldre foderlagen.

Av *första stycket* framgår att beslut av Jordbruksverket eller annan statlig förvaltningsmyndighet överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Med annan statlig förvaltningsmyndighet avses de myndigheter som regeringen med stöd av 12 § får utse att utöva offentlig kontroll enligt lagen samt de övriga myndigheter som med stöd av bemyndigandet i 13 § tredje stycket fått vissa samordningsuppgifter i den offentliga kontrollen överlämnade till sig.

Av *andra stycket* framgår att prövningstillstånd gäller vid överklagande till kammarrätten.

33 §
Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 12.20, motsvarar 20 § äldre foderlagen. Nytt är att paragrafen omfattar samtliga beslut som fattats med stöd av regelverket om animaliska biprodukter.

Övergångsbestämmelser

Enligt *punkt 1* upphör den äldre foderlagen att gälla när den nya lagen träder i kraft.

I övergångsbestämmelsen i *punkt 2* gäller äldre föreskrifter fortfarande för överklagande av beslut av länsstyrelsen eller annan myndighet som meddelats före lagens ikraftträdande.

Övergångsbestämmelserna har kommenterats i avsnitt 12.21.

22.3 Förslaget till lag om provtagning på djur, m.m.

Lagens tillämpningsområde

1 §
Paragrafen motsvarar 1 § nuvarande provtagningslagen.

EG-bestämmelser som kompletteras av lagen

2 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitten 8 och 13.1, motsvarar delvis 1 a § nuvarande provtagningslagen.

Av paragrafens *första stycke* framgår att lagen kompletterar de bestämmelser i EG-förordningar som faller inom tillämpningsområdet för lagen. Regeringen tillkännager vilka grundförordningar som avses i Svensk författningssamling.

Av paragrafens *andra stycke* följer att regeringen genom verkställighetsföreskrifter kan ange vilka EG-bestämmelserna, när det finns bestämmelser i en EG-förordning som täcker flera lagars tillämpningsområde, som skall kompletteras av provtagningslagen.

Bemyndigandet i *tredje stycket* tar sikte på sådana kompletteringar som måste göras för att EG-förordningarna skall kunna verkställas i Sverige eller på nationella kompletteringar av materiell natur som måste göras enligt EG-förordningarna. Bemyndigandet innefattar däremot inte sådana frågor där det står Sverige som medlemsstat fritt att bestämma om nationella bestämmelser skall utfärdas. I dessa situationer får i stället de allmänna bemyndigandena i lagen användas.

Provtagning och undersökning

3 och 4 §§

Paragraferna motsvarar 2–3 §§ nuvarande provtagningslagen.

Hälsoövervakning, uppgifter om läkemedelsanvändning och villkor för livdjursförsäljning

5 och 6 §§

Paragraferna motsvarar 3a och 4 §§ nuvarande provtagningslagen.

Spridning av smitta och ämnen som kan skada människors eller djurs hälsa

7 och 8 §§

Paragraferna motsvarar i huvudsak 4 a och 4 b §§ nuvarande provtagningslagen. I 8 §, som har kommenterats i avsnitt 13.2, har punkt 4 utgått ur lagtexten i förhållande till bestämmelsen i 4 b § i den nuvarande provtagningslagen. Paragrafen har också omformulerats något i syfte att bättre överensstämma med terminologin i bl.a. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättandet av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet. Omformuleringen innebär ingen ändring i sak.

Märkning m.m.

9 §

Paragrafen, som kommenterats i avsnitt 13.2, motsvarar i huvudsak 5 § nuvarande lagen. Enligt paragrafens *första stycke* får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om bl.a. märkning, journalföring, registrering av djur och djurhållare. Till skillnad från bemyndigandet i den nuvarande provtagningslagen är detta bemyndigande inte begränsat till att avse föreskrifter som behövs för att uppfylla Sveriges åtaganden enligt internationella överenskommelser. Enligt *andra stycket* kan föreskrivas att en organisation får föra register och utfärda identitetshandlingar.

Kontrollmyndigheternas offentliga kontroll

10 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 13.3, har sin huvudsakliga motsvarighet i 7 § första stycket nuvarande provtagningslagen. Paragrafen har utformats på samma sätt som motsvarande bestämmelser i bl.a. livsmedelslagen och lagen om foder och animaliska biprodukter. Begreppet tillsyn ersätts med begreppet offentlig kontroll. Med offentlig kontroll avses i princip det som i dag benämns operativ tillsyn. Detta innebär att begreppet offentlig kontroll är snävare än begreppet tillsyn.

Av *första stycket* framgår att offentlig kontroll utövas av Jordbruksverket eller den statliga myndighet som regeringen bestämmer.

Enligt bestämmelsen i *andra stycket* kan regeringen bemyndiga Jordbruksverket att överlämna åt länsstyrelse eller kommun att utöva offentlig kontroll. Ett sådant överlämnande innebär att länsstyrelserna och kommunerna åläggs att utföra kontrollen. Det skulle eventuellt kunna komma ifråga att till kommunerna överlämna kontroll av sådan mjölkproduktion som inte faller inom tillämpningsområdet för den nya livsmedelslagen.

Kontrollmyndigheternas övriga åligganden

11 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 9.4 och 13.3, har inte någon motsvarighet i den nuvarande provtagningslagen. Bestämmelsen i *första stycket* innebär att det i lagen slås fast att Jordbruksverket har ett ansvar för att samordna den offentliga kontrollen som verket har överlämnat till länsstyrelse eller kommun samt lämna råd och hjälp i kontrollverksamheten.

I *andra stycket* klargörs att de myndigheter som utövar offentlig kontroll är skyldiga att bistå enskilda med det stöd som kan behövas. Sådant stöd kan t.ex. ges i form av rådgivning eller mer allmänt riktad information. Bestämmelsen innebär inte att kontrollmyndigheterna ges några nya uppgifter utan de rådgivande uppgifterna ingår i dag i den verksamhet som benämns tillsyn. Eftersom det nya kontrollbegreppet är snävare än begreppet tillsyn bedöms det dock vara nödvändigt att införa ett särskilt författningsstöd för de aktuella uppgifterna.

Föreskrifter om offentlig kontroll

12 §
Paragrafen, som har kommenterats i avsnitten 13.4, motsvaras delvis av 7 § fjärde stycket nuvarande provtagningslagen.

Innehållet i *punkten 2* är nytt och tar främst sikte på föreskrifter om skyldighet för länsstyrelserna, kommunerna och de kontrollorgan som avses i artikel 5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 att lämna uppgifter till den myndighet som ansvarar för att underlag lämnas eller sammanställs för den nationella kontrollplanen eller den nationella beredskapsplanen.

Rätt till upplysningar och tillträde

13 §
Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 13.5, motsvarar delvis 8 § första och andra styckena nuvarande provtagningslagen. Den innehåller bestämmelser om rätt till tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen och om rätt till upplysningar m.m. vid offentlig kontroll. I konsekvens med den terminologi som skall användas i fortsättningen ersätts begreppet tillsyn med begreppet offentlig kontroll.

Kontrollmyndigheten kan med stöd av artikel 5 i EG-förordningen 882/2004 ha delegerat särskilda uppgifter i den offentliga kontrollen om offentlig kontroll till ett kontrollorgan. Paragrafen har därför utformats så att även kontrollorgan skall ha de rättigheter som paragrafen medger.

I *första stycket punkt 2* klargörs att myndigheten eller kontrollorganet vid kontrollbesöket har rätt att göra undersökning och ta prover.

I *andra stycket* föreskrivs att rätten till upplysningar och tillträde, enligt första stycket, även gäller den som vidtar åtgärder enligt lagen, de föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen eller de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna.

14 § Enligt paragrafen skall även EG:s institutioner och experter samt företrädare för behöriga myndigheter i andra medlemsstater inom EU har rätt till tillträde och upplysningar enligt första stycket. Bestämmelsen motsvarar 8 § tredje stycket nuvarande provtagningslagen.

Skyldighet för enskild att tillhandahålla hjälp

15 §
Paragrafen har sin motsvarighet i 8 § andra stycket nuvarande provtagningslagen.

Förelägganden och förbud

16 §
Paragrafen, som har sin huvudsakliga motsvarighet i 7 § andra stycket nuvarande provtagningslagen, reglerar kontrollmyndighetens befogen-

heter att meddela förelägganden och förbud i de fall då det fordras ett ingripande. Paragrafen har utformats på samma sätt som motsvarande bestämmelser i bl.a. livsmedelslagen och lagen om foder och animaliska biprodukter.

I konsekvens med den terminologi som skall användas i fortsättningen ersätts begreppet tillsynsmyndighet med begreppet kontrollmyndighet.

I de EG-förordningar som kompletteras av lagen finns bestämmelser om åtgärder som behörig myndighet får vidta vid bristande efterlevnad. Enligt paragrafen får de möjligheter till beslut om förelägganden och förbud vidtas av kontrollmyndigheten utöver vad som följer av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

Vite

17 § Enligt paragrafen, vars huvudsakliga motsvarighet finns i 7 § andra stycket nuvarande provtagningslagen, får förelägganden eller förbud enligt lagen eller de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen förenas med vite. För vitesföreläggande gäller bestämmelserna i lagen (1985:206) om viten.

Rättelse

18 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 13.6, innehåller bestämmelser om rättelse på enskilds bekostnad. Den har ingen egentlig motsvarighet i den nuvarande lagen.

Hjälp av polismyndighet

19 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 13.7, motsvarar i sak delvis 8 § fjärde stycket nuvarande provtagningslagen.

I *första stycket* anges att polismyndigheten skall lämna den hjälp som behövs för att utföra offentlig kontroll eller i övrigt verkställa beslut som har meddelats med stöd av provtagningslagen, de föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen eller de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen. Paragrafens *andra stycke* har ingen motsvarighet i den nuvarande lagen. I stycket klargörs att biträde av polismyndighet får begäras endast i sådana situationer när det finns ett verkligt behov av polisens särskilda befogenhet att använda våld. Det är den begärande myndigheten som har att pröva om förutsättningar föreligger att begära biträde av polismyndigheten. Biträde av polismyndigheten får begäras endast om det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att polisens särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas. Av 10 § polislagen följer bl.a. att en polisman får, i den mån andra medel är otillräckliga och det med hänsyn till omständigheterna är försvarligt, använda våld för att genomföra en tjänsteåtgärd, om han möts med våld eller hot om våld (p. 1), det är fråga om att avvärja en straffbelagd handling eller en fara för liv, hälsa eller

värdefull egendom eller för omfattande skada i miljön (p. 3) eller polismannen annars med laga stöd har att bereda sig tillträde till, avspärra, tillstänga eller utrymma byggnad, rum eller område eller biträda någon i myndighetsutövning med en sådan eller någon liknande åtgärd eller vid exekutiv förrättning enligt vad som är föreskrivet därom (p. 6). Kontrollmyndigheten kan t.ex. begära biträde av polismyndigheten när den verksamhetsansvarige tidigare satt sig till motvärn eller förklarat sig vägra tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen som används för verksamheten. Biträde av polismyndigheten skall vidare kunna begäras i andra fall där det finns synnerliga skäl. Det kan exempelvis röra sig om situationer där det finns en överhängande risk för att exempelvis handlingar eller annat material kommer att förstöras och man inte kan avvakta med att verkställigheten löses på annat sätt.

Avgifter

20 §

Paragrafen, som kommenterats i avsnitt 13.8, motsvarar i princip 9 § nuvarande provtagningslagen. I *första stycket 1* bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet att betala avgift för offentlig kontroll. I *första stycket 2* finns ett bemyndigande att meddela föreskrifter om skyldighet att betala avgift för provtagning, undersökning, märkning m.m. Härmed avses kostnader för åtgärder, som inte ingår i den offentliga kontrollen, och som utförs med stöd av bemyndiganden i lagen eller med stöd av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

I bestämmelsens *andra stycke* har tydliggjorts att bemyndigandet innefattare en rätt att föreskriva om skyldighet för kommunerna att ta ut avgift.

I *tredje stycket* ges regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer rätt att meddela föreskrifter om beräkningen avgifter för statliga myndigheter, kontrollorgan och sådana organisationer som avses i 9 § andra stycket. Bemyndigandet omfattar inte kommunernas avgifter, utan varje kommun skall ha rätt att själv fastställa de avgifter som tas ut.

Straffbestämmelser

21 §

Enligt paragrafens *första stycke*, som kommenterats i avsnitt 13.9, döms den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot föreskrifter som meddelats med stöd av 6–8 § eller 9 § första stycket, den som bryter mot beslut som meddelats med stöd av 6 § andra stycket, 7 eller 8 § eller den som inte fullgör sina skyldigheter att tillhandahålla hjälp enligt 15 § till böter. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak 10 § första stycket nuvarande provtagningslagen.

I *andra stycket* föreskrivs att den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet bryter mot skyldigheter, villkor eller förbud som finns i de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen döms till böter. Vissa av EG-förordningarna innehåller förpliktelser för myndigheter, officiella

veterinärer och andra offentliga organ, se exempelvis Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004. Genom andra meningen undantas överträdelser av dessa bestämmelser från straffansvar enligt lagen. Den sistnämnda bestämmelsen gäller också i den mån kontrollmyndigheten har överlåtit uppgifter i den offentliga kontrollen till särskilda kontrollorgan.

22 §
Paragrafen motsvarar 10 § andra och tredje styckena nuvarande provtagningslagen. Ändringarna i bestämmelsen är av språklig karaktär och någon ändring i sak är inte avsedd.

Överklagande m.m.

23 §
Paragrafen motsvarar i princip 11 § första stycket nuvarande provtagningslagen. I paragrafen har det tillägget gjorts i förhållande till den nuvarande bestämmelsen att även beslut som en kommunal nämnd har meddelats med stöd av de EG-bestämmelser som kompletteras överklagas till länsstyrelsen.

24 §
Paragrafen motsvarar i princip 11 § andra–fjärde styckena nuvarande provtagningslagen. I paragrafen har det tillägget gjorts, i förhållande till den nuvarande bestämmelsen att även beslut som har meddelats med stöd av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

25 §
Paragrafen motsvarar 11 § femte stycket nuvarande provtagningslagen. Ett tillägg har gjorts i paragrafen i förhållande till den nuvarande bestämmelsen. Även beslut som fattats enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen skall gälla omedelbart, om inte något annat beslutas.

26§
Paragrafen motsvarar 12 § nuvarande provtagningslagen.

22.4 Förslaget till lag om kontroll av husdjur m.m.

Lagens syfte

1 §
Paragrafen, som anger syftet med lagen, motsvarar delvis 1 § första stycket nuvarande lagen. Lagens syfte utökas dock jämfört med den nuvarande lagen till att även avse främjande av långsiktig förvaltning av husdjursgenetiska resurser. Detta har kommenterats i avsnitt 14.2.

EG-bestämmelser som kompletteras av lagen

2 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitten 8 och 14.1. Den saknar motsvarighet i nuvarande lag.

Av paragrafens *första stycke* framgår att lagen kompletterar de bestämmelser i EG-förordningar som faller inom tillämpningsområdet för lagen. Regeringen tillkännager vilka grundförordningar som avses i Svensk författningssamling.

Av paragrafens *andra stycke* följer att regeringen genom verkställighetsföreskrifter kan precisera vilka av bestämmelserna i en EG-förordning som täcker flera lagars tillämpningsområde som skall kompletteras av den här lagen.

Bemyndigandet i *tredje stycket* tar sikte på sådana kompletteringar som måste göras för att EG-förordningarna skall kunna verkställas i Sverige eller på nationella kompletteringar av materiell natur som annars måste göras enligt förordningarna. Bemyndigandet innefattar däremot inte sådana frågor där det står Sverige som medlemsstat fritt att bestämma om nationella bestämmelser skall utfärdas. I dessa situationer får de generella bemyndigandena i lagen användas.

Kontroll av husdjur m.m.

3 §

Paragrafen motsvarar i huvudsak 1 § andra stycket och 2 § första stycket nuvarande lagen om kontroll av husdjur m.m. I paragrafen ges regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Statens jordbruksverk i det syfte som anges i 1 § rätt att meddela föreskrifter om kontroll av djur, ge organisationer rätt att anordna sådan kontroll och meddela föreskrifter om seminverksamhet m.m.

4–7 §§

Paragraferna motsvarar i sak bestämmelserna i 3–5 a §§ nuvarande lag.

Kontrollmyndigheternas offentliga kontroll

8 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 14.3, är *ny*. I paragrafen föreskrivs att Jordbruksverket och länsstyrelsen utövar offentlig kontroll. Den närmare ansvarsfördelningen mellan myndigheterna beslutas av regeringen. Bestämmelsen har delvis sin motsvarighet i 4 § förordningen (1985:343) om kontroll av husdjur m.m.

Kontrollmyndigheternas övriga åligganden

9 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 9.4 och 14.3. Bestämmelsen i *första stycket* innebär att det i lagen slås fast att Jordbruksverket har ett

ansvar för att samordna övriga kontrollmyndigheters kontroll och lämna råd och hjälp i kontrollverksamheten.

I *andra stycket* anges att kontrollmyndigheterna utöver den offentliga kontrollen även skall bistå enskilda med det stöd som kan behövas för att de skall kunna fullgöra sina skyldigheter. Sådant stöd kan t.ex. ges i form av rådgivning eller mer allmänt riktad information

Rätt till upplysningar och tillträde

10 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 14.4, har ingen motsvarighet i den nuvarande lagen. Paragrafen innehåller bestämmelser om rätt till tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen och om rätt till upplysningar m.m. vid offentlig kontroll. Den har utformats på motsvarande bestämmelse i den nya livsmedelslagen och i den nya lagen om foder och animaliska biprodukter m.fl. lagar.

I *andra stycket* klargörs att bestämmelserna även avser EG:s institutioner och av institutionerna utsedda inspektörer och experter.

Skyldighet att tillhandahålla hjälp

11 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 14.5, saknar motsvarighet i den nuvarande lagen. Bestämmelsen ger stöd för att kontrollmyndigheten skall kunna verkställa artikel 4 g i EG-förordningen 882/2004. Bestämmelsen innebär att den enskilde är skyldig att bistå kontrollmyndigheten med hjälp. Motsvarande bestämmelser finns även i exempelvis den nya livsmedelslagen och lagen om foder och animaliska biprodukter.

Förelägganden och förbud

12 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 14.5, har ingen motsvarighet i den nuvarande lagen.

Paragrafen reglerar kontrollmyndighetens befogenheter i fall då det fordras ett ingripande. Motsvarande bestämmelser finns i övriga lagar som behandlas i denna lagrådsremiss.

Enligt paragrafen får, utöver vad som följer av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen, den myndighet som utövar offentlig kontroll meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att lagen, föreskrifter som meddelats med stöd av lagen och de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen skall följas.

Vite

13 §

Förelägganden eller förbud enligt lagen eller de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får förenas med vite. För vitesföreläggande gäller bestämmelserna i lagen (1985:206) om viten.

Rättelse

14 §
Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 14.5, innehåller bestämmelser om rättelse på enskilds bekostnad. Den har ingen motsvarighet i den nuvarande lagen.

Hjälp av polismyndighet

15 §
Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 14.6, har ingen motsvarighet i den nuvarande lagen I *första stycket* anges att polismyndigheten skall lämna den hjälp som behövs för att utföra offentlig kontroll eller i övrigt verkställa beslut som har meddelats med stöd av lagen, de föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen eller de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

I paragrafens *andra stycke* klargörs att biträde av polismyndighet får begäras endast i sådana situationer när det finns ett verkligt behov av polisens särskilda befogenhet att använda våld. Det är den begärande myndigheten som har att pröva om förutsättningar föreligger att begära biträde av polismyndigheten. Biträde av polismyndigheten får begäras endast om det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att polisens särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas. Av 10 § polislagen följer bl.a. att en polisman får, i den mån andra medel är otillräckliga och det med hänsyn till omständigheterna är försvarligt, använda våld för att genomföra en tjänsteåtgärd, om han möts med våld eller hot om våld (p. 1), det är fråga om att avvärja en straffbelagd handling eller en fara för liv, hälsa eller värdefull egendom eller för omfattande skada i miljön (p. 3) eller polismannen annars med laga stöd har att bereda sig tillträde till, avspärra, tillstänga eller utrymma byggnad, rum eller område eller biträda någon i myndighetsutövning med en sådan eller någon liknande åtgärd eller vid exekutiv förrättning enligt vad som är föreskrivet därom (p. 6). Kontrollmyndigheten kan t.ex. begära biträde av polismyndigheten när den verksamhetsansvarige tidigare satt sig till motvärn eller förklarat sig vägra tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen som används för verksamheten. Biträde av polismyndigheten skall vidare kunna begäras i andra fall där det finns synnerliga skäl. Det kan exempelvis röra sig om situationer där det finns en överhängande risk för att exempelvis handlingar eller annat material kommer att förstöras och man inte kan avvakta med att verkställigheten löses på annat sätt.

Avgifter

16 §
Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 14.5, har ingen motsvarighet i den nuvarande lagen. Enligt paragrafen får regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket meddela föreskrifter om dels skyldighet att betala avgift för offentlig kontroll, dels hur avgifterna skall beräknas.

Straffbestämmelser

17 §
Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 14.7, motsvarar i sak av 7 § nuvarande lagen.

18 §
Första stycket i paragrafen som har som motsvarighet i 7 § den nuvarande lagen. Enligt bestämmelsen skall inte dömas till ansvar enligt lagen om gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

Andra stycket, som har kommenterats i avsnitt 14.7, har ingen motsvarighet i den nuvarande lagen. Bestämmelsen innebär att den som har överträtt ett vitesföreläggande inte kan straffas för den gärning som omfattas av föreläggandet. Den motiveras av att dubbla sanktioner i princip inte bör förekomma i svensk rätt.

Överklagande m.m.

19 §
Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 14.9, motsvarar i huvudsak innehållet i 8 § först stycket nuvarande lagen. Jämfört med den nuvarande lagen har dock tillagts att även beslut som har meddelats av en sådan organisation som avses i artikel 7.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2160/2003 skall få överklagas hos Jordbruksverket.

20 §
Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 14.8, motsvarar delvis 8 § andra stycket i den nuvarande lagen. Enligt bestämmelsen får beslut som Jordbruksverket eller en annan statlig förvaltningsmyndighet meddelat enligt lagen, enligt de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Förutom Jordbruksverket kan länsstyrelsen komma att fatta beslut enligt lagen. Jordbruksverket för det allmännas talan hos förvaltningsdomstol om en organisation, en sammanslutning eller ett slakteri först har beslutat i saken.

21 §
Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 14.8, saknar motsvarighet i den nuvarande lagen. Enligt bestämmelsen får en myndighet bestämma att dess beslut skall gälla omedelbart även om det överklagas.

22.5 Förslaget till lag om ändring i växtskyddslagen (1972:318)

1 §

I paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 15.2.1, anges vissa centrala definitioner i lagen. Nytt är att begreppen växt och växtprodukt definieras var och en för sig.

Enligt *första stycket* avses med växt enligt lagen levande växt eller levande växtdel, inklusive fröer. Begreppet har anpassats till definitionen i artikel 2.1 a i direktivet 2000/29 om skyddsåtgärder mot skadegörare på växter eller växtprodukter i dess lydelse enligt direktiv 2002/89/EG. Vidare definieras begreppet växtprodukt. Definitionen överensstämmer med artikel 2.1 b i det ovan nämnda direktivet. Med växtprodukt avses produkt som alltjämt har karaktären av råvara, såsom timmer eller spannmål. Slutligen innehåller stycket en definition av begreppet växtskadegörare vilket har anpassas till direktivet i dess lydelse enligt direktivet 2002/89/EG. Begreppet omfattar därmed, till skillnad mot vad som är fallet i dag, art, stam, biotyp av växt, djur eller patogen som är skadlig för växt eller växtprodukt.

I *andra stycket* anges att den närmare innebörden av begreppet växt preciseras i verkställighetsföreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Därigenom ges möjlighet att på annan nivå än lag precisera och anpassa begreppet till de ändringar av begreppet som kan komma att göras i enlighet med artikel 2.1 i direktivet. Bestämmelsen är utformad efter förebild i 1 § epizootilagen (1999: 657).

2 a §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitten 8 och 15.1, är *ny*.

Av paragrafens *första stycke* framgår att lagen kompletteras av de EG-bestämmelser som faller inom tillämpningsområdet för lagen. Regeringen tillkännager vilka grundförordningar som avses i Svensk författningssamling.

Av paragrafens *andra stycke* följer att regeringen genom verkställighetsföreskrifter kan ange vilka bestämmelser i en EG-förordning som täcker flera lagars tillämpningsområde som skall kompletteras av den här lagen.

Bemyndigandet i *tredje stycket* avser sådana kompletteringar som måste göras för att EG-förordningarna skall kunna verkställas i Sverige eller de nationella kompletteringar av materiell natur som annars måste göras enligt förordningarna. Genom bemyndigandet kan regeringen således föreskriva om sådana frågor i artiklarna 41–46 i EG-förordningen 882/2004 som kräver nationell komplettering. Bemyndigandet innefattar däremot inte sådana frågor där det står Sverige som medlemsstat fritt att bestämma om nationella bestämmelser skall utfärdas. I dessa situationer får de generella bemyndigandena i lagen användas.

3 §

Till följd av att begreppet växt i 1 § numera är uppdelat i två begrepp – växt och växtprodukt – har ordet växtprodukter lagts till i första stycket.

4 §
Till följd av att begreppet växt i 1 § numera är uppdelat i två begrepp – växt och växtprodukt – har ordet växtprodukter lagts till i första stycket.

5 §
Till följd av att begreppet växt i 1 § numera är uppdelat i två begrepp – växt och växtprodukt – har ordet växtprodukter lagts till i *punkterna 3 och 6*. Den sistnämnda punkten har dessutom kompletterats så att den även omfattar innehav eller annan hantering av bl.a. växt och växtprodukt. Bestämmelsen har även utökats med annat odlingssubstrat än jord, kompost eller gödsel. Med odlingssubstrat avses ämne som växter odlas i och med den huvudsakliga funktionen att ge växten stadga och utgöra förlag för vatten och näring. Förutom jord, kompost och gödsel är växtdelar, rester av växter samt andra organismer i olika stadier av nedbrytning samt torv eller bark exempel på odlingssubstrat.

I paragrafen införs ett nytt *sista stycke*. Det nya stycket har kommenterats i avsnitt 15.3.1.1. Enligt stycket får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer överlåta till enskilt kontrollorgan som är juridisk person att i samband med införsel av växter, växtprodukter, växtskadegörare, jord, kompost, gödsel eller annat odlingssubstrat och kulturer av växtskadegörare meddela vissa av de beslut som anges i paragrafens första stycke. Överlåtelsen omfattar föreläggande till fastighetsägare eller nyttjanderättsinnehavare att vidta åtgärder för bekämpning av växtskadegörare på fastigheten samt beslut om smittrening av lokal, redskap, transportmedel eller annat föremål som kan hysa växtskadegörare. Dessutom avses beslut om smittrening eller förstöring av växt eller växtprodukt eller förpackning till växt eller växtprodukt. Även beslut om begränsning i rätten att använda växt, växtprodukt eller sådan förpackning omfattas. Vidare tillåts överlåtelse av befogenhet att besluta om förbud eller villkor för införsel eller bortförande av sådana växter, växtprodukter m.m.

5 a §
Till följd av att begreppet växt i 1 § numera är uppdelat i två begrepp – växt och växtprodukt – har ordet växtprodukter lagts till i punkterna 1 och 2.

I paragrafen införs ett nytt *sista stycke*. Enligt detta får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer till enskilt kontrollorgan som är juridisk person överlåta att i enskilda fall besluta om provtagning eller undersökning av växt, växtprodukt, jord eller annat odlingssubstrat, mark, lokal, transportmedel, förpackning, redskap eller annat föremål som kan hysa växtskadegörare. Tillägget har kommenterats i avsnitt 15.3.1.1.

6 §
Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 15.2.3, reglerar vilka skyldigheter som innehavaren av mark, byggnad eller transportmedel har när det gäller tillträde till dessa områden för åtgärder enligt lagen eller föreskrifter meddelade med stöd av lagen.

Genom ett nytt *andra stycke* skall innehavaren – förutom de nationella myndigheterna – även ge EG:s institutioner eller av institutionerna utsedda inspektörer eller experter tillträde till marken, byggnaderna eller transportmedlen. Bestämmelsen genomför artikel 21 i direktivet om skyddsåtgärder mot skadegörare på växter eller växtprodukter.

6 a §

Paragrafen, som har kommenteras i avsnitt 15.3.2, är *ny*.

Enligt bestämmelsen skall den som utövar offentlig kontroll har rätt att för denna kontroll på begäran få upplysningar och ta del av handlingar som behövs för den offentliga kontrollen. Detta gäller även upplysningar till EG:s institutioner samt av dessa utsedda inspektörer eller experter.

7 a §

Till följd av att begreppet växt i 1 § numera har delats upp i två begrepp – växt och växtprodukt - har orden växtprodukt lagts till i andra stycket.

8 a §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 15.3.3, är *ny*.

Genom paragrafen införs en möjlighet för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att föreskriva om avgifter. Avgifter får, enligt bestämmelsen, tas ut för bl.a. handläggning av fråga om tillstånd, kontroll eller därmed sammanhängande eller jämförlig åtgärd. Sammanhängande åtgärd avser handläggning av exempelvis frågor om registrering av företagen.

11 §

Ändringarna i paragrafen har kommenterats i avsnitt 15.3.1.2.

Enligt *andra stycket* får enskilt kontrollorgans beslut överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Det allmännas talan hos domstolen förs enligt *tredje stycket* av Statens jordbruksverk.

11 a §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 15.3.1.3, är *ny*.

Enligt paragrafen skall vissa bestämmelser i förvaltningslagen (1986:223) gälla för enskilda kontrollorgan. Detta gäller förvaltningslagens bestämmelser om jäv, anteckning av uppgifter, parts rätt att få del av uppgifter, motivering och underrättelse av beslut samt om att ett beslut får överklagas av den som beslutet angår om det har gått honom emot och beslutet kan överklagas. Även förvaltningslagens bestämmelse om rättelse av skrivfel och liknande skall tillämpas av enskilda kontrollorgan.

22.6 Förslaget till ändring i djurskyddslagen (1988:534)

1 a §

Paragrafen, som är ny, har kommenterats i avsnitt 8 och 16.1. Av *första stycket* framgår att lagen kompletteras av de bestämmelser i EG-förordningar som faller inom tillämpningsområdet för lagen. Regeringen

tillkännager vilka grundförordningar som avses i Svensk författningssamling.

Av paragrafens *andra stycke* följer att regeringen genom verkställighetsföreskrifter kan ange vilka EG-bestämmelser som skall kompletteras av djurskyddslagen för de fall EG-bestämmelserna faller inom tillämpningsområdet för flera lagar.

Bemyndigandet i *tredje stycket* tar sikte på sådana kompletteringar som måste göras för att EG-bestämmelserna skall kunna verkställas i Sverige eller på sådana nationella kompletteringar av materiell natur som måste göras enligt förordningarna. Bemyndigandet innefattar däremot inte sådana frågor där det står Sverige som medlemsstat fritt att bestämma om nationella bestämmelser skall utfärdas. I dessa situationer får de andra bemyndigandena i lagen användas.

3 a §

Ändringen har kommenterats i avsnitt 16.10. Ändringen innebär att regeringen bemyndigas besluta vilken myndighet som skall pröva om stallar eller andra förvaringsutrymmen för djur som inte har förprövats enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 3 § tredje stycket 3, kan godkännas i efterhand eller om användningen av utrymmet skall förbjudas. Vidare byts ordet ”byggnaden” ut mot ”utrymmet” för att tydliggöra att samtliga utrymmen, däribland hägn, som omfattas av kravet på förprövning även omfattas av 3 a §.

12 §

I konsekvens med att lagen (1985:295) om foder har ersatts med en ny lag om foder och animaliska biprodukter har hänvisningen i andra stycket ändrats till den nya lagen. Någon ändring i sak är inte avsedd.

24 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om ansvarsfördelningen mellan de myndigheter som utövar offentlig kontroll enligt lagen.

Begreppet tillsyn ersätts med begreppet offentlig kontroll. Med offentlig kontroll avses i princip det som i dag benämns operativ tillsyn. Detta innebär att begreppet offentlig kontroll är snävare än begreppet tillsyn. I *första stycket* tilläggs att kontrollmyndigheten skall utöva kontroll över efterlevnaden av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen och de beslut som meddelats med stöd av EG-bestämmelserna. För tydlighetens skull har även tillagts att myndigheten skall utöva kontroll av de beslut som meddelats med stöd av lagen.

24 a §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 9.4 och 16.3, är ny. I *första stycket* slås det fast att både Djurskyddsmyndigheten och, i fråga om länet, en länsstyrelse har samordnande uppgifter i den offentliga kontrollen. En motsvarande bestämmelse beträffande Djurskyddsmyndighetens samordningsansvar fanns tidigare i 24 §.

I *andra stycket* anges att kontrollmyndigheterna utöver den offentliga kontrollen även skall genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter. Bestämmelsen

innebär inte att kontrollmyndigheterna ges några nya uppgifter utan de rådgivande uppgifterna ingår i dag i den verksamhet som benämns tillsyn. Eftersom det nya kontrollbegreppet är snävare än begreppet tillsyn bedöms det dock vara nödvändigt att införa ett särskilt författningsstöd för de aktuella uppgifterna.

24 b §
I bestämmelsen, som kommenteras i avsnitt 16.3, föreskrivs en skyldighet för den som utövar offentlig kontroll att beivra överträdelser av lagen.

24 c §
I konsekvens med den terminologi som skall användas i fortsättningen ersätts begreppet tillsynsuppgifter i lagtexten med begreppet kontrolluppgifter. Någon ändring i sak är inte avsedd.

24 d §
I konsekvens med den terminologi som skall användas i fortsättningen ersätts begreppet tillsyn i lagtexten med begreppet offentlig kontroll. Någon ändring i sak är inte avsedd.

24 e §
I konsekvens med den terminologi som skall användas i fortsättningen ersätts begreppet tillsynsuppdrag i lagtexten med begreppet kontrolluppdrag. Någon ändring i sak är inte avsedd.

24 f §
I konsekvens med den terminologi som skall användas i fortsättningen ersätts begreppen tillsynsskyldighet och tillsyn i lagtexten med begreppen kontrollskyldighet och kontroll. Någon ändring i sak är inte avsedd.

25 §
I konsekvens med den terminologi som skall användas i fortsättningen ersätts begreppen tillsyn och tillsynsmyndighet med begreppen offentlig kontroll och kontrollmyndighet. Enligt artikel 5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 kan en kontrollmyndighet delegera särskilda uppgifter till ett kontrollorgan. Därför har tillagts att även kontrollorgan kan omfattas av skyldighet att lämna information. Det har även tydliggjorts att de myndigheter som informationen skall lämnas till de samordnande kontrollmyndigheterna, dvs. Djurskyddsmyndigheten och länsstyrelserna. De delar av paragrafen som har handlar om rätt att meddela föreskrifter om avgifter har flyttats till de nya 25 b–d §§.

25 a §
Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 9.3 och 16.2, är *ny*.
Enligt paragrafen får regeringen meddela föreskrifter om vilka bestämmelser i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 som skall tillämpas vid offentlig kontroll av andra djurhållare än sådana som håller livsmedelsproducerande djur.

25 b §
Bestämmelsen har kommenterats i avsnitten 10.3 och 16.6. I paragrafen ges regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Djurskyddsmyndigheten rätt att meddela föreskrifter om skyldighet att betala avgift för offentlig kontroll. Bemyndigandet innefattar en rätt att meddela föreskrifter om skyldighet för kommuner att ta ut sådana avgifter.

25 c §
Paragrafen har sin huvudsakliga motsvarighet i den nuvarande 25 § första stycket 3 och andra stycket. Enligt *första stycket* får regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Djurskyddsmyndigheten meddela föreskrifter om skyldighet att betala avgift i ärenden som handläggs av statliga myndigheter enligt lagen, de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen eller de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

I *andra stycket* ges regeringen eller efter regeringens bemyndigande, kommunfullmäktige, rätt att meddela föreskrifter om skyldighet att betala avgift för en kommunal nämnds handläggning av ärenden enligt lagen, de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen eller de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

25 d §
Bestämmelsen har kommenterats i avsnitten 10.3 och 16.6.

I paragrafen ges regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer rätt att meddela föreskrifter om hur statliga myndigheters och kontrollorgans avgifter skall beräknas. Bemyndigandet har sin huvudsakliga motsvarighet i den nuvarande 25 § första stycket 3 och det innebär ingen ändring i sak. Bemyndigandet omfattar inte kommunernas avgifter, utan varje kommun skall ha rätt att själv fastställa de avgifter som tas ut.

26 §
Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 16.4, reglerar kontrollmyndighetens rätt att meddela förelägganden m.m. I konsekvens med den terminologi som skall användas i fortsättningen ersätts begreppet tillsynsmyndighet i lagtexten med begreppet kontrollmyndighet.

I de EG-förordningar som kompletteras av lagen finns bestämmelser om vilka åtgärder som kontrollmyndigheterna får vidta vid enskildas underlåtelse att följa lagstiftningen. Det har därför tillagts att de möjligheter till beslut om förelägganden och förbud som regleras i *första stycket* får vidtas av kontrollmyndigheten utöver vad som följer av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen för att lagen, de föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen och de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna skall följas. I *andra stycket* har tillagts att föreläggande och beslut som meddelas enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får förenas med vite. Det har därutöver gjorts vissa språkliga ändringar. För vitesföreläggande gäller bestämmelserna i lagen (1985:206) om viten. I *tredje stycket* har gjorts ett tillägg. Kontrollmyndigheten skall kunna besluta om rättelse enligt paragrafen även för den som inte rättar sig efter de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen och de beslut som meddelats med stöd av EG-

bestämmelserna. För tydlighetens skull har även här tillagts att myndigheten kan vidta rättelse av de beslut som meddelats med stöd av lagen.

27 §

Paragrafen innehåller bestämmelser som rätt till upplysningar m.m. I konsekvens med den terminologi som skall användas i fortsättningen ersätts begreppen tillsyn och tillsynsmyndighet i lagtexten med begreppen offentlig kontroll och kontrollmyndighet. Paragrafen har dessutom ändrats redaktionellt.

Kontrollmyndigheten kan med stöd av artikel 5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 delegera särskilda uppgifter i den offentliga kontrollen om offentlig kontroll till ett kontrollorgan. Paragrafen har därför utformats så att även kontrollorgan ha skall ha de rättigheter som paragrafen medger.

Enligt *första stycket 1* skall den som utövar offentlig kontroll på begäran ha rätt till upplysningar och ta del av sådana handlingar som behövs för kontrollen.

Den som utövar offentlig kontroll skall dessutom, enligt *första stycket 2*, i den utsträckning som behövs för kontrollen ha rätt till tillträde till bl.a. områden, anläggningar och utrymmen. Här har klargjorts att såväl utrymmen där djur hålls som utrymmen som berör djurhållningen omfattas av tillträdesrätten.

Bestämmelsen i *tredje stycket* är nytt och ger stöd för att den behöriga myndigheten skall kunna verkställa artikel 4.2 g i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004.

27 a §

Paragrafen, som kommenterats i avsnitt 16.5, motsvarar i sak delvis 27 § tredje stycke i dess nuvarande lydelse. Enligt *första stycket* skall polismyndigheten lämna den hjälp som behövs för att utföra offentlig kontroll eller i övrigt verkställa beslut enligt djurskyddslagstiftningen, inklusive de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

Paragrafens *andra stycke* är nytt. Det klargörs att biträde av polismyndighet får begäras endast i sådana situationer när det finns ett verkligt behov av polisens särskilda befogenhet att använda våld. Det är den begärande myndigheten som har att pröva om förutsättningar föreligger att begära biträde av polismyndigheten. Biträde av polismyndigheten får begäras endast om det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att polisens särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas. Av 10 § polislagen följer bl.a. att en polisman får, i den mån andra medel är otillräckliga och det med hänsyn till omständigheterna är försvarligt, använda våld för att genomföra en tjänsteåtgärd, om han möts med våld eller hot om våld (p. 1), det är fråga om att avvärja en straffbelagd handling eller en fara för liv, hälsa eller värdefull egendom eller för omfattande skada i miljön (p. 3) eller polismannen annars med laga stöd har att bereda sig tillträde till, avspärra, tillstänga eller utrymma byggnad, rum eller område eller biträda någon i myndighetsutövning med en sådan eller någon liknande åtgärd eller vid exekutiv förrättning enligt vad som är föreskrivet därom (p. 6). Kontrollmyndigheten kan t.ex. begära biträde av

polismyndigheten när den verksamhetsansvarige tidigare satt sig till motvärn eller förklarat sig vägra tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen som används för verksamheten. Biträde av polismyndigheten skall vidare kunna begäras i andra fall där det finns synnerliga skäl. Det kan exempelvis röra sig om situationer där det finns en överhängande risk för att exempelvis handlingar eller annat material kommer att förstöras och man inte kan avvakta med att verkställigheten löses på annat sätt.

28 §

Enligt paragrafen undantas djur som används i försvarsmakten från djurskyddslagens bestämmelser om offentlig kontroll. Enligt 24 § förordningen (2000:555) med instruktion för Försvarsmakten ansvarar generalläkaren för tillsynen av dessa djur. Ändringen, som har kommenterats i avsnitt 16.7, innebär att även 24 a, 24 b, 25, 25 b och 27 a §§ skall undantas för djur inom försvarsmakten.

29 §

I konsekvens med den terminologi som skall användas i fortsättningen ersätts i *första stycket 1* begreppet tillsynsmyndighet med begreppet kontrollmyndighet.

I *första stycket 5* har orden ”mot denna lag eller mot föreskrifter som meddelats med stöd av lagen” bytts ut mot orden ”enligt 36 eller 36 a §”. Ändringen är föranledd av att även brott mot de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen skall kunna utgöra grund för ett djurförbud.

31 §

I konsekvens med den terminologi som skall användas i fortsättningen ersätts i *första stycket 1* begreppet tillsynsmyndighet med begreppet kontrollmyndighet.

I *första stycket 5* har orden ”mot denna lag eller mot föreskrifter som meddelats med stöd av lagen” bytts ut mot orden ”enligt 36 eller 36 a §”. Ändringen är föranledd av att även brott mot de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen skall kunna utgöra grund för ett beslut om omhändertagande av djur.

32 §
I konsekvens med den terminologi som skall användas i fortsättningen ersätts i första stycket begreppet tillsynsmyndighet med begreppet kontrollmyndighet.

36 a §
Paragrafen, som kommenteras i avsnitt 16.8, är *ny*.

Genom paragrafen straffbeläggs den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot skyldigheter, villkor eller förbud i de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen till böter eller fängelse i högst två år. Som exempel på en EG-förordning med bestämmelser som skall straffsanktioneras kan nämnas rådets förordning (EG) nr 1/2005 av den 22 december 2004 om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden och om ändring av direktiven 64/432/EEG och 93/119/EG och förordning (EG) nr 1255/97. Undantag görs dock för sådana överträdelser som avser myndighetsutövning. Detta innebär att de EG-bestämmelser som innehåller skyldigheter för t.ex. officiell veterinär inte skall föranleda straffsanktioner enligt djurskyddslagen för den officielle veterinär som inte följer bestämmelserna.

Om brottet har begåtts med uppsåt och avsett en förpliktelse av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt, skall dömas till fängelse i högst två år. Om gärningen är ringa skall dock inte dömas till ansvar. Till ansvar enligt djurskyddslagen skall inte heller dömas om gärningen är belagd med samma eller strängare straff i brottsbalken.

37 §
I paragrafen har tillagts att om ett vitesföreläggande eller vitesförbud har överträtts döms inte till ansvar enligt 36 a § för en gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

38 §
I *första och andra styckena* har tillägg gjorts. Även beslut som meddelats enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får överklagas hos behörig besvärsinstans. För tydlighets skull har även tillagts att även beslut enligt de föreskrifter som har meddeltas med stöd av lagen får överklagas. Det har vidare gjorts vissa redaktionella ändringar i paragrafen.

39 §
Ändringen har kommenterats i avsnitt 16.9. Ändringen innebär att regeringen bemyndigas meddela föreskrifter om i vilka fall beslut skall gälla omedelbart.

22.7 Förslaget till lag om ändring i epizootilagen (1999:657)

1 a §
Paragrafen, som har kommenterats i avsnitten 8 och 17.1, är *ny*.

Av paragrafens *första stycke* framgår att lagen kompletterar de bestämmelser i EG-förordningar som faller inom tillämpningsområdet

för lagen. Regeringen tillkännager vilka grundförordningar som avses i Svensk författningssamling.

Av paragrafens *andra stycke* följer att regeringen genom verkställighetsföreskrifter kan ange vilka av bestämmelserna i en EG-förordning som täcker flera lagars tillämpningsområde som skall kompletteras av epizootilagen.

Bemyndigandet i *tredje stycket* tar sikte på sådana kompletteringar som måste göras för att EG-förordningarna skall kunna verkställas i Sverige eller på nationella kompletteringar av materiell natur som annars måste göras enligt förordningarna. Bemyndigandet innefattar däremot inte sådana frågor där det står Sverige som medlemsstat fritt att bestämma om nationella bestämmelser skall utfärdas. I dessa situationer får de generella bemyndigandena i lagen användas.

4 a §

Ändringarna, som har kommenterats i avsnitt 17.6, innebär att Statens jordbruksverk pekas ut som den myndighet som får fatta beslut enligt paragrafen. I det nya andra stycket bemyndigas Jordbruksverket att överlämna åt länsstyrelsen eller annan myndighet att fatta beslut enligt första stycket.

5 §

Ändringen i *första stycket* innebär att Jordbruksverket pekas ut som den myndighet som får fatta beslut enligt stycket. Ändringen i *andra stycket* innebär att Jordbruksverket pekas ut som den myndighet som, jämte regeringen, får meddela föreskrifter eller fatta beslut i enskilda fall enligt stycket. I det nya *tredje stycket* bemyndigas Jordbruksverket att överlämna åt länsstyrelsen eller annan myndighet att fatta beslut enligt första och andra styckena.

7 §

Ändringarna, som har kommenterats i avsnitt 17.6, innebär att Statens jordbruksverk pekas ut som den myndighet som får fatta beslut enligt paragrafen. Jordbruksverket får vidare överlämna åt länsstyrelsen eller annan myndighet att fatta beslut. I det nya *andra stycket* bemyndigas Jordbruksverket att överlämna åt länsstyrelsen eller annan myndighet att fatta beslut enligt första stycket.

8 §

Av 1 a § framgår att lagen kompletterar EG-bestämmelser som faller inom tillämpningsområdet för lagen och att regeringen i Svensk författningssamling skall tillkännage vilka grundförordningar som kompletteras av epizootilagen. I konsekvens med detta utgår andra stycket ur lagen.

9 §

Ändringen *i första stycket* innebär att Jordbruksverket pekas ut som den myndighet som får fatta beslut enligt paragrafen. I det nya *andra stycket* bemyndigas Jordbruksverket att överlämna åt länsstyrelsen eller annan myndighet att fatta beslut.

11 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 17.2, innehåller bestämmelser om ansvarsfördelningen mellan de myndigheter som utövar offentlig kontroll enligt lagen.

Begreppet tillsyn ersätts med begreppet offentlig kontroll. Med offentlig kontroll avses i princip det som i dag benämns operativ tillsyn. Detta innebär att begreppet offentlig kontroll är snävare än begreppet tillsyn.

Ändringen innebär även att begreppen central och regional tillsyn utmönstras ut lagen. Den närmare ansvarsfördelningen mellan berörda kontrollmyndigheter, dvs. Jordbruksverket och länsstyrelserna, regleras i förordningen till epizootilagen. I stycket tilläggs även att kontrollmyndigheten skall utöva kontroll över efterlevnaden av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen och beslut som meddelats med stöd av EG-bestämmelserna. Lagens delvis nya struktur innebär att bestämmelserna i det nuvarande andra stycket utgår.

11 a §

Paragrafen, som kommenterats i avsnitt 9.4 och 17.2, är ny. I *första stycket* slås det fast att Jordbruksverket har ett ansvar för att samordna den offentliga kontrollen och lämna råd och hjälp i verksamheten.

I andra stycket anges att kontrollmyndigheterna utöver den offentliga kontrollen även skall genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter. Bestämmelsen innebär inte att kontrollmyndigheterna ges några nya uppgifter utan de rådgivande uppgifterna ingår i dag i den verksamhet som benämns tillsyn. Eftersom det nya kontrollbegreppet är snävare än begreppet tillsyn bedöms det dock vara nödvändigt att införa ett särskilt författningsstöd för de aktuella uppgifterna.

12 §

Paragrafen innehåller bestämmelser som rätt till upplysningar m.m. I konsekvens med den terminologi som skall användas i fortsättningen ersätts begreppen tillsyn och tillsynsmyndighet i lagtexten med begreppen offentlig kontroll och kontrollmyndighet. Paragrafen har dessutom ändrats redaktionellt.

Kontrollmyndigheten kan med stöd av artikel 5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 delegera särskilda uppgifter i den offentliga kontrollen om offentlig kontroll till ett kontrollorgan. Paragrafen har därför utformats så att även kontrollorgan ha skall ha de rättigheter som paragrafen medger.

Enligt *första stycket punkten 1* skall den som utövar offentlig kontroll på begäran ha rätt till upplysningar och ta del av sådana handlingar som behövs för kontrollen. Den som utövar offentlig kontroll skall dessutom, enligt *punkt 2*, i den utsträckning som behövs för kontrollen ha rätt till tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen för att där göra undersökningar och ta prover.

I *andra stycket,* som har kommenterats i avsnitt 17.2, föreskrivs att rätten till upplysningar och tillträde enligt första stycket, även gäller den

som vidtar åtgärder enligt lagen, föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen eller de beslut som meddelats med stöd av EG-bestämmelserna.

12 a §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 17.2, är ny. Bestämmelsen är införd i lagen för att den myndighet som av regeringen utses som behörig myndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 skall kunna verkställa artikel 4.2 g i förordningen. Skyldigheten att tillhandahålla hjälp skall även omfatta den som är föremål för åtgärder enligt lagstiftningen.

13 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 17.3. I konsekvens med den terminologi som skall användas i fortsättningen ersätts begreppet tillsynsmyndighet i lagtexten med begreppet kontrollmyndighet.

I de EG-förordningar som kompletteras av lagen finns bestämmelser om åtgärder som behörig myndighet får vidta vid enskildas underlåtelse att följa lagstiftningen. Det har därför tillagts att de möjligheter till beslut om förelägganden och förbud som regleras i paragrafen får vidtas av kontrollmyndigheten utöver vad som följer av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen för att lagen, föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen och de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna skall följas.

Innehållet i första stycket sista punkten respektive paragrafens andra stycke har, i syfte att åstadkomma en bättre systematik i lagen, flyttats till 13 a § respektive 13 b §.

13 a §

I bestämmelsen, som i huvudsak motsvaras av den nuvarande 13 § sista punkten, föreskrivs att föreläggande och beslut som meddelas enligt lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får förenas med vite. För vitesföreläggande gäller bestämmelserna i lagen (1985:206) om viten.

13 b §

Innehållet i paragrafen motsvarar i princip 13 § andra stycket. Nytt är att det i bestämmelsen förts in att en kontrollmyndighet även får besluta om rättelse om någon inte rättar sig efter de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

14 §

Paragrafens *första stycke* har omformulerats. Av bestämmelsen framgår att polismyndigheten skall lämna den hjälp som behövs för att utföra offentlig kontroll eller i övrigt verkställa beslut enligt epizootilagstiftningen, inklusive de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

Paragrafens andra stycke är nytt. Det klargörs att biträde av polismyndighet får begäras endast i sådana situationer när det finns ett verkligt behov av polisens särskilda befogenhet att använda våld. Det är den begärande myndigheten som har att pröva om förutsättningar

föreligger att begära biträde av polismyndigheten. Biträde av polismyndigheten får begäras endast om det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att polisens särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas. Av 10 § polislagen följer bl.a. att en polisman får, i den mån andra medel är otillräckliga och det med hänsyn till omständigheterna är försvarligt, använda våld för att genomföra en tjänsteåtgärd, om han möts med våld eller hot om våld (p. 1), det är fråga om att avvärja en straffbelagd handling eller en fara för liv, hälsa eller värdefull egendom eller för omfattande skada i miljön (p. 3) eller polismannen annars med laga stöd har att bereda sig tillträde till, avspärra, tillstänga eller utrymma byggnad, rum eller område eller biträda någon i myndighetsutövning med en sådan eller någon liknande åtgärd eller vid exekutiv förrättning enligt vad som är föreskrivet därom (p. 6). Kontrollmyndigheten kan t.ex. begära biträde av polismyndigheten när den verksamhetsansvarige tidigare satt sig till motvärn eller förklarat sig vägra tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen som används för verksamheten. Biträde av polismyndigheten skall vidare kunna begäras i andra fall där det finns synnerliga skäl. Det kan exempelvis röra sig om situationer där det finns en överhängande risk för att exempelvis handlingar eller annat material kommer att förstöras och man inte kan avvakta med att verkställigheten löses på annat sätt.

21 §

I paragrafens första stycke har tillagts att beslut meddelade med stöd av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Innehållet i tredje stycket har, i syfte att åstadkomma en bättre systematik i lagen, flyttats till den nya 22 §.

22 §

Paragrafen är *ny*.

Innehållet i bestämmelsen motsvarar i huvudsak nuvarande 21 § tredje stycket. Nytt är dock att beslut meddelade med stöd av de EG-bestämmelser som kompletterar lagen gäller omedelbart om inte något annat beslutas.

22.8 Förslaget till lag om ändring i zoonoslagen (1999:658)

1 a §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitten 8 och 18.1, är *ny*.

Av paragrafens *första stycke* framgår att lagen kompletterar de bestämmelser i EG-förordningar som faller inom tillämpningsområdet för zoonoslagen. Regeringen tillkännager vilka grundförordningar som avses i Svensk författningssamling.

Av paragrafens *andra stycke* följer att regeringen genom verkställighetsföreskrifter kan ange vilka av bestämmelserna i en EG-förordning som täcker flera lagars tillämpningsområde som skall kompletteras av zoonoslagen.

Bemyndigandet i *tredje stycket* tar sikte på sådana kompletteringar som måste göras för att EG-förordningarna skall kunna verkställas i Sverige eller på nationella kompletteringar av materiell natur som annars måste göras enligt förordningarna. Bemyndigandet innefattar däremot inte sådana frågor där det står Sverige som medlemsstat fritt att besluta om nationella bestämmelser skall utfärdas. I dessa situationer får de generella bemyndigandena i lagen användas.

4 §

Ändringarna, som har kommenterats i avsnitt 18.6, innebär att Jordbruksverket pekas ut som den myndighet som får fatta beslut enligt paragrafen. I det nya *andra stycket* bemyndigas Jordbruksverket att överlämna åt länsstyrelsen eller annan myndighet att fatta beslut enligt första stycket.

5 §

Ändringarna, som har kommenterats i avsnitt 18.6, innebär att Jordbruksverket pekas ut som den myndighet som, efter regeringens bemyndigande, får meddela föreskrifter eller fatta beslut. I det nya andra stycket bemyndigas Jordbruksverket att överlämna åt länsstyrelsen eller annan myndighet att fatta beslut enligt första stycket.

7 §

Ändringen innebär att Jordbruksverket, och i den utsträckning Jordbruksverket bestämmer, länsstyrelsen pekas ut som den myndighet som får delegera rätten att fatta beslut i enskilda ärenden enligt 4 och 5 §§ åt en veterinär. Vidare ges Jordbruksverket rätt att överlåta denna delegationsrätt till länsstyrelsen.

8 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 18.2, innehåller bestämmelser om ansvarsfördelningen mellan de myndigheter som utövar offentlig kontroll enligt lagen.

Begreppet tillsyn ersätts med begreppet offentlig kontroll. Med offentlig kontroll avses i princip det som i dag benämns operativ tillsyn. Detta innebär att begreppet offentlig kontroll är snävare än begreppet tillsyn.

Ändringen innebär även att begreppen central och regional tillsyn utmönstras ut lagen. Den närmare ansvarsfördelningen mellan berörda kontrollmyndigheter, dvs. Jordbruksverket och länsstyrelserna, regleras i förordningen till zoonoslagen. I stycket tilläggs även att kontrollmyndigheten skall utöva kontroll över efterlevnaden av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen och beslut som meddelats med stöd av EG-bestämmelserna.

8 a §

Paragrafen, som kommenterats i avsnitt 9.4 och 18.2, är ny. I *första stycket* slås det fast att Jordbruksverket har ett ansvar för att samordna den offentliga kontrollen och lämna råd och hjälp i verksamheten

I andra stycket anges att kontrollmyndigheterna utöver den offentliga kontrollen även skall genom rådgivning, information och på annat sätt

underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter. Bestämmelsen innebär inte att kontrollmyndigheterna ges några nya uppgifter utan de rådgivande uppgifterna ingår i dag i den verksamhet som benämns tillsyn. Eftersom det nya kontrollbegreppet är snävare än begreppet tillsyn bedöms det dock vara nödvändigt att införa ett särskilt författningsstöd för de aktuella uppgifterna.

9 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om rätt till upplysningar m.m. I konsekvens med den terminologi som skall användas i fortsättningen ersätts begreppen tillsyn och tillsynsmyndighet i lagtexten med begreppen kontroll och kontrollmyndighet. Paragrafen har dessutom ändrats redaktionellt.

Kontrollmyndigheten kan med stöd av artikel 5 i EG-förordningen 882/2004 ha delegerat särskilda uppgifter i den offentliga kontrollen till ett kontrollorgan. Paragrafen har därför utformats så att även skall ha de rättigheter som paragrafen medger.

Enligt *första stycket punkten 1* skall den som utövar offentlig kontroll på begäran ha rätt till upplysningar och ta del av sådana handlingar som behövs för kontrollen. Den som utövar offentlig kontroll skall dessutom, enligt *punkt 2*, i den utsträckning som behövs för kontrollen ha rätt till tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen för att där göra undersökningar och ta prover.

I *andra stycket*, som har kommenterats i avsnitt 18.2, föreskrivs att rätten till upplysningar och tillträde enligt första stycket, även gäller den som vidtar åtgärder enligt lagen, föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen eller de beslut som meddelats med stöd av EG-bestämmelserna.

9 a §

Paragrafen, som kommenterats i avsnitt 18.2 är ny. Bestämmelsen är införd i lagen för att den myndighet som av regeringen utses som behörig myndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 skall kunna verkställa artikel 4.2 g i förordningen. Skyldigheten att tillhandahålla hjälp skall även omfatta den som är föremål för åtgärder enligt lagstiftningen.

10 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 18.3. I konsekvens med den terminologi som skall användas i fortsättningen ersätts begreppet tillsynsmyndighet i lagtexten med begreppet kontrollmyndighet.

I de EG-förordningar som kompletteras av lagen finns bestämmelser om åtgärder som behörig myndighet får vidta vid enskildas underlåtelse att följa lagstiftningen. Det har därför tillagt att de möjligheter till beslut om förelägganden och förbud som regleras i paragrafen får vidtas av kontrollmyndigheten utöver vad som följer av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen, de föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen och de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna skall följas. Innehållet i första stycket sista punkten respektive paragrafens andra

stycke har, i syfte att åstadkomma en bättre systematik i lagen, flyttats till 10 a § respektive 10 b §.

10 a §

I bestämmelsen, som i huvudsak motsvaras av den nuvarande 10 § sista punkten, föreskrivs att föreläggande och beslut som meddelas enligt lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får förenas med vite. För vitesföreläggande gäller bestämmelserna i lagen (1985:206) om viten.

10 b §

Ändringen är en konsekvens av de strukturella ändringar som gjorts i 10 §. Innehållet i paragrafen motsvarar 10 § tredje stycket i dess nuvarande lydelse. I bestämmelsen har ett tillägg gjorts. Kontrollmyndigheten skall kunna besluta om rättelse enligt paragrafen även för den som inte rättar sig efter de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

11 §

Av paragrafens *första stycke* framgår att polismyndigheten skall lämna den hjälp som behövs för att utföra offentlig kontroll eller i övrigt verkställa beslut enligt zoonoslagstiftningen, inklusive de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

Paragrafens *andra stycke* är nytt. Det klargörs att biträde av polismyndighet får begäras endast i sådana situationer när det finns ett verkligt behov av polisens särskilda befogenhet att använda våld. Det är den begärande myndigheten som har att pröva om förutsättningar föreligger att begära biträde av polismyndigheten. Biträde av polismyndigheten får begäras endast om det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att polisens särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas. Av 10 § polislagen följer bl.a. att en polisman får, i den mån andra medel är otillräckliga och det med hänsyn till omständigheterna är försvarligt, använda våld för att genomföra en tjänsteåtgärd, om han möts med våld eller hot om våld (p. 1), det är fråga om att avvärja en straffbelagd handling eller en fara för liv, hälsa eller värdefull egendom eller för omfattande skada i miljön (p. 3) eller polismannen annars med laga stöd har att bereda sig tillträde till, avspärra, tillstänga eller utrymma byggnad, rum eller område eller biträda någon i myndighetsutövning med en sådan eller någon liknande åtgärd eller vid exekutiv förrättning enligt vad som är föreskrivet därom (p. 6). Kontrollmyndigheten kan t.ex. begära biträde av polismyndigheten när den verksamhetsansvarige tidigare satt sig till motvärn eller förklarat sig vägra tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen som används för verksamheten. Biträde av polismyndigheten skall vidare kunna begäras i andra fall där det finns synnerliga skäl. Det kan exempelvis röra sig om situationer där det finns en överhängande risk för att exempelvis handlingar eller annat material kommer att förstöras och man inte kan avvakta med att verkställigheten löses på annat sätt.

12 a §
Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 18.5, är ny. Genom paragrafen straffbeläggs den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot skyldigheter, villkor eller förbud i de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen. Som exempel kan nämnas Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2160/2003 av den 17 november 2003 om bekämpning av salmonella och vissa andra livsmedelsburna zoonotiska smittämnen. Undantag görs dock för överträdelser av sådana bestämmelser som avser myndighetsutövning. Detta innebär exempelvis att de bestämmelser som innehåller skyldigheter för officiell veterinär inte skall föranleda straffsanktioner enligt zoonoslagen för den officielle veterinär som inte följer bestämmelserna.

Om gärningen är ringa skall inte dömas till ansvar. Den som har överträtt ett vitesföreläggande kan inte heller straffas för den gärning som omfattas av föreläggandet.

13 §
I *andra stycket* har ett tillägg till paragrafen gjorts. Även beslut som har meddelats med stöd av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol om de inte har fattats av enskild veterinär. Innehållet i fjärde stycket har, i syfte att åstadkomma en bättre systematik i lagen, flyttats till 14 §.

14 §
Paragrafen är *ny*. Innehållet i paragrafen motsvarar i huvudsak 13 § fjärde stycket i dess nuvarande lydelse. Nytt är dock att beslut meddelade med stöd av de EG-bestämmelser som kompletterar lagen gäller omedelbart om inte något annat beslutas.

22.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (1989:225) om ersättning till smittbärare

3, 8 och 10 §§
Med anledning av att livsmedelslagen (1971:511) upphävs och ersätts av en ny lag om livsmedel, m.m. byts hänvisningarna i 3 § *första stycket 1*, 8 § *första stycket 2* och 10 § *första stycket* ut mot hänvisningar till den nya lagen.

22.10 Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:1183) om tillfällig försäljning

3 §
Med anledning av att den nya livsmedelsdefinitionen i artikel 2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 till skillnad från definitionen i den nuvarande livsmedelslagen (1971:511) inte innefattar snus och tuggtobak görs ett tillägg i paragrafen som innebär att det uttryckligen anges att bestämmelsen innefattar snus och tuggtobak.

4 §
Med anledning av att den nuvarande livsmedelslagen (1971:511) upphävs byts den nuvarande hänvisningen i paragrafens *första stycke* till livsmedelslagens definition av begreppet livsmedel ut mot en hänvisning till definitionen av livsmedel i artikel 2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002.

En ytterligare nyhet är att hänvisningen i *andra och tredje stycket* till tulltaxelagen ersätts av en hänvisning till bilaga 1 i rådets förordning (EEG) nr 2658/87 om tulltaxe- och statistiknomenklaturen och om Gemensamma tulltaxan. Kapitelindelningen är dock densamma. Ändringarna har kommenterats i avsnitt 19.2.

22.11 Förslaget till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

5 kap. 9 §
I och med att livsmedelslagen (1971:511) upphävs byts hänvisningen till livsmedelsdefinitionen i livsmedelslagen i *första stycket 4 a* ut mot en hänvisning till definitionen i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002. Med anledning av det delvis nya livsmedelsbegreppet tas begreppet livsmedelstillsatser bort från *första stycket 4 a*. Den EG-rättsliga definitionen av livsmedel omfattar livsmedelstillsatser. Det saknas därför skäl att särskilt nämna livsmedelstillsatser i mervärdesskattelagen. Ändringarna har kommenterats i avsnitt 19.3.

7 kap. 1 §
I och med att livsmedelslagen (1971:511) upphävs byts hänvisningen i *andra stycket 5* till livsmedelsdefinitionen i livsmedelslagen ut mot en hänvisning till definitionen i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002.

Med anledning av det delvis nya livsmedelsbegreppet tas begreppet livsmedelstillsatser bort från *andra stycket 5*. Den EG-rättsliga definitionen av livsmedel omfattar livsmedelstillsatser. Det saknas därför skäl att särskilt nämna livsmedelstillsatser i mervärdesskattelagen.

Det EG-rättsliga livsmedelsbegreppet omfattar inte tobaksvaror (se avsnitt 11.2.2). Det nuvarande undantaget i *andra stycket 5* för tobaksvaror är därför obehövligt och har strukits.

Undantaget för vatten från vattenverk i *andra stycket 5* har ändrats till att omfatta vatten fr.o.m. den tidpunkt då värdena skall omfattas enligt artikel 6 i rådets direktiv 98/93/EG av den 3 november om kvaliteten på dricksvatten med undantag för vatten som tappas på flaskor eller i behållare avsedda för försäljning. Någon materiell ändring av det nuvarande undantaget är inte avsedd.
Ändringarna har kommenterats i avsnitt 19.3.

22.12 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1709) om EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken

1 §
Med anledning av att den nuvarande livsmedelslagen (1971:511) upphävs och ersätts av en ny lag om livsmedel, m.m. byts hänvisningen i *tredje stycket* ut mot en hänvisning till den nya lagen.

22.13 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1710) om EG:s förordningar om jordbruksprodukter

1 §
Med anledning av att den nuvarande livsmedelslagen (1971:511) upphävs och ersätts av en ny lag om livsmedel m.m. byts hänvisningen till livsmedelslagen (1971:511) *i tredje stycket* ut mot en hänvisning till den nya lagen.

22.14 Förslaget till lag om ändring i alkohollagen (1994:1738)

5 kap. 6 §
Ändringen i *första stycket* föranleds av godkännande av lokaler fr.o.m. den 1 januari 2006 ersätts av godkännande eller registrering av anläggningar. Någon saklig ändring är inte avsedd. Begreppet anläggning definieras i artikel 2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2002 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien som ”varje enhet i ett livsmedelsföretag”.

I paragrafens *fjärde stycke* byts begreppen ”tillsyn” och ”egentillsyn” ut mot begreppen ”kontroll” och ”egenkontroll” som används i den föreslagna nya livsmedelslagen.
Ändringarna har kommenterats i avsnitt 19.4.

6 kap. 1 a §
Ändringen i *första stycket* föranleds av godkännande av lokaler fr.o.m. den 1 januari 2006 ersätts av godkännande eller registrering av anläggningar. Någon saklig ändring är inte avsedd. Begreppet anläggning definieras i artikel 2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2002 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien som ”varje enhet i ett livsmedelsföretag”.

I paragrafens *fjärde stycke* byts begreppen ”tillsyn” och ”egentillsyn” ut mot begreppen ”kontroll” och ”egenkontroll” som används i den föreslagna nya livsmedelslagen.

Ändringarna har kommenterats i avsnitt 19.4.

22.15 Förslaget till lag om ändring i lagen (1996:1150) om högkostnadsskydd vid köp av läkemedel m.m.

6 §
Ändringen innebär att hänvisningen i *första stycket* till ”livsmedel som avses i 20 § livsmedelslagen (1971:511), dvs. livsmedel för särskilda näringsändamål, ersätts av begreppet ”livsmedel för särskilda näringsändamål”. Ändringen är föranledd av att den nuvarande livsmedelslagen (1971:511) upphävs och ersätts av en ny lag om livsmedel som inte innehåller några särskilda bestämmelser om livsmedel för särskilda näringsändamål. Ändringen har kommenterats i avsnitt 19.5.

22.16 Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

16 §
Med anledning av att den nuvarande livsmedelslagen (1971:511) upphävs och ersätts av en ny lag om livsmedel byts hänvisningen till den nuvarande livsmedelslagen i *första stycket* 6 ut mot en hänvisning till den nya lagen.

22.17 Förslaget till lag om ändring i miljöbalken (1998:808)

9 kap. 15 §
Med anledning av de nuvarande lagarna om livsmedel (1971:511) och provtagning på djur, m.m. (1992:1683) upphävs och ersätts av nya lagar byts hänvisningarna till de nuvarande lagarna *i tredje stycket* ut mot hänvisningar till de nya lagarna.

22.18 Förslaget till lag om ändring i lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m.

20 §
Ändringen innebär att hänvisningen i *första stycket* till ”livsmedel som avses i 20 § livsmedelslagen (171:511), dvs. livsmedel för särskilda näringsändamål, ersätts av begreppet ”livsmedel för särskilda näringsändamål”. Ändringen är föranledd av att den nuvarande livsmedelslagen (1971:511) upphävs och ersätts av en ny lag om livsmedel som inte innehåller några särskilda bestämmelser om livsmedel för särskilda näringsändamål. Ändringen har kommenterats i avsnitt 19.6.

22.19 Förslaget till lag om ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364)

4 kap. 5 §
Med anledning av att den nuvarande livsmedelslagen upphävs och ersätts av en ny lag om livsmedel byts hänvisningen till livsmedelslagen (1971:511) i *tredje stycket* ut mot en hänvisningen till den nya lagen om livsmedel, m.m. och de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen. Ändringen har kommenterats i avsnitt 19.7.

5 kap. 1 §
Med anledning av den nuvarande lagen om livsmedel (1971:511) upphävs och ersätts av en ny lag byts hänvisningarna till livsmedelslagen (1971:511) i *fjärde stycket* ut mot en hänvisning till den nya lagen om livsmedel, m.m.

22.20 Förslaget till lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168)

1 kap. 2 § och 6 kap. 7 §
Med anledning av de nuvarande lagarna om livsmedel (1971:511) och provtagning på djur, m.m. (1992:1683) upphävs och ersätts av nya lagar byts hänvisningarna till de nuvarande lagarna i 1 kap. 2§ *andra stycket* och 6 kap. 7 § *andra stycket* ut mot hänvisningar till de nya lagarna.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftningen, om inrättandet av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet

Bilagorna 1 t.o.m. 11 finns endast i den tryckta upplagan.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 av den 29 april om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 26 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2160/2003 av den 17 november 2003 om bekämpning av salmonella och vissa andra livsmedelsburna zoonotiska smittämnen

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1831/2003 av den 22 september 2003 om fodertillsatser

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005 av den 17 januari 2005 om fastställande av krav för foderhygien

Rådets förordning (EG) nr 1/2005 av den 22 december 2004 om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden och om ändring av direktiven 64/432/EEG och 93/119/EG och förordning (EG) nr 1255/97

Rådets direktiv 2000/29 av den 8 maj 2000 om skyddsåtgärder mot att skadegörare på växter eller växtprodukter förs in till gemenskapen och mot att de sprids inom gemenskapen

Rådets direktiv 2002/89/EG av den 28 november 2002 om ändring av direktiv 2000/29/EG om skyddsåtgärder mot att skadegörare på växter eller växtprodukter förs in till gemenskapen och mot att de sprids inom gemenskapen

Sammanfattning av promemorian Anpassningar till nya EG-bestämmelser om livsmedel, djurhälsa, foder, djurskydd och växtskydd m.m. (Ds 2005:31)

I promemorian lämnas förslag som syftar till att anpassa svensk lagstiftning inom områdena för livsmedel, foder, djurskydd, djurhälsa (inklusive zoonoser och epizootier) samt växtskydd till åtta EG-förordningar som i huvudsak reglerar livsmedels- och fodersäkerhet, livsmedels- och foderhygien samt offentlig kontroll över regelverken om livsmedel, foder, djurhälsa och djurskydd. Förslag lämnas dessutom på genomförande av ett EG-direktiv om skydd mot växtskadegörare i svensk rätt.

Förslagen innebär att livsmedelslagen (1971:511, lagen (1985:285) om foder och lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m. ersätts av tre nya lagar. Vidare innebär förslagen lagändringar i växtskyddslagen (1972:318), lagen (1985:342) om kontroll av husdjur m.m., djurskyddslagen (1988:534), epizootilagen (1999:657) och zoonoslagen (1999:658) samt mindre följdändringar i ytterligare tretton lagar.

EG-förordningarna sammanfaller helt eller delvis med tillämpningsområdet för åtta lagar. För att anpassa och verkställa EG-förordningarna till svensk lagstiftning föreslås därför en enhetlig lagstiftningsmetod. Varje berörd lag kompletterar sådana EG-förordningar som helt eller delvis faller inom tillämpningsområdet för lagen och som regeringen ger till känna i Svensk författningssamling. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet fatta beslut som behövs som komplettering av EG-förordningarna. I lagarna införs dessutom ett nytt bemyndigande som innebär att i fråga om sådana EG-förordningar som faller inom flera lagars tillämpningsområde meddelar regeringen i verkställighetsföreskrifter vilka bestämmelser som faller inom tillämpningsområdet för just den lagen.

Förslagen i promemorian innebär vidare i huvudsak följande.

Begreppen tillsyn och tillsynsmyndighet ersätts av begreppen offentlig kontroll och kontrollmyndighet. Utöver innehållet i gemenskapsbegreppet offentlig kontroll skall vissa kontrollmyndigheter ha ett samordningsansvar av kontrollen och även utföra det som i dag betecknas som tillsynsliknande uppgifter. Detta regleras särskilt i varje lag.

I lagarna utpekas kontrollmyndigheterna. Det finns dock möjlighet att låta annan kontrollmyndighet än de utpekade utföra offentlig kontroll av vissa frågor om det framstår som mer ändamålsenligt att denna myndighet utför kontrollen av särskilda frågor, exempelvis vissa EG-bestämmelser.

Livsmedelsverket är ansvarigt för den kontrollplan som varje medlemsstat skall utarbeta. Statens jordbrukverk är ansvarigt för den särskilda beredskapsplan som varje medlemsstat skall utarbeta. Möjligheten att föreskriva om rapporteringsskyldighet mellan kontrollmyndigheter utvidgas.

Bestämmelserna om kontrollmyndighetens möjligheter att få tillträde till områden och lokaler samt åtkomst till upplysningar och handlingar i den offentliga kontrollen utvidgas till att gälla även EG-förordningarna. Detsamma gäller kontrollmyndigheternas möjligheter till administrativa

ingripanden (föreläggande, förbud och vite). Det förtydligas att dess åtgärder får vidtas utöver vad som följer av EG-förordningarna som kompletteras av respektive lag.

I lagarna läggs till en generell straffbestämmelse om att det skall vara straffbelagt att bryta mot villkor och förbud som följer av de EG-förordningar som kompletteras av lagen.

Det föreslås att en ny livsmedelslag införs. Den nya lagen föreslås få samma tillämpningsområde som den nu gällande livsmedelslagen och omfattar därmed inte bara livsmedel såsom detta definieras i EG-rätten utan även bl.a. snus och tuggtobak. Flera av de materiella bestämmelser som i dag finns i livsmedelslagen får ingen motsvarighet i den nya lagen eftersom motsvarande bestämmelser finns i EG-förordningarna. Samma ordning gäller för livsmedelskontroll i primärproducentledet som för övriga tillsynsobjekt, dvs. ansvaret för kontrollen åvilar Livsmedelsverket, länsstyrelserna och kommunerna.

En lag om foder och animaliska biprodukter föreslås införas. Lagens tillämpningsområde vidgas till att omfatta alla hantering av animaliska biprodukter, dvs. både hanteringen av sådana produkter som foder och övriga hanteringsfrågor som tidigare reglerats genom lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m. Flera materiella bestämmelser upphävs eftersom motsvarande bestämmelser finns i EG-förordningarna. I lagen införs dock ett bemyndigande att föreskriva om fodersäkerhet m.m. av foder till andra djurslag än livsmedelsproducerande djur, vilket inte omfattas av EG-förordningarna. Kommunen är en ny kontrollmyndighet på foderområdet som bör handha den operativa offentliga kontrollen av regelverket om foder på lokal nivå. Kontrollen skall finansieras med avgifter. En straffskärpning införs. Om en förpliktelse av betydelse från hälsosynpunkt uppsåtligen åsidosätts i större omfattning eller på ett annars allvarligt sätt skall dömas till fängelse i högst två år.

Det föreslås att en ny lag om provtagning på djur, m.m. införs. De bemyndiganden som finns i den äldre lagen förs i princip över till den nya lagen. Bestämmelserna om offentlig kontroll m.m. får en tydligare författningsstruktur som överensstämmer med övriga lagar i denna promemoria.

I växtskyddslagen genomförs de bestämmelser i direktivet om skyddsåtgärder mot växtskadegörare som kräver lagform, huvudsakligen nya definitioner. Dessutom föreslås en bemyndigande om avgifter införas samt en möjlighet för kontrollmyndigheten att delegera myndighetsuppgifter till privata kontrollorgan.

I lagen om kontroll av husdjur m.m. utökas tillämpningsområdet till att omfatta även en långsiktig förvaltning av de husdjurgenetiska resurserna. I lagen införs dessutom bestämmelser om kontrollmyndigheter, myndigheternas befogenheter att utöva offentlig kontroll samt möjligheter till ingripanden av kontrollmyndigheten.

Bestämmelserna i djurskyddslagen, epizootilagen och zoonoslagen om kontrollmyndigheter, kontrollmyndigheten befogeneter att utöva offentlig kontroll samt möjligheter till administrativa ingripanden skall gälla även bestämmelserna i de EG-förordningar som kompletteras av lagen.

Förslagen till nya lagarna och lagändringar skall träda i kraft den 1 juli 2006.

Promemorians lagförslag

Förslag till lag om livsmedel m.m.

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag gäller livsmedel i alla stadier av produktions-bearbetnings- och distributionskedjan.

Lagens bestämmelser tillämpas också på

1. djur som lämnas till slakt på slakterier,
2. vatten från och med den punkt där det tas in i vattenverken till den punkt där värdena skall iakttas enligt artikel 6 i rådets direktiv 98/83, och
3. snus och tuggtobak.

2 § Lagen tillämpas inte på enskildas hantering av livsmedel för konsumtion inom privathushåll.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får dock föreskriva att lagen helt eller delvis skall tillämpas på hantering av dricksvatten inom privathushåll.

3 § Lagen kompletterar sådana EG-förordningar som helt eller delvis faller inom lagens tillämpningsområde. Regeringen skall i Svensk författningssamling ge till känna vilka EG-förordningar som avses.

I fråga om sådana EG-förordningar som faller inom flera lagars tillämpningsområde meddelar regeringen i verkställighetsföreskrifter vilka bestämmelser som kompletteras av den här lagen.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet fatta beslut som behövs som komplettering av EG-förordningarna.

För förordningar som reglerar ekologisk produktion och skydd för beteckningar på livsmedel finns särskilda bestämmelser i lagen (1995:551) om EG:s förordning om ekologiskt framställda produkter och lagen (1995:1336) om skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel, m.m.

Definitioner

4 § Begreppen livsmedel, utsläppande på marknaden och stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan har i denna lag samma betydelse som i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedels-säkerhet.

Begreppet anläggning har samma betydelse som i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) 852/2004 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien.

Föreskrifter och beslut till skydd för människors liv eller hälsa och för konsumentintresset

5 § Om det behövs för att skydda människors liv eller hälsa eller annars för att tillgodose konsumentintresset får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om

1. förbud eller villkor för hantering, införsel till landet eller utsläppande på marknaden av livsmedel,
2. märkning eller presentation av livsmedel
3. livsmedels beskaffenhet eller beteckning,
4. användning av vara, ämne eller utrustning vid hantering av livsmedel eller tillsammans med livsmedel,
5. läkarundersökning eller annan hälsokontroll av personal som är sysselsatt med livsmedelshantering och om personalhygienen i övrigt inom sådan hantering, och
6. förbud mot återutförsel av livsmedel som förvaras på en gränskontrollstation eller ett tullager eller i en frizon eller frilager.

Föreskrifter om livsmedelsanläggningar

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. att hantering och utsläppande på marknaden av livsmedel endast får ske i anläggning som godkänts av kontrollmyndigheten,
2. vilka krav som skall vara uppfyllda för att ett sådant godkännande skall meddelas, och
3. registrering av anläggningar.

7 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får efter anmälan till Europeiska kommissionen meddela föreskrifter om anpassning av och undantag från EG:s bestämmelser om anläggningar och hantering av livsmedel.

Förbud mot att släppa ut livsmedel på marknaden

8 § Utöver vad som följer av de EG-förordningar som lagen kompletterar är det förbjudet att på marknaden släppa ut livsmedel som

1. inte uppfyller krav och villkor som föreskrivits med stöd av 5 § 2 och 3 och 7 §,
2. har hanterats eller släppts ut på marknaden i en anläggning som inte godkänts enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 6 §,
3. inte har godkänts eller anmälts i enlighet med förfaranden som föreskrivits med stöd av denna lag eller i en EG-förordning som

kompletteras av lagen eller inte uppfyller villkor i ett godkännande eller tillstånd,

4. innehåller förbjudna eller icke godkända ämnen, eller ämnen i en halt som överskrider gränsvärden som föreskrivits med stöd av denna lag eller i en EG-förordning som lagen kompletterar.

Vad som sägs i första stycket gäller inte om regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskrivit något annat.

Kontrollmyndigheter

9 § Offentlig kontroll av efterlevnaden av denna lag, de föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen och de beslut som meddelats med stöd av EG-förordningarna utövas av Livsmedelsverket, länsstyrelserna, kommunerna eller någon annan statlig myndighet (kontrollmyndigheter) i enlighet med vad regeringen bestämmer.

En kommuns uppgift skall fullgöras av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

Livsmedelsverket och, i fråga om länet, en länsstyrelse samordnar övriga kontrollmyndigheters verksamhet och lämnar råd och hjälp i denna verksamhet. Regeringen får föreskriva att en annan myndighet i stället skall utföra dessa uppgifter vad gäller viss kontroll.

Kommunal samverkan i den offentliga kontrollen

10 § En kommun får träffa avtal med en annan kommun om att uppgifter i den offentliga kontrollen som kommunen har enligt denna lag skall skötas helt eller delvis av den andra kommunen. Kommunen får dock inte överlåta befogenheten att meddela beslut i ärendet.

Kommunen får också efter överenskommelse med en annan kommun uppdra åt anställda i den kommunen att besluta på kommunens vägnar i ett visst ärende eller en grupp av ärenden, dock inte i de fall som avses i 6 kap. 34 § kommunallagen (1991:900). Föreskrifterna i 6 kap. 24–27 och 35 §§ kommunallagen om jäv och anmälan av beslut till nämnd skall tillämpas på den som fattar sådana beslut.

Överflyttning av kontrollansvar

11 § Livsmedelsverket får, i samråd med en kommun, besluta att den offentliga kontrollen av en viss anläggning som kommunen annars har skall flyttas över till verket. Ett sådant beslut får fattas om verksamheten har stor omfattning, är särskilt komplicerad eller om det finns andra särskilda skäl.

Livsmedelsverket får besluta att kontrollen skall lämnas tillbaka till kommunen om verket och kommunen är överens om det.

12 § Livsmedelsverket får, i samråd med en kommun, besluta att den offentliga kontrollen av en viss anläggning som Livsmedelsverket annars har skall flyttas från verket till en kommun.

13 § Om en kommun grovt eller under längre tid har åsidosatt sin kontrollskyldighet när det gäller en viss anläggning, får regeringen, på ansökan av Livsmedelsverket, besluta att ansvaret för kontrollen av den anläggningen skall flyttas över till Livsmedelsverket.

Regeringen får besluta att kontrollen skall lämnas tillbaka till kommunen.

Förelägganden riktade till kommuner

14 § Om en kommun inte fullgör de skyldigheter som följer av kommunens kontrolluppdrag, får Livsmedelsverket förelägga kommunen att avhjälpa bristen. Ett föreläggande skall innehålla uppgifter om de åtgärder som Livsmedelsverket anser nödvändiga för att bristen skall kunna avhjälpas.

Föreskrifter om kontroll

15 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. hur offentlig kontroll skall bedrivas,
2. skyldighet för en kontrollmyndighet eller ett kontrollorgan att lämna information till en annan kontrollmyndighet,
3. skyldighet för en livsmedelsföretagare att utöva en efter verksamhetens art lämpad särskild kontroll av verksamheten, och
4. uppgiftsskyldighet för den som lämnar djur till slakt.

Rätt till tillträde och upplysningar

16 § Kontrollmyndigheten och ett kontrollorgan har rätt att för kontroll

1. på begäran få sådana upplysningar och ta del av sådana handlingar som behövs för den offentliga kontrollen, och
2. få tillträde till områden, lokaler eller andra utrymmen som har anknytning till den offentliga kontrollen.

Den som utövar offentlig kontroll får göra de undersökningar och ta de prover som behövs för kontrollen utan att ersättning lämnas.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller också för EG:s institutioner och av institutionerna utsedda inspektörer och experter.

Skyldighet för enskild att tillhandahålla hjälp

17 § Den som är föremål för offentlig kontroll skall tillhandahålla den hjälp som behövs för att kontrollen skall kunna genomföras.

Förelägganden, förbud och vite

18 § Utöver vad som följer av de EG-förordningar som kompletteras av lagen eller vad som särskilt anges i 19 § får en kontrollmyndighet

meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att lagen, de föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen och de beslut som meddelats med stöd av EG-förordningarna skall följas.

Förelägganden eller förbud enligt denna paragraf får förenas med vite.

Särskilda ingripanden

19 § Utöver vad som följer av de EG-förordningar som kompletteras av lagen får en kontrollmyndighet

1. ta hand om en vara som släppts ut på marknaden eller som uppenbart är avsedd att släppas ut på marknaden i strid med 8 § eller i strid med de EG-förordningar som kompletteras av lagen, samt
2. ta hand om en vara som avses med ett föreläggande eller ett förbud enligt 18 §, om föreläggandet eller förbudet inte följs.

Om en vara har tagits om hand, får ägaren under överinseende av kontrollmyndigheten göra varan duglig till livsmedel eller använda den för något annat ändamål. Annars skall varan förstöras genom kontrollmyndighetens försorg.

Kontrollmyndigheten skall låta förstöra också sådana varor som omfattas av ett förbud enligt föreskrifter meddelade med stöd av 5 § 6, om det inte finns särskilda skäl för något annat.

20 § Efter en underrättelse från smittskyddsläkaren om att smitta sprids eller misstänks spridas genom livsmedel skall kontrollmyndigheten omedelbart vidta de åtgärder som behövs för att spåra smittan och undanröja risken för smittspridning.

Rättelse

21 § Om någon inte fullgör sina skyldigheter enligt lagen, föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen eller de beslut som meddelats med stöd av EG-förordningarna, får myndigheten besluta om rättelse på hans eller hennes bekostnad.

Hjälp av polismyndighet

22 § Polismyndigheten skall lämna den hjälp som behövs för att verkställa ett beslut enligt denna lag, föreskrift eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, EG-förordningar som kompletteras av lagen eller beslut som meddelats med stöd av EG-förordningarna.

Begäran om hjälp enligt första stycket får göras endast om

1. det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att polisens särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas, eller
2. det annars finns synnerliga skäl.

Avgifter

23 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för en myndighets och ett kontrollorgans kostnader för offentlig kontroll enligt lagen, föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen eller beslut som meddelats med stöd av EG-förordningarna. Sådana avgifter får också avse en myndighets kostnader för prövning enligt lagen, föreskrifterna eller förordningarna.

Regeringen får föreskriva att kommun skall ombesörja uppbörden av avgifter för den statliga tillsynen.

Straffbestämmelser m.m.

24 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot 8 §,
2. bryter mot föreskrift eller beslut som meddelats med stöd av 5 § 1, såvitt avser hantering och utsläppande på marknaden, 5 § 2–6, 6 eller 8 §,
3. åsidosätter förbud eller villkor som finns i de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

Om förpliktelse av betydelse från hälsosynpunkt eller för konsumentintresset uppsåtligen åsidosatts i större omfattning eller annars på ett allvarligt sätt döms till fängelse i högst två år.

Till ansvar enligt första stycket skall inte dömas om gärningen kan bedömas som ringa.

Till ansvar enligt första stycket döms inte om gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

25 § Den som med uppsåt eller av oaktsamhet inte fullgör sina skyldigheter enligt 16 § första stycket 1 döms till böter.

26 § Om ansvar för den som i strid mot föreskrift som meddelats med stöd av 5 § 1 inför livsmedel till landet och försök därtill finns bestämmelser i lagen (2000:1225) om straff för smuggling.

27 § Om ett vitesföreläggande eller vitesförbud har överträtts, döms inte till ansvar enligt denna lag för gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

28 § Vara som varit föremål för brott enligt denna lag eller värdet därav samt utbyte av sådant brott skall förklaras förverkat, om det inte är uppenbart oskäligt.

Överklagande

29 § Beslut av en kommunal nämnd enligt denna lag, föreskrifter meddelade med stöd av lagen eller de EG-förordningar som kompletteras av lagen får överklagas hos länsstyrelsen.

30 § Länsstyrelsens beslut enligt denna lag, föreskrifter meddelade med stöd av lagen eller de EG-förordningar som kompletteras av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

31 § Beslut som Livsmedelsverket eller annan statlig myndighet meddelat i ett särskilt fall enligt denna lag, föreskrifter meddelade med stöd av lagen eller de EG-förordningar som kompletteras av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Annat beslut av Livsmedelsverket eller annan statlig myndighet får överklagas hos regeringen. För tillvaratagande av konsumentintresset inom livsmedelsområdet får ett sådant beslut överklagas av organisation, vilken är att anse som central arbetstagarorganisation enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet eller motsvarande sammanslutning på arbetsgivarsidan.

32 § En myndighet får bestämma att dess beslut skall gälla omedelbart även om det överklagas.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006. Genom lagen upphävs livsmedelslagen (1971:511).

2. Äldre lokalgodkännanden skall fortsätta att gälla till dess att kontrollmyndigheten har prövat om anläggningen kan godkännas i enlighet med bestämmelser som meddelats med stöd av den nya lagen eller de EG-förordningar som kompletteras av lagen eller, om godkännande inte krävs, tills dess att kontrollmyndigheten har registrerat anläggningen.

3. Ett föreläggande eller förbud som har meddelats med stöd av äldre bestämmelser skall anses beslutat enligt den nya lagen.

4. Beslut av en besiktningsveterinär som har meddelats före ikraftträdandet överklagas enligt äldre bestämmelser.

Förslag till lag om foder och animaliska biprodukter

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag gäller foder i alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan av foder.

Lagen gäller också utfodring av djur samt animaliska biprodukter.

2 § Bestämmelserna i lagen kompletterar sådana bestämmelser i EG-förordningar som helt eller delvis faller inom tillämpningsområdet för lagen. Regeringen skall i Svensk författningssamling ge till känna vilka EG-förordningar som avses.

I fråga om sådana EG-förordningar som faller inom flera lagars tillämpningsområde meddelar regeringen i verkställighetsföreskrifter vilka bestämmelser som kompletteras av den här lagen.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet fatta beslut som behövs som komplettering av EG-förordningarna.

3 § Lagen tillämpas inte på privat enskild produktion av foder avsett för sällskapsdjur och utfordring av sådana djur i enskilda hem. Denna begränsning gäller dock inte i den mån lagen kompletterar EG-bestämmelser.

Definitioner

4 § Begreppen foder och utsläppande på marknaden har i denna lag samma betydelse som i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet .

Begreppen animaliska biprodukter har i denna lag samma betydelse som i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1774/2002 av den 3 oktober 2002 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter som inte är avsedda att användas som livsmedel .

Förbud mot användning av foder

5 § I de EG-förordningar som kompletteras av lagen finns bestämmelser om förbud mot att som foder använda djur, djurdelar eller varor som framställs av djur.

Därutöver gäller att sådana vilda djur som inte omfattas av EG-förordningarna får användas som foder endast om djuren har avlivats, slaktats upp och därefter veterinärbesiktigats.

Vad som sägs i andra stycket gäller också delar av sådana djur och fodermjöl eller annan vara som framställts av djuren eller delar av djuren.

Föreskrifter och beslut om foder och laboratorier för foderanalyser

6 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter eller i enskilda fall besluta om villkor för eller förbud mot införsel, utförsel, tillverkning, försäljning eller annan överlåtelse, användning, bortskaffande eller hantering i övrigt av foder eller ett visst parti av foder.

7 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att djur eller delar av djur får användas som foder i enlighet med undantagsbestämmelserna i artikel 23 i förordning (EG) nr 1774/2002.

8 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter eller i enskilda fall besluta om villkor för laboratorier för foderanalyser och metoder för sådana analyser.

Förbud mot att släppa ut foder på marknaden

9 § Utöver vad som följer av de EG-förordningar som kompletteras av lagen är det förbjudet att använda eller på marknaden släppa ut foder

1. om det kan antas att fodret har en skadlig inverkan på miljön,
2. om det har en sådan beskaffenhet som inte är tillåten enligt 5 § andra eller tredje stycket,
3. för vilket upplysningsskyldighet enligt föreskrifter eller beslut meddelade med stöd av 6 § inte fullgjort,
4. som inte uppfyller de krav eller villkor om fodersäkerhet för andra djurslag än livsmedelsproducerande djur som föreskrivits eller beslutats med stöd av 6 §.

Föreskrifter om hantering av animaliska biprodukter

10 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om omhändertagande, bearbetning, bortskaffande och hantering i övrigt av animaliska biprodukter.

Avgifter

11 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att avgifter får tas ut i ärenden som rör frågor som avses i 6, 8 och 10 §§ och i ärenden om godkännande och registrering enligt de EG-förordningar som kompletteras av lagen.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter att det får tas ut avgifter för offentlig kontroll enligt denna lag, enligt föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-förordningar som kompletteras av lagen.

Kontrollmyndigheter

12 § Offentlig kontroll av efterlevnaden av denna lag, de föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen samt de beslut som meddelats med stöd av EG-förordningarna utövas, om inte annat föreskrivs av regeringen, av Jordbruksverket och kommunerna (kontrollmyndigheter).

Jordbruksverket får överlämna åt länsstyrelsen eller annan statlig myndighet att utöva offentlig kontroll.

Om regeringen har föreskrivit att vissa uppgifter i den offentliga kontrollen skall utövas av annan kontrollmyndighet än de som avses i första stycket får även denna kontrolluppgift överlämnas åt kommun.

Jordbruksverket samordnar övriga kontrollmyndigheters verksamhet och lämnar råd och hjälp i denna verksamhet. Regeringen får föreskriva att en annan myndighet i stället skall utföra dessa uppgifter vad gäller viss kontroll.

Kommunal samverkan i den offentliga kontrollen

13 § En kommun får träffa avtal med en annan kommun om att uppgifter i den offentliga kontrollen som kommuner har enligt denna lag skall skötas helt eller delvis av den andra kommunen. Kommunen får dock inte överlåta befogenheten att meddela beslut i ärendet.

Kommunen får också efter överenskommelse med en annan kommun uppdra åt anställda i den kommunen att besluta på kommunens vägnar i ett visst ärende eller en grupp av ärenden, dock inte i de fall som avses i 6 kap. 34 § kommunallagen (1991:900). Föreskrifterna i 6 kap. 24–27 och 35 §§ kommunallagen om jäv och anmälan av beslut till nämnd skall tillämpas på den som fattar sådana beslut.

Överflyttning av kontrollansvar

14 § Jordbruksverket får, i samråd med en kommun, besluta att den offentliga kontrollen över en viss verksamhet som kommunen annars har skall flyttas över till verket. Ett sådant beslut får fattas om verksamheten har stor omfattning, är särskilt komplicerad eller om det finns andra särskilda skäl.

Jordbruksverket får besluta att kontrollen skall lämnas tillbaka till kommunen om verket och kommunen är överens om det.

15 § Om en kommun grovt eller under längre tid har åsidosatt sin kontrollskyldighet när det gäller viss verksamhet, får regeringen, på ansökan av Jordbruksverket, besluta att ansvaret för kontrollen av den verksamheten skall flyttas över till Jordbruksverket.

Regeringen får besluta att den offentliga kontrollen skall lämnas tillbaka till en kommun.

Föreläggande riktade till kommuner

16 § Om en kommun inte fullgör de skyldigheter som följer av kommunens kontrolluppdrag, får Jordbruksverket förelägga kommunen att avhjälpa bristen. Ett föreläggande skall innehålla uppgifter om de åtgärder som Jordbruksverket anser nödvändiga för att bristen skall kunna avhjälpas.

Föreskrifter om kontroll

17 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. hur offentlig kontroll skall bedrivas,
2. skyldighet för en kontrollmyndighet eller ett kontrollorgan som anlitas i den offentliga kontrollen att lämna information till en annan kontrollmyndighet, samt
3. skyldighet för en foderföretagare att utöva en efter verksamhetens art lämpad särskild kontroll av verksamheten.

Rätt till tillträde och upplysningar

18 § Den som utövar offentlig kontroll har rätt att för denna kontroll

1. på begäran få sådana upplysningar och ta del av sådana handlingar som behövs för den offentliga kontrollen, samt
2. få tillträde till områden, lokaler eller andra utrymmen och som har anknytning till kontrollen.

Den som utövar offentlig kontroll får göra de undersökningar och ta de prover som behövs för kontrollen utan att ersättning lämnas.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller också för EG:s institutioner och av institutionerna utsedda inspektörer och experter.

Skyldighet att tillhandahålla hjälp

19 § Den som är föremål för offentlig kontroll skall tillhandahålla den hjälp som behövs för att kontrollen skall kunna genomföras.

Förelägganden, förbud och vite

20 § Utöver vad som följer av de EG-förordningar som kompletteras av lagen får den myndighet som utövar offentlig kontroll meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att lagen, de föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen och de beslut som meddelats med stöd av EG-förordningarna skall följas.

Förelägganden eller förbud får förenas med vite.

Särskilda ingripanden

21 § Utöver vad som följer av de EG-förordningar som kompletteras av lagen får den myndighet som utövar offentlig kontroll

1. ta hand om vara som uppenbart är avsett att släppas ut på marknaden eller användas i strid med 5 och 9 §§, föreskrifter som meddelats med stöd av 6 § eller någon EG-bestämmelse som kompletteras av lagen, samt

2. ta hand om vara som avses med ett föreläggande eller ett förbud enligt 20 §, om föreläggandet eller förbudet inte följs.

Har vara tagits om hand enligt första stycket, får ägaren under övervakning av den myndighet som utövar offentlig kontroll göra varan duglig till utfodring eller använda den för något annat tillåtet ändamål. Annars skall varan förstöras genom myndighetens försorg på ägarens bekostnad.

Rättelse

22 § Om någon inte fullgör sina skyldigheter enligt lagen, de föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen eller beslut som meddelats med stöd av EG-förordningarna, får den myndighet som utövar offentlig kontroll besluta om rättelse på hans eller hennes bekostnad.

Hjälp av polismyndighet

23 § Polismyndigheten skall lämna den hjälp som behövs för att verkställa ett beslut enligt denna lag, de föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen eller de beslut som meddelats med stöd av EG-förordningarna.

Begäran om hjälp enligt första stycket får göras endast om

1. det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att polisens särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas, eller

2. det annars finns synnerliga skäl.

Straffbestämmelser m.m.

24 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot 5 eller 9 §,

2. åsidosätter förbud eller villkor som meddelats med stöd av 6 § eller som finns i de EG-förordningar som kompletteras av lagen, eller

3. bryter mot en föreskrift som meddelats med stöd av 2 § tredje stycket, 6 eller 10 §.

Om förpliktelse av betydelse från hälsosynpunkt uppsåtligen åsidosatts i större omfattning eller annars på ett allvarligt sätt, döms till fängelse i högst två år.

Till ansvar enligt första stycket skall inte dömas i ringa fall.

Till ansvar enligt första stycket skall inte dömas om gärningen är belagd med straff i brottsbalken eller i lagen (2000:1225) om straff för smuggling.

25 § Den som med uppsåt eller av oaktsamhet inte fullgör sina skyldigheter enligt 18 § första stycket 1 döms till böter.

26 § Om ett vitesföreläggande eller vitesförbud har överträtts döms inte till ansvar enligt denna lag för gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

27 § Vara som varit föremål för brott enligt denna lag eller värdet av sådana varor samt utbyte av sådant brott skall förklaras förverkade, om det inte är uppenbart oskäligt.

Överklagande

28 § Beslut av en kommunal nämnd enligt denna lag, de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen eller de EG-förordningar som kompletteras av lagen får överklagas hos länsstyrelsen.

Länsstyrelsens beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

29 § Beslut av Jordbruksverket eller annan statlig myndighet i ärenden som avses i 16, 18 § första stycket eller 20–22 §§ får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Föreskrifter om överklagande av beslut av Jordbruksverket med stöd av ett bemyndigande enligt 6, 8 och 10 §§ meddelas av regeringen.

Beslut av länsstyrelsen eller av annan myndighet till vilken Jordbruksverket överlämnat att utöva offentlig kontroll får överklagas hos Jordbruksverket. Jordbruksverkets beslut i ett sådant ärende får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

30 § Den myndighet som utövar offentlig kontroll får bestämma att dess beslut skall gälla även om det överklagas.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006. Genom lagen upphävs lagen (1985:295) om foder.

2. Ett föreläggande eller förbud som har meddelats med stöd av äldre bestämmelser skall anses beslutade enligt den nya lagen.

Förslag till lag om provtagning på djur, m.m.

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag avser
1. kartläggning och kontroll av smittsamma djursjukdomar,
2. kontroll av vissa ämnen och restsubstanser i djur och djurprodukter,
3. märkning och registrering av djur, samt
4. åtgärder för att förebygga och hindra spridning av smittsamma djursjukdomar.

Vad som sägs i denna lag om djursjukdomar gäller även förekomsten av smittämnen hos djur.

2 § Bestämmelserna i lagen kompletterar sådana bestämmelser i EG-förordningar som helt eller delvis faller inom tillämpningsområdet för lagen. Regeringen skall i Svensk författningssamling ge till känna vilka EG-förordningar som avses.

I fråga om sådana EG-förordningar som faller inom flera lagars tillämpningsområde meddelar regeringen i verkställighetsföreskrifter vilka bestämmelser som kompletteras av den här lagen.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet fatta beslut som behövs som komplettering av EG-förordningarna.

Provtagning och undersökning

3 § För att kartlägga förekomst av, fastställa frihet från eller kontrollera vissa smittsamma djursjukdomar får regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer föreskriva eller i det särskilda fallet besluta om provtagning eller undersökning enligt denna lag.

För att kontrollera förekomsten av vissa ämnen och restsubstanser i djur och djurprodukter får regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer föreskriva eller i det särskilda fallet besluta om provtagning eller undersökning enligt denna lag.

4 § Provtagning eller undersökning enligt 3 § får utföras av veterinär eller annan person som utses av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer.

Provtagningen eller undersökningen får utföras på djur och djurprodukter, foder samt material i övrigt enligt vad som föreskrivs av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer.

Provtagningen eller undersökningen får utföras utan samtycke av ägare eller annan rättsinnehavare och skall genomföras på ett sätt som innebär så små olägenheter som möjligt för denne.

Hälsoövervakning, uppgifter om läkemedelsanvändning och villkor för livdjursförsäljning

5 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad en veterinär eller den som är ansvarig för ett laboratorium skall iaktta i fråga om skyldighet att anmäla och rapportera misstänkta eller inträffade fall av smittsamma djursjukdomar.

6 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad den som håller djur skall iaktta i fråga om

1. skyldighet att anmäla verksamheten till en myndighet och att föra anteckningar om verksamheten,
2. skyldighet att anmäla misstanke om djursjukdom till en veterinär,
3. skyldighet att föra register över behandling med läkemedel och bevara journaler som rör sådan behandling, samt
4. krav på hygien i djurhållningen.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får vidare föreskriva eller i ett enskilt fall besluta att djur får säljas till annat än slakt eller flyttas från ett område till ett annat inom landet, endast om djuren är fria från viss sjukdom.

Spridning av smitta och ämnen som kan skada människors eller djurs hälsa

7 § För att förebygga och hindra spridning av smittsamma djursjukdomar får regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om

1. avlivning av djur,
2. isolering av djur, samt
3. begränsningar eller andra villkor vad gäller hanteringen av djur eller produkter av djur och andra varor eller såvitt avser kontakter mellan djur och människor.

Särskilda bestämmelser om bekämpning av epizootiska sjukdomar och vissa zoonoser finns i epizootilagen (1999:657) och zoonoslagen (1999:658).

8 § I fråga om djur eller djurprodukter som innehåller eller kan antas innehålla sådana ämnen eller restsubstanser som kan skada människors hälsa får regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om

1. omhändertagande eller märkning av djur eller djurprodukter,
2. förbud mot att djur eller djurprodukter flyttas, överlåts eller används till livsmedel, samt
3. avlivning av djur.

Märkning m.m.

9 § För att uppfylla Sveriges åtaganden enligt internationella överenskommelser får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om

1. märkning, journalföring och registrering av djur samt utfärdande av identitetshandlingar för djur,
2. djurhälsa, flyttningsdokument för djur och hygien vid transport av djur,
3. registrering av djurhållare och anläggningar för djur, samt
4. förbud mot användning av anläggningar för djur som inte uppfyller krav på registrering som föreskrivs med stöd av 3. I föreskrifter enligt första stycket kan föreskrivas att en organisation får föra register och utfärda identitetshandlingar.

Avgifter

10 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för en myndighets eller en organisations kostnader för provtagning, undersökning, offentlig kontroll, märkning, godkännande och registrering samt för utfärdande av identitetshandlingar för djur enligt denna lag, föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen eller beslut som meddelats med stöd av EG-förordningarna.

Kontrollmyndigheter

11 § Offentlig kontroll av efterlevnaden av denna lag, föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen samt beslut som meddelats med stöd av EG-förordningarna utövas, om inte annat föreskrivs av regeringen, av Jordbruksverket. Jordbruksverket får överlämna åt länsstyrelsen och kommun att utöva offentlig kontroll.

Jordbruksverket samordnar kontrollverksamheten och lämnar råd och hjälp i verksamheten. Regeringen får föreskriva att en annan myndighet i stället skall utföra dessa uppgifter vad gäller viss kontroll.

Föreskrifter i den offentliga kontrollen

12 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om
1. hur offentlig kontroll skall bedrivas, samt
2. skyldighet för en kontrollmyndighet eller ett kontrollorgan som anlitas i den offentliga kontrollen att lämna information till en annan kontrollmyndighet.

Rätt till tillträde och upplysningar

13 § Den som utövar offentlig kontroll eller vidtar andra åtgärder enligt denna lag, föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen eller beslut som har meddelats med stöd av EG-förordningarna har rätt att för kontrollen eller åtgärderna

1. på begäran få sådana upplysningar och ta del av sådana handlingar som behövs för den offentliga kontrollen eller åtgärderna, samt
2. få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen som har anknytning till kontrollen eller åtgärderna.

Den som utövar offentlig kontroll får göra de undersökningar och ta de prover som behövs för kontrollen utan att ersättning lämnas.

Bestämmelsen i första och andra styckena gäller också för

1. EG:s institutioner och av institutionerna utsedda inspektörer och experter, samt
2. företrädare för behöriga myndigheter i andra medlemsstater inom Europeiska unionen, om kontrollen utövas eller åtgärderna utförs tillsammans med företrädare för en svensk myndighet.

Skyldighet att tillhandahålla hjälp

14 § Den som är föremål för offentlig kontroll eller andra åtgärder enligt denna lag, föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen eller beslut som meddelats med stöd av EG-förordningarna skall tillhandahålla den hjälp som behövs för att kontrollen eller åtgärderna skall kunna genomföras.

Förelägganden, förbud och vite

15 § Utöver vad som följer av de EG-förordningar som kompletteras av lagen får kontrollmyndigheten meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att lagen, föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen och beslut som meddelats med stöd av EG-förordningarna skall följas.

Förelägganden eller förbud får förenas med vite.

Rättelse

16 § Om någon inte fullgör sina skyldigheter enligt lagen, föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen eller beslut som meddelats med stöd av EG-förordningarna, får den myndighet som utövar offentlig kontroll besluta om rättelse på hans eller hennes bekostnad.

Hjälp av polismyndighet

17 § Polismyndigheten skall lämna den hjälp som behövs för att verkställa ett beslut enligt denna lag, föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen eller beslut som meddelats med stöd av EG-förordningarna.

Begäran om hjälp enligt första stycket får göras endast om

1. det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att polisens särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas, eller

2. det annars finns synnerliga skäl.

Straffbestämmelser m.m.

18 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet

1. bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 6–8 § eller 9 § första stycket,
2. inte fullgör skyldigheten enligt 14 §, eller
3. som åsidosätter förbud eller villkor som finns i de EG-förordningar som kompletteras av lagen.

Till ansvar enligt första stycket skall inte dömas i ringa fall.

19 § Om ett vitesföreläggande eller ett vitesförbud har överträtts döms inte till ansvar enligt denna lag för gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Överklagande

20 § Beslut av en kommunal nämnd enligt denna lag, enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-förordningar som kompletteras av lagen får överklagas hos länsstyrelsen.

Beslut som annan statlig myndighet än regeringen i enskilda fall meddelat enligt lagen, enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-förordningar som kompletteras av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Detsamma gäller beslut som meddelats av en sådan organisation som avses i 9 § andra stycket.

Den myndighet som utövar offentlig kontroll för det allmännas talan hos förvaltningsdomstol, om det överklagade beslutet har meddelats av en organisation.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

21 § Beslut enligt denna lag, enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-förordningar som kompletteras av lagen skall gälla omedelbart, om inte något annat beslutas.

22 § Bestämmelserna i 22, 23–28 och 30 §§ förvaltningslagen (1986:223) skall tillämpas, om beslutet har meddelats av en organisation.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006. Genom lagen upphävs lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m.

2. Ett föreläggande eller förbud som har meddelats med stöd av äldre bestämmelser och som avser hanteringen av djurkadaver och animaliska biprodukter skall anses beslutade enligt lagen (2006:0000) om foder och animaliska biprodukter. Övriga föreläggande och förbud som har meddelats med stöd av äldre bestämmelser skall anses meddelade med stöd av den nya lagen.

Förslag till lag om ändring i växtskyddslagen (1972:318)

Härigenom föreskrivs i fråga om växtskyddslagen (1972:31)
dels att 1, 3–9 och 11 §§ skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall införas fem nya paragrafer, 2 a, 6 a, 8 a, och 11 a §§ av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	1 §[1]
I denna lag förstås med	
växt även del av växt såsom lök, rotstock, gren, kvist, blad, blomma, frukt, frö och bark samt sådan produkt av växt, som alltjämt har karaktär av råvara, såsom timmer, utsäde och spannmål,	växt: levande växt eller levande växtdel, inklusive fröer,
	växtprodukt: produkter från växter som är obearbetade eller som har genomgått en enkel bearbetning och som inte är växt,
växtskadegörare virus, bakterie, svamp, nematod, insekt, kvalster, mykoplasma och annan organism ur växt- eller djurriket som kan förorsaka sjukdom eller annan skada på växt eller växtodling.	*växtskadegörare: art, stam eller biotyp av växt, djur eller patogen som är skadlig för växt, växtodling eller växtprodukt.*
	Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vad som avses med växt enligt lagen.
	2 a §[2]
	Bestämmelserna i lagen kompletterar sådana bestämmelser i EG-förordningar som helt eller delvis faller inom tillämpningsområdet för lagen. Regeringen skall i Svensk författningssamling ge till känna vilka EG-förordningar som avses.
	I fråga om sådana EG-förordningar som faller inom flera lagars tillämpningsområde meddelar regeringen i verkställighetsföreskrifter vilka bestämmelser som

[1] Senaste lydelse 1995:364.
[2] Tidigare 2 a § upphävd genom 1994:903.

kompletteras av den här lagen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet fatta de beslut som behövs som komplettering av EG-förordningarna.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3 §[3]	
Bekämpning enligt denna lag får ske i fråga om växtskadegörare vilka anges i föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Sådan föreskrift får meddelas endast beträffande växtskadegörare som allvarligt kan skada växtodling, skog, annan mark eller lager av växter.	Bekämpning enligt denna lag får ske i fråga om växtskadegörare vilka anges i föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Sådan föreskrift får meddelas endast beträffande växtskadegörare som allvarligt kan skada växtodling, skog, annan mark eller lager av växter *eller växtprodukter.*
Om det finns synnerliga skäl, får den myndighet som regeringen bestämmer meddela beslut som avses i 5 § utan hinder av första stycket. Sådant beslut får gälla högst tre månader.	
4 §[4]	
Den som har anledning anta att växtskadegörare, som omfattas av föreskrift enligt 3 § första stycket, angripit växt eller växtodling på mark som han äger eller brukar eller växter i lager som han innehar för försäljning till andra än konsumenter skall genast anmäla detta. Anmälan skall göras till den myndighet som regeringen bestämmer.	Den som har anledning anta att växtskadegörare, som omfattas av föreskrift enligt 3 § första stycket, angripit växt eller växtodling på mark som han äger eller brukar eller växter *eller växtprodukter* i lager som han innehar för försäljning till andra än konsumenter skall genast anmäla detta. Anmälan skall göras till den myndighet som regeringen bestämmer.
Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från anmälningsskyldigheten.	
5 §[5]	
För att bekämpa och hindra spridning av växtskadegörare, som omfattas av föreskrift enligt 3 § första stycket, får regeringen eller myndighet som regeringen	För att bekämpa och hindra spridning av växtskadegörare, som omfattas av föreskrift enligt 3 § första stycket, får regeringen eller *den* myndighet som regeringen

[3] Senaste lydelse 1995:364.
[4] Senaste lydelse 1995:364.
[5] Senaste lydelse 1989:492.

bestämmer	bestämmer
1. förelägga fastighetsägare eller nyttjanderättshavare att vidtaga åtgärd för bekämpning av växtskadegörare på fastigheten,	
2. förordna om smittrening av lokal, redskap, transportmedel eller annat föremål som kan hysa växtskadegörare,	
3. förordna om smittrening eller förstöring av växt eller förpackning till växt eller om begränsning i rätten att använda växt eller sådan förpackning,	3. förordna om smittrening eller förstöring av växt *eller växtprodukt* eller förpackning till växt *eller växtprodukt* eller om begränsning i rätten att använda växt *eller växtprodukt* eller sådan förpackning,
4. förbjuda sådd eller plantering av växt,	
5. meddela föreskrifter om odling eller skörd av växt,	
6. förbjuda eller föreskriva villkor för införsel, utförsel eller bortförande av växt, växtskadegörare, jord, kompost, gödsel och kulturer av växtskadegörare,	6. förbjuda eller föreskriva villkor för införsel, utförsel eller bortförande, *innehav eller annan hantering av* växt, *växtprodukt*, växtskadegörare, jord, kompost, gödsel *eller annat odlingssubstrat* och kulturer av växtskadegörare,
7. vidtaga eller föreskriva annan åtgärd i fråga om enskilds egendom som finnes oundgängligen påkallad.	
Åtgärd som avses i första stycket 2, 3 eller 7 kan verkställas genom myndighets försorg.	
	Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får överlåta till enskilt kontrollorgan som är juridisk person att i samband med införsel av växter, växtprodukter, växtskadegörare, jord, kompost, gödsel eller annat odlingssubstrat och kulturer av växtskadegörare besluta om sådana åtgärder som avses i första stycket 1–3. Sådan överlåtelse får även avse beslut om förbud eller villkor för införsel eller bortförande av växt, växtprodukt, växtskadegörare, jord, kompost, gödsel och kulturer av växtskadegörare i enlighet med vad som anges i första stycket 6.

5 a §[6]

För att kartlägga förekomst av, fastställa frihet från och kontrollera spridning av växtskadegörare enligt 3 § första stycket får regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer

[6] Senaste lydelse 1995:364.

1. meddela föreskrifter om att den som odlar eller handlar med växter skall anmäla verksamheten till viss myndighet och föra anteckningar om verksamheten,	1. meddela föreskrifter om att den som odlar *växter* eller handlar med växter *eller växtprodukter* skall anmäla verksamheten till viss myndighet och föra anteckningar om verksamheten,
2. meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om provtagning eller undersökning av växt, jord eller annat odlingssubstrat, mark, lokal, transportmedel, förpackning, redskap eller annat föremål som kan hysa växtskadegörare.	2. meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om provtagning eller undersökning av växt, *växtprodukt,* jord eller annat odlingssubstrat, mark, lokal, transportmedel, förpackning, redskap eller annat föremål som kan hysa växtskadegörare,

Åtgärd som avses i första stycket 2 kan verkställas genom myndighets försorg.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får till enskilt kontrollorgan som är juridisk person överlåta att i enskilda fall besluta om provtagning eller undersökning enligt första stycket 2.

6 §[7]

En innehavare av mark, byggnad eller transportmedel är skyldig att lämna tillträde för en åtgärd enligt denna lag eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Innehavaren är även skyldig att lämna tillträde enligt första stycket för åtgärder som utförs av EG:s institutioner och av institutionerna utsedda inspektörer eller experter.

6 a §

Den som utövar offentlig kontroll har rätt att för denna kontroll på begäran få sådana upplysningar och ta del av sådana handlingar som behövs för den offentliga kontrollen.

Bestämmelserna i första stycket gäller också för EG:s institutioner och av institutionerna utseddas inspektörer och experter.

[7] Senaste lydelse 1995:364.

7 a §[8]

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sundhetsintyg.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får överlämna till juridisk person att utfärda sådant sundhetsintyg som krävs vid handel med växter eller vid utförsel av växter.	Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får överlämna till en juridisk person att utfärda sådant sundhetsintyg som krävs vid handel med växter *eller växtprodukter* eller vid utförsel av växter *eller växtprodukter*.
	8 a §
	Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för kostnader för handläggning av fråga om tillstånd, omhändertagande av gods eller för kontroll, inspektion eller därmed jämförlig åtgärd som regleras av denna lag.

11 §[9]

Statens jordbruksverks beslut i ett särskilt fall enligt denna eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.	Statens jordbruksverks beslut i ett särskilt fall enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.
	Detsamma gäller beslut som har meddelats av ett enskilt kontrollorgan.
	Statens jordbruksverk för det allmännas talan hos förvaltningsdomstol, om det överklagade beslutet har meddelats av ett enskilt kontrollorgan.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. Beslut som meddelats med stöd av 5, 5 a eller 7 § gäller omedelbart om inte någon annat bestäms.

	11 a §
	När enskilda kontrollorgan utför kontroll enligt denna lag tillämpas följande bestämmelser i förvaltningslagen (1986:223)
	– 11 och 12 §§ om jäv,
	– 15 § om anteckning av uppgifter,

[8] Senaste lydelse 1995:364.
[9] Senaste lydelse 1995:364.

– 16 och 17 §§ om en parts rätt att få del av uppgifter,
– 20 § om motivering av beslut,
– 21 § om underrättelse av beslut,
– 22 § om överklagande, samt
– 26 § om rättelse av skrivfel och liknande.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

Förslag till lag om ändring i lagen (1985:342) om kontroll av husdjur m.m.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1985:342) om kontroll av husdjur m.m.

dels att 1, 7 och 8 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas elva nya paragrafer, 1 a och 9–18 §§ av följande lydelse,

dels att det närmast före 2 § skall införas en ny rubrik ”Seminverksamhet m.m.”, närmast före 3 § en ny rubrik ”Hälsokontroll av husdjur m.m.” samt närmast före 1, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 och 16 § nio nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	Inledande bestämmelser
	1 §
Syftet med denna lag är att främja animalieproduktionen och djurs lämplighet för avel i näringsverksamhet samt att förebygga sjukdomar hos djur.	*Syftet med denna lag är att* *1. främja animalieproduktionen och djurs lämplighet för avel i näringsverksamhet,* *2. förebygga sjukdomar hos djur, samt* *3. främja en långsiktig förvaltning av husdjursgenetiska resurser.*

Regeringen får i det syfte som anges i första stycket meddela föreskrifter om kontroll av husdjur och av andra djur, som människan har i sin vård, samt ge organisationer på jordbruksnäringens område eller andra sammanslutningar rätt att anordna sådan kontroll.

	1 a § *Bestämmelserna i lagen kompletterar sådana bestämmelser i EG-förordningar som helt eller delvis faller inom tillämpningsområdet för lagen. Regeringen skall i Svensk författningssamling ge till känna vilka EG-förordningar som avses.* *I fråga om sådana EG-förordningar som faller inom flera lagars tillämpningsområde meddelar regeringen i verkställighetsföreskrifter vilka bestämmelser som kompletteras av den här lagen.*

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet fatta de beslut som behövs som komplettering av EG-förordningarna.

Avgifter

7 §[1]

Den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 2, 4 eller 5 a § döms till böter, om inte ansvar för gärningen kan ådömas enligt brottsbalken.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att det får tas ut avgifter för offentlig kontroll enligt denna lag, föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen, enligt de EG-förordningar som kompletteras av lagen eller beslut som har meddelats med stöd av EG-förordningarna.

Kontrollmyndigheter

8 §[2]

Om beslut enligt lagen eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter har meddelats av en sådan organisation eller sammanslutning som avses i 1 § eller av ett sådant slakteri som avses i 5 § andra stycket, får beslutet överklagas hos Jordbruksverket.

Jordbruksverkets beslut i ett särskilt fall får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Jordbruksverket skall därvid vara den enskildes motpart även då organisation, sammanslutning eller slakteri först beslutat i saken.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

[1] Senaste lydelse 1993:1481.
[2] Senaste lydelse 1998:210.

Offentlig kontroll av efterlevnaden av denna lag, de föreskrifter och beslut som meddelats med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen och de beslut som meddelats med stöd av EG-förordningarna utövas av Jordbruksverket. Jordbruksverket får överlämna åt länsstyrelsen att utöva offentlig kontroll.

Jordbruksverket samordnar kontrollverksamheten och lämnar råd och hjälp i denna verksamhet.

Rätt till tillträde och upplysningar

9 §

Den som utövar offentlig kontroll har rätt att för denna kontroll

1. på begäran få sådana upplysningar och ta del av sådana handlingar som behövs för den offentliga kontrollen, samt

2. få tillträde till områden, lokaler eller andra utrymmen som har anknytning till kontrollen.

Den som utövar offentlig kontroll får göra de undersökningar och ta de prover som behövs för kontrollen utan att ersättning lämnas.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller också för EG:s institutioner och av institutionerna utsedda inspektörer och experter.

Skyldighet att tillhandahålla hjälp

10 §

Den som är föremål för offentlig kontroll skall tillhandahålla den hjälp som behövs för att kontrollen skall kunna genomföras.

Förelägganden, förbud och vite

11 §

Utöver vad som följer av de EG-förordningar som kompletteras av

lagen får den myndighet som utövar offentlig kontroll meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att lagen, föreskrifter och beslut som meddelats med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen och de beslut som meddelats med stöd av EG-förordningarna skall följas.

Förelägganden eller förbud får förenas med vite.

Rättelse

12 §

Om någon inte fullgör sina skyldigheter enligt lagen, föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen eller beslut som meddelats med stöd av EG-förordningarna, får den myndighet som utöva offentlig kontroll besluta om rättelse på hans eller hennes bekostnad.

Hjälp av polismyndighet

13 §

Polismyndigheten skall lämna den hjälp som behövs för att verkställa ett beslut enligt denna lag, föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen eller beslut som meddelats med stöd av EG-förordningarna.

Begäran om hjälp enligt första stycket får göras endast om

1. det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att polisens särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas, eller

2. det annars finns synnerliga skäl.

Straffbestämmelser m.m.

14 §

Till böter döms den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet

1. bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 2, 4 eller 5 a §, eller

2. åsidosätter förbud eller villkor som finns i de EG-förordningar som kompletteras av lagen.

Till ansvar enligt första stycket skall inte dömas om gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

15 §

Om ett vitesföreläggande eller ett vitesförbud har överträtts döms inte till ansvar enligt denna lag för gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Överklagande

16 §

Om beslut enligt lagen eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter har meddelats av en sådan organisation eller sammanslutning som avses i 1 § eller av ett sådant slakteri som avses i 5 § andra stycket, får beslutet överklagas hos Jordbruksverket.

Jordbruksverkets beslut i ett särskilt fall får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Jordbruksverket skall därvid vara den enskildes motpart även då organisation, sammanslutning eller slakteri först beslutat i saken.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

17 §

Beslut av annan statlig myndighet än regeringen i andra enskilda fall än som avses i 16 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid

överklagande till kammarrätten.

18 §

Den myndighet som utövar offentlig kontroll får bestämma att dess beslut skall gälla även om det överklagas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

Förslag till lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534)

Härigenom föreskrivs i fråga om djurskyddslagen (1988:534)[1]

dels att rubrikerna närmast före 24 och 36 §§ skall ha följande lydelse,

dels att 3 a, 12, 24, 24a–d, 25–27, 29, 31, 32, 36, 38 och 39 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas två nya paragrafer, 1 a § och 25 a §, samt närmast före 24 a, 24 b, 24 c, 24 d, 25, 26, 27 och 38 §§ åtta nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	1 a § *Bestämmelserna i lagen kompletterar sådana bestämmelser i EG-förordningar som helt eller delvis faller inom tillämpningsområdet för lagen. Regeringen skall i Svensk författningssamling ge till känna vilka EG-förordningar som avses.* *I fråga om sådana EG-förordningar som faller inom flera lagars tillämpningsområde meddelar regeringen i verkställighetsföreskrifter vilka bestämmelser som kompletteras av den här lagen.* *Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Djurskyddsmyndigheten får meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet fatta beslut som behövs som komplettering av EG-förordningarna.*
3 a §[2]	
Om en åtgärd i fråga om stall eller annat förvaringsutrymme för djur som kräver förprövning enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 3 § tredje stycket 3 har vidtagits utan sådan prövning, skall *länsstyrelsen* förbjuda att *byggnaden* används för att hysa djur. Förbud skall dock inte	Om en åtgärd i fråga om stall eller annat förvaringsutrymme för djur som kräver förprövning enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 3 § tredje stycket 3 har vidtagits utan sådan prövning, *skall den myndighet som regeringen bestämmer*, förbjuda att *utrymmet* används för att hysa

[1] Lagen omtryckt 2003:1077.
[2] Senaste lydelse 2003:1077.

meddelas om *länsstyrelsen* finner att åtgärden kan godkännas i efterhand.	djur. Förbud skall dock inte meddelas om *myndigheten* finner att åtgärden kan godkännas i efterhand.

12 §[3]

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Djurskyddsmyndigheten får meddela föreskrifter om villkor för eller förbud mot

1. tillförsel av hormoner eller andra ämnen till djur för att påverka djurets egenskaper i annat syfte än att förebygga, påvisa, lindra eller bota sjukdom eller sjukdomssymptom, eller

2. avel med sådan inriktning som kan medföra lidande för djuren eller påverka djurens naturliga beteenden.

Första stycket 1 gäller inte ämnen som omfattas av lagen (1985:295) om foder.	Första stycket 1 gäller inte ämnen som omfattas av *lagen (2006:0000) om foder och animaliska biprodukter.*

Kontrollmyndigheter

24 §[4]

Tillsynen över efterlevnaden av denna lag och de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen utövas av Djurskyddsmyndigheten, länsstyrelserna, och andra statliga myndigheter och kommunerna (tillsynsmyndigheter) i enlighet med vad regeringen bestämmer.	Offentlig kontroll över efterlevnaden av denna lag, de föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen och de beslut som har meddelats med stöd av EG-förordningarna utövas av Djurskyddsmyndigheten, länsstyrelserna, andra statliga myndigheter och kommunerna (kontrollmyndigheter) i enlighet med vad regeringen bestämmer.
En kommuns tillsyn skall fullgöras av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Nämnden skall ha tillgång till djurskyddsutbildad personal i den omfattning som behövs för att nämnden skall kunna fullgöra sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt.	*Offentlig kontroll som utövas av en kommun* skall fullgöras av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Nämnden skall ha tillgång till djurskyddsutbildad personal i den omfattning som behövs för att nämnden skall kunna fullgöra sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt.
Djurskyddsmyndigheten samordnar övriga *tillsynsmyndigheters* verksamhet och lämnar vid behov råd och hjälp i denna verksamhet.	Djurskyddsmyndigheten *och, i fråga om länet, en länsstyrelse* samordnar övriga *kontrollmyndigheters* verksamhet och lämnar vid

[3] Senaste lydelse 2003:1076.
[4] Senaste lydelse 2005:338.

	behov råd och hjälp i denna verksamhet. Regeringen får föreskriva att en annan myndighet i stället skall utföra dessa uppgifter vad gäller viss kontroll.
	Kommunal samverkan i den offentliga kontrollen
	24 a §[5]
En kommun får träffa avtal med en annan kommun om att *tillsynsuppgifter* som kommunen har enligt denna lag skall skötas helt eller delvis av den andra kommunen. Kommunen får dock inte överlåta befogenheten att meddela beslut i ett ärende.	En kommun får träffa avtal med en annan kommun om att *uppgifter i den offentliga kontrollen* som kommunen har enligt denna lag skall skötas helt eller delvis av den andra kommunen. Kommunen får dock inte överlåta befogenheten att meddela beslut i ett ärende.
Kommunen får också efter överenskommelse med en annan kommun uppdra åt anställda i den kommunen att besluta på kommunens vägnar i ett visst ärende eller en grupp av ärenden, dock inte i de fall som avses i 6 kap. 34 § kommunallagen (1991:900). Föreskrifterna i 6 kap. 24–27 och 35 §§ kommunallagen om jäv och anmälan av beslut till nämnd skall tillämpas på den som fattar sådana beslut.	
	Frivillig överflyttning av kontrollansvar
	24 b §[6]
Länsstyrelsen i det län där en kommun är belägen får i samråd med kommunen i det enskilda fallet besluta att den *tillsyn* över en viss verksamhet som kommunen annars har skall flyttas över till länsstyrelsen. Ett sådant beslut får fattas om verksamheten har stor omfattning, är särskilt komplicerad eller om det finns andra särskilda skäl. Länsstyrelsen får besluta att *tillsynen* skall lämnas tillbaka till kommunen om länsstyrelsen och kommunen är överens om det.	Länsstyrelsen i det län där en kommun är belägen får i samråd med kommunen i det enskilda fallet besluta att den *offentliga kontrollen* över en viss verksamhet som kommunen annars har skall flyttas över till länsstyrelsen. Ett sådant beslut får fattas om verksamheten har stor omfattning, är särskilt komplicerad eller om det finns andra särskilda skäl. Länsstyrelsen får besluta att *den offentliga kontrollen* skall lämnas tillbaka till kommunen om länsstyrelsen och kommunen är överens om det.

[5] Senaste lydelse 2005:338.
[6] Senaste lydelse 2005:338.

Förelägganden riktade mot kommuner

24 c §[7]

Om en kommun inte fullgör de skyldigheter som följer av kommunens *tillsynsuppdrag* får länsstyrelsen i det län där kommunen är belägen förelägga kommunen att avhjälpa bristen. Ett sådant föreläggande skall innehålla uppgifter om de åtgärder som länsstyrelsen anser nödvändiga för att bristen skall kunna avhjälpas.

Om en kommun inte fullgör de skyldigheter som följer av kommunens *uppdrag i den offentliga kontrollen* får länsstyrelsen i det län där kommunen är belägen förelägga kommunen att avhjälpa bristen. Ett sådant föreläggande skall innehålla uppgifter om de åtgärder som länsstyrelsen anser nödvändiga för att bristen skall kunna avhjälpas.

Tvångsöverflyttning av kontrollansvar

24 d §[8]

Om en kommun grovt eller under längre tid har åsidosatt sin *tillsynsskyldighet* när det gäller en viss verksamhet, får regeringen på ansökan av länsstyrelsen i det län där kommunen är belägen, besluta att ansvaret för *tillsynen* skall flyttas över till länsstyrelsen.

Om en kommun grovt eller under längre tid har åsidosatt sin *skyldighet i den offentliga kontrollen* när det gäller en viss verksamhet, får regeringen på ansökan av länsstyrelsen i det län där kommunen är belägen, besluta att ansvaret för *den offentliga kontrollen* skall flyttas över till länsstyrelsen.

Regeringen får besluta att ansvaret för *tillsynen* skall lämnas tillbaka till kommunen.

Regeringen får besluta att ansvaret för *den offentliga kontrollen* skall lämnas tillbaka till kommunen.

Föreskrifter om offentlig kontroll och avgifter, m.m.

25 §[9]

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Djurskyddsmyndigheten får meddela föreskrifter om

1. hur *tillsynen* enligt denna lag skall bedrivas,

2. skyldighet för en *tillsynsmyndighet* att lämna information till en annan *tillsynsmyndighet*,

1. hur *offentlig kontroll* skall bedrivas,

2. skyldighet för en *kontrollmyndighet* eller ett kontrollorgan att lämna information till en annan

[7] Senaste lydelse 2005:338.
[8] Senaste lydelse 2005:338.
[9] Senaste lydelse 2005:338.

	kontrollmyndighet,
3. att det får tas ut avgifter för *tillsynen och i ärenden enligt denna lag*.	3. att det får tas ut avgifter för *offentlig kontroll och i ärenden enligt denna lag, föreskrifter och beslut som meddelats med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen och beslut som meddelats med stöd av EG-förordningarna.*

Regeringen får överlåta åt kommunen att meddela föreskrifter om avgifter enligt första stycket 3.

	25 a §
	Bestämmelserna om livsmedelsföretagare i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 26 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd[10] skall i tillämpliga delar även reglera kontrollen över andra djurhållare än sådana som håller livsmedelsproducerande djur.
	Förelägganden, förbud, vite och rättelse
	26 §[11]
En tillsynsmyndighet får, utöver vad som särskilt anges i 24 c §, meddela de förelägganden och förbud som behövs för att *denna lag eller* föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen skall efterlevas.	*Utöver vad som följer av de EG-förordningar som kompletteras av lagen och vad som särskilt anges i 24 c § får en kontrollmyndighet* meddela de förelägganden och förbud som behövs för att *lagen*, föreskrifter *och beslut* som har meddelats med stöd av lagen, *de EG-förordningar som kompletteras av lagen och beslut som har meddelats med stöd av EG-förordningarna* skall *följas.*
I beslut om föreläggande eller förbud enligt denna lag får tillsynsmyndigheten sätta ut vite, dock inte i fall som avses i 29 §.	*Förelägganden och förbud får förenas med vite*, dock inte i fall som avses i 29 §.

[10] EUT L 165, 30.4.2004, s. 1 Celex 32004R0882).
[11] Senaste lydelse 2005:338.

Om någon inte rättar sig efter lagen *eller* föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller inte följer en *tillsynsmyndighets* föreläggande, får *myndigheten* besluta om rättelse på hans bekostnad. I brådskande fall får ett sådant beslut meddelas utan föregående föreläggande.

Om någon inte rättar sig efter lagen, föreskrifter *eller beslut* som har meddelats med stöd av lagen, *de EG-förordningar som kompletteras av lagen eller beslut som har meddelats med stöd av EG-förordningarna*, får *kontrollmyndigheten* besluta om rättelse på hans *eller hennes* bekostnad. I brådskande fall får ett sådant beslut meddelas utan föregående föreläggande.

Rätt till tillträde och upplysningar, m.m.

27 §[12]

För tillsyn enligt denna lag har tillsynsmyndigheten rätt att få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen där djur hålls och att där besikta djuren, göra undersökningar och ta prover.

Tillsynsmyndigheten har rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller också för EG:s institutioner och av institutionerna utsedda inspektörer och experter.

Den som utövar offentlig kontroll har rätt att för denna kontroll

1. på begäran få sådana upplysningar och ta del av sådana handlingar som behövs för den offentliga kontrollen, samt

2. få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen där djur hålls eller som berör djurhållningen och som har anknytning till kontrollen.

Den som utövar offentlig kontroll får besiktiga djuren och göra de undersökningar och ta de prover som behövs för kontrollen utan att ersättning lämnas.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller också för EG:s institutioner och av institutionerna utsedda inspektörer och experter.

[12] Senaste lydelse 2005:338.

Polismyndigheten skall på begäran lämna *tillsynsmyndigheten* den hjälp som behövs vid tillsynen.

Den som är föremål för offentlig kontroll skall tillhandahålla den hjälp som behövs för att kontrollen skall kunna genomföras.

27 a §

Polismyndigheten skall lämna den hjälp som behövs för att verkställa ett beslut enligt denna lag, föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen eller beslut som meddelats med stöd av EG-förordningarna.

Begäran om hjälp enligt första stycket får göras endast om

1. det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att polisens särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas, eller

2. det annars finns synnerliga skäl.

29 §[13]

Länsstyrelsen skall meddela förbud att ha hand om djur eller ett visst slag av djur för den som

1. inte följer ett beslut som en tillsynsmyndighet har meddelat enligt 26 och som är av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt,
2. allvarligt har försummat tillsynen eller vården av ett djur,
3. har misshandlat ett djur,
4. har dömts för djurplågeri enligt 16 kap. 13 § brottsbalken, eller
5. vid upprepade tillfällen dömts för brott mot denna lag eller *mot föreskrifter som meddelats med stöd av lagen* eller vid upprepade tillfällen varit föremål för beslut enligt 26 §.

5. vid upprepade tillfällen dömts för brott *enligt 36 §* eller vid upprepade tillfällen varit föremål för beslut enligt 26 §.

Förbud skall inte meddelas, om det är uppenbart att ett upprepande inte kommer att inträffa.

Om den mot vilken förbudet riktas är ägare av djuret, får länsstyrelsen dessutom ålägga honom att göra sig av med det och förbjuda honom att skaffa djur över huvud taget eller ett visst slag av djur.

[13] Senaste lydelse 2002:550.

Förbudet kan avse viss tid eller gälla tills vidare.

31 §[14]

Länsstyrelsen skall besluta att ett djur skall tas om hand genom polismyndighetens försorg om

1. djuret otillbörligt utsätts för lidande och detta inte rättas till efter tillsägelse av tillsynsmyndigheten,

1. djuret otillbörligt utsätts för lidande och detta inte rättas till efter tillsägelse av kontrollmyndigheten,

2. ett beslut som meddelats enligt 26 § inte följs och beslutet är av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt,

3. ett beslut som meddelats enligt 29 § inte följs,

4. den som har djuret i sin vård har dömts för djurplågeri enligt 16 kap. 13 § brottsbalken, eller

5. den som har djuret i sin vård vid upprepade tillfällen dömts för brott *mot denna lag eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen* eller vid upprepade tillfällen varit föremål för beslut enligt 26 §.

5. den som har djuret i sin vård vid upprepade tillfällen dömts för brott *enligt 36 §* eller vid upprepade tillfällen varit föremål för beslut enligt 26 §.

32 §[15]

Utan hinder av vad i 31 § 1 föreskrivs om tillsägelse och rättelse skall länsstyrelsen, en *tillsynsmyndighet* eller polismyndigheten besluta att ett djur som är utsatt för lidande omedelbart skall omhändertas om

Utan hinder av vad i 31 § 1 föreskrivs om tillsägelse och rättelse skall länsstyrelsen, en *kontrollmyndighet* eller polismyndigheten besluta att ett djur som är utsatt för lidande omedelbart skall omhändertas om

1. det bedöms utsiktslöst att felet blir avhjälpt,

2. ägaren till djuret är okänd eller inte kan anträffas, eller

3. det i övrigt bedöms oundgängligen nödvändigt från djurskyddssynpunkt.

Om beslutet har meddelats av någon annan än länsstyrelsen, skall beslutet underställas länsstyrelsen, som snarast skall avgöra om det skall fortsätta att gälla.

Omhändertagandet skall ske genom polismyndighetens försorg.

Straffbestämmelser m.m.

36 §[16]

Till böter eller fängelse i högst två år döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot 3, 5, 6, 8–11, 13, 14, 16–19 a eller 21 §,

2. bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av denna

2. bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av denna

[14] Senaste lydelse 2002:550.
[15] Senaste lydelse 2002:550.
[16] Senaste lydelse 2002:550.

lag, *eller*	lag,
3. *underlåter att följa ett sådant föreläggande eller bryter mot ett sådant förbud som avses i 29 §.*	3. *åsidosätter förbud eller villkor som finns i de EG-förordningar som kompletteras av lagen, eller*
	4. *underlåter att följa ett sådant föreläggande eller bryter mot ett sådant förbud som avses i 29 §.*

Om brottet har begåtts med uppsåt och avsett en förpliktelse av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt, döms till fängelse i högst två år.

Om gärningen är att anse som ringa skall inte dömas till ansvar.

Till ansvar enligt denna paragraf döms inte om gärningen är belagd med samma eller strängare straff i brottsbalken.

Överklagande

38 §[17]

Beslut av en kommunal nämnd enligt denna lag *eller* enligt *bestämmelser* som meddelats med stöd av lagen får överklagas hos länsstyrelsen.	Beslut av en kommunal nämnd enligt denna lag, enligt *föreskrifter* som meddelats med stöd av lagen *eller enligt de EG-förordningar som kompletteras av lagen* får överklagas hos länsstyrelsen.
Beslut, som annan statlig myndighet än regeringen i särskilt fall meddelat enligt lagen eller med stöd av regeringens förordnande enligt lagen, får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.	Beslut, som annan statlig myndighet än regeringen i särskilt fall meddelat enligt lagen *eller de EG-förordningar som kompletteras av lagen* eller med stöd av regeringens förordnande enligt lagen, får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Annat beslut som Djurskyddsmyndigheten eller annan statlig myndighet meddelat enligt lagen eller med stöd av regeringens förordnande enligt lagen får överklagas hos regeringen.

39 §[18]

Beslut som avses i 29, 31, 32 och 34 §§ gäller omedelbart, om inte myndigheten bestämmer något annat. En myndighet får i annat fall bestämma att ett beslut skall gälla även om det överklagas.	*Regeringen får meddela föreskrifter om i vilka fall beslut skall gälla omedelbart.*

[17] Senaste lydelse 1076.
[18] Senaste lydelse 1992:1095.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

Förslag till lag om ändring i epizootilagen (1999:657)

Härigenom föreskrivs i fråga om epizootilagen (1999:657)
dels att 4 a, 5, 7–9, 11–14, 20 och 21 §§ skall ha följande lydelse,
dels att rubrikerna närmast före 11 och 20 § skall ha följande lydelse,
dels att rubriken närmast före 21 § skall sättas närmast före 22 §,
dels att det i lagen skall införas fyra nya paragrafer, 1 a, 13 a, 22 och 23 §§, samt närmast före 12, 13, 13 a och 14 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	1 a § *Bestämmelserna i lagen kompletterar sådana bestämmelser i EG-förordningar som helt eller delvis faller inom tillämpningsområdet för lagen. Regeringen skall i Svensk författningssamling ge till känna vilka EG-förordningar som avses.* *I fråga om sådana EG-förordningar som faller inom flera lagars tillämpningsområde meddelar regeringen i verkställighetsföreskrifter vilka bestämmelser som kompletteras av den här lagen.* *Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet fatta de beslut som behövs som komplettering av EG-förordningarna.*
4 a §[1]	
Om det finns grundad anledning att anta att ett fall av epizootisk sjukdom har inträffat, skall *den myndighet som regeringen bestämmer,* i den utsträckning det är nödvändigt för att motverka smittspridning, besluta om förbud mot att besöka eller lämna eller utföra transporter eller förflyttningar av	Om det finns grundad anledning att anta att ett fall av epizootisk sjukdom har inträffat, skall *Jordbruksverket*, i den utsträckning det är nödvändigt för att motverka smittspridning, besluta om förbud mot att besöka eller lämna eller utföra transporter eller förflyttningar av djur eller fordon till, från

[1] Senaste lydelse 2005:102.

djur eller fordon till, från eller inom sådana områden

1. som gränsar till ett område där smitta kan antas förekomma, eller
2. där det annars kan finnas risk för spridning av smitta.

Jordbruksverket får överlämna åt länsstyrelsen eller annan myndighet att fatta beslut enligt första stycket.

5 §[2]

Om det är klarlagt att ett fall av epizootisk sjukdom har inträffat, skall *den myndighet som regeringen bestämmer* besluta om förbud enligt 4 § för de områden där smitta förekommer, eller om andra begränsningar i hanteringen av djur eller varor, allt i den utsträckning som behövs för att motverka smittspridning (smittförklaring).

Under samma förutsättningar skall regeringen eller *den myndighet som regeringen* bestämmer meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om

Om det är klarlagt att ett fall av epizootisk sjukdom har inträffat, skall *Jordbruksverket* besluta om förbud enligt 4 § för de områden där smitta förekommer, eller om andra begränsningar i hanteringen av djur eller varor, allt i den utsträckning som behövs för att motverka smittspridning (smittförklaring).

Under samma förutsättningar skall regeringen eller *Jordbruksverket* meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om

Om det är klarlagt att ett fall av epizootisk sjukdom har inträffat, skall *den myndighet som regeringen bestämmer* besluta om förbud enligt 4 § för de områden där smitta förekommer, eller om andra begränsningar i hanteringen av djur eller varor, allt i den utsträckning som behövs för att motverka smittspridning (smittförklaring).

Under samma förutsättningar skall regeringen eller *den myndighet som regeringen bestämmer* meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om

Om det är klarlagt att ett fall av epizootisk sjukdom har inträffat, skall *Jordbruksverket* besluta om förbud enligt 4 § för de områden där smitta förekommer, eller om andra begränsningar i hanteringen av djur eller varor, allt i den utsträckning som behövs för att motverka smittspridning (smittförklaring).

Under samma förutsättningar skall regeringen eller J*ordbruksverket* meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om

1. förbud mot transporter av djur eller varor till, från eller inom områden som gränsar till områden där smitta förekommer eller om andra begränsningar i hanteringen av djur eller varor inom sådana angränsande områden, och
2. förbud mot tillträde till vissa djurstallar eller andra anläggningar där djur hålls (tillträdesförbud) eller särskilda villkor för tillträde till sådana anläggningar.

[2] Senaste lydelse 2005:102.

Jordbruksverket får överlämna åt länsstyrelsen eller annan myndighet att fatta beslut enligt första och andra styckena.

7 §[3]

Beslut enligt 4, 4 a eller 5 § skall upphävas av *den myndighet som regeringen bestämmer* så snart det blivit klarlagt att det inte längre finns förutsättningar för beslutet.

Beslut enligt 4, 4 a eller 5 § skall upphävas av *Jordbruksverket* så snart det blivit klarlagt att det inte längre finns förutsättningar för beslutet.

Jordbruksverket får överlämna åt länsstyrelsen eller annan myndighet att fatta beslut enligt första stycket.

8 §[4]

För att förebygga eller bekämpa epizootiska sjukdomar får regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om

1. slakt eller annan avlivning av djur som är eller misstänks vara smittade eller kan sprida smitta,
2. slakt eller annan avlivning av andra djur,
3. oskadliggörande av döda djur, produkter av djur, andra varor, avfall och annat material som kan sprida smitta,
4. smittrening,
5. skyddsympning eller annan förebyggande behandling av djur,
6. undersökning av djur och produkter av djur i kontrollsyfte,
7. djurhållning,
8. begränsningar eller andra villkor vad gäller förflyttning av fordon,
9. begränsningar eller andra villkor vad gäller transport eller annan hantering av levande och döda djur, produkter av djur, andra varor, avfall och annat material,
10. registrering eller journalföring av djurtransporter, levande och döda djur, produkter av djur och andra varor, avfall och annat material,
11. dokumentation i fråga om besök på en anläggning där djur hålls,
12. oskadliggörande av skadedjur som sprider smitta,
13. metoder för provtagning och analys,
14. skyldighet att till Jordbruksverket lämna uppgifter som kan ha betydelse för arbetet med att förebygga eller bekämpa epizootiska sjukdomar,
15. annan åtgärd som skall genomföras till följd av beslut av Europeiska kommissionen eller som annars är nödvändig.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får

[3] Senaste lydelse 2005:102.
[4] Senaste lydelse 2005:102.

meddela de föreskrifter som behövs som komplettering av sådana EG-bestämmelser som inte faller inom tillämpningsområdet för vare sig livsmedelslagen (1971:511) eller lagen (1985:295) om foder och som finns i

1. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 999/2001 av den 22 maj 2001 om fastställande av bestämmelser för förebyggande, kontroll och utrotning av vissa typer av transmissibel spongiform encefalopati, eller

2. någon EG-förordning som har beslutats med stöd av den förordning som anges under 1.

9 §

Efter beslut av *den myndighet som regeringen bestämmer* skall

Efter beslut av *Jordbruksverket* skall

1. innehavare av sådana slakteriinrättningar eller bearbetningsanläggningar som är ställda under offentlig kontroll ställa lokaler och utrustning till förfogande för sådan slakt eller avlivning som avses i 8 § 1 och 2 eller för sådant oskadliggörande som avses i 8 § 3,

2. innehavare av redskap eller annan utrustning som oundgängligen behövs för att förebygga eller bekämpa en epizootisk sjukdom tillhandahålla utrustningen,

3. personal vid slakteriinrättningar eller bearbetningsanläggningar som avses i 1 och de personer som handhar utrustning som avses i 2 delta i förebyggande åtgärder eller bekämpning enligt denna lag.

Jordbruksverket får överlämna åt länsstyrelsen eller annan myndighet att fatta beslut enligt första stycket.

Kontrollmyndigheter

11 §[5]

Den centrala tillsynen över efterlevnaden av denna lag och föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen utövas av Jordbruksverket. Länsstyrelsen utövar tillsynen inom länet.

Offentlig kontroll enligt denna lag, föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen och beslut meddelade med stöd av EG-förordningarna utövas av Jordbruksverket och länsstyrelsen (kontrollmyndigheter) i enlighet med vad regeringen bestämmer.

[5] Senaste lydelse 2003:101.

Det som sägs i första stycket och i 12–14 §§ om tillsyn över efterlevnaden av denna lag och föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen gäller också för tillsyn över efterlevnaden av sådana EG-bestämmelser som avses i 8 § andra stycket.

Jordbruksverket samordnar övriga kontrollmyndigheters verksamhet och lämnar vid behov råd och hjälp i denna verksamhet.

Rätt till tillträde och upplysningar och skyldighet att tillhandahålla hjälp

12 §

För tillsynen har tillsynsmyndigheten rätt att få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen för att där besiktiga djuren, göra undersökningar och ta prover.

Den som utövar offentlig kontroll eller utför andra åtgärder enligt denna lag, föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen eller beslut som har meddelats med stöd av EG-förordningarna har rätt att för kontrollen eller åtgärderna

1. på begäran få sådana uppgifter och ta del av sådana handlingar som behövs för den offentliga kontrollen eller åtgärderna, samt

2. få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen som har anknytning till kontrollen eller åtgärderna.

Tillsynsmyndigheten har rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller också för EG:s institutioner och av institutionerna utsedda inspektörer och experter.

Den som utövar offentlig kontroll får besiktiga djuren och göra de undersökningar och ta de prover som behövs för kontrollen.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller också för EG:s institutioner och av institutionerna utsedda inspektörer och experter.

Den som är föremål för offentlig kontroll eller åtgärder enligt denna lag, föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen eller beslut som meddelats med stöd av EG-förordningarna skall tillhandahålla den hjälp som behövs för att kontrollen eller åtgärderna skall kunna genomföras.

Förelägganden, förbud och vite

14 §

Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att denna lag *eller* föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen skall efterlevas. *I beslut om föreläggande eller förbud får tillsynsmyndigheten sätta ut vite.*

Utöver vad som följer av de EG-förordningar som kompletteras av lagen får kontrollmyndigheten meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att lagen, föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, *de EG-förordningar som kompletteras av lagen och beslut som har meddelats med stöd av EG-förordningarna* skall *följas.*

Förelägganden eller förbud får förenas med vite.

Om någon inte fullgör sina skyldigheter enligt denna lag, enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt ett föreläggande, kan tillsynsmyndigheten besluta om rättelse på hans bekostnad.

Rättelse

13 a §

Om någon inte fullgör sina skyldigheter enligt lagen, föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen eller beslut som har meddelats med stöd av EG-

	förordningarna får kontrollmyndigheten besluta om rättelse på hans eller hennes bekostnad.
	Hjälp av polismyndighet
	14 §
Polismyndigheten skall lämna den hjälp som behövs för att denna lag *eller* föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen skall *efterlevas*.	Polismyndigheten skall lämna den hjälp som behövs för att *verkställa ett beslut enligt* denna lag, föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, *de EG-förordningar som kompletteras av lagen eller beslut som meddelats med stöd av EG-förordningarna.* *Begäran om hjälp enligt första stycket får göras endast om* *1. det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att polisens särskilda befogenheter enligt 1 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas, eller* *2. det annars finns synnerliga skäl.*
	Straffbestämmelser m.m.
	20 §[6]
Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet 1. underlåter att göra anmälan enligt 2 § eller bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 2 §,	
2. bryter mot ett beslut enligt 4 §, 4 a § eller mot föreskrift eller beslut som har meddelats med stöd av 5 eller 8 §,	2. bryter mot ett beslut enligt 4 §, 4 a § eller mot föreskrift eller beslut som har meddelats med stöd av 5 eller 8 §, *eller*
3. *bryter mot sådana bestämmelser om hantering av specificerat riskmaterial, om framställning eller användning av animaliska produkter eller om överlåtelse av djur eller andra produkter än livsmedel, som finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 999/2001.*	3. *åsidosätter förbud eller villkor som finns i de EG-förordningar som kompletteras av lagen.*
I ringa fall skall inte dömas till ansvar.	*Till ansvar enligt första stycket skall inte dömas i ringa fall.*

[6] Senaste lydelse 2005:102.

Den som har överträtt ett vitesföreläggande eller vitesförbud enligt 13 § döms inte till ansvar enligt denna lag för en gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Innefattar ett brott som avses i första stycket 2 olovlig transport av djur eller varor skall sådan egendom förklaras förverkad, om det inte är uppenbart oskäligt. I stället för egendomen kan dess värde förklaras förverkat.

21 §

Den som har överträtt ett vitesföreläggande eller vitesförbud döms inte till ansvar enligt denna lag för en gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. En veterinärs beslut enligt 4 § får dock inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen skall gälla omedelbart, om inte något annat beslutas.

22 §

Beslut enligt denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller de EG-förordningar som kompletteras av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. En veterinärs beslut enligt 4 § får dock inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

23 §

Beslut enligt denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller de EG-förordningar som kompletteras av lagen skall gälla omedelbart, om inte något annat beslutas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

Förslag till lag om ändring i zoonoslagen (1999:658)

Härigenom föreskrivs i fråga om zoonoslagen (1999:658)

dels att 4, 5 och 7–13 §§ skall ha följande lydelse,

dels att rubrikerna närmast före 8, 12 och 13 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas fyra nya paragrafer, 1 a och 14–16 §§, samt närmast före 9, 10, 11 och 15 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	1 a § *Bestämmelserna i lagen kompletterar sådana bestämmelser i EG-förordningar som helt eller delvis faller inom tillämpningsområdet för lagen. Regeringen skall i Svensk författningssamling ge till känna vilka EG-förordningar som avses.* *I fråga om sådana EG-förordningar som faller inom flera lagars tillämpningsområde meddelar regeringen i verkställighetsföreskrifter vilka bestämmelser som kompletteras av den här lagen.* *Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet fatta de beslut som behövs som komplettering av EG-förordningarna.*
	4 §
För att fastställa förekomst av eller frihet från en zoonos får *den myndighet som regeringen bestämmer* besluta om provtagning eller undersökning av djur och av djurprodukter eller andra föremål som kan bära på smitta.	För att fastställa förekomst av eller frihet från en zoonos får *Jordbruksverket* besluta om provtagning eller undersökning av djur och av djurprodukter eller andra föremål som kan bära på smitta. *Jordbruksverket får överlämna åt länsstyrelsen eller annan myndighet att fatta beslut enligt första stycket.*

5 §

För att förebygga eller bekämpa zoonoser får regeringen eller *den myndighet som regeringen bestämmer* meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om

För att förebygga eller bekämpa zoonoser får regeringen eller *Jordbruksverket* meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om

1. slakt eller annan avlivning av djur,
2. oskadliggörande av döda djur och produkter av djur samt avfall och annat material som kan sprida smitta,
3. smittrening,
4. skyddsympning eller annan förebyggande behandling av djur,
5. undersökning av djur och produkter av djur i kontrollsyfte,
6. djurhållning,
7. begränsningar eller andra villkor vad gäller hanteringen av djur eller produkter av djur och andra varor eller såvitt avser kontakter mellan djur och människor,
8. transporter av djur och varor,
9. journalföring i fråga om djur, produkter av djur och djurtransporter,
10. oskadliggörande av skadedjur som sprider smitta,
11. metoder för provtagning och analys samt vad den som är ansvarig för ett laboratorium skall iaktta i fråga om rapportering med anledning av genomförda analyser,
12. andra åtgärder som är nödvändiga.

Jordbruksverket får överlämna åt länsstyrelsen eller annan myndighet att fatta beslut enligt första stycket.

7 §

Den myndighet som regeringen bestämmer får överlåta åt en veterinär att besluta i enskilda ärenden enligt 4 och 5 §§.

Jordbruksverket eller, i den utsträckning som Jordbruksverket bestämmer, länsstyrelsen får överlåta åt en veterinär att besluta i enskilda ärenden enligt 4 och 5 §§.

Kontrollmyndigheter

8 §

Den centrala tillsynen över efterlevnaden av *denna lag och föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen* utövas av Jordbruksverket. *Länsstyrelsen utövar tillsynen inom länet.*

Offentlig kontroll över efterlevnaden av denna lag, *föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen och beslut som har meddelats med stöd av EG-förordningarna utövas av Jordbruksverket och länsstyrelsen (kontrollmyndigheter) i enlighet med vad regeringen bestämmer.*

Tillsynen över efterlevnaden av beslut i enskilda fall enligt 4 eller

Offentlig kontroll av efterlevnaden av beslut i enskilda fall

5 § får också utövas av en veterinär som utses av Jordbruksverket eller länsstyrelsen.

enligt 4 eller 5 § får också utövas av en veterinär som utses av Jordbruksverket eller länsstyrelsen.

Jordbruksverket samordnar övriga kontrollmyndigheters verksamhet och lämnar vid behov råd och hjälp i denna verksamhet.

Rätt till tillträde och upplysningar och skyldighet att tillhandahålla hjälp

9 §

För tillsynen har den som utövar tillsyn rätt att få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen för att där besiktiga djuren, göra undersökningar och ta prover.

Den som utövar offentlig kontroll eller utför andra åtgärder enligt denna lag, föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen eller de besluts om har meddelats med stöd av EG-förordningarna har rätt att för kontrollen eller åtgärderna

1. på begäran få sådana uppgifter och ta del av sådana handlingar som behövs för den offentliga kontrollen eller åtgärderna, samt

2. få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen som har anknytning till kontrollen eller åtgärderna.

Tillsynsmyndigheten har rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller också för EG:s institutioner och av institutionerna utsedda inspektörer och experter.

Den som utövar offentlig kontroll får besiktiga djuren och göra de undersökningar och ta de prover som behövs för kontrollen.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller också för EG:s institutioner och av institutionerna utsedda inspektörer och experter.

Den som är föremål för offentlig kontroll eller åtgärder enligt denna lag, föreskrifter och beslut som meddelats med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen eller beslut som meddelats med stöd av EG-förordningarna skall tillhandahålla den hjälp som behövs för att kontrollen eller åtgärderna skall kunna genomföras.

Förelägganden, förbud och vite

11 §

Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att denna lag *eller* föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen skall *efterlevas. I beslut om föreläggande eller förbud får tillsynsmyndigheten sätta ut vite.*

Utöver vad som följer av de EG-förordningar som kompletteras av lagen får kontrollmyndigheten meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att denna lag, föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, *de EG-förordningar som kompletteras av lagen och beslut som har meddelats med stöd av EG-förordningarna* skall *följas.*

Förelägganden och förbud får förenas med vite.

Om någon inte fullgör sina skyldigheter enligt denna lag, enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt ett föreläggande, kan tillsynsmyndigheten besluta om rättelse på hans bekostnad.

Rättelse

11 §

Polismyndigheten skall lämna den hjälp som behövs för att denna lag eller föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen skall efterlevas.

Om någon inte fullgör sina skyldigheter enligt denna lag, föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen eller beslut som har

meddelats med stöd av EG-förordningarna, får kontrollmyndigheten besluta om rättelse på hans eller hennes bekostnad.

Hjälp av polismyndighet

12 §

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 2 §,

2. bryter mot ett beslut eller en föreskrift som har meddelats med stöd av 5 §,

3. vid fullgörande av uppgiftsskyldighet enligt 2 § 2 lämnar oriktiga uppgifter om något förhållande av betydelse, om inte gärningen är belagd med straff enligt brottsbalken.

I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

Den som har överträtt ett vitesföreläggande eller vitesförbud enligt 10 § döms inte till ansvar enligt denna lag för en gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Innefattar ett brott som avses i första stycket 2 olovlig transport av djur eller varor skall sådan egendom förklaras förverkad, om det inte är uppenbart oskäligt. I stället för egendomen kan dess värde förklaras förverkat.

Polismyndigheten skall lämna den hjälp som behövs för att verkställa ett beslut enligt denna lag, föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-förordningar som kompletteras av lagen eller beslut som meddelats med stöd av EG-förordningarna.

Begäran om hjälp enligt första stycket får göras endast om

1. det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att

polisens särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas, eller

2. det annars finns synnerliga skäl.

Straffbestämmelser m.m.

13 §

Beslut av en enskild veterinär får överklagas hos Jordbruksverket.

Andra beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen skall gälla omedelbart, om inte något annat beslutas.

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1 bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 2 §,

2. bryter mot ett beslut eller en föreskrift som har meddelats med stöd av 5 §,

3. vid fullgörande av uppgiftsskyldighet enligt 2 § 2 lämnar oriktiga uppgifter om något förhållande av betydelse, om inte gärningen är belagd med straff enligt brottsbalken, eller

4. åsidosätter förbud eller villkor som finns i de EG-förordningar som kompletteras av lagen.

Till ansvar enligt första stycket skall inte dömas i ringa fall.

Innefattar ett brott som avses i första stycket 2 olovlig transport av djur eller varor skall sådan egendom förklaras förverkad, om det inte är uppenbart oskäligt. I stället för egendomen kan dess värde förklaras förverkat.

14 §

Den som har överträtt ett vitesföreläggande eller vitesförbud döms inte till ansvar enligt denna lag för en gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Överklagande

15 §

Beslut av en enskild veterinär får överklagas hos Jordbruksverket.

Andra beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-förordningar som kompletteras av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

16 §

Beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-förordningar som kompletteras av lagen skall gälla omedelbart, om inte något annat beslutas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

Förslag till lag om ändring i lagen (1985:426) om kemiska produkter

Härigenom föreskrivs att i 3 § lagen (1985:426) om kemiska produkter skall ha följande lydelse.

3 §[1]

Denna lag gäller inte sådana kemiska produkter som omfattas av *livsmedelslagen (1971:511),* läkemedelslagen (1992:859) eller *lagen (1985:295) om foder*. Om det från hälso- eller miljöskyddssynpunkt är särskilt påkallat får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer dock föreskriva att bestämmelserna i denna lag skall tillämpas även på sådan produkt.	Denna lag gäller inte sådana kemiska produkter som omfattas av *livsmedelslagen (2006:0000),* läkemedelslagen (1992:859) eller *lagen (2006:0000) om foder och animaliska biprodukter*. Om det från hälso- eller miljöskyddssynpunkt är särskilt påkallat får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer dock föreskriva att bestämmelserna i denna lag skall tillämpas även på sådan produkt.

I fråga om kemiska produkter som omfattas av strålskyddslagen (1988:220) eller lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor är bestämmelserna i denna lag inte tillämpliga för att förebygga hälso- eller miljöskador på grund av joniserande strålning respektive explosion eller brand.

I fråga om transport av sådana kemiska produkter som är farligt gods enligt lagen (1982:821) om transport av farligt gods gäller denna lag endast i den utsträckning som föreskrivs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Denna lag gäller inte sådan hantering av kemiska produkter som omfattas av lagen (1983:428) om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

[1] Senaste lydelse.

Förslag till lag om ändring i lagen (1989:225) om ersättning till smittbärare

Härigenom föreskrivs att i 3 § 1, 8 och 10 §§ lagen (1989:225) om ersättning till smittbärare orden ”livsmedelslagen (1971:511)” skall bytas ut mot ”livsmedelslagen (2006:0000)”.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

Förslag till lag om ändring i lagen (1990:1183) om tillfällig försäljning

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1990:1183) om tillfällig försäljning skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	4 §
I 3 § avses med	I 3 § avses med
livsmedel: varor som avses i 1 § 1 livsmedelslagen (1971:511),	livsmedel: varor som avses i 1 § första stycket och andra stycket 3 livsmedelslagen (2006:0000),
kläder: varor som avses i 61 eller 62 kap. tulltaxelagen (1987:1068),	kläder: varor som avses i 61 eller 62 kap. tulltaxelagen (1987:1068),
skor: varor som avses i 64 kap. tulltaxelagen.	skor: varor som avses i 64 kap. tulltaxelagen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1709) om EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken

Härigenom föreskrivs att i 1 § lagen (1994:1709) om EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken orden ”livsmedelslagen (1971:511)” skall bytas ut mot ”lagen (2006:0000) om livsmedel, m.m.”.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1710) om EG:s förordningar om jordbruksprodukter

Härigenom föreskrivs att i 1 § lagen (1994:1710) om EG:s förordningar om jordbruksprodukter orden ”livsmedelslagen (1971:511)” skall bytas ut mot ”lagen (2006:0000) om livsmedel, m.m.”.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

Förslag till lag om ändring i alkohollagen (1994:200)

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 6 § och 6 kap. 1 a § alkohollagen (1994:200) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
5 kap.	
6 §[2]	
Detaljhandel med öl är, med de inskränkningar som föreskrivs i denna lag, tillåten under villkor att verksamheten bedrivs i en *lokal* som är godkänd som *livsmedelslokal enligt bestämmelser vilka meddelats med stöd av 22 § tredje stycket livsmedelslagen (1971:511)* samt att försäljning av matvaror bedrivs i lokalen. Utan hinder av vad nu sagts får detaljhandel med öl bedrivas av detaljhandelsbolaget samt av tillverkare av öl.	Detaljhandel med öl är, med de inskränkningar som föreskrivs i denna lag, tillåten under villkor att verksamheten bedrivs i en *anläggning* som är godkänd *eller registrerad enligt föreskrifter meddelade med stöd av 6 § 1 livsmedelslagen (2006:0000)* samt att försäljning av matvaror bedrivs i lokalen. Utan hinder av vad nu sagts får detaljhandel med öl bedrivas av detaljhandelsbolaget samt av tillverkare av öl.

Den som bedriver detaljhandel med öl skall anmäla verksamheten hos den kommun där försäljningen sker. Anmälan skall göras senast när verksamheten påbörjas.

Den som bedriver detaljhandel med öl skall utöva särskild tillsyn (egentillsyn) över försäljningen. För tillsynen skall det finnas ett för verksamheten lämpligt program.

6 kap.	
1 a §[3]	
Servering av öl är, med de inskränkningar som föreskrivs i denna lag, tillåten om verksamheten bedrivs i en *lokal* som är godkänd *som livsmedelslokal enligt bestämmelser som meddelats med stöd av 22 § tredje stycket livsmedelslagen (1971:511)* och där mat samtidigt serveras.	Servering av öl är, med de inskränkningar som föreskrivs i denna lag, tillåten om verksamheten bedrivs i en *anläggning* som är godkänd *eller registrerad enligt föreskrifter meddelade med stöd av 6 § 1 livsmedelslagen (2006:000)* och där mat samtidigt serveras.

Utan hinder av första stycket får öl serveras i sådana fall som anges i 1 § andra stycket samt av den som har serveringstillstånd.

Den som bedriver servering av öl skall anmäla verksamheten hos den kommun där försäljningen sker. Anmälan skall göras senast när

[2] Senaste lydelse 2001:414.
[3] Senaste lydelse 2001:414.

verksamheten påbörjas. Vad nu sagts gäller inte i fall som avses i 1 § andra stycket eller den som har serveringstillstånd.

Den som är anmälningsskyldig enligt tredje stycket skall utöva särskild tillsyn (egentillsyn) över serveringen. För tillsynen skall det finnas ett för verksamheten lämpligt program.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

2. Detaljhandel med öl och servering av öl är tillåten i en lokal som har godkänts enligt äldre bestämmelser till dess att kontrollmyndigheten med stöd av livsmedelslagen (2006:0000) har prövat om anläggningen kan godkännas eller, om godkännande inte krävs, tills dess att anläggningen har registrerats.

Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 9 § och 7 kap. 1 § mervärdesskattelagen (1994:200) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
5 kap.	
9 §[1]	
En omsättning enligt 2, 2 a, 2 b eller 3 § av en vara anses som en omsättning utomlands, om	
1. säljaren levererar varan till en plats utanför EG,	
2. direkt utförsel av varan till en plats utanför EG ombesörjs av en speditör eller fraktförare,	
3. en utländsk företagare förvärvar varan för sin verksamhet i utlandet och hämtar den här i landet för direkt utförsel till en plats utanför EG,	
4. varan levereras till ett fartyg eller ett luftfartyg i utrikes trafik för bruk ombord på ett sådant fartyg eller luftfartyg eller för sådan omsättning som anges i 1 § tredje stycket,	
4 a. varan levereras till ett fartyg eller luftfartyg i de fall som avses i 2 b § för försäljning ombord och avser sådana livsmedel *eller livsmedelstillsatser* som anges i *livsmedelslagen (1971:511),* dock inte punktskattepliktiga varor,	4 a. varan levereras till ett fartyg eller luftfartyg i de fall som avses i 2 b § för försäljning ombord och avser sådana *varor* som anges i 1 § *livsmedelslagen (2006:0000)*, dock inte punktskattepliktiga varor,
5. varan omsätts på fartyg eller luftfartyg i de fall som avses 2 b § för konsumtion ombord,	
6. det är fråga om en leverans av varor av de slag som avses i 3 § lagen (1999:445) om exportbutiker och varorna är avsedda för försäljning i en sådan butik,	
6 a. det är fråga om en sådan försäljning som avses i 1 § andra stycket lagen om exportbutiker,	
7. varan är en personbil eller motorcykel som vid leveransen är tillfälligt registrerad enligt 23 § första stycket 1, 2 eller 3 lagen (2001:558) om vägtrafikregister, eller	
8. varan levereras här i landet till en fysisk person som är bosatt eller stadigvarande vistas i ett annat land än ett EG-land, under förutsättning att	
a. ersättningen utgör minst 200 kronor, och	
b. säljaren kan visa att köparen har medfört varan vid resa till en plats utanför EG före utgången av tredje månaden efter den månad under vilken leveransen av varan gjordes.	
Vid leverans av en vara inom landet till en fysisk person som är bosatt i Norge eller på Åland anses omsättningen som en omsättning utomlands endast om	

[1] Senaste lydelse 2002:1004.

1. leveransen avser en vara eller en grupp av varor som normalt utgör en helhet och ersättningen utgör minst 1 000 kronor efter avdrag för skatt enligt denna lag som hänför sig till ersättningen och

2. säljaren kan visa att köparen i nära anslutning till leveransen fört in varan eller varorna till Norge eller till Åland och därvid enligt tullräkning eller liknande handling betalat skatt motsvarande skatt enligt denna lag.

En leverans av varor till fartyg på linjer mellan Sverige och Norge eller mellan Sverige och Åland skall anses som en omsättning utomlands endast om leveransen inte strider mot 5 och 6 §§ lagen (1999:446) om proviantering av fartyg och luftfartyg.

En leverans som avses i första stycket 4 av punktskattepliktiga varor skall anses som en omsättning utomlands endast om leveransen uppfyller de villkor som gäller för proviantering i 7–9 §§ lagen om proviantering av fartyg och luftfartyg.

7 kap.

1 §[2]

Skatt enligt denna lag tas ut med 25 procent av beskattningsunderlaget om inte annat följer av andra eller tredje stycket.

Skatten tas ut med 12 procent av beskattningsunderlaget för

1. rumsuthyrning i hotellrörelse eller liknande verksamhet samt upplåtelse av campingplatser och motsvarande i campingverksamhet,

2. transport i skidliftar,

3. omsättning av sådana konstverk som avses i 9 a kap. 5 §, och som ägs av upphovsmannen eller dennes dödsbo,

4. import av sådana konstverk, samlarföremål och antikviteter som avses i 9 a kap. 5–7 §§,

5. omsättning, gemenskapsinternt förvärv och import av sådana *livsmedel och livsmedelstillsatser som avses i 1 § livsmedelslagen (1971:511)* med undantag för

a) vatten från vattenverk,

b) spritdrycker, vin och starköl, och

c) tobaksvaror.

5. omsättning, gemenskapsinternt förvärv och import av sådana *varor som anges i 1 § livsmedelslagen (2006:0000)* med undantag för

a) vatten från vattenverk,

b) spritdrycker, vin och starköl, och

c) tobaksvaror.

Skatten tas ut med 6 procent av beskattningsunderlaget för

1. omsättning, gemenskapsinternt förvärv och import av följande varor, om inte annat följer av 3 kap. 13 och 14 §§, under förutsättning att varorna inte helt eller huvudsakligen är ägnade åt reklam:

– böcker, broschyrer, häften och liknande alster, även i form av enstaka blad,

– tidningar och tidskrifter,

– bilderböcker, ritböcker och målarböcker för barn,

– musiknoter, samt

– kartor, inbegripet atlaser, väggkartor och topografiska kartor,

2. omsättning, gemenskapsinternt förvärv och import av program och kataloger för verksamhet som avses i 5, 6, 7 eller 10 samt annan omsättning än för egen verksamhet, gemenskapsinternt förvärv och

[2] Senaste lydelse 2001:1169.

import av program och kataloger för verksamhet som avses i 3 kap. 18 §, allt under förutsättning att programmen och katalogerna inte helt eller huvudsakligen är ägnade åt reklam,

3. omsättning av radiotidningar samt omsättning, gemenskapsinternt förvärv och import av kassettidningar, om inte annat följer av 3 kap. 17 §, och av kassetter eller något annat tekniskt medium som återger en uppläsning av innehållet i en vara som omfattas av 1,

4. omsättning, gemenskapsinternt förvärv och import av en vara som genom teckenspråk, punktskrift eller annan sådan särskild metod gör skrift eller annan information tillgänglig särskilt för läshandikappade, om inte annat följer av 3 kap. 4 §,

5. tillträde till konserter, cirkus-, biograf-, teater-, opera- eller balettföreställningar eller andra jämförliga föreställningar,

6. tjänster som avses i 3 kap. 11 § 2 och 4 om verksamheten inte bedrivs av och inte heller fortlöpande i mer än ringa omfattning understöds av det allmänna,

7. tillträde till och förevisning av djurparker,

8. upplåtelse eller överlåtelse av rättigheter som omfattas av 1, 4 eller 5 § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, dock inte när det är fråga om fotografier, reklamalster, system och program för automatisk databehandling eller film, videogram eller annan jämförlig upptagning som avser information,

9. upplåtelse eller överlåtelse av rättighet till ljud- eller bildupptagning av en utövande konstnärs framförande av ett litterärt eller konstnärligt verk,

10. omsättning av tjänster inom idrottsområdet som anges i 3 kap. 11 a § första stycket och som inte undantas från skatteplikt enligt andra stycket samma paragraf, och

11. personbefordran utom sådan befordran där resemomentet är av underordnad betydelse.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1150) om högkostnadsskydd vid köp av läkemedel

Härigenom föreskrivs att 6 § lagen (1996:1150) om högkostnadsskydd vid köp av läkemedel skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	6 §
I den mån regeringen så föreskriver har den som är under 16 år rätt till nedsättning av det fastställda priset per inköp för livsmedel som avses i *20 § livsmedelslagen (1971:511)* med hela det belopp som överstiger 120 kronor om livsmedlen förskrivs av läkare.	I den mån regeringen så föreskriver har den som är under 16 år rätt till nedsättning av det fastställda priset per inköp för livsmedel för *särskilda näringsändamål* med hela det belopp som överstiger 120 kronor om livsmedlen förskrivs av läkare.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer fastställer villkor för att tillhandahålla sådana livsmedel till nedsatt pris.

Kostnaden för livsmedlen får inte räknas samman med köp av sådana läkemedel, födelsekontrollerande medel och förbrukningsartiklar som avses i 1 och 2 §§.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att i 16 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring orden ”livsmedelslagen (1971:511)” skall bytas ut mot ”lagen (2006:0000) om livsmedel, m.m.”.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

Förslag till lag om ändring i miljöbalken (1998:808)

Härigenom föreskrivs att i 9 kap. 15 § miljöbalken skall orden ”livsmedelslagen (1971:511)” bytas ut mot ”lagen (2006:0000) om livsmedel, m.m. ” och orden ”lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m.” skall bytas ut mot ”lagen (2006:0000) om provtagning på djur, m.m.”.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

Förslag till lag om ändring i lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner

Härigenom föreskrivs att 20 § lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	20 §
Om regeringen föreskriver det, har den som är under 16 år rätt till reducering av sina kostnader för inköp av sådana av läkare *förskrivna* livsmedel *som avses i 20 § livsmedelslagen (1971:511)* med det belopp som vid varje inköpstillfälle överstiger 120 kronor.	Om regeringen föreskriver det, har den som är under 16 år rätt till reducering av sina kostnader för inköp av sådana livsmedel *för särskilda näringändamål* som förskrivits av läkare med det belopp som vid varje inköpstillfälle överstiger 120 kronor.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer fastställer villkor för reduceringen av kostnaderna för sådana livsmedel.

Kostnaderna för livsmedlen får inte räknas samman med köp av sådana läkemedel, födelsekontrollerande medel och förbrukningsartiklar som avses i 15 och 18 §§.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

Förslag till lag om ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364)

Härigenom föreskrivs i fråga om fartygssäkerhetslagen (2002:364)
dels att i 5 kap. 1 § orden ”livsmedelslagen (1971:511)” skall bytas ut mot ”lagen (2006:0000) om livsmedel, m.m.”
dels att 4 kap. 5 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
4 kap.	
5 §	
För att hjälp och vård vid olycksfall eller sjukdom skall kunna lämnas ombord skall sådana åtgärder vidtas som behövs med hänsyn till antalet ombordanställda, fartygets beskaffenhet och den fart som fartyget används i. 5 § Den kost som de ombordanställda får skall vara tillräcklig och av fullgod kvalitet.	
Vatten för de ombordanställdas behov skall finnas lätt tillgängligt ombord i tillräcklig mängd och av fullgod kvalitet.	
Bestämmelser om livsmedel och om utrymmen för hantering av livsmedel finns i *livsmedelslagen (1971:511).*	Bestämmelser om livsmedel och om utrymmen för hantering av livsmedel finns i *livsmedelslagen (2006:0000) och de EG-förordningar som kompletteras av lagen.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

Förslag till lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168)

Härigenom föreskrivs att i 1 kap. 2 § och 6 kap. 7 § smittskyddslagen (2004:168) orden ”livsmedelslagen (1971:511)” och lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m.” skall bytas ut mot ”lagen (2006:0000) om livsmedel, m.m.” och ”lagen (2006:0000) om provtagning på djur, m.m.”.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

Förteckning över remissinstanser (Ds 2005:31)

Riksdagens ombudsmän (JO), Hovrätten för Västra Sverige, Västmanlands tingrätt, Umeå tingsrätt, Kammarrätten i Göteborg, Länsrätten i Stockholms län, Länsrätten i Dalarnas län, Justitiekanslern, Rikspolisstyrelsen, Försäkringskassan, Socialstyrelsen, Läkemedelsverket, Smittskyddsinstitutet, Statens folkhälsoinstitut, Tullverket, Statskontoret, Länsstyrelsen i Södermanlands län, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Lunds universitet, Stockholms universitet, Statens jordbruksverk, Djurskyddsmyndigheten, Livsmedelsekonomiska institutet, Statens veterinärmedicinska anstalt, Livsmedelsverket, Fiskeriverket, Sametinget, Sveriges lantbruksuniversitet, Naturvårdsverket, Danderyds kommun, Nykvarns kommun, Stockholms kommun, Upplands Väsby kommun, Ljungby kommun, Kalmar kommun, Olofströms kommun, Hörby kommun, Malmö kommun, Ystads kommun, Göteborgs kommun, Lysekils kommun, Ulricehamns kommun, Sunne kommun, Askersunds kommun, Hällefors kommun, Nora kommun, Fagersta kommun, Orsa kommun, Älvdalens kommun, Hofors kommun, Hudiksvalls kommun, Sundsvalls kommun, Umeå kommun, Arvidsjaurs kommun, Kalix kommun, Piteå kommun, Sveriges kommuner och landsting, Förbundet djurens rätt, Lantbrukarnas riksförbund, Djurombudsmannens stödorganisation, Djurskyddet Sverige, Djurskyddsinspektörernas riksförening, Föreningarna Djurens Vänners Riksorganisation, Föreningen foder och spannmål, Föreningen veterinär foderråvarukontroll, Handelsanställdas förbund, Kommunalarbetareförbundet, Lantmännen, Livsmedelsföretagen, Li, Livsmedelshandlareförbundet, Yrkesföreningen Miljö och Hälsa, Smittskyddsläkarföreningen, Svensk Dagligvaruhandel, Svensk Handel, Svensk Mjölk, Svenska djurhälsovården, Svenska Djurskyddsföreningen, Sveriges hotell- och restaurangföretagare, Sveriges veterinärförbund och Svenska Samernas Riksförbund.

Sammanfattning av betänkandet Avgiftsfinansierad livsmedels-, djurskydds- och foderkontroll - för en högre och jämnare kvalitet (SOU 2005:52)

I betänkandet lämnas förslag till ett nytt avgiftssystem för livsmedels-, djurskydds- och foderkontroll vars grundprincip är full kostnadstäckning för kontrollmyndigheterna. För den ordinarie kontrollverksamheten föreslås att en årlig avgift tillämpas. Däremot lämnar utredningen inte förslag till avgiftsfinansiering på djurhälsoområdet. Föreslagna avgiftssystem bygger på att kontrollens omfattning regleras genom föreskrifter utarbetade av Livsmedelsverket, Djurskyddsmyndigheten och Jordbruksverket. I dessa anges omfattningen av den operativa kontrollen för samtliga kategorier av kontrollobjekt, uttryckt i antal timmar per år. Verksamheterna delas in i riskklasser efter en beräkning i den så kallade riskmodulen och tilldelas då en kontrollfrekvens. Därefter tas hänsyn till erfarenheten av tidigare kontroll och om verksamheten har en fungerande egenkontroll, genom den så kallade erfarenhetsmodulen. Den tillämpade kontrollfrekvensen kan då antingen ökas eller minskas. Kontrollfrekvensen skall på sikt motsvara behovet av kontroll för att säkerställa att lagstiftningen efterlevs, inte som i dagsläget när kontrollfrekvensen till stor del är beroende av befintliga resurser. Dock bedömer utredningen att en övergångsperiod krävs för att anpassa kontrollorganisationen till det ökade behovet av personella resurser. En övergång från skattefinansierad till avgiftsfinansierad kontroll riskerar även att drabba företagens konkurrenskraft. Det är därför lämpligt att dessa ges möjlighet att minimera kontrollbehovet genom exempelvis satsning på egenkontroll. Övergångsperioden bör beslutas av regeringen. På djurskyddssidan bedömer dock utredningen att denna övergångs-period bör vara lägst fyra och högst sju år. På livsmedelsområdet är beredskapen något bättre och anpassningsperioden torde kunna bli något kortare. När det avser foderkontrollen ser utredningen inte några hinder för att det nya avgiftssystemet skulle kunna träda i kraft den 1 januari 2007. Kontrollmyndigheten, i tillämpliga fall kommunfullmäktige, beslutar om en timtaxa vilken skall tillämpas på all operativ kontrollverksamhet. Timtaxan skall beräknas så att full kostnadstäckning uppnås enligt en mall vilken utformas av de centrala myndigheterna, dock skall den uppgå till lägst 500 kronor per timme. Vid återbesök föranlett av brister i efterlevnaden av regelverket skall hela kostnaden för detta belasta berörd verksamhet. Avgiften debiteras då efter tidsåtgång och gällande timtaxa.

Utredningen föreslår att kontrollmyndigheterna ges möjlighet att nedsätta avgifterna med högst 50 procent av ordinarie kontrollavgift för verksamheter lokaliserade i regioner med särskilda geografiska begränsningar och traditionella metoder samt för nystartade företag under ett år. Utredningen har däremot inte föreslagit denna möjlighet för verksamheter med liten produktion. Anledningen är att dessa erfarenhetsmässigt kräver större kontrollresurser än de större företagen vilka oftast har en bättre egenkontroll. Små företag hamnar dessutom automatiskt i en lägre riskgrupp just för att spridningen av produkterna är mindre och får då en lägre avgift. All nedsättning av avgifter är frivillig

för kontrollmyndigheterna då bortfallet skall bekostas med skattemedel. En av huvudprinciperna i utredningens förslag är att varje anläggning skall bära de kontrollkostnader som den ger upphov till med hänsyn till den risk som verksamheten utgör. Subventionering inom avgiftskollektivet skall undvikas. Detta ger klarare incitament till företag med sämre egenkontroll att förbättra sig samtidigt som företag med god egenkontroll åtnjuter lägre avgifter.

Utredningen föreslår att finansieringen av Livsmedelsverkets samordnande och stödjande funktion inte längre finansieras via avgifter från kommunerna. I stället föreslås myndighetens ramanslag utökas motsvarande behovet för verksamheten.

Utredningen avser inte att lägga något förslag som avser omedelbar förändring vad gäller avgiftssystemet för köttbesiktning. Det bör dock uppdras åt Livsmedelsverket att göra en översyn av avgiftssättningen så att denna på ett relevant sätt speglar risknivån förknippad med respektive verksamhet samt att utrymme skall ges för företag med god egenkontroll att tillgodogöra sig detta i form av minskade kontrollkostnader.

Utredningen föreslår att avgifterna i samband med registrering och prövning av godkännande skall kopplas till de ordinarie årsavgifterna på följande sätt. För godkännandeprövning skall en hel årsavgift utgå och en halv årsavgift vid omgodkännanden (exempelvis vid ägarbyten). För registrering skall en timmes avgift debiteras.

Utredningen föreslår att de särskilda avgifterna, vilka i dagsläget återfinns i 1 a och b §§ förordning (1989:1110) om avgifter för livsmedelstillsyn m.m. avskaffas. Avgifterna för kontroll av dessa verksamheter inkluderas i det allmänna årliga avgiftssystemet enligt Livsmedelsverkets riskmodul.

Vidare lägger utredningen förslag till att avgifterna för livsmedelskontroll i primärproduktionen skall följa samma riskbaserade system som övriga livsmedelsverksamheter.

Utredningen föreslår även att Livsmedelsverket skall ges i uppdrag att se över avgiftskonstruktionen för kontroll av spannmål och spannmålsrodukter som producerats inom landet (LIVSFS 2003:24) så att avgifterna i ökad grad speglar risken i respektive verksamhet. Modellen med riskbaserad avgift skall även, enligt utredningens förslag, tillämpas för exportkontrollerade anläggningar och för de anläggningar som i dag jämställs med dessa, när det gäller den ordinarie kontrollverksamheten. Den extra kontroll samt intygsskrivande som krävs då det finns särskilda krav från tredje land, vilken i dag omfattas av timtaxa för besiktningspersonal, skall finansieras genom en särskild avgift.

Utredningen föreslår att de kontrollmyndigheter som tillämpar samordning av kontroll, dvs. att kontroll sker enligt flera lagstiftningsområden vid samma tillfälle, även skall samordna årsavgiften.

En inventering bör enligt utredningen göras när det gäller utbildningsbehovet av inspektörer, både på livsmedels- och djurskyddssidan, för att kvantifiera behovet av ytterligare utbildningsplatser som en konsekvens av utredningens övriga förslag. En genomgång av utbildningarnas innehåll bör även göras för att bättre anpassa dessa till kontrollorganisationernas efterfrågan och behov.

Författningsförslag i betänkandet Avgiftsfinansierad livsmedels-, djurskydds- och foderkontroll (Ds 2005:52)

Förslag till ändring i livsmedelslagen (1971:511)

Härigenom föreskrivs att 29 a § livsmedelslagen (1971:511) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
29 a §	
Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för en myndighets och ett enskilt kontrollorgans kostnader för *tillsyn* enligt lagen, enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-förordningar som kompletteras av lagen. Sådana avgifter får också avse en myndighets kostnader för prövning, enligt lagen, föreskrifterna eller förordningarna.	Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter *om att den som hanterar eller på marknaden släpper ut livsmedel skall betala* avgifter för en myndighets och ett enskilt kontrollorgans kostnader för *kontroll* enligt lagen, enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-förordningar som kompletteras av lagen. Sådana avgifter får också avse en myndighets kostnader för prövning eller registrering enligt lagen, föreskrifterna eller förordningarna.
Regeringen får föreskriva att kommun skall ombesörja uppbörden av avgifter för prövning enligt lagen, föreskrifterna eller förordningarna.	*Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur avgifterna skall beräknas.*

Denna lag träder i kraft…

Förslag till lag om ändring i lag (1985:295) om foder

Härigenom föreskrivs att 16 § lag (1985:295) om foder skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	16 §
Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får *föreskriva att avgifter får tas ut* i ärenden som rör frågor som avses i 8 eller 10 § samt för tillsyn som utövas enligt de EG-bestämmelser som avses i 2 a § eller enligt denna lag eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter eller beslut.	Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får *meddela föreskrifter om att den som utfordrar djur eller som hanterar eller på marknaden släpper ut foder skall betala avgifter* i ärenden som rör frågor som avses i 8 eller 10 § samt för kontroll som utövas enligt de EG-bestämmelser som avses i 2 a § eller enligt denna lag eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter eller beslut. *Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får meddela föreskrifter om hur avgifterna skall beräknas.*

Denna lag träder i kraft…

Förslag till lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534)

Härigenom föreskrivs att 25 § djurskyddslagen (1988:534) skall ha följande lydelse

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
25 §	
Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Djurskyddsmyndigheten får meddela föreskrifter om hur tillsynen enligt denna lag skall bedrivas.	Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Djurskyddsmyndigheten får meddela föreskrifter om hur tillsynen enligt denna lag skall bedrivas.
Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Djurskyddsmyndigheten får föreskriva att *det får tas ut avgift* för *tillsynen* och i ärenden enligt denna lag. Regeringen får överlåta åt kommunen att meddela föreskrifter om sådana avgifter.	Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Djurskyddsmyndigheten får föreskriva att *den som håller djur skall betala avgifter* för *kontrollen* och i ärenden enligt denna lag.
	Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Djurskyddsmyndigheten får meddela föreskrifter om hur avgifterna skall beräknas.

Denna lag träder i kraft…

Förslag till ny förordning om avgift för livsmedelskontroll

Härigenom föreskrivs följande.

Definitioner

1 §
Begreppen livsmedelsföretagare och utsläppande på marknaden har i denna förordning samma betydelse som i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelssäkerhet, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet.

Begreppet anläggning har samma betydelse som i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) 852/2004 av den 29 april om livsmedelshygien.

Årlig avgift

2 §
Den som driver verksamhet genom att hantera eller på marknaden släppa ut livsmedel (livsmedelsföretagare) skall till kontrollmyndigheten betala en avgift för kontroll som utövas enligt livsmedelslagen.

Avgiften skall betalas årligen.

3 §
Avgiftens storlek skall beräknas på grundval av verksamhetens risk och beräknad tidsåtgång för kontroll av verksamheten. Vid bedömningen av verksamhetens risk skall hänsyn tas till förekomsten av en fungerande egenkontroll och kontrollmyndighetens erfarenheter av verksamheten.
Livsmedelsverket får meddela föreskrifter om
1. hur de olika verksamheterna skall delas in i klasser med hänsyn till verksamhetens risk och kontrollbehov, och
2. avvikelser från bestämmelserna om tillämplig kontrollklass.

4 §
Kontrollmyndigheten bestämmer avgiftens storlek med utgångspunkt i de kontrollfrekvenser som fastställts av Livsmedelsverket i föreskrifter meddelade med stöd av 3 §. Myndighetens avgiftsbeslut skall grundas på närmast föregående års förhållanden.

Avgiften skall fastställas till ett visst belopp per timme som täcker myndighetens kostnader för
1. löner och andra direkta kostnader, inklusive resor, för personal som medverkar vid kontroll av verksamheten,
2. lokaler, utrustning, verktyg och andra indirekta kostnader för kontroll av verksamheten och
3. provtagning och laboratorieanalyser.

Avgiften skall lägst uppgå till 500 kr per timme.

Livsmedelsverket får meddela närmare föreskrifter om hur kommunernas kostnader skall beräknas.

5 §

Kontrollmyndigheten får sätta ned avgiften för en verksamhet som är lokaliserad i en region med särskilda geografiska begränsningar eller som bedrivs med traditionella metoder.

För nystartade företag får avgiften sättas ned det första året efter det att verksamheten har påbörjats.

Avgiften får högst sättas ned med femtio procent av den ordinarie avgiften.

6 §

Om den årliga avgiften helt eller delvis täcker samma kostnader som en avgift som tas ut med stöd av djurskyddslagen (1988: 534) eller lagen (1985:295) om foder, skall avgiften sättas ned i motsvarande mån.

Avgift för kostnader för extra kontroll

7 §

Utöver den årliga avgiften skall en avgift betalas för att bekosta kontrollmyndighetens utökade kontroll till följd av anmärkningar vid den ordinarie kontrollen.

Kontrollmyndigheten fastställer avgiftens storlek till ett bestämt belopp per timme utförd kontroll. Avgiften skall täcka de kostnader som anges i 4 § andra stycket.

Avgiften skall betalas av den livsmedelsföretagare som ansvarat för den bristande efterlevnaden eller som äger eller innehar de aktuella livsmedlen.

Avgift skall inte betalas för kontroll som föranleds av klagomål som visat sig vara obefogade.

Avgift för stickprovskontroll av vissa livsmedel

8 §

Livsmedelsföretagare skall betala en avgift för att bekosta kontroll av rester av bekämpningsmedel, veterinärmedicinska preparat och persistenta organiska miljöföroreningar i vissa inom landet producerade livsmedel, nämligen spannmål och spannmålsprodukter, ägg, kött och köttvaror samt potatis.

Avgift för prövning av godkännande av livsmedelsanläggning

9 §

För prövning av en ansökan om godkännanden av en anläggning skall en avgift betalas.

Avgift skall betalas efter beslut från kontrollmyndigheten med ett belopp som motsvarar en årlig avgift.

Om prövningen sker på grund av ägarskifte skall avgift betalas med ett belopp som motsvarar en halv årlig avgift.

Avgift för registrering av anläggning

10 §
För registrering av en livsmedelsanläggning skall en avgift betalas.
Avgift skall betalas efter beslut från kontrollmyndigheten med ett belopp som motsvarar kostnaderna enligt 3 § andra stycket för myndighetens kontroll under en timme.

Betalning av den årliga avgiften

11 §
Den årliga avgiften skall betalas från och med det kalenderår som följer efter det att livsmedelshanteringen har påbörjats. Om placeringen i avgiftsklass ändras skall den nya avgiften betalas från och med det påföljande kalenderåret.

Avgiftsskyldigheten upphör från och med det kalenderår som följer efter det att hanteringen upphört.

Om verksamheten endast skall bedrivas under del av ett kalenderår skall avgift betalas för helt kalenderår.

Verkställighet

12 §
Kontrollmyndighetens beslut enligt denna förordning gäller omedelbart.

13 §
Om en avgift inte betalas inom föreskriven tid, skall den avgiftsskyldige åläggas att betala avgiften inom viss tid. Följs inte åläggandet skall kontrollmyndigheten vidta de åtgärder som behövs för att driva in fordringen.

En myndighets beslut om betalning av avgifter får verkställas enligt utsökningsbalken.

Överklagande m.m.

14 §
En kommunal nämnds beslut enligt denna förordning får överklagas hos länsstyrelsen.

I livsmedelslagen (1971:511) och 22 a § förvaltningslagen (1986:223) finns bestämmelser om överklagande hos allmän förvaltningsdomstol.

Om överklagande i övrigt finns bestämmelser i livsmedelslagen.

15 §
Livsmedelsverket får meddela de föreskrifter som behövs för verkställigheten av denna förordning.

Denna förordning träder i kraft den…

Förslag till förordning om ändring i djurskyddsförordningen (1988:539)

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	57 a §
För en kommunal nämnds verksamhet enligt djurskyddslagen (1988:534) och denna förordning får kommunen ta ut avgift enligt taxa som kommunen bestämmer. Avgift får dock inte tas ut för djur som hålls som cirkusdjur.	*En djurhållare skall betala en avgift för kontroll som utövas enligt djurskyddslagen (1988:534) och denna förordning.* *Avgift får dock inte tas ut för djur som hålls som cirkusdjur.*
	57 b § *Avgiftens storlek skall beräknas på grundval av verksamhetens risk och beräknad tidsåtgång för kontroll av verksamheten. Vid beräkning av verksamhetens risk skall hänsyn tas till förekomsten av en fungerande egenkontroll och kontrollmyndighetens erfarenheter av kontrollobjektet. Djurskyddsmyndigheten får meddela föreskrifter om* *1. hur de olika verksamheterna skall delas in i klasser med hänsyn till den djurskyddsmässiga risken i verksamheten,* *2. avvikelser i bestämmelserna om tillämplig kontrollklass.*
	57 c § *Kontrollmyndigheten bestämmer avgiftens storlek med utgångspunkt i den kontrollfrekvens som Djurskyddsmyndigheten föreskrivit med stöd av 3 §. Beräkningen skall ske på grundval av föregående års förhållanden. Avgiften skall fastställas till ett visst belopp per timme och täcka myndighetens kostnader för* *1. löner och andra direkta kostnader, inklusive resor, för den personal som medverkar vid offentlig kontroll,* *2. lokaler, utrustning, verktyg,*

och andra indirekta kostnader för kontrollen,

3. kostnader för provtagning och laboratorieanalyser.

Avgiften skall beräknas så att full kostnadstäckning uppstår. Dock skall den lägst uppgå till 500 kronor per timme.

Djurskyddsmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om hur kostnaderna skall beräknas.

57 d §

Kontrollmyndigheten får sätta ned avgiften för en verksamhet som är lokaliserad i en region med särskilda geografiska begränsningar eller som bedrivs med traditionella metoder.

För nystartade företag får avgiften sättas ned det första året efter det att verksamheten har påbörjats.

Avgiften får högst sättas ned med 50 procent av den ordinarie avgiften.

57 e §

Om den årliga avgiften helt eller delvis täcker samma kostnader som en avgift som tas ut med stöd av djurskyddslagen (1988:534) eller lagen (1985:295) om foder, skall avgiften sättas ned i motsvarande mån.

57 f §

Utöver den årliga avgiften skall en avgift betalas för att bekosta kontrollmyndighetens utökade kontroll till följd av anmärkningar vid den ordinarie kontrollen.

Kontrollmyndigheten fastställer avgiftens storlek till ett bestämt belopp per timme utförd kontroll. Avgiften skall täcka de kostnader som anges i 4 § andra stycket.

Avgiften skall betalas av den djurhållare som ansvarat för den bristande efterlevnaden eller annan djurhållare som innehar

djuren.

Avgift skall inte betalas för kontroll som föranleds av klagomål som visat sig vara obefogade.

Denna förordning träder i kraft…

Förslag till förordning om ändring i förordning (1998:213) om foder

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	5 §
Föreskrifter om avgifter som avses i 16 § lagen (1985:295) om foder meddelas av Jordbruksverket efter samråd med Ekonomistyrningsverket.	*En kommersiell foderföretagare skall betala en årlig avgift för kontroll som utövas enligt lagen (1985:295) om foder.* *Jordbruksverket får meddela föreskrifter om skyldighet* *1. för andra foderföretagare än de som avses i första stycket att betala en årlig avgift för kontroll enligt lagen, och* *2. för foderföretagare att betala avgifter för ärenden som rör frågor som avses i 8 och 10 §§ foderlagen.*
	5 a § *Den årliga avgiftens storlek skall beräknas på grundval av verksamhetens risk och beräknad tidsåtgång för kontroll av verksamheten. Vid beräkning av verksamhetens risk skall hänsyn tas till förekomsten av en fungerande egenkontroll och kontrollmyndighetens erfarenheter av kontrollobjektet.* *Jordbruksverket får meddela föreskrifter om* *1. hur de olika verksamheterna skall delas in i klasser med hänsyn till risken i verksamheten,* *2. avvikelser i bestämmelserna om tillämplig kontrollklass.*
	5 b § *Kontrollmyndigheten bestämmer avgiftens storlek med utgångspunkt i den kontrollfrekvens som Jordbruksverket föreskrivit med stöd av 5 a §.*

5 c §

Beräkningen skall ske på grundval av föregående års förhållanden. Avgiften skall fastställas till ett visst belopp per timme och täcka myndighetens kostnader för

1. löner och andra direkta kostnader, inklusive resor, för den personal som medverkar vid offentlig kontroll,

2. lokaler, utrustning, verktyg, och andra indirekta kostnader för kontrollen,

3. kostnader för provtagning och laboratorieanalyser. Avgiften skall beräknas så att full kostnadstäckning uppstår. Dock skall den lägst uppgå till 50 kronor per timme.

Jordbruksverket får meddela närmare föreskrifter om hur kostnaderna skall beräknas.

5 d §

Kontrollmyndigheten får sätta ned avgiften för en verksamhet som är lokaliserad i en region med särskilda geografiska begränsningar eller som bedrivs med traditionella metoder. För nystartade företag får avgiften sättas ned det första året efter det att verksamheten har påbörjats. Avgiften får högst sättas ned med 50 procent av den ordinarie avgiften.

5 e §

Om den årliga avgiften helt eller delvis täcker samma kostnader som en avgift som tas ut med stöd av livsmedelslagen (1971:511) eller djurskyddslagen (1985:534), skall avgiften sättas ned i motsvarande mån.

5 f §

Utöver den årliga avgiften skall en avgift betalas för att bekosta kontrollmyndighetens utökade

kontroll till följd av anmärkningar vid den ordinarie kontrollen.

Kontrollmyndigheten fastställer avgiftens storlek till ett bestämt belopp per timme utförd kontroll. Avgiften skall täcka de kostnader som anges i 4 § andra stycket.

Avgiften skall betalas av den foderföretagare som ansvarat för den bristande efterlevnaden eller den foderföretagare som innehar fodret.

Avgift skall inte betalas för kontroll som föranleds av klagomål som visat sig vara obefogade.

Denna förordning träder i kraft…

Förslag till förordning om ändring i kungörelsen (1974:271) om kontroll vid utförsel av livsmedel

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	6 §
Innehavare av en exportkontrollerad anläggning skall betala en avgift för besiktning och kontroll *enligt denna kungörelse.*	Innehavare av en exportkontrollerad anläggning skall betala en *särskild* avgift för besiktning och kontroll *som föranleds av krav från tredje länder.*
	Avgiften skall täcka samtliga kostnader för besiktningen och kontrollen.
Livsmedelsverket meddelar föreskrifter om avgiftens storlek och om hur avgiften skall betalas efter samråd med Ekonomistyrningsverket.	Livsmedelsverket meddelar föreskrifter om avgiftens storlek och om hur avgiften skall betalas efter samråd med Ekonomistyrningsverket.
Ersättning till besiktningsman lämnas av statsmedel enligt taxa som fastställs av Livsmedelsverket efter samråd med Ekonomistyrningsverket.	

Denna förordning träder i kraft…

Förteckning över remissinstanser (SOU 2005:52)

Riksdagens ombudsmän, Hovrätten för Västra Sverige, Västmanlands tingsrätt, Umeå tingsrätt, Kammarrätten i Göteborg, Länsrätten i Stockholms län, Länsrätten i Dalarnas län, Justitiekanslern, Rikspolisstyrelsen, Tullverket, Ekonomistyrningsverket, Statskontoret, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Länsstyrelsen i Kalmar län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Statens jordbruksverk, Djurskyddsmyndigheten, Livsmedelsekonomiska institutet, Livsmedelsverket, Fiskeriverket, Konsumentverket, Sveriges Lantbruksuniversitet, Naturvårdverket, Kemikalieinspektionen, Konkurrensverket, Botkyrka kommun, Nacka kommun, Sigtuna kommun, Stockholms kommun, Södertälje kommun, Upplands-Bro kommun, Vingåkers kommun, Ödeshögs kommun, Gislaveds kommun, Habo kommun, Tingsryds kommun, Gotlands kommun, Sölvesborgs kommun, Helsingborgs kommun, Malmö kommun, Ängelholms kommun., Färgelanda kommun, Göteborgs kommun, Kungälvs kommun, Svenljunga kommun, Tjörns kommun, Gagnefs kommun, Hedemora kommun, Malungs kommun, Ljusdals kommun, Härnösands kommun, Örnsköldsviks kommun, Umeå kommun, Vännäs kommun, Åsele kommun, Pajala kommun, Sveriges Kommuner och Landsting, Förbundet djurens rätt, Lantbrukarnas Riksförbund, Aktiebolaget Trav och Galopp, Cirkusakademien, Dagligvaruleverantörernas förening, Djurombudsmannens stödorganisation (DOSO), Djurskyddet Sverige, Djurskyddsinspektörernas Riksförening, Föreningarna Djurens Vänners Riksorganisation, Föreningen foder och spannmål, Gävleborgs fäbodförening, Handelsanställdas förbund, Kennelklubben Sverak, Kommunalarbetareförbundet, Kött- och charkföretagen, Livsmedelsföretagen Li, Livsmedelshandlareförbundet, SSLF, Miljö- och hälsoskyddstjänstemannaförbundet, Naturvetareförbundet, Svensk Dagligvaruhandel, Svensk Fågel, Svensk Handel, Svenska Djurparksföreningen (SDF), Svenska Djurskyddsföreningen, Svenska kennelklubben, Svenska Livsmedelsarbetareförbundet, Svenska Travsportens Centralförbund, Svenskt Vatten AB, Sveriges Djurskyddsföreningars Riksförbund, Sveriges Hotell- och Restaurangföretagare, Sveriges Veterinärförbund och Zoobranschens riksförbund.